

de viduis eqs.) si quis ... moriatur, id placuit observari, ut -a eius eqs. GREG. TVR. Franc. 8, 39 p. 406, 1 qui *archidiaconus* multis altercationibus cum -a illius defuncti habuisse probatur. 9, 1 Richaredus ... foedus iniit cum Goesintha -a patris sui. *al.* 2 *sine tali indicatione*: GILD. Brit. 35 chron. III p. 46, 20 spernuntur ... primae ... propriae coniugis ... nuptiae, aliae expetuntur non cuiuslibet -ae, sed viri viventis ... adamatae (*vix ad 1*). CE 710, 5 (*a. 551*) aluit quem *filium* blanda -ae simpliciter pietas cari post fata mariti.

deriv.? relicticius, relictio, relictor (-trix), relictura, 2. relictus (-ūs), relinquo.

compos.: ab-, de-, ob-, subrelinquo.

Pieroni.

relinquōsus, -a, -um. *a* relinquare, *sc. explicandi veriloquii causa more insolito a verbo ductum.* *i. qui relinquare solet (accedit gen. obi.):* NON. p. 432, 5 'superstitiosi' ..., quod prae cultura deorum superseadeant cetera ...; 'religiosi', quasi -i omnium ceterorum sacrificiis deserviant (*i.* *aliter cum relinquare coniungitur p. 917, 40*).

reliquārium, (-ī) n. *a* reliquus (reliquum). *id, quod ad reliqua rationum pertinet (sc. tabulae sim.):* GLOSS.¹ II Philox. RE 138 -um: ἔκδοσις λοιπάδος (*seq. l. 26*). GLOSS. II 295, 32 ἔλλ(ε)μμα: reliqua, -um. 362, 31 λοιπάδιον: -um. 362, 33 λοιπάς: reliqua, hoc -um (505, 12 -um: λ. [item 531, 50]. *cf. l. 19*).

1. reliquātio, -ōnis f. *a* 1. reliquare (reliquari). *i. q. actio vel effectus reliquandi, obligatio reliqui solvendi: usu originario (respic. summa debita):* PAVL. dig. 26, 7, 44, 1 si pupillus ... rationibus a tutore acceptis -em eius secutus usuras acceptaverit. GLOSS.¹ II Philox. RE 139 -o: λοιπογραφία (*item* GLOSS. II 362, 35 λ.: -o. *inde versum* 591, 30 -o: reliquorum scriptio. *coll. l. 19 fort. huc trahendum* 283, 44 ἐγκατάλειψις: -o). *in imagine (respic. tempus debitum):* TERT. anim. 56, 4 animas immatura morte praeventas ... vagari ..., donec -o compleatur aetatum, quacum pervixissent, si non intempeste obissent. *ibid.* nulla erit -o temporum non constitutorum.

2. reliquātio, -ōnis f. *a* reliquus (reliqui) sec. vexillatio formatum. *notatur reliq l. 39, r l. 44.*

*t. t. mil. de numero reliquo, qui vexillatione in expeditionem missa loco remanet (ad rem v. Faure in: Wolff [ed.], Le métier de soldat dans le monde romain, 2012, 397sq.): in classe (in titulis saec. III; non huc spectat CIL VII 137, v. INSCR. Brit. 2448, 3): CIL VIII 14854 cuidam primo p(ilo) leg(ionis) xx ..., praeposito -i classis praetoriae Misensium (sim. X 3345). INSCR. Dessau 9221 praeposito reliquationis) classisium) praet(oriarum) Misensium) et Ravenn(atium) p(arium) v(indicum) expeditioni orientali. *in exercitu:* INSCR. Année Épigr. 1981 n. 134 (*Romae, a. 242*) milites leg(ionis) II Parthicae) ... sub cura ... Pomponi Iuliani p(rimi) p(ili) praepositi) -is (*de eodem:* CIL XIV 2258, 15 [*a. 244; lapis perit*] cura(m) age(n)te Pomponio) Iuliano (reliquationis) leg(ionis) eius, *sc. II Parthicae* [*i.* *latere ligaturam* R, *sc. praeposito -is, conieceris*]).*

reliquātor, -ōris m. *a* 1. reliquare (reliquari). *i. qui reliquatur, sc. reliqui solvendi obnoxius est (accedit gen. obi. l. 49, 52, cf. l. 48, 55):* SCAEV. dig. 46, 3, 102, 2 cum *debitor quidam* superioris anni, *sc. summae*, sit -r. PAVL. dig. 39, 4, 9, 2 -es vectigalium ad iterandam conductionem ... admittendi non sunt. EDICT. Theodor. 144 quas summas a ... -bus exegerint *discussores*. CASSIOD. var. 5, 6, 1 *conductorem* tot solidorum -em nostris utilitatibus extitisse (*de eodem:* 5, 7, 1 -em publicis rationibus extitisse).

f. reliquātrix, -īcis. *i. quae reliquatur, debitorum:* TERT. anim. 35, 1 (*irridetur Carprocratis de metempsychosi doctrina*) animam -em delictorum, (donec exsolvat novissimum quadrantem) (*Matth. 5, 26*) detrusa ... in carcerem corporis (*antea:* quotiens minus quid *facinorum* intulerit; *cf. 35, 4 facinorum debitorum*). Bk.

reliquiae, -ārum f. (rē- v. p. 962, 23; *sing. v. p. 962, 16*). *a* reliquus (*cf. Leumann, Gramm. 1977, 292*). *derivatur a* relinquare PRISC. gramm. III 510, 36.

de scriptura: rell-: 1) *testimonia grammaticorum:* SACERD. gramm. VI 452, 2 epenthesis est, cum in medio verbo ... littera additur, ut reliquias (*sim.* DON. gramm. mai. 3, 4 p. 661, 1 sq. *SENTENT.* gramm. p. 4, 6). PS. MAR. VICTORIN. gramm. VI 38, 28 *metri necessitate* consonantes geminantur, ut 'reliquias Danaum' (*cf. SERV. Aen. 1, 30 ut stet versus, geminavit l, nam in prosa -as dicimus. 7, 717 propter metrum. PRISC. gramm. III 510, 36 metri causa*). DON. gramm. mai. 3, 1 p. 653, 8 barbarismi, sicut 'reliquias Danaum', cum -as per unum l dicere debeamus (*sim.* CHAR. gramm. p. 350, 10 [*e Cominiano*]. *al.*). CASSIOD. gramm. VII 203, 7 (*e Caesell.*; *de consonantibus post re praepos. geminatis*). 2) *invenitur rell- in inscr. CIL I² 1297 (aet. Aug./Tib.), in codd. vet. e. g. VERG. Aen. 1, 598 (corr. F¹, saec. IV/VI, et Pap. Corp. 7, saec. IV/V). 5, 47 (corr. M¹, saec. V). re1- (cf. l. 67, 69): passim, sc. in inscr. e. g. CE 55, 4 (saec. I a. Chr.). CIL I² 1206, 3 (saec. I² a. Chr.), in codd. vet. F et M VERG. l. 73 sq.*

(*ante corr.*). LIV. 22, 54, 7 (*P, saec. V¹*). PRVD. perist. 3, 194 (*A, saec. VI in.*). *al. ceterae formae:* -lic- (*adde l. 11 et cf. CASSIOD. gramm. VII 158, 15 sq. [e Papir.] -ae ... per c scribebantur, ... at nunc -ae ... per q scribuntur*), *sc. -lici-* CE 2077 (*saec. I¹*). CIL VI 16821 (*saec. II/III*). INSCR. Année Épigr. 2004 n. 1143 (*e Pannonia; a. 214/20*), -licui- INSCR. Tun. Merlin 1196 (*saec. VI/VII*); -lyq- CIL VIII 23921 (*post a. 537*); leriq- SACERD. gramm. VI 452, 13 metathesis est, cum ... fit transmutatio litterarum, ac si dicas leriquias pro -as (*sim.* DIOM. gramm. I 452, 30 sq., *cf. p. 902, 50*). *notatur r in formula* r(reliquiis) d(olus) m(alus) a(besto) CIL VI 23264 (*saec. II¹*). 24305 (*saec. II/III, ut 34731*); reliq CIL VI 18594, 7 (*saec. I/II*). III 7506 (*saec. II*); relic CIL II 4587, 8 (*saec. II²*); rlqe (*lineola supra ducta*) INSCR. Année Épigr. 1937 n. 147 (*saec. VI; e Numidia, ut n. 148 [a. 585]*). NOT. Tir. 64, 24 -ae.

de genere et formis: longe praevallet fem. plur. (inter fem. semper plur. afferunt CHAR. gramm. p. 36, 11 -ae λείψανα. EXC. Bob. gramm. I 549, 28 PHOC. gramm. V 284, 20), *sing. invenitur p. 963, 14. 29. 964, 10 (cf. Char. gramm. p. 460, 24 reliqua λείψανov); excipitur pro pron. vel part. fut. masc., sc. constructione ad sensum q. d., p. 967, 2. 55. 60. nom. -as:* CE 497, 2 (*saec. I/II*). CIL V 5078 (*saec. III¹*). VI 16821 (*saec. II/III*). INSCR. christ. Diehl 2103 (*nisi cogitas de acc. obi. iuxta pass. impers. (h)abetur*); *dat. vel abl. plur. -is pro -iis (cf. l. 39):* ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 1, 20. CIL VI 11745 (*saec. II/III, ut XII 118*). *de mensura syllabae primae (cf. SACERD. p. 242, 60 [de ectasi], ceterum v. p. 961, 65 sq.): rē- producitur semper in versibus dactyl. apud auctores et e. g. CE 2134 (saec. I), in hendecasyll. MART. 6, 37, 2 PRVD. perist. 6, 136; rē- brevis est in versibus iamb. apud auctores et CE 55, 4 (saec. I a. Chr.). de notione:* GLOSS. -ae: λείψανα. καταλείματα. favillae. GLOSS.¹ I Ansil. RE 900 (cod. Paris.) -(i)as: residuas partes. *cf. p. 964, 44 sq. 966, 52. legitur in versibus inde a PLAVTO, TER., in orat. soluta inde a RHET. Her., CIC. [usu christ. (cf. p. 968, 23 sq.) a serm. docto haud aliena: val. relicvā sing., it. relique et centr. vet., tusc. vet. arlique, orliquia sing., orliqui masc. (Tesoro della Lingua Italiana delle Origini, s. v.), prov. reliqu(ia), reslicla, reliscla, francog. vet. reliuque, rec. relique sing., cat., hisp., port. reliquia sing.; per metathesin (cf. l. 8) explicaveris it. sept. requilya, requelya, leréquia sing., histr. (Rovigno) rikuéita et fortasse sard. centr. rekkija, rikillja. cf. M.-L. 7193 et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ III 323. Battisti-Alessio I 291. IV 2678. V 3226. Cortelazzo-Zolli² 1342 sq. Wagner II 347. Wartburg X 233 sq. Coromines III 59. Corominas-Pascual II 441. Houaiss² 2422. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. reliquus (praesertim in dat. et abl. plur., cf. l. 21 et v. p. 963, 20), e. g. PLAVT. Rud. 1287 Stich. 496 Cic. Sull. 37 fam. 6, 10, 2 CAES. civ. 3, 21, 4 LIV. 36, 19, 9 (in falsa var. l. CIC. Phil. 2, 73 SEN. contr. 1, 2, 3; restit. e. g. CIC. fam. 13, 66, 2 BELL. Alex. 42, 4 SEN. nat. 3, 26, 8 PLIN. nat. 9, 93; fort. falso trad. CIC. Font. 36).]*

i. quae relicta sunt: I usu communi significatur: A is, qui (id, quod) e summa, universitate vel numero maiore restat vel ex integro superest, sc. aliis (rebus) ablatis, consumptis, amissis sim. (cuius [rei] aliquid relictum sit, indicatur per gen. passim [abl. trad. p. 963, 26], adi. p. 963, 71. 965, 63, praepos. de vel ex e. g. l. 56. p. 964, 18. 966, 48; quid [quis] aliquid reliquerit, per gen. e. g. p. 963, 47 sq. 964, 64. 965, 24. 966, 15; accedit gen. ident. e. g. p. 967, 38, fort. etiam p. 963, 7); -ae sunt: I res: a corporeae vel quae sensibus percipiendae sunt: a generatim:

① *quaelibet exempla; restant:* ② *bona, possessiones, opes sim. (saepe de eis, quae post calamitatem supersunt):* PLAVT. Most. 81 qui *senex* nisi huc redit, paucorum mensum sunt relictae -ae. Rud. 200 omnia perdidit in mari: haec bonorum eius sunt -ae (*respic. ancilla* ut: 1287 eam abducam, de bonis quod restat -arum]. PANEG. 2, 26, 5 nullas eorum b. -as, nulla fragmenta ... vorago revomebat). CIC. Quinct. 50 conveniunt ... bonorum emptores ut carnifices ad -as vitae lacerandas. dom. 113 ambustas fortunarum meorum -as (LIV. 26, 30, 10. *aliter p. 965, 57*). Phil. 2, 6 cum tu -as rei publicae dissipavisses (*sc. aerarium exhauriendo; nisi ad p. 965, 58*). Att. 4, 4³, 1 (*post exilium*) quorum *librorum meorum* -ae multo meliores sunt, quam putaram. fam. 13, 5, 2 (*antea:* amissis omnibus fortunis) cum *illuc* ... tamquam e naufragio -as contulisset. *al.* MACER or. frg. Prisc. gramm. II 532, 25 quīs oportuit amissa restituere, hisce etiam -as averrerunt. VERG. Aen. 7, 244 (*Iliouese Latino*) *Aeneas* dat tibi ... munera, -as Troia ex ardente receptas. LIV. 21, 21, 2 partitis ... -is praedae. SEN. dial. 9, 3, 8 (*in imag.*) alii sic inpendimus *tempus*, ut possimus rationem reddere, alii, ut nullas habeamus -as (*cf. p. 966, 30*). PETRON. 105, 3 (*antea:* consumpserunt pecuniam meam in vino unguentisque) adhuc patrimoni mei -as olent. SVET. Nero 38, 3 *post incendium urbis Nero* nemini ad -as rerum suarum adire permisit (*pendet* OROS. hist. 7, 7, 7]. SYMM. epist. 9, 123). *al.*

③ *ea, quae ad corpus vel animam animantium pertinent (haud raro morientium; aliter p. 963, 64. 964, 23):* ④ *varia exempla (selecta inde a SEN. philos.):* LVCR. 3, 656 caput abscisum ... servat humi voltum

[Monaco]

vitalem ..., donec -as animai reddidit omnes (STAT. Theb. 8, 726 *Tydeus* totis a. se cogit in ictum -is. TERT. anim. 51, 4. al.). 6, 825 vis illius aestus -as vitae membris ex omnibus aufert (STAT. Theb. 11, 566. al.; cf. p. 962, 58. 966, 31 sqq.). VAL. MAX. 2, 6, 8 -as spiritus mei prospero fine ... permuto *memet necatura* (3, 2, 18 AMM. 30, 6, 4. *aliter l. 15 sqq.*). 6, 2, 10 obstipuerunt ... legiones tam robustas senectutis, -as intuentes (gen. ident.; an ubi., ut locus ad l. 47 *pertineat?*). 9, 12 ext. 8 exiles virum -as foventem *Anacreontem*. SEN. Oed. 1021 (*loq. Oedipus effosus oculis*) per has -as corporis trunci precor (*sim. epist. 9, 4 si quis oculum ... excusserit, -ae illi sapienti suae satisfacient*). STAT. silv. 2, 1, 151 *moriens* pectoris efflat -as. MART. 6, 37, 2 (*iocose*) secti podicis usque ad umbilicum nullas -as habet Charinus. GARG. MART. med. 36, 2 uteri -as vulvae inhaerentes ... extrahit *thymum* (*item de secundis*: SER. med. 650 -as partus ... detrahet herba). SORAN. p. 14, 19 nulla ... -a seminis sinum muliebrem umectat (*gr. p. 31, 13 τῷ σπέρματι tantum*). respicitur mulier ut -ae spiritus viri: VET. LAT. Mal. 2, 15 (*Hier. ad loc.*) et non alius, sc. *atque deus*, fecit mulierem et est illa -ae spiritus tui (*sec. gr. ὑπόλειμμα πνεύματος* [σοῦ] [αὐτοῦ var. l.]; *Vulg. residuum spiritus eius. cf. CHRYSOST. hom. III 962^A ostendit modum formationis, dicens 'ae s. t.'*). ② -ae sunt morborum *sim. (fort. huc CELS. 6, 6, 32 ex -is lippitudinis [sic olim edebatur, -quis ed. Marx sec. codd.])*: CELS. 2, 14, 6 potest morbus minus gravis esse ... neque ... solvi, sed -is quibusdam inhaerere. 2, 15, 1 lentae morborum -ae remanent. 3, 4, 16 febris. 6, 6, 8^B ubi ... cursus pituitae constitit, -as ... discutunt balneum et vinum. 7, 18, 4 ut in scroto exiguae -ae, sc. *tumoris*, maneant. al. SEN. dial. 9, 2, 1. SCRIB. LARG. 131. 160 hoc tollit ... -as, sc. *podagrae*. CHIRON 658 si adhuc in eo iumento clodigine -ae remanserunt. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 30 fervoris. ORIBAS. syn. 3, 37, 4 Aa p. 860 si ... non permanent, sc. *cicatrices sim.*, curatae sunt; quodsi aliqua -a est, longius curari possunt (*aliter gr. 3, 36, 4*). al.

③ *quaelibet (saepē in rerum natura)*: LVCR. 1, 1109 *ne terra* abeat per inane ..., temporis ut puncto nil extet -arum desertum praeter spatium. VITR. 8, 1, 5 si lucerna ... non erit exusta, sed habuerit -as olei *eqs.* VAL. MAX. 2, 4, 5 l. 349 in ... solo magis fumante quam ulla ignis habente -as. SEN. nat. 4, 2, 19 imbres nivem diluunt, -as eius ... calor dissipat (-*quas var. l.*). 6, 31, 2 exitum ventis luctantibus fecit *terrae motus*; -ae ... residui spiritus non idem possunt. epist. 30, 3 magnus gubernator ... si exarmavit, tamen -as navigii aptat ad cursum (*cf. PETRON. 114, 13 -as navis*). CVRT. 8, 9, 10 *amnis* tenues -as ... in mare emittat. COLVM. 9, 16, 1 expressae favorum -ae. PLIN. nat. 5, 13 extare ... vestigia habitati quondam soli vinearum palmatorumque -as (*vergit ad p. 965, 44*). 19, 12 parvas ... -as eius *thoracis* superesse. 34, 171. APVL. apol. 25, 6 flammam stipulā exortam ... materia levi, caduco incendio, nullis -is. mund. 8 p. 306. TERT. pall. 2, 3 *orbis* mutat et nunc localiter habitus, ... cum Italiae quondam latus *mari quassante* ... medio tenus interceptum -as Sicilia facit. ACT. Archel. 8, 1 ipse vivens spiritus *Manichaeorum* creavit luminaria, i. *solem lunamque*, quae sunt -ae animae (*si recte intelleximus; aliter l. 1*). al.

④ *indicat gen. subi., quid (quis) aliquid reliquerit (saepē res, sed animans l. 52; fort. hucl. 6; cf. exempla p. 967, 13 sqq. allata)*: CIC. Tim. 42 (*de materia, e qua mundus creatus est*) *supe(r)ioris* ... permixtionis -as fundens aequabat *opifex mundi* (*gr. 41^P ὑπόλοιπα*). ad Q. fr. 1, 3, 3 quae *coniunx mea* -as communis calamitatis, communes liberos tuetur. VERG. Aen. 3, 87 da moenia fessis ..., serva altera Troiae Pergama, -as Danaum atque inmitis Achilli (*simul spectat ad 2; cf. p. 967, 16*). LIV. 28, 39, 3 (*in imag. de clade militari*) exercitum velut ad colligendas -as naufragii nostri misistis (33, 41, 9 collectis -is n. ... Seleuciam rediit *Antiochus [simul spectat ad 2]*). SEN. contr. exc. 8, 6, 2 naufragiorum -as computabat. SEN. nat. 3, 26, 8 cadavera ... et naufragiorum -as alias, [*coni. Hine, reliqua similia trad.*]. cf. p. 962, 63). PLIN. nat. 20, 180 -as purgationum a partu (*cf. l. 12 sq.*). 34, 43 *artifex signo perfecto* e -is limae suam statuam fecit. SIL. 15, 538 (*loq. Italia*) hunc *Hasdrubalem* ... perpetiar miseris quaerentem exurere belli -as? (*aliter p. 965, 55*). al.

⑤ *speciatim; sunt -ae*: ① *cibi, potionis sim.*: ② *quae restant post cenam sim. (post contusionem [in imag.] l. 71, post partitionem praemiorum p. 964, 11; in corpore humano l. 68 sqq. [cf. de excrementis sim. p. 964, 23]; pro syn. sunt e. g. fragmenta p. 964, 13, fragmina, crustae p. 964, 21; accedit adi. hesternus l. 70, pridianus p. 964, 10; selecta inde a PHAEDRO)*: PLAVT. Curc. 321 edes aliquid.:: nolo ...:: immo si scias, -ae quae sint. 388 reliqui in ventre cellae uni locum, ubi -arum -as reconderem (*cf. Stich. 231 vendo ... parasitum inanem, quo recondas -as*). Persa 78 visam hesternus -as. Poen. 266 an te ibi vis inter istas versarier prosedas, pistorum amicas, -as alicarias? (*i. -as alicae post actionem contuendendi, sc. in imag. obscaena sec. Adams, Rhein. Mus. 126, 1983, 336; reginas ed. Lindsay, v. p. 737, 49 sqq.*). al. TITIN. com. 83 tuburcinari sine me vultis -as. CIC. fam. 10, 28, 1 quam vellem ad illas pulcherrimas epulas me Idibus Martiis invitasses; -arum nihil haberemus (*respic. caedes Caesaris,*

in qua Antonio parcebatur, ut: 12, 4, 1). al. SEN. contr. 9, 2, 2 (*in imag. de viro a praetore inter cenam occiso*) -ae praetoris unco trahebantur (*c. gen. subi. ut: 9, 2, 24 inter temulentas ebriorum -as. SEN. epist. 47, 5 -as temulentorum ... colligit servus. al.*). 9, 2, 4 inter temulentas -as sump-tuosissimae cenae (APVL. met. 2, 15, 5. al.). CELS. 3, 4, 17 satius est principia cibi a decedente febre quam -as ab incipiente excipi. PHAEDR. 3, 1, 6 (*anus ad epotam amphoram*) quale te dicam bonum antehac fuisse, tales cum sint -ae? 5, 4, 3 asello ... -as poni hordei. STAT. Theb. 2, 508 -as amplexa virum semesaque ... ossa premens *Sphinx*. APVL. carm. frg. 2, 6 pulvisculum (*i. dentifricium*) ... converritorem pridiana -ae. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 5^a, 83 Pighi praemia ... consecutis ... ex ... frugibus ...; -ae frugum *eqs.* VET. LAT. Matth. 14, 20 (cod. 5, *sim. al. et VVLG.*) tulerunt -as fragmentorum, duodecim cofinos plenos (*gr. τὸ περισσεῖον. inde ARNOB. nat. 1, 46 p. 40, 15 bis senarum sportarum sinus -arum fragminibus. IV-VENC. 3, 89. al.*). AMBR. hex. 6, 3, 14 *leo* ipsas suae escae -as aversatur (*subest gr. 9, 3 p. 192^c τὰ λείψανα ut: EVSTATH. Basil. hex. 9, 3, 4 suae captiois*). off. 3, 3, 17 ciborum (HIER. epist. 64, 2, 4 VVLG. Ruth 2, 18. al., cf. l. 25 sqq. 41; *sim. HIER. interpr. Iob 20, 21 -ae de cibis eius [Vulg. remansit de cibo]*). ORIG. in Matth. ser. 12 p. 23, 20 (*in imag.*) ut *discipulus Christi* ... primitias convivii spiritalis manducet et non -as ceterorum. VEN. FORT. Mart. 3, 263 fragmina, -as, crustas et frusta recondens. MAXIM. eleg. 2, 33 (*in imag.*) -is veterum iuvenes pascuntur amorum (*nisi ad B*).

al. ③ *quae post concoctionem e corpore humano excernuntur*: CIC. nat. deor. 2, 24 cuius cibi etiam in -is inest calor iis, quas natura respuerit (*cf. -ae cibi: 2, 138 -ae c. depellantur. CHALC. comm. 192 per quae emissacula fertur humor ... aliaeque superfluae -ae c. et potus. PELLAG. in Phil. 3, 8 p. 406, 17 stercora ciborum sunt -ae. al.*). SEN. dial. 2, 13, 2 quorum *aegrotorum* ... -as et effusa intueri *medicus* non dedignatur. AMBR. hex. 6, 9, 72 (*antea: ciborum superflua*) creator noster ductus -arum a vultu hominis avertit. ④ *quae supersunt post sacrificium sim.*: SVET. Aug. 1, 1 cavebatur, ut ... exta Marti redderentur -aeque ad Octavios referrentur. SIC. FLACC. grom. p. 105, 15 consumptis ... igne omnibus dapibus super calentes -as lapides conlocabant. HYG. astr. 2, 15, 1 in ... sacrificiis carne hostiarum consumpta -as ... eodem igni conburunt. CYPR. laps. 2 profana contagia et idolorum -as respuerunt *Christiani*. VVLG. exod. 29, 34 si remanserit de carnis consecratis ..., combures -as igni. al. ⑤ *quae post usum praesentem congestae, reconditae sunt in horreis sim. ad usum posteriorem, sc. fere i. q. copia (cf. p. 963, 68)*: VET. LAT. deut. 28, 5 (cod. 100, *sim. VVLG.*) benedictae apothecae tuae et -ae tuae (-*quae cod., ut 28, 17 maledictae, gr. ἐγκαταλείμματα*). VVLG. exod. 8, 3 quae *ranae* ascendent ... in -as ciborum tuorum (*hebr. מְשֻׁרְתִּים 'alvei'; de interpr. Hier. v. Houtman, Exodus II, 1996, 46*).

⑥ *mortuorum (cf. SERV. Aen. 2, 539 cadaver crematum ... -as dicimus. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 5, 6 l. 17 sqq. [ad p. 968, 13] -as dicere solemus, cum spiritus separatur a corpore ...; [l. 19] quae superest pars corporis, -ae nominantur. SYNON. Cic. p. 419, 5 cineres. ossa. -ae eqs.; significantur residua corporis, e. g. l. 51. 53. 56, vel cadaveris, e. g. l. 55; c. gen. e. g. cineris p. 965, 9. 11 bis, corporis l. 66. p. 965, 2. 6. al.; cf. IIA)*:

⑦ *de -is hominum (deorum p. 965, 1sq.)*: ① *quolibet contextu: apud auctores (selecta inde a SEN. philos.)*: PACVV. trag. 200 -as ... denudatis ossibus per terram sanie delibutas. CIC. leg. 2, 56 Marii ... -as ... dissipari iussit Sulla (*cf. l. 68*). VERG. Aen. 4, 343 (*loq. Aeneas*) si fata ... paterentur ..., urbem Troianam primum dulcisque meorum -as colerem (*fortasse simul spectat ad p. 965, 44 sqq.*). 6, 227 postquam conlapsi cineres sunt et flamma quievit, -as vino et bibulam lavere favillam. VAL. MAX. 5, 1, 1^c regias -as iacere inhonoratas. 7, 6 ext. 3 infelices cadaverum -as. PHAEDR. app. 15, 8 horum *crucifixorum* -as ne quis *tolleret* ..., custodes dantur milites cadaverum. 31, 3 (*loq. papilio*) dum vivebant corpora, quorum ex -is animam nos accepimus *eqs.* SEN. Herc. O. 1756 *Alcmenam* ... sinu gerentem -as magni Herculis (*sim. TAC. ann. 2, 75, 1 [antea: cineribus] quod Agrippina ... ferales -as Germanici sinu ferret*). 1829 Herculis cineres tenes, complectere ossa: -ae auxilium dabunt. dial. 6, 3, 2 longo itinere -as Drusi sui prosecuta *Livia* (*cf. p. 965, 12*). VAL. FL. 1, 459 arden-tes ... patris -as. STAT. Theb. 12, 23 itur in exanguem populum bellique iacentis -as. TAC. ann. 1, 60, 3 in quo saltu -ae Vari legionumque inse-pultae dicebantur. 2, 69, 3 humanorum corporum -ae. PLIN. epist. 6, 10, 3 -as neglectumque cinerem sine titulo ... iacere. SVET. Tib. 54, 2 amborum, *i. Neronis et Drusi*, sic -as dispersas, ut vix ... colligi possent (Cal. 3, 2 caesorum ... d. -as ... colligere). Dom. 8, 5 -as ... mari mersit (*sim. MOD. dig. 28, 7, 27 pr. si heres -as eius in mare abiciat eqs.*). SCAEV. dig. 32, 38, 4 *quidam* testamento suo cavet ..., ne (-as eius et) praedium suburbanum ... heres eius pigneraret (*per hendiadyoin explicandum, sc. de praedio, in quo sepultus esset; an est hereditas sim., ut locus ad p. 968, 8 sqq. pertineat?* [deest loco gemino 32, 93 pr.]). PORPH. Hor. epod. 17, 48 ('pulveres') cineres -arum. IVST. 3, 4, 13 ut ossa sua postremaeque -as conterant. ARNOB. nat.

4, 25 p. 231, 23 tumulos ... -asque Saturnias tellure in Sicilia contineri. FIRM. ERR. 2, 6 cremati corporis -ae, sc. *Osiridis*. HIL. in Matth. 8, 4 intra defunctorum sedes et mortuorum -as. HEGES. 5, 21, 3 p. 346, 5 defunctorum -as (gr. τὸς νεκρῶς tantum). al. in titulis sepulcr. (*selecta tantum*; cf. e. g. l. 13. 33sq., de -is sanctorum v. sub IIA): CIL I² 1206, 3 (saec. I² a. Chr.) quous corporis -ae, quod superant, sunt in hoc panario. 1297 (aet. Aug./Tib.) Tertulla ..., quous heic -ae suprema, sc. *munera*, mantent. CE 2077 (saec. I¹) hic -ae Pelopis: sit tibi terra levis (leb- lapis). 497, 2 (saec. I/II) cuius -as (i. -ae) cinerum, hic ossa sepulta. CIL VIII 1998 (non ante saec. II) -ae funeris ... hoc requiescunt solo. VI 16821 (saec. II/III) -as cinerorum Deuteri. CE 1189, 1 (saec. III ex.) -ae cineris tumulo mandata quiescunt. al. ② -ae sepeliuntur sim. (addas e. g. l. 11. p. 964, 63.): CE 55, 4 (saec. I a. Chr.) ubi se -ae conlocarent corporis (HIST. AVG. Pius 5, 1 [antea l. 35]. al.). VERG. Aen. 5, 47 -as divinique ossa parentis condidimus terra (CE 2134 [saec. I] in tumulum. SVET. Aug. 100, 4 Augusti -as ... mausoleo condiderunt. Nero 50, 1 monumento. TEST. [CIL VI 10229; a. 108] 89 ut reliquias meas cond(ere)nt). CIL VI 18594, 7 [saec. III] reliquias h(ic) condidit. VLP. dig. 11, 8, 5 pr. COD. Iust. 3, 44, 12 [a. 290] mortuorum -as ... intra civitatem condi ... vetitum est. al.; cf. QVEROL. p. 58, 5 -ae defuncti ... recondantur. TAC. ann. 1, 62, 1 nullo noscente, alienas -as an suorum humo tegeter. 3, 4, 1 Germanici -ae tumulo Augusti inferebantur (SVET. Dom. 17, 3. TEST. [CIL VI 10229; a. 108] 90. CIL VI 18758 [saec. I/II]. FLORENT. dig. 11, 7, 42 si corpus vel -ae inferantur in monumentum, fiet sepulchrum. al.). 15, 28, 2 operire -as malae pugnae. TEST. Année Épig. 1945 n. 136, 12 (saec. II) ibi ... -as meas ... poni volo (CIL II 4587, 8 [saec. II²] cuius relictae) in Helviano posit(ae) sunt. al.). MOD. dig. 28, 7, 27 pr. (antea p. 964, 70) heres -as testatoris ... sepulturae tradidit (RVFIN. hist. 5, 1, 59 ne ... traderet s. [gr. μὴ κηδεύῃ]). al. ③ -ae alium in locum transferuntur (cf. p. 964, 63): PLIN. epist. 10, 68 petentibus quibusdam, ut sibi -as suorum ... transferre permitterem (TRAJAN. Plin. epist. 10, 69, 1. COD. Iust. 3, 44, 1 [a. 213] si vi fluminis -ae ... continguntur ..., t. eas in alium locum poteris. PAVL. dig. 11, 7, 44). CIL VI 1884 (a. 130) -ae treiectae. III 1312 (saec. II¹) -ae ... Romam latae sunt. VI 8878 (saec. II ex.) coniugis -as ... pertulit, sc. *Carnunto Romam*. HIST. AVG. Pius 5, 1 Romam pervexit. al. ④ de -is animalium (arcuimus, quae pro cibo adhibentur, e. g. p. 964, 15; de fetu mortuo in utero l. 40): PLIN. nat. 9, 93 polyphi -ae adservatae. 32, 56 remedio est limus ex -is piscium eorum corporis (Mayhoff, -quo trad.). CHIRON 763 (antea: equa si mortuum eicere non potuerit) ita celerius eiecit -as et secundas (si recte restit. Spoth in plagulis, -quas trad.). AMBR. paenit. 2, 2, 8 (respic. psalm. 102, 5) aquila, cum fuerit mortua, ex suis -is renascitur (sim. CLAVD. carm. min. 27, 95 Phoenix destinatur aris semina -asque sui).

⑤ aedificii, oppidi sim. (fort. huc p. 964, 53): RHET. Her. 4, 15, 22 ut ... cuius nitor urbis, i. *Fregellarum*, Italiam nuper illustravit, eius nunc vix fundamentorum -ae maneat. CIC. fam. 15, 4, 9 in -is Amani delendis. VERG. Aen. 8, 356 disiectis oppida muris, -as veterumque ... monumenta virorum. PLIN. nat. 3, 70 morientes Casilini -ae. 36, 90 extant ... adhuc -ae eius labyrinthi Lemni, cum Cretici ... nulla vestigia extant. TAC. hist. 4, 53, 1 prioris delubri. FLOR. epit. 1, 12, 11. PORPH. Hor. epod. 16, 11 urbis Romae (HEGES. 5, 31, 1 p. 370, 28. al.). AMM. 17, 10, 7 vicorum ... -as ... exustorum (24, 8, 2). al.

⑥ incorporeae; restant: α quaelibet: CIC. Verr. II 2, 136 voluptatum flagitiorumque istius Verris ipse Timarchides -as colligebat. 5, 39 nisi ... belli -as ... proferes (prov. 19. al. BRVT. Cic. ad Brut. 25, 4 SALL. or. Phil. 8. al.; aliter p. 963, 60. 966, 16. 967, 25sq.). Sull. 1 in his pristinae fortunae -is miseris (BOETH. cons. 2, 4, 17). dom. 96 vidi, si vicissem, tenuis rei publicae -as, si victus essem, nullas futuras (fam. 15, 15, 1. fort. huc p. 962, 60; sim. de -is regni: VAL. MAX. 3, 2, 7 imperii. SEN. nat. 3 praef. 9 deus extruit alia, alia ... ex fastigio suo nullas habitura -as iactat). Cael. 70 coniurationis (parad. 27. cf. p. 967, 7). COLVM. 2, 4, 11 effeta ... humus ... nullas ... virium -as habet. 9, 14, 13 dum adhuc autumnus -ae sunt, (requiescunt var. l.; nisi ad a, ut fort. etiam AVG. epist. 55, 13 hibernae -ae). PLIN. nat. 26, 12. QVINT. inst. 8, 5, 1 in usu cotidiano quasdam -as habet, sc. vis prisca verbi q. e. 'sententia'. FRONTO p. 123, 7 (respic. eloquentia) post Augustum nonnihil -arum iam ... tabescentium Tiberio ... superfuisse. APVL. apol. 25, 7 (antea p. 963, 41) illa accusatio inanis ... nullis ... -is calumniae permansura. AVG. c. acad. 3, 18, 41 (meton. de doctrina) Antiochi philosophi -as Tullius noster oppressit. al. de parte numeri, quae relinquuntur parte altera subtracta: FAV. EVL. 10, 7 quamvis duodecim alterius versus videatur habere -as (13, 6 duodecim ... secundi v. incipit habere -as). 16, 6 xxvii septenarium continent in -(i)is ...; -(i)ae sunt eius in septem.

β condiciones, affectus animi sim. (meton. de homine p. 966, 5): CIC. Sull. 37 si adflicta fortuna, si -ae pristinae dignitatis non tam

illustres fuissent eqs. (fam. 6, 10, 2). Deiot. 9 resedissee in te simultatis -as. al. LIV. 5, 42, 8 -as spei suae intuentes. SEN. dial. 5, 29, 1 si captivus ... -as libertatis tenet. CVRT. 6, 2, 8 tenues -ae pristini moris. VLP. dig. 1, 6, 8 pr. voluntatis -is in furiosis manentibus. PONT. vita Cypr. 12, 9 formidinis. 5 HIER. c. Ioh. 12 (meton. de Epiphano) cum papam ... et antiquae -as sanctitatis ... despicias. psalt. sec. Hebr. 75, 11 -is irae, sc. hominum, accingeris, domine (aliter VVLG., v. p. 968, 4). al. apud Christ. respiciuntur ea, quae supersunt de malis, peccatis sim.: HERM. Pal. vis. 3, 2, 2 si ... desideras sedere cum ipsis sanctis, -ae tuae satis sunt; munda ergo te a -is tuis (gr. τὰ ὑστερήματα ... ὑστερημάτων). AVG. pecc. mer. 2, 8, 10 adhuc dissimiles, sc. deo, sumus per -as vetustatis (2, 9, 11. 2, 27, 44 [opp. ex primitiis novitatis]). al.

γ ea, quae adhuc facienda, explenda sunt (pauca certiora):

① munera, negotia inchoata sim.: CIC. Cato 19 (ad Scipionem min.) quam palmam Carthaginis delendae utinam di ... tibi reservent, ut avi -as, i. bellum, persequere! (cf. LIV. 9, 29, 3 consule ... -as belli persequente [sim. al., v. vol. X 1, 1692, 20sq.]). fam. 6, 8, 2 ut ad -as negotiationis proficiscare (13, 66, 2. sim. LENT. Cic. fam. 12, 14, 1 ut -as mei laboris colligerem. 12, 14, 5 meae diligentiae). LIV. 39, 41, 6 L. Postumius praetor ... -as Bacchanalium quaestionis cura executus est. VET. LAT. gen. 5, 29 (Hesych. in lev. 23, 39 p. 1096^b) hic requiescere nos faciet ab omnibus operibus nostris et de -is manuum nostrarum (sec. var. l. gr. λοιπῶν [pro λυπῶν]; Vulg. laboribus). Col. 1, 24 (Ambrosiast.) suppleo -as pressuratum, Christi in carne mea (i. gr. ὑστερήματα, Vulg. ea quae desunt passionum). AMM. 17, 2, 1 ad sedes revertens hibernas sudorum -as reperit tales eqs. ② debitum, tributum solvendum: NOVELL. Maior. 2 pr. (antea: tributorum exactione) aegre solutionis trahit ... -as. INTERPR. novell. Marc. 2 ut ... relaxatae beneficio principis tributorum -ae non quaerantur. CASSIOD. var. 12, 10, 1 rationum publicarum -ae.

δ temporis, vitae spatia sim. (sc. posteriora, adhuc peragenda sim. [aliter p. 965, 62sq.]): VAL. MAX. 5, 6 ext. 5 Aristoteles supremae vitae -as ... in otio vix custodiens (SEN. dial. 10, 3, 5 non pudet te -as v. tibi reservare?). PHAEDR. 3 epil. 15 languentis aevi dum sunt aliquae -ae. SEN. epist. 102, 2 -as aetatis infractae contemnebam. AMBR. hex. 4, 3, 9 ubi occiderit sol, manet tamen adhuc aliquid -arum diei, donec eqs. VVLG. Ier. 15, 11 dicit dominus: 'si non -ae tuae in bonum, si non occurrerit tibi eqs.' (sec. rec. Aquilae, sc. τὸ ὑπόλειμμα, vel Symbachi, sc. ὑπελείφθης. explicat HIER. in Ier. 3, 54, 2 noli considerare praesentia, sed futura; -ae enim tuae et novissima erunt in bonum). respicitur vita aeterna: AVG. in psalm. 36, serm. 1, 12 noli putare, quia finita ista vita, finitus est homo, quia 'sunt -ae homini pacifico' (v. p. 968, 15; in explic. eiusdem loci e. g. Ps. AVG. serm. ed. Mai 9, 1 id est ... vives apud deum. aliter p. 968, 11).

ε animantes, sc. significantur ii, qui e maiore numero supersunt (arcuimus exempla ad corpus vel vitam eorum pertinentia, v. p. 962, 73sq., -as mortuorum p. 964, 43sq. attulimus; in imag. de -is hominis unius p. 967, 4; -ae sunt: α quilibet (sc. homines praeter l. 67. p. 967, 3, eorum sedes e. g. l. 71; cf. p. 963, 75sq.; huc vergit p. 962, 55sq.): α indicatur multitudo, coetus, gens sim. (sc. per gen. passim, per praepos. de vel ex l. 61. 72sq.; saepe respic. superstites post cladem, sc. ceteris occisis, aliter e. g. l. 51sq. 67; selecta inde a LIV.): TER. Ad. 444 (442 homo antiqua virtute et fide) quam gaudeo, ubi etiam huius generis -as restare video ([DON. ad loc. id est paucos ac raros bonos; nam -ae pro relictis paucisque dicuntur]. SEN. nat. 3, 27, 12. AMBR. Noe 5, 11 in diluvio per arcam Noe servatae sunt -ae g. humani). CIC. Pis. 23 cum templum ... a coniuratorum -is ... armis teneretur (cf. Att. 1, 14, 4 de intermortuis -is coniurationis [LIV. 32, 26, 15]). ad Brut. 10 -as hostium Brutus persequitur (20, 1. LIV. 21, 40, 10 -as extremas hostis, non hostem habetis). al. CAES. civ. 3, 21, 4 Milo gladiatoriae familiae -as habebat. BELL. Afr. 22, 2 paterni exercitus -is collectis (item pro obi. verbi q. e. colligere: Alex. 40, 5 LIV. 25, 22, 2. al.; ceterum: LIV. 24, 18, 9 ad Cannensis e. -as. 25, 37, 16. al.; cf. BELL. Afr. 93, 3 de tanto exercitu -as esse nullas eqs.). SALL. or. Macri 18 exulum. NEP. Them. 5, 1 copiarum (IVST. 19, 3, 9). VERG. Aen. 5, 787 non satis est Iunoni ... poenam traxe (i. traxisse) per omnem -as Troiae; cineres atque ossa peremptae insequitur ([an ad p. 965, 44?]). CLAVD. DON. Aen. 1, 30 p. 16, 27 de -is T. Romanum quaesivit imperium. sim. AVG. civ. 18, 19 p. 280, 27 -ae Troianorum). LIV. 22, 54, 7 ne has quidem -as superesse civium sociorumque. PLIN. nat. 8, 176 hodie ... -ae stirpium boum Epiroticorum durant (cf. p. 968, 9sq.). SVET. Iul. 35, 2 Scipionem ac Iubam -as partium in Africa refoventis devicit Caesar (FLOR. epit. 4, 2, 64 huc -as p. naufragarum, i. victarum, quidam fugae aestus expulerat; nec -as diceret, sed integrum bellum). FLOR. epit. 3, 5, 27 Pompeius rebellis Asiae -as sequens eqs. CLAVD. DON. Aen. 2, 660 p. 235, 27 ut de magna urbe nullae -ae supersint. VVLG. Ios. 11, 8 ita percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis -as. Ier. 47, 4 depopulatus est ... Palestinos, -as insulae Cappadociae (sim. indicatur regio gentis: 47, 5 conticuit Ascalon et -ae

vallis earum. cf. e. g. l. 53). CLAVD. 28, 157 tanta ... ex gente ... -as. IORD. *Get. 277* Scirorum -as ... acrius pugnatos (pugnaturas, -is ... pugnaturis var. l.). PS. VEN. FORT. vita Pat. 12, 36 columbarum tuarum mihi -as teneam. *al. in imag. de eo, qui e priore statu minor factus est*: PS. CIC. exil. 8 liceat manere, si non illum M. Tullium, custodem urbis ..., patrem patriae, at certe -as Tullii. **β** *indicatur dux, praeses sim.*: CIC. Pis. 16 illam manum ex intermortuis Catilinae -is concitatis (*item c. gen.*: ad Brut. 5, 2 exspectatio -arum Antoni. HIST. AVG. quatt. tyr. 5, 3 Firmum *usurpatorem* ... feminei propudii, *i. Zenobiae*, -as colligentem. VVLG. Soph. 1, 4 disperdam de loco hoc -as Baal [HIER. *ad loc.* l. 193 cultores eius e populo]). HIST. AVG. Sept. Sev. 15, 4 Pescennianas -as ... persequebatur. CLAVD. 3, 310 *Rufinus* tradit ... suas hostilibus armis -as. **γ** *indicatur, cuius actione vel qua de causa -ae relinquuntur, sc. per gen. subi. (nonnulla, e. g. l. 26, simul ad residua vel fragmenta rerum spectant, ut ad p. 963, 47 sqq. trahas; selecta inde a LIV.):* VERG. Aen. 1, 30 Troas, -as Danaum atque immitis Achilli arcebat *Iuno* longe Latio ([SERV. auct. dupliciter et a Troianis et a Graecis dici possunt]. 1, 598 nos, -as D. [CLAVD. DON. p. 118, 14 sqq. -as ter debemus accipere, ut sit -as D., -as terrae, -as maris ...; -as terrae ..., quia ... multos luis contagione perdidit, -as maris, quia eqs.]. cf. p. 963, 52). LIV. 5, 13, 12 populatores ... -as pugnae absumpsere (36, 19, 9. *aliter, sc. de cadaveribus, p. 965, 24*). 22, 56, 2 -as tantae cladis velut, ex naufragio, colligentem ([, cf. p. 963, 54]. 25, 5, 11. *al. PANEG.* 12, 23, 3). 27, 27, 10 infelicis expeditionis. SEN. suas. 5, 5 *Xerxes* -as victoriae nostrae colliget; illos adducet eqs. SIL. 10, 416 super -as belli atque imperdita corpora (FLOR. epit. 4, 8, 1 AVG. civ. 3, 14 p. 115, 34. *al.*; cf. e. g. p. 965, 55 sqq.). SVET. Cal. 38, 4 -as omnium spectulorum, *sc. gladiatores*, ... venditavit. *al. δ cetera exempla*: PLANC. Cic. fam. 10, 11, 2 nullum alium receptum Antonium -asque, quae cum eo essent, habere. BELL. Alex. 42, 4 -is ex fuga collectis. SEN. dial. 6, 20, 4 *Pompeius* vidit ... ex illo proelio *Pharsalico*, in quo prima acies senatus fuit - quam infelices -ae sunt! - ipsum imperatorem superfuisset. 12, 7, 7 *Aeneas* profugum ... exiguas -as trahentem necessitas ... in Italiam detulit. CVRT. 4, 5, 4 multas se *Dareum* adhuc -as habere nec semper inter angustias posse deprehendi (*simul ad opes spectare vid., ut ad p. 962, 52 sqq. pertinere*). STAT. Theb. 10, 766 captae ... *Lernae*. FRONTIN. strat. 4, 7, 39. TAC. ann. 1, 61, 2 accisae ... -ae, *sc. legionum Vari*. FLOR. epit. 4, 2, 64 p. 966, 70. CYPR. epist. 11, 8 (*in imag.*) *sumus* positi inter plangentium ruinas et timentium -as, inter numerosam languentium stragem et exiguum stantium paucitatem in *persecutionibus*. *al.*

β *Iudaei, populus Israhel (saepe pars post defectionem vel cladem a deo servanda vel servata [ad rem v. Kreuzer, Neues Bibel-Lex. III, 2001, 348 sqq.]; opp. exercitus sim. l. 49):* VET. LAT. gen. 45, 7 (Aug. quaest. hept. 1, 148; loq. *Ioseph*) misit ... me deus ante vos, *fratres*, remanere vestrum -as super terram (*gr. ὑπολείπεσθαι ... κατάλειμμα, Vulg.* ut reservemini; *quae seq., v. p. 968, 63*). Is. 10, 22 (Ambrosiast. in Rom. 9, *sim. al. et VVLG.*) si fuerit numerus filiorum Israhel sicut arena maris, -ae salvae fient (*gr. κατάλειμμα, locus explicatur l. 67 sqq.*). Soph. 2, 9 (cod. 176) ([resi]dui, ex populo meo ... et [-ae] g[en]tis meae ([, *gr. bis κατάλοιποι, VVLG. v. l. 55*). I Macc. 3, 35 (recc. L, V) ad extirpandam virtutem Israhel et -as Hierusalem (rec. B -as ex H., *gr. τὸ κατάλειμμα*). TERT. resurr. 22, 4 cum -is Israhelis (*cf. -ae Israhel: HIER. in Is. 13, 49, 5 l. 50 G. ad faeces sive -as I. convertendas; hoc enim verbum hebraicum 'nesure' sonat. VVLG. II par. 34, 9. al.*). HEGES. 2, 1, 2 p. 131, 4 misereri ... -arum Iudaeae (*gr. 2, 90 λείψανα*). VVLG. iud. 5, 13 salvatae sunt -ae populi (Ier. 41, 10 captivos duxit Ismahel omnes -as p., qui erant eqs. Soph. 2, 9 -ae p. mei ... et residui gentis meae [*cf. l. 47*]. *al.*). IV reg. 21, 14 -as hereditatis meae (Mich. 7, 18). Is. 10, 21 -ae ... Iacob ad deum *convertentur* (Mich. 5, 7 erunt -ae I. in medio populorum multorum. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 170, 3. *al.*). Ier. 40, 11 quod dedisset rex Babylonis -as in Iudaeam et quod praeposuisset super eos Godoliam. SVLP. Sev. chron. 2, 15, 4 -is ... servitio nuper exemptis. *al. confunduntur, ut vid., voces hebr. q. s. נָחַץ, '-ae' et נָחַץ 'nervus':* PSALT. Rom. 20, 13 (*item HIER. in psalm.*) in -is tuis praeparabis vultum illorum (*gr. περιλοιποις, Vulg. reliquis, Hier. psalt. sec. Hebr. funes. explicant HIER. ad loc. '-is' ... ad similitudinem sanctorum, quos tibi ... servasti eqs. AVG. ad loc. in his, quae relinquas, id est in cupiditatibus regni terreni. al.*).

γ *credentes, apostoli sim., sc. apud Christ. (saepe in interpr. Is. 10, 22, v. l. 45; cf. l. 65):* VET. LAT. Rom. 11, 5 (Ambrosiast. *al., sim. VVLG.*) -ae per electionem gratiae factae sunt (*gr. λείψμα*). HIER. in Mich. 2, 5 l. 322 (*explicit l. 58*) -ae Iacob, quos apostolos intellegimus. AVG. civ. 18, 33 p. 305, 28 hae ... in Christum illius gentis -ae crediderunt. persev. 18, 47 *deus* praescivit ... -as, quas secundum electionem gratiae fuerat ipse facturus. *al.*

δ *memoria rei, quae iam evanuit (fort. huc p. 964, 22):* CIC. div. 2, 128 *animus* incidit in visa varia ... ex -is, [ut ait Aristoteles], inhaeren-

tibus earum rerum, quas vigilans gesserit ([, *insomn. 461a19 αἱ ὑπόλοιποι κινήσεις αἱ συμβαίνουσαι ἀπὸ τῶν αἰσθημάτων, sim. 462b22 ὑπόλειμμα*]. cf. 2, 140 -ae rerum earum ..., de quibus vigilantes ... egimus). PSALT. Rom. 75, 11 (*sim. VVLG.*) -ae cogitationum diem festum agent tibi (*gr. ἐγκατάλειμμα. explicant AVG. in psalm. 75, 14 sq. confessio facit in nobis -as c. ...; [15] -ae c. sunt, cum meminimus eqs.; ... ex ipsis -is c., id est ex ipsa memoria eqs. serm. 220. CASSIOD. ad loc. l. 194 sunt ... criminum recordata pernicies. aliter explicat HIER. ad loc. in -is c. puritas mentis ostenditur*). CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 70, 6 (= p. 123, 31. *al.*) sunt ... et nunc -ae tunc factorum mirabilium (*gr. I 1, 2 p. 41, 16 τὰ λείψανα*). CASSIOD. in psalm. 36, 38 l. 694 (*ad l. 15*) '-ae' significant memoriam bonorum, quam iustus vir ... post obitum derelinquit.

ε *is, qui (id, quod) pro hereditate sim. relictus (relictum) est:* **1** *in imag. significatur progenies sim.*: VET. LAT. psalm. 36, 37 sq. (cod. 300, *sim. al. et VVLG.*) sunt -ae homini pacifico ...; -ae impiorum interibunt (*gr. ἐγκατάλειμμα ... κατάλειμμα. locus explicatur l. 11. p. 966, 41 sq.*). VVLG. Iob 18, 19 non erit semen eius neque progenies ... nec ullae -ae. Is. 14, 22 perdam Babylonis nomen et -as et germen et progeniem. *al.* **2** *proprie*: ACT. Archel. 64, 2 anus *mortua* ... ipsi *puero* ... universa sua bona tradidit et cum ceteris -is etiam quattuor illos libellos. FACVND. fid. 39 *ecclesiae* statuta devote semper custodivit hactenusque in suis -is ubique propagatis custodit (*si recte intelleximus*).

II *usu christ. de -is sanctorum, martyrum, quas Christiani venerantur (quae saepe in basilicis, altaribus sim. conditae positae sunt, aliter e. g. l. 31):* **A** *significatur cadaver eiusve partibus (-ae sanguinis l. 38; cf. usum p. 964, 43 sqq. illustratum; quaedam simul spectant ad B):*

1 *apud auctores*: GAUDENT. serm. 17, 1 ut venerandas sanctorum -as habemus, deus ... tribuit (17, 15 horum martyrum v. -ae. DIONYS. EXIG. praef. 8, 3. *al.*; cf. l. 47). HIER. epist. 60, 16, 3 martyrum effossae -ae. 109, 1, 3 honoramus ... -as martyrum (in Gal. 5, 13^b l. 69. *al.*). PRVD. perist. 11, 14 sexaginta illic defossas mole sub una -as ... hominum. PAVL. NOL. carm. 18, 126 quisque ... propior consistere certat -is corpusque manu contingere gaudet. epist. 32, 17 basiliculam de benedictis ... martyrum [-is, sacri cineres ...] consecrabit, (*cf. GREG. TVR. glor. mart. 3, 8 expetens pontificis -as, ut ... locum ... eius -is consecraret. sim. al. apud eundem*). VICTRIC. 10 l. 2 subicitur oculis cruor et limus: id ... -arum nomine signamus. 12 l. 37 in ipsis corporibus -isque membrorum. AVELL. 2, 26 -ae cruoris eius *Rufiniani* in obsessis corporibus daemonia affligunt. REG. eccl. Carth. l. 75 in quibus altaribus nullum corpus aut -ae martyrum conditae probantur. CONC. Epaon. a. 517 p. 30 l. 175 sanctorum -ae (*postea*: sacris cineribus). GREG. M. dial. 1, 10, 2 -ae beati Sebastiani martyris oratorium sunt ingressae (*in dedicatione oratorii ut*: 3, 30, 2. DYNAM. vita Max. 9 l. 208 *cum* ad ... templum ... sacras cum honore maximo -as adveheret). *al.* **2** *in titulis*: CE 906, 2 (*ca. a. 396?*) Ambrosius templum domino ... sacravit nomine apostolico, munere, -is. INSCR. Bulg. Beševliev 42 (*saec. V/VI in.*) hic insunt -ae sancti Thomae apostoli et Babylae episcopi. CIL VIII 23921 (*post a. 537*) (hic) benerandae -(a)e beat(issimorum) mart(y)r(u)m ... d(e)p(oi)s(i)t(ae). INSCR. Année Épigr. 1937 n. 148 (*a. 585*) r(e)(i)q(ui)ae s(ancto)r(um) m(arty)r(um) eqs. *al.*

B *significatur res tactu vel usu sancti sacrata (de re tactu sancti corporis sacrata l. 55; pauca certiora):* ANON. Vales. 15, 93 quod miraculum videntes populi ... coeperunt -as de veste eius *Iohannis papae* tollere. ALC. AVIT. epist. 20 pignus -arum sanctae crucis. GREG. M. dial. 2, 38, 2 non tanta per sua corpora, quanta beneficia per -as ostendant *sancti*. epist. 4, 30 l. 40 quidam Graeci de talibus -is (*i. brandeis tactu sanctorum mortuorum sacratis*) dubitaverunt. DYNAM. vita Max. 12 l. 298 ut *populus* maximam partem indumenti sui (*i. Maximi adhuc vivi*) in -arum patrocinia ... rapuisset. *al.*

deriv.: reliquarium.

Monaco.

reliquiārium, -ī n. a reliquiae. NOT. Tir. 64, 25 -um. *i. q. reliquiarum summa, sc. collective respiciuntur: poster:* VET. LAT. gen. 45, 7 (Aug. quaest. hept. 1, 148; *Ioseph* fratribus) *deus* voluit remanere vestrum reliquias super terram et enutrire vestrum -um magnum (-arum var. l.; *gr. κατάλειψιν, cod. 100* reliquias, *Vulg. aliter; cf. AVG. ibid.* non ... consonat, ut ... -um accipiamus Iacob et filios eius, cum omnes sint incolumes [*additur explicatio mystica sec. Rom. 11, 5*]). *hereditas protoplastorum*: AVG. conf. 5, 8, 15 *discessu meo mater* eiulabat atque illis cruciatibus arguebatur in ea -um (-arum var. l.) Evae, cum gemitu quaerens quod cum gemitu pepererat (*cf. gen. 3, 16*).

reliquias (*nom.*) v. reliquiae.

1. reliquo, -āvī, -ātum, -āre et **reliquor**, -ātus sum, -ārī. a reliquus (reliquum). *act. vel pass. non legitur nisi p. 969, 15. 17 et GLOSS., depon. l. 75 sqq.* GLOSS. -o: λοιπάξω. λοιπογοράφω.

1 *notione originaria, sc. technice in re pecuniaria, i. q. reliqui solvendi obnoxium fieri (facere p. 969, 14), reliquum debere:* a depon.

-ari: **α absolute:** EPIST. imp. Aur. dig. 50, 1, 24 reliquorum usuras ... ab ipso, qui ex administratione honoris -tus est, ... non exigi (VLP. dig. 50, 4, 6, 1 qui ex a. rei publicae -antur [-linq- F]). VLP. dig. 10, 2, 20, 6 si filius in muneribus publicis ... -tus est. PAVL. dig. 32, 97 legatarius proferebat manu patris familiae -tum esse et (se Mommsen) tam suo quam colonorum nomine. **β indicatur ipsum reliquum:** per abl.: SCAEV. dig. 33, 8, 23 pr. Stichus summus, quibus -tus erat tam ex calendario quam ex variis causis, reddidit. 40, 7, 40 pr. cum ampla pecunia ... sibi commissa -etur et quasdam summas ... rationibus non intulerit *Stichus*. per acc. obi. (sec. struct. 'posco aliquem aliquid' sim.; cf. l. 15): SCAEV. dig. 33, 7, 20, 1 colonus -tus est amplam summam. 40, 7, 40 pr. ea, quae mala ratione -tus est *Stichus*. PAVL. dig. 26, 7, 46 pr. debitum, quod ex conductione -tus est colonus.

b reflexive se -are: VLP. dig. 34, 3, 9 heres non impeditur reliquas exigere, quas, quis se -vit (cf. l. 10).

2 notione deflexa i. q. aliquid reliquum facere, sc. id non solve-re: APOLLIN. Alc. Avit. epist. 13 repente ... sum -ti faenoris, recordatus (i. in imag. de commemoratione sororis defunctae non celebrata).

deriv.: 1. reliquatio, reliquator (-trix).

2. reliquo, -atum, -are. a re- et liquare. stirps perf. act. non legitur. [arcenda vid. PASS. Call. (BHL 1523) 1 manus aurea simulacri incendioli eliquata est (-tum est ed. Mombrittii). Prim. Felician. (BHL 6922) 7 conflari plumbum (-ari p. ed. Mombrittii; cf. l. 40).]

i. q. liquando resolvere (in statum priorem l. 33. 40sq.; ceterum notione praeverbii minus perspicua, cf. GLOSS.^L IV Plac. r 2 -tum: μεταφορικῶς dictum, liquatum [inde I Ansil. RE 898]):

1 in sermone med. -antur: **a substantiae remedium:** ORIBAS. syn. 9, 28, 3 La p. 332 si et papaver simul coquitur cum oleo et cum adipem anserinum ... simul -atur senices, (i. i. -atum incisis; gr. διατήρων ... ἐγγέοις, Aa adipe ... remisso]. ALEX. TRALL. 2, 210 [gr. II 347 τήζον]. 9 add. La p. 398 addes, quae -ta[s] sunt (9, 3 add. Aa p. 275). *ibid.* axungia vetus -ta calicem unum. PHILVM. med. 1 p. 109, 10 -ta cetera superfundes. PS. THEOD. PRISC. add. p. 309, 17 in -ta pice (*trad.*, in liquata p. Rose; cf. l. 42). **b carnes excrescentes:** ORIBAS. eup. 4, 24, 13 La p. 546 medicamentum -at et sanat, in oculis pterygia (i. gr. ἀποτήκει, Aa sanat). **c partes corporis induratae (sc. molliendo):** ORIBAS. eup. 2, 1 A 16 Aa p. 432 vitis alba splen -at (gr. 31 τήζει, La non resp., resolvit cod. Stuttgart.).

2 exempla cetera: PASS. Cyriac. 17 trullum (ollam var. l.) in plumbum -ari, ut in os martyris infundatur (*aliter cod. Maxim.* plumbum solvi in trullula; gr. 5 μόλιβδον λυθῆναι. cf. l. 23). Marcell. pap. (BHL 5234 sq.) 18 vicarius iussit picem -ari, et cum -ta fuisset eqs. (*ita Acta sanct.*, liquari ... liquata ed. Mombrittii; cf. l. 33). ISID. orig. 16, 20, 13 aeris flos fit ... conflationibus, resolutio atque -to aere (*Plin. nat. 34, 107 fit aere fuso*).

3. reliquo v. relinquo. **reliquo** v. 1. relinquo. **Bk.**
***reliquus**, -a, -um. [subest radix *leik^w -'discedere, relinquer' (cf. eadem notione ind. vet. riñakti, avest. irinaxti, armen. lk'anem, gr. λείπω, hibern. vet. léicid, lat. relinquere), quae in lat. suffixo -quo- aucta est, sc. *re-lik^w-owo- > re-li-cu-us (ut perspicere > perspicuus) > re-li-quus (sec. reliquī, reliquiae). cf. Sommer, Laut- u. Formenlehre^{2,3} 132; Walde-Hofmann I 808 sq.; Leumann, Gramm. 1977, 303; Rix et al., Lex. der indogerm. Verben, ²2001, 406 sq.; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 344. Mei.] derivatur a relinquere PRISC. gramm. III 510, 35.

vocis forma: 1) tetrasyllaba -cuus (cf. CASSIOD. gramm. VII 158, 15 sq. [e Papir.] reliciae [Keil, reliqu- codd.] et -cui [Keil, reli(n)qui codd.] per c scribebantur, et sicut -cuus et vacuus, sic -cui et vacui eqs.; huc pertinere vid. DON. Ter. Andr. 25, 4 geminata 'u' scribitur): in inscr. l. 66; in codd. vet. e. g. TER. l. 63. CIC. rep. 2, 39 (P saec. IV/V; *ibid.* iterum, sc. ante corr. ut 2, 43. 51. 64). LIV. 22, 51, 7. al. (P saec. V¹). 41, 23, 15. al. (V saec. V¹). VET. LAT. I Cor. 7, 29 (cod. 75). al., ceterum saepe edd. cum codd. rec.; tetrasyll. formam confirmat metrum apud PLAVT. (sed -qu- cod. A praeter Cist. 506 relicuomst. Trin. 510. cf. l. 72). CAECIL. com. 242 (-qu- codd. et pars edd.). TER. (codd. fere -qu-, sed -cu- cod. A e. g. Hec. 570 Phorm. 37). LVCR. (sc. rē- in hexam., v. p. 970, 19; de -cu- restit. v. Deufert, Prolegomena, 2017, 231 sq.). PHAEDR. 1, 31, 13 (-qu- codd. ut 3, 4, 2. 4, 26, 12). CE 93, 2 (lapis perii; saec. I/II, iamb.) (quae dies) ... lucem reli(cuam praecideret) (si recte suppl. Bücheler). ARGVM. Plaut. Pseud. 3 (-qu- codd.). 2) trisyllaba -quus: in inscr. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 152 -ei. CIL IX 2845, 6 (a. 14/1 a. Chr.). EDICT. Sotid. de curs. publ. (Journ. Rom. Stud. 66, 1976, 107) l. 25 (aet. Tib. in.). TAB. cer. Pomp. Camodeca 83, 8 (a. 51). al.; in PAP. Herc. 1067 (v. Piano, Cronache Ercol. 47, 2017, 221) et codd. vet. e. g. PLAVT. Cas. 858 (A, contra metrum ut Merc. 547, sed relliqu- Trin. 14). CIC. rep. 1, 7. al. (P). LIV. 25, 16, 17. al. (P). 41, 20, 10. al. (V). FRONTO p. 113, 26. al. (A saec. V²). GAIVS inst. 2, 174. al. (V). al., nota abbrev. p. 970, 15, ceterum saepe edd. cum codd. rec.; trisyll. metiuntur poetae

in hexam. inde a MANIL. 2, 734 (secl. Bentley), PERS. -cus: in inscr. CIL VIII 2728, 9 (fere a. 153); in codd. vet. CIC. Verr. II 3, 176 (V saec. IV). Flacc. frg. Mediol. (M saec. V). Mil. 36 (P saec. V). fam. 6, 9, 2 (T saec. VI). LIV. 21, 56, 8. al. (P). 44, 6, 16. al. (V). SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 5. al. (C saec. V), ceterum saepius edd. cum codd. rec. -qus: in inscr. CIL VI 9626. VIII 1039 (saec. I²); in codd. vet. LIV. 22, 55, 5 (P ut 22, 59, 4). FRONTO p. 194, 11 (A, at p. 203, 6 -quum). VET. LAT. Luc. 9, 17 (cod. 2), ceterum rarius edd. cum codd. rec.

redditur pronuntiationis barbarismus q. d. (cf. p. 902, 50sq. 962, 6sq.). Ieri- testantur VICTORIN. gramm. frg. p. 36, 20 inperiti dicunt Ieriqui pro -qui (reilqui codd. et edd.). CHAR. gramm. p. 350, 15 (e Cominiano) Iericum, pro eo, quod est -cum (i. Schopf, Die konsonantischen Fernwirkungen, 1919, 179, reilcum edd. c. codd.). CONSENT. gramm. p. 12, 10 plerum pro prelum, Ieriquum, pro -quum (i. reilqu- var. l. praefert Keil). abbrev. v. p. 972, 73 et reliq: CHART. lat. ant. X 428, 7 (saec. I² a. Chr.). CIL IV 141, 28. 3340. 3529 TAB. Vindol. III 582 b 5. al.; rel: TAB. Vindol. III 586 (v. p. 982, 8) et fort. 728, 3 (loco laeso). CHART. lat. ant. VII 349, 10 (ca. a. 240); in codd. v. p. 973, 13, ceterum suppleas fort. (r)l PORPH. Hor. epist. 1, 18, 16. NOT. Tir. 64, 23 -um. rē- productur LVCR. 1, 560. 2, 955. 3, 648. 4, 976 (v. Deufert, Prolegomena, 2017, 228 sq.). de notione et differentia: CHAR. gramm. p. 460, 24 -a; λείψανον (i. '(i)a?' Goetz in indice ad GLOSS. II 546, 17; cf. p. 962, 28). SYNON. Cic. p. 442, 9 remansit. resedit. superavit. residuum erat. -um fuit. DIFF. ed. Uhlfelder 63 -os dicimus relictos ex omnibus, ceteros quos nescimus, vel residuos, (in parte codd. item vel sim. e. g. DIFF. ed. Beck p. 81, 9 gramm. suppl. 282, 1. ceterum GLOSS. II 362, 34 λοιπή: c., -a. 37. 40 λοιπός: c., -us. cf. p. 990, 25). GLOSS. II 466, 52 ὑπόλοιπον: -um, residuum (GLOSS.^L II Abav. RE 107 residua: -a. adde l. 23. 25. 30sq.). GLOSS.^L I Ansil. RE 849sq. (cod. Paris.) -um: novissimum. ultimum. extremum. postremum. residuum. 854 sq. -um est: superest. parat. extat. manet. superat. remanet. restat. residuum est. 862 sq. -us fuit: remansit. superabit (i. -vit). superfuit. residuus (-dui cod.) fuit. v. etiam p. 961, 19. 20 et cf. infra p. 972, 67. 978, 67. 979, 4. legitur in versibus apud PLAVT., CAECIL. (v. p. 983, 70), TER., VARRONEM (v. p. 973, 14), PVBLIL. (v. p. 972, 32), LVCR. (v. l. 20), MANIL. (v. p. 987, 2), PHAEDR., PERS., SIL. al., in prosa orat. inde a CATONE, GRACCO, LEGE repetund., RHET. Her.; usu praedic. et neutr. pro subst. (sing. vel plur.) inde a PLAVTO, attributive inde a TER., pro subst. masc. inde a CIC. [confunditur in codd. c. reliquia(e), v. p. 962, 39sq. (falso tradi vid. CHIRON 763 p. 965, 40), p. p. p. relictus e. g. CIC. Verr. II 5, 91 de orat. 2, 150 fam. 4, 14, 1 CAES. Gall. 5, 52, 2 LIV. 26, 32, 6 (falso tradi vid. SALL. or. Macri 1 [V, relictum vulgo sec. app. Kurfess]), relinquere e. g. CIC. ad Brut. 20, 2 LIV. 40, 12, 5 SEN. contr. 1, 7, 8 COLVM. 4, 22, 4 (restit. CIC. Balb. 17 VARRO ling. 10, 17. LIV. 22, 40, 8 reliqu(i) erat [sim. 23, 29, 16]), v. etiam p. 932, 68sq., aliqua e. g. CIC. Att. 6, 4, 1 SEN. nat. 1, 5, 7 (in falsa var. l. LIV. perioch. 105, 5), ceteri CAES. Gall. 3, 8, 1; traditur loco spurio OV. ars 1, 331^a, fort. etiam MANIL. 2, 734 (v. p. 987, 2).]

fere i. qui vel quod relinquitur, restat, superest sim. (de notione partitiva usibusque peculiaribus v. p. 991, 30sq.).

exempla sic digerenda esse putavimus:

I respectu effectus relinquendi sim. adhuc vigente:

A -um est, quod praesto restat aliquanto ablato, amisso sim., aut quod excedit mensuram rectam sim.:

1 de rebus: **a** usu communi de eo, quod restat ut pars pleni cuiusdam: p. 971, 23 (respic. possessio, pecunia sim. p. 971, 26, locus, spatium p. 972, 61, quaelibet corp. p. 973, 11, incorp. p. 973, 70). **b** usu peculiari de eo, quod restat aliquo loco vel statu: p. 975, 46.

2 de animantibus: p. 975, 66 (qui varia ratione ex multis, coetu supersunt sim. p. 975, 73, qui prognati sunt p. 977, 48; in elenchis milit. p. 977, 53; de Iudaeis p. 977, 72; conspectus locut. p. 978, 15).

B -um est, quod restat faciendum, tractandum, exhibendum sim.: **1** qualibet actione: p. 978, 46 (-um est c. variis subi. p. 978, 72). **2** dicendo, scribendo, considerando sim.: p. 980, 26 (-um est c. variis indic. argumenti p. 981, 1, actionis dicendi p. 981, 37).

3 reddendo, solvendo pecuniam sim. debitam: p. 981, 53 (conspectus locut. p. 982, 75).

C -um est tempus vel quilibet futurum, posterius, consequens:

1 praedic.: p. 983, 61 (quod -um est p. 983, 61). **2 attrib., sc. de spatio temporali** p. 984, 14, de quibuslibet p. 984, 59. **3 neutr. pro subst.:** p. 985, 14 (sing. in locut. notabilioribus p. 985, 40).

4 masc. plur. pro subst.: p. 986, 30.

II respectu effectus relinquendi sim. evanido:

A exempla usum et contextus illustrantia:**1** attrib., sc. notione non partit. p. 986, 51, partit. p. 987, 46.**2** pro subst.: **a** neut. sing. p. 988, 3, plur. p. 988, 49 (praeciduntur verba nota per et -a p. 989, 41). **b** masc. vel fem. plur.: p. 989, 56.**B** de ratione intercedente inter voces q. s. -i et: **1** alii: p. 990, 5. **2** ceteri: p. 990, 25.**appendix** ad syntaxin et usus notabiliores spectans: p. 990, 38 (gen. partit. -i praedic. iuxta esse, facere, habere p. 991, 7; usus attrib. p. 991, 30).

I respectu effectus relinquendi, subtrahendi, minuendi, pereundi adhuc vigente: **A** -um est, quod praesto restat aliquanto ablato, amisso, separato sim. (de eo, quod restat ad plenum quoddam efficiendum e. g. p. 972, 69. 973, 44. 48. 974, 10. 976, 33sq. [cf. p. 978, 44], quod visui non iam aut adhuc non perceptibile est e. g. p. 973, 21. 32. 976, 39), aut quod excedit mensuram rectam, utilem sim. (rarius, sc. l. 39. p. 973, 16. 30. 976, 14 [cf. p. 983, 57]). in graecis respondent imprimis λοιπός et eius compos., ceterum eiusdem stirpis participia et nomina, e. g. τὰ ὑπολειφθέντα VET. LAT. gen. 30, 36 (cod. 100), τὸ λειπόμενον BOETH. top. Arist. 118b19, οἱ περιλειπόμενοι p. 977, 10, τὰ λείποντα p. 978, 68, τὸ κατάλειμμα p. 977, 49; praeterea nota ἄλλος p. 973, 43, τὸ περισσεῦσαν p. 973, 59, τὸ πλεονάζων l. 40, οἱ συμμεινάντες p. 978, 40; v. etiam sub II p. 986, 45sq.

1 de rebus: **a** usu communi, sc. de eo, quod restat ut pars pleni cuiusdam (quod plerumque intellegitur e notione partit. [de qua v. p. 991, 30]; indicatur per gen. partit. vel praepos. e. g. l. 55. 59. p. 973, 64. 974, 46); respiciuntur: **a** possessio, pecunia, merces sim. (saepe in calculatio- ne apud iuris consultos, nota l. 70sq. p. 972, 12sq. et cf. p. 981, 53sq.); adhibetur: **1** praedic. iuxta verba: esse: PLAVT. Cist. 506 quod dedi, datum non vellem; quod -omst, non dabo (cf. Otto, Sprichw. n. 499). Truc. 15 haec meretrix numquam ab amatore postulat, id quod datumst, sed (-om) dat operam ne sit -om (l. v. l. 65; -am codd.). CATO agr. 2, 6 (antea p. 981, 64 [quod fort. huc trahas]; parte vini vel olei iam vendita) -a quae sint, uti compareant. CIC. S. Rosc. 108 cur tria praedia ... statim Capitoni dantur? cur, quae -a sunt, iste ... possidet? Verr. 3, 116 deductis tritici (milia) mod(iis) tot ... -a sunt tritici (milia) tot. PERS. 6, 68 pone paterna, fenoris accedat merces, hinc exime sumptus, quid -um est? -: -um? IAVOL. dig. 24, 3, 66, 5. IVLIAN. dig. 40, 7, 13, 2 nisi id, quod computatione rationum habita -um fuerit, aut uterque aut alter totum solverit. VET. LAT. I Macc. 10, 41 (rec. V) omne, quod -um fuit, quod non reddiderant, qui super negotia erant (gr. τὸ πλεονάζον, rec. L quod [h]abundat, B superfluum). al. facere (superfieri l. 42): PLAVT. Trin. 510 is ager de divitiis meis solus superfit ... -os. CIC. Verr. II 1, 36 (antea: accepi ... tot nummos; dedi ... tot nummos; reliqui Arimini HS sescenta milia) quae HS sescenta milia se Arimini scribit reliquisse, quae ... -a facta sunt. 3, 128 quibus aratrum saltem aliquod ... Apronius -um fecit. al. LIV. 26, 47, 1 sua omnia, quae -a eis bellum fecerat. habere: SALL. or. Lep. 11 populus Romanus ... ne servilia quidem alimenta -a habet. CHART. lat. ant. XLII 1221, 23 (ca. a. 115) me habe(re) ex denar(i)is centum (denarios) XXXV -os.

2 neut. pro subst.: **A** sing.: **1** gen. partit. -i ponitur praedic. iuxta verba (nisi pendet e pron. neut.): esse: PLAVT. Trin. 14 (13 rem paternam ... perdidit) ei, qui me Luxuriam aleret, nil video esse -i (CAES. Gall. 1, 11, 5 LIV. 28, 41, 12 IVST. 38, 10, 6). CIC. Verr. II 3, 121 quibus aliquid ... -i fuerit ex magno patrimonio. 3, 198. Phil. 2, 73 ut doleremus quicquam esse ei illis rebus Pompei -i[s], quod videre possemus (LIV. 22, 40, 8). habere: CIC. S. Rosc. 147 nec quicquam iam habere -i eum vides, quod ei detrudere possis. LIV. 26, 35, 5. facere, fieri (accedit dat. personae praeter l. 62): CIC. Verr. II 3, 88 impositis ita magnis decumis, ut ipsis -i nihil fieret (3, 115 quibus n. ... de bonis ... suis -i fecit. al. SALL. Catil. 11, 7 milites ... n. -i victis fecere [cf. 52, 4 n. fit -i victis]. 28, 4 quibus latronibus ... luxuria ex magnis rapinis n. -i fecerat. al.). 3, 198 quantum -i scribae (nom.) fecerant. ALF. dig. 15, 3, 16 si quid deducto eo, quod servus domino debuisset, -um fieret. relinquere: LACT. mort. pers. 37, 3 si quid -i vel Diocles vel Maximianus reliquerant, hic Maximianus abrasit. **2** cetera exempla: PLAVT. Truc. 15 l. 31. LEX repetund. (CIL I² 583) 64 quaestor eam pecuniam eis ... solvito; (-om), in aerario siet (l. Mommsen, pecunia Lintott). CIC. Verr. II 3, 103 agros decumanos ... populo Romano ex parte decuma, C. Verri ex omni -o vectigalis fuisse. 3, 200 quid his rebus, sc. oneribus, detractis possit ad dominos puri ac -i pervenire (sc. de eo, quod efficitur, superest expenso et accepto computato, cf. off. 1, 59 [in imag.] ut boni ratiocinatores officiorum esse possimus et addendo deducendoque videre, quae -i summa fiat, ex quo quantum cuique debeatur intellegas. POMPON. dig. 40, 7, 5 pr. rationem reddere iussus -um, quod apparet, solvit. v. etiam l. 38. 63. p. 972, 13sq.). LIV. 45, 43, 10 -um ... praediae ... tot lembi erant. LABEO dig. 19,

2, 60, 4 (antea: ad villam aedificandam data ... tibi erant centum, ex quibus cum partem impendisses, vetui te opus facere) ut pecuniae mihi -um restituas. TAC. ann. 16, 11, 1 monebant magna ex parte heredem Caesarem nuncupare atque ita nepotibus de -o consulere. PLIN. epist. 10, 75, 2 ut ex hereditate praeceptis quinquaginta milibus nummum -um omne ... his civitatibus redderem. IAVOL. dig. 24, 3, 66, 5 -um ex priore dote. al.

B plur.: CIC. S. Rosc. 23 multa bona palam ... auferebat, plura clam ... removebat ...; -a constituta auctione vendebat (Verr. II 1, 91 LIV. 3, 10, 1). APVL. met. 10, 14, 4 (antea: te partes electiores surripere) de -is aequam vindicare divisionem (an subaudias partibus?). MARCELL. dig. 34, 9, 6 (de pecunia) ex centum ... heres legatariis ... dabit septuaginta quinque; -a ... ad fiscum venient. al. de expenso sim. et accepto sim. computando eorumve summa, ratione (cf. p. 971, 70sq.): CIC. Att. 15, 15, 3 cum ex -is, quae Eros Attici servus tum ... fecit, abundare debeam, cogor mutuari (SCAEV. dig. 21, 2, 69, 4 rationes reddere iussus intellegitur summam pecuniae, quae ex -is colligitur, iussus dare. adde l. 20). 15, 20, 4 (antea: rationes Erotis) -a diligentius ex hoc ipso exquiram. 16, 3, 5 me angit ratio -orum meorum eqs. (cf. l. 43sq. et rationum -a: SCAEV. dig. 33, 8, 23, 3 -a r. quasi legata servis. VLP. dig. 15, 1, 9, 6 sive ... ex contractu quid domino debeat sive ex r. -is servus). 16, 6, 3 nomina mea ... exsolve; bella -a reliqui, sed opus est diligenter ... quibusdam persolutum ut sit. PAPIN. dig. 40, 7, 34, 1 acceptis rationibus et -is computatis.

3 attrib.: **A** qualibet in re (fort. huc pertinet locus contextu carens CIL IV 8852 -am sum(m)a(m)): CIC. S. Rosc. 21 tria praedia ... Capitoni ... traduntur ...; in -as omnis fortunae ... impetum facit T. Roscius (p. red. ad Quir. 3 [opp. incolumes]. al.). Verr. II 4, 48 sigillis patellae avulsis -um argentum ... redditit (VVLG. I Esdr. 7, 18). Tusc. 2, 32 si quid de Corinthiis tuis amiseris, posse habere te -am supellectilem salvam scis. LENT. Cic. fam. 12, 15, 1 (antea: correptis vectigalibus Asiae provinciae a Dolabella) ad meum officium revertendum mihi esse existimavi, ut ... -a vectigalia exigerem (12, 15, 6). PVBLIL. sent. F 1 fidem qui perdit, quo rem servat -am,? (quo se servet -o vel -um trad.). LIV. 44, 27, 9 pecuniam. VITR. 2, 8, 8 (aestimatur pretium parietum; antea: pretia ... annorum singulorum deducunt octogesimas) ex -a summa parte reddi volunt (LABEO dig. 33, 8, 22, 1 [respic. hereditas] partem quartam libertae, -am p. quartam liberti futuram. SVET. Aug. 101, 2 heredes instituit secundos Drusum ... ex triente, ex p. -is Germanicum liberosque eius. GAIUS inst. 2, 254 hereditatis. 4, 122 si quis partem rei petierit et ... postea -am p. petat. APVL. apol. 91, 8 ut dividua p. dotis posteriori filio, -a prioribus cederet. al.). COLVM. 3, 3, 13 ut cultoris negligentia sex milia seminum intereat, -a tamen decem milia ... tot milibus nummorum ... cum lucro redemptor emet. 4, 3, 6 (antea: fundi partem tertiam) in dimidia parte -i agri. QVINT. decl. 320 them. bonorum. al. iunctura -a ratio (i. summa accepti et expensi effecta, cf. l. 12. p. 971, 72sq.; subst. subaudiendum vid. l. 47. 49, ita ut vix cogites de fem. pro subst. ut p. 982, 61): SCAEV. dig. 34, 3, 31, 1 'rationes ab eo exigi veto': quaeritur, an chartas, in quibus rationes conscriptae sunt, item -as secundum accepta et expensa ... reddere debeat. VLP. dig. 34, 3, 9 si quis rationes exigere vetetur ..., non impeditur -as exigere, quas quis se reliquavit. PAVL. dig. 40, 4, 53 curatoribus ... adulescentis -am r. ... exsolutam videri. **B** in computatione post nummos re vera expensos (exempla ceteriora): LIV. 10, 46, 14 aeris gravis tulit in aerarium ... tot milia; -o aere aedem deae ... faciendam locavit. CHART. lat. ant. I 7 (a. 81/90) I^a 21 accepit stip(endi) drachmas tot ..., (e)x eis f(a)enaria ..., ex(p)ensas drachmas tot ..., -as deposuit dr(achmas) tot eqs. (al. ibid.). TAB. Vindol. III 582 a ii 3 ex eis pullis ... consumpti n(umero) x (...) -i penes aliquem. IVLIAN. dig. 35, 1, 23 ex decem -a quinque numeravit. CHART. lat. ant. X 410 (a. 193/6) A ii 5 ex eo stipendio col(la)tio (denarios) tot, ... -os (tuli)t (denarios) tot (ibid. 12. al. in eadem pap.). INST. Iust. 4, 7, 4^b si ex decem ... aureis ... quinque aureos solverit, -os vero quinque ... consumpserit. al.

β locus liber, spatium vacuum sim. (quaedam ad II vergere concedimus): CIC. de orat. 2, 150 inter ingenium ... et diligentiam perpaulum loci -um est arti (in imag. ut BOETH. cons. 5, 1, 8 quis ... coercente in ordinem cuncta deo locus esse ullus temeritati -us potest? cf. p. 974, 47). VARRO rust. 3, 16, 10 quosdam circum villam ... hortum habuisse ac -um thymo ... opsevisse. VAL. MAX. 7, 3, 4 (antea: aliquantum ... vacui agri relictum est) quicquid -i soli fuit. COLVM. 2, 2, 12 lapidibus collectis partes agri sunt occupandae, ut -ae emudentur (12, 55, 4 cum frusta carnis et salem immittendo ad fauces seriae perventum est, sale -a p. repletur). PLIN. nat. 2, 143 secundum divisionem Tuscorum caeli pars quarta optinet, quod est -um ab occasu aequinoctialis ad septentrionem. INSCR. Pigioli, Docum. cadastr. 1962 p. 129 n. 47 (Arausione; a. 77) militibus ex tributario iugera c, rel(i)q(ua) colon(iae) c (al. in isdem cadastr.; per abbrev. reliq. e. g. p. 113 n. 9, rel. e. g. p. 104 n. 4, r. e. g. p. 108 n. 7). FRONTIN. aq. 7, 8 (de aqua Marcia) (e)x eo opere supra terram longius ab urbe ... opere arcuato pas-

suum tot ..., propius urbem ... substructione passuum tot ..., -o (-a var. l.) opere arcuato, passuum tot (l. abl. absol., cf. in re simili 9, 3 relicto o. a.). TAC. hist. 3, 60, 2 nec plus e toto terrarum orbe -um est Vitellio, quam quod inter Tarracinam Narniamque iaceat (cf. ann. 15, 13, 3 *Parthorum regem* totis regni viribus advenisse; at Romanis orbem terrarum, -um, quo bellum iuarent [l. sc. copias inde ortas]). ann. 12, 56, 2 (*antea*: cincto ratibus ambitu) -a lacus *Fucini* ... tectis navibus obtinebant. VET. LAT. Sirach 44, 18 dimissum est -um terrae, cum factum est diluvium (gr. 17 ἐγένετο κατάλειμμα τῆ γῆ). DICT. 2, 41 bipertito campo, qui -us non pugnae opportunus erat, utraque pars aratui insistere eqs. al.

γ *quaelibet res*: ① *corporeae*: ② *adi.* (*adhibetur attrib. aut praedic.*; *exempla selecta inde a Cic.*): CATO agr. 135, 4 *funis tortus erit* longus (pedes) XLVIII, in commissura abibit (pedes) III, reliquus erit (pedes) XLVI. VARRO Men. 267 cum corrigia disruptast, enatare cum (-a) (sc. corrigia; l. si recte restit. Bücheler, v. app. crit.). rust. 1, 31, 2 *pampinando coles tot* relinquere, -os decerpere, ne eqs. 1, 54, 2 ut, siquid -i habeant musti *scopi uvarum*, exprimitur (*distingue p. 975, 52*). 3, 9, 13 si *pullis subductis gallinae* -a sint ova pauciora. 3, 16, 34 v. p. 952, 30. LVCR. 3, 648 *membro absciso miles corpore* -o pugnam ... petessit (PLIN. nat. 30, 74 capite, pedibus, interaneis ademptis -um c. *stelionis. et saepissime, maxime notione partit.*, e. g. HYG. astr. 4, 12, 8 [*antea*: exoritur ... genu et sura *sideris*] -um autem c.). 4, 976 -as ... esse vias in mente patentis. CIC. Tusc. 1, 96 cum ... venenum ... obduxisset, -um ... e poculo eiecit. Att. 9, 19, 2 nihil nobis nisi ... spiritum -um esse (CAES. civ. 2, 15, 1 unde agger ... comportari posset, n. erat -um omnibus arboribus ... excisis. LIV. 43, 7, 7 sibi, sc. *claudio*, n. vivi -um esse praeterquam linguam ad *deplorandum*). CAES. Gall. 4, 32, 4 omni [ex -is partibus] (*ad p. 986, 72*) demesso frumento pars una erat -a ([*an ad p. 978, 47sqq.*?]). civ. 2, 11, 4 pars eius turris concidit, p. -a consequens procumbebat. VITR. 1, 5, 4. COLVM. arb. 5, 2 tres sequentes *gemmas* relinquas, -am p. virgae amputes. al., e. g. PANEG. 2, 36, 2 *militis mutilis* ... membris -a sui p. fugiebant. MART. CAP. 8, 843 *occidit Centauri p. -a*). BELL. Afr. 2, 5 *naves onerariae* -ae praeter paucas vento dispersae ... diversa loca petierunt. LIV. 8, 24, 16 quod membrorum -um fuit *post lacerationem* (COLVM. 12, 35 *haec* decoque usque ad quartas: -um q. erit eqs. QVINT. inst. 7, 2, 17. al.; cf. p. 975, 52). TAB. cer. Pomp. Camodeca 83, 8 (= 84, 8; a. 51) purpuras laconicas -as *pignori datas* (sc. *aliquot iam venditis*). COLVM. 3, 18, 4 ea pars, quae duplicatur, tres gemmas vel quattuor optinet et -i duo vel tres fructuarii oculi penitus in terram deprimentur eqs. PLIN. nat. 4, 62 *Ceas* quattuor fere partibus ... mari devoratis oppida habet (-a, Iulida, Carthaeam; intercideret Coresus, Poeessa (l. neutr. plur.; *an fem. sing. notiones partit.*? vix *suppleas* pars). AVIEN. Arat. 1242 manum Aurigae -am *deprimit Capricornus* (gr. 683 ἄλλην χεῖρα). VVLG. Is. 40, 26 *deus* educit ... militiam *caelestium* ... et omnes ex nomine vocat; ... neque unum -um fuit. FAV. EVL. 26, 8 si tibiam ... sumas et octava eius portione deducta cavernam imprimas, tonus auditur; si sextam decimam ex -a *tibia* metiaris, hemitonium consequitur. MART. CAP. 4, 401 in primo angulo *quadrati* ... scribatur *id* ... et in alio *id* ...; infra ad primum angulum *id* ...; ad angulum -um *id*. al.

③ *neutr. pro subst.*: ④ *sing.*: *gen. partit.* -i *ponitur praedic. iuxta verba* esse, facere (*nisi pendet e pron. neutr.*): CIC. fin. 2, 101 cum *post mortem* -i nihil sit ..., quod pertineat ad nos (CAES. civ. 1, 48, 5 *Afranius* paene omne frumentum ... convexerat; -i siquid fuerat, Caesar ... consumpserat [*nisi suppl. frumenti*]). LIV. 7, 35, 8 cum praeter arma et animos armorum memores nihil vobis fortuna -i fecerit (*adde p. 991, 16*). *cetera exempla*: VAL. MAX. 1, 6, 5 *partem carnis* diripuerunt aves, -um humi ... iacuit. COLVM. 2, 10, 3 -um, quod semini(s) superest, ... reponas. 12, 54, 2. PLIN. nat. 24, 185 *medicus aliquid aegris dedit*, ut tertias partes biberent, dein ... dimidium ex relicto iterum dedit, mox ... -um. al. VET. LAT. Luc. 9, 17 (cod. 2) sublatum est -um fracturarum (gr. τὸ περισσεύσαν, cod. 3. al. et Vulg. quod superfuit). al. ⑤ *plur.*: CIC. nat. deor. 2, 137 ab eo cibo, sc. *ab icore dilapsa*, cum est secreta bilis ..., -a se in sanguinem vertunt. SALL. hist. frg. 1, 88 *facie mutilata et oculo effosso tribunus non* illis anxius, quia -a gloriosus retinebat. 3, 87 parte consumpta -a cadaverum *humanorum* ad diuturnitatem usus sallerent (v. *Funari, comm. 1996, 607*). al. *de toto cadavere* (*aliter l. 64*): CIL VIII 3582, 6 (*Lambaesi, ut l. 68*) domum ..., ubi -a corporis sui sint, se vivo instituit (*gen. explic. ut*: AVR. VICT. Caes. 21, 6 *Caracalla* moritur; c. -a ... relata Romam eqs.). 4167, 2 -a L. Vmbri Felicis, hic posita sunt (l. gen. poss. ut: CE 1366, 5 [a. 512] hi(c) patris -a gener ac pia filia condunt).

⑥ *incorporeae*: ⑦ *quaelibet* (*saepae de actione salutifera, auxilio, solacio sim.*, sc. *de eo, quod restat aliis actionibus, rationibus sim. omnibus perditis, exclusis* [cf. p. 976, 25sqq.; *distingue usum p. 978, 43sqq. illustratum*]; *saepae accedit dat. personae; saepius in interrog. rhet., praecipue p. 974, 23sqq.; ad quem finem, indicatur p. 974, 6. 47. 975, 12*); *adhibetur*: ⑧ *praedic. iuxta verba*: ⑨ *esse* (*suppl. e. g. p. 974, 34*;

addidimus restare l. 2, superesse l. 14. 18): ⑩ *subi. est subst. (exempla pauca selecta post Cic.)*: TER. Hec. 587 *ne* causa ulla restet -a, quin tua Philumena ad te redeat. CIC. S. Rosc. 150 unum per fugium. Verr. II 4, 112 quae deprecatio est ... ei -a, qui eqs.? leg. agr. 2, 52 cum *Mithridate victo* ... in locis ... illis etiam nunc belli nomen -um sit. Mil. 99 nec ..., si mihi eriperis, -a est illa saltem ad consolandum querela, ut eqs. de orat. 2, 252 detractis ... tot rebus ex hoc ... loco facietiae -ae sunt, quae aut in re ... positae videntur esse, aut in verbo. Tusc. 1, 96 quo *itinere mortis* confecto nulla -a cura ... futura sit. div. 1, 31 cum *quidam* ... in quattuor partes vineam divisisset trisque partis aves abdixissent, quarta parte, quae erat -a, in regiones distributa ... uvam *immensam* ... invenit. fam. 4, 14, 1 ne vestigium quidem ullum est -um nobis dignitatis (LIV. 28, 43, 15 v. belli nullum). COLVM. 2, 12, 9 (*consummantur operarum tempora*) sic in asse fiunt octo menses et dies *tot* ...; supersunt tamen de anno tres -i menses et dies *tot* ..., quos absumamus eqs. QVINT. inst. 7, 2, 12 videtur utique *non nisi* alterum verum: everso, quo defendimur, -um est, quo premimur (*in logica, cf. l. 36sq. 56*). HYG. mun. castr. 1 efficitur striga pedum LX, -i pedes XII sunt, qui ... sufficient (32 ut deducto eo ... -i DC p. supersint. al.). BOETH. arithm. 1, 18, 4 l. 26 quos, sc. II, si detraho novenario, -i sunt VII (*antea*: relinquuntur; relicti sunt; *postea*: supersunt). al. ⑪ *locut.* -um est, cuius *subi. est struct. verb. (enunt. secund. cum ut l. 24 [praeparatum per pron. neutr. l. 26, cf. e. g. l. 43. p. 975, 6. 15], inf. l. 39. 41 [cf. p. 975, 14], or. recta l. 38) aut pron. neutr.*: CIC. Q. Rosc. 13 adnumerasse sese negat, expensum tulisse non dicit ...; -um est, ut *adversarius* stipulatum se esse dicat eqs. (45 Phil. 12, 28. al. QVINT. inst. 5, 7, 19 decl. 307, 2). Verr. II 3, 176 quid igitur est -um, nisi uti fateare eqs.? (SALL. Iug. 31, 26. TAC. ann. 5, 4, 4 q. -um, n. ut caperent ferrum eqs.? cf. p. 975, 11. 15. 37 et SALL. Iug. 24, 8 q. est -om n. vis vostra, quo moveri possit *Iugurtha? aliter*: AVSON. 25, 13 [347 S.], 15 tertia defuerit si portio, q. -um? -bes). Phil. 13, 49 optatissimum est vincere; secundum est ... pro ... libertate patriae *omnia pati* ...; quod -um est, non est tertium, sed postremum omnium, ... turpitudinem suscipere vitae cupiditate (LIV. 40, 56, 2 is *hac spe* ... amissa -q. -um erat - id studere, ne eqs. [*item in parenthesi*: TAC. ann. 12, 14, 2 q. unum -um]). VITR. 4, 7, 1 locus ... cum habuerit in longitudine sex partes, una adempta -um q. erit, latitudini detur. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 1, 12 p. 43, 13 tollit duo ..., ut id, q. -um est, adprobetur. 1, 45 p. 111, 24 exclusis multis unum, q. -um est, confirmatur. p. 111, 27]). Att. 4, 6, 2 (-um iam) est 'Σπάρταν ἔλαχε, ταύταν κόσμευ' (l. v. app. crit.). 7, 5, 5 plane mihi deest, quid ad te scribam; ... -um est iocari. LIV. 25, 16, 18 (*antea l. 46*) -um ... quid esse *eis* ... praeter mortem? TAC. ann. 2, 15, 3 aliud sibi -um quam tenere libertatem aut mori? al.

⑫ *facere, fieri (addidimus habere l. 50)*: CIC. Verr. II 3, 132 ne illud quidem tibi -um fecisti, ut hoc posses dicere eqs. 3, 175 ne illam quidem ... defensionem. 5, 89 quod -um vitae viriumque fames fecerat (cf. Att. 3, 8, 2 haec addita cura vix mihi vitam -am facit). Marcell. 10 quidquid belli fortuna -um rei publicae fecerit (LIV. 25, 16, 17 quod unum -um f. fecerit, sc. *mortem*). Phil. 13, 48 cum locum tibi -um non modo ad pacem, sed ne ad deditionem quidem feceris. nat. deor. 1, 29. LIV. 22, 55, 5 si quid dii immortales ... -um Romani nominis fecerint. RVF. LVP. 2, 7 paulum illud, -um quod habet mentis ..., poculis *extrudit*. NIPS. grom. p. 298, 17 facio hypotenusae numerum in se; fit ... *tot*; hinc tollo quattuor embada, quod fit ... *tot*; -um *tot* (*item sing. -um pertinet ad plur.*: GROM. Bubnov p. 519, 2. 529, 10 fit -um *tot*. al.; cf. *sing. p. 973, 13*). DICT. 3, 20 *Priamo* dolor ... non ullam tanti nominis ... speciem -am fecerat.

⑬ *attrib.*: CIC. inv. 1, 45 in qua *enumeratione* pluribus rebus expositis et ceteris infirmatis, una -a necessario confirmatur (*explicatur l. 37; in logica ut l. 16*). Sest. 80 plaga una illa extrema defuit, quae ... -um spiritum exhausisset (VAL. MAX. 9, 11, 5 de filii magis vita ... quam de -o s. suo sollicitus. cf. p. 973, 24). Mil. 14 -a auctoritas senatus ... intercessionem sublata est. Att. 1, 14, 7 *frater* Argiletani aedificii -um dodrantem emit. 7, 9, 4 tollamus ... hoc *malum* ...: de -is quid est deterrimum? al. PLANC. or. frg. Ascon. Mil. p. 39, 9 -ae parti sententiae ... intercessimus (VITR. 3, 5, 5 ex novem partibus ... una p. ... abaci crassitudo relinquatur, -ae octo eqs. al. BASS. gramm. VI 258, 30 *versus*. al.). LVCR. 2, 955 *solent leniore* oblato ... ictu -i motus vitales vincere. SALL. Catil. 35, 4 -ae dignitatis conservandae (PLIN. epist. 10, 110, 2). LIV. 33, 3, 4 quibus *verteribus* ... quicquam -i roboris erat. VITR. 4, 3, 6 (*indicavit mensuras partium columnae*) -a spatia ... pura relinquuntur aut eqs. FEST. p. 218 *ex libris Verrii* intermortua iam ... verba ... praeterire et -a quam brevissime redigere in libros (cf. p. 976, 42). BASS. gramm. VI 256, 17 *prima amissa* -ae duae *syllabae*. TAC. ann. 15, 11, 3 ut *Corbulo* signa ... et (nomen, -um infelicis exercitus tueretur (l. cf. l. 5. 49). PLIN. epist. 8, 24, 4 -am umbram et residuum libertatis nomen. FLOR. epit. 4, 2, 49 stragem fugientis equitatus levis armaturae ruina comitata est; ... -a (*i. -orum?*) strages quasi una manu facta est. LACT. inst. 5, 8, 5 si quid nobis -ae mentis est. CE

1990, 4 *soror et coniunx* nonaginta annos vixerunt adque duobus: quadraginta et quinque soror, -os fuit uxor. *al.*

③ *neutr. pro subst.*: ① *sing.*: *gen. partit.* -i *ponitur praedic. iuxta verba* facere, esse, habere (*nisi pendet e pron. neutr.*): CIC. Verr. II 1, 2 praesto est, respondet, defenditur; ne hoc quidem sibi -i facit, ut *absentia* ... pudenter exitum quaesisset videatur (2, 101 nihil ... sibi -i fecit, quod defendi aliqua ratione posset. Sull. 89 quod fortuna in malis -i fecit, ut cum *suis* ... lugere suam calamitatem liceat, id sibi ne eripiatis vos, iudices, obtestatur). Sull. 89 quid ... est huic -i, quod eum in hac vita teneat *eqs.*? (fin. 1, 30 detractis de homine sensibus -i nihil est, *sc. ad iudicandum*. Att. 15, 11, 1 nihil esse iam -i, quod ageremus, nisi ut *eqs.* CAES. civ. 2, 5, 5 ut, si quid adversi accidisset, ne ad conandum quidem sibi quicquam -i fore viderent. SALL. or. Lep. 15 estne viris -i aliud quam solvere iniuriam aut mori per virtutem? LIV. 36, 35, 4 ne hoc quidem -i vobis est, ut *eqs.* 45, 5, 10 -i quid esse, nisi ut fortiter moriatur?). SALL. Catil. 20, 13 quid -i habemus praeter miseram animam? (LIV. 28, 25, 13 nihil -i habebat praeter ... a malis consiliis receptum, ut imperatoris vel ... irae vel ... clementiae sese committerent). *cetera exempla*: LIV. 30, 39, 2 dum -um tempestatis exsaeviret. VITR. 3, 5, 2 ut superior pars *spirae* tertia parte sit crassitudinis columnae, -um plintho relinquitur; dempta plintho -um dividitur in partes quattuor *eqs.* 5, 12, 3^b is ... pulvinus exaequatā struatur planitiā minus quam dimidia partis, -um ... proclinatorum latus habeat. *al.* BASS. gramm. VI 269, 26 metro *cuidam* si detraxeris *haec* ..., -um erit par huic clausulae. *al.* ② *plur.*: TAC. hist. 4, 2, 2 civitas ... extingui ... -a belli postulabat (*paulo aliter p. 980, 17*).

④ *spes, equid sim. spei (meton. de homine l. 43); adhibetur*: ① *praedic. iuxta verba*: ① *esse (quod hic illic subaudias)*: TER. Andr. 25 ut pernoscat, equid spei sit -om *eqs.* ([*locum aliter explicat DON. p. 986, 4*]. TAC. ann. 3, 4, 1 nihil spei -um clamitabant. SYMM. epist. 4, 74, 2 quid ... spei). Eun. 240 itan parasti te, ut s. nulla -a in te sit tibi? (*item accedit in c. abl.*: CIC. Att. 3, 13, 1. fam. 14, 3, 3 in novis tr. pl. *eqs.* LIV. 25, 11, 11 -a erat in obsidione s. *cf. e. g. l. 38, 40*). CIC. S. Rosc. 150 unum perfugium, iudices, una s. -a est Sex. Roscio. *al.* ② *quaelibet et in acc. dupl. aut abl. absol.*: RHET. Her. 4, 25, 34 quae -a s. manet libertatis. CIC. Verr. II 3, 48 cum ... non modo rem, sed ne s. quidem ullam -am cuiquam feceris. fam. 7, 28, 3 -am s. nullam video (*sim. 11, 5, 2*). LIV. 2, 32, 7 nullam ... nisi in concordia civium s. -am ducere. 10, 16, 6 unam sibi s. -am in Etruscis restare. 40, 12, 5 ut ego ne, apud te, (*cf. p. 983, 9*) quidem spei quicquam -um habeam (*Vossius, -i vel -ae var. II.; cf. IVST. 14, 3, 4 spem salutis -am habebat*). RVT. LVP. 2, 7 in hoc ... bonae spei -um residere. DICT. 4, 12 spe -a resistendi. *al.*

② *attrib.* (*cf. p. 984, 62sq.*): CIC. fam. 14, 4, 6 mea carissima filioli et s. -a nostra, Cicero, valet (*cf. p. 987, 31*). LIV. 10, 14, 12 omnem -am s. TAC. ann. 13, 17, 3 sibi amisso fratris auxilio -as s. in re publica sitas. DICT. 4, 8.

b *usu peculiari, sc. de eo, quod restat aliquo loco vel statu (exempla certiora)*: **α** *potius alia re non eiusdem generis materiae ablata*: CIC. Verr. II 3, 34 ut, cum exactum sit ab aratore, tamen ... -us metus iudicij (*gen.*) sit. LIV. 26, 35, 6 bona sua venderent; in corpora, quae -a essent, saevirent. COLVM. 12, 53, 3 *haec* trita ... in eandem metretam reponito et tantundem olei quantum prius infundito ...; postea oleum depleto et, quod est -um musti, (*pendet e pron.*), ... recondito. PLIN. nat. 20, 97 huic *scillae* aridis tunicis direptis quod -um e vivo est, consectum suspenditur. 33, 85 *aurum* ita virus trahit rebus una crematis ...; -us cinis ... *quaedam* sanat (*nisi ad p. 991, 39sqq.*). TAC. hist. 3, 61, 3 apud Vitellianos ... versa fides est et -um erat perfidiae certamen. BOETH. cons. 4, 3, 15 *ita* fit, ut mali desinant esse, quod fuerant; sed fuisse homines adhuc ipsa humani corporis -a species ostentat. **β** *potius ipsum non ablatum, occupatum sim.*: CIC. Sest. 30 *si* iudiciorum ... simulacrum aliquod futurum in civitate -om credidisset. prov. 7 qui locus ... in Graecia ... tam sanctus fuit, in quo ullum simulacrum ... -um sit (*sc. non raptum*)? BELL. Afr. 26, 3 nihil, ne tectum quidem ... ab illorum *hostium* scelere ... -um futurum (*sc. intactum*?). VITR. 5, 1, 7 -a spatia inter ... *has duas* trabes per intercolumnia luminibus sunt relicta. PLIN. nat. 35, 145 in iis *operibus artificum non perfectis* liniamenta -a ... spectantur, *sc. in perfectis erasa*.

2 *de animantibus eorumve coetibus (addidimus urbem p. 976, 28 [cf. l. 26. p. 973, 6]; raro de animalibus, e. g. p. 976, 15. 21. 75 [corpus eiusve partes v. sub 1]; saepe ponitur praedic. iuxta verba esse [hic illic subaudiendum; accedit alterum praedic. p. 976, 68. 977, 6], exstare p. 976, 61, manere p. 977, 1, ceterum facere, fieri p. 977, 11sq., habere p. 976, 16; in acc. dupl. vel abl. absol. e. g. p. 976, 6. 977, 8; pro subst. masc. plur. e. g. p. 976, 7. 59. 63. sing. p. 976, 5, neutr. sing. p. 976, 26. 977, 49)*: **α** *exempla notionem et usus illustrantia*: **α** *contextu vario de eis*: ① *qui ex multis, coetu sim. supersunt (ad plenum efficiendum p. 976, 35; sed pertinet ad corpus unum p. 976, 38sqq.)*: ② *quilibet (exempla selecta inde a*

CIC.): GRACCH. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 81, 24 ne ... genus nostrum interiret et uti aliqua propago generis nostri -a esset (*cf. CIC. fam. 13, 39 ex qua familia -us est M. Titurnus Rufus. VARRO rust. 3, 1, 5 eos, qui agros colerent, solos -os esse ex stirpe Saturni. PS. SALL. in Tull. 1 Cicero rem publicam ... ita moderatur quasi unus -us e familia Scipionis. TAC. ann. 11, 16, 1 Cheruscorum uno -o stirpis regiae*). CIC. Q. Rosc. 35 qui de sua parte *societatis* decēdit, -is integram relinquit actionem (*postea: pro sociis*). Vatin. 16 ex iis *novem collegis* tres erant, quos ... inridebas ...; -i sex fuerunt, e quibus *eqs.* Brut. 6 (2 magna sapientium civium bonorumque penuria) si viveret Q. Hortensius, cetera fortasse desideraret una cum -is bonis ... civibus *eqs.* rep. 2, 39 equitum magno numero ex omni populi summa separato -um populum distribuit *eqs.*; *ibid.* -a ... multo maior multitudo ... tot centuriarum. Att. 2, 16, 1 ager *Campanus* non amplius hominum quinque milia potest sustinere: -a omnis m. ab illis abalienetur necesse est. 6, 1, 13 in qua *possessione* ... animal -um nullum est. fam. 9, 15, 2 moriar, si praeter te quemquam -um habeo, in quo possim imaginem antiquae ... festivitatis agnoscere. PLANC. Cic. fam. 10, 15, 3 fratrem cum equitum quattuor milibus ... misi ...; ipse ... *cum* -o equitatu subsequar. CAES. Gall. 4, 12, 2 compluribus ... nostris deiectis -os in fugam coniecerunt. 6, 9, 5 firmo ... ad pontem praesidio relicto ... -as copias equitatumque traducit. VARRO rust. 3, 16, 30 quae *apes* ... cum exierunt, in conspectu volitant -as, quae nondum congregatae sunt, respectantes. SALL. Catil. 57, 1 postquam ... de Lentulo *aliisque* ... supplicium sumptum est, plerique ... dilabuntur; -os Catilina per montis ... abducit. epist. Pomp. 10 rem familiarem ... et fidem consumpsi; -i vos estis, qui nisi subvenitis *eqs.* (*sim. de eo, qui ultimo praesidio est aliis [neutr. pro subst. meton. de homine]*). SIL. 17, 152 id -um *Poenos* ... opis auxiliique, *sc. Hannibalem*, ciere rerum extrema iubent). PLIN. nat. 3, 110 Truentum cum amne, quod solum Liburnorum in Italia -um est (*sim. 3, 130*). 8, 165. 9, 33 *uno delphino* capto ... -orum convenit multitudo *eqs.* FRONTIN. strat. 3, 10, 5 *Himilco* partem copiarum in insidiis posuit ..., deinde cum -a parte exercitus *progressus est*. LEX Irnit. 8 A 27 sq. (24 reiectis alternis decurionibus) donec quinque *decuriones* -i sint, eorum quinque, qui -i erunt *eqs.* LIV. perioch. 102, 7 Catilina urbe pulso de -is coniuratis supplicium sumptum est. VVLG. I reg. 16, 11 numquid iam completi sunt filii? :: ... adhuc -us est parvulus et pascit oves. II par. 4, 4 quorum *boum duodecim* tres respiciebant aequonem et ... tres occidentem, ... tres ... meridiem et tres, qui -i erant, orientem. *attributi notione partit. de animante uno (cf. p. 973, 31)*: TERT. virg. vel. 17, 8 *struthocamelum* caput solum ... abstrudere, -am se in aperto relinquere. AVG. civ. 7, 25 p. 306, 31 quid ... ipse *Attis* -us et quidquid remansit absciso? *locut. de -o pendet ex subst. (cf. p. 988, 40)*: VITAE patr. Iurens. 28 non ... probatos ... secernens omnes de -o (*i. omnes -os*) tamquam ... indignos ex hoc *coenobio* ... eliminat.

③ *qui non interfecti vel mortui sunt, non perierunt (saepissime de superstitibus in re militari vel eis, qui cladem evaserunt sim.; sine respectu mortis violentae aliorum e. g. l. 50. 63. p. 977, 1. 7; cf. supra p. 954, 42sqq.)*: ① *exempla varia (selecta inde a CIC.)*: CIC. Verr. II 1, 36 multos ex illa calamitate Ariminensium testis nobis in hanc rem -os esse. 2, 124 cum esset ex vetere numero quidam senator demortuus et cum ex utroque genere par numerus -us esset *eqs.* 3, 124 (*antea p. 977, 28*) *aratores* qui '-i'? quid hoc est '-i'? quo ex bello, qua ex vastitate? (*de eisdem: 3, 126 '-os' hos esse non ex bello neque ex aliqua eius modi calamitate, sed ex tuo scelere eqs.; al. in eadem orat.*). 5, 101 qui ex illo numero -i Syracusas classe amissa refugerant, dicebant *eqs.* Cluent. 21 unus, qui -us erat Di-naeae filius, ... est mortuus (*de eodem: 22 quem ... unum ex multis fortunam -um esse voluisset*). Rab. perd. 33 nullus est -us rex, nulla gens ..., quam pertimescatis. Catil. 1, 12 si te interficij iussero, residebit in re publica -a coniuratorum manus (*cf. 1, 31 hic morbus ... relevatus istius poena vehementius -is vivis ingravescet. v. etiam l. 33*). Pis. 96 legati ... alienati, tribuni militum inimici, centuriones et si qui ex tanto exercitu -i milites exstant *eqs.* (*de eisdem: 98 -i milites, qui ferrum, qui famem, qui morbum effugerunt*). Phil. 2, 13 veniamus ad vivos, qui duo de consularium numero -i sunt. 3, 34 optimo cuique pereundum, -is serviendum. fam. 9, 18, 4 quem *mulum* tibi -um dicis esse, quoniam cantherium comediti. CAES. Gall. 2, 10, 3 magnum *hostium* ... numerum in *flumine* occiderunt; per eorum corpora -os ... transire conantes ... repulerunt. 5, 44, 11 uno interfecto -os ... propellit. 5, 52, 2 non decimum quemque esse -um militem sine vulnere. 7, 62, 4 cum primi ordines ... transfixi pilis concidissent, tamen ... -i resistebant. HIRT. Gall. 8, 13, 2 paucis ... resistentibus interfectis ... -am multitudinem *sunt secuti*. LIV. 38, 27, 7 octo milia ... in fuga ... ceciderunt; -i flumen Halyn traiecerunt. VAL. MAX. 8, 13, 4 *Perpenna* omnibus, quos in senatum consul vocaverat, superstes fuit septemque *modo* ..., quos censor ... legerat, e patribus conscriptis -os vidit (*v. de eodem p. 943, 12sq.*). COLVM. 9, 13, 11 (*antea: examen apium* partem plebis *imbre amittit*) -a paucitas ... non sufficit. PERS. 6, 53 si

mihī nulla iam -a ex amitis, ... proneptis nulla manet patruī (55 superest). PETRON. 136, 7 *trium anserum uno occiso* -i ... orbatī ... duce. SIL. 10, 592 -i pia turba senatus munera ... invadunt. TAC. Agr. 34, 2 acerrimi Britannorum iam pridem ceciderunt, -us est numerus ignavorum et timentium. hist. 3, 34, 2 rediit Cremonam -us populus. ann. 1, 2, 1 exuto ... Lepido interfecto Antonio ne Iulianis quidem partibus nisi Caesar dux -us erat. 1, 3, 7 quotus quisque -us, qui rem publicam vidisset? FLOR. epit. 4, 10, 10 vix tertia parte de sedecim legionibus -a. VET. LAT. I Thess. 4, 15 (Rufin. symb. 41 l. 50. *al.*) nos, qui vivimus, qui -i sumus in adventu domini (*gr. οἱ περιλειπόμενοι*, *Vulg.* residui. *sim.* 4, 17 [Hier. epist. 119, 8, 1. *al.*; *Vulg.* relinquitur]). *al.* ② *locut.* -um facere, cuius *subi. est res* (*cf.* l. 46. p. 978, 33): CIC. Verr. II 2, 86 quos civis belli calamitas -os fecerat, ii *eqs.* (CVRT. 6, 9, 27). HIRT. Gall. 8, 24, 4 si quos fortuna -os fecisset (LIV. 9, 24, 13 ex nocturna caede ac fuga. *cf.* p. 973, 54. 974, 46. 975, 7). AVR. VICT. Caes. 33, 2 quos milites Mursina labe -os fecerat. ③ *neutr. sing. praedic. iuxta esse* (*suppl. l. 19. 21*): LIV. 2, 15, 6 obsidium quod -um erat, reddidit Porsenna (*item e pron. pendet gen. partit.*: 21, 56, 8. 28, 33, 8 peditum [*antea*: duae ... p. partes]). TAC. ann. 4, 73, 3 q. -um auxiliorum erat. *cf.* p. 978, 9. 12). SIL. 7, 105 (*loq. Hannibal*) resides ad bella vocantur ... senes; quodcumque videtis, hoc -um est, primo damnatum ut inutile bello. TAC. ann. 6, 36, 3 nec iam aliud Artabano -um quam ... *custodes* suis quisque sedibus extorres, *sc. aliis deficientibus*.

④ *qui alicubi retinentur, relinquuntur ab aliquo, remanent* (*sc. aliis dimissis, abductis, fugientibus sim.* [plerumque in re militari, *cf.* p. 937, 68sq. 954, 67sq.]; *hic illic accedit indicatio loci; exempla certiora selecta*): CIC. Verr. II 3, 80 de calamitate aratorum et de fuga et de -orum paucitate (*de eisdem*: 3, 124 [121 qui remanserant, vix decuma pars aratorum, relicti agris omnes erant, nisi *eqs.*; *affert verba ex epistula*] 'ut aratores, qui -i erant, quam plurimum sererent'. *postea* p. 976, 51). 5, 87 in praesidio erant perpauci milites -i, ceteri dimissi. 5, 89 evolant iam e conspectu ... quadremis una, cum etiam tum ceterae naves uno in loco moliebantur; erat animus in -is (*sc. nautis earum*), ... pugnare ... se velle clamabant. 5, 100 remigibus militibusque dimissis, -is egestate et fame perditis (*de eadem re e. g.* 5, 131 remiges nautasque dimissos, -os stirpibus vixisse palmarum). CAES. Gall. 1, 12, 2 tres iam partes copiarum Helvetios id flumen traduxisse, quartam vero partem citra flumen Ararim -am esse (*in re simili*: civ. 1, 40, 3 *cum legiones duae flumen transissent* ... et omnis equitatus sequeretur, ... *ponte vi naturae interrupto* -a multitudo equitum interclusa est. SVET. Aug. 16, 3 [*antea*: traiecto in Siciliam exercitu] cum partem -am copiarum continentis repeteret). BELL. Alex. 54, 3 cum duae legiones -ae essent in castris (*cf.* SIL. 10, 373 dedita ... -o cum milite castra). SALL. hist. fig. 3, 96A neque ex ... fuga ... ullis ad signa redeuntibus et, qui -i erant (*sc. sub signis*), ... detractantibus militiam. NEP. Chabr. 1, 2 fugatis iam ... conducticiis catervis -am phalangem loco cedere vetuit (*nisi ad p. 991, 39 sqq. pertinet*). TAC. hist. 4, 17, 2 quantum virium in Italia -um esse? SYMM. epist. 1, 64 quos *summates civitatis* -os [fuga] fecerat (*sc. aliorum, ni fallimur*). *al.*

⑤ *qui prognati sunt ex aliquo* (*cf.* p. 968, 14sq.; paulo aliter p. 976, 2sq.): VET. LAT. Sirach 47, 25 deus dedit ... -um Iacob et David de ipsa stirpe (27 Salomon reliquit post se de semine suo generis stultitiam; *gr.* 22 τῷ Ἰακωβ ἔδωκεν κατάλειμμα). VVLG. Iob 27, 15 (14 si multiplicati fuerint filii eius) qui -i fuerint ex eo homine impio.

⑥ *in elenchis, pridianis sim. militaribus, sc. de eis, qui in castris ad opera suscipienda vacant aliis occupatis (ideoque absentibus), aegris, mortuis sim.*: CHART. lat. ant. I 7 (a. 81/90) IV^b 2 (*antea respic. absentes et immunes sec. Marichal*) -i XXXX; ex eis opera vacantes; armorum custos *eqs.* (*sc. novem munera; seq.* 19 -i XXXI). TAB. Vindol. II 154, 19 (a. 92/7; *antea*: summa absentes) -i praesentes *tot* ..., ex eis aegri XV, vulnerati VI *eqs.* (CHART. lat. ant. III 219, 79 [a. 105; *antea* 55 ex eis apsentēs, 61 summa apsentēs extra provinciam, 76 summa utraque absen(tes)] -i p. [seq. 80 in (his *eqs.*, 82 ex eis aegri]. VII 347, 4 [ca. a. 225/35] reliqu(i) p. *al.*). 154, 26 summa eor(um), *sc. aegrorum sim.*, -i valent(es). CHART. lat. ant. III 219, 52 (a. 105; *antea* 41 e(x) eis decedunt, 50 summa decesserunt, 51 restitutus ex non secutis) -i numero puro ... in (his *eqs.* (XLVII 1450, 28 [ca. a. 215] summa, qui decesserunt mil(ites) XXX, in (his ...; reliqu(i) n(umero) p(uro) mil(ites) *tot* ..., in (his *eqs.* [31 absunt in choram mil(ites) *tot*]. X 454, 5 [saec. III] reliqu(i) numero p(ur)o). XLII 1213 (a. 225/50) recto b 9 reliqu(i) ad signa). c 4 -i ad sign(a). X 454, 11 (saec. III) reliqu(i) *tot* (10 sum(ma), *cf.* l. 65). *ibid.* 23 reliqu(i) (*antea enumerari vid. decedentes*). *ibid.* 39 reliqu(i) (*antea enumerari vid. absentes; seq.* 40 ex eis in custodias). *al.*

⑦ *de Iudaeis, populo Israhel*: ① *de eis, qui post defectionem vel cladem sunt servandi vel servati a deo* (*cf.* p. 967, 40sq.; *exempla potiora*): *masc.*: VET. LAT. III Esdr. 1, 56 -os abduxerunt ... in Babylonem. Is. 10, 22 (Filastr. 107, 13) si fuerit populus Israhel sicut arena

maris, -i salvabuntur (*cetera v. p. 967, 45sqq.*). Soph. 2, 9 (Hier. *ad loc.* l. 233) qui -i fuerint de populo meo (*cetera v. p. 967, 47sqq. 55sq.*). 3, 12 (*ibid.* l. 356) qui fuerint -i de Israhel (*gr. οἱ κατάλοιποι*, Aug. civ. 18, 33 qui -i fuerint Israhel, *Vulg.* reliquiae). Zach. 14, 2 (Hier. *ad loc.* l. 10) egredietur media pars ... in captivitatem; -i ... populi mei non peribunt (*gr. οἱ κατάλοιποι*, VVLG. -um populi). VVLG. Ier. 24, 8 -os de Hierusalem, qui remanserunt in urbe. *neutr.*: HIL. in Matth. 17, 4 (*ad Matth. 17, 11*) *Eliam* -um, quod deprehenderit ex Israhel, ad cognitionem dei revocaturum (VVLG. Is. 37, 31 id, quod salvatum fuerit de domo Iuda, et, q. -um est). *al.* ② *de eis, qui in ecclesiam Christ. recipiuntur*: HIL. in Matth. 10, 14 ut -um Israhel crederet, esse adventui suo debitum (*affert Matth. 10, 23*). *ibid.* quod erit -um Israhel, ... *dei* adventu in ecclesia collocandum (in psalm. 58, 11 l. 4 id q. I. sit -um, salvabitur. *al.* *apud eundem*; *cf.* 58, 11 l. 16 id q. eorum est -um).

③ *conspectus locutionum ad 2 pertinentium, quae indicant*: *a* *quo ex coetu toto aliquis relinquatur*: *praepos.*, *sc. ex: saepe inde a* CIC., *v. e. g.* p. 976, 49. 60 et BELL. Hisp. 22, 3 legatos iugularunt; duo -i (ex) eis fugerunt. FRONTIN. strat. 4, 1, 37 -is ex legione. AMM. 24, 5, 10 -os ex ea cohorte. *al.* *de: inde a* CIC., *v. l. 2. p. 976, 62. 977, 8. al.* *ab*: VET. LAT. deut. 3, 11 (Aug. quaest. hept. 5, 3) Og rex Basan -us factus est a Raphain (*gr. καταλείφθη*, *Vulg.* restiterat). *gen. partit.*: LIV. 42, 65, 5 -is peditum. SIL. 17, 572 Ausoniae -os domat Hannibal armis. FRONTIN. strat. 2, 7, 13 Labienus post Pharsalicam pugnam ... -is (-iis *Modius*) Pompeianarum partium fiduciam fecit. FLOR. epit. 1, 17, 1 Samnitium -i. *al.*, *v. e. g.* l. 11. p. 977, 17sq. ④ *qua ex re, clade sim. aliqui salvantur, sint superstites*: *praepos.* *ex* (*cf. vol. V 2, 1115, 18sqq.*): *inde a* CIC., *v. p. 976, 48. 51sqq. 977, 14* et FRONTIN. strat. 3, 15, 4 -i ex Variana clade. *gen.* (*fort. subi. coll. re pro subi. posita p. 977, 12. 15 [cf. p. 967, 13sqq.]; ad l. 32sq. Lackner, De casuum, temporum ... usu, 1908, 10 confert gr. ὑπολειπόμενος τινος [cf. Liv. 41, 12, 9 Ligures, reliquiae caedis, ... refugerunt]*: LIV. 25, 40, 5 duces -i prioris belli et tertius novus ab Hannibale ... missus. DICT. 1, 5 qui casum domini deflentis -i (-um *vel* -i qui *var. ll.*) praedae aufugerant. 2, 46 ut nullus -us caedis fieret. ⑤ *quibus hominibus sim. aliqui sint superstites*: *gen.*: TAC. hist. 1, 87, 1 -os caesorum ad pontem Mulvium ... in numeros legionis composuerat. *dat.*: CLAVD. 28, 227 (*ad Alaricum fugientem*) i potius genti -us tantisque superstes Danubii populis. ⑥ *ad quam rem aliquis restet, sc. dat.* bello: AMBR. epist. 8, 57, 2 ut omnes ... exstingerentur, nisi *tot* ..., qui b. -i forent, natura ... loci defendisset. HEGES. 1, 13, 3 p. 20, 14 (*antea opp. relicto Hyrcano illum alterum bello meliorem secuti*) qui b. -i fuerant (*gr.* 1, 121 τῶν συμμεινάντων). ⑦ *ε a quo patre aliquis ortus sit, sc. praepos. de, ex*: *v. p. 977, 48sqq.*

⑧ *-um est, quod restat faciendum, tractandum, exhibendum sim. adhuc debet fieri (restat ad plenum quoddam efficiendum l. 71. p. 980, 55; explicatur per enunt. relat. e. g. l. 49. 61. p. 979, 67. 980, 54)*:

① *qualibet actione; adhibetur*: *a praedic.* (*hic illic per dat. indicatur, cui quid adhuc faciendum sim. sit*): *a iuxta esse*: ① *usu vario* (*suppl. esse l. 58; exempla selecta post CIC.*): PLAVT. Asin. 233 (*ad lenam ironice*) non omnino iam perii; est -om, quo peream magis. TER. Hec. 570 hoc mihi unum ex plurimis miseriis -um fuerat malum, si puerum ut tollam cogit. CATO agr. 2, 1 *pater familias vilicum* roget, quid operis siet factum, quid restet, satisne temperi opera sie(n)t confecta, possitne, quae -a sient, conficere (2, 5 BOETH. elench. soph. 184b6). orat. 63 ('Cato de sacrificio commisso') mense Octobri fecimus (*sc. sacra, ut vid.*), Novembris -us erat (*sc. sacra in eo mense agenda*). CIC. Verr. II 2, 65 quod erant oppida mihi complura etiam -a, quae adire vellent. Manil. 22 (*enumeratis praeclare a Lucullo factis*) requiretur ..., quemadmodum ... -um possit magnum esse bellum (Att. 12, 44, 3 b. ... narrat -um satis m.). p. red. in sen. 24 *si* mihi nullum aliud esset officium ... -um, nisi ut *eqs.* Marcell. 27 haec ... tibi -a pars est; hic restat actus *eqs.* Tim. 46 ut *dei minores* corpora ... effingerent quantumque esset -um ex humano animo, quod deberet accedere, id omne ... perpolirent (*gr.* 42^d τὸ ... ἐπιλοιπον). Att. 10, 3 cum ... haec ... -a essent, quae scire cuperem: *eqs.* LIV. 27, 31, 3 qui *ludi* -i erant. QVINT. inst. 12, 11, 16 non est infinito spatio ad traditionem opus; -a est (exercitatio). CIL VIII 2728, 9 (a. 153) ut *librator*, quod -um est ex opere eius, perficiat. GELL. 1, 22, 16 'unum super esse laborem' (*Enn. ann. 158*), id est -um esse et restare. VET. LAT. Tit. 1, 5 (Hier. adv. Pelag. 1, 21 p. 515^b) reliqui te Cretae, ut, quae -a sunt, corrigas (*gr. τὰ λειπόντα, al. et Vulg.* ea quae desunt). AMBROSIAST. in Phil. 4, 8 quae -a erant ad imitationem perfectionis. AVG. civ. 22, 5 p. 559, 11 unum duorum incredibilium iam factum videmus ...; cur id, quod -um est, desperatur? *al.* ② *locut.* -um est (relinquitur l. 74), cuius *subi. est*: *pron. relat.* quod (*sc. in parenthesi, quae ad enunt. pertinet; arcuimus l. 71*): PLAVT. Cist. 786 nunc, q. ad vos, spectatores, -om relinquatur, ... date plausum. LIV. 26, 40, 2 Agrigentum *ab hoste recuperandum* ..., q. belli -um erat (*item pendet*

[Spath]

gen. partit.: 28, 2, 14 ad id, *q.* -um belli erat, [item 33, 2, 9]. PLIN. epist. 5, 8, 6 nisi hoc, *q.* -um est studii, addidero). MART. 1, 49, 41 non inpunderer vita, *q.* -um est, petit, cum fama, quod satis est, habet. GELL. 1, 22, 17 Cicero ..., *q.* est -um, non 'superesse', sed 'restare' dicit (*sc. Phil. 2, 71 cum ... belli pars tanta restaret*). *al. enunt. secund. c.* ut (ne *l. 11; iuxta quicquam l. 7; cf. l. 71. p. 980, 1*): CIC. Verr. II 5, 67 (*per ironiam simul veritatem p. 973, 70sq.*) neque ... quicquam erat -um, nisi uti classe ... amissa ... triumphus tibi navalis decerneretur (*cf. p. 978, 59*). MIL. 23 si ..., -um est ..., ut nihil iam quaerere aliud debeatis, nisi *eqs.* Tusc. 2, 47 quod si tibi persuasum est ..., -um est, ut tute tibi imperes. FAM. 9, 16, 5 -um est, ne quid stulte ... dicam aut faciam contra potentis (*postea: cetera ... praestare non possum*). *al. NEP.* Att. 21, 5 *vobis* quoniam ... satisfeci me [nihil -i], fecisse (*cf. ad l. 70*), quod ad sanandum me pertineret, -um est, ut egomet mihi consulam. LIV. 5, 6, 16 (*per ironiam*) -um est, ut *tribuni plebis* ... exercitus conrumpant *eqs.* *al. enunt. secund. sine coniunctione* (ut *suppl. docti quidam apud CIC. et DOLAB.*): CIC. fam. 15, 21, 5 (*in fine epist.*) -um est, tuam profectorem amore prosequar *eqs.* (*an ad 2b?*). DOLAB. Cic. fam. 9, 9, 3 -um est, ubi nunc est res publica, ibi simus *eqs.* HIL. in psalm. 142, 1 -um est, ... doceamur. *inf. (pass. l. 24; fort. huc pertinet locus lacunosus FRONTO p. 203, 6)*: SALL. or. Macri 2 *si ita esset*, multis mihi disserendum fuit ...; nunc *hortari*, modo -om est et ire primum via, qua *eqs.* (*cf. ad 2 pertinet*). PS. SALL. rep. 1, 8, 10 (*in fine epist.*) -um est optare, uti, quae tibi placuerint, ea di ... adprobent. HIL. in Matth. 2, 4 quia baptizatis in spiritu sancto -um sit consummari igne iudicii. trin. 11, 44 ambigere, desitne quid deo, an plenus ipse sit, vel pleno iam plenior esse ei -um sit.

β cetera exempla: CIC. fam. 3, 13, 1 *te operā, consilio* ... nullum munus (onus *var. l.*) officii cuiquam -um fecisse (SALL. Iug. 76, 4 ab utrisque, *sc. oppugnantibus et oppugnatis*, nihil -om fieri). TAC. hist. 2, 4, 3 profligaverat bellum Iudaicum Vespasianus obpugnatione Hierosolymorum -ā (*item in abl. absol.*: FRONTO p. 207, 18 nullo iam scelere ... -o). COD. Theod. 12, 1, 109 curiales, qui ... nihil ... ex honoribus -um habeant, quod *debeant*.

b attrib. (exempla selecta; in imag. de oratione l. 41): CIC. Verr. II 1, 58 *Verres* spem maximam -orum quoque peccatorum nactus est. 3, 34 (*magistratus debitum iam exegit ab aratore*) quid est -i iudicī (*gen.*), quod in aratorem dari possit? Sest. 67 *Pompeius* restitit auctoritate sua -is rebus, questus est de praeteritis ([*nisi ad C.*] Att. 3, 6 ut ... de -is r. tuo consilio uteremur. 14, 4, 2 *haec* confecerunt; -ae res opes et copias desiderant. CAES. civ. 1, 73, 1 de -is r. consultabant). CAEL. 51 quoniam ... scopulos praetervecta videtur esse oratio mea, perfacilis mihi -us cursus ostenditur. de orat. 1, 204 quibus ... id persuasum esset, ut nihil mallent esse se quam bonos viros, iis -am facilem esse doctrinam. 2, 290 (*in imag.*) iter -um conficere (LIV. 26, 9, 5 -um Fulvio expeditum i. erat. *al.*). fam. 1, 9, 5 te agente de -a nostra dignitate, *sc. adhuc restituenda*. 12, 5, 2 si *D. Brutus* ... erupisset Mutina, nihil belli -i fore videbatur (LIV. 28, 44, 15 Africa sit -i b. sedes. *cf. p. 975, 25. 978, 58. 75sq. 980, 17sq.*). BALB. Cic. Att. 8, 15^a, 2 consulatum -um Romae peragere. CAES. Gall. 4, 15, 2 (*I se ex castris eiecerunt*) -a fuga desperata (civ. 3, 95, 4). civ. 1, 82, 1 impediendae -ae munitionis causa. 3, 17, 6 ubi ... intellexit ... *Libonem nullam* spem ... pacis adferre, ad -am cogitationem belli sese recepit. SALL. Iug. 54, 1 pro victoria satis iam pugnatum, -os labores pro praeda fore (68, 3 RVFIN. Orig. in num. 27, 11 p. 271, 9). COLVM. 11, 2, 16 -ae partes vinearum propter brumam ... omissae nunc, *sc. mense Februario*, ... alligandae sunt (PLIN. epist. 6, 31, 5 supererat crimini ... -a p. ultionis, *sc. poenae*. SVET. Nero 21, 2 -am certaminis p. ... distulit). SIL. 12, 580 (*loq. Hannibal*) -am hanc excindite molem: nil, quod vincatis, toto restabit in orbe. HIER. hom. Orig. in Luc. 34 p. 194, 9 *Samaritanus seminecis* curat vulnera ... etiam in nocte -am sollicitudinem suam ... tribuens. PELAG. in Phil. 2, 30 p. 404, 12 'ut impletur id quod ex vobis deerat circa meum officium': ut -um vestrum erga me ... implere possit obsequium. *al.*

c neutr. pro subst.: **α sing.:** **① gen. partit.** -i ponitur *praedic.* (*nisi pendet e pron. neutr.; pendet enunt. secund. l. 65. 71. p. 980, 1*): -i esse (*suppl. p. 980, 1?*): TER. Haut. 193 ille narrat miserum se esse. :: miserum? quem minus crederet? quid -ist, qui non habet, quae quidem ... dicuntur bona, parentis, patriam incolumem ..., ditias? LIV. 32, 13, 7 nec, quod ab hoste crudelius pati possent, -i quicquam fuit, quam quae ab sociis patiebantur. QVINT. inst. 7, 1, 27 *quaeratur* id iterum et tertium et dum nihil sit -i. nihil -i facere: CAES. Gall. 2, 26, 5 *milites* n. ad celeritatem sibi -i fecerunt. NEP. Att. 21, 5 l. 13. TAC. ann. 1, 21, 2 n. -i faciunt, quominus ... misericordiam ... et iras permoverent. CLAVD. DON. Aen. 1, 285 p. 63, 25 ut *orbis totius* n. -i faceret *Caesar*, quod non subactum se esse fateretur. **② cetera exempla:** RHET. Her. 4, 12, 18 his vitiis ... vitatis -um operae consumendum est in dignitate (*item pendet gen. partit.*: IVL. VAL. 3, 17 l. 1390 -um spatii, *sc. itineris*, transmittabamus).

HEGES. 5, 46, 1 p. 401, 5 quid -i speratis (*an q. -i esse s.?*), nisi ut vita vobis donetur? *al.*

β plur. (exempla selecta inde a CIC.): RHET. Her. 3, 15, 27 hic admonere volumus, quid oporteret; -a trademus exercitationi. CIC. Phil. 13, 12 haec senatus; -a populus Romanus ... persequetur (Tusc. 2, 1 nec, qui in *philosophia* pauca perceperit, non idem -a eodem studio persequetur. *cf.* de orat. 2, 69 qui primarum ... rerum genera ipsa dicerent, -a per se adsequuntur. QVINT. inst. 4, 5, 23 hortatur ad -a fortius exsequenda scire, quantum supersit). ATT. 1, 20, 3 (2 a me ita sunt acta omnia, ... ut *eqs.*) -a sic a me aguntur et agentur, ut *eqs.* (CASS. Cic. fam. 12, 11, 2 CAES. Gall. 7, 37, 7 civ. 3, 16, 5. *cf.* BELL. Afr. 57, 2 ut -a, quae vellet, perageret. HIST. AVG. Gord. 27, 7 cuius *praefecti* ductu ... et haec, *sc. antea relata*, transegimus et -a transigimus). 9, 6, 1 tum -a videbimus, id est et quo et qua et quando *mihi eundum sit* (*item -a explicantur per enunt. interrog.*: 12, 32, 2 ipse velim -a moderere, quem ad modum *eqs.*). CAES. civ. 2, 7, 4 Massilienses ... nihilo minus ad defensionem urbis -a apparere coeperunt. LIV. 9, 16, 1 per consules -a belli perfecta esse (26, 1, 6. frg. 22 ad -a b. cohortatus. VELL. 2, 123, 1 Germanicum ... -a b. patraturum. *al.*; *arcuimus p. 975, 25*). COLVM. 12, 52, 21 cum fuerit oliva elota, -a sicut supra praecepimus fieri debebunt. PETRON. 102, 1 quin ... descendimus in scapham ... *et -a fortunae committimus?* (*nisi ad C.*) FLOR. epit. 3, 10, 1 Asia ... subacta -a, quae *subigenda* restabant in Europa, Fortuna in Caesarem transtulit. TERT. adv. Marc. 5, 19, 6 *Paulus* ait adimplere se -a pressurarum Christi in carne pro corpore eius (*spectat ad Col. 1, 24, v. p. 966, 23sq.*). *al.*

2 dicendo, scribendo, considerando, explicando sim. (sc. adhuc non dicta, scripta, tractata sim. [de hominibus l. 41. 46. 51]; cf. imagines p. 979, 34. 982, 68 et distingue usum p. 983, 53sq. 989, 41sq. illustratum):

α exempla varia (pauca selecta post RHET. Her.): **α usu communi; adhibetur:** **① neutr. (masc. l. 41) pro subst. (multum praevallet plur.):** PLAVT. Asin. 791 audi -a! (CIC. Verr. II 3, 72. fam. 9, 26, 2 a. -a: infra Eutrapelum Cytheris accubuit. *al.* QVINT. inst. 4, 1, 74 sua quibusque partibus danda praefatio est, ut 'audite nunc -a'). POEN. 118 paene oblitus sum -om dicere (CIC. Cluent. 30 -a. *al.*). RHET. Her. 4, 7, 10 -um scripturae consumetur in exemplis. 4, 26, 35 *transitio*, quid dixerit, commonet et ad -um comparat auditorem. 4, 30, 41 praecisio est, cum dictis quibus (quibusdam *var. l.*) -um, quod coeptum est dici, relinquatur incoatum (*cf. p. 988, 11sq. 989, 41sq.*). CIC. de orat. 1, 38 ut -a praetermittam (*in paralipsi ut e. g. VARRO ling. 5, 120 -a ... relinquo [v. p. 950, 25]*). ATT. 5, 21, 14 -a sunt domestica. NEP. Alc. 11, 6 (*in fine*) sed satis de hoc *Alcibiade*: -os ordiamur. *et saepe.* **② praedic., sc. fere iuxta esse (suppleas l. 43. 53; addidimus facere l. 45. 49, superesse l. 51):** PLAVT. Poen. 718 ambula; ibi, quae -a, alia fabulabimur. TER. Eun. 996 numquid est aliud mali ..., quod non dixeris, -om? CIC. Verr. II 3, 104 duarum mihi civitatum -os feci agros. Phil. 3, 26 (*25 enumerantur, qui nullam Antoni sortitionem fuisse iudicaverunt*) qui sunt ... -i, quos sors divina delectet? de orat. 3, 52 faciles ... partes eae fuerunt duae, quas modo percurrerunt ...; -ae sunt *p. magnae eqs.* (3, 144 [*antea: quattuor p. ... orationis*] *p.* duas tibi -as feceras. off. 3, 96 [*antea: de prudentia ... et de iustitia*] -ae sunt duae *p.* honestatis. COLVM. 9, 16, 2 quae -a nobis rusticarum rerum *p.* superest. *al.*; *cf. l. 60*). 3, 67 -i sunt Peripatetici et Academicici. TIM. 41 tria genera nobis -a sunt (COLVM. 9, 6, 2). ATT. 4, 19, 2 quid plura *dicam?* coram ... -a (*sim.* 16, 7, 6 haec hactenus; -a coram). VARRO ling. 7, 107 multa apud poetas -a esse verba, quorum origines possint dici. rust. 3, 1, 9 *de re rustica* tres libros institui; e quis duo scripsi ...; qui *l.* -us est tertius ..., in hoc ad te mitto, *i. dedico* (AVG. civ. 20, 30 p. 486, 16 duo nobis ... -i sunt *l.*, ut *eqs.*; *cf. l. 62*). *al.* **③ attrib.:** RHET. Her. 2, 31, 50 *haec* tractavimus in hoc libro ...; -as praeceptiones ... in tertium librum transferemus (*cf.* CIC. inv. 1, 12 -is praeceptis). 3, 1, 1 -ae, *sc. ex libro secundo*, quattuor partes erant artificii; de tribus partibus in hoc libro dictum est *eqs.* (CIC. Deiot. 22. off. 1, 93 ut de una -a *p.* honestatis dicendum sit. *al.*). CIC. inv. 2, 178 quae restant, *sc. e rhetorica*, in -is libris dicemus (PLIN. epist. 5, 5, 3 [*antea: tres l. absolverat*] -os *l.* perficere cupiebat). *al.* **respicitur locutio pronuntianda:** APVL. met. 3, 29, 3 ('o', quidem ... clamitavi, -um autem Caesaris nomen enuntiare non potui (*cf. ante vocat.*; *de sono asini proprio agi explicat Snell, Hermes 70, 1935, 355sq.*).

β usu peculiari accedit dat. indicans, post quod absolutum aliquid adhuc tractandum sit: PLIN. nat. 1, 30 (libro) XXX continetur medicinae ... -ae [prioribus libris] (prioris libri *var. l. et edd. rec. praeter Rackham, sed respic. duo libri anteriores; an suppl. (e) p. 1?*). HIL. trin. 4, 31 secundum propositionis ordinem responsionis quoque ordo retinendus est, itaque quae ei -a sunt, in libro altero (*sc. 5, 20*) ... exsequemur.

b locut. -um est (-i est *p. 981, 16; copula suppl. p. 981, 35; transitur ad novum argumentum e. g. p. 981, 18. 32, ponitur in enumerationis fine p. 981, 8. 31, saepius in fine epist.; hic illic vi debilitata, ut difficile distin-*

guatur notio usus p. 988, 23sq. illustrati): **α** indicatur argumentum tractandum, nondum allatum sim.: **①** per enunt. primar. paratactice additum (per pron. demonstr. pro locutionis subi. praeparatum TER.; hucine p. 979, 17?): TER. Ad. 346 primum indotata est; tum virginitas ... perit ...; hoc -om est: si infitias ibit, testis mecum est anulus. CIC. Att. 13, 29, 1 -um est: si Faberius nobis nomen illud explicat, noli quaerere quanti. **②** per subi. (cf. l. 3): enunt. secund. c. ut: CIC. Quinct. 87 (86 ostendi ...; docui eqs.) -um est, ut eum nemo iudicio defenderet eqs. (item affertur, quod dixit adversarius: S. Rosc. 77 -um est, ut per servos id amiserit. Mil. 36). Att. 5, 1, 5 -um est, ut ... mandata nostra exhaurias eqs. (item adiunguntur verba monentis: 7, 13, 4 [in fine epist.] de hoc tu videbis ...; -um est, ut et, quid agatur ..., explores scribasque ad me eqs.). fam. 6, 1, 3 -um est, ut te id, sc. rei publicae periculum, ... ex cruciet (item affertur res consolatione levanda: 6, 4, 3 -um est, ut te angat, quod eqs.). pron. interrog. quid: CIC. or. frg. B 7 q. -um est? (8 num quid omisi?). VARRO rust. 2, 5, 2 narra ..., qui sermones sint habiti et q. -i sit. pron. relat. quod (sc. in parenthesi, quae ad enunt. pertinet; postponitur l. 25; cf. l. 38): CIC. Att. 15, 14, 3 q. -um est: Buthrotiam ... civitatem ... velim receptam in fidem tuam eqs. 16, 15, 3 haec ... hactenus; q. -um est: cotidie tabellarios habebis eqs. (sub fine epist. ut: fam. 13, 72, 2 q. -um est: sic velim existimes ... ita mihi gratissimum esse facturum. 14, 4, 5 q. -um est: sustentata te, mea Terentia, ... honestissime). PLANC. Cic. fam. 10, 11, 1 (enumeratis Ciceronis erga se beneficiis) q. -um est: tuum munus tuere (an ad p. 983, 61sq.?). VARRO rust. 3, 14, 1 quod ad venationem pertinet, ... secundus tractatus est actus, nec de cochleis ac gliribus quaero, q. -um est. VET. LAT. II Thess. 3, 1 (Ambrosiast.) q. -um est ...: orate pro nobis eqs. (gr. τὸ λοιπὸν, cod. 75. al. et Vulg. de cetero). **③** brevitate quadam per locut., quae ex verbo dicere sim. suppl. pendet (ut loci simul ad β pertineant): praepos. de (cf. p. 955, 38sq.): CIC. Verr. II 3, 188 dictum, iudices, est de decumano frumento, dictum de empto, extremum -um est de aestimato. fam. 5, 20, 8 -um est de sestertiis centum milibus. VARRO rust. 2, 1, 11 -um est de scientia pastoralis, de qua (quod) est dicendum, [quod] Scrofa ... dicit. enunt. secund. interrog.: CIC. fam. 14, 14, 1 -um est, quod ipsae optime considerabitis, vestri similes feminae sintne Romae. VARRO rust. 2, 10, 1 -um, ... in hoc actu, quot ... sint habendi pastores.

β indicatur actio dicendi, explicandi sim. (sc. auctoris, scribentis, cf. l. 28); pro subi. est: **①** pron. relat. quod (sc. in parenthesi, quae ad enunt. pertinet): RHET. Her. 1, 10, 16 nunc -q. -um est - quoniam de rerum inventione disputandum est ..., dabimus operam, ut ... quaesisse videamur eqs. **②** enunt. secund. c. ut: RHET. Her. 2, 2, 2 -um videbatur esse, ut ostenderemus eqs. (CIC. inv. 1, 21). CIC. div. in Caec. 17 ut quaeramus (Flacc. 32). Manil. 47 ut de felicitate ... pauca dicamus (part. 23 BOETH. Porph. isag. p. 18, 2. cf. CIC. Manil. 59 ut de hoc ... dicendum esse videatur). fam. 6, 9, 2 nil attinet me plura scribere ...; -um est, ut ... a te petam ..., ut eqs. (in fine epist. ut: 11, 8, 2, 16, 9, 4, ad Q. fr. 1, 1, 46 ut te orem, ut eqs. [antea: ad extremum]). al. QVINT. decl. 262, 2 repudiata ab hoc uxorem esse manifestum est: -um est, ut aliquid repudiatae obiciat. 278, 8 -um est, ut intueamur eqs. (PS. QVINT. decl. 1, 16 p. 18, 15). **③** inf. (cf. l. 28): SALL. or. Macri 2 hortari (v. p. 979, 21). QVINT. decl. 249, 16 intueri. HYG. astr. 2, 42, 1 -um est nobis dicere de eqs. (4, 19, 1 BOETH. elench. soph. 183a34). al.

3 reddendo, solvendo, sc. partem pecuniae, rei cuiuslibet (e. g. l. 69. p. 983, 22) adhuc debita (imprimis a debitore, sed a creditore l. 62. 68. p. 982, 32sq. 66. 983, 1. 27; hic illic respici vid. tota summa debita, sed explicat VARRO ling. 5, 175 '-um': quod ex eo, quod debitum, -um est. NOVELL. Valent. 1, 3, 7 dici ... '-a' non possunt, unde non residua pars, sed omnis, quae sperari potest, summa debetur. cf. p. 971, 26sq.): **α** exempla contextus et usus illustrantia: **α** proprie; adhibetur:

① adi.: **α** praedic. (ubique subi. est pron. neutr. sing.; cf. p. 982, 69): PLAVT. Bacch. 1098 -om id auri factum esse, quod ego ei ... promississem. TER. Phorm. 37 erat ei amico de ratiuncula ... apud me -um pauxillulum nummorum: ... confeci: adfero (CATO agr. 2, 5 examines rationem vinarium ..., quid venierit, quid exactum siet, quid -um siet, quid siet quod veneat [nisi 'quid vini restet post venditionem', ut locus ad IA pertineat]. CIC. Att. 7, 3, 11 scis, illi -um quantum sit, sc. quod ei debeo. 11, 24, 3 [tantum esse -um], de argento [i. ibid. iterum]. fam. 5, 20, 3 ex qua pecunia -um quod erat. LIV. 37, 45, 15 Eumeni reddi tot talenta et quod frumenti -um erat ex eo, quod patri debitum est). POMPON. dig. 35, 1, 111 quod -um ... scriptum est remanere apud eum, solve debet (sim. 50, 16, 89, 2 is ... (-um reddere, [ad p. 982, 16sq.]) debet; ... quod -um sit apud eum argentarium). VLP. dig. 2, 14, 52, 1 soluto ..., quod -um deberetur. COD. Theod. 11, 7, 17 (antea: fiscalis debiti) sive id ex praeterito -um trahatur seu praesentis temporis tributo solvi conveniat. **②** attrib. (exempla inde a saec. II pauca selecta; fort. huc pertinet p. 972, 59): CIC.

Att. 12, 25, 1 -ae pecuniae ... usuram (16, 16^a, 2 ut p. -am ... ad diem solverent. SCAEV. dig. 18, 3, 6, 2. al.). TAB. cer. Pomp. Camodeca 68 pag. 2, 7 (a. 39) me debere cuidam ... , ses, tertios (scrib. ster-) mil(de ducentos qui(m)quaginta nummos -os ratione om[ni]ni putata (item pag. 5, 5. ceterum: cer. Pomp. [CIC IV 3340] 138, 7 [a. 53] accepi ... (s.) tot ... -os ob avitum ... fundi Audiani [fere idem 138, 18]. 23, 13 [a. 56] creditor accepit ex qua summa prius tot ... et hac di(e) reliquos s. tot). Vindol. III 586 (man. alt. inter columnas) deb(et) reliquum) mo(dium) al.; eodem die accepi (si recte solvunt edd.). GELL. 5, 10, 6 ut -um dimidium mercedis daret (postea l. 25). SCAEV. dig. 18, 3, 6, 2 partem -i debiti (PANEG. 5, 10, 5 -a d., remissurus [i. secl. Rittershusius]). COD. Theod. 10, 16, 1 ad -a d. inferenda fisco). 32, 34, 2 -um aes alienum, quod ... debetur. al. de solvendi actione: SCAEV. dig. 31, 88, 5 in -a solutione.

③ pro subst.: **α** neutr.: **①** sing. (multo rarius quam plur.; exempla inde a saec. II selecta): PLAVT. Asin. 442 Dromo mercedem rettulit? :: dimidio minus ... :: quid -om? :: aibat reddere, quom eqs. (VARRO ling. 5, 175 arrabo sic data pecunia est, ut -um reddatur. POMPON. dig. 34, 3, 8, 5 si -um reddat non editis rationibus. al.). CIC. de orat. 2, 352 se dimidium eius ei, quod pactus esset, ... daturum; -om a quibusdam ... peteret (AFRIC. dig. 13, 4, 8). Att. 7, 3, 7 id -um quod ipse ... me referre in commentarium ... voluit ...; id si praestaret eqs. (PAVL. dig. 17, 1, 5, 3). LIV. 38, 37, 11 ad -um pecuniae ex eo, quod pepigerat, exigendum (item pendet gen. explic.: PAVL. dig. 49, 14, 45, 11 [= sent. 5, 12, 20] in -um non exsolutae quantitatis). PHAEDR. 4, 26, 12 mercedis tertiam accepit partem; cum -um posceret eqs. (-am var. l.). GELL. 5, 10, 7 ne -um mercedis daret (item pendet gen. partit.: SCAEV. dig. 46, 3, 89 pr. [verba creditoris] dico me accepisse ... a Gaio Titio -um omne ratione posita eius pecuniae, quam mihi ... quidam caverat). SCAEV. dig. 18, 4, 22 rei venditae pretium pro parte accepit; -um emptore non solvente eqs. al.

② plur. (exempla selecta post CELS. dig.): CIC. Att. 16, 2, 1 qui de res(iduis) (quadringentis) HS (ducentis) praesentia solverimus, -a rescribamus. 16, 2, 2 -a, sc. mihi debita ab aliis, satis apta sunt ad solvendum, sc. a me debita aliis. 16, 15, 5 cum ... tanta -a sint mihi, tamen eqs. QVINT. inst. 6, 3, 93 cum dispensator -a non reponeret (respon(d)eret codd.). PLIN. epist. 3, 19, 6 (antea p. 983, 11) -a creverunt (cf. 9, 37, 2 quamquam post magnas remissiones -a creverunt [postea: minuendi aeris alieni]). CELS. dig. 40, 7, 23, 1 rationibus redditis rebus peculiaribus venditis -a solve (IVLIAN. dig. 40, 5, 47, 2. AFRIC. dig. 35, 1, 32 quamvis rationes reddere nihil aliud sit quam -a s. al.). GAIVS dig. 40, 7, 31, 1 si nulla -a Stichus habuerit (ibid. iterum. PAVL. dig. 35, 1, 81 pr. al.). PAPIN. dig. 32, 91, 2 neque debita neque -a (COD. Theod. 8, 1, 9 pr. d. ac -orum modum [sim. Iust. 12, 49, 2 pr.]. cf. -orum debita: AMM. 31, 14, 2 in adaerandis -orum d. COD. Theod. 11, 28, 5 -orum ex fiscalibus titulis cuncta d. v. etiam p. 983, 21). 50, 8, 5 pr. colonus si -a traxerit (PAVL. dig. 26, 7, 46 pr. -a traxit [postea p. 969, 12sq.]. al.). PANEG. 5, 12, 4 remissis ... -is (5, 13, 1 p. 983, 34. cf. HIST. AVG. Hadr. 7, 6 ex -is ingentes summas remisit. de indulgentia -orum cf. l. 10. p. 983, 15. 24. 38). COD. Theod. 5, 12, 3 -orum sarcina (cf. -a sarcinarum: 12, 1, 50, 1 [= 13, 1, 4, 1]). 5, 16, 30 -a, quae huc usque ... resederunt. 11, 3 tit. sine censu vel -is fundum comparari non posse (= Iust. 4, 47 tit.; arcuimus l. 62). al. locut. in -is (iuxta verbum, cuius subi. est res debita, sed debitor l. 52. 56): SCAEV. dig. 21, 2, 69, 4 (antea: si nulla -a sunt, quae servus debeat) si centum in -is habet (ibid. iterum. intrans. ut vid. NOVELL. Valent. 36, 1 qui tituli ... in -is habere probabantur. cf. l. 39). 34, 3, 31, 1 quaedam in -is esse (PAPIN. dig. 40, 7, 34, 1 quidquid in -is esse constiterit. cf. p. 981, 62). COD. Theod. 5, 13, 4 (= Iust. 11, 66, 2, 1; imp. Valent.) debitorem in -is remansisse (cf. Iust. 10, 44, 3 [a. 465] quod ex data sibi pecunia in -is apud eos debitores mansisse constiterit. v. etiam p. 981, 70. 983, 19). NOVELL. Valent. 1, 1, 1 quidquid in -is superiorum temporum residere deprehensum est (cf. l. 49). Marc. 2 pr. quae in -is trahuntur (cf. l. 44. p. 981, 74).

③ fem. (sc. pro -a pecunia vel summa? arcuimus p. 972, 45sq.): LEX Burg. Rom. 40 tit. sine censu vel -is comparare nihil posse (huc traximus, quia seq.: a vinditionis tempore soluti tributi -as emptor agri exsolvat eqs.). CHART. lat. ant. XXIX 870, 7 (Ravennae; saec. VI¹) cavet de -a indictionis (decimae) soldidorum) n(umero) hoc. GREG. M. epist. 14, 5 l. 22 -am sibi ... ille apud ecclesiae colonos perhibet [reiacere, (Norberg, reducere codd.)].

β in imag.: de re narranda, docenda sim.: PLAVT. Capt. 16 (ad spectatores) accipite -om; alieno uti nil moror. Cist. 188 nunc, quod -um restat, volo persolvere eqs. (similia v. vol. X 1, 1712, 39sq.). COLVM. 10 praef. 1 faenoris tui ..., quod stipulanti sponderam tibi, -am pensiunculam percipe (v. vol. X 1, 1712, 45sq.). de qualibet re (cf. imag. p. 971, 72): CIC. Sull. 87 persolvi patriae, quod debui; -a iam a me meae ... naturae ... debentur; tam sum miseris eqs.

γ conspectus locutionum ad 3 spectantium, quae indicant: **α** cui [Spoth]

-a debeantur (in nomine muneris publici l. 4): dat.: inde a TER., v. p. 981, 62. 66. 982, 33. 66. pron. poss.: CIC. Att. 6, 1, 19 -a mea procurator meus ... scribit se accepisse. gen.: CIL VI 37174 (saec. I/II) Narcisso servo publ(ico) Cilniano a -is p(opuli) R(omani) (i. exactori -orum, quae aerario debentur, v. Hirschfeld, Die kaiserlichen Verwaltungsbeamten, ²1905, 75 c. adn. 3). SYMM. epist. 9, 150, 1 ob -a arcae vinariae (cf. NOVELL. Valent. 1, 3, 3 superiorum ... omnium temporum -a tam [arcualium] [an infra ad l. 42?]) quam utriusque aerarii usque ad incipientem primam indictionem). **β** quis -a debeat: praepos. apud: inde a TER., v. p. 981, 62. 70sq. 982, 57. 66. gen.: PLIN. epist. 3, 19, 6 possessor ... vendidit pignora (sc. instrumenta operi necessaria) et, dum -a colonorum minuit ad tempus, vires in posterum exhausit (TAB. aliment. Vel. [CIL XI 1147] 6, 75. SCAEV. dig. 33, 7, 20 pr. fundos instructos cum suis vilicis et -is c. 33, 7, 20, 1 cum dotibus et -is c. PAPIN. dig. 32, 91 pr. [bis iuxta actorum]. al.). S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 9 ex -is lanistarum ... pars lanistis condonetur. COD. Iust. 7, 73, 7 (a. 259) debitoris. al. pron. poss.: PAVL. dig. 32, 97 sua. **γ** ex quibus debitis -a restent: praepos., sc. de: inde a TER., v. p. 981, 62. 67. 982, 30 et PAPIN. dig. 32, 91 pr. ea -a, ... quae de reditu praediorum ... manserunt. ex: inde a CIC., v. l. 15. p. 981, 56. 67. 69. 982, 6. 22. al. (distingue ex -is l. 30sq. 45sq. et COD. Theod. 12, 6, 10 non modo praesentis anni debita, verum etiam species, quae ex -is inferuntur. cf. p. 972, 14). gen. partit.: v. p. 982, 26 et COD. Iust. 4, 46, 2 pr. (imp. Diocl.) ob cessationem collationum vel -a tributorum (PROSP. chron. I p. 422, 587 Hadrianus -a t. urbibus relaxavit. cf. AMM. 16, 5, 15 tributariae rei ... -a). **δ** quo tempore -a contracta sint: gen.: CIC. fam. 2, 13, 3 publicanis etiam superioris lustris -a ... conservaram (inde e suppl. dub.: Att. 6, 2, 5 populi ... publicanis, quibus hoc ipso lustro nihil solverant, etiam superioris l. <-a> reddiderunt). TAB. cer. Pomp. (CIL IV 3340) 141, 14 (a. 58) me accepisse ab L. Caecilio Lucundo tantum ... ob fullonicam ex -is anni unius (item ex -is: lat. 1, 29 ob fullonicam) ex reliqu(is) ann(i) un(i)us. 145, 9 [a. 58] ex -is ob pasquam anni ... horum Ilvir(orum) [fere idem 145, 27]. 143, 10 [a. 59] ex -is ob fullonica(m) anni L. Verani Hupsaei et Albuci Iusti. ceterum: PANEG. 5, 13, 1 quinque annorum nobis -a remisisti). COD. Theod. 1, 5, 11 omnes, qui provincias regunt, -a sui temporis deposita administratione compellant (1, 11, 1 -a praeritit t. ... exigenda. al., adde p. 982, 58). al. adi.: INSCR. numm. imp. Hadr. II p. 416 n. 590sq. -a vetera ... abolita. SYMM. epist. 5, 87 cum -a superiora non exsolvent, etiam pensionem proximis anni ferre detrectant. praepos.: v. l. 8. p. 981, 73 et NOVELL. Maior. 2, 1 quidquid ex praerititis indictionibus usque in praesentem undecimam -orum est. **ε** qua in re -a constant, sc. gen. explic. (hucine l. 7. 48?): inde a LIV., v. p. 982, 23. 63. 65; cf. GAIUS dig. 40, 7, 31 pecuniam -orum. **ζ** pro qua re -a debeantur: praepos. ob: TAB. cer. Pomp. (CIL IV 3340) 139, 5 (a. 52/62) me acc(ep)isse ab illo tantum ... (ex r)eliqui(s) ob avi(t)um fundi (de re cf. p. 982, 5). 142, 8 (a. 58) ex -is ob fullonica(m). v. et l. 30. p. 982, 5sq. gen.: COD. Iust. 7, 73, 1 (aet. Anton.) ob -a administrationis primipili (ad rem v. vol. X 2, 1363, 7sq.). CIL XIII 1807, 11 (saec. III¹) exactori -or(um) annon(ae) sacrae expeditionis. COD. Iust. 4, 29, 10 (a. 244) conductionis. 4, 47, 2 pr. (a. 319) -a eorum fundorum comparatorum. CASSIOD. var. 8, 23, 3 -a ... patrimonii. al.

C -um est tempus vel quidlibet futurum, posterius (quilibet posterior sub 4), consequens (addidimus ea, quae in libro, oratione, serie numerorum sequuntur, e. g. p. 984, 74sq. 985, 12. 16. 31sq. 986, 25; arcuimus p. 974, 14. 975, 2); respicitur tempus sim.: 1) definitum ut pleni cuiusdam pars residua vel restans ad id plenum efficiendum (sc. p. 984, 11sq., aut plenum excedens l. 67; plenum indicatur per gen. partit. e. g. l. 70sq. p. 984, 2. 986, 21sq., praepos. p. 984, 8, intellegitur e. g. l. 65. p. 984, 24 [in fine seriei ut e. g. p. 985, 31. 39. 986, 35]. 985, 16. 56. 986, 9). 2) indefinitum vel quandolibet posterius (e. g. p. 984, 32. 39. 46. 985, 58sq.). adhibetur:

1 praedic.: **a** locut. quod -um est (si q. -um est l. 73, quidquid l. 67; praeparatur per pron. l. 64; deest copula l. 75): sine gen. (adde p. 986, 13; hucine p. 981, 23?): PLAVT. Cas. 858 (loq. matrona) numquam ... ullo die risi adaeque neque hoc, q. -om est, plus risuram opinor. CIC. Catil. 2, 27 (antea opp. adhuc) q. -um est, iam non possum oblivisci eqs. fam. 13, 54 (antea: quae tu ... fecisti) quare, q. -um est, a te peto ..., ut eqs.; al. in fam. HIER. epist. 10, 1, 2 (vertit psalm. 89, 10) quidquid -um est, sc. post annos vitae octoginta, labor et dolor (psalt. sec. Hebr. et quod amplius est, Vulg. et amplius eorum, Psalt. Rom. plurimum eorum; gr. τὸ πλεῖον αὐτῶν). pendet gen. partit.: CAECIL. com. 242 (loq. senex) ut aetatis q. -om est oblectem meae. MAT. Cic. fam. 11, 28, 8 q. -um est vitae, ... Rhodi degam (NEP. Timol. 3, 4. AVSON. 26, 125 [302, 55S.]. SIDON. epist. 4, 1, 5 si quod est v. -um). LIV. 22, 32, 1. 22, 51, 1 ut diei q. -um esset noctisque ... quietem ... sibi sumeret (26, 10, 10). PLIN. epist. 3, 5, 9 domi q. -um temporis, studiis reddebat (VVLG. I Petr. 4, 2 [cf. p. 986,

2 sq.]). VVLG. lev. 25, 52 annorum, sc. usque ad iubilaem. **b** cetera exempla: CIC. Att. 6, 4, 1 paucos dies habebam -os annui muneris (6, 5, 3. LEX Iul. munic. [CIL I² 593] 151 d. LX -ei erunt, antequam eqs. TAC. ann. 1, 65, 7 [in clade Variana] tot hominum milibus unum iam -um d. esse lamentabantur). CAES. Gall. 4, 20, 1 exigua parte aetatis -a (BELL. Afr. 18, 4. SALL. Iug. 97, 3 vix decuma p. die -ā). HIRT. Gall. 8, 39, 3 -am esse unam aetatem suae provinciae. LIV. 4, 41, 12 brevi -o vitae spatio. SEN. contr. 2, 3, 18 non multum -um est ex tringinta diebus (sc. tibi datis ad exorandum). FRONTO p. 194, 11 quantum ... est vitae tempus -um ad infamiam exuendam eqs. VET. LAT. gen. 45, 6 (cod. 100) secundus annus est famis ... et adhuc -i quinque anni erunt ([gr. λοιπά, Vulg. restant]. VVLG. lev. 27, 18 annorum, qui -i sunt, numerum usque ad iobeleum. cf. l. 1). al.

2 attrib.; pertinet ad subst.: **a** quo spatium temporale indicatur (quod intellegitur notione partit. vel indicatur per gen. partit. vel explic. e. g. l. 46. p. 983, 70. 985, 73. 986, 21, raro sub b et 3a): **α** exempla varia: PLAVT. Merc. 547 breve iam -om vitae spatium est: quin ego voluptate ... delectavero ([v. app. crit.]. APVL. met. 8, 9, 7 quoad residuis mensibus s. -um compleatur anni. HIER. epist. 34, 6 horarum noctis. cf. l. 7). TER. Hec. 490 ut -am vitam exigat cum eo (CIC. Quinct. 98 spem -ae v. [item Verr. II 5, 35]. dom. 126 pueritiae, ... adulescentiae, ... -ae v. p. red. in sen. 24 [antea p. 978, 59] exiguum -ae v. tempus. al.). CIC. Verr. II 1, 20 id sum adsecutus ..., ut primo die ..., ut alter dies ..., ut tertius dies ...; deinde -is diebus eqs. (item in fine seriei e. g. Phil. 1, 32 proximo, altero, tertio, denique -is consecutis d. CAES. civ. 1, 18, 6. ceterum: CIC. Planc. 99 -os omnis d. noctesque. al., e. g. VITR. 9, 2, 2 lunam (decimo quarto) die plenam ... mittere splendorem -osque d. decrescere. LEX Irnit. 9 C 22 per omnes -os eius anni d. TAC. ann. 12, 4, 3 -us praeturae Silani d.). Brut. 218 anno post et deinceps -is annis (Tusc. 1, 92 quasi ... quisquam ita nonaginta a. velit vivere, ut, cum sexaginta confecerit, -os dormiat. VARRO rust. 3, 2, 16. al., e. g. AVG. civ. 16, 43 p. 193, 23 Iacob et Ioseph mortuis per -os centum quadraginta quattuor a. ... illa gens crevit). al.

β tempus (plur. l. 37. 39): **①** usu vario: CIC. Quinct. 83 ut spem malefici praesentis in incerto -i t. eventu collocare (cf. -i t. spes: div. in Caec. 71. Flacc. 3 memoriam t. praeteritorum, salutem praesentium, spem -orum. Phil. 5, 41 CAES. Gall. 4, 16, 6). Verr. II 1, 30 mensis mihi tris cum eripuissetis ..., -um omne t. huius anni eqs. leg. agr. 2, 103 (antea: hodierno die) -is t. Att. 5, 21, 4 id statim verbis et -o t. re probabo. fam. 5, 4, 1 de -o t. auxilium petii (cf. p. 985, 42). al. LEP. Cic. fam. 10, 34^a, 2. BRVT. Cic. ad Brut. 24, 11 Cicero ... non modo -i t. gloriam eripuerit sibi, sed etiam eqs. LVCR. 1, 560 (disting. 558 ante acti t.). CAES. civ. 1, 33, 4 frustra diebus aliquot consumptis, ne -um t. amittat, ... proficiscitur. al. NEP. Them. 2, 1 non solum praesenti bello, sed etiam -o t. ferociorem reddidit civitatem. Hann. 2, 5. LIV. 22, 21, 1 quietum fore ... -um aestatis t. al. **②** in locut. notabilioribus (hic illic pertinet ad actionem non per se ipsam futuram, sed futurum aliquid efficientem): in -um t. (cf. l. 71. p. 985, 58): CIC. Verr. II 3, 128 in -um ... t. vectigalibus prospexi (ibid. iterum). leg. agr. 1, 13 in -um t. ... sancit, ut eqs. CAES. Gall. 1, 20, 6 monet, ut in -um t. omnes suspensiones vitet. al. LIV. 38, 6, 8 in -um ... t. ... seigniores ... erant. RVT. LVP. 2, 3 ut in -um t. neque beneficio locum neque benivolentiae spem relinqueret. QVINT. decl. 333, 18. SVET. Iul. 14, 2 in -um anni t. curia abstinuit. MARCELL. med. 34, 24 in -um t. eo vitio carebis. al. acc. temp. -um t. (cf. l. 27. 31. p. 985, 73; abl. -o t. v. supra e. g. l. 39. 44): PLIN. nat. 2, 125 -um t. hiemal, sc. post dies alcyonides. per -um t. (cf. l. 28. 32. 71): LEX Malac. (CIL II 1964) 4, 15 (= Irnit. 7 B 11) per omne -om t. honoris sui. HEGES. 5, 44, 2 p. 394, 11 (cf. gr. 6, 306 τὸν μέχρη τοῦ πολέμου χρόνον).

b quodlibet (exempla selecta): CIC. Verr. II 1, 15 cum in praeritis rebus cognita, tum in -is (fam. 5, 11, 1 [in] -is tuis r. omnibus pari ac antea me studio erga te ... cognosces). 3, 219 negligite praeritita, si vultis; sed ne -as) spes turbetis ..., id providete, ne eqs. (i. eorum, quae futura sunt; sim. explices MAT. Cic. fam. 11, 28, 4 nisi et ante acta vita et -a mea s. ... probat eqs.). 5, 93 flamma ... navium et calamitatem acceptam et periculum -um nuntiabat. Sest. 73 me ... spe -ae tranquillitatis praesentis fluctus ... fugisse (leg. 2, 68 de ... -a post mortem t. bonorum). Phil. 2, 55 -ae partes tribunatus principi similes fuerunt (Att. 15, 26, 2 de ludis hactenus; -a p. epistulae Bruti eqs. [cf. LIV. 45, 4, 5 in -a p. litterarum]. fam. 7, 1, 1 matutina tempora, ... -as ... p. diei. al., e. g. CAES. civ. 3, 28, 6 -am noctis p. [opp. primo n. tempore]. LEX de flam. Narbon. [CIL XII 6038; saec. I²] 19 [per -am] p. eius anni. SVET. Vit. 7, 2 ut domum in -am p. anni ablocaret. cf. l. 5). Att. 4, 2, 6 quoniam acta quae sint habes, de -a nostra cogitatione cognosce. 4, 16, 3 primi de re publica libri sermo ...; -i libri τεχνολογίαν habent (antea: in iis l., quos laudas). 5, 14, 3 habes epistulam plenam festinationis ...; -ae subtiliores erunt (fam. 13, 6, 2. cf. [Spoth]

p. 984, 68 et Att. 7, 16, 1 litteras redditae esse primas praepostere, -as ordine, quo sunt missae). 15, 21, 1 Antonium placavi; et quidem cccc sesertia certa, -a in spe (sc. sunt; an ad 3?). ad Q. fr. 1, 1, 43 non de -a et sperata gloria iam laborare, sed de parta dimicare. CAES. civ. 1, 24, 3 -is itineribus nonnullae cohortes in agmen Caesaris ... incidunt. VARRO rust. 1, 40, 2 primigenia semina dedit natura, -a semina invenit experientia coloni. 2, 4, 13 ex primo partu suis, quod non multum in -is partibus mutat. NEP. Cato 3, 4 (3 bellum Poenicum ... primum ... et secundum) historias scribens -a ... bella ... capitulatim persecutus est usque ad praeturam Servii Galbae. FLOR. epit. 4, 2, 90 hic aliquando finis armis fuit; -a pax incruenta. TERT. anim. 37, 3 decuriam (i. denarium) numerum ut exinde -orum numerorum parentem colunt (respic. series numerorum ut p. 986, 28). al.

3 neutr. pro subst.: **a plur.:** **α quaelibet exempla (paucis selecta):** CIC. Q. Rosc. 22 principia eorum, quae in Roscium proferuntur, sunt huius modi; spectemus -a. Manil. 47 ut praeterita meminisse, -a sperare videamur. har. resp. 50 (antea: initia furoris Clodiani) -a iam praecipitantis tribunatus. Phil. 13, 30 (recitatis inde a 22 epist. Antoni partibus) nunc -a attendite; 'victum Ciceronem ducem habuistis'. de orat. 2, 327 (ad Ter. Andr. 51 sqq.) quam longa est narratio! mores adolescentis ..., mors Chrysidis ..., -a ... narrantur. ad Q. fr. 2, 11, 5 -a singulorum dierum scribendis ad te. 3, 6, 1 praesidium ... petebamus ex ... benevolentia Caesaris ...; plura ponuntur in spe quam in pecuniis, (petimus var. l.); -a ad iacturam struentur (re)serventur var. l.; -a (qua relicta) -a Shackleton Bailey praeter necess. NEP. Att. 19, 1 -a persequemur, sc. vitae Attici. SEN. dial. 5, 31, 3 age ... gratias pro his, quae accepisti; -a expectata et nondum plenum esse te gaude. PETRON. 10, 3 quae ... perempta ... sunt olim, perimentur ... et in -is. in -a (cf. l. 58): PS. QVINT. decl. 12, 6 p. 238, 1 adhuc ...; hactenus nostra mala tulimus; in -a legatus nos vicarios dedit.

b sing.: **α in locut. notabilioribus (pertinet ad actionem sive ipsam futuram, sequentem sim., e. g. l. 49. 63. 67, sive statum futurum effecturam sim., e. g. l. 53. 60. 64):** **①** de -o (cf. p. 984, 40 et de cetero vol. III 975, 11 sqq.; aliter infra p. 988, 25): CIC. Caecin. 103 de -o iam communem causam ... in vestra fide ... deponit. de orat. 1, 100 quoniam ..., ut omnino de iis rebus ... loquerere, adsecuti sumus, de -o iam nostra culpa fuerit, si te ... praemature dimiserimus. Att. 3, 9, 3 si quid erit novi allatum, sciam de -o quid agendum sit (cf. 7, 10 de -o neque ... quid agam neque quid acturus sim scio). PLIN. nat. 17, 74 cupressis serendis periculum eo tantum die est, si roravit ...; de -o tutae sunt perpetua securitate. COD. Theod. 14, 4, 1 de -o ... vacatione nulli penitus tribuenda. 14, 17, 7. INTERPR. cod. Theod. 2, 27, 1 ('de cetero vero sancimus') de -o ... decernimus. 3, 10, 1 ('nos enim ... prohibemus') nam de -o ... id prohibuit. ACT. Archel. 65, 1 de -o converti se debere ad salutem suadebant sui. CONC. 5 I 2 p. 54, 9 de -o ... homines non iam ... manent peccatores mortui (item I 3 p. 68, 23. 122, 23; vers. altera II 3, 1 p. 204, 19 de cetero, gr. I 1, 2 p. 40, 3 λοιπόν). PALLAD. hist. mon. I 8, 2 p. 258^D (opp. hucusque ... tantum; gr. p. 27, 17 ἀπὸ τοῦ νῦν). 18, 28 p. 274^D si vis evadere ... poenam, emendare de -o (gr. p. 54, 18 εἰς τὸ ἐξῆς). BENED. reg. 43, 9). al. **②** in -um (cf. l. 38. p. 984, 47; exempla selecta inde a LIV.): PLANC. Cic. fam. 10, 7, 2 peto, ut me rerum harum fructu in -um facias alacriorem (SEN. contr. 2, 2, 11 in -um ... diligentiores facti sumus). SALL. Iug. 42, 4 nobilitas ... plus ... in -om sibi timoris quam potentiae addidit. LIV. 26, 32, 6 in -um curae senatui fore rem Syracusanam. 36, 10, 14 ad confirmandos in -um ... animos (S.C. Trebell. [dig. 36, 1, 1, 2]). 39, 18, 8 in -um deinde cautum est, ne eqs. (HEGES. 4, 10, 1 p. 258, 2). CIL IX 2845, 6 (a. 14/1 a. Chr.) ad componendum statum in -um provinciae Cypri. SEN. contr. 7, 4, 10 ut in -um ... quaedam tardius laudarent. SEN. clem. 1, 21, 1 ultio adfert ... in -um securitatem. PLIN. nat. 9, 182 fugituro in -um grege piscium quorundam. FRONTIN. aq. 130, 4 in -o(m) ... opto, ne eqs. (in -o(s) Rodgers, Bull. Inst. Class. Stud. 30, 1983, 136, ut locus ad 4 pertineat). HEGES. 5, 20, 1 p. 341, 15 in -um parandae expugnationis spes refrixit (gr. 5, 472 πρὸς τὸ μέλλον). VVLG. I reg. 16, 13 a die illa et in -um. al.

③ acc. temp. -um (cf. p. 984, 54 necnon p. 988, 41): pendet gen. partit.: LIV. 2, 64, 11 (disting. 9 tertia fere vigilia) -um noctis ... tranquilla omnia ... fuere (3, 15, 8 CVRT. 4, 13, 16). 7, 39, 9 -um diei ... decertant

(22, 59, 4. CVRT. 7, 9, 14 (ibi ... d.) -um substitit). 34, 22, 3 aestatis. SVET. Nero 34, 3 temporis. sine gen.: VET. LAT. I Petr. 4, 2 (Aug. fid. et op. 10, 15. al.) ut -um in carne vivat (gr. τὸν ἐπιλοιπον ... χρόνον, VVLG. v. p. 983, 75). DON. Ter. Andr. 25, 3 (spectat ad p. 975, 28) -um: quasi diceret 'postremum', - est ergo quasi adverbium - id est τὸ λοιπόν (cf. in p. vol. X 2, 217, 5 sq. necnon Ter. Hec. 474 ecquid spei porro?). HIPPOCR. aer. 6, 3 (antea disting. aestate ... matutinum) -um ... sol occide(n)s ... constringit homines. **④ abl. temp. -o (cf. p. 984, 55):** SEN. nat. 4, 1, 2 (antea disting. primis caloribus aestatis) -o ... aestatis. TAC. ann. 14, 10, 1 noctis. HIL. in psalm. 126, 2 spiritalis reditus gloriam Israel -o reservari (postea: usque ad ... dominici regni tempora). **⑤** in -o (cf. p. 985, 29): VET. LAT. II Tim. 4, 8 (cod. 78. al., sim. VVLG.) in -o reposita est mihi corona iustitiae (gr. λοιπόν, AMBROSIAST. al. quod -um (est) [ad la], cod. 75. al. de cetero). HERM. Pal. sim. 6, 3, 6 (antea: -os dies vitae) in -o ... serviunt domino (gr. λοιπόν, vulg. sim. in -um). CONC. 5 II 3, 2 p. 177, 33 omnem in -o ... occasionem (gr. II 1, 2 p. 156, 18 τοῦ λοιποῦ). GREG. TVR. Franc. 7, 1 p. 327, 5 ut ipsi ..., qui captivos duxerant, et de praetio eorum ei concederet et in -o munerarent. **⑥** ex -o: HIL. c. Const. 3 usque nunc ..., ex -o.

β cetera exempla (acc. et abl. temporis relegavimus sub a, sc. l. 8. p. 985, 73): **① pendet gen. partit. (cf. l. 9 sq. p. 985, 73):** CIC. Cato 72 illud breve vitae -um (LIV. 39, 13, 6. VET. LAT. Is. 38, 12 [cod. 330; 408 residuum, Vulg. aliter]. al.). LIV. 2, 25, 2 -um noctis ... quieti datum ([item fere 5, 47, 6]. DICT. 2, 45. al.). 3, 62, 5 diei (24, 14, 10. 25, 38, 23). 42, 13, 1 -um orationis adhortatio fuit: 'non ego haec' inquit '... adfero ad vos eqs.' al. apud eundem. **② sine gen.:** CIC. ad Brut. 18, 5 mihi ... quantum -i est? VARRO ling. 5, 169 (de pecuniae signatae nominibus) deinde, sc. post dupondium, ab numero -um dictum usque ad 'centussis' eqs. (cf. p. 985, 12).

4 masc. plur. pro subst., sc. de hominibus posterioribus (e coni. p. 985, 69): CIC. Flacc. 24 ne periculosam imitationem exempli -is in posterum proderetis (ad frg. Mediol. ceteris in posterum. cf. vol. X 2, 203, 72 sq.). SVET. Aug. 2, 2 Gnaeus et deinceps ab eo -i omnes eqs. Nero 1, 2 primum secundumque ac tertium A(h)enobarborum ..., sequentis rursus tres ..., -os.

II respectu effectus relinquendi, subtrahendi, minuendi, pereundi evanido (non nisi attrib. vel pro subst.); respicitur quantitas: 1) quodam modo definita, sc. quae restat ut pars pleni cuiusdam aliis distinctis (rarius de eis, quae restant ad plenum quoddam efficiendum, sc. p. 987, 13. 28) vel quae supra antea indicata affertur (sc. p. 988, 47; plenum intellegitur e notione partit. p. 987, 46; indicatur per gen. e. g. p. 988, 13 sqq. 74 sqq. 989, 71 sqq., locut. c. praepos. p. 989, 18. 75 sqq.). 2) indefinita, quae cum aliis in contextu allatis partem tantum pleni cuiusdam efficiat vel eis quantalibet plura, similia, alia sim. addat (nota attrib. iuxta -us alterum, sc. similibus l. 64. p. 987, 9. 988, 66. al. et maxime l. 71. p. 990, 10). gr. respondet (praeter p. 971, 17 sqq. allata) ἄλλος l. 74. p. 988, 63. 67. 990, 37 necnon p. 991, 58, ἔτερος p. 987, 16. 45 et Diosc. 3, 120 p. 427, 18 (13 polion est montuosu(m) e[st] alteru(m)) -u(m) vero poliu(m) (gr. 3, 110 τὸ δὲ ἔτερον); nota τὰ δὲ p. 988, 10. 65, δευτερος p. 991, 37.

A exempla usum et contextus illustrantia; adhibetur: **1 attrib.:** **a notione non partit. (exempla selecta inde a CIC.):** **α de rebus:** CATO agr. capp. 31 oleas et -a semina cum seres ([28, 1 oleas, ulmos, ficos, poma ... cum seres]. VITR. 8, 3, 12. al.). CIC. inv. 2, 13 (antea syn. cetera) de -is generibus causarum dicemus (orat. 207 remotis ... -is g. unum selegimus hoc. rep. 2, 43. al. VARRO ling. 8, 6 ad illud genus, quod prius, historia opus est ...; ad -um g., quod posterius, ars. al.; cf. p. 987, 34. 69. 990, 20). Verr. II 2, 187 ut in tabulis usque ad alterum R litterae nominis Verrucii constarent integrae, -ae omnes essent in litura (SVET. Iul. 56, 6 quartam elementorum l. ... perinde -as. al.). Catil. 2, 26 -is ... de rebus constituendis, maturandis agendis (de orat. 2, 88 voce et forma ... et -is r. aptis ad hoc munus. al. PLANC. Cic. fam. 11, 13^a, 2. CAES. Gall. 7, 24, 4 picem -asque r., quibus ignis excitari potest, de muro fundebant. al. VITR. 2, 9, 13 quo oleo -ae r. cum sunt unctae, uti etiam libri eqs. 8, 3, 5 aurum argentum ferrum ... -aeque r. earum similes. al.). Sull. 73 quid -am (-ae Richter) constantiam vitae commemorare, dignitatem, liberalitatem, moderationem eqs. (an ad b?). Rab. Post. 44 hanc ... liberalitatem ... -is virtutibus omnibus antepono (de orat. 2, 150. fin. 5, 58 prudens, temperata, fortis, iusta ratio -aeque v. Tusc. 3, 17 [suppl. Giusta]. al.). top. 58 harum rerum exempla, ut -orum locorum, paulo ante posui (CAES. Gall. 6, 25, 5 HIRT. Gall. 8, 43, 2 BELL. Alex. 46, 3. VARRO ling. 5, 54 -a urbis l. VITR. 8, 3, 12 inter Terracinam et Fundos ... -isque l. pluribus). fin. 5, 35 frons, oculi, aures et -ae partes (ac. 1, 26 ex quattuor elementis duo, -ae p. ..., aquam dico et terram. Tim. 46 in terram, ... in lunam, ... in -as mundi p. [gr. 42^D τῶν ἄλλων]. et saepe, e. g. VARRO rust. 1, 19, 1 de -a, sc. secunda, p. instrumenti, quod semivocale appellavi [cf. l. 17, 1 vocale et s. et mutum]).

div. 1, 121 astrorum et ... avium -orumque signorum (2, 70. MANIL. 2, 734 [729 illi signo, quo Luna refulsit] haec -is tribuatur ... s. [locum secl. Bentley, v. e. g. Goold, ed. 1977, liiisq.]). off. 2, 11 equi, boves, -ae pecudes, apes (cf. p. 991, 45). CAES. Gall. 1, 38, 4 flumen ... paene totum oppidum cingit; -um spatium ... mons continet (item in descr. locorum: civ. 2, 1, 3 Massilia ... tribus ex ... partibus mari adluitur; -a quarta pars est ea, quae aditum habeat ab terra. cf. p. 988, 7. 989, 13. 991, 61). LIV. 5, 25, 3 ab horum principum senatus ... dignitatibus ... violandis dum abstinebatur, et ad -os similes conatus verecundia irae obstabat. VAL. MAX. 3, 6 pr. si -a eiusdem generis naufragia (i. degenerationem) consectabor. PLIN. nat. 23, 141 mespila exceptis setaniis ... -a adstringunt stomachum. TAC. ann. 15, 40, 2 quarum regionum quattuordecim Romae in incendio quattuor integrae manebant, tres solo tenus delectae, septem -is pauca tectorum vestigia supererant. BOETH. elench. soph. 171a27 non secundum dictionem apparentes elenchi, ut qui secundum accidens et -i (gr. οἶον οἱ παρὰ τὸ συνβεβηκὸς καὶ ἔτεροι). et saepe. β de animantibus eorumve coetibus: CIC. Verr. II 3, 66 audistis permulta ... testimonia civitatum et -arum audistis (CAES. Gall. 1, 10, 3. civ. 3, 12, 4 Byllidenses, Amantini et -ae finitimae c. totaque Epirus. al.). 5, 91 Cleomenes sese in terram e navi eiecerat ...; -i praefecti navium, cum in terram imperator exisset eqs. leg. agr. 2, 99 ut interea magistratus -os ... petere possetis (Sest. 34 nullus erat senatus, nihil -i m.: unus omnem omnium potestatem armis ... possidebat, sc. Clodius trib. plebis. leg. 3, 9 dictator magistrum equitum habeto pari iure cum eo, quicumque erit iuris disceptator; -i m. ne sunt. al.). leg. 3, 28 si ordines -i principis ordinis consilio rem publicam gubernari velint. Tusc. 1, 114 cui deo, sc. Apollini, -i dii concessissent, ut praeter ceteros divinaret (nat. deor. 1, 81 Iunonem, Minervam, ... Apollinem, -os d. al.). Att. 4, 16, 6 de Messalla patricio ..., Scaurum patricium ..., -i duo plebeii sic exaequantur, ut eqs. fam. 2, 16, 5 nihil accidet ei, sc. filio, separatim a -is civibus (CAES. civ. 2, 6, 1. al.). CAEL. Cic. Att. 10, 9^a, 2 (= fam. 8, 16, 2) si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tuae, -ae tibi carae sunt (i. meton.). LIV. 1, 39, 5 cum regia coniunx inter -as captivas cognita esset. VITR. 5, 12, 7 meridiana regiones ... tineam, teredines -aque bestiarum nocentium genera procreant (PLIN. nat. 8, 104 ad -a ferarum g. redeamus. cf. 1, 11, 34 -a scarabaeorum generis). CIL IV 3529 quidam scribit unicus s(in)e reliqui(us) sodalib(us). PLIN. nat. 5, 105 conveniunt eo, sc. Cibyram, xxv civitates; ... -i in eo conventu, quos nominare non pigeat, Hydrelitae, Themisones, Hierapolitae (in re simili: 5, 106 ex hoc conventu deceat nominare Metropolitae, Dionysopolitae ..., -i ignobiles VIII). PS. QVINT. decl. 18, 3 p. 356, 2 mater natum ... impatientius complexa quam -i parentes. SVET. Iul. 52, 2 C. Matium et C. Oppium -osque Caesaris amicos. CE 1552A, 40 (a. 150/70) non dubito apud inferos gaudere parentem ... tuum -as et spernere turmas inferorum, quod sciat eqs. VET. LAT. act. 27, 1 (cod. 5. 51 et VVLG.) tradi Paulum cum -is custodiis (gr. καὶ τινὰς ἐτέροους δεσιωμάτων). al.

β notatione partit., sc. non nisi sing. (de animantium coetu sim. e. g. l. 52. 54, de uno l. 70. 73. p. 988, 1; exempla selecta): CIC. Cael. 25 in -a vita ([opp. in hac causa]. Phil. 9, 10 -a Ser. Sulpici v. [sc. ante vel praeter legationem ei mortiferam]. fam. 15, 4, 13 [opp. in quo consulatu]. al. PS. CIC. in Sall. 10 qui mihi dies, sc. reditus ex exilio, si cum omni -a v. conferatur). Mil. 3 (antea: illa arma, centuriones, cohortes) -a ... multitudo, quae est ... est civium (Q. CIC. pet. 30 per eos principes -am m. facile tenebis. LIV. 1, 43, 8. al.; distingue p. 991, 48). Phil. 3, 31 armentorum -ique pecoris (PLIN. nat. 33, 135). 8, 15 in corpore si quid eius modi est, quod -o corpori noceat (nat. deor. 2, 108 [107 figura capitis atque ardor oculorum] -um ... c. Draconis. fam. 1, 9, 15 ut Apelles Veneris caput ... perfecit, -am partem corporis incohatam reliquit, sic quidam ... in capite meo solum elaborarunt, -um c. imperfectum ... reliquerunt. al.). orat. 143 domesticum tempus ..., forense ..., -um (CELS. 3, 16, 1 quotiens febris accessit et desiit ..., -o t. eqs. al.; aliter p. 984, 34 sqq.). Att. 2, 5, 1 cupio Alexandriam -amque Aegyptum visere. CAES. civ. 1, 8, 2 -o sermone confecto, cuius rei causa venerat, ... hoc demonstrat. VARRO ling. 5, 33 Gabinus ager ... ab -o agro discretus. rust. 1, 5, 4 de hominibus, per quos colendum, sc. de instrumento vocali, et de -o instrumento, sc. semivocali et mutuo (sim. 1, 18, 6. cf. p. 986, 74 sq. 991, 51). NEP. Them. 2, 8 arcem sacerdotibus ... tradunt, -um oppidum relinquunt. VITR. 9, 2, 4 luna, quod spectat ad solem, id habet lucidum -a obscura, (nom. fem. -a coni. Choisy, -a sunt o. Soubiran; -is [sc. abl. limit., cf. p. 989, 19], -us, -i o. codd.; vix scribas -is obscuris). PLIN. nat. 1, 10, 32 de palmipede -o genere (1, 10, 48 de -o aquaticarum g. al.). 10, 8 avis alis minimis, -ā magnitudine antecellens (nisi est acc. neutr., sc. limit. ut p. 989, 20; an -ā, ut per enallagen intellegas pro 'magnitudine -i', sc. corporis, coll. p. 991, 39 sqq.?). PS. APVL. Ascl. 37 ibi iacet mundanus homo, id est corpus; -us enim vel potius totus ... remeavit in caelum. TERT. apol. 39, 17 si honesta causa est convivi, -um ordinem disciplinae de causa aestimate. PROB. Verg. ecl. 6,

74 sq. demutata est Scylla, tenus inguina ut canibus sex succincta, -a delphinus esset (an est acc. limit.?). et saepe.

2 pro subst.: a neutr. (de animalibus l. 13): a sing.:

① usu vario: ② quaelibet exempla: CIC. Verr. II 4, 36 compone hoc, quod postulo de argento, de -o videro. div. 2, 134 id vitellum ... ex ovo ..., -um, sc. album ovi. LIV. 44, 6, 16 dimidium loci occupat ostium ... amnis, partem planitiae ... oppidum tenet, -um perexiguam fossa ... claudi poterat. PERS. 5, 87 hoc -um, sc. quod dixisti, accipio, 'licet' illud ... tolle. AVIEN. Arat. 1201 Cephei -um polus altior ... versat (gr. 651 τὰ μὲν εἰς κεφαλὴν μάλα πάντα βάπτων ὠκεανοῖο, τὰ δ' οὐ θέμις ..., πόδας κτ.). SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 5 '...' et -um (p. 135, 32 '...' hoc et -um de P. Clodio dicitur. al. ibid.; cf. plur. p. 989, 41 sqq.). LEX Burg. extr. 18, 1 quod vineae ... ab animalibus, porcis vel -o vastarentur. ③ pendet gen. partit. (poss. l. 22): TERT. nat. 1, 18, 1 (I, 17, 2 prima obstinatio est, qua eqs.) -um obstinationis eqs. AVIEN. Arat. 1217 -um Serpentis sideris (disting. 1220 primam ... spiram S.). VVLG. III reg. 11, 41 -um ... verborum Salomonis et omnia, quae fecit, ... scripta sunt in libro verborum Salomonis. COD. Theod. 9, 17, 6 ab his locis ..., ita ut a -o civitatis. INTERPR. cod. Theod. 3, 5, 2 -um legis istius explanar ([sim. abruptitur explic. : 3, 10, 1 -a pars legis istius]. Novell. Valent. 32). VEN. FORT. vita Germ. 45 feminae claudae et mancae pars erat tota de funere, ut viventibus oculis -um esset cadaveris.

④ in locut. notabilioribus (in litteris scribendis transitur ad rem aliam vel in fine tractandam [cf. vol. X 1, 2771, 11 sqq.]; difficile distinguitur notio usus p. 980, 73 sqq. illustrati): ⑤ a c. praepos., sc. de -o (arcuimus l. 5; cf. p. 985, 42): CIC. fam. 6, 20, 3 de -o, ut te saepe ... hortatus sum, ita velim tibi persuadere eqs. (sim. 12, 30, 7). 13, 55, 2 quam causam tu ... coram facilius ... cognosces; de -o mihi ... diu dubium fuit, quid ad te ... scriberem. 13, 78, 2 peto ... a te, ut ... recipias eum in tuam fidem ...; de -o, si ... dignum eum amicitia ... cognoveris, peto, ut eum ... in tuis habeas. CHART. lat. ant. X 428, 4 (saec. I² a. Chr.) de -o rogo (a) conserveis, ut eqs. (ibid. 7 de reliquo) domi omnia recte. v. Cugusi, 1992, ad l.). TERT. nat. 1, 12, 5 de -o integra est religio vobis integrae crucis ...; ignoratis autem eqs. SIDON. epist. 8, 11, 5 (4 amavi ... satis hominem) de -o, si orationes illius metiaris, ... si poemata eqs. ALC. AVIT. epist. 28 p. 58, 29 de -o autem, quia ..., definitio eqs. VEN. FORT. carm. 7, 12, 59 de -o nihil est, quodcumque videtur in orbe, nam eqs. vita Germ. 12 adeptus gradum curae pastoralis episcopus, de -o vero monachus persistebat. al. locut. pendet ex adi.: CASSIAN. inst. 1, 4 colobiis ... lineis induti, quae vix ad cubitorum ima pertingunt, nudas de -o circumferunt. cf. p. 989, 24).

⑥ acc. adv. -um (gr. resp. τὸ λοιπὸν. cf. p. 985, 73): VET. LAT. Phil. 3, 1 (Ambrosiast.) -um, fratres mei, gaudete in domino eqs. (cod. 75. al. et Vulg. de cetero). 4, 8 (ibid.) -um, fratres, quaecumque sunt vera ..., haec cogitate (cod. 75. al. et Vulg. de cetero; explicat AMBROSIAS. in conclusionem eqs., v. p. 978, 69). BOETH. elench. soph. 175a12 utiles responsiones ... sunt ad philosophiam quidem propter duo: primum quidem, quoniam ...; secundo autem ad eas ... quaestiones ...; tertium vero et -um adhuc ad gloriam eqs. (gr. τρίτον δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἔτι).

β plur.: ① quolibet contextu; adhibetur: ② usu vario:

① quaelibet exempla (paucissima selecta): CIC. p. red. in sen. 27 ad haec ... ornamenta dignitatis meae -a ... addidistis: decrevistis, ne quis eqs. (sim. additur explic. : de orat. 1, 256 -a ..., historiam dico et prudentiam iuris eqs.; cf. l. 57. p. 986, 73). de orat. 2, 116 tabulae, testimonia, ... decreta, responsa, -a, si quae sunt. nat. deor. 1, 4 et fruges et -a, quae terra pariat. CAES. Gall. 3, 13, 7 ut classis nostra unā celeritate et pulsu remorum praestaret, -a ... illis navibus hostium essent aptiora. VARRO ling. 9, 57 non dicitur 'feminus ...'; sic -a. VITR. 4, 3, 6 -a omnia, tympana, simae, corronae. SEN. contr. 2, 2, 5 praeter illam quaestionem, an ..., -a ... tractionis sunt. MELA 1, 89 promunturium angustis ... cervicibus -a extendit in latius. TAC. ann. 15, 16, 3 quae ut augendae infamiae composita, sic -a non in obscuro habentur: uno die ... tot milium spatium emensum esse Paetum eqs. TERT. anim. 18, 1 (redditur versus Epicharmi) animus cernit ..., -a ... caeca sunt (gr. frg. B 12 Diels τὰλλα). IREN. 1, 14, 7 l. 168 insignis numerus utitur ... hoc opere ... ab eo facto: -a vero ministrant ... Enthymesin Matris (gr. κέχρηται μὲν ..., τὰ δὲ διακονεῖ). VLP. dig. 34, 2, 23, 2 togae, tunicae, pallioli ... -aque similia. BOETH. Porph. isag. p. 18, 8 quae differentiae erant generis ad -a (gr. πρὸς τὰ ἄλλα et item antea p. 18, 6 generis ad alia differentiae). et saepe.

② pendet attrib.: ③ gen.: qual. (cf. p. 989, 71): CIC. fin. 1, 12 nos ... ea scripta, sc. iuris consultorum, -aque eiusdem generis libenter legimus (PLIN. nat. 37, 19 in -is g. eius. cf. p. 986, 54 sqq. 987, 10). fat. 5 ut in -is eius modi (VLP. dig. 34, 2, 23, 2 et -a huiusmodi. al.; cf. p. 989, 53). PLIN. nat. 9, 164 locustae et -a tenuioris crustae. 19, 75 -a cartilaginum naturae. partit.: MELA 1, 15 Maeotida et Pontum, ... -a nostri maris (item de locis: 1, 22 Aethiopes et -a huius Africae occiden-

talis et totum latus *meridionale Africae* ... possident. *al.* PLIN. nat. 6, 218 Thraciae aversa, ... Illyrici -a. *cf. l. 12. p. 988, 59. 991, 53sq.* PLIN. nat. 2, 45 *lunam* solis fulgore ut -a siderum regi. 9, 158 polypii ..., -a mollium (*item de animalibus*: 11, 120. *cf. p. 988, 73*). PLIN. epist. 1, 3, 4 effinge aliquid ..., quod sit perpetuo tuum! nam -a rerum tuarum post te alium ... dominum sortientur; hoc solum eqs. *vet. lat.* II par. 32, 32 (cod. 109) -a verborum Ezeci(a)e [*gr. τὰ κατάλοιπα*, *vulg.* sermonum]. *IREN.* 3, 12, 10. *al.*; *cf. p. 988, 16*). *al. poss.*: PLIN. nat. 2, 28 hinc redeamus ad -a naturae (11, 284). 4, 91 instituto ordine (*sc. inde a 75*) -a huius sinus dicantur; et maria quidem eius nuncupavimus. 10, 179 felium et ichneumonum -a ut canum, *sc. se habent*. ⑥ *praepos. vel adv.*: VARRO ling. 5, 130 mitra et -a fere in capite (PLIN. nat. 5, 148 -ā in ora). PLIN. nat. 2, 66 nec aliud habitatur in terris, quam quod illi *signifero* subiacet, -a a polis squalent (*sim. indicatur, unde -a incipiant*: 6, 63 -a inde ... a quodam peragrata sunt. *cf. p. 991, 53*). 11, 170 -a de iis *dentibus alibi* ... dicta sunt (18, 320 -a de vinis adfatim dicta sunt. *cf. l. 49. p. 988, 11. 991, 59*). 33, 94 *addere* -a circa hoc. PLIN. epist. 10, 70, 2 in peristyllo templum ... fieri, -a ex domo locari.

⑦ *in locut. notabilioribus (huc pertinet abl. limit. p. 987, 68, si recte trad.)*: ① *acc. limit.* -a (*sunt qui huc trahant p. 987, 70. 988, 1*): VITR. 3, 5, 7 quae *columnae* supra *tot pedes* erunt, (-a), habebunt ad eundem modum symmetrias, abacus autem eqs. ( ) -as *Rode*, *ut locus ad p. 991, 33sq. pertineat; an est nom. plur. neutr.?*) IVL. VAL. 3, 10 l. 239 homines -a nudos, sed amictu simplici superiectos (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 4, 37, 2. *cf. supra p. 988, 40*). MART. CAP. 6, 581 *peplum Geometriae rebus caelestibus ornatum* -a ... illitum diversitatis numero- rum, gnomonum stilis ... renidebat. ② *c. praepos.*: in -is: SEN. contr. 7, 2, 8 in -is, *sc. criminibus*, adeo bonam causam habet Popilius, ut detracto eo, quod patronum *Ciceronem* occidit, nihil negotii habiturus sit. CELS. 7, 14, 4 umorem quidem ... effundunt *medici* ...; in -is variae sententiae sunt. SEN. epist. 87, 6 idem in -is (*sc. praeter divitias sim.*) quoque facere debentis et excutere quantum proprii quisque habeat. PLIN. nat. 18, 87 (*antea*: cetera paria sunt) *siligines quaedam* in -is pares (*sc. siliginibus antea allatis*). 31, 72 ordiemur ..., ut in -is, a principalibus eqs. *al.* inter -a (*cf. p. 991, 62*): VELL. 2, 122, 1 quis non i. -a, quibus ..., hoc quoque miretur? SEN. epist. 99, 4 hoc habet i. -a mali dolor iste: eqs. 119, 15. PLIN. nat. 16, 24 hoc ... i. -a neglectae religionis est, quod eqs. *al.* de -is (*pendetne e nomine? cf. p. 988, 38*): HYG. astr. praef. 4 scripsimus in duodecim signorum ortu, quae de -is corpora exoriri et quae eodem tempore occidere viderentur.

③ *praeciduntur verba nota, quorum pars antea laudata est, per locut. et -a (-aque l. 44, -a solum l. 50, sing. v. p. 988, 11 [cf. p. 980, 37]; distingue usum p. 980, 26sq. 983, 53sq. illustratum)*: CIC. fin. 2, 106 'desine, Roma, tuos hostes' -aque praeclare 'nam tibi moenimenta mei perere labores' (*continuatur verba ut*: QUINT. inst. 9, 2, 34 '...') et -a, deinde 'exheres esto'. TERT. fug. 8, 4 postula et tu, *ut calix transeat* ..., sed subiungens et -a: 'verum non, quod ego volo eqs.' [*Matth. 26, 39*]). LABEO dig. 33, 4, 6, 1 vir sic legaverat: 'quanta pecunia dotis nomine' et -a. ASCON. Mil. p. 40, 27 '...' et -a de intercessione. QUINT. inst. 4, 2, 106. 9, 4, 124 '...' -a (et -a var. l.). GAIVS inst. 2, 174. *al.* TERT. adv. Iud. 9, 30 (*postea*: et cetera). AMM. 17, 4, 23 (*praeciduntur graeca ut*: SCHOL. Verg. Veron. ecl. 3, 30). HIST. AVG. Alex. 12, 1 et -a ex more. HIER. hom. Orig. in Luc. 22 p. 137, 8 et -a huiuscemodi. 37 p. 210, 7 scriptum est in Isaia '...' et -a usque ad eum locum, ubi ait '...'. PAVL. NOL. epist. 34, 3 p. 305, 17 et -a, quae nota sunt. *et saepe*.

④ *masc. (fem. l. 67. 69) plur.*: α *quaelibet exempla (paucissima selecta)*: CIC. Verr. II 5, 71 cum instituisset alios, quos non abduxerat, alio tempore producere, ... *Syracusanorum* nemo erat, quin ... -os non desideraret. PLANC. 14 hic ..., ille ..., -os ...; sunt omnes eqs. PHIL. 2, 30 Brutorum, C. Cassi, Cn. Domiti, C. Treboni, -orum. 13, 2 exempli causa paucos nominavi; ... immanitatem ... ipsi cernitis -orum (*sim. in praeritione*: parad. 11 omitto -os. *cf. l. 65*). ac. 2, 5 sunt ... multi qui ..., plures qui ..., -i qui eqs. ATT. 9, 1, 4 praeter hunc et C. Cassium -i sunt legati. fam. 7, 3, 2 extra *copiarum* ducem paucosque praeterea ... -i. 12, 2, 3 *tribus nominatis* -os ..., ignosce mihi, sed non numero consularis. CAEL. or. frg. Quint. inst. 4, 2, 123 *Antoni* praeclaras ... contubernas ab ... spondis transversas incubare et -as circum iacere passim. CAES. Gall. 6, 3, 4 (*antea*: concilio Galliae ... indicto) -i praeter Senones, Carnutes Treverosque. *et saepe. fem.*: PLIN. nat. 13, 35 (*de palmis*) illum marem ... -as maritare. 16, 145 *hederae* duo genera prima, ut -arum. β *pendet gen. partit. (qual. Cic.)*: CIC. div. 1, 6 Panaetio ...; -is eiusdem disciplinae. FRONTIN. strat. 3, 10, 1 *Cato* -is suorum summotis Suess(et)anos quosdam ... adgredi moenia iussit. TAC. ann. 15, 70, 2 coniuratorum. SVET. Tib. 36 Iudaeorum iuventutem ..., -os gentis eiusdem. *al.* γ *pendet praepos. partit.*: PS. SALL. rep. 2, 9, 4 (*opp. 3 M. Catonis*

ingenium) -i de factione eqs. (VET. LAT. apoc. 12, 17 [Primas. *al.* et VVLG.] cum -is de semine eius *mulieris* [*gr. μετὰ τῶν λοιπῶν, cod. 51 c.* ceteris seminis e.]. VVLG. I Esdr. 3, 8 Zorobabel ... et Iosue ... et -i de fratribus eorum eqs. [*gr. οἱ κατάλοιποι. al.*]). VVLG. II Esdr. 11, 20 -i ex Israel eqs.

β *de ratione intercedente inter voces q. s. -i et*: 1 alii: α *variant*: in enumeratione (a. *antecedit praeter l. 13; arcuimus p. 974, 56*): CIC. fam. 15, 4, 8 cum aliis Quintus frater ..., aliis C. Pomptinus ..., -is M. Anneius et L. Tullius ... praeesent. SVET. Otho 5, 2 primo quinque speculatoribus commissa res est, deinde decem aliis ...; per hos sollicitati -i nec adeo multi. TERT. nat. 2, 2, 14 (*antea*: trifariam deos d(i)videns) unam ... speciem ..., a. ..., -am. HIER. epist. 18A, 10, 3 (*explicit. Is. 6, 2*) ex his ... duodecim ... quattuor tantum iustos fuisse reges ...; -os vero propter peccata 'velare faciem' et alios, quia ..., 'pedum celare vestigia'. INTERPR. cod. Theod. 4, 4, 7 de -is *petitionibus (postea*: una petitio alias ... excludit). *al.* in contextu: VARRO rust. 2, 10, 2 maiorem natu ... quam alios et peritorem quam -os. PLIN. nat. 10, 16 (*de signis legionis; antea*: cum quattuor aliis) *aquila* sola in aciem portari coepta erat, -a in castris relinquebantur. BOETH. arithm. 1, 5, 2 l. 13 una pars ..., a. quoque ...; una ..., -a. β *iunguntur (cf. l. 36)*: VARRO rust. 1, 9, 3 de a. generibus -is. COD. Iust. 1, 27, 1, 36 primo, ... -is hominibus tribus, ... -is a. hominibus sex, ... -is a. hominibus decem (*sim. 1, 27, 1, 37sq.*). PHYSIOL. rec. Y 30, 12 p. 125 Moises et -i a. prophet(a)e (*gr. l. p. 66, 6sq. aliter*). CASSIOD. in psalm. 140, 5 l. 154 -ae vero a. quinque virgines (*sc. fatuae sec. Matth. 25, 11*).

2 ceteri (*cf. p. 970, 24sq.; ut syn. tractat VLP. dig. 50, 16, 160 'c.' et 'orum' appellatione*): α *variant in contextu, versione, retractione (sub I variant de cetero cum de -o p. 981, 27. 985, 51. 55. 986, 14)*: v. e. g. p. 986, 54. 987, 26. 989, 33. 51 et HIRT. Gall. 8 praef. 6 maior nostra quam -orum est admiratio; ceteri enim eqs. CELS. 5, 28, 11^e (*antea*: in inguinibus) in c. quoque partibus, si plaga exigua est, ... linamenta supervacua sunt; in -is *partibus* ... imponi debent. VET. LAT. II par. 13, 22 (Priscill. tract. 3, 65) -i sermones (*cod. 109* cetera verborum, VVLG. -a ... sermonum). Luc. 8, 10 (cod. 5) vobis ..., -is autem (cod. 3. *al. et Vulg.* ceteris). FIRM. math. 4, 19, 11 (*antea*: et c. stellas) de uno ..., etiam in -is. CHIRON 87 -is ... diebus (*inde Veg. mulom. 2, 23, 2 ceteris*). AVG. civ. 11, 5 p. 467, 22 (*antea*: ceteros). *al.* β *iunguntur (cf. l. 19)*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 9, 4 *indignis* cum -is c. (*Migne gr. 35, 945 μετὰ τῶν ἄλλων*).

appendix ad syntaxin et usus notabiliores spectans; adhibetur: 1 *praedic.*: α *locut. potiores*: α *iuxta verba*: esse (superesse p. 973, 56. 974, 1. 980, 42 et VAL. MAX. 5, 8, 4 COLVM. 5, 5, 17), *sc. forma 'id -um est' (copula subaud. vel suppl. l. 47. p. 975, 69. 977, 16. 978, 48. 980, 73)*: *passim inde a PLAVTO, e. g. p. 971, 28sq. 973, 75sq. 975, 68sq. 978, 47sq. (locut. [quod] -um est sim. p. 977, 16sq. 978, 72sq. 980, 73sq. 981, 38sq. 983, 61sq. al.)*; *ex locutionis subi. pendet gen. partit., sc. forma 'id rei alicuius -um est'*: v. p. 973, 26. 975, 28sq. 52. 977, 16sq. 978, 12sq. 75sq. et RHET. Her. 4, 1, 1 id quod -um est artis. SIL. 12, 291 (*ad militem*) quid -um prisci Martis tibi? *locut. aliter intellegit DON. p. 986, 4; cf. p. 982, 54.* facere, fieri (superfieri p. 971, 42), *sc. forma 'aliquis id -um facit'*: PLAVT. Bacch. 1098 p. 981, 61. Trin. 510 et inde a CIC., v. p. 971, 41. 974, 42. 975, 36. 977, 11sq. 979, 28. 980, 42. 45. 49 et PAVL. NOL. carm. 20, 219 SIDON. epist. 7, 5, 3; *ex locutionis obi. aut subi. pendet gen. partit., sc. forma 'aliquis id rei alicuius -um facit'*: v. p. 974, 44. 46. 49. habere, *sc. forma 'aliquis id -um habet'*: inde a CIC., v. p. 971, 46sq. 973, 40. 974, 42. 975, 39. 976, 16. 979, 32. 984, 2 et FRONTIN. strat. 3, 4, 1; *ex obi. pendet gen. partit., sc. forma 'aliquis id rei alicuius -um habet'*: v. p. 974, 50. 975, 39; *cf. p. 982, 52.* varia: existere DICT. 4, 8, exstare p. 976, 61 (e *subi. pendet ex*), manere p. 975, 34. 977, 1 (e *locutionis subi. pendet ex*; *cf. de p. 983, 19*), relinquere p. 976, 39. 978, 74 (*cf. p. 991, 18*), remanere p. 981, 70 et BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 21 p. 65, 2 (*cf. p. 982, 56sq.*), residere p. 975, 41 (e *locutionis subi. pendet gen. partit.* p. 975, 40) et fort. p. 976, 57 (*cf. p. 982, 59*), restare p. 974, 1. 975, 38. β *in acc. dupl. vel abl. absol.*: v. p. 975, 34. 70sq. 979, 31.

β *quid -um sit vel reddatur, indicatur fere per subst. vel pron., sed iuxta locut. -um est etiam per enunt. secund. c. ut (ne) p. 974, 21. 979, 5. 981, 7. 41 (iuxta -um facere p. 974, 43; sine coniunctione p. 979, 15), inf. p. 974, 22. 979, 19. 981, 50, or. rectam p. 974, 38; brevitate quadam per praepos. de p. 981, 29, enunt. secund. interrog. p. 981, 33.*

γ *cui quid -um sit, indicat dat. personae praecipue sub IA et B, e. g. p. 971, 58. 973, 73. 978, 46, fere ad praedic. pertinens (sed pendet ex ipso adi.)* CIC. rep. 2, 51 in -a nobis oratione. fam. 10, 3, 2 omnem tibi -ae vitae dignitatem).

δ *iuxta ponitur: alterum praedic. (v. etiam p. 976, 68. 977, 8)*: PLAVT. Trin. 510 is *ager solus* superfit ... -os (VARRO rust. 3, 1, 5 PLIN. nat. 3, 110. 130 TAC. ann. 13, 44, 2. *al.*). TER. Hec. 570 (*nisi attrib.*) hoc mi unum ex plurimis miseris -om fuerat malum (CIC. Cluent. 22 LIV. 25

16, 17 TAC. ann. 12, 14, 2). omnis (raro antepositus; cf. PLIN. nat. 16, 5 totam -am Germaniam): *passim inde a CIC.*

2 pro subst.: **a neutr.:** **α** *quolibet usu adhibetur:*
① sing.: **Α** *exempla varia: inde a PLAVTO, e. g. p. 973, 49sq. 975, 18sq. 979, 73sq. 982, 14sq. 985, 40sq. 988, 3sq. (pendet gen. partit. e. g. p. 973, 56. 975, 19. 976, 25. 979, 74sq. 982, 26. 986, 21sq. 988, 14. gen. explic. p. 973, 59. 982, 22sq.).* **Β** *gen. partit. -i ponitur praedic. iuxta verba quaedam (nisi pendet e pron. semper pro subi. vel obi. posito; cf. Hofmann-Szantyr 59. 71sq., Pinkster, Oxf. Lat. Synt. I 777sq.; fere in enunt. negatis sim.):* -i esse, sc. forma 'id -i est': v. p. 971, 51sq. 973, 52. 975, 9sq. 979, 64sq. 981, 16. 986, 27 et CIC. fin. 1, 30; locutionis subi. est enunt. secund. c. quin p. 979, 65, ut p. 975, 11. 15 et fort. p. 980, 1. -i facere, fieri, sc. forma 'aliquis id -i facit': v. p. 971, 57sq. 973, 54. 975, 5sq. 979, 69sq.; locutionis obi. est enunt. secund. c. ut p. 975, 6, quominus p. 979, 71; ex locutionis obi. pron. neutr. pendet gen. plur. partit. IVLIAN. epit. in psalm. 51, 4 novacula nihil pilorum ... -i facit. -i habere, sc. forma 'aliquis id -i habet': v. p. 971, 56sq. 975, 16sq. (falso trad. -i p. 975, 39). -i relinquere: v. p. 971, 63. **©** *gen. partit. -i pendet e pron. neutr.:* v. p. 971, 64. 70. 980, 1.

② plur.: *inde a PLAVTO, v. p. 972, 7. 973, 60. 980, 3. 30. 982, 30. 985, 14 (pendet gen. partit. p. 975, 25. 980, 17sq. 985, 17. 29, aliud p. 989, 11).*

β *in locut.:* **c. praepos. (quae ex adi. vel subst. pendet p. 976, 42. 988, 38 et fort. p. 989, 38):** de -o p. 985, 42. 988, 25, de -is p. 989, 38; ex -is p. 983, 20, ex -o p. 986, 18; in -is p. 982, 50. 985, 29. 989, 27, in -o p. 986, 11; in -a p. 985, 38, in -um p. 985, 58; inter -a p. 989, 35. **acc. temp. p. 985, 73. 988, 41; abl. temp. p. 986, 8.**

b masc. (non nisi plur.): *inde a CIC., v. p. 975, 71. 980, 30. 986, 30. 989, 56 (pendet gen. partit. e. g. p. 978, 21sq.).*

c fem.: v. p. 982, 61. 989, 56.

3 attrib.: *inde a TER., saepe notione partit. (v. Vaughan, Latin Adj. with Partitive Meaning, 1942, 18. 38sq. 56sq., Pinkster, Oxf. Lat. Synt. I 1048sq.), sc. cum subst. sing., e. g. l. 51. p. 973, 21. 41. 976, 37sq. 987, 46. per hypallagen adi. explicandum vid.: PLIN. nat. 7, 58 Augustus in -a exemplorum raritate. 9, 150 in quibus spongiis magna sunt fistulae et -a densitas spissa (i. -ae, sc. partis sim.; cf. Arist. hist. anim. 549a5sq. τὸ δ'ἄλλο πικρόν ἐστι πάν). AVIEN. Arat. 1211 -ae ... sarta Coronae ... surgunt (gr. 660 δευτέρα κύκλα, cf. Cic. Arat. 448 pars exorta Coronaest altera). ceterum v. p. 984, 62sq. necnon l. 54sq. p. 974, 74. 986, 64. 987, 70. 989, 22. per contractionem aut pleonasmum quandam iungitur vel disting. quoddam diversum (constitutum per gen. l. 49, locut. c. praepos. l. 53. 59) aut species alia satis per attrib. definita (e. g. l. 50sq.); usum explicat e. g. Löfstedt, Synt. II 188sq. afferens exempla vocum q. s. alius et ceterus et graeca [cf. Kühner-Stegmann II 1, 65]; attulimus certiora, huc fort. pertinet p. 975, 54. 977, 44. 987, 71sq.): CIC. off. 1, 105 quantum natura hominis pecudibus -isque beluis antecedit. fam. 1, 9, 12 Plato scripsit, quales in re publica principes essent, tales -os solere esse civis. CAES. Gall. 1, 5, 2 Helvetii oppida sua omnia ..., vicus tot ..., -a privata aedificia incendunt. 4, 14, 5 qui ... arma capere potuerunt, ... nostris resisterunt ...; -a multitudo puerorum mulierumque. VARRO ling. 8, 6 servorum nomina recto casu accepto in -os casus obliquos declinant. rust. 1, 22, 1 (respic. p. 986, 74sq.; notione partit.) de -o instrumento muto (cf. p. 987, 64). PETRON. 38, 6 tanta est animi beatitudo Trimalchionis; -os autem collibertos eius cave contemnas. PLIN. nat. 2, 31 relicto mundi ipsius corpore -a inter caelum terrasque tractentur. 8, 62 pantherae occultato eo, sc. capite torvo, -ā dulcedine odoris, invitatas corripuit quadrupes (an ponitur pro 'dulcedine -i', sc. corporis, ut locus ad l. 35 pertineat?). VET. LAT. II Macc. 12, 21 (recc. L, X, V) Timotheus praemisit mulieres et filios et -um apparatus (recc. B, M cetera impedimenta, P residuum a.; gr. τὴν ἄλλην ἀποσκευήν). HIST. AVG. Maximin. 29, 10 haec de puero sciri ... decuit; -a qui volet nosse de rebus Veneriis, legat id. SVLP. SEV. Mart. 10, 4 locus ex uno ... latere ... montis ... rupe ambiebatur, -am planitiem ... fluvius ... clauserat. INSCR. Bulg. Bešeliev 3, 2 (a. 580) inter -as (a)edes ... civitatis hunc aquiductum renovavit.*

der.: reliquarium, 2. reliquatio, reliquiae, 1. reliquo(r).

rele-, relli- v. rele-, reli-.

relocatio, -ōnis f. a relocare. **i. q. actio relocandi, in locum priorem ponendi:** CAEL. AVR. gyn. 2, 121 (antea: cum recens fuerit casus matricis) -e facta implendus sinus muliebris spongiā eqs.; *ibid.* correctā -e (utroque loco resp. gr. καταστολή p. 150, 10. 16).

reloco, -āvī, -ātum, -āre. a re- et locare. NOT. Tir. 37, 92 -at. [restit. pro recolare p. 992, 17, revocare p. 992, 3. 15. 19. 21; in falsa var. l. pro relegare ARATOR act. 2, 1187.]

i. q. iterum vel rursus locare; praeverbium indicat: **1 iteratio-nem:** **a** usu tecnico respicitur locatio, conductio: fundi: IAVOL. dig. 19, 2, 51 pr. ea lege fundum locavi, ut, si non ex lege coleretur, -are eum mihi liceret. LEX Hadr. (Inscr. Année Épigr. 2001 n. 2083) e lege

relocan(...) (loco lacunoso; antea: in centuri(ō)s elocatis; a conductoribus). HYG. grom. p. 80, 25 siquid superfuit, quod veteranis non assignaretur, reservatum aut redditum -tumve est homini cuiquam coloniae (revoc-codd.). operis: VLP. dig. 19, 2, 13, 10 si lege operis locandi comprehensum esset, ut, si ad diem effectum non esset, -are id liceret, non alias prior conductor ex locato tenebitur, quam si eadem lege -tum (loc-var. l.) esset; nec ante -ari id potest, quam dies efficiendi praerisisset. ANON. hist. Hadr. 8, 11 (4sq. Hadrianum redonasse nobis reditus ... fluminis, i. vectigalia) legatus improbus hastā positā -ari iussit et fisco redigi. **b respicitur collocatio:** ANTH. 100, 4 haec saxa e templo avulsa sunt murorum mox -anda minis.

2 motum in priorem locum (praeter l. 16 e coni.): AVG. quaest. Dulc. 7, 3 viduam ... iuvenis rapuit, ut haberet uxorem; ... territus somnio ... episcopo eam ... requirenti -vit intactam (Meister, Wien. Stud. 59, 1941, 150, revoc-codd. et edd.). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 75 post accessionem epilepsiae linguam ... -are curabimus atque mentum corrigere (cf. 2, 1, 28 si articuli fuerit eiectione ..., eum -amus [recol- trad.]). DRAC. Romul. 10, 237 (224 laxavit dextera Medae ferrum) gladium dextrae -bat inerti impia ... anus (Baehrens, revoc-codd. et fere edd.). CASSIOD. hist. 1, 10, 5 episcopus invitavit petentes, ut, quantum opus haberent, e cubiculo tollerent et denuo -rent, quantum se noverant abstulisse (revoc-codd.; gr. Sozom. 1, 11, 6 ἀποδιδοῦναι. postea: reponere).

deriv.: relocatio.

reloquor, -ī. a re- et loqui (cf. VARRO l. 27). NOT. Tir. 26, 15^a -itur. [falso cod. ante corr. PS. PACIAN. sim. carn. p. 127, 5 (eloquamur corr., cf. Morin, Rev. Bénéd. 30, 1913, 288).]

1 i. q. respondendo loqui: VARRO ling. 6, 57 hinc, sc. a 'loqui', dicuntur eloqui[um] ac -i in fanis Sabinis, e cella dei qui [e]loquuntur (reliqui codd.; an latet adi. q. e. reloquus?). SEDVL. op. pasch. 5, 1 p. 274, 11 (respic. Ioh. 12, 28) non angelus ... generavit ... Christum, cui clamanti ... ad patrem ... respondisset ut pater, sed ab ore dei ... -ens vox processit.

2 i. q. iterum loqui (ubique iterum abundanter accedente; alternant fere loquentes, sed modi locutionis l. 38): CASSIOD. in psalm. 2 l. 367 psalmista ante domini verba praedicavit, i. post eius dicta -itur. 49, 1 l. 25 in prima sectione ... synagoga loquitur ...; sequenti vero parte ... loquitur Christus ...; tertia sectione i. ... synagoga -itur. 85, 1 l. 48 per totum psalmum orat ... Christus, in prima sectione dicens illud ...; secunda pro membris suis ... deprecatur; tertia ex sua i. persona -itur. et quinques in eodem opere.

?reloquus, -a, -um v. l. 29.

betat **relta** eqs. VEG. mulom. 4, 27. vox obscura vel corrupta in carmine magico (loco interpol. sec. Önnorfors, ANRW II 37, 1 p. 201 n. 97).

relubēs v. reluvies.

Spoth.

reluceo, -xī, -ēre. a re- et lucere. NOT. Tir. 72, 53^a -xit.

formas stirpis perf. non sub relucesco sed hic attulimus, quia vim ingressivam difficile distinguitur (apparere vid. autem e. g. l. 68. 69. 74. p. 993, 24).

GLOSS.¹ I Ansil. RE 919 -ent: resplendent. legitur inde a VARRONE, CIC. Arat., VERG., OV., LIV. [confunditur in codd. maxime c. lucere l. 67. p. 993, 40. 994, 9 et PS. PHILLO antiq. 25, 11 (cf. p. 993, 21. 26. 994, 1), ceterum c. reducere p. 993, 41. 44 (olim legebatur VAL. MAX. 9, 15, 5), refulgere p. 994, 10, relucescere p. 993, 27 (cf. p. 994, 39); e coni. dub. p. 995, 60; vix huc pertinet PS. AVG. p. 998, 2.]

fere i. q. lucere, lucem remittere (repercutiendo e. g. p. 993, 33sq. 58. 994, 4 [nota p. 993, 8], in statum priorem redeundo e. g. l. 69. 75. p. 994, 1, sed saepius vis praeverbii evanuit): **I** usu personali q. d.: **A** pro-prie -ent, quae visu sim. percipiuntur: **1** res (per alias res p. 993, 19. 47; pro subi. est enunt. secund. p. 993, 33): **a** caelestes vel ad lucem diei vel noctis pertinentes (cf. p. 993, 39. 46): VARRO Men. 400 (ad lunam) nobilis omnibus -es. CIC. Arat. 9 Trianguli pars ... stellis longe densis praecleara -et (gr. aliter). 219 fulgens Creterra -et. fig. 9, 1 huic Draconi ... caput ornans stella -et ([gr. 55 κεφαλή ἐπιλάμπεται]). VET. LAT. Bar. 3, 35 [cod. 133] s. -xerunt cum laetitia ei, qui fecit eas [gr. ἐλαμψαν, Vulg. luserunt]). OV. met. 14, 769 solis imago evicit nubes nullaque obstante -xit (cf. MART. CAP. 8, 869 [de eclipsi] partibus terrae sole, qua non tegitur, -ente). GERM. 389 e quibus sideribus una magis ... flamma -et (gr. aliter).

SEN. dial. 1, 1, 2 tantum clarissimum luminum, i. stellarum, et ex disposito -entium (dispositore luc- var. l.). nat. 1, 15, 3 fulgores extinguuntur subinde, qua -xerant. PETRON. 127, 5 toto mihi caelo clarius nescio quid -ente. TAC. hist. 4, 81, 3 sanato caeco -xit dies. CLAUD. 8, 189 -xit divi sidus avi, i. Theodosii.

b variae, quae luce splendent, fulgent, clarae sunt (sive lumen emit-tendo sive remittendo): **a** flammae, ignes sim. (nitor p. 993, 5, color p. 993, 5): VERG. georg. 4, 385 ter flamma ad summum tecti subiecta -xit (al., v. vol. VI 1, 868, 78sq., e. g. OV. met. 7, 77 [in imag.] extincta ... f. -xit, sc. amor Medae. addas LIV. 30, 6, 1. 5). SEN. dial. 2, 6, 5 incendiis

undique -entibus flammis ... fugi (PLIN. epist. 6, 16, 13). epist. 91, 11 vasta vis ignium colles, per quos -bat, erosit. GELL. 17, 10, 18 (*ad Verg. Aen. 3, 573*) nisi si 'candenti' dixit ... inproprie pro ferventi 'favilla', non pro ignea et -enti. APVL. met. 4, 2, 2 cuius *luci* inter opaca secreta ... regius nitor *rosae* -bat. CASSIOD. in psalm. 118, 127 l. 2345 *lapidis topazii colorem* aetherea claritate -entem. **β loca, aedificia:** VERG. Aen. 2, 312 *Sigea igni freta lata -ent (explicit CLAVD. DON. Aen. 2, 750 p. 249, 23 freta radiata ... incendii lumine -bant, hoc est splendore suo accepto per flammam reddebant aliud lumen)*. Ov. met. 11, 617 vestis *Iridis intrantis fulgore -xit* sacra domus. MANIL. 4, 672 gemmis ... -et pontus *Asiae (sim. auro: PLIN. paneg. 52, 3 templi tota ... area hinc a., hinc argento -bat. PS. CYPR. spect. 9, 3). SEN. Phaedr. 411 (de luna) cuius sideris -et mundus alterna vice*, (face var. l.; *item de mundo: APVL. mund. 30 p. 357 machinam mundi ... claram et sideribus -entem. cf. p. 992, 68)*. dial. 3, 2, 1 ingentia spatia regionum hostili flamma -entia (*sim. de locis ardentibus: AMM. 31, 12, 13 -ente amplitudine camporum incendiiis*). SIL. 6, 606 quo *fulmine tota -xit* Maeonidum tellus. **γ gemmae, metalla sim. (cf. l. 10sq.):** PLIN. nat. 34, 140 artifex ... aes ferrumque miscuit, ut robigine eius *ferri* per nitorem aeris -ente *eqs.* (-entem var. l.). 37, 98 centrosas *gemmas cognoscunt ... pusulis argenti modo -entibus*. APVL. met. 10, 1, 2 scutum ... longius -ens (longiorē lucens *trad.*, longe praelucens *Helm*). PRVD. psych. 836 *gemma -enti limen complectitur arcu. al. δ quaelibet: ardentis (cf. p. 994, 11): SEN. Ag. 181 -entes rogi. VAL. FL. 3, 115 subitus ventis vivoque -xit* torre focus. ORIBAS. syn. 8, 51, 1 Aa p. 259 (*de cura strabonum*) lucerna in contraria parte ponatur et non ex latere -at (*La luceat, gr. παραφαίνοντος*). GREG. Tyr. Franc. 2, 7 p. 49, 9 -entibus (relucisc- var. l.) per tota aedis spatia lychinis. *vario modo lucentes (addas l. 41):* PLIN. nat. 16, 33 *agaricum fungus ... nocte -ens*. PLIN. epist. 8, 8, 2 fons ... patescit purus et vitreus, ut numerare ... -entis calculos possis. PRVD. perist. 12, 40 *in baptisterio omnicolor ... pictura superne tinguit undas, musci -ent eqs.*

c imagines reperussae rerum (cf. l. 58): AVG. soliloq. 2, 10, 18 de speculis quaeque -entia. MART. CAP. 1, 68 in hac *sphaera*, quid cuncti ... agitent, ... *quodam* speculo -bat.

2 animantes eorumve partes corporis (lucida ferentes l. 37, decus l. 39): VARRO ling. 7, 40 arbitror potius *Lucas elephantos* ab luce, quod longe -bant propter inauratos ... clupeos, quibus eorum ... ornatae erant turrets. VERG. Aen. 12, 300 olli ingens barba, *sc. accensa*, -xit. SEN. Herc. O. 237 -xit paelicis captae decus et fulsit *Iole*, qualis innubis dies *vel ... sidus micat*. Phaedr. 1041 oculi ... -ent (luc- var. l.) caerula insignes nota (PHYSIOGN. 21 o. qui tamquam guttulae liquoris nitidi -ent [reducent var. l.; *gr. I p. 305, 17 φαίνουσι*]. 103 o. pinguibus -entibus [gr. I p. 420, I στίλβον]. *cf. SIL. 4, 539 [ad hostem luscum] perdas, quicquid ... truncata fronte -et [reducent var. l.]*). PLIN. nat. 9, 82 v. vol. VII 2, 1701, 48. APVL. met. 6, 28, 6 (*Charite ad asinum*) bullis ... te multis aureis inoculatum, veluti stellis sideris -entem, ... saginabo. CAEL. AVR. chron. 3, 8, 104 humida inflatio ventris ... -ente liquore per cutem albedo colore.

B translate vel in imag. -ent, quae potius mente apprehenduntur, sc.: **1 quae liquent, patent, manifesta sunt; pro subi. est: a subst. vel pron. (accedit praedic. l. 55sq., enunt. secund. l. 53):** GRAT. 7 hinc, *sc. a Ratione*, omne auxilium vitae rectusque -xit ordo. TERT. anim. 7, 1 quibus, *sc. Christianis*, corporalitas animae in ipso euangelio -bit. adv. Hermog. 42, 1 dispersisti omnia *argumenta*, ne de proximo, quam contraria sibi sint, -rent. adv. Marc. 3, 3, 4 ut *Christus Marcionis* aemulus Christi per omnes diversitatum species -ret (*item accedit praedic. : 5, 10, 8 hoc falsum -et*). resurr. 52, 2 hoc ... iam de exemplo ... constat ... et ita sequentia -bunt. HIL. in psalm. 134, 6 in quibus *rebus gestis* futuri species tamquam in speculo -ret. ANIAN. Chrysost. hom. 6, 4 p. 1036ⁱⁿ *deus Pauli* fecit obedientiam -ere (*gr. p. 67^{med.} δὴλῆν ἐποίησε*). IVLIAN. in psalm. 13, 7 l. 212 *quo exemplo* possit clarius id, quod dicimus, -ere. *al.*

b struct. verbalis (e contextu subaud. l. 62; praeparatur per pron. l. 63): TERT. adv. Marc. 2, 24, 8 quis ... erit mos paenitentiae divinae? iam -et, si *eqs.* 4, 33, 4 illud ... -bit, quomodo dictum sit *eqs.* (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 49, 2 q. se deus iudicaturum promittat, -et). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 65 -bat ... generationem non fuisse vitiatam (*acc. c. inf. ut: 4, 76, 1. 6, 16, 3 multo manifestissime*).

2 quae clara, pulchra sim. sunt: a deus eiusve maiestas sim.: TERT. adv. Marc. 2, 20, 1 quae, *sc. verba*, -entem bonitatem creatoris infuscent. VET. LAT. II Cor. 4, 6 (Tert. adv. Marc. 5, 11, 11) deus ... -xit in cordibus nostris ad inluminatorem agnitionis (gloriae) suae in persona Christi (*gr. ἐλαμψεν, Vulg. illuxit*). PASS. Mar. Iac. 9, 2 per gratiam proximae passionis Christus in eius, *sc. martyris*, ore et facie -bat. *al.*

b homines eorumve mentes, virtutes sim.: TERT. adv. Marc. 4, 29, 6 lucernas ardentis habere (*Luc. 12, 35*), id est mentes a fide accensas et operibus veritatis -entes. EVAGR. vita Anton. 82, 12 l. 43 *fideles* solito

videbitis fulgore -entes (*trad., luc- ed. Bertrand, 2018; gr. ἀναλάμψει*). PASS. Saturn. Dat. 17, 2 Victoria, ... in qua naturae bonum candida pudicitia -bat (*in muliere -et virtus sim. ut: Marcian. 2, 2 fulgebant in ea ... devotio et ... castitatis tamquam in speculo -bat*). CASSIOD. in psalm. 100, 6 l. 175 *fideles* sua vita clarescere et ministrorum conversatione -ere. 135, 9 l. 163 ut ... caliginosa -ant corda mortalium. *al. cognatus -et similitudine in cognato: CLAVD. 8, 207 (de Dioscuris) in utroque -et frater, utroque soror (i. Helena). c res: HYMN. Ambros. 4, 20 F. nox fide -at (luc- var. l.). CLAVD. 24, 64 his ... cunctis, sc. plebi et matribus, inopina -xit te, Stilicho, victore salus (refulsit var. l.). CASSIOD. in psalm. 61 l. 276 in hoc psalmo sententiarum lumina quasi quasdam -ere candelas (*postea: lampat fides*). *al.**

II usu impersonali q. d.: PLIN. epist. 6, 20, 16 paulum -xit; quod non dies nobis, sed adventantis ignis indicium videbatur.

appendicula structurarum; accedit: abl. causae vel instr. e. g. auro p. 993, 11sq., flamma p. 993, 15, fulgore l. l. p. 993, 9, fulmine p. 993, 16, gemmis p. 993, 10, igni p. 993, 7, lumine p. 993, 8. praedic. fulgens p. 992, 60, praeclarus p. 992, 60. adv. e. g. longe p. 992, 59. 993, 37 (longius p. 993, 21), manifestissime p. 993, 66. dat. e. g. l. 9. p. 992, 59. 993, 52.

part. praes. relucēns, -entis vergit in usum adi. e. g. p. 993, 4. 14 (neutr. plur. pro subst. p. 993, 33).

deriv.: cf. relucesco.

relucēscō, -ere. a re- et lucescere (nisi a relucere). formas stirpis perf. traximus ad reluceo (v. p. 992, 45). GLOSS.¹ I Ansil. RE 920 -it: respndent. [confunditur c. relucere l. 39, cf. p. 993, 27.]

i. q. lucidum fieri vel esse (vis incohativa evanuit maxime l. 32. 39; accedit adv. iterum l. 40): 1 proprie: VET. LAT. IV Esdr. 5, 4 -et subito sol noctu et luna interdixit (ceterum de luna: MART. CAP. 8, 862 superne qua solem spectat, pleno lumine -it [sim. 8, 870]). PS. CYPR. laud. mart. 13 per interaperta nubium ... fulmina -unt. CASSIOD. var. 12, 4, 6 vinum lacteo poculo -it. 2 translate vel in imag. -unt: quae perspicua, palam sim. fiunt (pro subi. est acc. c. inf. l. 34): ANIAN. Chrysost. hom. 16, 5 p. 79, 14 per quae *argumenta* manifestissime undique -it non ideo veterem legem desisse *eqs.* (Migne gr. 57, 244^{ex} δὴλον). AGNELL. in Galen. puls. 5, 12 non in ea(s) arterias sic -it vitalis spiritus (*cf. 5, 16 relucet*). *pulchra, honesta sim.:* PS. PAVL. NOL. epist. app. 2, 12 'imitatores mei estote, sicut et ego Christi' (I Cor. 4, 16); ... ipsius domini -it exemplum, qui ... ait 'venite ad me omnes *eqs.*' (relucet var. l.). CONC.⁵ I 5 p. 375, 27 ut per totum orbem ... iterum sanctorum patrum orthodoxa fides -at (*gr. I l. 7 p. 78, 9 ἀναλάμψει*).

[relucito, -āre, sc. a relucere frequentative, con. Gruterus pro reluctare loco obscuro APVL. met. 7, 5, 3, v. p. 995, 61.]

reluctāns et reluctanter v. reluctor.

?reluctantia, (-ae) f., a reluctari, vix recte trad. p. 866, 27.

reluctātiō, -ōnis f. a reluctari. GLOSS.¹ IV Plac. r 6 resultat: id est -o, quae renititur et contra contendit (V Abba RE 80 r.: -o). [in falsa var. l. pro eructatio APVL. mund. 8 p. 305 (sic iam Colvius, v. vol. V 2, 824, 78).]

i. q. actio reluctandi (iuxta ponitur renitentia p. 995, 6; sine -e l. 53. p. 995, 7. al.): 1 proprie, sc. vi corporali (contra hostem in pugna l. 57. 59): CLAVD. DON. Aen. 10, 410 p. 345, 15 quae *animalia* in sacris sine -e mactantur (*sim. CASSIOD. in psalm. 43, 22 l. 367 ovis nulla se -e defendit. cf. de Christo: 82, 2 l. 40 [antea Is. 53, 7 sicut ovis ad occisionem ductus est] Christus passus est ... Pontio Pilato sine aliqua -e contradi*). 11, 745 p. 526, 11 *hosti* renitentis sustulit ferrum ..., ne spem etiam ipse gereret in -e feriendi. AVG. serm. 165, 7 (*antea p. 995, 45*) illis *infantibus* in tanta -e non imputatur peccatum. CASSIOD. in psalm. 21 l. 747 (*cf. Dan. 10, 13*) *angelum* diabolica -e tardatum. GLOSS.¹ I Ansil. ER 119 Erict(h)onius: ex -e Vulcani et Minervae natus.

2 in imag. vel translate: a vario usu; actio reluctandi fit:

a quolibet modo: CLAVD. DON. Aen. 4, 105 p. 369, 16 (Venus ad Iunonem) nemo tibi reniti ... debuit; cui enim prodest ... tecum habere cum -e certamen? 5, 710 p. 505, 20 si adversus ea oboriatur -o, quae nitendo superari non possunt, sc. fata. COD. Theod. 14, 17, 9 eminentia tua omnes eas *annonas* ... his scholis ... amota omni -e restituet. respectu resistendi minus vigente de cunctatione sim.: EPIPHAN. SCHOL. Didym. in Iac. 2, 26 p. 5, 9 non ... sine -e opera fidei praeposita sunt, quando ... salvatur homo ... ex fide. **β verbis, sc. fere contradicendo, obloquendo:** PS. ORIG. in Iob 1, 4 l. 130 Iob ... sodales ... ad inimicitiam conversi sunt et ad maximam -em atque criminationem, circa illum immutati sunt (cf. loc. *geminum 3, 7 l. 23* ad c. et ad reprehensionem). COD. Theod. 12, 1, 179, 3 si quis de reddendis ... curialibus vocem -is obiecerit *eqs.* in iudiciis: NOVELL. Iust. 49, 3, 1 *pars* alia ... iustam putans -em esse litis (*gr. ἀντίρροπον*).

b usu christ. de pugna spiritali contra veram fidem, vitam christianam, deum sim.: AVG. conf. 7, 6, 9 omnis illa -o mea resoluta concidit. in psalm. 140, 14 adhuc portas infirmitatem carnis et gemis cuiusdam -is conscientia (sim. retract. 1, 2, 4 in vita beata corpus incorruptibile ... spiritui suo sine ulla molestia vel -e subdetur. serm. 277, 7 in nullo corpore spiritali est ex alia parte renitentia et -o). SEV. MINOR. 24, 10 femina Iudaea ad fidem Christi sine -e consensit. CASSIOD. in psalm. 80, 14 l. 278 (antea: deo ... resistimus) qui se ab ipso deo superba -e subdlexerint.

Schwennicke.

reluctor, -ātus sum, -ārī et **relucto**, -āvī, -āre. a re- et luctari. scribitur -lupt- FVLG. p. 997, 13. 27. NOT. Tir. 95, 56 -atur. de genere: depon. praevallet (part. perf. vi praes. p. 996, 4), sed act. legitur APVL. l. 55. 60 (si recte trad.), FVLG. p. 996, 34. 70. al., GREG. TVR. Franc. p. 996, 36 et 8, 15 p. 380, 22 et hic illic apud ceteros, e. g. l. 47. p. 996, 16. 997, 38. de notione: SYNON. Cic. p. 437, 21 oppositum. officiens. obsistens. obstans. obnitens. ... -ans. repugnans eqs. GLOSS. II 229, 25 ἀντιδύω: adversor, -or. 230, 3 ἀντιμάχομαι: repugno, -or. GLOSS. I Ansil. RE 921 sqq. (cod. Paris.) -ans: incertus. dubius. (haesitans eqs. sim. al.; v. etiam p. 671, 52 sq. 55. legitur in versibus inde a VERG., in orat. soluta inde a VELL. [confunditur in codd. c. luctari e. g. SEN. Herc. O. 1728 HEGES. 5, 6, 2 (restit. p. 996, 25); falsa var. l. pro recusare Ov. am. 2, 17, 16; afferebatur olim e loco interp. PETRON. 111, 12.]

i. q. luctando reniti, resistere sim. (praeverbium ad actionem adversandi spectat). cui (rei) resistatur, indicatur per dat. e. g. l. 41. 43. 54. p. 997, 36 sqq., praepos. ad p. 997, 35. 60, adversus e. g. p. 997, 17. 59, contra p. 997, 22. 61. al., cum p. 996, 6 (secum p. 997, 5), struct. verb. p. 996, 45 sqq. 997, 42 sqq.; indicatur finis per struct. verb. p. 996, 14 sqq., de qua re contentio fiat, per praepos. de p. 997, 61. accedit adv. e. g. obstinate vol. IX 2, 244, 10 sqq., pertinaciter p. 996, 29. 54. 997, 31, vehementer l. 38. 45, cf. acc. neutr. pro adv. multa l. 35.

I vi corporali vel locali: **A** vario usu; pro subi. sunt: **1** animantes (vel partes corporis eorum), qui resistunt, repugnant: **a** eis, qui (quae) quamlibet vim, violentiam sim. inferunt; -antur: **a** animalia: VERG. georg. 4, 301 huic vitulo ... nares et spiritus oris multa -anti obstruitur. Ov. am. 3, 4, 14 vidi ... equum contra sua vincula tenacem ore -anti ... ire. COLVM. 6, 19, 1 ne quadrupes -ando remedia respuat. PRVD. perist. 11, 95 -antes sociarant vincula bigas. MACR. Sat. 3, 5, 8 si hostia ... fuisset vehementius -ta eqs. al. **β** homines: SEN. Ag. 717 Cassandra nunc -antes parat reserare fauces, verba nunc clauso male custodit ore. CVRT. 6, 2, 6 producentibus eam captivam verecunde -antem. MELA 3, 93 ut quaedam feminae contineri, ne -entur, vix vinculis possint. SIL. 10, 205 -antes ... procella ... tulit ad campi suprema. MART. 5, 35, 5 servus in theatro suscitanti Leito, i. dissignatori, -atur. RVFIN. hist. mon. 9, 7, 14 urgebant Manicheum, ut introiret in ignem, at ille -ari coepit (-are var. l.). AVG. serm. 165, 7 cum baptizantur, vehementissime -antur infantes. CONSENT. Aug. epist. Divj. 12, 8, 1 (in imag.; cf. psalm. 31, 9) veni ... ad te, immo in camo domini, cum -rem, attractus sum. al.

b eis, qui invadunt, aggrediuntur, sc. in contentione, pugna, proelio sim.: CVLEX 196 serpentis -antis ... foedeque petentis ictibus ossa ferit pastor. HOR. carm. 4, 4, 11 aquilam in -antes dracones egit amor ... pugnae. Ov. am. 2, 9, 12 (in imag.) pigra -anti cessat in hoste manus. TAC. ann. 4, 22, 2 in quo cubiculo -antis et impulsae uxoris vestigia cernebantur. FLOR. epit. 3, 11, 9 tribunis -antibus ... barbari ferro Crassum occiderunt. APVL. met. 4, 20, 2 (antea: canibus repugnantem) quidam faucibus ... Cerberi -bat. CYPR. Demetr. 17, 1 nemo ..., quando apprehenditur, -atur (sc. in persecutione Christianorum). patient. 10 (cf. gen. 4, 8) Abel ... adversus fratrem parricidam non resistit nec -atur. AMM. 17, 2, 2 barbarorum animis incredibili pertinacia -antibus (-antis var. l., -tis edd. vet.). al. ?pro subi. sunt duo, qui inter se pugnant (si recte trad.): APVL. met. 7, 5, 3 (in imag.) inter quos centunculos pectus et venter ... -bant (reduce- vel relucitabant coni. Gruterus; cf. Hijmans, comm. 1981, ad l.).

c morti, affectibus corporis sim.: in colluctatione morientium: SEN. Oed. 344 taurus ... animam ... -antem exprimit. SIL. 6, 126 -antes liquit ... spiritus artus. IVL. VAL. 2, 32 l. 1002 Darium vivendi clausulae -antem. AMM. 19, 2, 15 cum ... spiritus -antes efflarent eqs. cetera exempla: SERV. Aen. 5, 856 ('Somnus cunctanti Palinuro ... natan- tia lumina solvit') cunctanti quasi -anti (cf. CLAVD. DON. ad loc. p. 527, 11 -antis oculos solvit). ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 1 p. 475 Paulus fluctibus pugnant, ... -ans fami (gr. I, 8 πέλᾱγει πικτεῖων καὶ λιμῶ). VITAE patr. 5, 11, 18 somno -ti sunt (gr. II, 48 ἀνένηψαν). al.

2 res (esca, quae manducatur, p. 996, 10): **a** naturales: Ov. epist. 6, 85 Medea -antem cursu deducere lunam nititur (met. 12, 264 Mycalen deduxisse canendo saepe -anti constabat cornua l. [-antis, -tae var. ll.]). QVINT. inst. 9, 4, 7 inter obstantia saxa fractis aquis ac -antibus. PLIN. epist. 10, 15 continuae navigationi etesiae -antur (paulo aliter de

vento adverso sim.: paneg. 81, 4 Caesar certat ... domitare ventos -antes remisque transferre obstantia freta. AMM. 22, 15, 7 -ante spiritu contro- verso [pendet e Sol. 32, 10 repugnaverint]. SVLP. SEV. dial. 1, 3, 2). CLAVD. rapt. Pros. 1, 42 paene [-tis] iterum pugnantia rebus, i. naturae rerum, rupissent elementa fidem (i. i. -antibus, v. Hall, comm. 1969, ad l.). ISID. nat. 47, 1 (in Aetna) spiritu cum igne introrsus -ante. **b** ceterae: SEN. Herc. O. 1728 refugit ignis et -antur faces et membra Herculis vitant. COLVM. 1, 5, 10 cum veteri adstruitur recens aedificium, quasi surgenti -ans oneri cedit. DIOM. gramm. I 364, 32 (respic. differentia inter 'manduco' et 'edo') manducatur ..., quod dentibus -atur (cf. vol. V 2, 99, 82 sqq.). CLAVD. 21, 178 cum stagna -antes quaterent Saturnia remi. CARM. de Iona 45 in tempestate nautae temptant clavorum stringere nisus, atque -antes, impellere pectore giros (i. vellere luctantes var. l.). al.

B accedit inf. indicans finem -andi: CLAVD. 5, 354 equites ... pos- centia cursum ora -antur pressis sedare lupatis. CORIPP. Ioh. 2, 234 acies excedere pugna nititur adversosque -at prendere colles.

II vi incorporali (sublucet haud raro usus sub I illustratus, e. g. l. 23. 25): **A** -antur invititi (invita), qui (quae) aliquid nolunt sim. (iuxta ponitur invitus e. g. l. 22. 30; indicat dat., cui [rei] quis resistat, e. g. l. 33. 61): **1** recusando sim.: **a** iussa, petita, proposita agere:

a vario usu; pertinet ad: **1** quamlibet actionem: VELL. 2, 102, 3 quidam deinde -tus, invitisque revertens in Italiam (i. diu de re luctatus var. l.). SEN. epist. 102, 26 quid cunctaris ...? haeres, -aris. QVINT. inst. 1 prooem. 1 cum a me quidam ... postularent, ut aliquid ... componerem, diu sum ... -tus. APVL. met. 3, 9, 6 -antem (Cornelissen, luct- trad.) me ac diu rennuentem praecedens facinus instaurare ... lictores ... compellunt. CYPR. epist. 69, 15, 1 (cf. exod. 7, 13 sqq.) Pharaos diu -tus et in sua perfidia demoratus. AMM. 25, 8, 17 rogatus ..., ut ingressus palatio more succederet principum, pertinaciter -tus est. HEGES. 1, 40, 9 p. 89, 5 cum Salome in- llexerit invitum adolescentem et -anti extorserit, ut incestum patraret (gr. I, 498 μὴ θέλοντι). AVG. conf. 6, 7, 12 quidam patrem -antem evicit, ut me magistro uteretur. SVLP. SEV. dial. 2, 6, 5 obstinatus -ari (-are var. l.). COD. Theod. 3, 16, 2 pr. mulier matrimonio -ta. FVLG. aet. mund. p. 173, 21 rapitur ad apostolatum, dum calcitrat Paulus et licet -et eqs. GREG. TVR. Franc. 9, 41 p. 467, 5 (antea: puellas ... in monasterio reducere) cum illae obstinatus -rent eqs. al. **2** sacrificium paganum vel id, quod rectae fidei christ. convenire non videtur: CYPR. epist. 55, 13, 2 qui Christianus -tus et congressus diu ad hoc funestum opus necessitate pervenit. PASS. Maximil. 2, 6 proconsul dixit: 'signetur Maximilianus'; cumque -ret eqs. PRVD. perist. 5, 56 (loq. martyr ad magistratum) palam -or. SVLP. SEV. chron. 2, 20, 3 Antiochus ... Iudaeos sacrificare cogebat inauditisque cruci- atibus -antes afflicebat. CANON. Turner II, 1 p. 20 rec. II praesbyteri, qui immolaverunt et iterum respuerunt et -verunt eqs. (sim. p. 56 rec. III; gr. Ioh. Schol. tit. 39, 3 ἀναπαλαίσαντας, cf. vol. VII 2, 1733, 83 sq.). al.

β accedit struct. verb. indicans id, quod aliquis (aliquid) agere sim. non vult: (acc. c.) inf.: PS. CYPR. singul. cler. 30 peregrinari ab extra- neis (i. non cognatis) feminis clerici -antur? AMM. 20, 4, 8 vicit praefecti propositum pertinax his, quae ... posebantur, parēre contentione maxima -antis. ACT. Archel. 6, 3 ille ... redire ad eum penitus -batur. PASS. Mar- cian. 1, 2 potest fidem praeteritis facere, qui relata non -atur agnoscere. QVODV. prom. 1, 17, 24 (cf. gen. 22, 9) quod se ligno, quod portaverat, ipse suspendi Isaac non -tus est. FVLG. aet. mund. p. 172, 5 non licuit naturae non esse, quod ille Christus voluit, non -vit natura non posse, quod ius- sit. enunt. secund.: AMM. 25, 10, 11 cuius parvuli vagitus pertinaciter -antis, ne in curuli sella veheretur.

b officium, munus gubernandi sim. accipere (honorem statuae l. 57; cf. p. 997, 8): CIL X 4858 (saec. IV med.) cuidam statuam ... -anti ... populus conlocavit. AMM. 25, 5, 3 miles advertens destinatus -antem Sa- lutium. HEGES. 4, 6, 5 p. 249, 13 cuidam sortito adtracto ex agris et -anti eqs. (gr. 4, 156 ἄχοντα). COD. Theod. 6, 4, 15 non aliquem ... fas erat nominationibus -ari. REG. eccl. Carth. l. 320 ut -entur clerici, cum fuerint ... postulati. al.

2 impediendo, prohibendo eventum, actionem sim.; pro subi. sunt: **a** res: SEN. dial. 9, 7, 2 -ante natura inritus labor est (PANEG. 2, 14, 2 invitae ... -antique n.). PLIN. epist. 2, 1, 5 quae coxa fracta senis ... -ante aetate male coit. COD. Iust. 8, 27, 7 (a. 238) -ante lege. AMM. 19, 8, 5 iniqua -ante fortuna. HIL. AREL. vita Honorat. 29 l. 4 sanctus ultimum, doloribus iam -antibus, ... sermonem habuit. FVLG. Virg. cont. p. 86, 15 quatenus ... in his tibi descendis non ... grassedo ingenii quam ... formido ... -at. accedit struct. verb. indicans id, quod impeditur: SEDVL. op. pasch. 4, 3 (cf. Matth. 20, 30 sqq.) caeci considentes, quia grassuum mo- bilitati confidere tenebrae -antur adversae. **b** animantes: HIL. AREL. vita Honorat. 11 l. 3 quidam ad peregrina contendunt ...; propinqui -antur.

B -antur, qui (quae) repugnant alicui (rei) adversario animo (sc.

[Beckelhymer]

maxime cum structuris indicantibus id, quod repellitur, aliter e. g. l. 48sq. 58): **1 vario usu; actio -andi fit:** **a quolibet modo (sc. -antur animantes vel qualitates eorum praeter l. 14. 16); respicitur luctatio contra:** **a varia (vel varios; se ipsum l. 5):** SEN. dial. 11, 8, 4 aegrum eum adhuc et _{secum} -antem avocabit ipsa rerum ... austeritas (_{l. del. Gertz}). CVRT. 8, 2, 11 *Alexandrum* diu ... precibus ipsorum -tum aegre vicerunt *ministri*, ut cibum caperet. PLIN. paneg. 60, 4 his tot ... rationibus quamquam multum -ta verecundia principis nostri tandem tamen cessit. IREN. 4, 24, 1 *deum* donasse suo plasmati adversus -antem victoriam (-atur *diabolus ut:* RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 1 contrariae virtutes vel ipse diabolus -antur humano generi). LACT. inst. 3, 11, 15 nec frustra his praesentibus bonis -atur *virtus*, nisi *eqs.* (FVLG. Virg. cont. p. 106, 1 animus ... -at ... b. [-lupt- var. l. et ed. Helm]). AMBR. in psalm. 37, 42, 5 ne ... aegritudo curationis remediis -etur (*sim.* Ps. AVG. serm. [Corp. Christ. 9, 355sq.], 3, 6 medicinae). LEO M. serm. 95, 5 habitatori suo non -bitur terra. **al.** **β deum, Christum (vel leges eius sim.):** TERT. fug. 12, 3 qui adversus illum *Christum* -atur. Ps. CYPR. epist. 4, 10 contra Christi imperia. AMBR. paenit. 2, 6, 41 -ando mandatis caelestibus. AVG. serm. 7, 2 duritia Iudaeorum ... legi dei -batur. DRAC. laud. dei 2, 57 (*cf. sap. 12, 12*) quis stare queat contra tua iura -ans? **al.** **γ vitia, peccata, affectus sim. (in bonam partem praeter l. 27; affectus corporis v. p. 995, 62 sqq.):** CYPR. patient. 14 contra facta carnis ... virtutum suarum propugnaculo -atur *patientia*. LACT. inst. 6, 18, 24 hominem ... iis adfectibus indulgentem, quibus debet ... -ari. AVG. in Gal. 51, 7 ebrietatibus ... continentia -atur. LEO M. serm. 44, 1 qui iracundiae motibus -antur (*antea:* renitentur). 87, 1 ut ... spiritalibus desideriis corporales concupiscentiae -entur. FVLG. Virg. cont. p. 105, 15 contra ... furiam ... ingenii arma -ant (-lupt- var. l. et ed. Helm). **al.**

b verbis, sc. contradicendo, obloquendo; -antur: **a animantes (addidimus error eorum l. 40):** **① indicatur id, quod (is, qui) refulatur, per:** **praepos.:** CYPR. epist. 73, 23, 2 pertinaciter atque obstinate contra fratres ... pro haereticis -ari (*opp. veritati ... obsequi*). RVFIN. Clement. 3, 1, 6 (*allegorice, ad Matth. 7, 6*) adversus eas *verborum margaritas* argumentis ac sofismatibus -antes. CONC.^s IV 1 p. 115, 7 nescio a quo tale audierit et _{ad quam personam} -antur, (*cf. loc. geminum p. 93, 31 ad q. p. contententes*). **dat.:** SOL. 56, 8 *quidam* opinioni plurimorum ... sic -atur, ut *eqs.* (AVG. in euang. Ioh. 124, 2). AVG. c. Cresc. 4, 11, 13 si ista responderis et verbis epistulae tuae non -veris (-beris *ed. Migne*). nupt. et concup. 1, 22, 24 cui verecundiae naturali cynicorum error philosophorum ... -tus est *eqs.* LEO M. epist. 59 Conc.^s II 4 p. 34, 24 euangelio contradicent et symbolo -antur. CONC.^s I 5 p. 181, 1 dogmati nefario. **al.** **acc. c. inf.:** AVG. adult. coniug. 2, 13, 13 puto ... christianum neminem -ari adulterum esse, qui ... alteri commixtus est feminae. VINC. VICT. Aug. anim. 2, 12, 16 si ... quispiam -etur latronis animae ... conlatum esse paradisum *eqs.* (*item* 3, 13, 19). CASSIOD. in psalm. 132 l. 10 non ... -or beatiss monasteriis dictum *hoc esse, sed eqs.* **② cetera exempla:** LACT. inst. 5, 20, 10 cum nefanda perpetuatur, ne verbo quidem -amur, sed deo remittimus ultionem (*cf. p. 995, 55*). AVG. perf. iust. 21, 44 p. 48, 13 non nimis existimo -andum. persev. 1, 1 ne quisquam -etur et dicat *eqs.* QVODV. haer. 7, 51 si adhuc haeretici -antur, audiant *eqs.* **al.**

β res: MART. CAP. 5, 429 -antibus semper Academiae altercationibus. SIDON. epist. 4, 11, 3 quaecumque dixisset, protinus -antium syllogismorum contrarietatis excipiebamus.

2 in rebus iudicialibus: SEN. nat. 4, 13, 1 (*in imag.*) litigemus tamen; etiamsi superior futura *luxuria* est, pugnantis ac -antis vincat. SYMM. rel. 28, 2 heredes Thesei, qui -rentur, obiecti sunt *eqs.* COD. Theod. 10, 3, 4 si *conductor* contra id -andum existimaverit *eqs.* 10, 8, 3 partes -antis ipse suscipies. 11, 30, 36 *cum* debitor adversus discussoris statum coeperit -ari. Iust. 4, 1, 12, 1^a si ... is, cui imponitur sacramentum, nihil ad hoc fuerit -tus *eqs.* NOVELL. Iust. 2 praef. 1 de ... hereditate fratris contra eam *matrem* filia -batur (*gr. διαμάχεται*). **al.**

part. praes. reluctāns, -antis *pro subst. masc. e. g. l. 58.*

adv. reluctanter. *i. q. modo reluctanti:* AVG. lib. arb. 3, 235 *quae anima* nec libenter nec indifferenter, sed potius renitenter et -r intenditur in eam passionem corporis.

deriv.: ?reluctantia, reluctatio.

Beckelhymer.

relūdo, -sī, -ere. *a re- et ludere.* [*falsa var. l. loco corrupto PROP. 2, 29^b, 41 (coni. alii alia).*]

i. q. ludendo respondere: MANIL. 5, 170 ut teneat tantos orbes sibi quae ipse -at *pilarius quidam* (teneant ... -ant *var. l.*; *notione trans. i. q. ludendo reddere vertit Hübner, 2010*). SEN. contr. 2, 2, 7 *uxor mortem voluntariam simulans* adversus temerarios mariti iocos -sit.

?relūgeo, -xī, -ēre. *a re- et lugere, si quidem agnoscenda est vis praeverbii notionem verbi simplicis invertens (cf. recludo sim.).* *i. q. luc-*

tum abolere, laetari: PS. AVG. serm. 120, 2 illa *Eva parturiens* ... luxit, ista *Maria* -xit (*antea:* in laetitia dominum parturivit. *cf. 194, 1* ista exsultavit. *vix subest reluceo simili lusu verborum atque vol. VII 2, 1697, 37sqq.*).

relūminatio: *ἀνταυγασία* GLOSS.¹ II Philox. RE 140 (*cf. GLOSS. II 228, 53 ἀνταυγία:* -o). *a reluminare, i. q. actio repercussu luminandi, sc. notione a verbo aliena.*

relūmino, (-āvī), -āre. *a re- et luminare. i. q. luminare restituendo visum (cf. vol. VII 2, 1827, 65sqq.):* TERT. apol. 21, 17 *cum Christus* caecos (-ret), leprosos purgaret *eqs.* (-illumina ret. Φ [?] et Ps. Cypr. idol. 13. *de eodem:* carn. 4, 4 *carnem* ... caecam -at. *in imag.* [sec. Ioh. 9, 39 ut qui non vident, videant]: PAVL. NOL. epist. 30, 4 p. 264, 26 *venit* -are, quod caecatum fuerat). anim. 34, 4 quem *Stesichorum Helena* excaecasset ..., dehinc -asset.

deriv.: reluminatio.

1. reluo, -ere. *a re- et l. luere.* NOT. Tir. 82, 20 -it (*cf. vol. VII 2, 1841, 4sqq.*). *de notione:* FEST. p. 281 -ere: resolvere, repignerare (*affert l. 20*). GLOSS. -o: *ἀνταποτιννύω.* -ere: resolvere (*inde GLOSS.¹ I Ansil. RE 935 Corp. R 42*). resolvere aut lubere (*v. Goetz ibid. et I 345*).

i. q. resolvere: **1 redimendo (sc. res pignori datas, cf. vol. VII 2, 1845, 14sqq.):** CAECIL. com. 105 ut aurum et vestem ... -at, quod *mater* ... oppos(i)vit pignori (*explicit FEST. supra*). Ps. CIC. in Sall. 19 paternam ... domum -ere (*cod. Vat. saec. XIV, relinire [vel relinere] cett., redimere edd. vet.*). **2 expiando:** MACER hist. 21 nequaquam sui lavandi -ant arma lue (*cf. vol. VII 2, 1843, 84; loco vix sano coni. alii alia, v. Oakley, Fragm. of the Roman Historians III, 2013, 422sq.*).

[2. reluo, *a re- et l. luere, non est quod agnoscas PRISCILL. tract. 4, 80 Iordanes fluvius* in posteriora sua -ens (*cod., influens Kübler, Deutsche Lit. Zeitung 10, 1889, 812; locum inseras supra p. 654, 57sqq.*). *vix cf. reluvies.]*

relupto v. relucto(r).

reluviēs NOT. Tir. 82, 26 (*scrib. -bies*). *subst. fem. fictum videtur ad continentiam seriem a 82, 22 eluvies incipientem.*

reluvium FEST. *supra p. 587, 50sqq.* [*i. q. redivia, sc. d > l mutatione (falso) sabina nuncupata. cf. Walde-Hofmann II 425; Leumann, Gramm. 1977, 155. Mei.]*

rely v. reli-.

rem Zos(imi?) CIL IV 6165a et b (*in amphora*). *obscurum, nisi latet nomen proprium (e. g. Remmii).*

remāccino, *sc. remāchino,* -āre. *a re- et machinare (-ari).*

i. q. rursus machinare (sc. molere, v. vol. VIII 18, 11sqq.; in iunctura abundanti): ORIBAS. syn. 3, 79, 1 Aa p. 867 *ad cataplasma conficiendum* preparare forfures et iterum -maccinare (*sim. La, v. Mørland, Die lat. Oribasiusübers., 1932, 142; gr. πάλιν [ita coll. med. 9, 27, 1, πάλιν vel πάλιν codd. syn.]*).

remacresco, -cruī, -ere. *a re- et macrescere. fere i. q. emacrescere, extenuari (notione praeverbii dubia, fort. de eo, quod e statu pleno, florente recidit in maciem):* SVET. Dom. 18, 1 *fuit* deformis ... crurum gracilitate, quae tamen ei valitudine longa -erant (*remarcuerant var. l., emacr- Bentley, longiore macr- Jernstedt*).

*remaledico, -dixī, -ere. *a re- et maledicere. pass. non legitur nisi impers. l. 56.*

i. q. respondendo maledicere (saepe absolute, sed maledicentes indicantur per acc. obi. l. 68, dat. l. 64 [subaudiendum l. 56]); de iis, qui:

1 contra obiurgant, increpant sim. (cf. GLOSS. -o: ἀντιλοιδόρῳ. praeter SVET. usu christ., imprimis sec. l. 57): SVET. Vesp. 9, 2 de iurgio quodam senatoris equitisque R(omani) ita pronuntiavit 'non oportere maledici senatoribus, -i ... fas ... esse'. VET. LAT. I Petr. 2, 23 (*cod. 32 [textu mutilo]*). Aug. in psalm. 137, 15. *al.* qui *Christus* cum malediceretur, non -bat (Cyp. patient. 9. *al.* -xit [*male- var. l.*], *gr. ἀντελοιδόρει [ἐλοι- var. l.]*, *Vulg. maledicebat [-bat var. l.]*). TERT. adv. Marc. 4, 16, 6 tantum patientiae pondus ... non modo non -endi, sed etiam benedicendi (*respic. Luc. 6, 28 benedicite maledicentibus, ut: 4, 27, 1 Christus* vetat -ere). AMBR. off. 1, 21, 94 quanto plus est non -ere quam non vindicare? parad. 12, 59 p. 320, 16 puer (*Matth. 18, 2sq.*) ... cum maledicitur, non -it. in psalm. 118 serm. 14, 28, 2 *Christus* maledicentibus non -xit (HIER. epist. 84, 1 m. -ere et adversarios talione mordere. LEANDER reg. 11, 2. *al.*). HIER. in Eph. 4, 23 p. 508^D maledictus non -at. IVLIAN. epit. in psalm. 140, 3 *deus* labia munit, ne ad -endum aperiantur. Ps. IOH. MED. hom. 28 p. 820 si maledicentem te non -isti (VEREC. in cant. 9, 22 l. 17. REGVLA mag. 3, 37 maledicentes se non solum non -ere, sed magis benedicere [*item BENED. reg. 4, 32*]). **al.** **2 contra exsecrantur, mala imprecantur sim.:**

TERT. idol. 21, 4 per quem *Iovem* se maledictum indigne tulisse demonstraverat *aliquis* -ens (*antea:* cum illi ... dictum esset 'Iuppiter tibi sit iratus', respondisse *eum* 'immo tibi'). *cf. 21, 5 cum per ipsum Iovem -is*). 21, 5 ne per deum *verum* quidem -ere (et *male- trad.*), sed plane benedicere.

remancipatio, -ōnis f. *a remancipare. scrib. -cup- p. 999, 3.* [Bk.]

term. techn. iuris, i. q. actio remancipandi (accedit gen. obi. TAB. [iuxta alias struct. usum fere verba] vocis testantes), pron. poss. pro gen. TERT.): TAB. cer. Herculan. 66^b, 1 remancipatio mancipior(um) trium, quae fiducia causa data sunt, ab creditoribus. VLP. coll. Mos. 16, 9, 2 si quis liber fuit (nec) (suppl. Mommsen) ex -e manumissus. in imag.: TERT. fug. 12, 4 per Christum redemptorem apud inferos -o nostra est et stipulatio nostra in caelis (postea: hominem ... ab inferis mercatus Christus in caelos). Bk.

remancipio, -āvī, -ātum, -āre. a re- et mancipare. scribitur remm- GAIVS inst. 1, 175 (in cod. saec. V), ri- l. 54. NOT. Tir. 44, 22 -at. inter verba act. I^{ae} coniug. affert CHAR. gramm. p. 474, 19. de notione: FEST. p. 277 -tam Gallus Aelius esse ait, quae mancipata sit ab eo, cui in manum convenerit. GLOSS. -o: ἀντιπαροδίδωμι. ἀντιπαροχωρῶ. GLOSS.¹ II Philox. RE 142 -at: ἀντιπαροχωρεῖ, ἀντιπαροχωράει. 143 -o: ἀποκαθιστῶ. [confunditur in codd. c. (e)mancipare l. 33. 43.]

i. q. rursus mancipare (cui [rei] quis [quid] -etur, indicatur per dat. passim, per praepos. ad c. gerund. l. 54; opp. mancipare l. 12. 31. 51, mancipio dare l. 36sq. 49, manumittere l. 24sq. 41sq. al.): I strictius, sc. term. techn. iuris (ad rem v. e. g. Klingmüller, RE I A 585sq.); -atur:

a mulier, quae coemptione fiduciaria facta in cuiuslibet potestatem datur (cf. l. 12; suppl. fort. recte loco lacunoso GAIVS inst. 1, 137^a, v. David-Nelson, comm. 1954, 175): GAIVS inst. 1, 115 (113 mulieres coemptione ... in manum conveniunt per mancipationem) mulier a coemptionatore -ta ei, cui ipsa velit, et ab eo ... manumissa eqs. 1, 115^a si feminae coemptionem fecissent -taeque et manumissae fuissent (sim. 1, 195^a).

b qui vel quod in potestatem eius, qui mancipavit alteri, revertitur: **a** homo (suppl. in addit. vix recte GAIVS inst. 1, 166, v. David-Nelson, loc. cit., 203sq.): GAIVS inst. 1, 134 filii in adoptionem dandi (tres mancipationes) et duae intercedentes manumissiones ... fiunt ...; deinde aut patri -atur ... aut non -at(ur) patri ...; sed sane commodius est patri -ari (item -atur filius: EPIT. Gai 1, 6, 4 cum tertio mancipatus fuerit filius a patre naturali fiduciario patri, hoc agere debet naturalis pater, ut ei a fiduciario patre -etur et a naturali patre manumittatur [emanc-, mancvar. II.]). **ibid.** in ceteris vero liberorum personis ... una ... mancipatio sufficit et aut -a(n)tur parenti aut non -a(n)tur. 1, 140 quem servum pater ea lege mancipio dedit, ut sibi -etur (postea: mancipio recipit). 1, 172 qui parens, filiam neptemve aut proneptem, alteri ea lege mancipio dedit, ut sibi -retur -tamque manumisit ([i.] item 1, 175). CHART. lat. ant. XII 521, 13 [saec. III] quidam f. suam mancipio dedit iterum ... fiducia, contracta, ut, [contractavi pap.] sibi remancipa(etur). **ibid.** 16 etiam tertio filiam suam ... mancipio dedit, remancipatum sibi manumisit). EPIT. Gai 1, 6, 5 nisi feminae, sc. filiae et neptes, vel nepotes masculi ex filio a patre fiduciario -ti fuerint et a naturali patre manumissi eqs. (emanc- cod. unus). **ibid.** si, -tum eum, sc. filiam vel neptem vel nepotem, sibi naturalis pater vel avus manumiserit eqs. ([i.] -tos cod. unus). **β** res: PAVL. sent. 2, 13, 3 debitor creditor vendere fiduciam non potest, sed alii ... vendere potest, ita ut ex pretio eiusdem pecuniam offerat creditori atque ita -tam sibi rem emptori praestet. frg. Vat. 51 ut nos proprietatem, quae illis, quos in potestate habemus, mancipio data (sit), ... -emus. BOETH. in top. Cic. 4 p. 340, 40 fiduciam ... acceptit, cuicumque res aliqua mancipatur, ut eam mancipanti -et (postea: reddat).

2 laxius -atur, qui rursus obligationi, muneri cuilibet submittitur: INSCR. Année Épigr. 2009 n. 1376 (Coi; a. 371?) (qui sunt) origine (i. -gi-) curiales, rimanci(pentur ad subeunda munera) functionum publicarum (si recte legit supplevitque Feissel, Chiron 39, 2009, 314sq., coll. Cod. Theod. 12, 1, 76 [a. 371] qui origine sunt curiales, ad subeundam publicorum munerum functionem protrahantur; legerat rimand[...]) Degrassi, v. Année Épigr. 1947 n. 58).

deriv.: remancipatio.

remancupatio v. remancipatio.

1. remando, -āvī, -ātum, -āre. a re- et mandare. scribitur -mend- p. 1000, 7. NOT. Tir. 30, 67 -at. [confunditur in codd. c. mandare p. 1000, 28 (in falsa var. l. EVGIPI. epist. ad Pasch. 2). perperam pro demand- scriptum esse vid. TAB. devot. Année Épigr. 2004 n. 616 (Cremonae; fere saec. I¹) id ego mando -ta (sc. nomina devovendorum?), quo is apud deos inferos ut pereant et defigantur (v. Solin, Anal. Epigr., 1998, 291). e lectione falsa, ut vid., l. 57.]

i. q. iterum vel retro mandare (accedit abundanter rursus p. 1000, 10; indicatur, quid -etur, per acc. obi. [accedente orat. recta] p. 1000, 10, pron. interrog. vel relat. p. 1000, 14. 25, acc. c. inf. p. 1000, 5, enunt. secund. c. quod [praeparatum per pron.] p. 1000, 24, orat. rectam p. 1000, 16. 20sq. [accedente verbo dicendi p. 1000, 18]; cui -etur, per dat. e. g. p. 1000, 1. 5, praepos. ad p. 1000, 24; opp. vel disting. mandare p. 1000, 14. 15. 22. 27): **1** respondendo, renuntiando, renuntiari iubendo: VET. LAT. I Macc. 13, 35 (rec. B) quidam viros misit ... ad Demetrium regem, ut

faceret remissionem regionibus Iudaeorum ...; et -vit ei rex Demetrius (seq. lacuna; gr. ἀπέστειλεν αὐτῷ ... κατὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ ἔγραψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν τοιαύτην, de ceteris rec. v. ed.). EVTR. 2, 13, 1 (2, 12, 4 Pyrrus legatum misit, qui pacem ... peteret) -tum Pyrrus est a senatu eum cum Romanis ... pacem habere non posse. SCHOL. Hor. gloss. I epist. 1, 3, 30 ('debes hoc ... rescribere') scribere: id est -are (sim. 1, 15, 25 ['scribere te nobis'] scribere: -mendare). FAVST. Aug. c. Faust. 5, 1 (respic. Matth. 11, 2sq.) Iohannem baptistam ... Iesu auditis operibus quaerere ..., utrum ipse esset Christus, cui ... Iesus nec dignatus quidem est renuntiare, quod esset ipse, sed opera rursus eadem illi, quae iam dudum audierat, -vit: 'caeci vident eqs.' (cf. Matth. 11, 4 renuntiate ..., quae auditis et videtis eqs.). CONC. Carth. a. 525 p. 278 l. 233 (respondetur epistulae cuidam, cf. p. 277 l. 210sq. quod sinceritas vestra per ... (co)episcopos nostros verbo mandare dignata est) quae ... per ... episcopos -ta sunt (l. 236 respondere). COMMON. patr. 4, 12 l. 21 'mandavit abbas ...: iube mihi mandare, qualiter habeas ...'; ipse vero -vit ei: '...' (-vit dicens cod. unus; aliter gr. ed. Wortley, 2013, 289 n. 451 εἶπεν). VITAE patr. 5, 8, 13 iudex misit dicens: '...'; senex autem -vit ei dicens: '...' (gr. 8, 16 ἀντεδήλωσε λέγων). CASSIOD. hist. 9, 30, 27sq. imperatore dicente quiddam ..., per archidiaconum -vit Ambrosius: '...'; (28) ... imperator ... -vit: '...' (gr. Theodoret. 5, 18, 21 ἐδήλωσεν et 22 ἀντεδήλωσεν). 10, 12, 6 ferunt quidam haec eum Epiphanium mandasse Iohanni: '...'; at ille Iohannes -vit: '...' (gr. Socrat. 6, 14, 10 ἀντεδήλωσεν). RVSTIC. Conc.⁵ I 4 p. 170, 1 (loq. episcopus) ad ea, quae nunc scripta sunt, hoc -o tantummodo, quod eqs. LIBERAT. 13 Conc.⁵ II 5 p. 121, 2 quid Dioscorus -ret (cf. p. 120, 31 et 37 respondit). **2** denuo praecipiendo, imperando: VVLG. Is. 28, 10 (contextu parum perspicuo) manda, -a, manda, -a, ex(s)pecta, reex(s)pecta ([i.] vertitur hebr. מַשִּׁיב מַשִּׁיב מַשִּׁיב מַשִּׁיב ut 28, 13 [utrobique] mandare manda, m. m. var. l.). explicat HIER. in Is. 9, 28, 9 l. 33sq. G. id est: praecipe, praecipe, impera quae facere debeamus. ceterum v. ad loc. Koehler-Baumgartner, Hebr. and Aram. Lex. of the Old Test., 2004, II 1009).

2. remando, -ere. a re- et mandare. i. q. iterum mandare (c. obi. acc. l. 35. 40; in compar. l. 40): **1** -unt animalia, sc. ruminando (cf. ISID. diff. 2, 61 [= orig. 11, 1, 59; om. pars codd.] bestiae, quae cibum revocant ac -unt, ruminare dicuntur. GLOSS.¹ I Ansil. RU 123 ruminare: -ere): PLIN. nat. 10, 200 ruminant ... cervi modo quodam ...; pontici quoque mures simili modo -unt (cf. Arist. hist. anim. 632b9 μῆνυ-κάξει). **2** -unt homines: QVINT. inst. 11, 2, 41 devorent discipuli initio taedium illud et scripta et lecta saepius revolvendi et quasi eundem cibum -endi. Simonsen.

remaneo, -mānsī, -mānsūm, -ēre. a re- et manere. scribitur perf. -mas- l. 44 et TAB. cer. DAC. (CIL III p. 925sq.) I int. 8 et ext. 12 (a. 167). INSCR. Alger. II 6581 et 6610 (saec. II/III). abbreviatur remas(it) CE 342, 2. NOT. Tir. 30, 42 -et. 30, 48 -sit. praes. -it ORIBAS. syn. 7, 34, 2 Aa p. 177. de notione: SYNON. Cic. p. 442, 8 -sit. resedit. superavit eqs. (quae praecedunt, aliena videntur). GLOSS.¹ I Ansil. RE 891 relinquit: remane(re). 1481 residerent: -rent. II Philox. RE 144 -sit: ἀπέμεινεν. al. legitur inde ab ACC., RHET. Her., CIC. [val. rāmīnea, it. rimanere (dial. rom-, -ir), sard. centr. vet. remanere, raet. or. romagnē, romagnī, centr. (Marubii) romagne, occ. rumaner, (a)rūmagñair, prov. remaner (etiā rom-, -ir), remandre, francog. vet. remaneir, remaindre, cat. romandre (vet. remaner, -ir), hisp. vet. remaner (nisi -ir); sard. centr. romanire 'fatigari, lassum esse', cf. a p. p. -sum francog. vet. remes 'lassus' et sard. centr. romázu 'gracilis, exilis'. cf. M.-L. 7194 et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ III 282sq. Battisti-Alessio V 3254. 3278. Cortelazzo-Zolli² 1376sq. Wagner II 348. Kramer V 561. Wartburg X 234sq. Coromines VII 412sq. Corominas-Pascual III 814. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. manere, e. g. CELS. 1 prooem. 24. 2, 14, 6 QVINT. decl. 337, 15, permanere e. g. RHET. Her. 3, 2, 2 CAES. Gall. 5, 12, 2 CELS. 6, 13, 2 (falsa var. l. CIC. Pis. 95 HIRT. Gall. 8, 15, 4 LACT. inst. 2, 8, 44; var. l. dub. SERV. Aen. 1, 207); loco interpol. CIC. off. 1, 36. APIC. 3, 2, 5 (locum om. cod. unus).]

fere i. q. manere (variat in contextu c. manere p. 1001, 70. 1002, 75. 1004, 44. 1006, 10. 62; part. praes. masc. vel fem. pro subst. e. g. p. 1003, 55. 57. 1004, 20, neutr. CAEL. AVR. acut. 3, 3, 16): **I** opp. notio progrediendi, abscedendi sim. (accedit dat. eius, qui [quod e. g. p. 1006, 23] aliquid vel alicuius usum habere pergit, e. g. p. 1001, 75. 1003, 48sq. 1004, 24): **A** opp. vel distinguitur pars, quae discedit vel amittitur sim., ut sit fere i. q. relinqui, reliquum esse (quota pars -at, saepe indicat additamentum aut ipsum subit., e. g. solus p. 1002, 73. 1003, 32. 48. 1004, 21. al., unus p. 1003, 2. 19. 52. al., pauci p. 1003, 53. 1004, 7. al., vestigia p. 1001, 52sq.): **1** -ent res: **a** opp. ea, quae discedunt, remouentur: **α** usu communi; -ent res: **1** apud animantes, qui eas possident sim. (fere indicatur, apud quem res -at, e. g. per praepos. apud p. 1001, 1. 14. 17. al., penes p. 1001, 3. 19, cf. p. 1005, 69): **α** exempla varia: ACC. trag.

447 -et gloria apud me; exuvias dignavi Atlantae dare (SEN. benef. 2, 4, 2 unum munus per multorum manus teritur, ex quo gratiae minimum a promittentem -et. *al.*). LIV. 9, 1, 6 ne quid ex contagione noxae -ret penes nos. FRONTO p. 167, 1 postquam iure liberorum prior alius apparuit, eam, quae mihi -sit, splendidissimam provinciam pro electa habui (*item c. dat.*: NOVELL. Valent. 2, 3, 1 COD. Iust. 4, 35, 23, 1). PS. CATO dist. 4, 19 cum subito fortuna recessit, ars -et vitamque hominis non deserit unquam. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 334, 28 quoad ad Iovem aether pertineat, mare ad Neptunum, aer ad Ditis imperia, in Here terram -isse. AVG. in epist. Ioh. 8, 11 illud tollit *medicus*, quod illi adversatur, ut -at illud, unde gratuletur. VAL. CEM. hom. 20, 4 ecce ad alium transeunt divitiarum tuarum ornamenta, et tecum -et persuasionis invidia. *al.* **β** in *divisione rei hereditariae sim.*: PLIN. epist. 5, 1, 9 quid si heredem quidem instituisset ex asse, sed legatis ita exhausisset, ut non amplius apud te quam quarta -ret? (*respic. lex Falcidia ut*: IULIAN. dig. 36, 1, 28, 16 GAIUS dig. 35, 2, 73, 5 MARCELL. dig. 35, 2, 52, 1. *al.*). IULIAN. dig. 37, 5, 6 ut nihil plus ex legatis ad aliquem perveniat, quam apud emancipatum bonorum possessionis nomine -surum est. POMPON. dig. 23, 3, 66 ut ipsum quidem ius -at penes maritum *post divortium*, perceptio vero fructuum ad mulierem pertineat. APVL. apol. 92, 7 sola virginitas, cum semel accepta est, reddi nequitur, sola apud maritum ex rebus dotalibus -et (*item pars dotis -et*: SCAEV. dig. 32, 37, 4 TRYPH. dig. 23, 4, 30. *al.*). MARCELL. dig. 35, 3, 5 quamvis tantum ex legato apud eum erit -surum, ut sufficere possit ad praestandum fideicommissum. *et saepe apud iurisconsultos.*

γ in *loco (exempla selecta inde a SEN. philos.)*: NEP. Epam. 9, 3 ferrum, quod ex hastili in corpore -erat (*cf.* STAT. Theb. 9, 762 huic geminum obliqua traiecit harundine tempus, exilit hac ferrum, velox hac penna -sit). MORET. 40 transfert ... manu fusas in cribra farinas et quatit; ac -ent, summo purgamina dorso, subsidit sincera ... Ceres (, atra manent *Skutsch*; *item post dissolutionem rerum commixtarum*: COLVM. 9, 15, 13. 12, 52, 4. PLIN. nat. 18, 115 quae in eo *farinario cribro* -sit, excepticia appellatur. 25, 58. 34, 135. *al.*). CELS. 7, 26, 5^D in vesica sanguinem concretum -isse (*cf.* 7, 29, 9 si quid intus praeterea concreti sanguinis -et. 8, 4, 18). SEN. epist. 1, 5 non ... tantum minimum in imo, sed pessimum -et. 81, 22 minimum ex nequitia ... ad alios redundat; quod pessimum ex illa est ..., domi -et. GAIUS inst. 2, 205 deficientis portio non ad collegatarium pertinet, sed in hereditate -et (*sim.* VLP. reg. 24, 13). TERT. anim. 10, 8 anima sine spiritu vivat, spiritus sine anima spiret; alterum relinquat corpora, alterum -at, mors et vita conveniant. *al.*

δ *usu peculiari -ent ea, quae adhuc tradenda sunt*: APVL. met. 11, 29, 2 *cogitabam*, quid subsicivum, quamvis iteratae iam, traditioni -isset. PAP. Tjäder 35, 32 (*a.* 572) nihil ... sibi ... venditor ... ex ... pretio ... aliquid amplius redhibe(ri) vel -isse dixit (*item c. dat. eius, cui aliquid debetur*: 36, 13 [*a.* 575/91] nihil ... sibi ... venditor ex hoc omni pretio aliquid am(p)lius apud ... comparatorem -isse dixit. 37, 38 [*a.* 591]).

ε *opp. ea, quae statum mutant: α sine indicio conditionis, sc. opp. ea, quae existere desinunt vel statum amittunt (exempla selecta inde a CELSO)*: RHET. Her. 3, 18, 31 imagines, sicuti litterae, delentur, ubi nihil utimur; loci, tamquam cera, -ere debent. CIC. inv. 2, 1 *Zeuxis* tabulas pinxit, quarum nonnulla pars usque ad nostram memoriam ... -sit (*item -ent opera antiqua*: Verr. II 4, 46). S. Rosc. 27 in qua muliere ... etiamnum ... vestigia antiqui officii -ent (Phil. 13, 37 cuius nullum -et consulatus v. [*item negative*: QVINT. inst. 11, 1, 59 ut non -ant amoris v. AVG. civ. 20, 17 p. 444, 30. *al.*]. Ov. fast. 2, 411 SEN. contr. 2 praef. 2. SCRIB. LARG. 20 si qua v. epiphorae -erint [*inde* MARCELL. med. 8, 1]. *al.*). Tusc. 1, 26 expone ... animos -ere post mortem (1, 82. nat. deor. 2, 62 cum -rent animi atque aeternitate fruerentur. *cf.* p. 1006, 10). Cato 69 mihi ne diuturnum quidem quidquam videtur, in quo est aliquid extremum; cum enim id advenit, tum illud, quod praeteriit, effluxit; tantum -et, quod virtute ... consecutus sis. off. 1, 37 id nomen (*i. hostis*) durius effecit iam vetustas; a peregrino enim recessit et proprie in eo, qui arma contra ferret, -sit (*item de usu verborum sim., qui ex parte amissus est*: VARRO ling. 5, 124 in sacrificiis -sit guttus et simpuium. VEL. gramm. VII 60, 2. 13. *al.*; *cf.* p. 1006, 25). *al.* LVCR. 4, 925 ubi nulla latens animai pars -bat in membris ..., unde reconflari sensus per membra repente posset? SALL. Iug. 24, 10 si ulla apud vos memoria -et avi mei Masinissae. MORET. 8 parvulus exusto -bat stipite fomes. Ov. met. 1, 552 pes modo tam velox pigris radicibus haeret; ora cacumen habet; -et nitor unus in illa (*item post corporis mutationem*: 5, 563, 8, 181. 255. SYMPH. 49, 3 nunc ego *ebur* per partes in corpora multa recessi; nec -ent vires, sed formae gratia mansit). MANIL. 5, 446 si deficient artes, -bit in illis materies tamen apta. GERM. 205 (*de stellis Andromedae*) poenae facies -et (*cf.* PROB. Verg. ecl. 6, 42 ut ... in corona vinculorum forma -ret). CELS. 2, 14, 6 ne morbus, qui -et, iterum ... exasperetur (*cf. e. g. morbi vestigia l.* 55, reliquiae: 2, 15, 1 iis, quibus lentae morborum r. -ent. 3, 3, 3 SCRIB. LARG. 131). 4, 26, 6

murtae bacas legere, ex his vinum exprimere, id decoquere, ut decima pars -at (*item in decoquendo sim. -et*: COLVM. 12, 24, 2 ut quisquis ex aqua umor -sit adsiccetur. PELAGON. 450 MARCELL. med. 8, 148. *al.*: *nota structurae* 'ad aliquid -ere': SORAN. app. 56 cum ad oleum -erint. DIOSC. 2, 28 p. 192, 14 coquent, quamdiu -ant ad sex semis [*cf. gr. 2, 49, 2 κατάγοντας*]). SEN. Herc. f. 655 pervince, Theseu, quidquid alto in pectore -et pavoris. PETRON. 109, 4 ne residua in animis etiam post iusiurandum ira -ret. PLIN. paneg. 85, 1 in principum domo nomen tantum amicitiae ... -bat. AVG. civ. 2, 22 p. 84, 24 tota urbe in hostium potestatem redacta solus collis Capitolinus -erat. *al.* **β** *accedit indicium conditionis*: CAES. Gall. 7, 35, 4 sublicis, quarum pars inferior integra -bat (*item c. locut. praedic.*: Ov. met. 9, 263 quodcumque fuit populabile flammae, Mulciber abstulerat, nec cognoscenda -sit Herculis effigies. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 42 in *natatione* ceteris ... corporis partibus aqua complexis solum supernatans -et caput). VLP. dig. 46, 3, 9, 1 qui decem debet, partem solvendo in parte obligationis liberatur et reliqua quinque sola in obligatione -ent (LIB. col. I p. 236, 21 ager ... pro parte cultu in iugeribus est assignatus; ceterum in lacineis vel in soluto -sit. *al.*).

γ *opp. ea, quae ratione tantum secernuntur: α usu communi*: **δ** *exempla varia*: CIC. orat. 79 fucati ... medicamenta candoris ... repellentur *ex oratione subtili*; elegantia modo et munditia -bit. 183 quos *lyricos* cum cantu spoliaveris, nuda paene -et oratio. SACERD. gramm. VI 434, 13 am syllaba detracta et i littera integra -ente (*item post abscisionem syllabae vel litterae*: SERG. gramm. IV 476, 19. POMP. gramm. V 105, 24sq. quando dico 'Venetus', tolle inde v, -et 'Enetus', naturalis sonus; quando dico 'vir', tolle inde v, -et naturalis sonus 'ir'. *al.*). VVLG. lev. 25, 16 quanto plus anni -erint post iobeleum, tanto crescet et pretium (*item de residuo tempore*: 25, 51. AVG. civ. 15, 20 p. 102, 29 si regnandi tempus inter ipsum et diluvium -isset. *al.*). EXPLAN. in Don. gramm. IV 519, 21 si sermonem resolvas, syllabam facis; si syllabam solvas, -et littera; ultra iam non procedet resolutio. *al.* **η** in *argumentis (aliis rationibus depulsis e. g. l. 39)*: CELS. 2, 10, 10 si morbi ratio patietur, tum demum nulla crudelitatis suspicione -ente id fiet. MAECIAN. dig. 36, 1, 75 pr. aliqua dubitatio -bit. APVL. apol. 29, 7 quod si nihil -et suspicionis *eqs.* TERT. idol. 2, 1 universa nomina criminum discedant in operum suorum proprietates, -at idololatria in eo, quod ipsa est. PROB. inst. gramm. IV 153, 11 ut quaecumque pars orationis neque per casus neque per modos declinari potest, sed nec ad praepositiones vel coniunctiones sive interiectiones pertinet, adverbium -at necesse est. AVG. civ. 20, 13 p. 438, 10 -et ..., ut *eqs.* (POMP. gramm. V 152, 19 -sit ergo, ut tres sint gradus. CONSENT. gramm. V 343, 18. 396, 22). *al.* **θ** in *rationibus ducendis: e deductione*: LIB. de asse 14 uncia ablata de asse -et deunx, sublata uncia de deunce -et dextans. *et passim ibid.* PS. APVL. herm. 14 p. 281. PS. CYPR. pasch. 17 de XLVIII annis in nomine Iesu Christi decem et octo segregantur et -ent xxxi. 18. PEREGR. Aeth. 27, 1 AVG. civ. 15, 11 p. 78, 9. 19, 2 p. 352, 3 remoto illo tripartito genere vitae duae partes huius numeri detrahuntur et sectae nonaginta sex -ent. ISID. nat. 1, 5 dum in annum XII lunae CCCLIII dies habeant, -ent ad cursum anni solaris dies xi. *al.* *e divisione (sc. e deductione totiens facta, quotiens potest)*: LIB. de asse 1 quidquid unum est et quod ex integrorum divisione -et, assem ratiocinatores vocant; quotquot ergo de integra divisione singulares res unitatesve -bunt, totidem asses erunt: si unitas una -bit, unus erit assis asve. PRAEC. canon. Ptol. 53 ex his CCCXCII deduc quotiens potueris XIX; -ent XII. 58 fiunt omnes anni DLVIII; partiris quartam; fiunt CXXXVIII, -ent anni tres. DIONYS. EXIG. pasch. 2. *al.*

δ *usu peculiari -ent ea, quae adhuc tractanda sunt: in expositione sim.*: DON. gramm. mai. 1, 2 p. 605, 4 y et z -ent, quas litteras propter graeca nomina admisimus. AVG. gramm. p. 13, 12. 85, 5. 133, 4 M. CAEL. AVR. acut. 1, 5, 47 -et, ut ordine accidentium discretionem faciamus. chron. 2, 12, 145 nobis ... dicendum -et, [ne] cui coenoteti sanguinis fluor adscribat. CASSIOD. var. 11 praef. 4 -et ... ad excusandum brevitatis insperata librorum. *al.* in *iudicio sim.*: INTERPR. cod. Theod. 2, 18, 1 frequenter interrogari oportet, ne aliquid praetermissum fortasse -at.

ε *2 -ent animantes: α praevalente respectu loci opp. ei, qui discedunt: α indicatur, ubi vel apud quem -atur*: **δ** *per praepos.*: in (*c. acc. p.* 1003, 5 et COD. Iust. 11, 48, 22, 5): RHET. Her. 1, 11, 19 (*opp.* qui propter tempestatem navem reliquerint) eorum ..., qui -erint in navi (*in eodem contextu*: CIC. inv. 2, 153sq.). CIC. de orat. 2, 272 cum ille *centurio*, qui in pugna non adfuerat, se custodiae causa diceret in castris -isse. Att. 5, 1, 4 ego inde Aquinum; Quintus in Arcano -sit. *al.* CAES. Gall. 4, 32, 1 cum pars hominum in agris -ret, pars etiam in castra ventitaret. *al.* BELL. Alex. 20, 4. Ov. Pont. 1, 6, 30 haec dea *Spes*, cum fugerent sceleratas numina terras, in dis invisae sola -sit humo. LIV. 37, 2, 8 A. Cornelio ... imperatum ..., ut legiones ... M' Acilio traderet, si is manere ibi vellet; si Acilius redire Romam mallet, ut A. Cornelius ... in

Aetolia -ret. *al.* MART. 5, 67, 2 hibernos peterent solito cum more recessus Athides, in nidis una -sit avis. TERT. adv. Iud. 13, 3 animadvertimus ... nunc neminem de genere Israelis in civitate Bethleem -isse (*postea*: demoretur). VET. LAT. I Macc. 10, 14 (rec. B, *sim.* L, V) omnes ... abierunt in terram suam; tantummodo in Bethsuram, (-ris L) -erunt quidam eorum, qui dereliquerant legem (*gr.* ὑπελείφθησαν). HIST. AVG. Did. 8, 6 desertus est ab omnibus Iulianus et -sit in Palatio cum ... genero. *al.* *aliam*: CAES. Gall. 6, 1, 2 ad urbem (LIV. 24, 48, 9 Q. Statorio nomen fuit, qui ad regem -sit. VVLG. I reg. 25, 13, 30, 24). civ. 1, 77, 2 (I milites ... remitti) nonnulli ... apud eum -erunt (LIV. 44, 13, 14. TAC. ann. 13, 8, 2 copiae Orientis ita dividuntur, ut pars auxiliarium ... a. provinciam Syriam et legatum ... -ret. HIST. AVG. Aur. 8, 9). TAC. hist. 2, 94, 1 bonis -ere inter legionarios aut alares volentibus permisum. CYPR. epist. 41, 2, 1 ut cum ecclesia matre -rent (HIST. AVG. Heliog. 14, 8 nec multi venerant et plerique c. (v)exillo ... -erant. *al.*). ORIGO Const. 5, 18 Constantinus vehementer in ulteriora festinans deprehendit Licinium -isse post tergum.

① *per casum* (*dat.* v. l. 48sq.): *locat.*: CIC. Verr. II 5, 111 qui ... non navigarit et ... in comaeatu Syracusis -erit. Catil. 2, 17 Romae (off. 3, 113 novem revertisse dicit ..., unum ex decem ... R. -isse. Att. 7, 14, 3 mulieres nostrae praeter ceteras R. -erunt. *al.*). CAES. Gall. 4, 1, 5 hi rursus invicem anno post in armis sunt, illi domi -ent (NEP. Att. 7, 2 quorum partim invitissimi castra sunt secuti, partim summa cum eius Pompeii offensione d. -erunt. *al.*). civ. 1, 25, 2 reperit consules Dyrachium profectos ..., Pompeium -ere Brundisii. TAC. hist. 2, 44, 3 superesse cum ipso Othone militum quod trans Padum fuerit, venire Moesicas legiones, magnam exercitus partem Bedriaci -isse. *al.* *abl.*: STAT. Ach. 1, 700 heros ... puppe iubet -ere suos; ipse ardua ... petit. PRVD. perist. 11, 243 me gramineo -entem ... campo. ② *per adv.*: BALB. Cic. Att. 8, 15^a, 2 quod Lentulum meum voluisti hic -ere, Caesari gratum ... fecisti. CAES. civ. 1, 25, 3 (*antea l. 24*) non certum inveniri poterat, obtinendine Brundisi causa Pompeius ibi -isset *eqs.* BELL. Hisp. 3, 8 ibi. VAL. MAX. 1, 8, 12 is *paedagogus* solus ibi -erat. PLIN. epist. 8, 14, 20 non consul etiam, ubi quisque -ere, quo transgredi debeat, ... demonstrat? EVTR. 3, 11, 2 in Hispania, ubi ... Hasdrubal -erat cum magno exercitu. HIER. epist. 22, 25, 4 quid de nobis fiet ..., quae sponsa intrante cum sponso -emus extrinsecus? *al.*

③ *sine tali indicio (exempla selecta)*: CIC. Catil. 1, 7 discessu ceterorum nostra tamen, qui -issemus, caede contentum te esse dicebas. dom. 10 si timuisse eos facis, qui discesserunt, concede non timuisse eos, qui -erunt. ac. 2, 148 sermone confecto Catulus -sit, nos ad naviculas nostras descendimus. Att. 13, 26, 2 quia, qui mecum sunt, ... domum properant, etsi poteram -ere, tamen ... proficiscar hinc, ne relictus videar. CAES. Gall. 1, 39, 3 quorum alius ... petebat, ut discedere liceret; nonnulli pudore adducti ... -bant. PROP. 1, 1, 31 ferre per extremas gentes ..., qua non ulla meum femina norit iter; vos -ete, quibus facili deus annuit aure. Ov. trist. 1, 9, 23 in duris -entem rebus amicum (19sq. omnes timuere ruinam et ... terga dedere fugae). Pont. 3, 2, 6 cum ... labent aliqui iactataque vela relinquunt, tu lacerae -es ancora sola rati (*i. mihi; item c. dat.*: TERT. apol. 37, 7 plures hostes quam cives vobis -issent. VVLG. III reg. 11, 32). LIV. 22, 61, 7 *est fama* novos legatos tres ad Hannibalem revertisse, decem veteres -isse. 24, 21, 4 cum ceteri ex coniuratis ad exercitum obtinendum -issent. 41, 2, 9 unus -sit M. Licinius Strabo ... e legione sua relictus. CVRT. 7, 2, 31 dilapsis pluribus pauci -erunt. LVCAN. 8, 579 (*loq. Pompeius proficiscens*) -e, temeraria coniunx, et tu, nate. TAC. hist. 2, 33, 3 cum ipso Othone praetorium cohortium ... valida manus discessit, et -entium fractus animus. PLIN. epist. 6, 20, 2 profecto avunculo ipse reliquum tempus studiis -ideo enim -eram - impendi. SVET. Aug. 43, 1 raritate -entium. *al.*

④ *opp. ei, qui statum mutant*: *a. varia exempla*: ① *accedit indicium conditionis*: in: BELL. Alex. 44, 4 nonnullas civitates, quae defecerant ..., partim recipiebant, partim -entes in suo consilio praetervehebatur. LABEO dig. 32, 29, 4 Tubero eum *servum*, qui -isset in potestate, liberum futurum ... putat (IVLIAN. dig. 37, 4, 13, 2sq. TRYPH. dig. 37, 4, 20 pr. *al.*). GAIUS dig. 38, 2, 5, 1 si patroni filium emancipatum et nepotem ex eo, qui in avi familia -sit, libertus habeat. TERT. adv. Val. 10, 4 ipsam *Sophiam* quidem in pleromatis censu -isse, Enthymesin vero eius ... relegatam. CYPR. domin. orat. 36 vel gentiles, qui necdum inluminati sunt, vel Iudaei, qui deserti lumine in tenebris -serunt. *al.* sine: AVG. civ. 4, 10 p. 157, 26 ne ipsi quoque s. coniugibus -rent, additur Neptuno Salacia, Plutoni Proserpina. 16, 3 p. 129, 1 numquid ceteri s. filii -erunt? COD. Iust. 1, 51, 14, 3. *locut. praedic.*: CYPR. epist. 58, 10, 2 tam beati erimus et laeti dignatione domini honorati, quam rei -bunt et miseri, qui dei desertores *eqs.* OPTAT. 1, 27, 1 postquam ordinatus in urbe purgatus est, purgandus adhuc -erat ordinator. COD. Iust. 6, 58, 14, 6 his ... personis praecedentibus et hereditatem admittentibus ceteri gradus -ent penitus semoti. *al.*

② *sine indicio conditionis*: TAC. ann. 12, 52, 3

laudati ..., qui ... ordine senatorio sponte cederent, motique, qui -endo impudentiam paupertati adicerent. VLP. dig. 42, 8, 10, 6 cum ceteris satisfactum est, hic solus -sit. HIER. epist. 39, 6, 1 saevit ... diabolus et, quia cernit unam de tuis liberis triumphantem, ... quaerit in -ente victoriam, quam in praeunte ... perdidit. VVLG. Ios. 18, 2 -erant ... filiorum Israhel septem tribus, quae necdum acciperant possessiones suas. AVG. civ. 22, 5 p. 559, 1 resurrectionem carnis ..., paucissimis -entibus atque stupentibus vel doctis vel indoctis, iam crediderunt et docti et indocti. LEX Sal. Merov. 72 si adhuc -erint, qui ipsum scelus non admiserunt *eqs.* *al.*

③ *-ent, qui emortuis aliis superstites sunt*: VAL. MAX. 2, 6, 14 in India mortuo marito certant uxores, quam ex iis maxime dilexerit; victrix ... cum eo ... crematur; superatae cum tristitia ... in vita -ent (APVL. met. 8, 6, 7 *vidua* invita -sit in v.). SEN. epist. 50, 2 Harpasten, uxoris meae fatuam, scis hereditarium onus in domo mea -isse. PLIN. nat. 7, 14 genus ... hominum ex iis, qui profugerant aut, cum pugnatum est, afuerant, hodieque -et in paucis. SCAEV. dig. 29, 2, 98 quae sola heres -sit (*cf.* 32, 38, 2 ad unum libertum, qui -sit). VET. LAT. iud. 4, 16 (cod. 100) nemo -sit salvus (*gr.* κατελείφθη, *Vulg.* *aliter*). III reg. 19, 10 (Cypr. testim. 1, 2) -si ego solitarius (*gr.* ὑπολέεμμαι, *Vulg.* derelictus sum). CYPR. mortal. 19 quid disceret iam recessurus? didicit immo -entibus. IVST. 17, 2, 2 Seleucus ... solum se de cohorte Alexandri -isse ... gloriatur. PASS. Macc. 12, 2 sex filiis ... morte consumptis unus -erat matri (*item c. dat.*: PS. HIER. in Rom. 111. DARES 37 Antenor memorat principes defensores Troiae ... interfectos esse, Argivis -ere fortissimos. *al.*). HIST. AVG. trig. tyr. 6, 3 solus Victorinus in imperio -sit (*cf.* CASSIOD. chron. II p. 151, 1086 Constantians ... interficitur ... et Constantius -sit in regno). VVLG. Ruth 1, 5 -sit ... mulier orbata duobus liberis ac marito. CE 1390, 7 (a. 585) cui dulcis -ens coniunx natusque superstes. *al.*

④ *B cetera exempla*: 1 -ent animantes: *a* qui non discedunt (*quos natura mobiles esse exspectes e. g. l. 59. 71*): *α* indicatur, ubi -atur: ① *per praeupos*: in (*exempla selecta inde a CAES.*): RHET. Her. 3, 2, 2 ut si Hannibal consultet, quom ex Italia Kartaginem arcessatur, an in Italia -at, an domum redeat, an in Aegyptum profectus occupet Alexandriam. CIC. Catil. 3, 17 MAT. Cic. fam. 11, 28, 2. BRVT. Cic. ad Brut. 19, 2 huic *Antistio* persuadere cupimus, ut imperator in castris -ret remque publicam defenderet. CAES. Gall. 4, 1, 7 privati ac separati agri apud eos nihil est, neque longius anno -ere uno in loco colendi causa licet. VARRO rust. 2, 1, 19 dicuntur agni cordi, qui post tempus nascuntur ac -erunt in volvis intimis. LIV. 4, 11, 7 *triumviri* vexationes ... -endo in colonia ... vitavere. VELL. 2, 70, 1 *Augustus* oratus ... ab Artorio medico, ne in castris -ret. VAL. MAX. 1, 8, 2 l. 56 anguis, qui ubique in navigio -erat, prolapsus *eqs.* PLIN. nat. 9, 175 circa Babylonis rigua decedentibus fluviis in cavernis aquas habentibus -ere quosdam *pisces*. QVINT. decl. 254, 4 (*leg. maneat in civitate*) nisi vetustissimum ius ... eos, qui secreta ad rem publicam pertinenda indicassent, -ere in civitate iussisset. PLIN. epist. 6, 14, 1 satius est in urbe -ere. AVG. serm. 169, 18 ut revelet nobis deus et quod aliter sapimus, in quo pervenimus, non in eo -amus, sed in eo ambulemus. 330, 3 quisquis ... dimisso deo amaverit se ... non -et nec in se, sed exit et a se. *al.* *aliam*: CIC. Phil. 9, 5 secum ... ille mortem extulit, quam, si nobiscum -isset, ... vitare potuisset. CAES. Gall. 4, 15, 5 illi *Germani* supplicia ... Gallorum veriti ... -ere se apud eum velle dixerunt (QVINT. decl. 342, 13 a. piratas. TAC. hist. 1, 74, 2 legati a. Vitellium -sere. MARCELL. chron. II p. 81, 444, 4 Eudocia ... a. Aeliam civitatem moritura -sit. *al.*). AMM. 25, 6, 1 intra vallum. AVG. epist. 66, 1 l. 26 qui Christum dicis toto orbe perditto ad solam Africam -isse (serm. 68, 13). *al.* ② *per casum*: *locat.*: CIC. off. 3, 100 si *Regulus* domi senex captivus, periturus consularis -isset (*de eodem*: 3, 115). SVET. Tib. 12, 1 *Tiberius* -sit ... Rhodi contra voluntatem. POMPON. dig. 49, 15, 5, 3. VENVL. dig. 45, 1, 137, 2 quamvis Romae -erit. *abl.*: CAES. Gall. 4, 2, 3 equos ... eodem -ere vestigio adsefaciunt. DRAC. Orest. 468 si gremio Paridis -ret rapta, Laecaena (L) *Housman*, -es et r. *vel* -ens erepta *codd.*). ARATOR act. 2, 723. ③ *per adv.*: CAES. Gall. 5, 12, 2 maritima pars incolitur ab iis, qui ... ex Belgio transierant ... et bello inlato ibi -erunt (SVET. Aug. 91, 1. *al.*). VET. LAT. Ioh. 4, 40 (cod. 2) *Samaritanae obseveraverunt* eum, ut -ret apud eos; et -sit illic per viduum (*i. bid-*; *gr.* μεῖναι ... ἐμεινεν, *cod.* 5. *al.* et *Vulg.* maneret ... mansit). *al.*

④ *sine tali indicio (exempla selecta inde a VAL. MAX.)*: CIC. p. red. in sen. 34 cum viderem me non diutius quam ipsam rem publicam ex hac urbe afuturum, neque ego illa exterminata mihi -endum putavi *eqs.* Att. 13, 33^a, 1 horum *hospitum* ego vix attigi paenulam; tamen -erunt. Ov. ars 2, 17 quas possit Amor -ere per artes, dicere. met. 3, 477 quo refugis? -e. SEN. contr. 7, 4 them. suas. 2, 3 ad certam victoriam omnes -issent, ad certam mortem tantum Lacones. VAL. MAX. 4, 1, 7. PLIN. nat. 37, 46 quae *animalia parva* adhaesisse musteo non est dubium et inclusa durescente eodem -isse. FRONTO. p. 222, 2 vocent paratos progredi, regredi, -ere, por-

ro, retro ilico. APVL. Socr. 24 p. 178 *Vlixes* ad Lotophagos accessit nec -sit. CLAVD. DON. Aen. 1, 455 p. 91, 28 ne inanibus captus videatur -isse, quem convenerat redditum maturare ad socios suos. QVODV. cant. nov. 4, 1 via ... nostra ambulantes quaerit; tria sunt hominum genera, quae odit: -entem, retro redeuntem, aberrantem. *al.*

b qui in aliqua condicione, statu sim. manent: α in vita: CIC. Cluent. 201 si, id quod difficile factu est, *Cluentius* in vita -bit (off. 3, 30. VAL. MAX. 8, 13 ext. 2 *Gorgias* interrogatus quapropter tam diu vellet in v. -ere). VET. LAT. I Thess. 4, 15 (Tert. resurr. 24, 4. *al.*) nos ... qui -emus in adventum domini (Igr. *περὶ ἐπιπέμεινοι*, cod. 75. *al.* superamus, *Vulg.* residui sumus. *inde* TERT. adv. Marc. 5, 15, 4]. TERT. anim. 50, 5). CYPR. mortal. 24 eius est in mundo diu velle -ere, quem mundus oblectat. INSCR. Alger. II 6610 (*saec. II/III?*) tumulum constituit et at (*i.* ad) superos -sit, ut reliqua tempora fruatur bona (*sim.* 6581). *al.*

β in quavis condicione vel statu: ① *accedit indicium conditionis, status:* ② *locut. praedic. (pron. poss. l. 22):* CIC. Brut. 327 *Hortensius* cum iam honores et illa senior auctoritas gravius quiddam requireret, -bat idem nec decebat idem. PROP. 1, 10, 29 is poterit felix una -ere puella, qui numquam vacuo pectore liber erit. OV. fast. 4, 603 siquidem *Proserpina* ieiuna -sit. Pont. 2, 4, 3 ecquid adhuc -es memor infelicis amici, deserit an partis languida cura suas? STAT. Theb. 9, 616 venatrix animumque innupta -si. APVL. met. 10, 8, 1. VLP. dig. 48, 19, 8, 13 eius -et *servus*, cuius fuit, antequam damnaretur (*cf.* PAVL. dig. 19, 1, 45, 2 illius -et liberta). CYPR. epist. 52, 1, 2 docere ... coepimus Euaristum de episcopo iam nec laicum -isse. *al.* ③ *abl.:* HOR. carm. 1, 27, 8 lenite clamorem, sodales, et cubito -ete presso (*nisi ad aβ*). AVELL. 126, 14 isti *perfidii* metuunt, ne ab his, quos deceperant, destituti poenis -ant praeparatis (*nisi ad l. 47sq.*). ④ *praeupos.:* in (*c. acc. e. g. l. 34*): QVINT. decl. 280, 13 libenter ... -sura est in meo matrimonio. PLIN. epist. 6, 29, 10 iudicibus acceptis in senatu -sit. SVET. Galba 5, 1 *Galba* amissa uxore Lepida ... -sit in caelibatu. AVR. Fronto p. 11, 5 heredes scripti navigabunt, exheredati autem in possessione -bunt (TRYPH. dig. 49, 15, 12, 2 -entibus isdem personis in [p.] [-nem *cod. vet.*]). VLP. dig. 24, 1, 32, 5 finge in possessionem precariam mulierem -isse. *al.;* *cf.* 28, 7, 2 pr. si totus servus in dominio eius -erit). APVL. met. 7, 3, 4 sequens *verbum*, *sc. feci*, ... nullo pacto disserere potui, sed in prima -si voce et identidem boavi 'non non'. VLP. dig. 1, 6, 8 pr. nequaquam dubitandum est -ere eos *filios* in potestate *furiosi* (PAVL. sent. 4, 8, 8. *al.*) 16, 3, 11 -enti in servitute (40, 4, 7. *al.*). COD. Iust. 3, 33, 12, 1 donec in furore filius ... -erit. *al.* *alia:* SCAEV. dig. 32, 41, 10 quaesitum est, adgnata ex his *servis legatis* ad defuncti filii hereditibus restituenda sint post mortem legatariae, an -ant apud heredes eius *legatariae*. VLP. dig. 40, 5, 26, 6 si servus petat fideicommissam libertatem ab eo, penes quem -isset. AVG. trin. 13, 16, 20 nemo *praedestinatorum* usque ad mortem sub diaboli potestate -bit. *al.* ⑤ *inf. (cf. p. 1006, 69):* AVG. in euang. Ioh. 38, 5 isti ... -erunt esse de mundo.

⑥ *status, condicio e contextu intellegitur:* PROP. 2, 9, 8 *Penelope* illum *Vlixem* expectando facta -sit anus. OPTAT. 6, 4, 9 produxistis moras, ut retractae in pristino habitu aliquae diutius -rent. AVG. serm. 348A, 14 coll. Dolbeau 2005 p. 266 l. 239 iussio est, praeceptio est; audiendum est, faciendum est; sed nisi deus adiuvet, -emus (*inanes sim. excidisse suspic. Dolbeau*).

2 -ent res: a quae non discedunt: α varia exempla (indicatur, ubi res -at, per praepos. vel adv. praeter SCRIB. LARG.): CIC. Verr. I 3 auctoritas ea, quae in vobis -ere debet, haerebit (VARRO ling. 6, 49 id quod -sit in mente. SALL. Iug. 58, 5 *Metellus Marius* obsecrat, ne quam contumeliam -ere in exercitu victore ... sinat. CELS. 4, 19, 4. 8, 10, 1^B nonnumquam ... fracta ... ossa in suis sedibus -ent. CVRT. 10, 7, 15 in eadem domo familiae imperii vires -suras esse gaudebant. *al.*) CELS. 2, 12, 2^B si ... stercus ... intus -et. 6, 13, 2 si diutius ibi pus -erit. SCRIB. LARG. 257 *medicamentum* initio ... humidum valde est et vix inlitum -et. QVINT. inst. 12, 2, 8 id quod est oratori necessarium ... ab iis petere nimirum necesse est, apud quos -sit (MAVRIC. dig. 49, 14, 15, 4 ab eo ... tantum exigendum, quantum a. aerarium ... -ret, si *eqs.* SCAEV. dig. 2, 14, 47, 1 si quod instrumentum a te emissum ... a. me -sit. *al.*) PAVL. dig. 10, 3, 19, 3 penes quem licitatio -sit (IVST. 21, 1, 2 firmitus futurum esse regnum, si p. unum -isset, quam si portionibus inter plures filios divideretur, arbitrantur. *al.*) CYPR. hab. virg. 7 hic. **β res familiae, possessio sim. (apud quem vel ubi -at, indicatur per praepos. apud passim, in c. abl. l. 71, cf. p. 1000, 74):** CIC. leg. agr. 2, 80 si posset ager iste ad vos pervenire, nonne eum tamen in patrimonio vestro -ere malletis? QVINT. decl. 337, 15 quomodo ... illa *domus* apud me -erat? CELS. dig. 31, 29 pr. cum ... libertus vivo testatore decessisset et, quod ei relictum erat, apud filiam -isset. POMPON. dig. 19, 1, 7 cum is *usus fructus* apud te -surus esset (VLP. dig. 33, 2, 9. *al.*) GAIUS dig. 35, 2, 76, 1 placuit legata, quae

legatarii non capiunt, ... hereditario iure apud eos -ere intellegi (SCAEV. dig. 32, 38, 6 VLP. dig. 23, 3, 5, 5. *al.*) SCAEV. dig. 36, 3, 18, 1 maritum ..., apud quem dos -isset (TRYPH. dig. 37, 7, 9 VLP. dig. 48, 20, 5, 1. *al.*) PAPIN. dig. 49, 17, 14, 1 iure pristino apud patrem peculium -et (VLP. dig. 30, 44 pr. COD. Iust. 7, 23, 1 [a. 294]. *al.*) VLP. dig. 24, 1, 11 pr. dominium -et apud eum, qui donavit (24, 1, 7, 8. COD. Iust. 4, 19, 2 [a. 215]. *al.*) 43, 26, 6, 2 possessio apud eum, qui *precarium* concessit, -et (PAVL. dig. 41, 3, 31, 3 et p. apud me -ere et usucaptionem procedere. *al.*) *et saepe apud iurisconsultos.* **γ animus, sensus, spiritus sim.:** LVCR. 3, 402 manet in vita, cui mens animusque -sit (*cf. p. 1001, 56*). CIC. dent. deor. 2, 23 qui *motus* quam diu -et in nobis, tam diu *sensus* et vita -et (OCTAVIA 13 si quis -et s. in umbris). LIV. 42, 16, 3 *regem* vivere ... ex calore et spiritu -ente in praecordiis senserunt (CELS. 1 proem. 24 etiamnum s. -ente. VVLG. Ios. 2, 11, 5, 1). CE 1310, 3 (*saec. I ex./ II in.*) ter denos egi natales, dum vita -sit (PRVD. perist. 4, 113. *adde iam l. 12*). VVLG. III reg. 17, 17 halitus.

b quae in aliqua condicione, statu sim. manent: α sine indicio conditionis, status: ① *-ent res a prisca antiquitate:* CIC. Manil. 54 Rhodiorum quorum usque ad nostram memoriam disciplina navalis et gloria -sit. leg. agr. 2, 27 nunc ... prima illa comitia tenetis, centuriata et tributa, curiata tantum auspicioium causa -erunt. LVCR. 6, 1278 mos ille sepulturae *non* -bat in urbe, quo prius hic populus semper consuevit humari. OV. met. 4, 750 nunc quoque curiali eadem natura -sit. 5, 677 nunc quoque in alitibus facundia prisca -sit. FEST. p. 261 ques antiqui dixerunt; inde declinatum -et dativo casu, quibus (*item de usu verborum sim.:* PLIN. nat. 15, 119 QVINT. inst. 1, 6, 32, 9, 3, 15. *cf. p. 1001, 62sq.*) MELA 2, 29 turris, quam Diomedis vocant, signum fabulae -et. *al.* ② *caetera exempla:* CIC. div. in Caec. 59 quodsi ne iniuriae quidem ... causa -et. Balb. 43 huius L. Corneli benivolentiam erga suos -ere Gadibus (*item -et ingenium, affectus animi sim.:* fam. 3, 10, 4 -ere etiam nunc in civitate nostra studia ... erga fortis et industrius viros. SALL. Iug. 31, 22 vobis aeterna sollicitudo -bit. OV. rem. 793 quamvis odio -ente. SEN. Herc. f. 1244 si -et furor. epist. 4, 2. MART. 1, 15, 8 gaudia non -ent, sed fugitiva volant. *al.*) OV. met. 3, 493 *non* corpus -et, quondam quod amaverat Echo (*nisi ad β*). CELS. 2, 7, 29 si longae febres sine dolore ... -ent (*cf.* 4, 2, 5 si postero die dolor -et. 4, 13, 3. SEN. epist. 54, 6 paulatim suspirium illud ... intervalla maiora fecit ...; at -sit. MARCELL. med. 34, 58 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 32). SEN. nat. 5, 9, 2 post occasum solis -et diurnus calor (*cf.* DARES 43 tempestates magnae ... per aliquot dies -erunt). SCRIB. LARG. 25. PLIN. nat. 2, 194 hiatus ... alias -et ostendens quae sorbuit, alias occultat ore compresso. 34, 63. COMM. instr. 1, 32, 12 isti *Christo* honor -et et tota fiducia rerum. HIST. AVG. Tac. 15, 4 cum vix -ere talis possit historia. MART. CAP. 9, 988 semantus sane *nominatur*, quia, cum sit tardior tempore, significationem ipsam productae et -entis cessationis effingit. *al.*

③ *accedit indicium conditionis, status:* ④ *abl. qual.:* LVCR. 1, 246 inter se quia nexus principiorum dissimiles constant aeternaevae materies est, incolumi -ent res corpore, dum satis acris vis obeat. ⑤ *locut. praedic.:* CIC. rep. 2, 59 *creati sunt tribuni*, ut potentia senatus atque auctoritas minueretur; quae tamen gravis et magna -bat. OV. trist. 3, 7, 19 si -ent ignes tibi pectoris idem (LIV. 10, 13, 6 nec corporis nec animi vigorem -ere eundem. BOETH. arithm. 2, 4, 8 l. 85). CE 18, 2 (*a. 2 a. Chr./2*) Augusti nomen felix (...) -at. PAVL. FEST. p. 216 GERM. 521 VELL. 2, 123, 1 APVL. met. 10, 15, 4. VLP. dig. 13, 1 12 pr. (*e Marcello*) si res mihi subrepta tua -at. PAVL. sent. 3, 6, 71 venatores servi vel aucupes an inter urbana ministeria contineantur, dubium -sit. CET. FAV. 4, 1 quae *lucerna* si ardens -serit. *al.* ⑥ *praeupos.:* in: FEST. p. 250 pactionem antiqui dicebant, quam nunc pactionem dicimus; unde et pacisce adhuc, et *ῥpaceo*† in usu -et. TERT. monog. 3, 5 (*de quodam genere boni*) ut et si alio bono comparatum adumbretur, -at nihilominus in boni nomine (*ferre eadem:* castit. 3, 8). CHAR. gramm. p. 237, 25 ab eo, quod est largus, -sit in consuetudine, ut largiter diceremus (*cf. antea:* permansit; maneant). CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 71, 18 quoniam animae belluarum, etsi imagines locorum naturaliter retinent, ipsius tamen substantiae suae scientiam non habent, in recordatione corporalium rerum ... necessario -ent. COD. Iust. 2, 40, 5, 1 exceptionibus ... in suo statu -entibus. *al.* absque: VVLG. Ier. 4, 7 civitates tuae vastabuntur -entes a. habitatore. ⑦ *adv.:* SEN. Phaedr. 732 lacerae comae, ut sunt, -ant, facinoris tanti notae. APIC. 7, 4, 1 designas ofellas in cute, ita ut cutis sic -at. ⑧ *inf. (cf. p. 1005, 45):* OPTAT. 7, 4, 4 -sit oleum tale esse, quale et natum est.

⑨ *opp. notio praesentiae, propinquitatis sim., ita ut sit fere i. q. remotum manere:* **A c. indicio loci remoti (simul opp. actio progrediendi e. g. p. 1007, 1. 5, ita ut loci ad I pertinere possint):** ab (*vix huc* AMM. 23, 5, 5 pontem avelli praecepit, ne qui [cui *Valesius*] militum ab agminibus propriis revertendi fiducia -ret): PORPH. Hor. carm. 2, 11, 5

(fugit retro levis iuventas) decedit et -et a nobis procedente vita in se-nectutem (remeat *cod. P.* remanet *Pauly*). CYPR. domin. orat. 18 ne, dum quis abstentus separatur a Christi corpore, -at a salute. epist. 40, 1 semi-animis inventus *presbyter* ... a comitibus *martyribus*, quos ipse praemi-
5 serat, -sit invitus. COMM. apol. 606 dum gaudent in brevia, -ent a gratia Christi. PASS. Montan. 21, 6 contristabar in visu nocte, quod quasi a con-
10 legis meis -issem (*sim.* 21, 7). DON. Ter. Eun. 303, 1 quod ... diu -erit a persequenda virgine. HIER. in Is. 11, 40, 9 1.63 G. ovem erroneam et a grege solido -entem. reg. Pachom. 131 p.48, 2. EVSEB. EMES. serm. 19, 10. LIBERAT. 12 Conc. II 5 p. 118, 18 Domnum ... -entem ab orthodoxorum
15 depositione. *al.* *alio*: CYPR. epist. 43, 5, 4 extra ecclesiam soli -ant, qui de ecclesia recesserunt. 45, 3, 2 illis solis foris -entibus, qui ... ad nos redire noluerunt (66, 8, 1 quando omnis ecclesiae populus ... collectus sit ..., soli illi f. -erint, qui, etsi intus essent, eiciendi fuerant). AVG. civ. 16, 2 p.122, 8 medius Noe filius, tamquam se ab utroque *fratre* discernens et
inter utrumque -ens. **B** *cetera exempla (nisi rem adhuc agendam vel tractandam indicari intellegas coll. p. 1001, 40sq. 1002, 56sq.)*: VLP. dig. 21, 1, 23, 9 quia et si venditio -isset, nihil haec res emptori proderat
(venditoris mansisset *Budaeus*). AMBR. incarn. 3, 16 'in principio erat verbum': hoc est, -at caelum; nondum enim erat, quando in principio erat
20 verbum. *ibid.* -ant etiam tempora, quia post caelum tempora; -ant etiam angeli.

deriv.: remansio, remansor.

compos.: subremaneo.

Koike.

remāno, -āvi, -āre. *a re- et manare.* [*aetatis recentioris vid. frg. 14 Lisorii (vix LVX.), Arch. Lat. Med. Aevi 32, 1962, 196.*]

1 de aquis, fere i. q. refruere: ENN. ann. 69 *undae sim.* des(titu)unt (*suppl. Scaliger*) rivos camposque, (rem(an)ant) (*suppletur e lem-
mate* FEST. p.282 -ant: repetunt [reptent *cod.*, reptant *Paul.*, replent *Skutsch* in ed. p. 70. 158sq. cogitans de campis inundandis coll. usu trans. *verbi q. e. summano*]). LVCR. 5, 269 (= 6, 635) *sub terra* retro ... -at materies
30 umoris et ad caput amnibus omnis (convenit) (confluit 6, 637). CHALC. transl. p. 22^E in *Aegypto umor* ex imo per ... planitiem tranquillo reditu stagnis detumescitibus -at (remeat *var. l.*; *opp.* superne manat; *gr.* ἐπαν-
ιέναι πέρωνεν, *opp.* ἐπιρροεῖ). **2 de cisterna sim., fere i. q. redun-
dare** (*cf. vol. VIII 322, 44. 66sq.*): VET. LAT. Sirach 50, 3 -verunt putei
aquarum et ... adimpleti sunt supra modum (eman-, hore man- *var. ll.*; *aliter gr.* ἐλατομήθη ἀποδοχείων ὑδάτων). *Bk.*

remānsio, -ōnis *f.* *a remanere.* GLOSS. II 239, 13 ἀπομονή: -o. 309, 46 ἐπιμονή: perseverantia, sedulitas, -o. [*confunditur in codd. c. mansio l. 53. 61.*]

i. q. actio remanendi vel status remanens (saepius indicat gen. vel pron. poss., quis remaneat; opp. profectio l. 45. 46. 55, mutatio l. 62); fit -o: **1 ita ut aliquis non progrediatur, abscedat**: CIC. Lig. 4 *Li-
garii profectio, sc. in provinciam Africae, certe animum tuum, sc. Caesaris, non debet offendere; num igitur -o? multo minus; nam profectio voluntatem habuit non turpem, -o necessitatem etiam honestam (5 in Africa restitit). ad Q. fr. 3, 1, 17 tuam, sc. fratris Caesarem in Britanniam comitati, -em ... probo (cf. 9 mea permissio mansionis tuae). AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 43, 1 (41, 2 ad insulam adpulsos Trogodytas ... regredi nequivis-
5 se; deinde plurimo immorantes tempore in insula invenisse lapidem to-
pazion; in compar.) Trogodytae illi quasi (pretio suae -is, invento repetie-
runt domum (postea: emolumento morae; pretiosiore mansionis *codd. plerique*). PAVL. NOL. epist. 43, 2 (1 remorationis) breviores earum *epis-
tularum* quasi properans et in perfectionis ianuis pendens ... exegit *per-
lator*, prolixiores autem, cum de longa eius -e securi esse coepissemus, ... scripsimus. AVG. c. acad. 3, 15, 34 (antea: viatore illo discedente in bivio figuratur alter) equiti advenienti ... dicit ... -is suae causam. LEO M. epist. 16, 2 (respic. Luc. 2, 41sq.) Iesus in templum Ierusalem cum parentibus venit et, cum abesset a societate redeuntium, ... rationem ... -is suae reddens '...' inquit *eqs.* (mansionis *cod. unus*). GRAMM. suppl. 158, 22 (de praepos.) ut, quando mutatio loci sit, teneatur accusativus, quando -o sit, teneatur ablativus (antea *disting.* 'eo in forum' ab 'in foro sum', *pro syn. bis* perman-
sio). **2 ita ut aliquis relinquatur, ab alio non ducatur**: AMBR. off. 1, 41, 205 *sanctus Laurentius*, cum videret Xistum episcopum suum ad martyrium duci, flere coepit non passionem illius, sed suam -em (postea: 'quo progredieris sine filio, pater?'). *transfertur ad usum non localem*: PAVL. NOL. epist. 11, 6 (explicatur *Matth. 24, 40 Christo adveniente* duo erunt in agro: unus adsumetur et unus relinquatur) fide gentium et -e Iudaeorum.*

remānsor, -ōris *m.* *a remanere. technice de milite:*

1 qui commilitonibus expeditionem suscipientibus in castris remanet (ad rem v. Speidel, Die Denkmäler der Kaiserreiter, 1994, 80sq.): CIL VI 225 a 13 (a. 200) genio turmae pro reditu[s] eorum *equitum* ab expeditione Parthica ... aram ... posuit ... (Marcus) Aurelius Nepos -r. **?2 qui vel sine**

permissu vel supra tempus foris manet, non redit (siquidem utrobique recte trad. in cod. F saec. VI): MEN. dig. 49, 16, 4, 13 edicta Germanici Caesaris militem desertorem faciebant, qui diu afuisset, ut is inter -es haberetur (emans- *Haloander, quem cum Mommsen secuti sumus vol. V 2, 448, 12; seq. 14 et 15 emansionis*). 49, 16, 5, 6 si a barbaris remissus bonus miles antea aestimatus fuit, prope est, ut adfirmationis eius, *sc. se non transfugisse, credatur, si -r aut neglegens suorum aut signis aut extra contubernium agens, non credetur ei (emans- Haloander).* *Simonsen.*

[**remant perperam trad. p. 1007, 28.**]

remasculo, -ātum, -āre. *a re- et masculus, cf. commasculo.*

i. q. in statum masculi reducere: GLOSS. IV 461, 50 (*mirum inter gloss. Verg.*) -ta: virili virtute resumpta ([-el(data *codd.*, cf. vol. VIII 426, 79sq.]. V 609, 20 [*trad. forma -ulata*]).

remastico, -āre. *a re- et masticare. i. q. iterum masticare:*

GLOSS. II Abav. RU 19 ruminat pecus: quando -at, hoc est (cruminat) ([₁ e Varrone rust. 3, 14, 3?]. V Aa R 648 [= Abba RU 12] r.: diligenter
15 (examinat, vel) p. cum -at [₁ recogitat et, Abba]. cf. p. 1000, 35sq.).

parusp(idi), *i. paropsides, remāt(ī) n(umero) tot INSCR.* Marichal, La Graufesenque p.261 II 6 (saec. II med.). *obscurum, nisi latet nom. propr. (v. vol. X I, 437, 49sq.)*; respicitur genus vas. *Bk.*

remeabilis, -e. *a remeare (nisi retrograde ab irremeabilis).*

GLOSS. II 305, 42 ἐπαναλύτης: -is.

1 active, fere i. q. remeans: **a -e est id, quod reverti, regredi so-
let**: GERM. 674 cum prima subit facies -is Arcus *eqs.* (cf. gr. 673 ἀντέλ-
25 λοντι). STAT. Theb. 4, 537 quis ... -e saxum *Sisyphi* ... nesciat? **b cetera exempla (cf. l. 34)**: TERT. resurr. 1, 5 Platonici ... animam ... in corpora -em adfirmant. PRVD. apoth. 1049 e tumulo cum iam -is adstat *Christus*, cerno deum. ORIENT. carm. app. 3, 59 *Christus* sede sedens patria ..., unde humilem dignatus humum -is illo est. *describitur status*:
30 SERV. Aen. 5, 251 erat in chlamyde flexuosa et in se -is purpura, in modum Maeandri.

2 passive; -e est: a id, quod remeare sinit: STAT. Theb. 6, 945 uni *Adrasto* -e bellum et tristes domino spondebat *omen* ... recursus, *sc. in patriam (nisi iterum Thebas cum epigonis, ut locus ad 1b pertineat)*. **b iter, quod remeare potest, sc. denuo percurri**: AVSON. 2, 3 (153 S.), 23 (= PAVL. NOL. carm. 5, 23) *Christus resurrectione* esse i. aeternae docuit -e vitae, *sc. ut protoplastis vel Helliae Enochque patuit (seq. p. 1022, 6)*. *retrosum percurri*: EVSEB. GALLIC. hom. 36, 4 cum ... coeperit *anima* ... nequaquam -e i. agere per fines illos, ubi ipsa lux deficit. *Fischer.*

remeāculum, -ī *n.* *a remeare. i. q. via vel actio remeandi*: APVL. met. 6, 2, 5 (*in precatone subtilius expolita*) per ... inluminarum Proserpinae nuptiarum demeacula et luminosarum filiae inventionum -a.

remeatio, (-ōnis) *f.* *a remeare. i. q. actio remeandi: technice in arte rhet.*: CARM. de fig. 88 μετὰβασις: at rem(e)atio fit, cum rursus me redigo ad rem (*sec. Rut. Lup. 2, 1 orationem* ... revocamus). *in sermone communi*: SERM. Caspari p.195, 26 adventus eorum *angelorum* fuit tacitus et quieta -o (e. g. *iud. 6, 11. 21*).

remeatus, -ūs *m.* *a remeare sec. commeatus. i. q. actio remeandi, sc. licentia remeandi*: MARCIAN. dig. 48, 19, 4 nemo potest comeatuum -umve dare exuli, nisi imperator.

remediābilis, -e. *a remediare. [confunditur c. remedialis CASSIOD. anim. 15 l. 9 (in falsa var. lect. l. 68. 71. p. 1009, 2).]*

1 vi pass. significatur, qui remediari potest, fere i. q. emendabilis (masc. pro subst.): SEN. epist. 95, 29 *philosophia* fuit aliquando simplicior inter minora peccantis et levi quoque cura -es. **2 vi instr. significatur, quo quis remediare potest, fere i. q. salutaris**: VINDIC. epist. ad Valent. 4 *aegrotus* perductus unguentis -bus. CASSIOD. anim. 15 l. 9 (*inter supplicia aeterna*) mors sine -i fine. 17 l. 61 poena *per Christum* facta est aeterna requies, passio -is. in psalm. 45 l. 230 quam ... -is psalmus eluxit ...; fit ... nobis, quod legitur, auxilium.

compos.: cf. irremediabilis.

Bk.

remediālis, -e. *a remedium. [confunditur in codd. c. remedia-bilis, v. l. 53.]*

i. q. ad remedium pertinens, salutaris: 1 spectat ad medicinam: MACR. Sat. 7, 16, 34 inest ... aeri metallo vis quaedam -is (cf. *Arist. probl. 863a28 φαμακῶδες*). CASSIOD. var. 10, 29, 1 (antea: aquas *Bormias* ... velle te *podagrosium* expetere) desiderium tuum -i (-abilis *codd. pauci*) iussione sanamus. **2 spectat ad quamvis emendationem**:

AVELL. 103, 5 *haereticus errores confessus implorat -e subsidium*. CASSIOD. anim. 7 l. 7 contra adversa vel prospera -is (-abilis *var. l.*) opponitur fortitudo. in psalm. 118, 16 l. 335 huic *oblivioni* -is opposita est meditatio. 123 l. 190 *confessores* ne caderent, ne corporis infirmitate titubarent, illa humani generis -is praestabat humilitas, ut spem suam totam in domino ponerent. 142, 1 l. 7 contra haec *peccata* paenitudo -is opponitur (cf. 142

[*Koike*]

l. 253 ut ... -is paenitentiae munere salvemur. var. 3, 14 malum ... cum perseverat, augetur, et -e (-abile var. l.) bonum est in peccatum accelerata correctio.

adv. **remediāliter**. i. q. modo remediali: EPIST. pontif. 701 Schwartz p. 10, 9 et ipsi peccatores perierunt, sed (esse peccatores, ut dictum est (pro sit?)), non poenaliter, sed -r (i. v. vol. XI, 1336, 45).

Koike.

remediatio, -ōnis f. a remediare. i. q. actio remediali: SCRIB. LARG. 11 (inde MARCELL. med. 1, 11) torpor partis, cui appositae sunt torpedines nigrae, quod signum est -is (antea: curatio).

remediator, -ōris m. a remediare. plur. non legitur. i. qui remediatur (pendet gen. obi. l. 13sq., abl. instr. l. 18): de Christo: TERT. adv. Marc. 4, 8, 4 ipse ... est Christus Esaiae, -r valitudinum (affertur Is. 53, 4. sim. 4, 35, 5 -e languorum et vitiorum adnuntiatio Christo. cf. e. g. 3, 17, 5 medicatorem). EPIST. episc. Greg. Tur. Franc. 9, 39 p. 462, 12 Christo auctore et -e firmamus, ut eqs. de mago: AVG. serm. 335F, 1 (Rev. Bénéd. 51, 1939, 21 adn.) non quando caput doles quaeras ... in cantatore m, -em sacrilegis ligaturis (376A, 4 i., ... -r, ... mathematicus). de consolatore quolibet: ENNOD. opusc. 3, 198 p. 382, 20 -is vestri singultus verba dissiciunt. Bk.

[remedio, -āre v. infra l. 32.]

remedio, -āvī, -ātum, -āre et **remedior**, -ārī. a remedium. scribitur -mend- l. 52. inter depon. affert PRISC. gramm. II 436, 7 '-or -aris' teste Capro, formas certas depon. v. l. 25. 64sq. p. 1010, 28sq. 1011, 3. GLOSS. II 327, 47 *θεραπεύω*: -or, medico, medeor. GLOSS. II Abav. RE 68 -at: curat, medicat(ur) (suppl. e ME 4 medicatur: -at). legitur in prosa orat. apud PAVL. FEST., SCRIB. LARG. (16tes), HYG. fab., TERT. al., maxime apud medicos (MARCELL. plus 40tes) et veterinarios. [nisi a gr. *ῥιζοῦσθαι* (Cioranescu, Dicc. etim. rumano, 1966, 698), fortasse val. se răzima, rezema, rezima 'inniti, anniti'. cf. M.-L. 7194a. Tikin-Miron³ III 330. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. redimere p. 1010, 11 (in falsa var. l. HEGES. 2, 12, 1 p. 163, 21), remedicare l. 44 (restit. p. 1010, 12), remedium (esse) p. 1010, 34 (in falsa var. l. cod. Monac. CHIRON 587), ceterum v. l. 52. p. 1010, 36; trad. loco parum perspicuo Ps. DIOSC. herb. fem. 53 l. 27.]

i. q. remedio salutem restituere, curare, sanare (intrans. p. 1010, 60, refl. p. 1010, 4. 73, pass. impers. p. 1010, 57; indicatur, a quo malo quis [quid] liberetur, per abl. p. 1010, 15, praepos. ab l. 74, de p. 1010, 64, in quem statum, per praepos. in p. 1010, 64sq.; p. p. pro subst. p. 1010, 17 sqq.): I proprie, sc. sanantur morbi, vitia corporis, aegritudo animi (in compar. l. 61): A indicatur, quis vel quid sanetur (sanant homines remedia dantes sim. [sed deus e. g. l. 44. 72sq., angeli l. 46. 60, animal p. 1010, 4] vel ipsa remedia, e. g. l. 56sq.): 1 per dat. (sc. sec. mederi) indicantem: rem: PAVL. FEST. p. 222 Apollo -ans morbis (remedians var. l.). hominem (arcuimus p. 1010, 41): VET. LAT. Tob. 3, 17 (cod. 62) missus est Raphael angelus -are duobus, Tobi curare maculas occulorum ... [et Sarram ... dare Tobiae ... uxorem et conligare ... daemonium nequissimum, (sec. explicationem per [ ] [fort. etiam per curare] locus simul ad IIB vergit; gr. *ἰάσασθαι τοὺς ὄφθαλμοὺς*, cod. 7 curare, 150 sanare, 109 ut providens, Vulg. 3, 25 ut curaret). PLIN. phys. Sang. p. 224 l. 3 (l. 1 emendasti) mox -asti (h)omini[s] (p. 270 l. 23 mire). p. 272 l. 18 pulverem da ... et statim ei reme[n]d(i)asti (contaminatum est per emendare? de perf. v. p. 1010, 43sq.).

2 per acc. (nom. in struct. pass.) indicantem: a morbum sim.: SCRIB. LARG. 11 (inde MARCELL. med. 1, 11) capitis dolorem ... protinus tollit et in perpetuum -at torpedo ... imposita (122 [inde MARCELL. med. 29, 6] quiddam et in praesentia d. tollit et in futurum -at [seq. p. 1010, 28]. 162 [inde MARCELL. med. 36, 46]. MARCELL. med. 1, 57. 9, 71). 146 aquae tales mirifice -ant vesicae vitia (TERT. bapt. 5, 6 qui [sc. angelus et aqua sec. Ioh. 5, 2sq.] v. corporis -bant, nunc spiritum medentur). al. TERT. adv. Marc. 4, 11, 2 quasi ad malam valitudinem -andam. SER. med. capp. 48 quartanae typo -ando (sc. febris ut: 49. 50). Ps. MVSA herb. Vett. l. 23 ut herba ea morbos quosdam -et (ISID. orig. 12, 4, 22). PLIN. phys. Sang. p. 277 l. 1 lassitudinem. al. formae depon.: HIER. epist. 68, 1, 4 (agitur de caecitate) quod crebro medici -antur. adv. Iovin. 2, 10 impatientiam gulae (sc. malam inde ortum) vomitu -antur.

b animantem eiusve partem morbis sim. laborantem: a quaelibet exempla: SCRIB. LARG. 14 crocodili testiculum ... multos -asse. 18 viros facilius mulieribus -ari. 162 hōc quidam ... -tus est (inde MARCELL. med. 36, 46). 230 ea res et palpebram pilosam -at. al. HYG. fab. 101, 4 hasta rasa -tus est Telephus. TERT. adv. Marc. 4, 35, 6 (respic. IV reg. 5, 1sq.) creatoris unum leprosum -antis et ... eius, qui decem emundarit (sc. Christi sec. Luc. 17, 11sq., quo spectat: 4, 35, 8 illos decem -tos esse, quia eqs. 4, 35, 11 [seq. p. 1010, 19]). orat. 29, 2 aegros. Scap. 4, 5 quidam aut a daemonibus aut valitudinibus -ti sunt. GARG. MART. cur. boum 8 si bovi

intestina dolebunt, ... haec fiant: -bitur (item sanantur animalia: PELAGON. 278 [seq. l. 44; in praecantatione, cf. l. 42] hoc carmen ... equo dices: 'semel natus, semel -tus'. CHIRON 181 praecipitur ... morb(id)us agro proicere; ... rigore -antur. DIOSC. 4, 73 p. 43, 2 scorpio paralyisi affectus -at se, cum eqs. Ps. THEOD. PRISC. add. p. 281, 22 cani rabioso si id ... dederis, -asti eum). MARCELL. med. 16, 63 pthiisicus laser tritum ... bibat; potenter -bitur (25, 33. cf. l. 58). 20, 117 epilepticus, si ... id sorbeat ..., mire -bitur. 27, 65 caprae silvaticae iecur ... cyliacos -at. 29, 17 id mire colo -ando proderit. PLAC. med. 7, 13 rec. a epileptici lotium verris ... bibat, -bitur (bibant, -buntur var. l.). 27, 2 rec. β. DIOSC. 4, 75 p. 43, 18 conium quisquis biberit ..., mero calido -atur (redimatur var. l.). ANTIDOT. Brux. app. 202 regio morbo tentus ... sic remedi[c]abitur (corr. Rose). Ps. THEOD. PRISC. add. p. 285, 11 submeiulos. PLIN. phys. Bamb. 82, 4 hic suscus, si quid ... in epare mali[s] est, -at et sanat in quadriduo ..., qui etiam a medicis fuerit desperatus. Sang. p. 265 l. 18 mulier -ta est, quo (i. eo [fab eo], sc. vitio, quod) abe(b)at in faciem. p. 278 l. 12 -bis nescientem. al. p. p. pro subst.: SCRIB. LARG. 122 (antea l. 28) oportet ... non indifferenter -tos in futurum vivere (inde sim. MARCELL. med. 29, 10). TERT. adv. Marc. 4, 35, 11 (respic. Luc. 17, 15sq.) omnes retro -ti a Christo.

β accedit adv. vel locut. praepos. indicans: quo quis temporis spatio sanetur: MARCELL. med. 10, 61 intra triduum (cf. l. 14). 14, 60 statim (20, 142. al. apud eundem; cf. l. 47. 50. p. 1009, 52). 25, 46 cito (26, 19. 27, 135. cf. l. 51). PLIN. phys. Sang. p. 273 l. 16 continuo (cf. l. 51). sim. al. quamdiu remedium efficax sit (cf. l. 29. 38. 55. p. 1009, 56sq.):

PLIN. phys. Sang. p. 269 l. 25 in totum annum. quaelibet: mire l. 7. p. 1009, 51 (cf. l. 49 et mirifice l. 35), potenter l. 6.

B absolute vel obi. e contextu subaudiendo: 1 sanat res:

a formae depon. (cf. l. 59): SCRIB. LARG. 122 (antea p. 1009, 57; seq. l. 17) medicamentum in futurum quoque -atur (-at ed. Helmreich; inde MARCELL. l. 38). Ps. APVL. herb. 60 l. 5 herba quaedam ... -bitur (113 l. 3 h. ... subponitur sub pulvino nescienti fabricanti, -bitur [-atur var. l.; nisi ad p. 1009, 67sq. ut: herb. app. 112 l. 4]). PLAC. med. 5, 18 rec. β lac caprae ... potatum -bitur. 9, 9 rec. β canis eiusdem, sc. qui momordit, iecur esum ... -bitur (remedium est var. l.). b formae act.: PLIN. med. 1, 1, 7 aqua talis pota ... -at. 3, 30, 2 quiddam impositum mirifice -at ([emendat, medetur codd. aliquot]). Ps. APVL. herb. 2 l. 21 [mire cod. unus]. (cf. p. 1009, 59 et PLIN. phys. Sang. p. 272 l. 22 admirabiliter). MARCELL. med. 29, 6 potio saepe data ... in futurum quoque ... -bit (cf. l. 29). PLAC. med. 5, 13 rec. a sanguis (sanguinis var. l.) caprae potus -at. Ps. THEOD. PRISC. add. p. 282, 14 sanguis testudinis ... potui (datus, veneno salamandrae laborantibus, mire -at (i. iungas). PLIN. phys. Sang. p. 272 l. 1. 3 'nepita, si -veris, dabo tibi aquam' (cf. l. 2). al.

2 sanat homo: a forma -āsti (de perf. v. Hofmann-Szantyr 318; cf. l. 6. 58. p. 1009, 51sq.): PELAGON. 278 (antea l. 2) -asti, si frequenter incantaveris. Ps. THEOD. PRISC. add. p. 282, 11 aquam talem ... dato, -asti. p. 285, 13 mire. p. 289, 23. PLIN. phys. Sang. p. 240 l. 6 potionem bibat et -asti (l. 9 emendabis). p. 272 l. 11 statim. al. b forma -bis (arcuimus l. 61): PELAGON. 458 hoc facito: ..., -bis. Ps. APVL. herb. 106 l. 4 herbam eam ex aqua ... potui (dabis, -bis mire, ([v. app. crit.]). MARCELL. med. 33, 10. cf. l. 7. 41. 46. p. 1009, 51). MARCELL. med. 14, 54 statim (18, 4. cf. cito: 20, 74. 31, 45. continuo: 26, 120). PLAC. med. 7, 9 rec. a testiculos verris ex aqua ... (potus), -bis (acc. plur. pro potos sec. Santos Paz, ed. 2018, 74. 77; potatus var. l., potatus ed. Howald-Sigerist. cf. 7, 7 rec. β testiculi ... ex aqua poti ... remedium est). al. c cetera exempla: CHIRON 975 id et impones et -as. PLIN. phys. Sang. p. 269 l. 28 si in relicuum tempus -are volueris eqs.

3 pass. impers. (si recte trad.): MARCELL. med. 16, 71 axungiae ... unciae tres ... potui pthiisicis datae, potenter -tum est (syntaxi mira ut l. 52; de perf. v. l. 43sq.; -antur, sc. depon., ed. Helmreich).

C intrans., sc. i. q. sanari (sc. a parte aegri): PLIN. phys. Sang. p. 252 l. 30 sciaticis: ante ortum solis vadis ad mare per triduum ...; -bis.

II translate, sc. de actione: A corrigendi, emendandi (sine obi. acc. l. 70): 1 quamlibet rem: TERT. bapt. 9, 2 (respic. exod. 15, 25) aqua de amaritudinis vitio in suum commodum suavitatis Mosei ligno -atur; lignum illud erat Christus ... amararum retro naturae venas in saluberrimas aquas, baptismi scilicet, ex sese -ans. praescr. 38, 4 ne aliquid nobis contrarium ... in scripturis deprehensum ... transmutatione -remus? HERM. Pal. sim. 9, 31, 4 illas ... malas scissuras -ate ac tollite a vobis (vulg. permedicare, sed v. vol. XI, 1535, 67). CONC. Rei. a. 439 p. 63 l. 11 (antea: transgressionis ... remedium) non ulciscendi, sed -andi studium. Arel. a. 449/461 p. 132 l. 8 (antea: curetur et abstergatur) ad hoc ... -andum scandalum. 2 hominum corpus vel animam: TERT. adv. Marc. 5, 14, 2 si spiritus dei carnem -ret. HERM. Pal. sim. 9, 32, 1 (sim. vulg.) -ate vos. HIER. tract. in Marc. p. 336, 33 impossibile paene est -ari animam, quam invidia possederit (vita Hilar. 12, 3 Aesculapii ... non -antis animas, sed

[Bruno]

perdentis). **3 vitium, peccatum:** TERT. resurr. 20, 7 *animae vitiorum a domino -torum* (HIER. epist. 125, 14, 1 [*respic. Esth. 2, 1sq.*] *principes Persarum peccatum ... peccato -antur [medicantur edd. vet.]*, nos amore virtutum vitia superemus). HERM. Pal. sim. 9, 23, 5 (*sim. vulg.*) agite poenitentiam et dominus -bit ... delicta vestra (*gr. ἰάσεται*). 9, 28, 5 peccata vestra -buntur [*gr. ἴνα ... ἰαθῶσιν, vulg. ut ... redimantur*]. *adde* HIER. l. 3).

B adiuvandi, providendi (huc simul vergit p. 1009, 46): SCHOL. Stat. Theb. 4, 43 Neptunus -turus humanos successus ingenio ac potentia ... terram tridente percussit ... et prosiluerunt duo equi.

deriv.: remediabilis, remediatio, remediator.

compos.: irremediabilis.

Bruno.

*remedium, -ī n. [*a* *remederi; cf. Leumann, *Gramm.* 1977, 294. *Mei.*] *de origine:* AVG. c. Iulian. 3, 21, 42 -um ... a medendo, id est a medicando, nomen accepit. NOT. Tir. 56, 36 -um. *de genere et forma masc.:* TAB. devot. Audollent 250A, 20 omnem -um (v. p. 1012, 42; *item c. attrib. masc.* CANON. p. 1014, 68). ORIBAS. syn. 9, 56, 4 La p. 389 iam nondum spes est vel -us (cf. l. 34). *gen. sing. -dī metro firmatur* LVCR. 6, 1226. *de notione et differentia:* CHAR. gramm. p. 387, 12 sqq. -um, ne periclitetur, datur, medicamentum ad subita pericula aptatur; atque ita -um submovet imminetia, medicamentum sanat inlata. GLOSS.^L II Philox. RE 146 -um: ἰάμα, ἀντιράμακον, βοήθημα, θεραπεΐα. GLOSS. III 135, 20 δίορθωμα: -um. *sim. al., v. etiam p. 1015, 62.* *legitur in versibus raro inde a CAECIL., TER. (v. IBI), in orat. soluta inde a CATONE, RHET. Her., CIC., praecipue apud CELS., SEN. philos., PLIN. nat. aliosque rerum med. scriptores (sed deest e. g. CASS. FEL.).* [*a serm. docto haud aliena pedem. (Val Sesia) armédja, francog. vet. remire, varia dial. et prov. remeçi, cat. remei; sard. centr. remèyu 'ager, praedium'; sic. vet. remeiu, rec. riméggü, rimìggü 'otium, requies' (Värvaro, *Vocab. storico-etim. del siciliano II, 2014, 869*). cf. M.-L. 7194b et Faré, *Postille. Wagner II 348. Wartburg X 236sq. Coromines V 645. Schd.-Cr.*] *restit.* APVL. met. 10, 14, 7 iacturae (re)medium (*corrigitur haplographia ut:* PLIN. phys. Sang. p. 232 l. 1 dolorem (re)medium. cf. l. 34sq.); *false trad. pro rationem* CALP. decl. 13, *pro medius per dittographiam* ORIBAS. eup. 2, 1 A 18 La p. 485 naturae -us (*gr. μέσον, Aa medius*); *e con. incerta* ARNOB. nat. 6, 23 p. 337, 13.]*

i. q. actio medendi, mala repellendi vel res ei usui apta (mala non solum fugantur, verum etiam impediuntur, ne fiant, v. e. g. p. 1012, 5. 11. 12. 60. 66. 1013, 4. 39. 56 nec non amuleta sim. p. 1012, 18sq. 39sq., hic illic etiam vim restituenti intellegas; gr. respondet ἀλεξήριον p. 1013, 22, βοήθημα GALEN. sect. 8, 22, ἰάμα GALEN. sect. 3, 2. *al. ibid., ἰασίς p. 1014, 31 et EVSTATH.* Basil. hex. 6, 5, 3 GALEN. sect. 3, 12. *al. ibid., φάρμακον* RVFIN. hist. 5, 11, 3, *ceterum v. p. 1014, 58sq.:* **I usu communi:** **A repelluntur mala corporis (mentis l. 54) hominum vel animalium vel herbarum, morbi (imagines v. sub B):** **1 in arte medica sim. (sanantur animalia e. g. l. 49. p. 1012, 9sq.:** **a de curatione, ratione medendi (exempla selecta inde a CELSO; quaedam etiam ad b trahere possis):** CATO agr. 159 intertrigini -um: in viam cum ibis, apsinthi Pontici surculum sub anulo habeto. LVCR. 6, 1226 *tempore pestilentiae non ratio -i communis certa dabatur.* VARRO rust. 2, 3, 8 quibus -is *magistri pecoris* utantur ad morbos eqs. NEP. Att. 21, 2 cui *tenesmo -a* celeria faciliaque proponebantur (*nisi ad b*). LIV. 45, 28, 3 *templum Aesculapi* tum donis dives erat, quae -orum salutarium aegri mercedem sacraverant deo (*item de -is a deo per somnia datis:* PETRON. 18, 3 *si -um ad tertianam deus illi monstrasset. al.*). SEN. contr. 9, 4, 9 cum illi, *qui per insaniam patrem pulsavit*, non supplicio, sed -o opus sit. contr. exc. 4, 5, 2 temerariis -is graves morbi curantur, quibus uti non audeo in noverca. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 convocati medici attentissimo consilio *Alexandri* salutis -a circuminspiciebant. CELS. 3, 2, 2 quaedam -a *inrescentibus morbis*, plura inclinatis conveniunt. 3, 14, 2 *in febris tertiana tria -a -vomitus, alvi ductionis, vini, - per triduum ... temptare (, , pertinet ad b)*. 4, 6, 4 die nocteque ... hoc -o, *sc. frictione*, utendum est. 4, 12, 1 *diversa ...*, ut vitia eius *stomachi*, sic etiam -a sunt: ubi exaestuat, aceto cum rosa extrinsecus subinde fovendus est eqs. 4, 13, 2 -um ... est magni ... doloris laterum sanguis missus. CVRT. 3, 5, 15 *inexperta -a haud iniuria ipsis medicis suspecta.* COLVM. 7, 5, 16 nec medicamentorum nec ferri -a patitur. SCRIB. LARG. 52 quia plerumque vexantur nares gravedine ..., non alienum est scire te eius quoque rei -a; prodest igitur quies ... et ... abstinentia. PLIN. nat. 8, 85 nullo ictus *aspidis* -o, praeterquam si confestim partes contactae amputentur. 23, 123 carcinomati ... ficum imponi paene singulare -um est. CHIRON 362 (361 si suspirium aridum habuerit) pro -o secabis inter nares et ibi aquam impones (*inde* VEG. mulom. 1, 11, 13 sequens -um ad aridum morbum: inter nares iumenti scalpello secabis eqs.). *al.*

b de medicamentis, sc. corporalibus: **a quibuslibet (fort. huc l. 50):** CIC. nat. deor. 2, 161 *ut ex beluis occisis -a morbis et vulneribus* eligamus, sicut ex quibusdam stirpibus et herbis. PAVL. FEST.

p. 110 laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum sit -orum. CELS. 1 prooem. 26 aptius ... extrinsecus inponi -a conperit interiorum ... sedibus. 5, 27, 12^A sunt ... quaedam -a propria adversus quaedam venena (*item contra venena:* CVRT. 9, 8, 26 veneni -um. PLIN. nat. 16, 251. 25, 6 cotidie venenum bibere praesumptis -is. TAC. ann. 14, 3, 2 CALP. decl. 13. al.). 6, 6, 39^C vix ullum ... oculi vitium esse, quod non simplicibus quoque et promptis -is submovent possit. *al.* CVRT. 9, 10, 1 scabies corpora invasit ...; oleum -o fuit. *al.* COLVM. 2, 10, 25 eximia est herba Medica, ... quod aegrotanti pecori -um est. 6, 32, 2 *noxa* si iam inveteraverit, vehementioribus opus est -is. 9, 13, 3 veris principio si medicatos cibos *apibus* praebas, iisdem -is et provideri potest, ne tali peste vexentur, et, cum iam laborant, sanari. *al.* SCRIB. LARG. 163 quae cognita habui -a, ne cum serpentes noceant, dicam. *et saepius. de instrumentis chirurgi sim. (cf. p. 1011, 65):* SEN. dial. 5, 39, 4 medicum aiunt, cum regis filiam curare deberet nec sine ferro posset, dum tumentem mammam leniter fovet, scalpellum spongea tectum induxisse; repugnasset puella -o palam admoto eqs. SCRIB. LARG. 53 ad dentium dolorem ... forfices -um esse.

β de rebus corpori alligatis, amuletis (cf. l. 39sq. p. 1011, 47): VAL. MAX. 2, 5, 6 in ea *templa Febris* ... -a, quae corporibus aegrorum adnexa fuerant, deferebantur. SCRIB. LARG. 171 -o brachio sinistro alligato. PLIN. nat. 11, 97 infantium etiam -is ex cervice suspenduntur *scarabaei. al.* HIST. AVG. Carac. 5, 7 qui -a quartanis ... collo adnexa gestantur. MARCELL. med. 8, 50 lacerti ... oculos ... intra bullam ... claudes colloque suspendens; quod -um quamdiu tecum habueris, oculos non dolebis. PLAC. med. 16, 3 rec. β equi dentes ... collo suspensi dentibus infantium -um est. *al.*

c de vi, efficacia medicamentorum (exempla certiora; fere semper accedit adi. gradum efficaciae indicans): PLIN. nat. 15, 36 pitydia ... singularis -i adversus tussim (*item gen. pendet e subst. [nisi est sim. splendendum sit]:* 27, 127 Proserpinaca herba ... eximii adversus scorpiones -i. 28, 52. 34, 114 haec omnia ... colliguntur in pilulas: excellentis -i contra initia glaucomatum). 20, 9 articularis morbis decoctum *elaterium* in aceto inlinunt praesentaneo -o (*item abl. qual. [vix dat. fin.]:* 24, 118 singulari -o contra mala oris. 24, 121 alterum genus rubi ... gignit pilulam ... calculus praecipuo -o). 20, 69 nec beta sine -is est ...: radix ... contra serpentium morsus efficax esse dicitur eqs. 21, 118 *cyperi* radix adversus serpentium ictus ... praesentis -i est (36, 147 praecipui -i). *al.* MARCELL. med. 35, 9 harum compositionum ... utilia -a semper expertus sum.

2 in re magica sim.: **a respiciuntur res corpori alligatae, amuleta (cf. l. 18sq.:** VARRO ling. 7, 107 'praebia' a praebendo, ut sit tutus, quod si(n)t -a in collo pueris (cf. vol. X 2, 391, 18sq.). TAB. devot. Audollent 250A, 20 (*Carthagine; saec. III*) demon, ... pertranseas omnem -um et omnem filacterium et omnem tutamentum. AVG. catech. rud. 7, 3 ne ab ... -orum sacrilegorum alligatoribus ... seducatur *Christianus* (serm. 15A, 4 quaeratur ... -orum diabolicorum a.). doctr. christ. 2, 75 *ad superstitionem* pertinent omnes ... ligaturae atque -a, quae medicorum quoque disciplina condemnat (*inde* ISID. orig. 8, 9, 30 ligaturae execrabili -orum). MACR. Sat. 1, 6, 9 quam *auream bullam* in triumpho prae se gerebant *imperatores* inclusis intra eam -is, quae crederent adversus invidiam valentissima. *al.* **b exempla varia (cf. p. 1013, 20sq. 51sq.:** PLIN. nat. 19, 50 *in hortis* contra ... effascinationes dicari videmus in -o saturica signa. 28, 10 ex homine -orum ... maximae quaestionis ... est, polleantur aliquid verba et incantamenta carminum. APVL. met. 3, 25, 4 (*Photis ad Lucium in asinum mutatum*) primo diluculo -um festinabitur tibi. 4, 1, 6 *in rosario fiduciam habui*, si ... sumpto -o (*sc. rosis*) ... rursus erectus in hominem ... resurgerem. CHIRON 205 qui putant praecantationibus aut -is dolorem ventris posse sanari. AVG. doctr. christ. 2, 110 ad -a vel machinamenta superstitionis alicuius. serm. 56, 12 abstinentes ... a consultationibus mathematicorum, a -is incantatorum. *al.*

3 in re rustica (de pecore sanando v. sub I): COLVM. 2, 9, 10 quaedam ... subterraneae pestes adultas segetes ... enecant; id ne fiat, -o est aquae mixtus sucus herbae *cuiusdam* ...; nam hoc medicamine eqs. 5, 10, 16 p. 1015, 69. *al.* PLIN. nat. 15, 67 pensilibus contra vespas -o est oleo adspersi ex ore. 17, 117 huius *siccitatis* ... -um: eqs. *al.*

4 cetera exempla (v. etiam sub B1c): RHET. Her. 3, 12, 22 in extrema oratione continens vox -o est voci. CIC. nat. deor. 2, 126 pantheras *quasdam* ... -um quoddam habere, quo cum essent usae, non morentur. LIV. 10, 47, 6 *in pestilentia* libri aditi, ... quod -um eius mali ab diis daretur (*item de -is divinis:* QVINT. decl. 323, 6 si *dei* noluissem -um illi pestilentiae concedere, non indicare poterunt. *al.; cf. p. 1011, 52sq. 1013, 47. 70sq.*). FEST. p. 245 (*antea explic. portenta et ostenta*) monstra sunt, (quae) praecipiant quoque -a. CVRT. 9, 8, 26 *herbam quandam in somno visam* veneni -um esse. *al.*

B repelluntur varia mala, incommoda, sc. de quolibet auxilio, subsidio, levamine (addidimus imagines quasdam; metonymice de personis mendicibus p. 1013, 6sq. 1014, 46, de re p. 1013, 12. 1014, 40): **1 quali-**

bet in re (selecta inde a Cic.): a exempla varia: CAECIL. com. 119 meae morti -um reperibit nemo, *sc. difficultati nummariae*. TER. Andr. 468 quod -um nunc huic malo inveniam? Eun. 439 id ut ne fiat, *sc. ut a muliere offendaris*, haec res solast -o: *eqs.* Phorm. 824 ego nullo possum -o me evolvere ex his turbis. Ad. 294 *Geta servus solus mearum miseriarumst* -um (*item metonymice -um est homo*): GREG. M. epist. 11, 16 l. 3 qualiter Iohannes argentarius indigentibus fideiussore fuit saepe -um). *al.* CIC. Verr. II 1, 142 (*verba Verris finguntur*) si pupillo opus redimitur, mihi praeda de manibus eripitur; quod est igitur -um? quod? ne liceat pupillo redimere. 3, 129 non ... perpeterere, ut homines iniuriae tuae -um morte ac suspensio quaerent (*item -um est mors*): SEN. contr. exc. 3, 9, 2 etiam ubi -um est mori, scelus est occidere. 5, 1, 2 *iste praecidit -um meum, sc. laqueum, quo me suspenderam*. SEN. benef. 7, 20, 3 ingeniis talibus exitus -um est. dial. 6, 20, 1 omnibus finis, multis -um. *al.*; cf. l. 63. p. 1014, 38). Cluent. 123 (*in imag.*) cuius *stili censorii mucronem, i. graphium*, multis -is maiores nostri rettuderunt. Att. 12, 21, 5 ab his me -is, *sc. studiis philosophicis*, noli in istam turbam *urbis* vocare. PVBLIL. sent. I 21 iniuriarum -um est oblivio. CAES. civ. 3, 50, 2 p. 1017, 19. PAVL. FEST. p. 2 aquaelicium dicitur, cum aqua pluvialis -is quibusdam elicitur (*item in re fere magica* [cf. l. 51sq. p. 1012, 49sq.]; PLIN. nat. 21, 108 tradunt ... *asphodelum* ante portas villarum satum -o esse contra veneficiorum noxiam [cf. Theophr. hist. plant. 7, 13, 4 ἀλεξήριον]). SVET. Nero 56 (im)agunculam puellarem ... quasi -um insidiarum ... colere. *al.*). SEN. contr. 6, 7, 2 quaedam -a graviora ipsis periculis sunt. PETRON. 102, 13 Eumolpus ... atramentum habet; hoc ... -o mutemus colores a capillis usque ad unguis; ita tamquam servi Aethiopes *eqs.* *al.* **b -um medetur affectibus, animo laeso:** TER. Haut. 539 laudas, qui eros fallunt? :: ... magnarum saepe id -um aegritudinumst. Phorm. 185 quod cum audierit, quod eius -um inveniam iracundiae? (DON. ad loc. 4 proprie '-um', quasi iracundia sit morbus). CIC. Tusc. 2, 45 non esse ab eo *Epicuro* doloris -a quaerenda (*item agitur de dolore*: 5, 74 *Epicurus non illa sibi -a comparavit ad tolerandum dolore, firmitatem animi eqs.* ad Brut. 17, 1. PVBLIL. sent. C 12 cuius dolori -um est patientia. *al.*). 4, 58 videamus, quanta sint, quae a philosophia -a morbis animorum adhibeantur. BELL. Afr. 72, 4 (*elephantii milites terrebant*) cui uni rei tamen invenerat -um: *eqs.* (*item agitur de timore*: LIV. 2, 45, 4 simulationem intestinae discordiae -um timoris militum inventum. 3, 3, 5 Quinctius consul redierat Romam; id -um timori civium fuit *eqs.* OCTAVIA 442 magnum timoris -um clementia est. *al.*). SEN. dial. 4, 18, 1 accedamus ad -a eius *irae*; duo ... sunt: ne incidamus in iram et ne in ira peccemus. *al.* **c arcenda, lenienda sunt incommoda naturalia, tempestatis sim. (quaedam etiam ad A4 pertinere possint):** CIC. Verr. II 5, 26 temporibus hibernis ad magnitudinem frigorum ... hoc sibi -um compararat: *eqs.* (*item contra frigus*: CVRT. 7, 3, 14 neque aliud frigore torpentibus -um erat, quam ut ingredi cogerentur. 8, 4, 11 necessitas ... frigoris -um invenit: dolabris enim *eqs.* 8, 10, 7 opportunum ... -um ignis oblatum est: caesis quippe silvis flammam excitaverunt. *al.*). VAL. MAX. 1, 8, 2 l. 65 *Aesculapius* tempestatem, cui -o quaesitus erat, dispulit. SEN. nat. 6, 1, 6 adversus tonitrua et minas caeli subterraneae domus ... -a sunt. COLVM. 1, 4, 3 gravioris caeli multa -a priores tradiderunt *eqs.* 8, 5, 12 *cubili gallinae* stramenta graminis aliquid ... cum clavis ferreis subiciunt, quae cuncta -o (-a var. l.) creduntur esse adversus tonitrua, quibus vitantur ova *eqs.* (*item in re magica*: PLIN. nat. 10, 152 -um contra tonitrus clavus ferreus sub stramine ovorum positus. SVET. Aug. 90 fulgura ... expavescebat, ut semper ... pellem vituli marini circumferret pro -o). TAC. Germ. 16, 1 suam quisque domum spatio circumdat, sive adversus casus ignis -um sive inscitia aedificandi. *al.*

2 in re publica (exempla selecta inde a Liv.): a exempla varia: CIC. div. in Caec. 9 cum hoc unum his tot incommodis -um esse arbitraret, ut homines idonei ... causam rei publicae ... susciperent. Phil. 13, 25 veneficam audes appellare eum virum, qui tuis veneficiis -a invenit? Att. 7, 9, 3 (*agitur de Caesare consule*) neque ei *malo* -um est ullum. *al.* SALL. Catil. 40, 3 *Allobroges* queri de avaritia magistratum, accusare senatum, quod in eo auxilii nihil esset, miseris suis -um mortem expectare. LIV. praef. 9 *nunc* nec vitia nostra nec -a pati possumus. 3, 20, 8 non ita civitatem aegram esse, ut consuetis -is sisti possit; dictatore opus esse rei publicae. 5, 52, 9 quae res ... nisi instauratio sacrorum ... adfectae Veienti bello rei publicae -o fuit? 6, 35, 6 nullo -o alio praeter expertam ... intercessionem invento. 26, 3, 3 si mors sua -o publicis cladibus futura esset. CVRT. 9, 4, 22 ita seditionis non -a quam principia maiora sunt. PLIN. nat. 11, 105 *populo Romano* ad Sibyllina coacto -a confugere inopiae metu (*cf.* SERV. Aen. 6, 72 p. 1017, 47). QVINT. inst. 5, 2, 5 adversus consulta ... senatus ... -um nullum est, nisi *eqs.* TAC. ann. 1, 9, 4 non aliud discordantis patriae -um esse, quam (ut) ab uno regeretur. 4, 72, 3 -um ex bello erat. 11, 26, 1 imminens periculis -um ipsa pericula ratus. *al.* **b -um praebet princeps:** CIL III 7251, 9 (a. 49/50) multa -a

invenisse. ORAT. imp. Claud. (Chart. lat. ant. X 418) 2, 9 adversus quas *fraudes* excogitavimus ... -a. SEN. clem. 1, 13, 4 ostendens, quam invitus aspero -o manus admoveat. TAC. ann. 3, 28, 4 ni Tiberius statuendo -o quinque consularium ... sorte duxisset. TRAIAN. Plin. epist. 10, 55 non aliud -um dispicio ..., quam ut quantitas usurarum minuatur. SYMM. rel. 37, 3 ut utilitati publicae velox -um porrigatis. AMM. 15, 8, 21 communium ... -um aerumnarum in eius *imperatoris* locabat adventu *plebs*. NOVELL. Theod. 23 pr. quoniam saepe ab una civitate ... postulatum -um generalem solet formam correctionis adferre. 24 pr. *non* singulis cogemur adhibere medicinam, si generali -o cuncta sanemus. Valent. 7, 2 pr. cum pietas nostra ad provincialium quietem tuendam ... -a quaereret. *al.* *de indulgentia tributorum, debitorum*: PANEG. 5, 5, 6 -is sponte concessis. COD. Theod. 11, 28, 3 his *debitoribus* ... praecipue consulendum est, qui iusto -o indigent. 11, 28, 13 manentibus -is. SALV. gub. 4, 31 -a pridem nonnullis urbibus data quid aliud egerunt, quam ut divites cunctos immunes redderent? 5, 34 sicut in onere nonarum indictionum pauperes gravant, ita in novorum -orum opulatione sustentant: sicut tributis novis minores maxime deprimuntur, sic -is novis maxime sublevantur. *al.*

3 in iure (cf. l. 14): CIC. Cluent. 95 nedum his temporibus ... sine vestra sapientia, *iudices*, ac sine iudiciorum -is salvi esse possumus. GAIVS dig. 12, 2, 1 maximum -um expediendarum litium in usum venit iurandi religio. 35, 2, 80, 1 potest heredi hoc -o succurri, ut *eqs.* PAPIN. dig. 38, 2, 41 decreti -um poterit procedere. VLP. dig. 25, 4, 1, 3 *mulier* cogenda ... erit -is praetoris ... in ius venire (29, 2, 69). 39, 1, 1, 1 hoc ... edictum -umque operis novi nuntiationis adversus futura opera inductum est, ... adversus ea, quae nondum facta sunt, ne fiant. COD. Iust. 3, 36, 23 (a. 294) stipulationis et iuris adhibitio -o (4, 10, 9 [a. 294]). Theod. 11, 30, 15 litigatori liceat litem i. -o sublevare). 5, 3, 20 pr. ut ... ipsi *mariti* quidem commoda dotis lucentur, uxores autem sine nuptiali -o relinquuntur. *al.*

4 in doctrina christ.: HERM. vulg. sim. 8, 11 accipiant a domino -um priorum peccatorum suorum (*[gr. ἴσσω]*). GAUDENT. serm. 13, 20 elemosinis -um p. paenitens quaerit. AMBR. in Luc. 2, 91 Christus venit ad -um p. SALV. eccl. 2, 1, 1 diximus de -is p., immo potius de spebus -orum atque solaciis *eqs.* *al.*). CYPR. eleem. 3 quae *divina clementia* ... dedit curandis denuo sanandisque vulneribus -a salutaria (laps. 14 domini sacerdotem ... -is s. providere. NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 3, 1 CASSIOD. inst. 1, 32, 4). epist. 18, 2, 1 quominus illis *lapsis* quoque divino -o consulatur. PS. HIL. libell. 8 p. 79, 27 quae *mors* a deo pro -o hominibus attributa est et quae ... fit finis ... peccati. AMBR. obit. Theod. 46 *Helena* festinabat tangere -um immortalitatis, *sc. crucem*. PELAG. in I Cor. 7, 3 p. 159, 11 sqq. *incontinentibus* concedatur -um, ne fornicando moriantur; ... (14) non denegetur -um nuptiarum (in I Tim. 4, 2 p. 489, 17 AVG. c. Julian. 3, 21, 42. cf. RVFIN. Orig. in exod. 11, 7 p. 261, 20 -o ... nuptiali). RVFIN. Orig. in num. 10, 1 p. 71, 6 delicti -um quaerere. CONSVLT. Zacch. 2, 10, 8 ut -o (in -a var. l.) pereuntium ... dei filius mitteretur. FVLG. aet. mund. p. 172, 23 postquam Iud(aea salutis -um patibulo crucis affixit (*metonymice de Christo* [cf. p. 1013, 6]; *proprie*: FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 5, 1 *Manichaeus* semetipsum miser a -o s. exclusit. SACR. Leon. 871 ut *corda* -a s. aeternae ... custodiant. Greg. 157, 2 ut -um nobis perpetuae s. operentur *munera deo oblata.* *al.*). EVSEB. GALLIC. hom. 26, 1 -a paenitentiae (FVLG. RVSP. rem. pecc. 2, 15, 1 ut nunc vulneribus suis adhibeat conversionis ac p. -um. CAES. AREL. serm. 18, 7 ad p. -a et elemosinarum medicamenta. *al.*). SACR. Leon. 1058 (= Greg. 164, 1) misericordiae tuae -is ... fragilitas nostra subsistat (REGVLA mag. 15, 46 ut in afflictione omnium divinae m. -um speretur). 1087 cuius *sacrificii* -is dignaris absolvere peccatores. *al.*

II in versione prava -um significat machinationem, dolum sim. (redditur gr. μέθοδος, μεθοδεία): VET. LAT. II Macc. 13, 18 (rec. P) rex ... Antiochus accepto gustu audaciae Iudeorum adtemptavit -is ... locos (*recc. L, X methodis, B, M machinis, V arte*). Eph. 4, 14 (cod. 75. *al.*) ut non ... circumferamur omni vento doctrinae ... in astutia ad -um erroris ([*Vulg.* circumventionem]. *usum vocis explicare conantur* LVCIF. Athan. 2, 30 l. 7 ne ... ad diaboli ... -a recederent ab apostolica ... fide. MAR. VICTORIN. ad l. ut ... sit erroris tui -um intellectus alienus. AMBROSIAS. ad l. hoc ... -um est falsitatis, ut sub praetextu veritatis inducat errorem). 6, 11 (*ibid.*) ut possitis stare adversus -um diaboli (*cod. 77. al. et Vulg.* insidias). CANON. Turner II 1 p. 20 rec. II presbyteri, qui *in persecutione* immolaverunt et iterum respuerunt ..., *non* per -um aliquem, sed ex veritate, *partim restituendi sunt.*

agendum syntactica: **1 iuncturae verbales, sc. -um:** **a pro subi. positum (exempla selecta):** CELS. 3, 2, 2 quaedam -a incrementibus morbis ... conveniunt, ... apta sunt. 3, 23, 1 si -a non sustulerunt *morbum*. SEN. clem. 1, 9, 6 procedunt (PAPIN. dig. 38, 2, 41). dial. 5, 39, 2 prosunt (5, 39, 3 epist. 40, 4 PLIN. nat. 32, 42. *al.*). SCRIB. LARG. ind. capp. 162 sanat. *al.*

b *pro obi. positum pendet ex verbis (selectis):* **a** *quaerendi, reperiendi sim.:* CAECIL. com. 119 meae morti -um repperit nemo (CAES. civ. 3, 50, 2 p. 1017, 20. CELS. 1 prooem. 36. al.). TER. Andr. 468 quod -um nunc huic malo inveniam? (Phorm. 185. 200. 616 Cic. Phil. 13, 25 BELL. Afr. 72, 4. al.; c. ut p. 1017, 21 sq.). CIC. Verr. II 3, 129 -um ... quaerent (v. p. 1013, 10). Tusc. 2, 45. al. PVBLIL. sent. R 14 LIV. 2, 43, 10. al.). LIV. 22, 8, 5 ad -um ... desideratum (CELS. 3, 18, 2 SEN. dial. 3, 16, 2. al.). VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 timori -um ... petivit (PLIN. nat. 36, 10 TAC. hist. 5, 3, 1. al.). **β** *adhibendi, dandi sim.:* CIC. Tusc. 4, 58 quae ... -a morbis ... adhibeantur (4, 63 LIV. 22, 8, 5. 42, 40, 3 CELS. 1 prooem. 23. al.). nat. deor. 2, 126 quo -o cum essent usae *pantherae* (v. p. 1012, 66). VARRO rust. 2, 3, 8 CELS. 4, 6, 4. al.). CAES. civ. 1, 81, 4 praesenti malo aliis malis -a dabantur (LIV. 10, 47, 6 VAL. MAX. 2, 4, 5 l. 347. PLIN. nat. 29, 24 cum tot -a dederit natura. al.). CELS. 1 prooem. 37 temptatum (3, 14, 2 SEN. clem. 1, 9, 6 epist. 29, 3 QVINT. decl. 326, 6. al.). 3, 2, 2 experienda (4, 27, 1^d add. l. 89. CVRT. 3, 5, 16 [cf. 15 inexperta]. al.). **γ** *(non) accipiendi sim.:* LIV. praef. 9 pati (34, 49, 3 COLVM. 7, 5, 16). SEN. benef. 6, 24, 2 reiciunt. dial. 12, 1, 2 ad sustinenda -a. 12, 10, 3 recipit (QVINT. inst. 6, 4, 19. al.; cf. accipere: MAX. TAVR. 37, 3 CASSIOD. var. 5, 15, 3. al.). COLVM. 6, 19, 1 respuat (QVINT. inst. 6, 4, 19 FIRM. err. 16, 5. al.). PLIN. nat. 17, 247 *cupressus* omnia -a odit. al.

c *pro parte praedicati positum iungitur c. esse:* **a** -um est sim. (plur. l. 54. 58 sq.; subauditur esse e. g. l. 33. 39. 42. 44. 49); *quid (quis l. 28) -um sit, indicat:* **①** *(pro)nomen:* *pronomen (praeparat [acc. c.] inf. vel enunt. secund. e. g. l. 31. 37. p. 1013, 58):* TER. Haut. 539 id -um aegritudinumst (v. p. 1013, 28). CIC. Verr. II 1, 142 p. 1013, 9. LIV. 3, 3, 5 p. 1013, 37. PHAEDR. 2, 3, 3. al. *nomen:* TER. Ad. 294 *servus* mearum miseriarumst -um (v. p. 1013, 5 sqq.). VARRO ling. 7, 107 p. 1012, 40. PVBLIL. sent. C 12 p. 1013, 33. al. SEN. contr. 2, 1, 17 adoptio fortunae. CELS. 4, 13, 2 p. 1011, 63. al. **②** *(acc. c.) inf.:* *acc. c. inf.:* CIC. div. in Caec. 70 hoc -um est ... rei publicae ...: homines ad legum defensionem ... quam honestissimos ... accedere. PLIN. nat. 23, 123 p. 1011, 69. TAC. ann. 4, 50, 2 ponenda arma: unum adflctis id -um disserebat. al. *inf.:* SEN. contr. exc. 3, 9, 2 mori (v. p. 1013, 12). CELS. 4, 20, 2 -um est sanguinem mittere aut cucurbitulas ... admovere. 4, 27, 1^d add. l. 44 commune ... ad urinae difficultatem -um est [h]is cibus uti eqs. 5, 27, 2^c. SEN. nat. 4 praef. 6 hoc non esse -um tanti mali: nolle laudari. CVRT. 5, 3, 23 non aliud -um erat quam reverti. COLVM. 6, 6, 3. MELA 3, 102 ita adfectis -um est ex altero fonte bibere. PLIN. nat. 8, 188 -um est congregare eas oves. al. **③** *enunt. secund. cum:* ut: CIC. div. in Caec. 9 p. 1013, 58. CVRT. 7, 3, 14 non aliud -um erat, quam ut eqs. (v. p. 1013, 44). TAC. ann. 1, 9, 4 p. 1013, 73; cf. p. 1017, 21). PLIN. nat. 17, 260. 18, 85 -um est, ut gravissima quaeque grana eius serantur. al. *ne* (cf. p. 1013, 9): SEN. dial. 4, 18, 1 p. 1013, 39. PLIN. nat. 8, 205 -um est, ne prima subatione neque ante flaccidas aures coitus fiat. *si:* COLVM. 6, 17, 4 est etiam praesens -um, si conteras fraxini tenera cacumina quinque librarum eqs. PLIN. nat. 24, 172. 31, 40. QVINT. inst. 11, 1, 72 hoc ... commune -um est, si tota actione aequaliter appareat non honor modo eius, sed etiam caritas. TAC. ann. 4, 17, 3 non aliud ... -um est, quam si eqs. (VEREC. in cant. 7, 9). al. *coni. nudo:* MART. 11, 98, 22 -um mali solum est, facias amicum, basiare quem nolis. quod: QVINT. decl. 313, 11 adversus haec illud -um est, q. accusator cogitat, quid obiecturus sit. **④** *locut. c. praepos.:* in c. abl.: PLIN. nat. 18, 147 -um unicum i(n) aratro, saepius vertendo. 18, 157 -a eorum *morborum* ... in sarculo et ... cinere. 28, 178 *dentibus mobilibus* magnum -um est ... in luporum capitis cinere. cf. 28, 206 terminibus satis esse -i in leporis coagulo potio. 28, 217 praecipuum ... -um traditur in calculo onagri. *ex:* PLIN. nat. 29, 56 multa ... -a sunt ex anser. 29, 92 multa et alia ex his *vermibus* -a sunt. ASTER. ad Renat. 5 supremum etiam erit hac ex arte -um: natando praevinire mortem.

β -o est sim. (sc. dat. fin., cf. p. 1016, 26 sqq.; subauditur esse p. 1016, 2; saepe accedit dat. commodi; cf. SYNON. Cic. p. 423, 17 expedit. utile est. ... prodest. pro re est. -o est); *pro subi. sunt:* **①** *(pro)nomen indicantia:* *res:* TER. Eun. 439 haec res solast -o: ... par pro pari referto. RHET. Her. 3, 12, 22 p. 1012, 65. LIV. 5, 52, 9 p. 1013, 67. 26, 3, 3 p. 1013, 68. SEN. contr. 2, 6, 7 quaeritis, quae res mihi -o fuit: aetas. CELS. 4, 27, 1^d -o sunt cucurbitulae ... sub mammis admotae. 7, 29, 7 -o est cervix praecisa. CVRT. 9, 10, 1 p. 1012, 8. COLVM. 5, 10, 16 mala punica ne in arbore (h)ient, -o erunt, lapides tres, si ... ad radicem ipsam collocaveris (Reeve, erit trad.; *locum geminum* v. p. 1016, 30). al. PLIN. nat. 16, 251. al. APVL. Plat. 2, 9 p. 233 sicut illa *ars unguentaria* -o vult esse. PALLAD. vet. med. 7, 2 -o ... sunt cupressi (-i var. l.). al. *animantes:* HEGES. 5, 41, 2 p. 385, 16 quales sunt cives, quibus hostis -o est? HIER. in Ion. 1, 10 ut ipse -o (-um var. l.) sit, qui auctor peccati fuerat. CASSIOD. var. 12, 15, 7 leges ... administrantes -o, non oneri esse voluerunt. **②** *struct. ver-*

bales: *acc. c. inf., sc. pass.:* PLIN. nat. 15, 67 p. 1012, 62. 21, 166 colligi eam *anemomem* tertianis et quartanis -o. 28, 32 -o est ablui ... manus. 28, 45. *inf.:* PLIN. nat. 22, 116 si inguen tumeat, albam ceram in pube fixisse -o est. *enunt. condic. c. si* (cf. p. 1015, 69): PLIN. nat. 23, 116 -o aiunt esse, si prius edenda dentur aliqua eqs. MARCELL. med. 17, 17 si super lepticam ... suspendatur illis myrtus, -o erit. *enunt. secund. c. ut:* PALLAD. vet. med. 22, 2 lassitudini -o est, ut in fauces oleum ... infundatur.

γ *pro -o est sim.:* SEN. benef. 2, 18, 8 venenum aliquando pro -o fuit. dial. 12, 18, 8 hoc tibi tam sollemne officium pro -o erit. epist. 94, 7. PLIN. nat. 18, 136 *lupinum* inpositum ... ventribus pro -o est. 23, 15.

δ *in -o est sim.:* PLIN. nat. 8, 52 gustatus ... sanguis in -o est. 29, 84 in -o est, si quis eiusdem generis *phalangiorum* alterum percusso ostendat. 30, 72 spumam coclearum inlitam in -o esse tradunt.

ε -i est sim. (cf. p. 1012, 1. 28 sqq. et in var. lect. p. 1015, 72): PLIN. nat. 21, 118 p. 1012, 36. 28, 206 p. 1015, 56. 36, 147. GELL. 15, 1, 3 si quid ... posset -i fore, ut ne tam adsidue domus ... arderent. ARNOB. nat. 7, 8 p. 350, 6 -i cuius est anser ..., ut ex eius *immolati* cruore medicina adhibeatur irato deo? MAX. TAVR. 90, 1 hoc in illa *vita nostra in terra* -i solum videtur esse, quod brevis est.

2 *locut. adverbialae:* **a** *variae:* pro -o: PVBLIL. sent. N 47 pro salutis -o (v. l. 45). LIV. 9, 20, 5 cum *Campani* utrumque ipsi pro -o aegris rebus discordia intestina petissent. COLVM. 12, 36 hoc vino ... pro -o uti. PLIN. nat. 26, 78 ad calculos vettonicam ... pro singulari -o bibere. SVET. Aug. 90 p. 1013, 54. al. in -o: PLIN. nat. 28, 122 eadem *urina lycnis* ... iugulorum dolori monstratur in -o. **β** *finale:* *dat. finalis* -o (cf. p. 1012, 32 sqq.; c. esse v. p. 1015, 61 sqq.): VAL. MAX. 1, 8, 2 p. 1013, 47 (de persona, ut p. 1014, 45). COLVM. 6, 17, 9 (plur. ut: PLIN. nat. 11, 97 p. 1012, 21. 22, 118 non placent -is. 28, 56. 31, 99. al.). arb. 23, 2 -o placuit ..., si eqs. (*locum geminum* v. p. 1015, 69). al. in -um: v. vol. VII l. 766, 12 sqq. ad -um: PLIN. nat. 24, 108 folia *acanthii* ... ad -a inflothoni bibuntur. PAVL. sent. 5, 23, 19 quod *medicamen* ... ad -um datum erat. al.

3 *iuncturae attributivae:* **a** *casus:* **a** *gen. indicans:* **①** *quid mali tollatur:* TER. Haut. 539 id -um aegritudinumst. Ad. 294 miseriarum. CIC. Verr. II 3, 129 iniuriae (v. p. 1013, 10). PVBLIL. sent. I 21 p. 1013, 17). LIV. 2, 45, 4 timoris (SEN. epist. 5, 7 OCTAVIA 442 QVINT. decl. 253, 1). al. **②** *cui (rei) succurratur (exempla selecta):* CIC. Cluent. 51 ad omnia confugi ... -a ... causarum. PVBLIL. sent. C 42 consilium in dubiis -um prudentis est. CELS. 4, 2, 1 singularum laborantium partium. SEN. benef. 7, 1, 2 animi (epist. 64, 8 PLIN. nat. 28, 9). epist. 78, 5 totius vitae. CVRT. 7, 5, 9 deficientis exercitus. PLIN. nat. 10, 201 sitiendum. FRONTO p. 237, 4 desiderandi -um. al. **③** *quid efficiatur, obtineatur:* PVBLIL. sent. I 52 incertus animus -um est sapientiae (*an ad l. 56 sqq.?*). N 47 nihil turpe ducas pro salutis -o (VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 p. 1011, 57. FILASTR. 151, 3. AMBR. Hel. 3, 4 ieiunium ... -um s. al. v. etiam p. 1014, 46 sqq.). TAC. ann. 1, 76, 1 -um coercendi fluminis (*item c. gerund.:* APVL. flor. 15, 17 medendi -a [nisi ad l. 51 sqq.]). GAIVS dig. 12, 2, 1 p. 1014, 21. al.). AMBR. epist. 10, 77, 18 sanitatis -um (CASSIAN. inst. 10, 14 *apostolus* filiis ... consilio salubri infert -a s. VITAE patr. Iurens. 74). al. **④** *qua in re -um constat (exempla selecta):* SEN. dial. 6, 1, 6 (*ad Marciam*) illud ipsum naturale -um temporis ... in te ... vim suam perdidit (epist. 123, 4 NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3, 3). COLVM. 6, 5, 3 -um ... *huius* radicularum. 7, 5, 5 -um ... *medicaminis* (cf. 7, 5, 16 p. 1011, 65). AMBR. paenit. 2, 6, 45 paenitentiae (al., v. p. 1014, 50 sqq.). al.

⑤ *quis (quid) -um praebeat (cf. l. 44):* PLIN. nat. 30, 98 eorum *magorum* -a ponemus. VET. LAT. Eph. 6, 11 (v. p. 1014, 66) -um diaboli (AVG. serm. 4, 36 l. 828. al.). FIRM. math. 7, 23, 11 desperati medicinae -is convalescunt (err. 16, 5 capta mens languoris vitio ... respuit -a m. Ps. AVR. VICT. epist. 16, 4. al.). MARCELL. med. 14, 45 -um Cosmi medici ad anginam (16, 100. 22, 37 Procliani m. -um de experimento ad eparis purificationes. 29, 55 de Prosdochi m. -is). al.

β *dat., sc. (in)commodi:* in enunt. (ut non raro potius e verbo *pendere* putes): v. p. 1013, 37. 1015, 2. 4. 8. 10. al. in titulo: CATO agr. 159 intertrigini -um (v. p. 1011, 47). PLIN. phys. Sang. p. 225 l. 15 spleneticis. p. 231 l. 5 desintericis. p. 275 l. 7 somno. al. *apud eundem.*

b *praepos. indicantes:* **a** *ad quid agendum -um adhibeatur:* CIC. Tusc. 5, 74 p. 1013, 31. PLIN. nat. 14, 99 ad refrigerandos in morbis corporum ardores. 16, 199 ad continendos partus. al. AMM. 15, 10, 4 ad arcendum exitum. al. **β** *cui (rei) impugnetur:* contra: PVBLIL. sent. R 14 -um ... c. fulmen quaerere. PS. SALL. rep. 2, 8, 3 haec ego magna -a c. divitias statuo. SEN. dial. 9, 5, 1 c. tantam vim malorum. al. PLIN. nat. 1, 8, 63 c. rabiem. 10, 152 p. 1013, 52. 16, 79 c. serpentium venena. 24, 118 (*de suco ruborum*) singulari -o c. mala eris oculorumque, sanguinem exscreantes eqs. al. ad: CELS. 4, 27, 1^d add. l. 44 p. 1015,

36. SCRIB. LARG. ind. capp. 46 ad sanguinis eruptionem ... -a. *al.* PETRON. 18, 3 ad tertianam. PLIN. nat. 37, 138 *iritem* ad ichneumonem morsus -o esse. *al.* adversus, adversum: CELS. 5, 27, 12^A p. 1012, 3. ORAT. imp. Claud. p. 1014, 2. SEN. dial. 12, 8, 1. nat. 6, 1, 6 p. 1013, 48. COLVM. 8, 5, 12 p. 1013, 51. *al.* ab: PLIN. nat. 8, 152 a morsu *canum*. in *c. acc.*: TAC. hist. 1, 20, 3 exactorati ... tribuni ...; nec -um in ceteros, *qui Nymphidius faverant*, fuit, sed *eqs.* de: GALEN. sect. 4, 5 eadem de ipsis passionibus -a (gr. τὰς αὐτὰς ἐπὶ τῶν αὐτῶν παθῶν ἰάσεις). *γ* cui (rei) succurratur: ad: COLVM. capp. 58 ad eosdem *dentes*. PLIN. nat. 11, 205 ad lienem ... -a. MARCELL. med. 8, 128 ad oculos scabros ... -um praesens. *al.* contra: PLIN. nat. 24, 118 c. ... sanguinem exscreantes (v. p. 1016, 74). *δ* unde -um comparetur: ex *variis*: PLIN. nat. 1, 28, 2 ex homine -a (28, 10 p. 1012, 51). 1, 29, 9 ex lanis. 1, 29, 14 ex animalibus. TAC. ann. 4, 72, 3 ex bello. APVL. apol. 40, 1 ex piscibus. de experimentis: MARCELL. med. 8 tit. ad ... oculorum dolores ... -a diversa, etiam physica, de probabilibus e. 8, 20 (*sing.*). 8, 116. *al.*

c enunt. *secund. explicantia*: *α* qua in re -um constat (*saepae praeparatur per pronomen sim.*), *sc. per*: ut (cf. p. 1015, 40sq. 1016, 7): CAES. civ. 3, 50, 2 nostri, *quos nocte hostes aggressi erant*, ... haec reperiebant -a, ut alio loco ignes facerent (TAC. ann. 13, 25, 4 non aliud -um repertum est, quam ut *eqs.*). PLIN. nat. 36, 107 novum ... -um invenit ille rex, ut *eqs.* (VEG. mil. 3, 16, 7 unum hoc -um ... invenerunt, ut *eqs.* 4, 6, 3 inventum ... -um est, ut *eqs.*). QVINT. inst. 11, 2, 29 eo ... -o utitor, ut *eqs.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 55 p. 1014, 5. EDICT. imp. Constant. (CIL III 12043) 7 eiusmodi -i(a) prospeximus, ut *eqs. al.* si (cf. p. 1015, 45sq. 69. 1016, 5sq. 13. 30): PLIN. epist. 4, 13, 7 huic vitio occurri uno -o potest: si parentibus ... ius ... relinquatur *eqs.* VEG. mil. 3, 12, 6. *enunt. interrog.*: TERT. Scap. 4, 3 proconsul ipse dedit -um, quomodo responderent Christiani, ut dimitti possint. *β* ad quam rem -um adhibeatur: SCRIB. LARG. 163 p. 1012, 12. GELL. 15, 1, 3 p. 1016, 17.

d adiectiva (*selecta*): CIC. Cluent. 67 acrioribus (PLIN. nat. 22, 143 APVL. met. 5, 30, 5. *al.*). PS. SALL. rep. 2, 8, 3 magna (SEN. clem. 1, 22, 2 OCTAVIA 442 PLIN. nat. 1, 29, 17. *al.*). NEP. Att. 21, 2 -a celeria facillaque (CASSIOD. var. 8, 33, 2). LIV. 2, 23, 15 lenibus (SEN. epist. 13, 14. *al.*). 34, 49, 3 vehementioribus (COLVM. 6, 32, 2). 45, 28, 3 salutarium (SEN. benef. 4, 28, 4 epist. 99, 29. *al.*). SEN. contr. exc. 4, 5, 2 temerariis. 6, 7, 2 graviora ipsis periculis. CELS. 5, 27, 12^A propria (*al.*, v. vol. X 2, 2103, 25sq., quibus addas SCRIB. LARG. 200. cf. CELS. 3, 22, 9 suis). 5, 28, 3^p validioribus (AMM. 14, 6, 23 satis validum. BOETH. cons. 1, 5, 11). SEN. Oed. 515 iners malorum -um ignorantia est. benef. 3, 9, 2 efficacibus (SCRIB. LARG. 47 efficacissimum. *al.*). dial. 11, 7, 1 levioribus (TAC. ann. 3, 54, 1). 11, 8, 1 non quidem firmius -um, sed familiarius (BOETH. cons. 1, 6, 21). COLVM. 6, 5, 3 praesens (6, 14, 3 praesentissimum. *al.*). PLIN. nat. 8, 118 contra morsus ... praecipuum -um (11, 261. *al.* PLIN. med. 1, 6, 5. *al.*). 14, 99 singularae (15, 36. *al.* PLIN. med. 3, 4, 14 PS. APVL. herb. 74 l. 11). 20, 9 praesentaneo (*al.*, v. vol. X 2, 852, 24sq.). SERV. Aen. 6, 72 in quibus libris *Sibyllinis* erant fata et -a Romana (*adi. indici, cui -um afferatur, ut*: AMBR. obit. Theod. 16 *misericos* in alieno -o vulnera sua curat). VEG. mulom. 1, 18 pro physico ... -o (*al.*, v. vol. X 1, 2063, 71sq.; cf. -a ph. et rationabilia supra p. 215, 73sq.). *al.*

4 pro praedicativo accedit ad *obi.*: SALL. Catil. 40, 3 p. 1013, 63. LIV. 2, 45, 4 p. 1013, 36. PLIN. nat. 10, 152 p. 1013, 52. TAC. Germ. 16, 1 p. 1013, 56. *al.*

deriv.: remedialis, remedio(r).

Reineke.

remeligo (-mil-?), -inis *f.* [*voci subest verbum *remello 'morari, retardare' tamquam oppositum verbo pro-mellere 'promovere' (cf. vol. X 2, 1843, 22sq., usu tecnico ibid. 25sq.) et ipsum derivatum a radice *mele₃- 'provenire' (cf. gr. βλώσχω, aor. μολέειν 'ire', sloven. molíti 'protendere'), quae aucta est infixio nasali (*mel-n-ē₃- > *mella- > melle-) vim factitivam q. d. afferente nec non suffixo -igo. v. Walde-Hofmann II 427sq.; Leumann, Gramm. 1977, 369; Rix et al., Lex. der indogerm. Verben, 2001, 433; Bock, Die einfachen thematischen Präsentien, 2008, 293sq. Mei.] scribitur -mel- FEST. ter, -mil- PLAVT. Cas. 804 (*cod. A; om. P.*) GLOSS. de notione: FEST. p. 277 -es (-gens *cod.*, -genes *Paul.*) et remorae (a remorando, (Müller, memorando *cod.*, a morando *Paul.*) dictae sunt (*affert AFRAN., PLAVT. infra*). GLOSS. -es: remoratrices. [*restituit Leo loco corrupto PLAVT. Mil. 1030 (ilico trad.)*]*

respiciuntur mulieres moram interponentes (notione parum dilucida, vix per *imag. nominis piscis* p. 1030, 21, v. Barbara, Rev. Phil. 80, 2006, 239sq.): PLAVT. Cas. 804 quid illaec mulieres nunc tam diu intus re-morantur -es? AFRAN. com. 277 (-o) a Laribus missa sum hunc (hanc *trad.*, haec Müller) quae cursum cohibeam) (, sunt qui agnoscant *prosopop.*)

rememini, -isse. a re- et meminisse. *i. q. repetendo meminisse*: VET. LAT. Is. 43, 18 (Tert. adv. Marc. 4, 1, 6) ne -eritis priorum

(v. p. 379, 10; gr. μὴ μνημονεύετε, *Cypr. epist.* 63, 8, 1 nolite ... meminisse, *Vulg.* ne memineritis).

rememorabilis NOT. Tir. 30, 19^a (*add. cod. V¹ al.*). a rememorare (-ari).

rememoratio, -ōnis *f.* a rememorare (-ari). GLOSS. (com-mentiticium); -o (, -tarium *Loewe, Glossae nominum, 1884, 34 dubitanter*).

i. q. actio rememorandi, sc. ita ut aliquid: **1** memoria recolatur (gr. resp. ἀνάμνησις. *pendet gen. obi. l. 18sq., praepos. de l. 15, enunt. c. quod l. 13*): in doctrina *Platonis*: EXPOS. de Plat. 13 l. 14 doctrinam ... nihil aliud esse quam -em (v. *Plat. Phaedo 72^E*). BOETH. anal. pr. 67a22 quae in Menone (81^D) est oratio, quoniam disciplina est -o (*postea*: velut recognoscentes). *vario usu*: VET. LAT. psalm. 69, 1 (cod. 303. *al.*) psalmus David, in -em, quod saluum fecerit eum deus (VVLG. *al.* in -e, *cod. 300* in recordationem. *item respicitur titulus psalmi*: PSALT. Rom. 37, 1 [*sim.* VVLG.] psalmus David, in -e de sabbato [*cod. 300* in recordatione, 303. *al.* in commemoratione]. HIL. in psalm. 69, 1 -is precatio ei competit, qui se incidere in oblivionem *dei* ... pertimescit. GREG. TVR. in psalm. p. 874, 26 in -e delictorum utique suorum. *al.*) MAX. TAVR. 98, 3 -e[m] omnium (omnium *vel* hominum *codd.*) sunt solliciti *superstitiosi*. PS. HIER. chron. exord. p. 44, 4. CIL X 4510 (*christ., a. 563*) quius (*i. cuius, sc. pueri defuncti*) -o dolum (*i. dolorem*) parentibus demisit. **2** *verbis rememoratur* (*c. gen. obi.*): LIB. geneal. chron. I p. 170, 203 incipit -o (repetatur. v. l.) Salae nepotis Sem (*cuius mentio iam facta est ibid. p. 165, 94sq.*). BOETH. top. Arist. 164a3 oportet ... -es universaliter facere orationum *adversarii* (gr. ἀπομνημονεύσεις). *Bk.*

rememoro, -āvī, -ātum, -āre et **rememoror**, -ātus sum, -ārī. a re- et memorare. *de genere et formis: sub 1 praevallet usus depon.* (v. l. 38), *sub 2 et 3 occurrit non nisi formae pass. vel act.; perf. -vit v. p. 1019, 54. de notione v. l. 73. p. 1019, 47. legitur inde a VET. LAT., PASS. Perp., IREN.* [*veteris vel exquisiti sermonis propria sunt it. rime-morare, francog. remembrer et varia dial., prov., cat., hisp., port. remembrar. cf. M.-L. 7195. Battisti-Alessio V 3243. Wartburg X 237sq. Coromines V 563. Corominas-Pascual IV 32. Houaiss² 2424. Schd.-Cr.*] [*confunditur in codd. c. remorari e. g. HIER. interpr. Iob 24, 19 (corr. manus alt. CASSIOD. hist. 2, 5, 6; in var. l. falsa p. 1059, 23), memorare l. 56 et e. g. CONC.⁵ I 3 Rustic. p. 165, 6.*]

ferre i. q. in memoriam referre: **1** *reminiscendo, recordando* (*usu fere depon., sed act. v. l. 72. p. 1019, 1. 2. 4, pass. v. l. 58. 75. p. 1019, 3 et fort. l. 64; gr. resp. ἀνάμνησκαμαι, in Vulg. recordari, nisi aliud adnotavimus*): **a** *c. gen. (sec. usum gr.)*: VET. LAT. gen. 40, 13 (cod. 101) -bitur Farao initii tui et restituet te ... in officio tuo. num. 11, 5 (Quodv. prom. 2, 14) -ti ... sumus piscium, quos manducabamus in Aegyptu gratis, cucumeres, porros *eqs.* (cf. l. 59). Tob. 2, 6 (cod. 148, *sim. al.*) -tus sum sermonum prophetae Amos (*[Vulg. memorans]*). 8, 2 [*cod. 148*]. cf. l. 62sq.). psalm. 77, 42 (cod. 303, *sim. al.*) *Israelitae* non sunt -ti manus eius, quae die liberavit eos de manu tribulantium (Bar. 3, 5 [*cod. 189; Israelitae ad deum*] ne -are[s] iniquita[n]tium patrum nostrorum, sed -are m. tuae et nominis tui [*Vulg. meminisse ... memento*]). Is. 63, 11 (Ps. Vigil. Thaps. trin. 2, 3 rec. II) *dominus* -tus est dierum aeternorum (Hebr. 10, 32 [*Anian. Chrysost. hom. 15, 6 -tus, 11*] d. priorum [*cf. l. 61*]). Bar. 2, 32 (cod. 189; *loq. deus*) -buntur nominis mei (*[Vulg. memores erunt]*). 3, 5 v. l. 48). PASS. Perp. 1, 6 annuntiamus ..., uti ... -emini gloriae domini. IREN. 4, 33, 12 -tus est dominus sanctus mortuorum suorum (v. p. 393, 16sq.). PS. PHILO antiq. 16, 3 (*loq. deus*) -bor saeculi. *ibid.* (*deus de seditiosis, cf. num. 16, 31sq.*) perditio, *i. locus perditionis*, eorum non -bitur et erit exitus eorum sicut tribus gentium (memorabitur *var. l.*). *al.* **b** *c. obi. acc. (nom. in struct. pass.)*: VET. LAT. num. 10, 9 (Orig. in Matth. ser. 52 p. 116, 22) -bimini in conspectu dei vestri (*sc. forma pass.; Vulg. erit recordatio*). 11, 5 (cod. 100; *loq. Israelitae*) -ti sumus pisces *eqs.* (cf. l. 42). deut. 32, 7 (cod. 400; *loq. Moses*) -amini diem saeculi (*[Vulg. memento]*). Hebr. 10, 32 [*cod. 75. al. et VVLG.*] -amini ... pristinos d.). Tob. 2, 6 (Lucif. non parc. 8 l. 62) -tus sum sermonem prophetae Amos (*[Vulg. memorans]*). 8, 2 [*cod. 62*]. cf. l. 43sq.). Os. 2, 17 (cod. 176; *loq. deus*) auferam nomen Bahalim ex ore eorum neque -buntur nomina illorum, *sc. deorum (sive depon. sive pass. [sc. -buntur nomina ab eis])*. Zach. 7, 10 (Ps. Aug. spec. 10 p. 364, 16) malitiam unusquisque fratris sui ne -emini in cordibus vestris (gr. μνησκαζέτω, *Tert. adv. Marc. 4, 16, 3 meminerit, Vulg. cogitet*). Matth. 26, 75 (cod. 14) -tus est Petrus verbum Iesu (Marc. 14, 72 [*cod. 8, sim. al.*]. Luc. 22, 61 [*ibid.*; gr. ὑπεμνήσθη]). HERM. vulg. vis. 4, 1 -tus sum v. [*Pal. 4, 1, 7 memoratus sum, gr. ἐπιανεμνήσθη*]). CONC.⁵ II 3, 1 p. 162, 2 ipsa ... v., quae tunc interlocutus sum, -ari non possum. cf. p. 164, 19 ista, quae dicta sunt, non possum -are [RVSTIC. -ari, gr. II 1, 1 p. 175, 25 μνημονεύειν]). HIER. hom. Orig. in Ezech. 10, 5 p. 422, 31 'memineris et confundaris' (16, 63), id est, cum receperis peccata tua et -ta fueris, tunc confunderis (interpr. Iob 24, 19 -tum est peccatum eius [*Vulg. aliter*]). PS.

[Palazzolo]

AMBR. ad virg. dev. 2 p. 583^c ut -es p. tua). PATRIC. conf. 2 ut vel sero -rem delicta mea. ISID. diff. 2, 97 sic animus pars eiusdem animae est, quo sentitur et sapitur ..., sicut memoria, qua meditata -antur. orae. 11, 1, 109 voluit ... eos *hominēs* natura uterum maternum -are. *al. c. c. struct. verbali:* (*acc. c.*) *inf.*: VET. LAT. Tob. 4, 1 (cod. 148, *sim. al.*) -tus est Thobis commendasse, se, pecuniam Gabelo (i. om. cod. 62; *Vulg. aliter*). RVFIN. Orig. in lev. 3, 6 p. 311, 1 si -tus fuerit peccasse se (*postea*: qui sponte recordatus fuerit peccatum suum). *enunt. secund. c.* quod *sim.* (*gr. resp. ὄτι*): VET. LAT. Tob. 4, 13 (cod. 148, *sim. al.*) -are, filii, quoniam hii omnes acceperunt *eqs.* [(cod. 62 memor esto, *Vulg. aliter*). psalm. 77, 35 [cod. 300. *al.*]. *al.*]. psalm. 77, 35 (cod. 325, *sim. al. et VVLG.*) *Israelitae* -ti sunt, quia deus adiutor est eorum (Matth. 5, 23 [cod. 3, *sim. al.*] si ... -tus fueris, q. frater tuus habet aliquid adversum te. *al.*). Matth. 27, 63 (cod. 4, *sim. al.*) -ti sumus, quod seductor ille dixit *eqs.* (Ioh. 2, 17 [cod. 3, *sim. al.*] q. scriptum sit *eqs. al.*). *enunt. secund. interrog.*: VET. LAT. Luc. 24, 6 (cod. 13, *sim. al.*) -amini, qualiter locutus est vobis. DIDASC. apost. 32, 19 *mulier* -ta fuerit, ubi debeat ire ... aut quia amic(a)e suae oblita est verbum ... dicere. *enunt. relat.*: PS. PHILO antiq. 3, 9 (*loq. deus*) -bor, qui inhabitant terram. ROMVL. fab. 75, 9 rec. gall. *panthera* -ans, quae perpessa fuerit (*recc. vet. et W* memorata). EPIST. Austras. 7, 5 -are, quae promisisti. **d** *nude*: VET. LAT. Is. 43, 25 (Ps. Ambr. paenit. 2 p. 973^b; *loq. deus*) ego sum, qui deleo iniquitates tuas et non -bor. Marc. 11, 21 (cod. 3, *sim. al.*) -tus Petrus ait: 'rabbi, ecce arbor fici, quam maledixisti: aruit'.

2 *in memoriam revocando, commemorando (accedit dat. l. 35, praepos. de l. 33): exempla varia*: VET. LAT. Ezech. 29, 16 (cod. 176) *spem* -antem iniquitatem [(*gr. ἀναμνήσκονσαν, Vulg. docentes*)]. VVLG. III reg. 17, 18 [*mulier Sidonia ad proph. Heliam*] ingressus es ad me, ut -rentur i. meae?). IREN. 3, 21, 2 l. 49 *deus* inspiravit Hesdrae ... praetitorum prophetarum omnes -are sermones et restituere populo eam legem, quae data est per Moysen (*sed gr. ἀνατάξασθαι*). VITA Anton. prol. 4 l. 21 modica ... -ans, scribam vobis (i. -bo *cod.*; *gr. μνημονεύσας*). ALEX. TRALL. 1, 103 ut de mulsa debeamus (i. -are) (cod. Oxon. *ante corr.*, -ari Andecav., remorare *Paris.*; *gr. II 55 μνημονεύσαι*). REGVLA mag. 31, 8 horam psallendi abbati aut fratribus, ne ... eos ... hora praetereat, ipsi universis, -ent (i. Zelzer, -sos *trad.*). *cum acc. dupl.*: CASSIOD. hist. 2, 5, 6 *imperator* tyrannorum eos crudelitate -ans et honorabilem pacem (*gr. Theodoret. I, 7, 11 ἀναμνήσκων*). NOVELL. Iust. 159 praef. p. 740, 9 *hi* dicebant *se* ... ideo positas nos -are leges (*gr. ἀνεμύνησκον*). *cum enunt. secund. interrog.*: GALEN. Agnell. in Galen. puls. 20, 1 *ea* in sequenti dicimus -antes, prius quanta[e] ... communicant (*gr. ὑπομνήσαντες*).

3 *memorem reddendo, commonefaciendo (quis commonefiat, indicatur per acc. l. 46. 50. 54 [nom. in struct. pass. l. 52], dat. l. 47, de qua re, per praepos. l. 50):* VET. LAT. Rom. 15, 15 (cod. 75, *sim. al.*) audacius ... scripsi vobis ... ex parte tamquam -ans vos (*gr. ἐπιαναμνήσκων ὑμᾶς, Pelag. ad loc. p. 116, 16 -ans vobis [explicit: recordans vos esse prudentes, sive: non ignaros doceo, sed commemoro ut scientes]; Vulg. in memoriam vos reducens*). IREN. 1, 30, 11 Sophiam ... praemonentem et -antem homines in incorruptibile lumen et in primum hominem et de descensione Christi. CONC.⁵ I 3 Rustic. p. 165, 6 *a me* clarum exemplum factum est et -tus es exemplo rei [(*gr. I 1, 2 p. 77, 21 ὑπεμνήσθης, vers. Tur. amonitus*)]. MVTIAN. Chrysost. hom. 23, 1 p. 377^{med}. [*spectat ad Hebr. 11, 7*] apostolus Paulus ex familiari e. eos, *sc. Hebraeos*, -vit [(*gr. p. 159^{extr.} ἀνέμνησε*)]).

deriv.: rememorabilis, rememoratio.

Palazzolo.

1. remendo v. 1. remando.

2. remendo v. remedio.

Punici sigan, ... idem *remania* vocant *herbam symphoniacam*, i. *hyoscyamum* Ps. APVL. herb. interpol. 4 adn. 26 (*cod. V*; Punici gigan, ... Friges *rymenia cod. Ha*). *obscurum*; Diosc. *gr. Vind. 4, 68 λύπημα conferunt Howald-Sigerist*.

remēnsūro, -ātum, -āre. *a re- et mensurare. i. q. rursum mensurare: ineundo mensuram*: GROM. p. 348, 4 *Augustus* omnem terram ... fecit -ari ac veteranis assignari. *transmeando*: GLOSS. V 328, 57 *remenso*: -to (i. e. g. pelago *Verg. Aen. 2, 181*). ? *attribuendo (si explicatiōni aet. posterioris subesse putes Vet. Lat.)*: GLOSS. bibl. cod. Aug. ed. Labhardt n. 1928 *remetietur (Marc. 4, 24, cf. vol. V 1, 477, 56)*: -bit.

remēnsus v. remetior.

rementus v. reminiscor.

Bk.

remeo, -āvī, -ātūrus, -āre. *a re- et meare*. NOT. Tir. 80, 41 -at. *de genere*: c. *acc. obi. int. p. 1024, 15, pass. impers. p. 1021, 74 et MAX. TAVR. 38, 4, depon. in var. l. LEX Burg. lib. const. 39, 4. de notione*: FEST. p. 277 -are: redire (*affert AFRAN. p. 1020, 41*). SYNON. Cic. p. 441, 32 *redit. -at eqs.* (v. p. 507, 69). GLOSS. -at: *ἀνακάμπει, ἀναστρέφει, καταπορίζει, ἐπανάρχεται. sim. al., e. g. p. 1021, 21. legitur in*

versibus inde a PLAVTO, ?ENN. (v. p. 1021, 13), AFRAN., VERG. (frequentius apud SEN. trag., LVCAN., VAL. FL., SIL., STAT.), in orat. soluta inde a VAR- RONE, CIC. (semel), LIV., SEN. philos. (frequentius apud PLIN. nat., TAC., APVL. et e. g. GREG. M.). [confunditur in codd. maxime c. remanere, e. g. COLVM. 1, 8, 7 PLIN. nat. 21, 73 PS. APVL. Ascl. 30 AVG. c. Pelag. 4, 8, 24 (cf. p. 1023, 38), remanare p. 1007, 34, remereri PS. AVG. quaest. test. 127, 17.]

*ferē i. q. retro meare, redire (re- praeverbium reversionem indicat ad locum sim. retro positum [sub I eodem, unde abitum est], ceterum maxime ad aliquid, quod vel prius est vel minus, inferius sim.; hic illic fort. i. q. iterum meare, e. g. p. 1024, 15 et sub p. 1022, 21 sqq. 47 sqq.; gr. respondet imprimis ἐπανάρχεσθαι, e. g. p. 1022, 64. 1023, 13 [cf. κατέρχεσθαι p. 1022, 16], ceterum e. g. μετακινεῖσθαι p. 1023, 72, ὑποστρέφειν p. 1022, 29; in contextu variat maxime c. redire, e. g. p. 1021, 61. 1022, 20. 35. 39, et reverti, e. g. p. 1022, 20. 36): I eodem fere -atur, unde abitum est, ubi quis (quid) prius fuit: A respicitur motus localis: 1 -ant animantes (quolibet modo euntes, nota e. g. natando l. 36, navibus l. 34, pedibus l. 50): a generaliter: α -ant homines (anima hominis a corpore soluta p. 1021, 66, dei l. 35): ① varia exempla (selecta inde a VAL. FL.; saepe domum vel in castra revertuntur): PLAVT. Asin. 228 (*loq. lena*) -ato audacter, mercedem si eris nactus: nunc abi. LIV. 9, 3, 7 *Pontius Sannis* consultus ab nuntio ... censuit omnes Romanos ... involantes dimittendos; quae ubi spreta sententia est iterumque eodem -ante nuntio consulebatur, censuit *eqs.* SEN. Phaedr. 121 (*loq. Phaedra*) non si ... *Daedalus* -et, ... promittat ullam casibus nostris opem. 217 (*nutrix ad Phaedram*) metue ac verere scepra -antis viri. COLVM. 1, 8, 7 nec egredi terminos vilicus debet, nisi ut addiscat aliquam culturam, et hoc si ita in vicino est, ut -are possit (remanere *var. l.*, re manere *Lundström*). LVCAN. 5, 678 non tam -ans Caesar ... quam tacitā sua castra fugā comitesque fefellit. PLIN. nat. 6, 106 *navitae sim.* ex India renavigant mense ... Decembri ...; ita evenit, ut eodem anno -ent. 12. 5. VAL. FL. 8, 268 *Iason* qua libuit -at cum virgine (*i. cum ea virgine, quae ei placuit; sunt qui qua pro adv. accipiant*). TAC. hist. 5, 22, 1 *legatus* profectus ... ad visenda castra ... navibus -bat. CE 271, 7 (*a. 134/8*) malas hominum ... numina fraudes ... fugere, ... *nunc* per occultas -ant rimata latebras. PALLAD. hist. mon. I 19, 3 p. 277^b rursus natando -vit (*gr. p. 59, 12 διεκολύμβησεν αὐθις, antea: totum fluvium natando transmisit*). *al.**

② *cum additamentis selectis; indicatur: A quo -etur:*

① *ad locum vel rem: varia exempla*: PLAVT. Epid. 662 -bo intro, ut adcurrerent advenientes hospites. AFRAN. com. 94 vetuit me sine mercede ... -are in ludum. MANIL. 5, 579 *Perseus* ad litus -at ([*i. ad rupem, de qua vincita pendet Andromeda*]). MART. CAP. 6, 666. GREG. TVR. glor. mart. 71 velociter litori, de quo digressus fuerat, -vit). MELA 2, 1 per ... amnem *Tanain* in Maetodia -antibus ad dexteram Europa est, modo sinistro lateri innavigantium adposita. SIL. 7, 158 Campanas -at ... *Hannibal* in oras (*de primo eiusdem incursu cf. 6, 650 sqq.*). TAC. ann. 13, 47, 2 quoniam diverso itinere Sallustianos in hortos -verit *Nero. al. domum, in patriam sim.*: OV. met. 15, 480 talibus ... instructo pectore dictis *Pythagoram* in patriam -asse ferunt (IVVENC. 1, 286 p. -are parabant. *al.*). PLIN. nat. 7, 176 (*e Varrone*) quendam, qui efferretur foro, ut *sepeliretur*, domum -asse pedibus (APVL. met. 10, 26, 4 ARNOB. nat. 2, 8 IVVENC. 1, 47. *al.*). SIL. 1, 616 *senatores aetatis belli Punici* ad parvos curru -bant saepe penates (STAT. silv. 3, 5, 12 Euboicos fessus -are p. *cf. p. 1021, 22*). TAC. ann. 14, 25, 2 patrias in sedes (*cf. p. 1021, 8*). *al.* ② *ad hominem (v. etiam e. g. p. 1021, 47):* LIV. 9, 16, 3 *legatis pacem petentibus* ... triste responsum ab consule ... *redditum erat*, nisi praesidio Samnitium interfecto ... ne ad se, *i. ad consulem*, -rent. STAT. Theb. 9, 331 *festinus* ad oscula matris ... -at. IVL. VAL. 1, 15 l. 644 (*Alexander ad matrem*) -es ad coniugem, censeo, et redde te marito morigeram. *al.*

③ *unde -etur (fere domum)*: COLVM. 1, 8, 20 *pater familias* et illa meminert, cum e civitate -verit, deos penatis adorare *eqs.* SIL. 12, 605 Iuppiter Aethiopum -ans tellure *eqs.* TAC. ann. 1, 3, 3 *Gaium* -antem Armeniā ... mors ... abstulit. 2, 69, 1 *Germanicus Aegypti* -ans. *al.*

④ *-ant animalia: aves (apes l. 69 sq.)*: VARRO rust. 3, 5, 7 *turdi* ex Italia trans mare -ant (*antea: in Italiam trans mare advolant ... et eodem revolant. item de avibus hieme aestateque loca commutantibus*: PLIN. nat. 10, 66). 3, 7, 1 fit, ut agrestes *columbae* ... sequantur turres, in quas ex agro evolant suapte sponte ac -ant (*cf. NEMES. ecl. 2, 65 aedon scit rursus -are domum eqs.*). COLVM. 9, 8, 12 *apes* se recipiunt nec -ant ad aquam (*ad alveum*: PLIN. nat. 11, 21, 73). *al. varia (cf. p. 1021, 49)*: LIV. 24, 3, 5 *sponte* greges ... nocte -bant ad stabula. MELA 3, 43 *tigres* proiectum *catulum* excipiunt et ad cubilia sua referunt, rursusque et saepius -ant atque idem efficiunt (*inde PLIN. nat. 8, 66*). PLIN. nat. 9, 7 exeunt ex aqua ... pecori similes beluae ... in terram pastaeque radices fruticum -ant (*sim. 9, 36*). *al.*

b specialia quaedam: **α -ant, qui inter pugnam vel bellum et castra vel domum eunt (sc. fere milites, copiae sim., sed latrones l. 32; terga vertentes, receptui canentes v. p. 1023, 66sq.):** ① *domum, ad castra revertentes:* **Ⓐ varia exempla (selecta inde a LVCANO):** ENN. frg. var. 91 v. l. 13. SEN. Ag. 580 (loq. *Clytaemnestra*) *Agamemnona virum -asse laetor*. Herc. f. 277 (*Amphitryon ad Herculem*) *adsis sospes et -es tuis tandemque venias victor ad victam domum*. MELA 2, 33 *Scione urbs ab Achivis capto Ilio -antibus posita*. LVCAN. 1, 690 patriae sedes ... in urbis. 5, 237 domitis Caesar -bat Hiberis. STAT. silv. 2, 1, 118 casus tarde -antis Vlixis. TAC. ann. 12, 17, 3 in regressu dispar fortuna fuit, quia navium quasdam -qu(ipp)e mari -bant - in litora ... delatas circumvenere barbari eqs. APVL. met. 7, 1, 3 castra nostra -astis eqs. LACT. inst. 1, 14, 10 (ex *Ennio, ut vid.*) Iovem adultum ... Titanum ... ac filios eius pugna vicisse, parentes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse atque ita in Cretam -asse. DICT. 6, 2 *Troia capta* Graecos ad suos -are. *al. in imag. -are dicuntur triumphi (cf. Haskins, comm. 1887, ad l.):* LVCAN. 7, 256 (*Caesar ad milites ante pugnam Pharsalicam*) haec est illa dies, mihi quam Rubiconis ad undas promissam memini ..., in quam distulimus vetitos -are t. **Ⓑ ad subi. accedit praedic. indicans, qua condicione sim. quis -et:** VERG. Aen. 2, 95 (loq. *Sinon*) si patrios umquam -assem victor ad Argos eqs. ([GLOSS. IV 163, 49 -assem: redissem]. SEN. Ag. 395 -at ... tandem ad penates v. Agamemnon suos. LVCAN. 2, 553 utinam ... sospes et Scythicis Crassus v. -asset ab oris. VAL. FL. 4, 589. *al.; cf. l. 51. p. 1022, 3*). 11, 793 (loq. *Aeneae socius*) haec dira meo dum vulnere pestis, *i. Camilla*, pulsā cadat, patrias -bo inglorius urbes. SEN. Ag. 191 *Agamemno* post ... versum Ilium captae, *i. Cassandrae*, maritus -at et Priami gener. 412 (loq. *praeco*) *Agamemno* -at ... victo similis, exiguis trahens ... victor classe de tanta rates. Herc. O. 295 *Hercules* incolumis illi *Iolae* -at. STAT. Theb. 9, 645 *Apollo* -bat ab armis maestus Echioniiis. 12, 164 Thesea fama est Thermodontiaco laetum -are triumpho. TAC. ann. 15, 10, 2. APVL. met. 4, 8, 6 (loq. *latro quidam*) incolum numero castra nostra petivimus et ... octo pedibus auctiores -vimus. *al.*

Ⓒ ad pugnam, bellum revertentes: VAL. FL. 3, 127 leves de more manūs aciemque Pelasgum per noctem -asse ratus. SIL. 2, 188 (*in Poenorum pugna contra Saguntinos*) iamque aderat -ans virgo (*i. Asbyte, socia Poenorum*), inter proelia postquam distringi Therona *Saguntinum* videt eqs. 17, 233 (*Hannibal secum loq.*) ibo et castrorum relegens monumenta meorum, qua via nota vocat, -bo Anienis ad undas. *al.* TAC. ann. 3, 21, 4 *dux hostium* spargit bellum, ubi instaretur cedens ac rursum in terga -ans. HEGES. 1, 32, 6 p. 62, 6 (loq. *Herodes*) video ... illos *Arabes* ... in aciem -visse (cf. gr. l. 373 ἤζον).

β -ant, qui e missione sim. revertuntur (sc. nuntii, legati sim.): OV. met. 11, 632 Iris ... -at, per quos modo venerat arcus. SIL. 1, 573 (*Saguntini ad legatos, quos Romam mittunt*) mandati summa est: dum stat, -ate, Saguntōs. STAT. Theb. 3, 236 -at portans inmania Tydeus ausa. 7, 486 -at iam missus ... nuntius. 9, 66. TAC. Agr. 40, 2 libertum ... missum ad Agricolam ..., ne appellato quidem eo ad Domitianum -asse. *al.*

γ -ant, qui (quae) submersi sub aqua ad summas aquas emergunt (cf. p. 1022, 40): MANIL. 5, 609 confossis subsemit belua membris plena maris summasque iterum -vit ad undas (re(g)navit var. ll.). LVCAN. 3, 702 *miles quidam*, ubi comprehensum penitus deduxerat hostem, victor et incolumis summas -bat in undas (cf. l. 20sq.). SIL. 14, 554. EVSTATH. Basil. hex. 7, 6, 11 (*in imag.*) de gurgite pelagi -antes revertamur ad terram (gr. p. 161^D ἀναδραμόντες ἐκ τῶν βυθῶν).

δ -ant, qui inter terram et caelum vel inferos eunt (sc. fere homines eorumve animae sim.; deus e. g. l. 64, Christus p. 1022, 3sq.): ① *ab inferis, mortuis ad terram revertentes:* SEN. Herc. f. 681 ne -andi amplius pateat facultas, *Lethe* flexibus multis gravem involvit amnem (cf. Herc. O. 1527 regnum canis inquieti, unde non umquam -bit *Hercules* [con. Leo, -vit trad.]). Herc. O. 1767 (*Alcmene ad Herculem*) ad Tartara olim ... rediturus ibas; quando ab inferna Styge -bis iterum? 1952 (1947 redi iterum) -are licet soli tibi? VAL. FL. 3, 387 patet ollis, *i. necatis*, ianua leti atque iterum -are licet. STAT. Theb. 2, 2 *Mercurius* gelidis ... umbris ... -at. *al. -at anima ad corpus:* PLIN. nat. 7, 174 reperimus ... cuiusdam animam relicto corpore errare solitam ... corpore interim semianimi, donec cremato eo inimici ... -anti animae veluti vaginam ademerint. AMBR. obit. Valent. 44 anima ... -bit ad corpus et faciet illud ... revivescere. AVG. civ. 10, 30 p. 452, 23. ALC. AVIT. carm. 6, 227 Christus ... animam, vivos quae movet -ret in artus, ... efflaverat ore. *al.*

Ⓒ e terra revertentes: **Ⓐ in caelum, paradisum, ad deos sim.:** vario contextu: VAL. FL. 1, 567 (*Iuppiter Argonautis*) durum vobis iter ... caeli institui; ... sic orbe peracto Liber et expertus terras -vit Apollo. SIL. 9, 486 -antis in aethera divae, *i. Minervae*. APVL. Socr. 16 p. 155 vitā editā -andum est. ARNOB. nat. 2, 33 vos *gentiles* in aula dominicam tamquam in propriam sedem -turos ... praesumitis. LACT. inst.

7, 20, 8 (*Stoicorum doctrina*) animas eorum, qui iusti fuerunt, ... ad sedem caelestem, unde illis origo sit, -are. *al. in religione Christ.:* MAR. VICTORIN. hymn. 3, 256 -ans victor ad patrem (*Christus* ut: GAUDENT. serm. 14, 5 pater ... caelestem thronum possidet, ubi [i. quo] -are filius ... perhibetur. AVG. in euang. Ioh. 69, 3. *al.*). AVSON. 2, 3 (153 S.), 24 (*antea p. 1008, 37*) nec solam -are animam, sed corpore toto caelestes intrare plagas. AVG. c. Pelag. 4, 8, 24 eos, qui Christi gratia liberantur, in paradisu -are. *al.* **Ⓑ ad inferos, mortuos:** SIL. 13, 852 (*Sibylla Scipioni*) animas tibi, quae potant oblivia, paucas in fine enumerasse paro et -are tenebris. CLAUD. carm. min. 30, 150 -antem rursus ad umbras Phylaciden, *i. Protesilaum*.

ε -ant, qui ab exilio, captivitate sim. domum vel in patriam revertuntur: SIL. 9, 84 *Poenorum captivus* furtim castris evadit iniquis; sed fuga nuda viri; ... dextra -bat inermi. 14, 152 *qui olim Poenorum captivus erat*, patrias -arat ad oras. VLP. dig. 50, 16, 141 qui ab hostibus -bit. IVL. VAL. 2, 29 l. 935 *ut* ad patriam -rent. HEGES. 1, 2 Babylone -ans Israel servitio exutus in suam terram sese recepit (gr. l. 70 κατήλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χῳράν. *item de Israelitis ex exilio revertentibus:* 5, 16 p. 329, 11 Exc. barb. p. 314, 24). 5, 16 p. 324, 10 (cf. gen. 12, 10sq.) -at Sarra ditior salvo pudore, revertit Abraham sanctior (*antea: rediit Sarra*). *al.*

2 -ant res: a proprie: α sidera sim.: MANIL. 1, 175 *ni ita esset*, non ageter cursus ... Phoebus ad occasum et nunquam -ret ad ortus. GERM. 720 oceano Geminus -are relicto (gr. 726 ἀνωῖσι). frg. 2, 11 anno solem -are videbis, moverit unde suos cursus. SEN. Ag. 818 lege mundi Iuppiter rupta ... noctis geminavit horas iussitque ... tuas lente -are bigas, candida Phoebe. Oed. 233 mitia ... -bunt sidera Thebis. epist. 88, 15 agit illa *sidera* ... inevitabilis cursus; per statas vices -ant. COLVM. 10, 291 Eoo -at ... Lucifer ortu. EVSTATH. Basil. hex. 6, 8, 9 sole ad australem regionem de aquiloni partibus -ante (gr. p. 137^A ὑποστρέφοντος).

β partes rerum (sc. restituuntur, redintegrantur, quae dissolutae erant): PLIN. nat. 6, 129 Tigris ... divisus in alveos duos, altero ... Seleucigam petit ..., altero ... campos Cauchas secat; ubi -vere aquae, Pasitigris appellatur. AVG. civ. 22, 19 p. 597, 24 si de limo vas fieret, quod rursus in eundem limum redactum totum de toto iterum fieret, non esset necesse, ut illa pars limi, quae in ansa fuerat, ad ansam rediret, ... dum tamen totum reverteretur in totum, id est, totus ille limus in totum vas nulla sui perditia parte -ret. DRAC. laud. dei 1, 400 deus ... ambos, *i. Adam et Evam*, coniunxit in unum et -at sua costa viro (381sq. subducitur una sensim costa viro, sed mox reditura marito). **γ navis (sc. quae ad summas aquas emergit [cf. p. 1021, 48sq.]):** SIL. 17, 272 ratis aetherias -vit ad auras (269sq. unda ... puppim ... sub ... aequeis aggeribus tenuit ceu turbine mersam).

b per speciem motus -are dicitur: id, quod recurvum, reflexum est: MELA 1, 56 *Labyrinthus* habet paene innumerabiles vias multis ambagibus huc et illuc -antibus. *vestis corpus cingens:* APVL. met. 11, 3, 5 palla nigerrima ... circumcirca -ans (v. p. 452, 27).

B sine respectu motus localis: 1 -ant, quae rursus apparent, contingunt, existunt sim.: **a aetates, tempora sim. (respic. iteratio dierum, annorum sim.):** TIB. 1, 4, 28 transiit aetas quam cito! non segnis stat -atque dies (SEN. Phaedr. 315 non suum tempus tenuere noctes et d. tardo -vit ortu. SIL. 15, 811 nondum -ante d. [809 diem solisque vices non abstulit atra]. *al.*). APVL. met. 9, 32, 2 -ans annus post *autumnus* ... ad hibernas Capricorni pruinas deflexerat (cf. AVSON. 9 [323 S.], 20 [respic. dies natalis] sexta tibi haec primo -at trieteris ab anno, Septembres notis referens natalibus idus. SACR. Leon. 955 anni cursu -ante). carm. frg. 4, 4 (*respic. dies natalis*) lux haec optata canatur, quae bis septeno vere tibi -at (AVSON. 25, 3 [339 S.], 5 nox obitura vicem, -verit aurea cum lux. *al.*).

al. b status animi vel corporis: PLIN. nat. 7, 169 per singulas membrorum partes ... certis pestifer calor -at horis aut rigor. SIL. 12, 678 (*Hannibal ad milites*) -et, quaesio, mens illa vigorque, qua vobis ... integrare acies placitum. IVVENC. 1, 748 (*spectat ad Matth. 8, 8*) verbo satis est iubeas -are salutem (2, 343. 4, 324 ARATOR act. 1, 298). PALLAD. hist. mon. I 47, 18 p. 323^A si ... iste ... deo semper gratias agat, rursus ad eum ... -bit scientia bonorum actuum (gr. p. 140, 8 ἐπανέρχεται). *al. c cetera exempla:* SIDON. epist. 2, 3, 1 licet ... in Lares Philagrianos patricius apex tantis post saeculis ... -verit eqs. ARATOR act. 1, 118 (*respic. act. 1, 24sq.*) discipulis ... mystica causa dedit numerum -are priorem.

2 -ant, qui (quae) ad condicionem, actionem, statum sim. priorem vel solitum revertuntur (ad quem statum sim. -etur, aut e contextu intelligitur aut ostenditur, sc. fere per praepos. ad vel in c. acc.): a homines (animus l. 74): α ad quemlibet statum sim.: SEN. Ag. 240 (loq. *Clytaemnestra*) amor iugalis vincit ac flectit retro, -emus illuc, unde non decuit prius abire (referemus var. l., referimur con. Müller, fort. recte). Phaedr. 180 furor cogit sequi peiora; vadit animus in praecipens sciens -atque frustra sana consilia appetens. AVG. conf. 9, 10, 24 (*visione trans-*

gressi erant fines mundi) reliquimus ibi religatas primitias spiritus et -vimus ad strepitum oris nostri. COD. Iust. 1, 51, 5 (a. 415) nemo in provinciis, qui semel ... cancellarii ministerium gesserit, ad eandem observationem aliqua ambitione iterum -are concedatur. *al.* **β** *ad salutem, sanitatem (respic. fere salus, integritas corporis; transfertur ad salutem spiritalem l. 9):* APVL. met. 10, 11, 3 puer, qui mortuus putatur, ... dormit et protinus marcido sopore discusso -bit ad diem lucidam. ARNOB. nat. 1, 48 p. 42, 20 debilius corpora ad suas -are naturas. PASS. Thom. 52 qui a libidine se tollit et ad castitatem redit, hic a praecipitio -at ad salutem. **γ** *ad fidem vel ecclesiam (ad diabolum l. 15):* CYPR. epist. 54, 4 ad ecclesiam caritatis ac pacis unitate -atis (59, 15, 3 [antea: redeunt]). RVSTIC. c. aceph. p. 1169^c ad -andum ad fidem domini Christi (Conc. S. I 4 p. 43, 22 ad f. ... patrum -are sanctorum [gr. I 1, 5 p. 129, 22 ἐπιτελεθῆναι]). REGVLA mag. 88, 6 ut, qui monachus fieri vult, secum tractet, si debeat se ad deum firmare aut ad diabolum expedius -are. *al.*

b *res:* SEN. epist. 36, 11 (antea: diligentius docebo omnia, quae videntur perire, mutari) observa orbem rerum in se -antium. PS. APVL. Ascl. 30 *deus est ipsa immobilis aeternitas, in quam omnium temporum agitatio -at et ex qua omnium temporum agitatio sumit exordium.* SYMM. or. 3, 2 ad honesta officia facundiam posse -are. COD. Theod. 13, 6, 2 patrimonialia naviculariorum, quae ... in extraneorum dominia demigrarunt, in corporis sui ius proprietatemque -ent. Iust. 6, 37, 26, 1 post completum ... tempus ad heredem isdem legatis vel fidei commissis -antibus eqs. *al.*

3 *-ant, qui in scribendo, dicendo post digressionem sim. ad propositum redeunt:* AMM. 15, 12, 6 evectus sum longius, sed -bo tandem ad coepta (sim. 22, 16, 24). CLAVD. DON. Aen. 2, 435 p. 209, 5 -vit ad ea, a quibus recesserat. COSMOGR. 2, 1 ad propositum.

4 *-ant, quae ad originem vel auctorem suum revertuntur (sc. ita ut res effectae auctori, origini tribuantur):* BOETH. trin. 6 l. 363 M. si sententiae ... opitulante gratiā divinā idonea argumentorum adiumenta praestitimus, illuc perfecti operis laetitia -bit, unde venit effectus (i. ad deum, ut vid.).

II *-atur varia ratione: A respicitur motus localis retro directus: 1 -ant res: a per motum sursum directum:* CIC. nat. deor. 2, 118 eventurum ... putant Stoici ... ut ad extremum omnis mundus ignesceret, cum umore consumpto neque terra ali posset nec -ret, aer, cuius ortus aquā omni exhaustā esse non posset (aer, qui oritur ex aqua, sua levitate sursum ferri vid., cf. 117 aer fertur ... levitate sublimi, sed tamen in omnes partes se ipse fundit; ... naturā fertur ad caelum. - remaneret codd. Prob. Verg. ecl. 6, 31 p. 340, 5). AETNA 330 summis decurrere ventos faucibus atque isdem pulsos -are (item de ventis: PLIN. nat. 2, 103 venti ingruunt inanes iidemque cum rapina -ant [antea: vapor ex alto cadit rursusque in altum redit]. 2, 134 vertex ... -ando distat a turbine [cf. 132 vertex inlisu ipso reperiens correpta secum in caelum refert]). PLIN. nat. 2, 142 in divinatione nec tam adventus fulgetri spectatur quam reditus, sive ab ictu resilit ignis sive ... igne consumpto spiritus -at. APVL. met. 1, 19, 3 ut ... frustulum panis ... mediis faucibus inhaereret ac neque deorsum demere neque sursum -are posset (10, 31, 2 color deae Veneris diversus in speciem, corpus candidum, quod caelo demeat, amictus caeruleus, quod mari -at).

b *vario modo; -ant: a variae res:* SEN. dial. 1, 6, 9 haustus ignis cursum animae -antis interscidit. LVCAN. 9, 53 ne forte repulsus litoribus Phariis -ret in aequora truncus Pompei. SIL. 16, 66 -ans ... dextera ab ictu decisa est gladio. CAEL. AVR. chron. 2, 11, 135 -antis materiae, i. sanguinis, causa laxiora transvolarionis efficiuntur loca et aegrotantes ... sanguinem respuunt (antea: defluerit sanguis). **β** *aquae:* MELA 3, 21 Garunna ubi obvis (obvisus trad.) oceani exaestuans accessibus adauctus est, iisdemque retro -antibus suas illiusque aquas agit, aliquantum plenior ... fit. LVCAN. 4, 113 tu, Neptune, -are vetes quoscumque emiseras aestus. PLIN. nat. 2, 212 aestus maris bis inter duos exortus lunae adfluunt bisque -ant (item de mari aestuanti: SIL. 3, 55 mox -at gurges tractoque relabitur aestu). 5, 90 Euphrates increscit ... Nili modo statis diebus, ... minui incipit in Virginem e Leone transgresso sole, in totum vero -at in XXVIII parte Virginis. TAC. hist. 1, 86, 2 corrupta stagnantibus aquis insularum fundamenta, dein -ante flumine dilapsa.

2 *-ant animantes (fere homines, sed animalia p. 1024, 5 sq.): a in re militari sim. respiciuntur, qui se recipiunt vel fugiunt, terga vertunt, receptui canunt (sc. fere milites sim., sed venti l. 71):* LVCAN. 8, 387 Medos proelia prima exarmant vacuaque iubent -are pharetra. VAL. FL. 4, 142 -are ... ocuis (140 sq. fuge ... certo ... passu, dum datur. cf. CLAVD. DON. Aen. 1, 135 p. 37, 3 [Neptunus ad ventos] 'maturate fugam', hoc est celeris -ate). SIL. 9, 31 vertere ... terga et -are. HEGES. 5, 20, 2 p. 341, 22 milites non ante -andum putarunt, ... quam subiectis ignibus adolerent obsidialium instrumenta machinarum (gr. 5, 477 οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν. antea: prouentes ... non retractarunt). *al.* **b** *vario contextu (motus in alteram partem directus indicatur hic illic per verbum,*

quod praecedit, e. g. l. 1. 12): PLIN. nat. 2, 181 cursori Alexandri eunti cum sole iter erat, eundem -ans obvium solem contrario praetervertebat occurru. 30, 89 qui stalionem capere volunt, opponunt qu(asi n)massas, quarum angustiis etiam gaudet stelio, eo facilius exuens circumdatum torporem, i. membranam; sed relicto non potest -are (sim. SIL. 5, 51 v. vol. IX 1, 114, 59). VAL. FL. 6, 757 (753 sq. Medea, postquam e moenis proelium spectaverat, muris digreditur) haud alio -at Medea tumultu (i. animo perturbata, comparatur antea bacchantibus). SVET. vita Plin. p. 93, 6 cum ... flagrante Vesuvio ad explorandas propius causas liburnica pertendisset, nec adversantibus ventis -are posset eqs. APVL. met. 9, 18, 3 cum amator ... fide tenebrarum ... absconditus intropere et intra momentum temporis -are posset. *al.*

B *sine respectu motus localis: -atur tempus, quod repetitur (v. Kießling-Heinze ad l.):* HOR. sat. 1, 6, 94 si natura iuberet a certis annis [aevum] -are peractum atque alios parentes legere eqs. (-obi int.). -are dicitur poena, quae prius constituta erat, cum exagitur, infligitur: CYPR. GALL. iud. 570 cum nemo aenigma a Samson positum solveret (iud. 14, 14) et septem post poena dies -ret amicis, confusi struxere dolos.

-at quantitas, quae minuitur: BOETH. arithm. 2, 1, 4 l. 35 si sit quadrupla proportio, primo ad triplam, inde ad duplam, inde ad aequalitatem usque -are (syn. l. 37 redire). 2, 1, 6 l. 53 ex his ... ipsis idem si feceris, ad duplam proportionem rursus comparatio -bit (l. 57 redigitur).

appendicula syntactica; variis additamentis indicatur: **1** *quo -etur (ad quem locum, statum, ad quam personam, actionem sim.; v. e. g. p. 1020, 38 sqq.): saepissime per praepos. ad, in c. acc. (c. pron. refl. v. p. 1023, 17) vel per adv.; per acc. nudum, sc. domum p. 1020, 50 sq. 69 et saepius, nomina urbium e. g. SIL. 1, 276 APVL. apol. 59, 1, ceterum e. g. p. 1020, 49. 53. 1021, 12. 25; per dat. personae e. g. l. 18. p. 1021, 6. 28. 1022, 38, loci vel rei e. g. p. 1020, 43. 1022, 10. notio revertendi, retro eundi verbo inhaerens saepe additamentis acuitur, sc. iterum e. g. p. 1021, 50. 1023, 4, retro p. 1023, 57, rursus e. g. p. 1020, 36. 68. 72, sim. al.*

2 *unde -etur (ex quo loco, statu, ex qua actione, a qua persona sim.; v. e. g. p. 1020, 60 sqq.): saepe per praepos. ab, de, ex vel per adv.; per abl. nudum e. g. p. 1020, 62 sq. 1021, 63. 3 ubi vel qua via -etur: per adv., abl. loci, praepos. per vel trans, v. e. g. p. 1020, 43. 47. 65. 1021, 11. 43.*

deriv.: remeabilis (sed v. p. 1008, 21), remeaculum, remeatio, remeatus (-ūs).

compos.: irremeabilis.

Fischer.

remergo, -sī, -ere. a re- et mergere. NOT. Tir. 72, 78 -it. 72, 85 -sit. i. q. rursus mergere: AVG. conf. 8, 5, 12 (in similitudine) qui expergisci volentes tamen superati soporis altitudine -untur.

rēmes v. remex.

Bk.

remētior, -mēnsus sum, -īrī. a re- et metiri. scribitur remit- VET. LAT. Marc. 4, 24 (cod. 11; remitt- cod. 8), in var. l. Matth. 7, 2 (Regula mag. them. or. dom. 58) et hic illic in codd. rec. NOT. Tir. 72, 62 -itur. de genere et formis: sensu passivo part. perf. p. 1025, 3 sqq. (in abl. absol., ut l. 70. p. 1025, 7 sqq. 11 sqq.). 14, formae praes. p. 1025, 28 et impers. l. 68. p. 1025, 30 sqq.; nota etiam formas activas fut. in var. l. -am p. 1025, 26. ceterum fut. -iebitur VET. LAT. Marc. 4, 24 (cod. 11), part. perf. -titus Matth. 7, 2 (Ps. Ioh. Med. hom. 5 p. 755). de notione (v. etiam p. 1025, 1): DOSITH. gramm. 74, 2 ἀναμετρώ: -or. GLOSS. IV 461, 27 recolligo: -or (462, 1 -or: r.; fort. explicat p. 1025, 38). V 328, 57 -so: remensurato. GLOSS. I Ansil. RE 972 -so: recepto. 974 -or: reconside-ro. legitur in poesi singulis binisve fere locis apud LVCR., VERG. (ter), SEN. trag., VAL. FL., STAT., MART. al., maxime part. perf., in hexametris semper in fine versus; in prosa orat. inde a SEN. philos., maxime in locis e sacra script. (v. p. 1025, 29 sqq.) pendentibus. [confunditur in codd. c. remittere p. 1025, 51 et VET. LAT. Matth. 7, 2 (Lucif. Athan. 2, 4 l. 72); in var. l. pro metiri PLIN. epist. 8, 11, 2 (cf. p. 1025, 30 sqq.).]

i. q. rursus metiri (accedit adv. retro l. 68, totiens p. 1025, 6. 48; adhibetur reflexive p. 1025, 48; gr. resp. μετρεῖν p. 1025, 30. 32, ἀναμετρεῖν p. 1025, 50, ἀναμετρεῖν p. 1025, 33); praeverbium spectat ad: **1** *motum retro versum; actio fit: a spatium permetiendo, percurrendo, trans-eundo (significatur actio et eundi et redeundi p. 1025, 6; iuxta ponitur redire p. 1025, 4. 9. 42 [rursus ire p. 1025, 4]; opp. emetiri p. 1025, 15, transcurrere l. 74): a spatium, iter terrenum sim. (adde infernum p. 1025, 11):* LVCR. 2, 516 ab ignibus ad gelidas iter usque pruinas finitum est retroque pari ratione -sum est (v. app. crit.). STAT. Theb. 3, 324 -sus i. ... Tydeus. FRONTIN. strat. 3, 11, 4 Viriathus, cum tridui i. discedens confecisset, idem illud uno die -sus eqs. SYMM. epist. 4, 49 -so i. [pass.]. CVRT. 5, 3, 23 Alexander retro evadere ... iubet; xxx fuere stadia, quae -si sunt (PLIN. nat. 2, 181 Alexandri cursor ... mille et ducenta s. ... confecit horis paucis ... -sus est). TERT. nat. 1, 18, 11 gladiator quidam inter venatorios ordine transcurso -sus est (sc. ordinem). SYMM. epist. 7, 35, 3 tu potius -iri ad nos viam ... deberes. **β** *mare (ipsam navigationem p. 1025, 9;*

[Palazzolo]

non nisi sensu pass.; cf. GLOSS. IV 461, 48 -so: [renavigato], [corr. Goetz in indice]: VERG. Aen. 2, 181 (loq. Sinon) quod ... Danaï petiere Mycenās, ... pelago ... -so improvisi aderunt (VAL. FL. 2, 501 p. ... -so cauda monstri redit). 3, 143 rursus ad oraclum Ortygiae Phoebumque -so hortatur pater Troianos ire mari (PS. QVINT. decl. 12, 16 nondum tibi obicio duplicata tempora *itineris* nec -sum totiens m. MARCELL. chron. II p. 97, 508. IORD. Rom. 380 -so ... Adriatico m. Epiro revertitur). PRVD. perist. 5, 494 cernunt ... *fiscellam* vectam -so marmore labi retrorsum. MARCELL. auct. chron. II p. 104, 535, 1 -so ... navigio Trinacriam redit. **γ** *fluuium* (sc. transeundo; non nisi sensu pass.): VAL. FL. 3, 227 illum *Coeum* fluuii et nocte *inferorum* -sa ... reppullit *Cerberus*. CLAVD. 28, 302 -so ... Pado. carm. min. 31, 13 Nilo ... -so (sc. a gruibus volantibus). **δ** *caelum*: PRVD. ham. 850 exsuperat ... polum fervens scintilla, *i. anima in caelum rediens*, -sum (pass.). MACR. somn. 1, 6, 53 (de motu lunae) ad totam zodiaci latitudinem emetiendam -endamque.

b *mensurando, eādem mensurā reddendo (iuxta ponitur reddere l. 18sq.)*: **a** *eandem rem*: SEN. dial. 1, 3, 13 quidquid vini biberunt, vomitu -entur (epist. 95, 21 ingesta ... per os reddunt et vinum omne v. -untur). MART. 6, 89, 5 fide summa testae sua vina -sus reddidit oenophori (*i. vesicae*) pondera plena sui.

β *aliam rem, sc. compensatione, retributione sim.*: ① *accedit obi. indicans id: quod alia re compensatur*: PS. QVINT. decl. 12, 19 frumentum pecunia -imur (-amur *codd.*). *quod compensando redditur*: AMBR. epist. 8, 61 non tam -enda amicitiae munia quam cumulanda arbitror. VVLG. Is. 65, 7 (loq. deus) retribuam in sinu eorum *peccatorum* iniquitates vestras ... et -ar (-am var. l.) opus eorum primum in sinu eorum. AVG. epist. 102, 27 in eadem ... mensura quamvis non aeternorum malefactorum aeterna supplicia -untur (*pendet e l. 30sqq.*). ② *pass. impers.*: VET. LAT. Matth. 7, 2 (cod. 12, *sim. al.*) in qua mensura mensi fueritis, eādem -etur vobis (*gr. μετρηθήσεται, cod. 3. al. et Vulg. metietur*). *sim.* Marc. 4, 24 [cod. 5, *sim. al. et VVLG.*] in qua mensura metieritis, -etur vobis (*gr. μετρηθήσεται, cod. 2 metietur*). Luc. 6, 38 [cod. 14, *sim. al. et VVLG.*] eādem mensurā, qua mensi fuerit, -etur vobis (*gr. ἀντιμετρηθήσεται, cod. 4. al. metietur*). *explicat* TERT. adv. Marc. 4, 17, 9 ut opinor, haec retributionem pro meritis provocatam sonant. *pendet e. g. l. 28*).

2 *notionem iterativam*: **a** *percurrando*: **α** *cogitatione, verbis sim.*: VERG. Aen. 5, 25 (loq. Palinurus) si modo rite memor servata -or astra (sc. cogitatione; cf. SERV. ad l. colligit). SEN. dial. 5, 36, 3 totum diem meum scrutor factaque ac dicta mea -or. STAT. silv. 4, 7, 54 omne ... mundi senium -sus (sc. *historiam omnium saeculorum scribendo*). APVL. met. 1, 4, 6 tu sodes, qui coeperas, fabulam -ire (2, 20, 7 f. illam tuam -ire).

β *temporaliter (fort. huc l. 48)*: SEN. Med. 31 *Sol* non redit in ortus et -itur diem? MAR. VICTOR. aleth. 3, 612 (*spectat ad gen. 18, 10*) Sara te ... annum sole -so esse patrem faciet.

b *mensurando (accedit vis limitandi l. 48)*: SEN. dial. 6, 21, 2 (*nisi ad ab*) si aetas nostra omni tempori comparetur, cuius maior est mensura quam mundi, utpote cum ille, sc. *mundus*, se intra huius spatium temporis totiens -atur (*ἐκπυρώσεων causa multi mundi se tempore inserunt*). HIPPOCR. aer. 8, 13 in vas mensura infundens aqua(m) pone(re) sub divo, ut gelet ..., cum autem calore resolutum fuerit, -e(n)s, aquam invenies aliquantum minus (, Kühlewein, remediens, remittens var. ll.; gr. ἀναμετρῆν).

*rēmex, -igis m. [vox composita e subst. *rēmūs* et *ag-, cui subest radix *e₂eg- 'agere' (Rix et al., *Lex. der indogerm. Verben*, 2001, 255 sq.); cf. *Leumann, Gramm.* 1977, 393. Mei.] *de origine*: CHAR. gramm. p. 111, 21 -x ... a remo agendo (*sim.* PRISC. gramm. II 278, 7 remigio -x -is. cf. l. 63). *scribitur nom. sing.* -mix GLOSS. II 314, 7. 357, 50. 513, 22 et NOT. Tir. 109, 91, -mes p. 1027, 62. *de formis*: CHAR. gramm. p. 110, 25 alia nomina genitivum habent per 'gis', ut ... -x -is (*sim.* p. 111, 18. 182, 21 [e Romano]). PRISC. l. 56. al. *traditur abl. sing.* -i ASTER. ad Renat. 5 l. 56, *gen. plur.* -ium TAC. hist. 4, 16, 3. 5, 23, 2 (*in var. l.* BELL. Alex. 20, 1 SYMM. epist. 2, 4, 2 VVLG. Is. 33, 21). *de notione* (v. *etiam* p. 1027, 62): ISID. orig. 19, 1, 6 -x vocatus, quod remum gerit. GLOSS. V 142, 48 -es: gubernatores. GLOSS.² II Philox. RE 149 -es: ἐρέται, κωπηλάται. Corp. R 73 -x: roedra (*anglosax.*) al. *legitur inde* a PLAVTO (*bis*), CAECIL. (v. p. 1027, 24), CATONE (*bis*), *frequentius apud* CIC., LIV. [confunditur in *codd.* c. regimen p. 1027, 10. 23, remigium p. 1027, 71 (cf. l. 61); restit. VELL. 2, 84, 1 re(mi)ges.]

i. qui remum agit, remigat (gr. resp. ἐρέτης p. 1026, 68, κωπηλάτης p. 1027, 35): **I** *proprie* (proverbialiter p. 1026, 12, in compar. e. g. l. 75sq. p. 1026, 14. 1027, 15; notione per synecdochen dilatata respici vid. tota navis vel classis p. 1026, 18. 19. 1027, 2. 20): **A** *quolibet contextu* (*disting.* gubernator p. 1026, 14, hortator l. 75, pausarius p. 1026, 13, portisculus p. 1026, 16): **1** *usu communi* (*exempla selecta inde* ab OV.): PLAVT. Merc. 696 coquos, quasi in mari solet hortator -es hortarier, ita

hortabatur *Demipho*. Poen. 1314 tu plenior ali ulpicique quam Romani -es. CIC. de orat. 1, 153 ut concitato navigio, cum -es inhibuerunt, retinet tamen ipsa navis ... cursum suum intermisso inpetu ... remorum, sic eqs. (cf. Att. 13, 21, 3 p. 1084, 36. *ibid.* inhibitio ... -um). HOR. epod. 17, 16 laboriosi -es Vlixei (*de eisdem*: SEN. dial. 10, 13, 2. IVV. 15, 22 citius ... crediderim ... cum -bus grunnieis Elpenora porcis. BOETH. cons. 4 carm. 3, 21. v. *etiam* l. 24sq.). PROP. 2, 27, 13 iam licet et Stygia sedeat *amans* sub harundine -x, cernat et infernae tristitia vela ratis eqs. (cf. SEN. Herc. f. 557 uno tot populi -e, *i. Charonte*, transeunt). OV. am. 3, 6, 3 (*ad amnem*) nec tibi sunt pontes nec quae sine -is, *i. portitoris*, ictu concava traiecto cumba rudente vehat. ars 1, 368 (*proverbialiter*) hanc *feminam* matutinos pectens ancilla capillos incitet et velo -is addat opem. SEN. Tro. 920 (*loq. Helena*) sin rapta Phrygiis praeda -bus fui eqs. epist. 56, 5 pausarium ... -bus modos dantem. QVINT. inst. 5, 11, 26 ut -es sine gubernatore, sic milites sine imperatore nihil valere. IVV. 4, 49 (45 cumbae linique magister) cum -e nudo *piscante*. FRONTO p. 227, 17 ut ... (te) portisculorum et -um visu audituque oblectares. **al.** **2** *sing. collect.*: VERG. Aen. 4, 588 vacuos sensit *Dido* sine -e portus (MANIL. 5, 430. DRAC. laud. dei 2, 799 *turba Hebraeorum* transierat salsos ponti s. -e fluctus. cf. l. 10. p. 1027, 14sq.). 5, 116 velocem Mnestheus agit acri -e Pristim. HOR. epod. 16, 57 non huc Argoo contendit -e pinus (*item respic. Argo*: OV. Pont. 3, 1, 1 aequo Iasonio pulsatum -e primum eqs.; cf. PROP. 3, 22, 11 [*ad Tullum*] licet tuo Colchum propellas -e Phasim). PROP. 3, 12, 34 Sirenum surdo -e adisse lacus eqs. (*item de comitibus Vlixis*: IVV. 9, 150 CLAVD. carm. min. 30, 23). OV. met. 6, 445 iubet ille carinas in freta deduci veloque et -e portus Cecropios intrat (SEN. Thy. 438sq. sic concitatam -e et v. ratem aestus resistens -i et v. refert. cf. l. 12). *al. usu repraesentativo q. d.*: QVINT. inst. 1, 10, 16 -em cantus hortatur.

B *in re militari*: **1** *praemonenda de notione et differentiis (iuxta ponitur socius navalis l. 66. p. 1027, 9); distinguitur*: miles (*aliter* l. 74): CIC. Verr. II 1, 87. 5, 100 -bus m.que dimissis. **al.** BELL. Afr. 1, 3 Liv. 22, 19, 9. *et saepius*. nauta: v. vol. IX 1, 254, 5sq. quibus addas Liv. 40, 4, 12 ad hortationem -um n.que. propugnator: v. vol. X 2, 2137, 69sq. nauarchus: CIC. Verr. II 5, 101. VEG. mil. 4, 43, 2 in n. diligentia, in gubernatoribus peritia, in -bus virtus eligitur. gubernator: CAES. Gall. 3, 9, 1 -es ex provincia institui, nautas g.que comparari iubet. civ. 1, 58, 3 *nostris* minus exercitatis -bus minusque peritis g. utebantur. 2, 4, 1 Liv. 37, 30, 2. *al.*; cf. e. g. p. 1027, 40sq. defensor (*aliter* l. 60): CAES. civ. 3, 24, 3 unam ex his quadriremem cum -bus d.que suis ceperunt (*sim.* BELL. Alex. 16, 6). epibata: v. vol. V 2, 660, 62sq. classarius (*aliter* l. 73): v. vol. III 1278, 13sq. trierarchus: v. l. 68. mesonauta: VLP. dig. 4, 9, 1, 2 (e Pompon.).

2 *exempla usum illustrantia (selecta post LIV.)*: **a** *usu communi* (sc. *formae plur. praeter l. 51sq.*): CATO orat. 20 non aliud vinum bibi quam -es (remeans *trad.*; cf. FRONTIN. strat. 4, 3, 1 Catonem vino eodem quo -es contentum fuisse traditur). 145 C. Licinio praetore -es scribi cives Romani sub portisculum, sub flagrum conscribi venire passim. CIC. Flacc. 30 in Asia -es imperabat (*i. postulabat ut*: 31. CAES. civ. 3, 32, 2 milites, arma, -es, tormenta, vecturae imperabantur. Liv. 26, 35, 5). Tusc. 3, 66 *milites Pompei* nihil aliud tum egisse, nisi ut -es hortarentur (cf. l. 28. 33. p. 1025, 75). div. 1, 68 -em quandam e quinqueremi Rhodiorem. Liv. 114 -x ... de classe Coponi. **al.** CASS. Cic. fam. 12, 13, 3 dilectum -um magna contumacia civitatum tamen satis celeriter habuimus. CAES. civ. 2, 4, 2 piscatorias *naves* ... adiecerant ..., ut essent ab ictu telorum -es tuti. 3, 24, 1 *naves* ... per causam exercendorum -um ad faucis portus prodire iussit (NEP. Dion 9, 2. FRONTIN. strat. 3, 2, 2 milites -esque. VEG. mil. 4, 32, 2 gubernatoribus atque -bus et militibus. cf. p. 1027, 7sq.). **al.** BELL. Afr. 7, 5 -es ..., qui aequum e navibus exierant (cf. Alex. 10, 2 cum *Caesar* ... aquandi ... causa -es in terram exposuisset eqs.). 62, 4 reliqua classis ... egressis -bus passimque in litore vagantibus ... vacua a defensoribus stabat. **al.** Alex. 47, 2 capit ex eo proelio penterem unam ... compluresque -es Octavianos. **al.** Liv. 26, 35, 1 scripto ... exercitu de -um supplemento agi coeptum est (26, 35, 9. 26, 47, 3 ceteram multitudinem incolarum iuvenum ac validorum servorum in classem ad s. -um dedit *Mago*. cf. p. 1027, 6). 37, 16, 11 *dux armavit* non milites solum, sed etiam navales socios, (-um) turbam (nav(ab)ium -um var. ll.). **al.** R. GEST. div. Aug. 23 q(ui)bu)s in classibus pugnaverunt praeter -es millia ho(minum tr)ia circiter (gr. τῶν ἐρετῶν). CONST. veteran. (CIL XVI 1; a. 52) 4 trierarchis et -bus, qui militaverunt in classe *quadam* (*item fere* in CONST. veteran., e. g. Année Épig. 2002 n. 1771 [a. 71]. 2011 n. 1118 [a. 77/8]). *ibid.* (CIL XVI 24; a. 79) 20 ex -bus M(arco) Papirio eqs. TAC. ann. 13, 30, 1 Clodius Quirinalis ... praefectus -um, qui Ravennae haberentur. SVET. Galba 12, 2 classarios, quos Nero ex -bus iustos milites fecerat. VLP. dig. 37, 13, 1, 1 in classibus omnes -es et nautae milites sunt. VEG. mil. 4, 37, 3 *scaphae* vicenos prope -es in singulis partibus habent. CLAVD. 17, 332 ut in *ludis*

[Monaco]

stagna ... -bus spument inmissa canoris. *al.* **b** *sing. collect.*: CIRIS 111 hanc urbem ... fecerat infestam populator -e Minos. Ov. epist. 3, 153 (*Briseis Achilli*) sive paras impellere -e classem sive manes (met. 8, 103 *Minos* classis retinacula solvi iussit et aeratas impelli [impleri var. l.] -e puppes). LIV. 26, 36, 12 sine coercitione magistratus nec -e (-es *cod. P*) in supplementum nec stipendio res publica egiit. 35, 26, 2 provectos in altum cotidie -em militemque simulacris navalis pugnae exercebat (FRONTIN. strat. 4, 7, 19 Alcetas Lacedaemonius ... in ea *trireme* -em exercebat). 37, 10, 9 se non -em, non socios navales ad classem frequentes habiturum. *al.* SEN. Ag. 428 ut ... clara laetum -em monuit tuba *eqs.* (regimen var. l.). CVRT. 4, 3, 18 miles ministeria nautarum, -x militis officia turbabat. LVCAN. 3, 526 paribus ... lacertis Caesaris hinc puppes, hinc Graio -e classis tollitur. SIL. 7, 412 totus multo spumabat -e pontus (CLAVD. 22, 252 infesto spumavit -e Tethys. *cf. l. I*). 12, 448 veniens sine -e classis, *sc. via terrestri tracta* (CLAVD. 8, 223 vile latens virtus ... veluti s. -e puppis). 14, 387 sed quater haec *navis* centum numero -e pontum pulsabat tonsis (HOMER. 170 tumidos valido pulsarunt -e fluctus. 185. *cf. p. 1026, 22*). 14, 488 *Marcellus* valido superabat -e ventos. 17, 435 (*log. Laelius*) ut per ... insanos Tyrio fugeritis -e fluctus *Oenotriam tellurem*. CLAVD. 3, 335 -e Medo (nudo var. l.) sollicitatus Athos. *al.*

II translate: **A** *de quolibet operario*: CIC. de orat. 2, 40 unius cuiusdam operis, ut ait CAECILIUS, -em, aliquem aut baiulum nobis oratore descriperas (regimen *cod. unus; cf. l. 263* operarium. *l. inde fingitur com. 274* operis -x). **B** *de animali marino, sc. ceto Ionae (sec. Ion. 2)*: SEDVL. *carm. pasch. 1*, 196 Ionas ... vastum ... per aequor venit ad ignotas inimico -e terras (remigante *cod. unus*). ENNOD. *carm. 1*, 11, 14 dirō reductus Ionas -e. **C** *de re pro -e, sc. remo, adhibita: de pede*: DRAC. Orest. 375 (*log. Dorylas paedagogus Orestis*) de qua *carina* solus inops evasi -e planta. *de ala (cf. p. 1028, 20sq.)*: VEN. FORT. Mart. 2, 326 -e pinnigero. *de cauda, sc. aquam pulsante (cf. p. 1028, 13)*: VEN. FORT. Mart. 4, 274 *serpens* sulcans vada -e cauda. *de tabula*: VEN. FORT. *carm. app. 1*, 112 te peterem tabula -e vecta mari.

III in imagine, quae pertinet: ad civitatem Tyriorum: VET. LAT. Ezech. 27, 26 (Tycon. reg. 7 p. 78, 30, *sim. VVLG.*) in aqua multa deduxerunt te -es tui (*gr. οἱ κοπιλάται*). *al. in eodem capite*. VVLG. Ezech. 27, 8 habitatores Sidonis et Aradii fuerunt -es tui, sapientes tui, Tyre, facti sunt gubernatores tui. *ad navem ecclesiae sim. in salutem hominum institutam*: PAVL. NOL. *carm. 32*, 159 prior illa salus, quam perdidit immemor Adam tunc vento suadente malo, nunc -e Christo ... resurget. epist. 9, 2 spiritu veritatis gubernatore ac dei verbo -e dirigamur ad portum voluntatis nostrae (*item disting.*: OP. imperf. in Matth. 23 p. 755^{extr.} navigat *ecclesia* ... instructa fidei gubernaculo ... per huius saeculi mare, habens deum g., angelos -es. CASSIOD. in psalm. 106, 23 l. 299 sic ... mare ... transitur, si tutissimis navibus insidatur, ubi g. est Christus, ubi -es apostoli).

deriv.: remigium, remigo; *cf.* remiga.

compos.: semiremex.

Monaco.

remicat NOT. Tir. 67, 14. *a re- et micare (ad integrandam seriem compositorum fictum?)*. *Bk.*

rēmīga, -ae m. [*v. sub remex et cf. aurīga. Mei.*] *i. q. remex*: VITA Roman. rec. (BHL 7306) 9 obtentu sacerdotis, non viribus -arum prospera navigatione peracta. *Sx.*

rēmīgāmen, -inis n. *a* remigare. *i. q. remigium (in imag. respicitur flammaram incitatio ramis vibrantibus effecta)*: FVLG. aet. mund. p. 148, 7 *tonitrua et fumus* divinitatis testabantur adventus (*exod. 19, 16, 18*); ignis quoque hilaro -e coruscantia crispatis anhelo vibramine ligulis ... rubi ramulos ... lambebat (*exod. 3, 2*).

rēmīgātio, -ōnis f. *a* remigare. *i. q. actio remigandi*: CIC. Att. 13, 21, 3 motum ... vehementiorem ... -is navem convertentis ad puppim. MVTIAN. Chrysost. hom. 34, 3 p. 453^{med.} quod labore -is non fuerint fatigati *nautae (cf. gr. p. 235^{med.} ταῖς κόπαις προστάλαιπωρεῖν)*.

remes (*i. -x*): **rēmīgātor** GLOSS. (*inde correxit Goetz* GLOSS. *remigor*: nauta vel remex). *a* remigare. *Bk.*

rēmīgium, -ī n. [*a rēmex, cf. Leumann, Gramm. 1977, 293. Mei.*] NOT. Tir. 109, 93 -um. *gen. sing. -gi* LVCR. 6, 743 (-o *trad., corr. Lachmann*). *de notione v. p. 1028, 24, 56, 58, 66 et GLOSS. -um: κοπιλασία. εἰρησία. -o: gubernatione. legitur in versibus apud PAVT. et inde a CATVLLO, LVCR., in orat. soluta inde a CIC. [it. remeggio, cat. remig. cf. M.-L. 7196. Battisti-Alessio V 3227. Cortelazzo-Zolli² 1343. Coromines VII 232. Schd.-Cr.] [restit. pro navigium p. 1028, 75; in falsa var. l. pro remex VEG. mil. 4, 37, 1 CLAVD. 28, 137.]*

I i. q. apparatus remorum: A usu communi: 1 proprie (exempla selecta inde a LIV.; hic illic per synecdochen pro tota nave adhiberi vid., e. g. p. 1028, 10, 11; plur. pro sing. p. 1028, 4): PAVT. Asin. 157 -o veloque, quantum poteris, festina et fuge (*v. Otto, Sprichw. n. 1521*).

CATVLL. 64, 13 torta ... -o *Argūs* spumis incanuit unda. CIC. Tusc. 5, 114 (*nisi ad II*) quae acies, quod -um, qui motus hominum ... non ... expictus est *ab Homero?* VERG. georg. 1, 202 (*nisi ad II*) qui adverso vix flumine lembum -is subigit. Aen. 5, 280 (271 amissis remis atque ordine debilis uno) tali -o navis se tarda movebat (*explicat* CLAVD. DON. p. 453, 22sq. navis exarmata remorum subsidiis. *ad II trahere vid.* GLOSS.¹ I Ansil. TA 131 tam claudo remorum pulso [*i. pulsu*]). HOR. *carm. 1*, 14, 4 nonne vides, ut nudum *sit -o* latus *navis?* Ov. epist. 2, 47 (*Phyllis ad Demophonta*) -um ... dedi, (quod me fugiturus haberes, (quo me f. abires var. l.). ars 2, 126 Calypso -o ... aptas esse negavit aquas. 2, 671 aut mare -is aut vomere findite terras (fast. 3, 586). SEN. suas. 1, 2 inagitata -o vastitas *Oceanus est (coni. Faber, remissio trad.)*. PLIN. nat. 11, 88 *scorpionibus* pandentibus brachia ut -a. 11, 264 *caudae* in dexteram ac laevam motae ut -o quodam impellunt *pisces*. SIL. 14, 425 (*nisi ad II*) *nave incensa* trepidatur omissis summis *foris -o*. TAC. Germ. 44, 2 (*antea p. 1082, 55*) solutum ... et mutabile, ut res poscit, hinc vel illinc -um (hist. 3, 47, 3. *cf. ann. 2, 6, 2* converso ... repente -o). *al.*

2 transfertur ad apparatus, instrumentum remis simile, quo aliquis (aliquid l. 31) se propellit (in compar. supra l. 13sq.; accedit gen. explic. praeter l. 26, 28sq. 40): a per aëra, sc. de alis: a corporaliter: LVCR. 6, 743 -i oblitae pennarum vela remittunt *aves volantes super lacum Avernum* (APVL. flor. 2, 10 Socr. 8 p. 140 AMBR. exc. Sat. 2, 59. *al.*) VERG. Aen. 1, 301 volat ille *Mercurius* per aëra magnum -o alarum ([*cf. GLOSS. IV 462, 2* regimentum pinnarum]. 6, 19 *Daedalus* sacravit -um a. HEGES. 3, 2, 1 p. 185, 30. *al.; cf. l. 34sq.*). Ov. ars 2, 45 *Daedalus* -um volucrum, disponit in ordine pinnae. met. 8, 228 *Icarus -o* ... carens non ullas percipit auras. APVL. met. 5, 25, 1 -o plumas raptum maritum *Psyche*. 6, 15, 5 *aquila -um* dextra laevaue porrigens. AVIEN. Arat. 642 *Cygnus* dextro late *Cepheida* dextram radens -o (*gr. 280 ταγοοῖο*). *al. vox aëre tamquam -o vehitur*: AMBR. hex. 6, 9, 67 vox ... aëris quodam -o vehitur et per inane portatur. **β incorporaliter**: AMBR. fug. saec. 4, 17 accedamus ... fidei suffragio subnixi et eius -is elevati ad illam sedem gratiae. in psalm. 118 serm. 14, 38, 2 *ne cunctandum* putes, quomodo tibi volandum sit, quibus alarum -is. ENNOD. epist. 5, 8, 3 p. 131, 12 *famam* mille alarum fabricatam -is. *al.*

β per aquam: a corporaliter (cf. l. 14): STAT. Theb. 9, 250 mediis ... in fluctibus heros ... pedum ... -o sustentat equum. PLIN. nat. 9, 38 quorum *cornuum* in natando -o se adjuvant *testudines cornigeræ*. NOVATIAN. cib. Iud. 2, 12 (*spectat ad lev. 11, 9* pinnulas) in piscibus ... ea ... munda, quae essent cooperta squamis et armata -is. HEGES. 4, 15, 2 p. 264, 8 resupinus cessantibus *brachiorum -is* interibat (PAVL. NOL. epist. 24, 7 CASSIOD. var. 8, 10, 9. *cf. SEDVL. op. pasch. 3, 6 p. 235, 15* brachiali -o). **β incorporaliter**: AMBR. Iac. 2, 10, 44 an non beatus, qui potuit ... pietatis ... -o servare integram in tantis fluctibus passionem? (-um var. l., *quam def. Nauroy, qui et integrum et passionum legit; spectat ad IV Macc. 7, 3 τὸς τῆς εὐσεβείας οἰαχας*). spir. 2 prol. 14 naves ..., quae ... tutum -um salutis exhibeant. PRVD. c. Symm. 1 praef. 60 catholicam nil ... profuit puppem nasse sacri -o stili, quem Paulus variis gentibus edidit. PETR. CHRYS. serm. 20, 4 *navicula Christi* confessionum -is enatat. ENNOD. epist. 2, 9, 2 p. 49, 1 -um vestris dicitis deesse conloquii (*postea: remis opus est, quotiens nullo flaminum puppes iuvantur impulsu*). *al.*

B metonymice respicitur turba remigum (plur. de singula turba p. 1029, 1; accedit gen. explic. l. 73): 1 agitur de navibus remigibus instruendis (quaedam ad A1 trahi posse non negaverimus): VERG. Aen. 3, 471 *Helenus* addit equos additque duces, -um supplet (*explicat* SERV. nam multos ... perdiderat. GLOSS.¹ I Ansil. RE 981 remigum numerum. v. etiam l. 59). 8, 80 *Aeneas* geminas ... legit de classe biremis -o, que aptat (SERV. auct. id est ad -um, officium remigantium [*sc. pro dat., ut locus ad II pertineat*]; alibi pro turba remigantium [*affert l. 55*]). CLAVD. DON. p. 125, 29sq. has *naves* instruit remis et aptas cursibus praestat [*ut ad A1 pertineat*]). LIV. 21, 22, 4 aptae instructaeque -o ... quinqueres erant (*cf. Polyb. 3, 33, 14 ἐχοῦσας πληρώματα πεντήρεις*). 26, 39, 7 *Romanus* suppleverat -o naves. AVSON. app. A6 Od. 2 (446 S.), 9 instructo ... -o et nave deducta (*cf. ibid. 13 [457 S.]*), 4 -o et necessariis omnibus navis instruitur. **2 exempla cetera:** HOR. epist. 1, 6, 63 -um vitiosum Ithacensis Vlixei, cui potior patriā fuit interdicta voluptas (*explicat* PORPH. *συνεκδοχικῶς* socios eius dicit). LIV. 26, 51, 6 -um classicque milites ... agilitatem navium ... experiebantur. 37, 11, 3 (37, 10, 12 remiges) *quidam Antiochi miles aperit* -um omne *Magnesium* missum. LVCAN. 4, 424 (*nisi ad A1*) *ratis* non gerit expositum telis in fronte patenti -um. STAT. Theb. 5, 345 mediis intersonat Orpheus -is. TAC. ann. 12, 56, 2 *Claudius* ... spatium *lacus* amplexus ad vim -i, gubernantium artes, impetus navium et proelio solita. 14, 4, 3 *Agrippina* suaverat *triremi* et *classiariorum -o* vehi. 14, 39, 3 *Suetonius* paucas naves in litore -umque in iis amiserat. 16, 2, 1 dantur *triremes* et *delectum -um* iuvandae festinationi (*coni. Boxhorn, navigium*

trad.). MART. CAP. 2, 113 (*de nave Solis, cf. 2, 183*) nescit, an Solis -a vigilet.

II i. q. *actio remigandi (exempla potiora, fort. huc e. g. p. 1028, 2sq. 15; abl. praeter l. 15, plur. l. 14):* **A** *exempla varia:* PLAVT. Bacch. 289 ubi portu eximus, homines -o sequi, neque aves neque venti citius. Mil. 747 (*loq. dominus*) si illis servis aegrest, mihi quod volup est, meo -o rem gerunt, (gero var. l., remigo Klotz; in proverbio ad meam gubernationem, i. arbitrium sim., pertinere vid.). BELL. Alex. 13, 4 *Alexandrini* in portu periclitati -o, quid quaeque earum navium efficere posset eqs. VERG. Aen. 8, 94 olli -o noctemque diemque fatigant. LIV. 26, 39, 13 prorae inter se iunctae haerebant, puppes alieno -o, i. alterius navis, circumagebantur. 28, 30, 9 nequiquam -o in contrarium tendentes. SEN. Herc. O. 1074 inferni ratis aequoris nullo -o venit. AMM. 24, 6, 5 ni ... classem omnem proferare citis -is adegisset *Julianus*. CLAVD. DON. Aen. 5, 835 p. 523, 27 ('*laxabant membra ... sub remis fusi ... nautae*') sic ..., ut -i sollicitudinem non ... viderentur omisisse (*postea*: manente officii sollicitudine). VEG. mil. 4, 45, 2 longo -o fatigati sunt hostium nautae. **B** *ad indicandum spatium remigando dimensum:* PLIN. nat. 6, 174 *Isidis portus* decem dierum -o ab oppido *Adulitarum* distans (9, 6 sinus XII d. et noctium -o enavigatus ... regi).

***rēmigo**, -āvī, -āre. a remex (item EVTYCH. gramm. V 459, 3 [*vice versa p. 1025, 56*]). NOT. Tir. 109, 92 -at. GLOSS. -o: *κωπηλατώ*. -ant: *κωπηλατοῦσιν*. GLOSS.^L III Abol. SU 27 subigitant (*vix recte; ad Verg. Aen. 6, 302 subigit pertinere putat ed.*): -ant, compellunt (item GLOSS. V 514, 18). legitur inde a CIC. [*a serm. docto haud aliena it. remigare, sic. rimijari. cf. Faré, Postille 7195a. Battisti-Alessio V 3227. Cortelazzo-Zolli² 1343. Schd.-Cr.*] [*in falsa var. l. pro eremigare l. 52, remigrare l. 62; loco corrupto et coniecturis vexato* TAC. Agr. 28, 1 (*in seditione*) uno gubernatore -ante, suspectis duobus eoque interfectis (*sunt qui intellegant aut gubernatorem se remigibus aggregare aut -are esse i. q. gubernare*); *olim edebatur e lect. falsa* QVINT. inst. 8, 6, 18 (v. app. crit.); *loco dubio* OPTAT. 5, 3, 2 inter licet vestrum et non licet nostrum nutant et -ant animae populorum (i. q. '*dubitare*' fere interpretes, sed imago vix perspicua est; fort. corruptela latet). *medii aevi* vid. CARM. Inscr. christ. Rossi II p. 245 n. 4 aëra cum quadris -ans ... alis (fort. '*Lucanus cervus*' L.; semigans trad.).]

i. q. *navam remis propellere (part. praes. ponitur pro subst. l. 46. 47sq.):* **1** *proprie (in imag. l. 41; -ant homines passim, classis l. 43, dux navis l. 43):* **a** *sine obi.:* CIC. Tusc. 4, 9 (*in imag.*) utrum ... mavis, statimne nos vela facere an quasi e portu egredientis paululum -are? Att. 13, 21, 3 v. vol. VII 1, 1592, 29. CAES. Gall. 5, 8, 4 non intermisso -andi labore. BELL. Alex. 46, 2 (*in pugna navali*) celerime fortissimeque contra illo -ante. PROP. 4, 6, 47 quod classis *Antonii* centenis -et alis (-at codd. det.). 4, 7, 56 turba mortuorum in *Styge fluvio* ... diversā -at omnina aquā. SEN. epist. 122, 19 contra illam naturam nitentibus non alia vita est quam contra aquam -antibus. CVRT. 9, 9, 7 ingenti alacritate nautici -ant. FRONTIN. strat. 1, 5, 6 consul ... resupina navigia magna -antium vi concitavit. TAC. Agr. 10, 5 mare ... grave -antibus esse perhibent *exploratores*. **al.** **b** *cum obi. indicante: locum vel spatium (cf. l. 35):* VET. LAT. Ioh. 6, 19 (cod. 4, sim. al. et VVLG.) cum discipuli -assent stadia tot eqs. (gr. *ἔλληκώτες*). MART. CAP. 6, 619 pars, quae vergit in Caspium mare, a Macedonum classibus -ta (*pendet e Plin. nat. 2, 168 eremigatus [-tus var. l.]*). *navem:* CLAVD. rapt. Pros. 2, 178 missam ... Pado qui -at alnum.

2 *translate i. q. per aëra more -antis moveri (cf. l. 35):* DRAC. Romul. 6, 79 -at ammotis pennarum plausibus ales. VEREC. in cant. 2, 12 -antibus pennis longius evolat *aquila*.

deriv.: remigamen, remigatio, remigator.

compos.: ad-, e-, ir-, subremigo.

[**rēmigo** v. remigator.]

remigo, -āvī, -āre. a re- et migrare. NOT. Tir. 89, 72 -at. [*confunditur in codd. c. remigare* PLAVT. Epid. 569 Poen. 47 CIC. Tusc. 5, 62 fam. 9, 18, 4.]

i. q. *rursus migrare, sc. ad locum, statum sim., ubi quis (quid) iam antea versatus (versatum) est (sed v. l. 71. p. 1030, 14; quo -etur, indicatur praeter l. 73. p. 1030, 9):* **1** *proprie (in imag. l. 70) -ant:* **a** *homines (anima p. 1030, 5, per prosopop. p. 1030, 1):* **a** *qui domum vel in domicilium pristinum redeunt:* PLAVT. Persa 685 (*iocose*) quid ei nummi sciunt (*i. possunt*)? :: ... facere, uti -et domum filia (CIC. ac. 1, 13 [*in imag.*] quid ... Antiochio id magis licuerit ..., -are in d. veterem, sc. *Academiam ut domum naturalem*, e nova, quam nobis in novam e veterem? cf. p. 1030, 4). CIC. fam. 9, 18, 4 Romam tibi -andum est (NEP. Att. 4, 5 Liv. 6, 4, 5). 13, 2 subitum est ei *sculptori* -are kalendis Quintilibus (*demigrare coni. Corradus*). CAES. Gall. 4, 4, 6 *Menapii* trans Rhenum in suos vicus -erant. 4, 27, 7 suos in agros -are iusserunt *Britanni* (Liv. 28,

11, 9). LACT. inst. 5, 15, 1 ipsa Iustitia -at in caelum (cf. 5, 5, 2 in caelum ... migrasse). CONC.^S I 5 p. 379, 2 ut ... vestra pietas, i. *legati orientales*, ad propria -ret. **β** *mortui, qui in caelum redeunt:* CIC. Tusc. 1, 118 ut ... in aeternam et plane [in] nostram domum -emus. APVL. Plat. 2, 20 p. 249 vinculis liberata corporeis sapientis anima -at ad deos. AMBR. exc. Sat. 2, 33 -andum eo, unde descendimus. **γ** *qui in condicionem priorem redeunt, sc. in metempsychosi:* LACT. opif. 3, 20 *istos, qui se peccudes natos maluerunt*, si deus in ea forte converteret animalia ..., iam profecto cupiant -are ... et condicionem pristinam flagitent.

b *res:* LVCR. 2, 966 in ... locum quando -ant corpora materiae eqs.

2 *translate -at:* **a** *animus (sc. qui e terrore sim. restituitur):* PLAVT. Epid. 569 -at a. nunc demum mihi. SYMM. epist. 1, 11, 2 tunc mihi a. ab aegritudine -vit. 7, 78 in tranquillum denuo a. -vit. **b** *homo:* PLAVT. Poen. 47 ad argumentum (sc. *propositum, adhuc tamen omisum*) nunc vicissatim volo -are. CIC. Tusc. 5, 62 ut ad iustitiam -ret *Dionysius*. **c** *res obliterata:* AVG. mus. 6, 12, 35 -are ad eum putas illos numeros ab eo ipso, qui interrogat, an eqs.?

echenais piscis latine **remiligio** dicitur, quod liget remos ADNOT. Lucan. 6, 675 (*fort. aevi Carolini*). *subst. masc. sec. nomina animalium in -io desinentia a gramm. fictum a remus et ligare, ut ad explicandam vocem q. e. remeligo referatur ad nomen piscis echenais.*

remiligo v. remeligo.

remillus, -a, -um. [*subest radix *mel₃- 'provenire' (v. p. 1017, 57), ut -us significet 'recurrens' sim.; exspectes *(re-)blānus < *mlānus < *ml₃-no- (cf. Leumann, Gramm. 1977, 190. 320), sed forma accommodata est ad radicis speciem *mel- (cf. re-mel-igo). v. Walde-Hofmann II 428. Mei.] de notione: FEST. p. 277 re(millum dicitur quasi repandum) (suppl. e PAVLO; pessime mutilati afferuntur LVCIL., AFRAN. infra). inde pendent GLOSS.: -us: repandus (*hinc corrigas remullius: reparatus. remilus: repando*). remilus: repandusius (vel repandus vis) remanens eqs. (v. Wessner, Gloss. I p. 330). adde vol. X 2, 1917, 7.*

i. q. *recurvus sim. (si recte explicatur l. 27sq.):* LVCIL. 1303 -um (-lium cod. Festi; sc. tergum delphini, ut voluit Marx, an velum, ut Krenkel?). AFRAN. com. 424 (co)xendice pergam (-a) (*Daviault sec. lemma Festi; (-o) Ribbeck*).

[**remimora** v. p. 1057, 31.]

reminiscentia, -ae f. a reminisci. i. q. *actio reminiscendi (accedit gen. obi. l. 39. 41. 45, in c. acc. l. 40):* **1** *vario usu:* TERT. nat. 2, 13, 9 si deus remini(scentia) mer(itorum) tribuerit aliquid. AVG. trin. capp. 14, 13 de -a in deum *gentium, quae eius oblitae sunt*. IULIAN. epist. in psalm. 41, 7^a desiderio ... patriae ac -a. **2** *respicitur doctrina Platonis:* TERT. anim. 23, 6 (item HIER. adv. Rufin. 3, 40 l. 7) *μαθήσεις ἀναμνήσεις* id est discentias -as esse (cf. 24, 11 quorum *studiorum* discentiae -ae fiunt. ARNOB. nat. 2, 19 p. 89, 3 ea, quae discimus, -as esse). ARNOB. nat. 2, 28 p. 99, 1 animas *corporibus impeditas* ... priorum [-as], *ed. princ.*, reminiis sententiam cod.) non habere. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 10, 1 Platonis ideas ... et -as (*Migne gr. 36, 24^B ἀναμνήσεις*). Bk.

***reminiscor**, -ī et reminisco, -ere (*de part. perf. v. l. 60sq. 65*). [*a re- et derivatione incohativa verbi deperditi *menior 'cogito' (cf. ind. vet. mányate, hibern. vet. mainethar 'cogitat', gr. μαίνομαι 'furo'), quod redit ad radicem *men- 'cogitationem suscipere' in linguis indoeurop. pervagatam, cf. etiam lat. meminī, mens, mentiri, moneo. v. Walde-Hofmann II 65; Rix et al., Lex. der indogerm. Verben, 2001, 435sq.; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 371sq.; Weiss, Hist. and Compar. Grammar of Latin, 2009, 407. Mei.] de origine: VARRO ling. 6, 44 -i, cum ea quae tenuit mens ac memoria, cogitando repetuntur. NOT. Tir. 76, 71 -itur. *de genere et formis: testimonia gramm.: -or inter verba communia afferunt* AVG. gramm. p. 89, 3 M. AVDAX gramm. VII 346, 22 Ps. ASPER gramm. suppl. 51, 4, act. -o testatur PRISC. gramm. II 396, 20 (*contra e. g. PROB. inst. gramm. IV 157, 8*); *de part. perf., fut., supino:* CHAR. gramm. p. 325, 11sq. -or recordatus sum facit, nemo ... dicit rementus sum. PRISC. gramm. II 514, 9sq. a -or supinum vel participium praeteriti vel futuri ... non inveni, quamvis ratio ... rementum ... exigat dici. *sim. al. apud auctores longe praevalat usus depon., sed pass. vel act. invenitur p. 1032, 12sq. 38; part. perf. rementus l. 70, ?reminiscita p. 1032, 43. de notione:* PAVL. FEST. p. 122 miniscitur pro -itur antiquitus dicebatur. SYNON. Cic. p. 441, 23 reputat. -itur. recogitat eqs. GLOSS. -or: recolo, recordor. -itur: ἀναμνήσεται, ἀναπολεί. -ens: in mente habens. recognoscens. GLOSS.^L I Ansil. RE 991 -entur: commemorabuntur. II Philox. RE 147 -mentus: ἀναμνησθεῖς. *sim. al.; v. etiam p. 1032, 32. legitur in versibus inde a TER., ACC., in orat. soluta inde a CIC., VARRONE (v. l. 55); cf. tabulam similium verborum p. 411, 34sq. [confunditur in codd. c. eminisci, v. vol. V 2, 496, 11sq.; temptavit Ribbeck loco corrupto ACC. trag. 329.] fere i. q. in mentem, in memoriam revocare (pro syn. est recordari p. 1031, 9. 1032, 4. 7, revocare p. 1031, 34, opp. oblivisci p. 1031, 25; gr. fere**

[McNamara]

resp. (ἀνα-, ἐπι)μνησχομαι); respicitur actio: I recordandi (accedit animo l. 15, in corde l. 38; -untur maxime animantes, alia e. g. l. 22. 50):

A formae depon.: I vario contextu; quid (quis e. g. l. 15. 23. 40sq.) in memoriam revocetur: a indicatur per: a casum (cf. CHAR. gramm. p. 382, 9 -or patris. 384, 4 -or factum [sc. acc. obi., ut e. g. ARVS. gramm. 494]. DIOM. gramm. I 315, 13 -or factum et facti et [facto], [abl. apud auctores non invenitur]. EXC. Andecav. 6 l. 42 -or doloris):

① acc.: TER. Hec. 385 cum orata huius -or, nequeo quin lacrimem miser. ACC. trag. 346 heu me miserum, cum haec recorder, cum illos -or dies! CIC. Att. 4, 2, 4 senatores -bantur ... Kal. Ian. (nisi ad l. 25). SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 5, 5 ab hisce rebus ... cogitationem tuam avoca atque ea potius -ere, quae digna tua persona sunt. NEP. Alc. 6, 3 -ens pristini temporis acerbitem. VERG. Aen. 10, 782 dulcis moriens -itur Argos. OV. met. 11, 714 acta. trist. 5, 4, 31 maerens tempus -itur illud. Pont. 1, 8, 31 vos animo dulces -or, amici. VAL. FL. 5, 197. STAT. Theb. 7, 147 Bacchus patrios -itur ignes. 12, 391 dum Antigone et Argia ... Thebas Argosque renarrant, longius Argia miserum -itur actus (seq. orat. recta, ut accedat notio commemorandi). al. DECL. in Catil. 82 -ere quaeso, Catilina, -ere ferrum illud scelestum. GELL. 10, 25, 5 navium ..., quas -i tunc potuimus, appellationes. VET. LAT. Ezech. 36, 31 (Tycon. reg. 4 p. 33, 22) -emini vias vestras pessimas (gr. μνησθήσεσθε, Vulg. recordabimini). CLAUD. 20, 139 nulla virilem (-lis var. l.) inter tot gladios sexum -itur ira? CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 42, 1 oportet ... -i dicentem Christum: '...' (gr. I I, 1 p. 97, 4 μνησθησαί). BOETH. top. Arist. 119b13 si oblivisci, quae quis faeda egit, bonorum est vel -i malorum (gr. ἀναμνησθησαί). al. ② gen. (fort. huc l. 10. p. 1032, 39): CAES. Gall. 1, 13, 4 sin Caesar bello persequi perseveraret, -retur ... veteris incommodi populi Romani. NEP. Phoc. 4, 1 cum alii, -entes veteris famae, aetatis miserentur. OV. met. 6, 383 ubi nescioquis ... virorum rettulit exitium, satyri -itur alter, quem ... Latous ... adfecit poena (seq. orat. recta, ut accedat notio commemorandi). SEN. epist. 124, 16 animal praeteritorum -itur, cum (in) id incidit, quo ...; tamquam equus -itur viae, cum eqs. VAL. FL. 6, 516 tu ... feri -ere, Musa, furoris. HOMER. 1041 sortis -ere victor humanae. TAC. ann. 11, 36, 1 vocis. SVET. Claud. 41, 1 quin Claudius ... subinde facti -retur cachinnosque revocaret. APVL. met. 2, 27, 1 infausti ... sermonis mei sero -or. 6, 30, 4 doloris unguulae. VET. LAT. Is. 46, 9 (cod. 177) convertimini corde et -imini priorum a saeculo (gr. μνήσθητε, Vulg. recordamini). Zach. 7, 10 (Iren. 4, 17, 3) malitiae fratris sui non -atur in corde (gr. μνησκακείτω, Vulg. cogitet). IREN. 1, 3, 5 l. 83 Paulum ... apostolum ... -i huius crucis dicunt sic: '...' (I Cor. 10, 18; gr. ἐπιμνησθησαί, vergit ad II). DAMAS. carm. 11, 14 nostri -ere, virgo. VVLG. deut. 8, 14 ne ... elevetur cor tuum et non -aris, domini dei tui (gr. ἐπιλάθη). al.

β struct. verbalem: ① (acc. c.) inf.: LVCR. 2, 90 -ere totius imum nil esse in summa. 6, 649 ut -aris summam rerum esse profundam. NEP. Con. 3, 1 Artaxerxes -ens eius se operā Cyrum fratrem superasse. OV. met. 1, 256 esse ... in fati -itur Iuppiter adfore tempus, quo eqs. 7, 293 (Aeson fit iuvenis) ante quater denos hunc se -itur annos (sc. fuisse). ASCON. Corn. p. 55, 7 puto vos -i has esse leges Livias, quas eqs. AMBR. in Luc. 7, 158 quadrantem ... in balneis dari solere -imur. HEGES. 5, 15, 1 p. 321, 7 Macedonia ... frustra se regibus suis Aeacidarum nomen inposuisse -itur. COD. Theod. 2, 8, 22 sollemnes paganorum superstitionis dies inter feriatos non haberi ... -imur imperasse. al. ② interrog. obliquam: CIC. Tusc. 1, 29 -ere ..., quae tradantur mysteriis. NEP. Dat. 5, 1 Artaxerxes -ens, a quanto bello ad quam parvam rem principem ducum misisset eqs. LIV. 4, 2, 4 -rentur, quam maiestatem senatus ipsi a patribus accepissent. QVINT. inst. 11, 2, 17 quae in iis locis fecerimus, -imur. PLIN. epist. 1, 5, 4 Regulus -batur, quam capitaliter ipsum me ... lacessisset. AMBR. vid. 4, 24 -amur, ... quemadmodum Maria, quemadmodum Anna ... laudentur. CASSIAN. conl. 10, 11, 5 quid nobis vel negligentia nostra pepererit vel diligentia acquisierit ..., decantantes -amur. al.

③ enunt. secund.: VET. LAT. Ioh. 16, 4 (cod. 4. al. et VVLG.) cum venerit hora eorum, -amini, quia ego dixi vobis (gr. μνημονεύετε). COD. Iust. 8, 17, 12, 4 omnia respicientes et -entes, quod et alias duas constitutiones fecimus.

γ praepos. de: CIC. Lig. 35 te ... de aliis quibusdam quaestoribus -entem. BOETH. elench. soph. 183a35 reliquum est ... de eo, quod ex principio erat propositum, -entibus dicere aliquid (gr. περί τῆς ... προθέσεως ἀναμνήσασθαι).

δ non indicatur (sc. absolute vel obi. subaudiendo e contextu): CIC. inv. 1, 98 enumeratio est, per quam res ... -endi causa unum sub aspectum subiciuntur. OV. epist. 16, 137 similes vultus, quantum -or, habebat Cytherea (met. 13, 642). SEN. epist. 100, 12 talia esse scripta eius non dubito, etiam si magis -or, quam teneo. ASCON. Corn. p. 61, 20 hic Cotta, ut puto (vos -i), legem tulit (suppl. Kiessling-Schoell, coll. l. 48). QVEROL. p. 10, 25 non de omnibus tete interrogavi, si -eris. al.

2 in doctrinis philos.: a Platonis, sc. respicitur ἀνάμνησις:

CIC. Tusc. 1, 57 quemvis ... bene interroganti respondentem declarare se non tum illa discere, sed -endo recognoscere. 1, 58 adgnoscit illa -endo. Cato 78 eas res ... -i et recordari. IREN. 2, 33, 1 sic anima utique -retur et illorum, quae antequam in hoc corpus veniret, egit (gr. ἐμνήμητο). ARNOB. nat. 2, 26 p. 97, 3 utrumne anima illud, quod audit, -atur an discat. BOETH. top. Arist. 124a22 si discere est -i, et didicisse recordatum esse (gr. ἀναμνησθησαί). al. b Augustini: AVG. conf. 10, 9, 16 odor traicit in memoriam imaginem sui, quam -endo repetamus. 10, 14, 21 laetatum me fuisse -or non laetus. 10, 16, 25 cepit ... rerum imagines memoria, quas intuerer praesentes ..., cum illa et absentia -rer. al. apud eundem.

B ceterae formae: 1 pass. (addidimus exempla gerundivi): quaelibet exempla: VET. LAT. num. 10, 9 (cod. 100 et Ambr. exc. Sat. 2, 107) -emini coram domino (gr. ἀναμνησθήσεσθε, Vulg. erit recordatio vestri). RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 6 l. 61 omnes ... eius peccatoris iustitiae, quas fecit, non -entur. CASSIOD. in psalm. 21, 28 l. 642 quando deus omnipotens esse fideliter agnoscitur, recte ab eis dicitur -i. -endus: AVG. in lob p. 514, 10 -endum ita ... spiritum in apostolos descendisse (sim. pendet struct. verbalis: BOETH. mus. 3, 12 p. 287, 2 illud -endum est, quod vi toni diapason ... transcendunt. p. 290, 7 -endum prius est, quid ... dixerimus). trin. 15, 20, 39 ad quam summam trinitatem -endam, videndam, diligendam. MACR. Sat. 1 praef. 2 usum ... dicti factive memorabilis -endi. VITAE patr. 5, 7, 7 sic fecerunt ... (semper -endi, patres (gr. 5, 7, 11 ἀεμνήστοι). al. 2 act. (cf. l. 38): AVSON. 13, 48 (48 S.), 1 'o' Rufus dixit (sim. 13, 49 [49 S.], 1 qui 'o' putat se dicere posse latine, hic ubi 'co' scriptum est, faceret 'cor', si cor haberet). ISID. sent. 1, 13, 7^a cogendo ... animum -ere, quod memoriae commendatum est, dicitur cogitatio (-i var. l. et ed. Migne. 2, 24, 1 -ere peccati affectum. cf. 1, 13, 8^a gaudium -imus [-imur var. l. et ed. Migne]). GLOSS.^L I Ansil. EP 49 (med. p. 32) nihil se passos -unt (-untur cod. L post corr., ut vid.).

II commemorandi (commonefaciendi fort. l. 35 et GLOSS. II 467, 4 ὑπομνήσχω: admoneo, moneo, ... -o [-or var. l.]. exempla certiora; fort. huc iam spectant e. g. p. 1031, 17. 29); quid in memoriam revocetur, indicatur per: A acc.: AVSON. 10, 7 (166 S.), 1 patruos, elegea, meos -ere cantu. ASSVMPT. Moys. 11, 17 Moyses -ens testamentum parentum et iureiurando placando dominum (v. Tromp, comm. 1993, 258). IORD. Get. 72 quod nomen, sc. 'Capillati', Gothi ... adhuc hodie suis cantionibus -ent. ?B gen.: AVG. quaest. euang. 2, 48A (ad Luc. 18, 35) si alter euangelistarum de uno caecorum tacuisset unius -ens; nam et Marcus unum commemorat eqs. (postea: ille unus caecus, quem Lucas commemorat. nisi ad p. 1031, 25sq.). ?C praepos. (siquidem recte trad. lo-co vix sano): CONC. Brac. a. 561, 6 recte vestra fraternitas pro auctoritate sedis apostolicae reminiscita est, quae eqs. (reminata, remunita var. ll., recordata coni.).

deriv.: reminiscencia. McNamara. **reministrat** NOT. Tir. 25, 14. ad integrandam seriem fictum a re-et ministrare.

reminuit NOT. Tir. 30, 81. ad integrandam seriem fictum a re-et minuere.

[reminutiōnem falsa var. l. SEN. nat. 1, 15, 2 (de Gercke; locum inseras vol. V I, 486, 45).]

rēmipedus, -a, -um et **rēmipēs**, -pedis adi. a remus et pes. de formis: -as VARRO, -em, -es AVSON.

1 de anatibus, i. q. pedes habens formā remorum: VARRO Men. 489 a. [t]remipedas (codd. Non. p. 460, 8; -es Passeratius alique praeter necess., cf. e. g. multipeda, quadrupedus). AVSON. 27, 1 (392 S.), 13 turdis dono datis a. ... iunximus -es. **2 audacius de navibus, i. q. remis pro pedibus instructus, remis agendus:** AVSON. 27, 15 (394 S.), 34 in ... vicem veli ... -em iubeas protinus ire ratem. Mos. 201 -es medio certant cum flumine lembi. Bk.

remisceo, -xtum, -ēre. a re- et miscere. forma III^{ae} coniug. l. 73. [hisp. vet. et dial. remecer 'quater'. cf. M.-L. 7196a. Corominas-Pascual IV 9. Schd.-Cr.]

ferre i. q. miscere (pro obi. est id, quod mixtioni subicitur, sed obi. non ponitur l. 74; c. dat. ut vid. eius, cui inmittitur, praeter l. 73sq. p. 1033, 2. 7): **1 vis praeverbii obscura vel evanida est (nisi spectat ad notionem miscendo refingendi); miscentur:** a incorporea: HOR. carm. 4, 15, 30 Lydis -to carmine tibiis. ars 151 Homerus veris falsa -et (SCHOL. pro 'commiscet', mutata praepositione). b corporea: SEN. dial. 2, 7, 4 aliquis mihi venenum dedit, sed vim suam -tum (-tam trad.) cibo perdidit.

nat. 4, 5, 2 frigidus spiritus ... verno caelo -eri. REGVLV mag. 23, 25 (23 secundum numerum mensae prioris ... mensuratae potiones ... calda miscantur) accedentes ad secundam mensam, et ipsius numerus -atur. CIL XIII 10018, 149 -e (in ampulla, ut 10018, 150 -e me).

2 res mixta redditur: a eo, unde venit: SEN. epist. 71, 16 [McNamara]

animus naturae -bitur et revertetur in totum. PAVL. NOL. carm. 18, 80 *animarum vita* in ipsum tempore venturo, *sc. die iudicii*, corpus revocata -to corpore ... metet *fructus meritorum* indiscreta. **b** *ei, qui antea potentiam miscuit (fort. subest etiam notio iterum miscendi)*: VET. LAT. apoc. 18, 6 (Cypr. testim. 3, 34, *sim.* Primas. in apoc. 18, 4) meminit ... deus iniquitatis eius; ideo reddit ei dupla, et in quo poculo miscuit, duplum -tum est ei (*gr. κεράσατε, Vulg. miscete*).

deriv.: remixtio.

remissa v. remitto.

McNamara.

remissarius, -a, -um. *a* remittere (remissus). *technice* in *re vinaria* i. q. *ad remissionem pertinens preli post pressuram relevandi (ad rem v. Flach in ed., 2005, 203)*: CATO agr. 19, 2 *vectes longissimos (pedum) XIX, ... -os (pedum) XII*.

remissē v. remitto.

remissibilis, -e. *a* remittere (*cf.* irremissibilis). *non nisi posit.*

1 *vi pass. i. qui remitti potest, venia dignus (praedicative praeter l. 19): in religione christ. de peccatis*: TERT. pudic. 2, 12 *alia delicta* erunt -ia, alia inremissibilia (2, 14 [affertur I Ioh. 5, 16 delinquere delictum non ad mortem] hoc erit -e. 2, 16 in d. ... -i). 12, 6 quod haec sola *crimina* praepontant *apostoli (act. 15, 29)* utique non -ia, qui ... cetera legis onera -ia fecerunt. 17, 17 -em esse moechiam. AVG. serm. 71, 24 (*ad Matth. 12, 31* blasphemia remittitur) haec sola -is videretur. CHROMAT. in Matth. 50, 3 I. 104 in hominem blasphemare potest -e esse peccatum. *vario usu*: CLAUD. MAM. epist. 1 p. 198, 9 ista haec, *quod causis quibusdam impeditus nec veni nec scripsi, ... -ia sint necne*. ALC. AVIT. epist. 57 p. 86, 1 istud, *quod syllaba producitur*, -e est poematis necessitate. **2** *vi act. i. q. remittens (sec. usum verbi intrans.)*, minus fortis, lenior sim. (*attributive*): CAEL. AVR. chron. 2, 13, 164 *usus temperatus aceti* solvit ... eius percussibilem virtutem ..., quae non sensibili tactu, sed -i quadam digestionem longioribus actibus immoratur (*sed notione instr. digestionem, qua passio remittitur, intellegit Bendz, Eranos 58, 1960, 43; cf. p. 1036, 42*). *Op. imperf.* in Matth. 25 p. 765^{med}. *vir mollis animo*, -is in fide et corruptus in actibus. **Bk.**

remissio, -ōnis f. *a* remittere. GLOSS. -o: ἄφεσις, ἄνεσις, πάρεσις, συγχώρησις, (item GLOSS. iurispr. ἀπόθη P 23 ἔμεισσιονος συγχώρησις. GLOSS. iurispr. μαγκίτιον P 7 ἔμεισσο - σ.). *legitur inde a RHET. Her., Cic., saepe apud Christ., rarissime in poesi, sc. p. 1035, 51 et ORIENT. carm. app. 3, 55 ENNOD. carm. 1, 13, 25; abiit in serm. gr. SCHOL. Basilic. 8, 2, 45, 8 ἔμεισσιονα (pertinet ad p. 1036, 21, ut ibid. 9)*. GLOSS. l. 35sq. [*confunditur in codd. c. inmissio p. 1034, 19, permissio BENED. reg. 43, 11, remuneratio p. 1035, 32; restit. pro emissio l. 64, repromissio MVTIAN. Chrysost. hom. 25, 1 p. 389^{med}. (gr. p. 171^{ex} ἄνεσιν), praeter necess. Cic. Arch. 16 animi -em (animadversionem trad.); perperam trad. PETRON. 60, 5 (commissio con. Delz et al.); in falsa var. lect. p. 1042, 47; suppl. dub. CIL VIII 23849 (a. 374/5) quorum Augustorum clem(entia et remis)sione. e versione inepta (cf. p. 1034, 37)*: VET. LAT. deut. 17, 8 (cod. 100) inter -em -es et intra contradictionem contradictiones (*gr. ἀνὰ μέσον ἀφῆ ἀφῆς, Vulg. aliter; cf. 21, 5 [ibid.] contradictio et ... -o [gr. ἀφῆ, Vulg. aliter]*).

i. q. actio vel effectus remittendi (accedit gen. obi. passim, subi. l. 75 [cf. adi. e. g. p. 1035, 53, 1036, 9], epexeget. e. g. l. 63. p. 1034, 8, 17, 1035, 68, respectus l. 72, praepos. ab p. 1035, 22, de p. 1035, 8, 52; gr. resp. maxime ἄνεσις, e. g. p. 1034, 6, 38, vel ἄφεσις, e. g. p. 1034, 10, 75, 1035, 11, 39); -o fit: I dimittendo: A relaxando (opp. contentio e. g. l. 58, contractio e. g. p. 1034, 23, intentio e. g. l. 59. p. 1034, 12, 21); respicitur: I vox, sonus sim.: RHET. Her. 3, 12, 22 conservat vocem continui clamoris -o. 3, 13, 23 oratio cum aliqua gravitate et vocis -e (CIC. de orat. 1, 261 contentiones v. et -es. Brut. 314 -e et moderatione v. ... me posse ... temperatius dicere. QVINT. inst. 1, 10, 25 intentio v., -o, flexus. MART. CAP. 9, 974 thesis est depositio v. ac -o. cf. CIC. de orat. 3, 227 est ... quiddam in -e gravissimum. Brut. 313 sine -e, ... vi summa vocis et totius corporis contentione). CIC. de orat. 2, 212 in oratione -o ... lenitatis quadam gravitate et contentione firmatur. MART. CAP. 9, 932 gravitas dicitur, quae soni quadam (r)emissione mollescit. 9, 940. BOETH. mus. 3, 3 inter ... intentionem -emve. 4, 1 *vocula* -e decrescit ad medium. 5, 1 cum intentio acumen faciat, -o gravitatem.

2 *homo eiusve animus sim. (addidimus terram p. 1034, 9): a de refectione, quiete, ludo sim. (in malam partem p. 1034, 7; exempla selecta inde a SEN. philos.)*: CIC. Cael. 39 quem *iuvenem* non quies, non -o ... delectarent. de orat. 2, 22 ad omnem animi -em ludumque descendere (2, 72 fam. 9, 24, 3 LIV. 37, 7, 12. al.). VAL. MAX. 3, 6, 1 in illis exercitiis *gymnasii* -o laboris consistebat (QVINT. inst. 3, 8, 29 [agitur de theatro] non inutilis laborum -o. aliter p. 1034, 70). 8, 8, 2 quietae -is. SEN. dial. 9, 10, 1 oblectamenta et -es et voluptates. QVINT. inst. 1, 3, 8 danda est ... omnibus *discipulis* aliqua -o. TAC. dial. 28, 5 -es ... lusisque puerorum.

Agr. 9, 3 tempora curarum -umque. PLIN. epist. 4, 9, 11 audientis intentio continuatione servatur, intercapedine et quasi -e languescit. GELL. praef. 1 ut liberis ... -es essent, quando animus ... laxari ... potuisset. 15, 2, 5 modicis ... inter bibendum -bus refici ... animos (opp. intentiones). VET. LAT. II Cor. 7, 5 (Tert. resurr. 40, 12) nullam -em habuit caro nostra ...: extrinsecus pugnae, intrinsecus timor (*gr. ἀνεσιν, Vulg. requiem*). PS. SEN. mon. 187 arcum intentio frangit, animum -o. EVSEB. EMES. serm. 19, 33 -o feriarum. *al. remittitur terra, quae requiescere potest, non colitur*: VET. LAT. exod. 23, 11 (Aug. quaest. hept. 2, 89) septimo ... anno -em facies et requiem dabis illi terrae (*gr. ἀφῆσιν ποιήσεις, Vulg. dimittes terram*). **b** *cetera exempla (fere in malam partem de languore sim.)*: CIC. Tusc. 2, 54 (*antea p. 1039, 68*) animus intentione sua depellit pressum omnem ponderum, -e autem sic urgetur, ut se nequeat extollere. fam. 5, 2, 9 in acerbissima iniuria -o animi ac dissolutio. AMBR. epist. 9, 69, 18 praestantior est fortitudo paucorum quam -o plurimorum. Ioseph 5, 22 arbitrabatur iste *maritus uxorem* testimonium esse castimoniae, non -em incuriae. SEDVL. op. pasch. 5, 8 negligentis agricolae -e. VITAE patr. Iurens. 35 *diabolus monachos* habundantia fructuum ... refertos cotidiana fecit -e (in- var. l.) turgescere. *al.*

3 *quaelibet res: a remittitur pars corporis (vocem v. p. 1033, 57)*: CIC. de orat. 3, 222 *oculorum* tum intentione, tum -e (*cf.* SEN. epist. 106, 7 quantam -em oculis det lenitas). off. 1, 146 supercilioium aut -e aut contractione. SCRIB. LARG. 101 ex contractione, ... cum -e nervorum ([inde MARCELL. med. 20, 6]. PS. GALEN. urin. 20). GELL. 18, 10, 10 σφονγμός ... est intentio motus et -o in corde et in arteria naturalis. CASIOD. in psalm. 131, 4 l. 117 quae *palpebrae* nisi tremula quadam -e quieverint, somnus oculos non potest introire. *liquefit caro*: PS. GALEN. urin. 19. **b** *remittitur morbus, febris, dolor*: CIC. fam. 7, 26, 1 iam senescentis morbi -o. CELS. 1 prooem. 34 post -em *febris* (2, 15, 2 neque ... crescente febre, sed in -e eius. 3, 11, 2 in harum f. -bus. 3, 18, 6sq. SVET. Tib. 73, 2. al.). 3, 2, 2 (*antea*: morbus ... an minuatur) *remedia quaedam* in -bus potius experienda sunt. 3, 3, 5 plures accessiones -esque. *al.* SEN. dial. 5, 39, 2 *remedia* in -bus prosunt. epist. 53, 9 (*antea*: si aeger esses). SCRIB. LARG. 99 in -e dolorum (opp. accessionibus. inde MARCELL. med. 20, 3). PLIN. nat. 23, 48 qui manifestas -es habeant. 23, 50 (opp. in accessione). VET. LAT. deut. 24, 8 (cod. 100) in -em leprae (*sed in versione inepta gr. ἀφῆ, cf. p. 1033, 46; Vulg. aliter*). *al. c* *remittitur accidens q. d., sc. in serm. philos. (gr. resp. ἄνεσις, cf. p. 1043, 74)*: MAR. VICTORIN. Porph. isag. p. 17, 7 intentionem ... et -em recipit accidens (*cf.* BOETH. *ibid.* i. ... et -em suscipit accidentium participatio). BOETH. Porph. isag. p. 9, 18 illae *differentiae* ..., quae per se sunt, non suscipiunt magis et minus, illae vero, quae per accidens ..., intentionem recipiunt et -em. *al. apud eundem, e. g. p. 1044, 3. d* *cetera exempla (huc vergunt quaedam sub B2 allata)*: CIC. Tusc. 3, 64 -o luctus. Lael. 76 *quaedam* amicitiae sunt -e usus *amicorum* eluendae. VITR. 6, 1, 6 reliquae *chordae* ... -bus efficiunt ... sonorum scansiones (*postea*: sonitibus gravioribus). 8 praef. 2 nisi aer influens in *corpus* ... fecerit auctus et -es. 9, 2, 2 cotidiana ... versationis -e (*sc. lunae a sole recedentis; cf. p. 1039, 43*). SEN. nat. 7, 1, 3 *sol* calorem suum intensionibus ac -bus temperando fovet. AMM. 17, 8, 1 aestatis -e solutis frigidibus. CLAUD. DON. Aen. 7, 25 p. 8, 25 (*de remigando*) -e molestiae luctaminis. *al. agitur de diebus, quibus ieiunium remittitur, praecipue post quadragesimae tempus*: PS. AVG. serm. ed. Mai 41, 1 quinquagesimae dies sunt, id est indulgentiae ac -is ...; dantes operam sobriae -i (*syn. relaxatione*). CASSIAN. conl. 21 tit. de -e quinquagesimae (21, 23, 2 ne puritas corporis ... abstinentia quadragesimae conquistata q. -e deperat). 21, 23, 1 ut corporis atque animae cultui prosit magis -o indulta quam noceat. VAL. CEM. hom. 19, 1 (*die Paschae*) indulgentia nimiae -is (*cf.* 19, 2 solet ... omnem honestae vitae statum -o incauta decipere). STAT. eccl. ant. p. 177, 165 paenitentes etiam diebus -is genua flectant (CAES. AREL. serm. 201, 1).

B tollendo, demendo (peccata v. sub DI): **1** *poenam*: CIC. Catil. 4, 13 -e poenae ([opp. severitate animadversionis]. VAL. MAX. 5, 4, 7. SEN. clem. 2, 7, 1 venia est p. merita -o [sim. 2, 7, 3]. AMBR. Cain et Ab. 2, 4, 13). HIER. chron. a. Abr. 1496 captivitatis Iudaeorum (PROSP. in psalm. 111 pr. [antea: relaxationem c.] c. -em et templi restitutionem). AVG. civ. 21, 25 p. 536, 14 aeterni ... supplicii.

2 *onus, opus, debitum (hic illic cogites de notione levandi, minuendi, ut loci ad A3d pertineant)*: **a** *generatim*: VARRO rust. 1, 17, 7 *servos* studiosiores ... fieri ... -e operis concessioneve (PLIN. nat. 8, 168 mares equi in -e o. deteriores. *cf. p. 1035, 61*). 2, 6, 4 quod -e laboris fit deterior *asinus*. COLVM. 1, 7, 1 *tum* -em colonus petere non audet (SVET. Iul. 20, 3 publicanos -em petentis tertia mercedum parte relevavit). LEX Imit. 8 C 49 de ... -e facienda ei, quem municipibus ... *aliquid* praestare oportebit (VET. LAT. Esth. 2, 18 [cod. 151. al.] rex ... -em fecit omnibus regionibus [gr. ἀφῆσιν, Vulg. requiem]. I Macc. 13, 34 [rec. L, sim. al.] ut faceret -em

[Ramminger-Sx.]

regioni). TAC. ann. 4, 13, 1 -e tributis in triennium. PLIN. epist. 8, 2, 6 non verum arbitrar, quos non aequasset fides positionis, hos benignitate -is aequari. 9, 37, 2 priore lustro, quamquam post magnas -es, reliqua creverant. *al.* VLP. dig. 19, 2, 15, 4 (*e Papin.*) si uno anno -em quis colono dederit ob sterilitatem ...; nihil obesse domino -em (MACR. somn. 1, 6, 74 -o iusta *militiae*). 19, 2, 15, 7 (*postea: mercedis exonerationem*). PANEG. 5, 11, 3 -e ... capitum, *sc. in censu*. SCHOL. Cic. Bob. p. 157, 26 ut -is tantum fieret de summa pecuniae, quantum aequitas postularet. *al.*

b *speciatim apud Iudaeos respicitur annus septimus vel quinquagesimus quisque, quo debita remittuntur sim.* (*cf. p. 1034, 9; metonymice apud Christ. e. g. l. 18; gr. resp. ἄφεσις*): VET. LAT. lev. 25, 30 (cod. 100, *sim. al.*) domus ex illius possessione non exit in -e (*Vulg. in iubilaio*). 25, 41 (*ibid.*) servus ille exiet in -e et filii eius cum eo (*Vulg. aliter*). deut. 15, 1 (*ibid., sim. VVLG.*) post VII annos facies -em. 15, 2 (*ibid.*) sit praeceptum -is: remittis omnem debitum (VVLG. -em, quae hoc ordine celebrabitur). *ibid.* invocata est -o dei tui (VVLG. annus -is). 15, 9 (*ibid., sim. VVLG.*) adpropiat annus septimus, annus -is (31, 10 [*ibid., sim. VVLG.*]). FILASTR. 107, 9 a. -is Christi. HIER. epist. 36, 9, 1 septimum a. -is. AVG. quaest. hept. 3, 92 quinquagesimi anni, quem vocat -is. *al.*

C *in libertatem mittendo, ab aliqua re resolvendo*: **1** *hominis*: LIV. 27, 17, 1 -e obsidum captivorumque. VET. LAT. II par. 10, 9 (cod. 109) da nobis -em a iugo, quem imposuit pater tuus super nos (*gr. ἀνεξ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ, Vulg. subleva iugum*). Is. 61, 1 (Cyp. testim. 2, 10, *sim. al.*) praedicare captivis -em (*gr. ἀφεσιν, Vulg. indulgentiam. inde Luc. 4, 18 [cod. 3, *sim. al. et VVLG.*]). III Esdr. 4, 62 deus dedit illis Iudaeis exulibus -em et refrigerium, ut ... aedificarent ... templum (*gr. ἄνεον καὶ ἀφεσιν. inde p. 1036, 14*). CASSIOD. hist. 1, 9, 3 Constantinus -em ... cunctos habere decrevit, qui propter confessionem Christi *damnati erant* (*gr. Sozom. 1, 8, 3 ἀφεσιν*). *locut. praepos. in -em*: VET. LAT. Is. 58, 6 (cod. 94, *sim. al.*) dimitte fractos in -em (*gr. ἐν ἀφέσει, Vulg. liberos. inde Luc. 4, 18 [cod. 4, *sim. al. et VVLG.*]). LACT. epit. 54, 9 praesides legum ... in -em, malorum ... sententias venditabant (*remuneratione var. l.; cf. inst. 5, 9, 17 noxios inpune dimittant*). PS. PHILO antiq. 41, 1 redde eas civitates in -em. RVFIN. symb. 15 educat vincitos in -em. **2** *res*: APVL. mund. 28 p. 352 prima -e ad motum data ... moventur ... omnia (*gr. 398b26 ἐνδόσεως*). CASSIOD. Ios. antiq. 5, 285 (*respic. iud. 13, 5, ubi Vulg. cuius non tanget caput novacula*) *Samson* per ... capillorum -em propheta iam futurus agnoscebatur (*gr. ἀνέσεως. cf. p. 1054, 48sq.*).**

D *condonando*: **1** *peccata, sc. usu christ.* (*gr. resp. ἀφεσις, nisi aliud indicavimus*): **a** *generatim*: VET. LAT. Matth. 26, 28 (cod. 4, *sim. al. et VVLG.*) hic est ... sanguis meus ..., qui pro multis effundetur in -em peccatorum (Marc. 1, 4 [cod. 3, *sim. al. et VVLG.*]) Iohannes ... praedicans baptismum paenitentiae in -e p. TERT. bapt. 10, 3 [delictorum var. l.]. CYPR. epist. 69, 7, 2 [*respic. interrogatio baptismi*] credis in -em p.? sent. episc. 80 non baptizati ac per hoc -em p. non consecuti. EPIST. pontif. 286 Migne 20, 472^A si quis post -em p., *sc. baptismo effectam*, cingulum militiae saecularis habuerit. (*et saepissime*). Rom. 3, 25 (cod. 65, *sim. al. et VVLG.*) propter -em praecedentium delictorum ([*gr. πάρεσιν*]). TERT. adv. Marc. 1, 28, 2 [*syn. dimittere*]). HIL. in psalm. 118 beth [= 2] 1. (*al.*). TERT. orat. 11, 1 debitorum ([*opp. retentione*]). AVG. bapt. 3, 13, 18. (*al.*). HIL. hymn. 3, 21 confessorum criminum. DIDASC. apost. 46, 23 per baptismum -o de pessimis operibus data est. NICET. virg. laps. p. 134, 13 quid ... confert ... humana -o, si desit divina curatio? ([*cf. p. 133, 10 talium nuptiarum veniam ... inpetrare*]). LEO M. epist. 164 Conc. 5 II 4 p. 112, 6). AVG. epist. 137, 12 veniali -e purgari. *et saepe. metonymice*: PETR. CHRYS. serm. 72^{ser}, 2 flagellatur -o, *i. Christus*. SACR. Leon. 223 spiritus sanctus est omnium -o peccatorum. **b** *speciatim agit de sollemnitate sec. regulam Pachomii celebrata (spectat etiam ad B2; v. Bacht, Vermächtnis des Ursprungs II, 1983, 144sq.)*: HIER. epist. Pachom. 7 p. 95, 12 (*tit.*) ut congregentur omnes ... praepositi in monasterium ... vicesimo die mensis ... Mesore, ut rite omnium peccatorum atque operum -o compleatur. p. 95, 14 tempus in proximo est ..., ut -o omnium rerum rite celebretur, ut ignoscatis invicem (*gr. p. 107 l. 186 ἀφεσιν et οὐγκώρησιν*). reg. Pachom. praef. 8 p. 8, 13 mense, cui vocabulum est Mesore, id est Augusto, instar iubelei -is exercentur dies et peccata omnibus dimittuntur (GENNAD. vir. ill. 7).

2 *quaelibet crimina sim., sc. de indulgentia sim.*: *qualibet*: COD. Theod. 9, 38, 6 (= Iust. 1, 4, 3, 4; a. 385) ut -em veniae crimina nisi semel commissa non habeant (Iust. 1, 12, 6, 9 [a. 466] -e v. et sacramenti interveniente). AVG. serm. 208, 1 ut *fideles* ... -em cautam sentiant ..., ut aspera severitas refrenetur. SIDON. epist. 4, 9, 2 -o non vitians, correptio non cruentans et severitas eius temperamenti. CAES. AREL. serm. 101, 2 dei -e vel indulgentia. GREG. M. epist. 9, 86 l. 26 plus virium habet discreta in coertione -o quam in exsequenda ultione districtio. SACR. Gelas. 687 (*ad deum*) ut ... membrum ecclesiae ... -is tuae clementia reformetur

(*sim. 688 -is tuae benignitate*). *nimia*: PANEG. 2, 13, 2 multorum ... principum -e tantus quosdam luxus infecerat, ut *eqs. AMBR. off. 1, 21, 96 irascimini, ubi culpa est, cui irasci debeatis ...; alioquin non virtus, sed lentitudo et -o iudicator*. AVG. in epist. Ioh. 7, 11 ne putetis ... quadam mansuetudine - immo non mansuetudine, sed -e et neglegentia - servari caritatem ...; ferveat caritas ad corrigendum. LEO M. epist. 84 Conc. 5 II 4 p. 43, 29 *ne sit -o parum cauta (opp. districtio)*. EPIST. pontif. 644 Löwenfeld 4 ne malum factum impunitatis -e subrescat. FAVST. REL. grat. 2, 1 p. 59, 14 -e mea malitiam tuam ... nutrivi. *al.*

E *reliqua exempla: emittendo*: HIER. hom. Orig. in Is. 1, 4 p. 246, 12 (*ad Is. 6, 4*) ex -e ignis cuncta impleta est domus fumo. PHILVM. med. 2 p. 117, 6 (*de dysenteria*) subsequitur fastidium cum carnis -e. *permittendo, sinendo (pendet inf. l. 14)*: LIB. geneal. chron. I p. 184, 456 (*pendet e p. 1035, 26*) quoniam deus dedit eis -em ascendere et edificare Hierusalem et templum. BENED. reg. 43, 11 nisi ... abbas licentiam dederit -e sua. *relinquendo*: FVLG. aet. mund. p. 141, 22 (*spectat ad gen. 12, 1, ubi Vulg. [verba dei] egredere de terra tua eqs.*) Abraham probatur in -e substantiae, *i. rerum possessarum*.

II vario modo: **A** *repercutiendo, sc. imaginem (cf. p. 1051, 47 sq.)*: VITR. 7, 3, 9 speculum quoddam ... incertas et sine viribus habet -es splendoris (remissores var. l.). **B** *repellendo nuntiationem operis novi, sc. t. t. iuris (de re v. Schanbacher, Der Neue Pauly 8, 1064sq.; cf. p. 1050, 64sq.)*: VULIAN. dig. 39, 1, 13 pr. -o in domini personam confertur. 39, 1, 13, 2 si in -e a patre eius, qui opus novum nuntiaverat, procurator interveniat. VLP. dig. 39, 1, 1, 7 si is, cui opus novum nuntiatum est, ante -em aedificaverit. 39, 1, 5, 16 (*e Iuliano*) plures nuntiationes esse necessarias et ... plures -es. 43, 24, 7, 2 (*e Iuliano*) qui ante -em nuntiationis ... opus fecerit, duobus interdictis tenebitur (PAVL. dig. 39, 1, 8, 4). 43, 25, 1, 2 ait praetor: 'quod ius sit illi prohibere, ne se invito fiat, in eo nuntiatum teneat: ceterum nuntiationem missam facio'; sub hoc titulo -es proponuntur (*postea p. 1050, 70*). *al. apud eundem*. **C** *referendo eo, ubi aliquid certum statui possit (cf. p. 1050, 71sq.)*: VLP. dig. 49, 4, 1, 3 (*antea: solent ... praesides remittere ad ordinem virum nominatum, ut ... creent magistratum eqs.*) a -e, quam praeses fecerit.

D *iterum mittendo*: VET. LAT. Am. 9, 6 (Ps. Fulg. Rusp. pro fid. 7 l. 312) deus aedificat super caelum ascensionem suam et -em suam super terram confirmat ([*gr. ἐπαγγελίαν, cod. 175 repositionem, Vulg. fasciculum*]). *explicatur ibid. l. 317 super terram descendet e caelo filius*). *compos.: abremissio (v. vol. I 130, 78. al.)*. *Ramminger-Sx.*

remissus, -a, -um. *a* remittere. *i. q. pertinens ad remittendam vim quandam, vehementiam sim.: passiois (in arte med.)*: CAEL. AVR. acut. 3, 4, 31 relaxare tumentia rebus congruis ac -is. *cuiuslibet actionis (in arte gramm. de notione adv. quorundam)*: PRISC. gramm. III 86, 20 *adverbia -a sunt superioribus (sc. hortativis, e. g. age) contraria, ut pedetemptim, paulatim, sensim*.

remissor, -ōris m. *a* remittere. *plur. non legitur*. [*aet. recentioris est carm. epigr. CIL V p. 705 n. 3, 9.*]

i. qui remittit (debita, iniurias sim., sc. in religione christ.; praeter l. 59sq. 63 accedit gen. [sc. obi. excepta l. 57]): **1** *deus (saepius Christus; spiritus sanctus l. 54. 59)*: PS. CYPR. ad Novat. 11, 2 dominus, peccatorum -r et paenitentium receptor (HIL. in psalm. 63, 12. AMBR. Ioseph 3, 9 v. p. 506, 5. AVG. c. Petil. 2, 92, 211 p. 137, 5 deus ..., -r p. *et saepius*). AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 43, 1 Christum ..., hoc est peccatorum et criminum -em (CONSVLT. Zacch. 2, 19, 6 spiritus sanctus ... sanctificationis indultor, -r c.). 12, 47, 2 adulterii -em (*postea: delicta donantem*). NICET. virg. laps. p. 133, 7 ut dominum ... satisfactionis vestrae, -em potius quam iniuriae suae habeatis ultorem (*gen. indicat, quo respectu deus remittat*). PETR. CHRYS. serm. 84, 7 *Christus apostolis largitus est -em (spiritum sanctum, Ioh. 20, 22sq.)*. HYMN. Walpole 94, 24 effunde nobis desuper, -r, indulgentiam. **2** *homo*: AMBR. off. 1, 17, 66 -r iniuriae *a fratribus illatae* usque ad remunerationem (*Ioseph ut: GREG. M. in Ezech. 2, 9, 19 l. 614 memor culpa et -r i.*). AVG. serm. 110A, 8 coll. Dolbeau 1996 p. 147 l. 189 euangelium (*Matth. 6, 12*) non te faceret -em, nisi ut lex (*exod. 21, 24*) tibi ostenderet debitorem. PETR. CHRYS. serm. 139, 4 in te commissorum tu -r esto peccatorum. GREG. TVR. Franc. 4, 36 p. 168, 23 *episcopus quidam* erat ... castigator delinquentium poenitentiumque -r.

remissus v. remitto. **remittior** v. remetitor. *Bk.*
remitto, -mīsi, -missum, -ere. *a* re- et mittere. *scribitur perf. remeiss-* p. 1050, 66, remiss- CIL V 7478 (*saec. I*) -it (II² 5, 60 [*saec. II*]). *al.*) TAB. Vindol. II 256 II 4 -eris; p. p. p. remisa CIL II 1955; c. *apice* R. GEST. div. Aug. 3 remisi. *abbreviatur r in titulis (in nummis v. p. 1048, 29. 32)*: CIL IX 5444 (*a. 30 a. Chr./14 p. Chr.*) r(ei) p(ublicae) r(emissum), *sc. impensum (si recte sobvitur, ut 5445 [saec. I²/II¹]. 5453)*. X 5853, 8 (*aet. Trai.?*) h(onore) a(ccepto) i(mpensam) r(emisit) (*al., v. vol. VII [Ramminger-Sx.]*)

1, 550, 66sqq.; sim. II 7, 148 [saec. I ex./II in.] h(onore) u(so) i(mpensam) r(emisit). V 7485 [saec. II] h(onore) c(ontentus) i(mpensam) r(emisit). *al.*, v. supra p. 327, 5sq.). XIV 3442 (saec. II) h(onore) u(so) s(umptum) r(emisit). rem: CIL IV 816 ad mea rem(iserunt?). II 1347 imp(ensam) rem(isit) (sim. IX 4456, 5). INSCR. Brit. 2440, 20 rem(itam) l(i)b(enter) v denariorum (si recte solvitur, sim. 108. 109. 188). remi: INSCR. Brit. 2440, 107 rem(itam) (si recte solvitur, sim. 110). remis: CIL II 5, 784 (saec. II ex.) imp(ensam) remis(it) (sim. 796 [saec. II ex.]. *al.*). remiser: CIL XIII 5098 impend(ium) remis(er)unt (sim. 5099. *al.*). remiss: CIL XI 378, 13 imp(ens) a remiss(a). NOT. Tir. 23, 21 -it. 23, 35 -sit. 23, 40^h -ssus. de notione (v. etiam p. 1042, 4. 27. 1043, 2. 53. 1044, 18. 1049, 62. 1050, 48. 50): SYNON. Cic. p. 432, 32 licet. ... praestatur. conceditur. -itur. in p(rov.) est. GLOSS. -o: συγχωρῶ. παραχωρῶ. ἀρήμι. παραρήμι. διαρήμι. ἀποπέμνω. ἀντιπέμνω. -ere: intermittere. GLOSS.^L I Ansil. RE 997 -sit: revocavit. 998sq. -e: ignosce. concede. sim. *al.* legitur in versibus inde a PLAVTO, ENN., TER., LVCIL. (in hexametris plerumque in fine versus), in prosa orat. inde a RHET. Her., CIC. per totam latinatatem. [it. rimettere, prov., cat. remetre, francog. remetre etiam sensu christ. (sec. p. 1045, 23 sqq.) haud alieno a serm. docto; sard. centr. reminere 'iterum serere, seminare'; francog. vet. remetre 'liquefacere' (cf. p. 1040, 10sqq.). cf. M.-L. 7197 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3243. Cortelazzo-Zolli² 1378. Wagner II 120. Wartburg X 239sq. Coromines V 651. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. de- vel dimittere p. 1041, 19. 1044, 48. 1046, 56. 1048, 3 (restit. p. 1048, 26, perperam p. 1039, 52 et CVRT. 5, 2, 2 [v. ed. Lucarini, app. crit.], emittere p. 1047, 50 (restit. p. 1040, 7), permittere p. 1044, 74. 1046, 56. 1048, 23. *al.*, relinquere p. 1048, 45, repetere p. 1045, 66. restit. pro amittere p. 1040, 2 (falso trad. PLAVT. Most. 1169, corr. Ussing), praemittere p. 1042, 43. in falsa var. l. pro 2. recidere STAT. Theb. 10, 516 (cervice recisa codd. plerique, c. -ssa duo codd. et pars edd., probante Williams, comm. 1972, ad l.; locum addas p. 324, 70). contextu incerto vel deficiente INSCR. Athen. Mitt. 75, 1960, 84 (edict. imp. militare, a. 19 a. Chr.) solet remit(...). FEST. p. 289. loco non sano vel incerto PROP. 4, 4, 83. TAB. devot. Audolent 250B, 18 remis(s)e ferarum morsus. VLP. dig. 47, 20, 3, 2 in his ..., qui sunt in aliquo honore positi, ad tempus relegatio vel ab ordine motio -enda est (poena mitior adhibenda vid.)].

ferre i. q. rursum mittere (usum intrans. v. p. 1052, 6; gr. resp. maxime ἀφιέναι, v. p. 1038, 31. 1041, 4. 1045, 24 et e. g. p. 1047, 35, ceterum e. g. ἀνιέναι p. 1042, 50. 1044, 2. *al.*, ἀπολύειν p. 1038, 32 et e. g. p. 1047, 67. 1048, 7, καταλείπειν p. 1041, 5 et e. g. p. 1048, 51. 62).

materiam sic digerendam esse putavimus:

I -endo moveri sinitur, dimittitur:

A describitur motus localis; remissio fit:

- 1 missum faciendo, ab aliqua re resolvendo; -untur: **a** animantes: p. 1038, 32 (captivi p. 1038, 64). **b** res: p. 1039, 12.
- 2 relaxando, sc. res antea tentas: **a** extenta, correcta: p. 1039, 47. **b** corpus, membrum: p. 1039, 62. **c** spissa, densa: p. 1040, 10. **d** constricta: p. 1040, 34.
- 3 emittendo: **a** quae antea accepta, sumpta sunt: p. 1040, 46. **b** varia (e. g. liquorem): p. 1040, 57.
- 4 relinquendo: p. 1041, 4.

B describitur motus non localis; remissio fit:

- 1 (con)cedendo, sc. non retinendo, non accipiendo:
  - a** possessiones proprias sim.: **a** quae alteri committuntur: p. 1041, 36 (restituendo p. 1041, 36). **β** quae quolibet modo deponuntur, abiciuntur: p. 1042, 2.
  - b** res ab altero oblatas, sc. quae recusantur: p. 1042, 13.
- 2 omittendo: **a** actiones sim.: p. 1042, 25. **b** verba: p. 1042, 66.
- 3 relaxando: **a** intrans.: p. 1042, 74. **b** trans., sc. -itur res p. 1043, 45, animans p. 1044, 6. **c** refl.: p. 1044, 44. **d** mediopass.: p. 1044, 58.
- 4 ferendo, patiend. sim.:
  - a** condonando, non puniendo facta: **a** crimen, culpam: p. 1044, 73. **β** peccata: p. 1045, 23.
  - b** permittendo actionem: p. 1045, 44.
  - c** admittendo affirmationem: p. 1046, 19.
- 5 tollendo, demendo, prohibendo, sc. mala aliorum: **a** quae libet incommoda: p. 1046, 35. **b** onera, operas: p. 1046, 72 (in re pecuniaria p. 1047, 16). **c** multam, poenam: p. 1047, 38.
- 6 solvendo ab aliqua re, in libertatem mittendo: p. 1047, 52.
- 7 relinquendo: **a** non demendo: p. 1048, 13 (pecuniam vel rem ab altero debitam sim. p. 1048, 14). **b** morte linquendo: p. 1048, 49. **c** deserendo: p. 1048, 65. **d** in statu priore linquendo: p. 1048, 71.

II -endo moveri iubetur vel curatur:

A usu communi -itur aliquis (aliquid):

- 1 eo, ubi antea fuit: **a** -untur homines: p. 1049, 5 (nuntii p. 1049, 34, milites p. 1049, 43, mortui p. 1049, 58). **b** -untur res: p. 1049, 71. **c** usu absoluto: p. 1050, 8.
- 2 in compensatione: p. 1050, 11.
- 3 iterum: p. 1050, 42.

- B** usu speciali agitur: 1 de repudio, divortio sim.: p. 1050, 46. 2 de remissione nuntiationis operis novi: p. 1050, 64. 3 de actu referendi eo, ubi aliquid certum statui possit: p. 1050, 71.

III -endo iacitur; -itur:

- A** vel motu contrario vel eo, unde ventum est: 1 varia repercutiendo: p. 1051, 38. 2 res iactas rursus iaculando: p. 1051, 55. 3 eo iaciendo, unde aliquid demptum est: p. 1051, 62. 4 retorquendo: p. 1051, 64.

- B** retro vel post tergum: p. 1051, 67.

- C** obviam: p. 1051, 75.

appendix syntactica et stilistica: p. 1052, 2.

p. p. p. remissus, -a, -um pro adi. vel subst.: p. 1052, 33 (remissa neutr. plur. p. 1054, 74, fem. sing. p. 1055, 15).

adv. remissē, -ius: p. 1055, 29.

I actio -endi fit moveri sinendo, dimittendo (vi originali resolvi vid. comprehensa, tenta sim.; praeverbium re- spectat insuper ad reditum ad locum priorem l. 37. 42sq. p. 1040, 46sq. *al.*, iterationem p. 1039, 3. 11, notionem post se relinquendi p. 1041, 4. 1048, 12):

A describitur motus localis (exempla ad possessionem rerum corp. pertinentia ad B traximus); remissio fit: 1 missum faciendo, ab aliqua re resolvendo (accedit praedic. adi. ad obi. l. 46. 53. 75 [cf. abl. l. 51], inf. l. 54; indicatur quo passim, unde per abl. e. g. l. 37. 59. p. 1039, 8. 25, praeos. ab l. 59sq. 63, de p. 1039, 22, ex l. 72; gr. resp. maxime ἀφιέναι, e. g. l. 75. p. 1041, 4, vel ἀπολύειν, e. g. l. 53sq. p. 1039, 2); -untur: **a** animantes, quibus permissio abeundi vel redeundi datur vel qui liberantur (animae l. 45; -it res e. g. l. 43. 50sq.): **a** homines: ① quilibet (exempla selecta inde ab Ov.): PLAVT. Capt. 153 (iocose) quia nunc -ssus est edendi exercitus (155. FLOR. epit. 4, 2, 17 [cf. Liv. perioch. 109 dimissurum]. sim. PLAVT. Epid. 206 a legione omnes -ssi sunt domum Thebis). TER. Hec. 665 videte, ... -ssan uxore, sc. parentibus, opus sit vobis reductan domum. CAES. Gall. 7, 4, 10 Gallos alios necat ..., alios effossis oculis domum -it. VERG. Aen. 2, 543 (loq. Priamus) Achilles me ... in mea regna -sit. 12, 390 Aeneas saucius auxilio ... viam ... poscit: ense secent ... vulnus ... seseque in bella -ant (cf. STAT. Theb. 10, 717 te ... iterum ... iterumque -ere bellis. paulo aliter p. 1049, 53). Ov. met. 11, 452 tibi iuro ..., si me modo fata -ant, me ante reversurum quam eqs. MANIL. 1, 759 heroum animae dignataque nomina caelo corporibus resoluta suis terraque -ssa huc, sc. ad lacteum orbem, migrant ex orbe. VAL. MAX. 5, 3, 4 Cicero quendam salvum ad penates suos -sit. SEN. Phaedr. 1224 (loq. Theseus) pinus, coacto vertice attingens humum, caelo -ssum me findat in geminas trabes? (sc. in duas partes). STAT. silv. 4, 2, 19 quantae columnae ... caelum ... Atlante -sso sustentare queant. 4, 7, 13 quando te dulci Latio -ent Dalmatae montes? (item -it regio: MART. 10, 78, 6 rectorem provinciae vacuo sinu -es, Dalmatia. PLIN. epist. 5, 14, 9 cupio, te ... Campania tua -at). VET. LAT. Matth. 15, 32 (cod. 2, sim. *al.*) non -am eos sic ieiunos (gr. ἀπολύσαι, Vulg. dimittere. cf. de eadem re Marc. 8, 3 [cod. 6] si sic illos -serimus ire in domos suas ieiunos [gr. ἀπολύσω, Vulg. dimiserō]). MEN. dig. 49, 16, 5, 6 a barbaris -ssos milites. VLP. dig. 48, 5, 26, 3 semel -ssus adalter reduci in domum non potest (48, 5, 30, 2). *al.* ab inferis: LVCIL. 31 non Carneaden si ipsum Orcus -at. VERG. Aen. 5, 99 Aeneas animam ... vocabat Anchisae ... manisque Acheronte -ssos. VAL. MAX. 6, 2, 8 ab inferis illum ad accusandum -ssum (cf. 7, 2 ext. 7 Aristophanes introduxit -ssum ab i. ... Periclen). SEN. Herc. O. 14 (Hercules ad Iovem) mors, sc. Hades, quem adii, me tibi certe -sit (cf. 1369 quid, rector Erebi, me -bas Iovi?). Phaedr. 627 Pluto thalami -et ille raptorem sui? STAT. Theb. 10, 379 a morte (v. p. 589, 10). *al.* ② captivi (non stricte potest separari usus ab illo p. 1048, 75 illustrato; exempla selecta inde a CAES.): PLAVT. Capt. 397 ut eum captivum redimat et -at ... huc (sim. iuxta ponitur redimere: LIV. 29, 6, 6sq.). CIC. off. 3, 101 captivos -endos esse (NEP. Hann. 7, 3 LIV. 22, 59, 18. *al.*). CAES. Gall. 3, 8, 5 Galli P. Crasso nuntiant, si velit suos recuperare, obseques sibi -at (LIV. 22, 22, 13 in civitates. 45, 42, 10). Ov. met. 7, 713 (loq. Cephalus) Aurora, quae me rapuerat, me ... illi Procridi irata -sit. PLIN. nat. 34, 70 captos ... Atheniensium -sit. MART. 6, 68, 8 Alcidae nympa -sit Hylan (sim. 9, 65, 14). FRONTIN. strat. 3, 16, 1 ex ea captivitate -ssus ad suos erat. TAC. hist. 3, 54, 2 captos ... exploratores ... -endo. VET. LAT. I Macc. 10, 33 (rec. L cod. G; in epistula Demetrii ad Iudaeos) omnem animam Iudaeorum captivam ... -o liberam gratis (gr. ἀφιέναι ἐλευθέρων, [Ramminger-Sx.]

sim. rec. B omnes animas I. ... -o liberar; recc. L [codd. L, X] et V relinquo. Marc. 15, 6 (cod. 1) *Pilatus* consueverat -ere illis unum reum (gr. ἀπέλευν, *Vulg. dimittere*). *al.* ③ *agitator, qui iterum dimittitur* (v. vol. VIII 1174, 40sq. et *Friedländer, Sittengesch.* 9 IV 182sq.; *an ad p. 1050, 42? cf. CIL VI 10055, 9 [a. 67] revocatus II*): CIL VI 37834, 31 (a. 110/20) cum -ssus esset, VIII vicit. 10047 b 2. 3. 6 (*saec. II; lapis periti*) vici ... -ssus II, ... -ssus semel, ... -ssus semel.

β animalia: PETRON. 89 vers. 59 nodo -ssus equus. PLIN. nat. 32, 102 *piscis* vivus ... -itur in mare (cf. MART. 10, 37, 7 ad sua captivum ... saxa -ere *piscem*). HIL. myst. 1, 12, 4 (*spectat ad gen. 8, 10, ubi Vulg. rursum dimisit*) cum *Noe* columbam et recipit et -it.

b res (corpus hominis l. 37; saepe e manibus, a corpore sim. dimittendo): varia exempla: CIC. progn. frg. 4, 7 cum primum gelidos rores Aurora -it (*sim. cadunt, demittuntur guttae*: VITR. 8, 2, 4 in *calidariis* caelum, *sc. aeris calefacti*, ... corripit ex pavimentis aquam et aufert secum ad tectum ...; et primo non -it ..., *postea* non potest sustinere ..., sed stillat eqs.). div. 1, 123 *cuidam* in agro ambulanti ramulum adductum, ut -ssus esset, in oculum ... recidisse. VERG. Aen. 5, 419 Erycis tibi terga *caestuum meorum* -o ... et tu Troianos exue caestus. TIB. 1, 3, 88 puella paulatim somno fessa -at opus, *sc. staminia ducenda* (cf. Ov. fast. 2, 755 *Lucretia* desinit in lacrimas inceptaque fila -sit). PROP. 3, 9, 54 Parthorum astutae tela -ssa fugae (*nisi ad 2a vel IIIB*). Ov. am. 3, 2, 14 de ... meis manibus *lora* -ssa fluent (met. 2, 200 l. -sit *Phaethon*. MART. 10, 55, 5). met. 2, 185 (*in imag.*) cui *navi* victa -sit *frena* ... rector (2, 191 nec f. -it nec retinere valet *Phaethon*. 6, 228 f. ... manu moriente *Ismeno* -ssis. VAL. FL. 5, 133. STAT. Theb. 7, 819 non arma manu, non f. -sit. 9, 871 f. ... et arma -sit. cf. l. 54). LIV. 24, 34, 11 ferrea manus *tollenonis* ... suspensa prora navem in puppim statuebat; dein -ssa subito velut ex muro cadentem navem ... undae adfligebat. 27, 28, 11 -sso fune, quo suspensa erat cataracta. SEN. contr. 3 praef. 9 ille, quidquid apprehendit, non -it, sed ... vehiculis moraturas manus incit. SEN. Phoen. 61 (*Antigona ad patrem*) *numquam* manum hanc -am (cf. 93 mitte genitoris manus). epist. 42, 5 *captivus velut avis* pluma tenebatur, quam -sit et fugit. CVRT. 4, 3, 26 corvi ... et ferreae manus, *i. harpagones*, tormento -ssae plerosque rapiebant. 9, 5, 10 *saucius* -sit arma (*adde l. 26sq.*). LVCAN. 2, 78 ferrum ... manu torpente -sit. VAL. FL. 6, 252 *Taxes* seminecem ... Hypanin vehit atque -ssum pone trahit (*item -itur corpus*: STAT. Theb. 6, 898 [*in luctatione*] *Tydeus Agylleum* alte librans inopinum sponte -sit obliquumque dedit procumbentemque eqs.). SIL. 2, 137 deficiens ... manus pharetrae sua tela -sit (*item -it ipsa manus*: STAT. Theb. 10, 111 haec *manus Somni somniantis* cornu oblita -sit. BOETH. cons. 3 carm. 2, 29 hanc *virgam* si ... dextra -sit eqs.). *al.* -itur, quod longinquitate semovetur, liberatur: VITR. 9, 2, 2 (*antea: lunam relaxari ab impetu solis*) *lunam*, quo longius absit a sole, a radiis eius -ssam. -itur, quod coquendo solvitur: PS. THEOD. PRISC. add. p. 297, 9 ut *id* discoquatur, donec ossa -ssa sint, *sc. a carne*.

2 relaxando, sc. res antea tentas (refl. l. 57. p. 1040, 13. 30, c. praedic. p. 1040, 12): **a extenta, porrecta** (fort. huc l. 22): PLAVT. Rud. 1036 (1015 mitte rudentem) paullisper -e restem. CIC. Lael. 45 (*in imag.*) quam laxissimas habenas habere amicitiae, quae vel adducas ... vel -as (STAT. Theb. 9, 288 sponte -sit h. CLAVD. DON. Aen. 5, 660 p. 500, 12 aurigae ... relaxant frenos et h. -unt). SALL. hist. frg. inc. 12 parvis ... velorum alis -ssis (de- *Maurenbrecher, sed v. Clausen, Am. Journ. Phil.* 68, 1947, 299sq.; cf. l. 66). HOR. carm. 3, 27, 67 -sso filius *Veneris* aderat arcu (SEN. dial. 2, 13, 4 STAT. Theb. 9, 261). Ov. trist. 1, 4, 14 rector ... *frena* -it equo (Pont. 4, 2, 23 studiis ... f. -si [*in imag. ut*: PLIN. epist. 5, 21, 6 cui *dolori* si f. -as. CLAVD. 28, 265 voci laxata -sit f. dolor]. *al.*: cf. l. 24). VITR. 10, 12, 2 ut non possint se -ere *rudentes*. CELS. 7, 7, 4^B invicem modo -ere, modo adtrahere *linum*. SEN. dial. 9, 17, 6 multum interest, -as aliquid an solvas. nat. 2, 29 quanto vocaliora sint ... intenta quam -ssa (*respic. chordae sim. ut*: BOETH. arithm. 2, 50, 1 l. 9 medii nervi sonum musicus vel astringendo tenuat vel -endo gravat). *al.*

b corpus, membrum sim. intentum (vocem l. 68; exempla selecta inde a SEN. philos.): LVCR. 5, 852 ut genitalia deinde per artus semina ... possint membris manare -ssis (v. *Campbell, comm. 2003, ad l., collato 4, 1114* membra voluptatis dum vi labefacta liquescunt). 6, 743 *aves super Avernum lacum volantes* pennarum vela -unt praecipitesque cadunt (cf. l. 52). CIC. orat. 59 *orator* vocem variabit et mutabit; omnis sonorum tum intendens tum -ens persequetur gradus (cf. p. 1052, 70). Tusc. 2, 54 ut onera contentis corporibus facilius feruntur, -ssis opprimunt (LIV. 32, 5, 1 p. 1044, 21. MART. 1, 49, 11 *aquis calidis* -ssum c. astringes *flumine gelido*. CASSIOD. in psalm. 6, 71. 231 in somnum. 62, 71. 156). VERG. georg. 1, 202 si *remex* brachia forte -sit. PROP. 4, 8, 53 pocula mi digitos inter cecidere -ssos ([*sim.* Ov. epist. 19, 197 met. 4, 229]. PLIN. nat. 11, 94 d. contrahens ac -ens. QVINT. inst. 11, 3, 101 digitus ... iungens *se pollicis* -ssis ceteris eqs.). Ov. met. 9, 314 iunctas ... manus ... -sit *dea* (SEN. benef. 2,

6, 1 utrum *tela* excusso lacerto torqueantur an -ssā m. effluent. PETRON. 79, 9 cum solutus mero -sissem [ami- *trad.*] ebrias m. *al.*). Pont. 2, 2, 63 cum ... serenus erit vultusque -serit *Augustus* (SEN. dial. 5, 13, 2. *al.*). CELS. 7, 25, 3 *cutis* ... extenditur ..., deinde -itur (7, 26, 1^c [*opp.* adtrahenda]). SEN. Thy. 635 si metu corpus rigens -et artus. epist. 23, 3 hilaritates ... frontem -unt (QVINT. inst. 11, 3, 78 his *superciliis* contrahitur, attollitur, *ri*)emittitur *f.* PLIN. epist. 2, 5, 5 cogor postulare, ut in plerisque *huius libri vitis* f. -as. cf. 9, 17, 2 -ere aliquid ex rugis). 58, 25 caelator oculos diu intentos ac fatigatos -it atque advocat. *al.*

c spissa, densa, rigentia sim., quae fere calefaciendo sim. liquefiunt, molliuntur: **a contextu vario:** VERG. georg. 4, 36 frigore mella cogit hiems eademque calor liquefacta -it. Ov. fast. 4, 126 vere -ssus est ager (cf. LYGD. 5, 4 cum se ... vere -it humus). LVCAN. 1, 17 bruma rigens ac nescia vere -i (CLAVD. 5, 101 b. -i ... coepta). APVL. mund. 23 p. 341 (*si recte huc*) tepores frigus glaciale mitificant et brumalis austeritas terrestrium viscerum venas -it (cf. gr. 397b2 *οἱ πάγοι δὲ τὰς φλόγας ἀνιῶσιν* [fort. *auctor φλέβας legit, v. Bajoni, ANRW II 34, 2 p. 1813*]). PASS. Iren. Lugd. p. 467, 23 plumbō -sso (GREG. TVR. glor. mart. 50 p. 523, 29). **β in arte medica:** SER. med. 266 fauces extrinsecus unguere prodest ... ceris ... -ssis (971 l. 22. PLIN. med. 3, 5, 2. *al.*; cf. 1, 3, 4 *cerae albae libra* (ex) olei rosacei libra -itur). 756 se vum bovis igne -es (PLAC. med. 5, 29 rec. *β sebum* in aqua -unt. *al.*). 971 adipēs ... -es aut ceram (PLIN. med. 1, 6, 5 adeps -ssus cum absinthio. PLAC. med. 2, 14 rec. *α* [2, 13 rec. *β* solum]. *al.*). PELAGON. 255 *cerae*, bituminis ... aequis ponderibus igne[m] -ito (*Hippiatr. gr. I p. 236, 8 ἰσόσταθμα πρὸς λύσας*). MARCELL. med. 14, 44 si vetustate medicamentum inaruerit, -itur et temperatur vino. 20, 104 reliqua, quae -enda sunt, lento igne solvenda. ORIBAS. eup. 2, 1 T 13 Aa p. 512 *calx viva* calefacit ... aliquantum -endo carnes ([*sim.* La, gr. διατήρει]. syn. 2, 12 La p. 99, 14 *medicamentum* carnis -it [*Aa* consumit, gr. ἐκτῆρει]). *al.* refl.: MARCELL. med. 35, 14 *herbam quandam*, donec se -at, excoques, tunc ... conteres. ORIBAS. syn. 3, 60 Aa p. 863 solvis, quae solvenda sunt, et cum se -serint, tollis ab igne (*gr. aliter*). 3, 92 Aa p. 870 cum se omnia -serint (*gr. aliter*). 3 add. Aa p. 926 donec *cera* se -at.

d constricta sim., quae aperiuntur, rescinduntur sim.: TIB. 2, 4, 4 servitium ... triste datur ... et numquam misero vincula -it amor (Ov. ars 2, 291 p. 1047, 46. met. 9, 315 v. *lëvor ipsa* -ssis, *sc. parturientes*. TERT. adv. Marc. 2, 17, 4 [*spectat ad I Cor. 9, 9*] (cum) bovi ... v. oris -untur ad fructum praesentis laboris). Ov. met. 5, 399 ut *Proserpina maerens* summa vestem lanariat ab ora, conlecti flores tunicis cecidere -ssis (cf. SEN. Tro. 88 veste -ssa substringe sinus eqs.). FEST. p. 205 nodos, quibus apex retineatur et -atur (*ibid. iterum*). SEN. nat. 3, 27, 7 *torrens* saxa resolutis (revvar. l.) -ssa compagibus rotat. PETRON. 16, 2 sera ... delapsa cecidit -ssaeque subito fores admiserunt *ancillam* (reclusae *codd. rec. et edd.*). MART. 11, 75, 8 servo ... fibulam -e. *al.*

3 emittendo, sc. e corpore sim. proprio (indicatur unde per praepos. ex l. 49. 60. 62sq. 67, de l. 69): **a quae antea accepta, sumpta sunt (exemplum potiora):** LVCR. 2, 1126 *res crescentes* plura sibi assumunt quam de se corpora mittunt ..., dum non ita sunt late dispessa, ut multa -ant. VERG. georg. 2, 218 *terra* et bibit umorem et, cum vult, ex se ipsa -it. AETNA 414 *lapis molaris* per tenuis admessa vias incendia nutrit cunctanterque eadem et pigre concepta -it. Ov. fast. 6, 293 virgo est, quae semina nulla -it, *sc. pariendo*, nec capit. VITR. 2, 4, 2 parietes ... -entes salsuginem (cf. COLVM. 12, 52, 14 ne *cerata* vasa *ceram* -ant). SEN. epist. 56, 1 retentum spiritum (AVG. civ. 14, 24 p. 50, 17 ad s. ducendum ac -endum. cf. ARNOB. nat. 7, 28 p. 377, 11 habent ... dii nares, quibus ... accipiunt auras et -unt). *al.*

b varia: **a -itur liquor:** HOR. sat. 2, 4, 69 *pressa* ... quod *baca* -sit *olivae*. 2, 8, 53 quod *testa marina* -it, *sc. echinus in coquendo*. Ov. met. 1, 604 non fluminis illas *nebulas* esse, nec umenti ... tellure -i (cf. SEN. nat. 5, 8, 1 quicquid ex se paludes et flumina -unt. COLVM. 12, 15, 1 umorem, quem ... noctibus -it humus). 15, 414 quidquid vesica *lyncis* -sit, *sc. urinam*. Pont. 1, 3, 19 e molli sanguis pulmone, *sc. pthisico*, -ssus (AMPEL. 8, 11 lapis ... lac demittit, ex altera autem parte ... s. -it. VEG. mulom. 2, 34, 2 -ssus semel de palato s. non potest reprimi). COLVM. 12, 13, 1 caseus seri minimum -it. AL. SCRIB. LARG. 156 donec *radix* sucum omnem -at et quasi arida sit (PLIN. nat. 23, 113 *radix decocta* s. -it. *al.*). PLIN. nat. 36, 157 hic ... lapis nihil ex sese -it; ii lapides, qui sucum reddunt eqs.

al. **β -untur quaelibet:** HOR. epist. 2, 1, 235 veluti *manu* tractata notam labemque -unt atramenta. Ov. met. 6, 144 de quo *ventre* ... -it stamen *Arachne*. GRAT. 521 sterilis quodcumque *pabuli* -sit terra sui tenuesque ... rivi. VITR. 2, 9, 14 *larix* nec ... flammam recipit nec carbonem -it. 6, 4, 1 sol occidens ... calorem -ens efficit vespertino tempore regionem tepidiorem. CELS. 5, 28, 18^A *cutis* rubet et ... pilos -it. 7, 7, 15¹ verticem usque ad os adurunt sic, ut squamam -at. COLVM. 1, 6, 23 quas *glaeubulas* per trituram ... terrena -it area. 11, 2, 37 si *oleae* iam librum

-unt (11, 2, 41). 12, 20, 2 in coctura aeruginem -unt aenea vasa. VET. LAT. III Esdr. 4, 21 *maritus* cum muliere -it animam (gr. ἀφῶσιν. moriendo ut: CE 607, 1 [Romae] victus ... -sit a). al.

4 relinquendo (gr. resp. ἀφίεναι, nisi aliud indicavimus, ceterum e. g. καταλείπειν l. 17. 28): **a non demendo sim.; indicatur: cui:** SEN. dial. 5, 16, 3 *Darius*, cum bellum Scythis indixisset ..., rogatus ..., ut *seni* ex tribus liberis unum ... relinqueret, ... omnis se illi dixit -ssurum et *ne cavet* (cf. *Herodot. 4, 84 καταλείπειν*). **ubi:** VET. LAT. psalm. 124, 3 (cod. 400; in *imag.*) non -et virgam peccatorum super sortem iustorum ([*Vulg. relinquet*]. Luc. 19, 44 [cod. 2] *hostes* non -ent lapidem s. lapidem [*Vulg. relinquent*]). ORIBAS. syn. 3, 207 Aa p. 890 *e colocyinthide* semen omne vacuas; lanuginem vero intus -is, (gr. ἔασαι). **b deserendo, destituendo:** VET. LAT. Is. 5, 6 (cod. 300) destruaui parietem eius ... et -am vineam meam et non ... fodietur (gr. ἀνήσω, *Vulg.* ponam ... desertam). Math. 4, 22 (cod. 1) *Jesus vocavit illos*, illi autem -serunt navem et patrem ([*Vulg. relictis*]. 19, 5 [cod. 9. al.] -et homo p. aut matrem et sequetur uxorem [gr. καταλείπει, *Vulg.* dimittet]. 19, 29 [Ambr. in psalm. 118 serm. 8, 10] quicumque -serit p. aut matrem eqs. [*Vulg. reliquerit*]). CONC. Arel. a. 314 p. 13 l. 69 qui *presbyteri* solent -ere (di- var. l.) loca sua ... et ad alia se transferunt. al. **c non perimendo:** VET. LAT. Luc. 13, 8 (cod. 4. al.; *antea:* succide illam *ficum sterilem* -e illam et hoc anno [*Vulg. dimittet*]). RVFIN. Orig. in Ios. 15, 3 p. 386, 13 (*explicit. Ios. 11, 11, ubi Vulg. percussit ... omnes animas ...*, non dimisit ... ulla reliquia) ut non -atur ullus, qui respiret. **d quolibet modo (fere -it, qui discedit sim., sed se vertit l. 32):** VET. LAT. I Macc. 9, 65 (rec. B) -sit Ionathas Symonem ... in civitatem (gr. ἀπέλιπεν ... ἐν τῇ πόλει, rec. L, V reliquit). II Macc. 5, 22 (rec. B, sim. M) Antiochus ... profectus est ...; -sit autem superpositos, qui nocerent gentem Iudaeorum (gr. κατέλιπεν, rec. cet. reliquit). Math. 5, 24 (Chromat. serm. 23, 1) -e munus tuum ad altare et vade prius reconciliari fratri tuo (*Vulg. relinque*). COMM. apol. 604 *homo avarus* spem subit alterius et sua posterga -it. instr. 1, 24, 9 (*si recte huc*) deum ... fugis ...; vertis te in faciem et dorsum deo -is, (de ore mittis trad.).

B describitur motus non localis; remissio fit: **1 (con)cedendo, sc. non retinendo, non accipiendo (passim accedit dat. indicans, cui aliquid -atur; -it fortuna l. 67):** **a possessiones proprias sim.:** **a quae alteri committuntur** (cf. p. 1048, 71): **① restituendo:** PLAVT. Most. 798 *senex* maestus est se hasce <aedis> vendidisse ...; orat, ut suadem Philolacheti, ut istas -at sibi (cf. 800 redhibere). CIC. Verr. II 1, 150 de HS DLX milibus, sc. iam numeratis, -sit D. Bruto HS CX milia. Marcell. 12 ea, quae [illa] era(n)t ade(m)pta, victis -sisti. Phil. 7, 3 -ere eum nobis Galliam citereorem, illam ultimam postulare. rep. 1, 8 (in *imag.*) ut *patria* plurimas ... nostri ... ingenii ... partis ipsa sibi ... pigneraretur tantumque nobis in nostrum privatum usum, quantum ipsi superesse posset, -ret. MANIL. 2, 859 (856sq. omne ... signum ... partibus inficitur mundi) vertuntur in orbem singula et accipiunt vires caeloque, i. *partibus mundi*, -unt (4, 504 *signa quaedam* ortu accipiunt proprias v. ultraque -unt). SEN. Phaedr. 1218 (*loq. Theseus*) Alcide, tuum Diti (sc. qui me ab inferis dimisit) -e munus, ereptos mihi restitue manes. DECRET. decur. Tergest. (CIL V 532; a. 138/61) 1, 38 apud ... imperatorem causis publicis patrocinando, quas ... s(e)m(p)e(r) no(b)is cum victoria firmiores r(e)misit. NOVATIAN. trin. 31, 19 *Christus* totam divinitatis auctoritatem rursus patri -it. BOETH. in categ. comm. 1 p. 164^p dicitur ... commune, quod utendo cuiusque fit proprium, post usum vero in commune -itur, ut est theatrum ..., cum eo utor, meum est, cum inde discedo, in commune -si. CASSIOD. Ios. antiq. 19, 273 p. 566 dum eum Claudius non solum absolvisset a culpa, sed etiam dignitatem, quam habuerat, -sisset (gr. ἐφιέντος). al. **② cetera exempla: usu vario:** CIC. Q. Rosc. 12 eidem ... infinitam largitionem -bas? Verr. II 1, 30 menses mihi tres cum eripuissetis ..., reliquum omne tempus huius anni me vobis -ssurum putastis. Phil. 12, 13 huic ... quid habemus ..., quod -amus? an Galliam ultimam? (cf. p. 1042, 8). BRVT. Cic. fam. 11, 20, 4 de exercitu, quem Pansa habuit, legionem mihi Caesar non -it. LIV. 6, 18, 7 (*ad plebeios*) ostendite *optimatibus* modo bellum; pacem habebitis; videant vos paratos ad vim, ius ipsi -ent. 35, 45, 4 multa homines, ne bellare necesse sit, voluntate -ere, quae bello ... cogi non possint. al. MANIL. 3, 614 *templum caeli* ter dena -it annorum spatia (612 tot dabit nascentibus annos). OCTAVIA 583 *precantibus* negare durum est.: principem cogi nefas. :: -at ipse. LVCAN. 4, 398 hoc ... securis ... fortuna -sit, ... quod abest *necessitas eligendi*. QVINT. decl. 263, 10 illis -sit ... veniam, sc. *rogatam*. VET. LAT. Math. 5, 40 (cod. 3, *sim. al. et VVLG.*) qui ... tunicam tuam tollere desiderat, -e ei et pallium (gr. ἀρεξ, unde Luc. 6, 29 [cod. 2] ei, qui a te auferet pallium tuum, -e tunicam [*aliter gr. μὴ κολύσῃς, Vulg.* noli prohibere]. *huc spectat e. g. PAVL. NOL. epist. 24, 17* qui tunicam auferenti -it et pallium). al. **accedit enunt. secund. c. ut (nisi ad p. 1042, 61):** VENVL. dig. 43, 24, 22, 2 (*pr. nullam remanere actionem nisi -as mihi, ut absolvar. accedit inf.:* IREN. 1, 9, 1 l. 21 utique manifestasset coniu-

gem et non -sisset de divinatione nos accipere nomen ipsius (gr. ἀφῆκεν). **β quae quolibet modo deponuntur, abiciuntur:** ENN. scaen. 365 ubi -ssā humanā vitā corpus requiescat malis. TER. Haut. 70 *laborando* nullum -is tempus neque te respicis (SCHOL. Ter. Bemb. omittes. cf. CIC. Verr. II 1, 25 ne quam ego horam de meis legitimis horis, sc. *orationi concessis*, -am). CIC. Phil. 1, 8 -ssis provinciis Gallis (8, 25 [*verba Antonii*] utramque p. ... -o, exercitum depono. cf. 8, 27 [*loq. Antonius*] Galliam ... togatam -o, comatam postulo [*sim. in re p. 1041, 40sq.*]). VELL. 2, 111, 4 -ssa sorte provinciae). VERG. Aen. 11, 359 *Turnus* cedat, ius proprium regi patriaeque -at (MART. 1, 101, 7 domini i. omne -simus aegro *servo, sc. eum manumittendo*. QVINT. decl. 297, 7 ut, si lex permetteret neutram ultionem, ... totum i. *nostrum* -remus. al.). al.

b res ab altero oblatas, sc. quae recusantur: CIC. leg. agr. 2, 61 *Pompeius a Rullo* excipitur unus, ne manubias referre iubeatur? ... -it hoc Rullo Cn. Pompeius; beneficio isto legis ... nihil utitur. Sull. 84 non modo mihi nihil adsumo, in quo quispiam repugnet, sed etiam, si quid ab omnibus conceditur, id reddo ac -o. Flacc. 38 quibus *Acmonensibus* ego laudationem *Flacci* istam -am, quoniam sunt ... leves (cf. 36 tibi habeto istam laudationem). ad Brut. 23, 5 Italiae sua vobis studia profitenti -sistis. CAES. Gall. 7, 20, 7 *Vercingetorix* ipsis *Gallis* -ret, si sibi ... honorem tribuere ... videantur. civ. 2, 32, 14 vestrum vobis beneficium -o (TAC. ann. 11, 3, 2). QVINT. decl. 5, 16 *aeger* -it oblatos *cibos*. TAC. hist. 3, 5, 1 *Sarmatae* vim equitum ... offerebant: -ssum id munus. al.

2 omittendo (accedit dat. non nisi commodi e. g. l. 10. 40sq. 51): **a actiones, affectiones sim.:** **a iam coeptas, sc. quae finiuntur, quas aliquis non iam persequitur:** **① pro obi. est inf.:** TER. Andr. 827 *si de hac re cogites*, -as iam me onerare iniuriis (DON. pro 'mittas'). SALL. Iug. 52, 5 *legatus* non -it, quid ubique hostis ageret, explorare. HOR. carm. 2, 11, 3 quid ... Cantaber ... cogitet ..., -as quaerere. **② cetera exempla (accedit praepos. de l. 36):** CIC. Cluent. 6 si *opinionem falsam* veritas extorquebit, ne repugnetis eamque animis vestris ... aequis -atis. Brut. 202 *Cotta* ad infirmitatem laterum ... contentione omnem -serat (*nisi ad p. 1043, 60 ut:* CAES. civ. 2, 14, 6 superioris temporis c. nostri o. -serant. cf. QVINT. inst. 11, 1, 53 intentione omni -ssa loquetur). CAES. civ. 3, 17, 4 (*impediunt se exercitus invicem*) postulabat Caesar: ... si hoc sibi -i vellent, (*ad p. 1046, 36, ut vid.*), -rent ipsi de maritimis custodiis; si illud tenerent, se quoque id retenturum; ... ut haec non -rentur. LIV. 9, 14, 6 *Samnites* ... cum omnem curam belli -sissent (PS. QVINT. decl. 10, 3 *moriens* o. videtur -sisse c. paulo aliter p. 1043, 47). 9, 38, 12 ut memoriam simulatium patriae -ret (cf. 39, 5, 5 *quendam* suas inimicitias -sisse rei publicae. TAC. ann. 1, 10, 3 privata odia publicis utilitatibus -ere). 34, 8, 2 -ssa intercessio ab tribunis est (*al. v. vol. VII 1, 2158, 33sq.; cf. l. 60*). 42, 35, 2 ceteri centuriones (-ssa, appellatione ad dilectum oboedienter responderunt (Kreyszig, praef. cod. Vind.)). SEN. contr. 2, 3, 13 (*antea:* ut ... quaestiones circumcideret) -it ... eam quaestionem. VAL. MAX. 7, 3, 3 -sso militiae metu (FRONTIN. strat. 4, 1, 39 -sso ... supplicii m. [remissio var. l.]). SEN. Med. 743 (*ad inferos*) supplicis (*i. -ciis*), animae, -ssis currite ad thalamos novos. nat. 2, 33 *deos* deprecari, ut -ant minas *fulminibus indicatas* (VET. LAT. Eph. 6, 9 [cod. 75. al. et VVLG.; gr. ἀνέντεξ]). SIL. 14, 536 vix morte incepta -it, sc. *in remigatione*. PANEG. 2, 10, 3 ne tum quidem, cum ... parta gloria ... frui posses, honori operam -sisti. al.

β non incipientas: **① contextu vario:** OV. epist. 7, 149 ambage -ssa. LIV. 2, 59, 6 -ssa *militum* contione. VAL. MAX. 7, 3, 5 M. Antonio -endum convicius est, qui *bene eqs.* SEN. benef. 5, 22, 4 si *admonitionem* ... ingratis -imus. VAL. FL. 5, 665 cuperem haec etiamum bella -i (5, 681 victa retro nunc castra dabit bellumque -et. HIST. AVG. Comm. 3, 5). TAC. ann. 2, 13, 4 *Germani recesserunt*, postquam crebras pro munimentis cohortes et nihil -ssum sensere. **② in iure:** LIV. 38, 54, 12 -entibus ... his intercessionem. QVINT. decl. 281 them. *filius patrem* rogavit, ut sibi abdicationem -ret. 355 them. -serunt invicem actiones (VLP. dig. 6, 1, 13 si -atur a. legis Aquiliae. 17, 1, 12 pr. si ... fideiussori -sit a. al.). IVLIAN. dig. 34, 3, 13 (*opp. se exceptione perpetua tueri*) exceptionem eum -i creditori voluisse (VLP. dig. 3, 3, 57, 1 si quis -sit e. procuratoriam. 43, 24, 15, 5 causa cognita annum e. -endam. al.). al.

b verba, quae praetermittuntur: OV. Pont. 2, 6, 8 sera meae convicia culpa *sunt*, aspera confesso verba -e reo. SEN. contr. exc. 5, 6, 1 facta totius adulescentiae -o, una nocte contentus sum. STAT. Ach. 1, 806 incepto paulum ex sermone -it, pauca tamen iungens. QVINT. inst. 7, 1, 21. decl. 268, 17 illa ... -amus: omne circa verba studium *eorum* et ... supervacuum quendam in exornando laborem. 323, 14 quam multa adhuc -o: taceo quid dii voluerint, taceo *eqs.* al. TERT. carn. 17, 1 -sso Alexandro cum suis syllogismis *eqs.* al.

3 relaxando (hic illic accedit dat. commodi): **a intrans. pro refl. (huc traximus gerund. p. 1043, 23. 24. 28):** **a -unt res, sc. mites**

[Ramminger-Sx.]

condosim.: ① *accedit acc. adv.*: TER. Hec. 349 si-ent quidpiam Philomenae dolores ([SCHOL. Ter. p. 144, 16 laxabunt, dimiserint]. FRONTO p. 74, 17 d. ... cervicum nihil -serunt). LIV. 3, 28, 8 hic instabat nova pugna, illa nihil -serat prior. CELS. 3, 3, 3 ut aliae febres vix quicquam aut nihil -ant, sed continent. AMM. 16, 2, 2 nihil ... -entibus curis (21, 4, 7). ② *cetera exempla*: CIC. Brut. 130 cum -serant dolores pedum (AVR. Fronto p. 74, 5 cervicum d. si tertia quoque die -serint [cf. l. 3]). CAES. civ. 3, 26, 4 si forte ventus -sisset. LIV. 2, 34, 6 ubi ... -sisset pestilentia. 40, 33, 4 ubi primum -serunt imbres. VITR. 7, 3, 7 colores ... non -unt, sed sunt perpetuo permanentes (7, 3, 8 neque cum extergentur tectoria, -unt c. cf. l. 71). CELS. 2, 14, 7 frictio numquam adhibenda est fe(b)re increscente, verum ... cum ex toto corpus eā vacabit, si minus, certe cum eā -serit (3, 5, 3 f. ... cotidie quidem increscunt, sed sine integritate tamen -unt. al. ORIBAS. syn. 6, 11, 2 Aa p. 12, 25 [gr. aliter]). SEN. benef. 2, 14, 3 (in imag.) cum accessio illa ex beneficio facta, quae animum inflammabat, -serit.

β -unt animantes: ① *vario modo (in qua re, indicatur per praepos. de l. 21, in c. abl. l. 18. 23. 28)*: RHET. Her. 3, 12, 21 in continuo clamore -ere et ad sermonem transire oportet. CIC. Att. 2, 16, 4 ita deplorat primis versibus mansionem suam in provincia, ut quemvis movere possit, ita rursus -it, ut eqs. CAES. Gall. 5, 49, 6 -endum de celeritate existimabant. VARRO rust. 3, 9, 21 si in faciando nimio cibo fastidiunt gallinae, -endum in datione. QVINT. decl. 260, 7 quia -ssurus sum. *accedit acc. adv.*: CIC. Verr. II 2, 52 in tanta istius impudentia -endum aliquid videtur, ne omnia contendamus, ne omnia cum dolore agere videamur (Att. 10, 4, 2 Caesar ardet furore ... nec -it a., sed in dies ingravescit. FRONTO p. 37, 22 [antea: in causa dicenda adversarium urgere et premere] si ... in his ... -endum a. putas). Phil. 8, 27 non nos urget mandatis pluribus; -it aliquantum et relaxat. fin. 4, 77 urgent tamen Stoici et nihil -unt (SALL. Iug. 98, 2 [opp. acrius instare]. CVRT. 8, 1, 32).

② *qui minus postulat (accedit praepos. de vel ex praeter l. 36)*: CIC. Verr. II 3, 82 (81 summas imminuere) Sullam viris fortissimis ... -ere de summa non potuisse (LIV. 4, 43, 11). *ibid.* in illo reprehenditur, quod ex ea pecunia -serit, quam ipse quaesierat: tibi concedetur, qui de capite vectigalium populi Romani -sisti? *ibid.* te, Verres, mulieri deterrimae recte -sisse senatores iudicabant? ③ *qui cedunt (accedit praepos. de l. 38. 42, acc. adv. l. 41)*: CIC. Verr. II 3, 135 instituit, oppressit, non -sit; facta est sponsio eqs. CAEL. Cic. fam. 8, 14, 4 Curio tribunus plebis ... -sit de stipendio Pompei (i. non iam restitit, ne militibus stipendia soberentur). BELL. Afr. 18, 4 ut uno ictu contenderent neque -rent, donec ultra ultimos colles hostes repullissent. LIV. 4, 13, 13 cum ... consul nihil -ret, sc. ut Cincinnatus dictator diceretur. 5, 12, 13 tribuni plebis ... de tributo -serunt. 6, 36, 3 -entibus tribunis plebis comitia per interregem sunt habita.

β *trans.*: α *vario usu (accedit acc. adv. l. 65); pro obi. est*: ① *res, sc. quae relaxatur vel minuitur (exempla quaedam etiam ad p. 1042, 30 pertinere possunt, e. g. l. 53)*: ② *affectus, dolor sim.*: CIC. Verr. II 4, 137 ut requiescerem cura mque animi -rem (CAES. civ. 2, 13, 2 quasi re confecta ... c. et diligentiam -unt. STAT. silv. 2, 1, 57 quis tua ... mulcebit ... pectora? quis c. tuas mentisque arcana -et? al.; paulo aliter p. 1042, 38). Flacc. 53 -ant spiritus, compriment animos suos, sedent adrogantiam. VERG. georg. 4, 536 Nymphae dabunt veniam votis irasque -ent (VAL. MAX. 6, 8, 7 DICT. 2, 48). Aen. 11, 346 det libertatem fandi flatuque, i. magniloquentiam, -at Turnus ([explicat SERV. auct. -at ... pro 'laxet', ut -ssis artubus pro 'laxatis'. aliter SERV. aut 'ponat superbiam' aut 'nostros flatu -at', id est 'nobis respirare concedat']. CLAUD. carm. min. 23, 19). AETNA 164 venti languent vires animosque suos -unt. SEN. Phaedr. 435 sospes est certe parens, ...?:: metus -e. epist. 78, 12 quod nullus non intermittit dolor aut certe -itur (QVINT. inst. 11, 1, 54. CLAUD. DON. Aen. 6, 380 p. 558, 24 ut Palinurus ... curam ... relaxasset animo et d. ... -sset). al. ③ *quaelibet*: CIC. Brut. 320 Hortensius post consulatum ... summum illud suum studium oratorium -sit (Tusc. 1, 1 s., quae ... -ssa temporibus, longo intervallo intermissa revocavi. SVET. Nero 25, 3 tantum afuit a -endo laxandoque s. cantandi). CAES. Gall. 6, 14, 4 ut praesidio litterarum diligentiam in perdiscendo ac memoriam -ant. SALL. Iug. 60, 3 ubi hostes paulum modo pugnam -serant (CVRT. 4, 16, 4 [antea: hostis languidus instabat] ignorabat ... causam sua sponte p. -ssae). LIV. 6, 4, 10 labor ... continuus non die, non nocte -ssus. al. SEN. contr. 9, 6, 3 post hanc vocem -ssa putares tormenta. SEN. epist. 92, 23 quidni non possit beata vita rescindi? ne -i quidem potest. al. PLIN. nat. 9, 134 bucinum, i. animal tinguendo aptum, ... damnatur, quoniam fucum -it (cf. de colore: GELL. 2, 26, 6 [verba Favorini] quaedam coloris vocabula habere ... distantias coloris rufi videntur, vel augentes eum vel -entes. v. etiam l. 10. p. 1054, 32 sqq.). VAL. FL. 5, 276 Marte -sso. al. in arte arithm. vel logica (cf. p. 1034, 38): BOETH. arithm. 1, 19, 9 l. 46 perfectus numerus nec supervacua progressionem porrigitur nec contracta

rursus deminutione -itur. Porph. isag. p. 9, 23 accidens aliquo modo et intenditur et -itur (gr. ἀνίεται). in Porph. comm. sec. 5, 11 p. 315, 17 genus neque intentionem neque remissionem suscipere potest ..., accidentis vero participatio et intenditur et -itur (cf. 5, 18 p. 336, 6 substantia neque contrahi neque -i potest).

④ *animans eiusve animus sim. (e quo statu, indicatur l. 19)*: ⑤ *exempla varia (in malam partem l. 12. 26)*: CIC. leg. 2, 38 vis sonorum et incitat languentis et languefacit excitatos et tum -it animos, tum contrahit (sim. in re QVINT. inst. 9, 4, 11 organorum soni non eadem ratione concitant a. ac -unt [cf. l. 15]. ceterum DICT. 2, 51 ut Achilles rediret in gratiam atque a. -ret. aliter l. 16. p. 1047, 73). CAES. Gall. 2, 15, 4 quod luxuriā ... relanguescere animos eorum virtutemque -i existimarent. STAT. Theb. 7, 26 (loq. Iuppiter) nunc lenis belli est nostrāque -itur irā Mars. QVINT. inst. 4, 1, 38 ad -endam intentionem iudicis, quam adversario praestat. BOETH. mus. 1, 1 humanitatem -i dulcibus modis, adstringi contrariis. ⑥ *c. respectu requietis, otii, ioci sim.; -untur*: animi (aliter l. 8. p. 1047, 73): CIC. phil. frg. V 31 (Non. p. 383, 27) non quibus intendam rebus a., sed quibus relaxem ac -am (NON. p. 383, 25 -ere: delectare). LIV. 5, 41, 4 quia Galli interposita nocte a contentione pugnae -serant a. 27, 31, 1 rege ... per dies festos ... -ente a. 32, 5, 1 data ... quiete ... a. corporaque -serant. SEN. dial. 9, 17, 5 a. vires recipient paulum resoluti et -ssi. epist. 15, 6. PLIN. epist. 7, 9, 13 (Antea l. 70) ut his opusculis a. intendatur, -atur. SVET. Cal. 32, 1. GELL. 18, 2, 1 Saturnalia ... agitabamus ... modeste, non, ut dicitur, -entes animum, nam '-ere' inquit Musonius 'animum quasi amittere est'. varia: QVINT. inst. 10, 3, 24 (antea: silvarum amoenitas eqs.) ut mihi -ere potius voluptas ista videatur cogitationem quam intendere. CLAUD. 4, 14 immensis, Stilicho, succedant otia curis et nostrae patiens corda -e lyrae.

β *accedit pron. indef. cum struct. indicante, cuius rei aliquid minuatur (sc. gen. part. vel praepos. ab, de, ex; acc. adv. v. p. 1043, l. 24)*: CIC. div. in Caec. 48 ex eo, quod ipse potest, in dicendo aliquantum -et, ut tu ... aliquid esse videre. Phil. 1, 12 si id scisset ..., -sisset aliquid ... de severitate (8, 19 iracundiae. 13, 2 si a. de summa gravitate Pompeius, multum de cupiditate Caesar -sisset. fam. 13, 19, 2 non -imus tibi a. ex nostra commendatione. CAES. civ. 3, 28, 5 ex pristina virtute. al.). PLANC. Cic. fam. 10, 9, 2 nihil de meo studio perseverantiaque (11, 13^a, 2 de diligentia. BRVT. Cic. ad Brut. 25, 6 de voluntate propria mea n. esse -ssum, de iudicio largiter. LIV. 6, 24, 10 n. ... apud milites -itur a summo certamine animi. al., e. g. GELL. 19, 1, 3 dies ... tandem inluxit; sed n. de periculo neque de saevitia venti -ssum est). OV. epist. 19, 23 ubi saevitia paulum gravis unda -sit (ASCEN. Mil. p. 35, 14 ex studio defensionis). SEN. contr. exc. 4 praef. 4 nec quicquam ex ordine vitae solito -sit (AMM. 16, 12, 18 de rigore animorum. 31, 7, 15 de rigore genuino).

γ *refl. (accedit acc. adv. l. 54. 55); subi. est: animans: CIC. Att. 10, 16, 1 cui ... non modo placabilem me praebuissem, sed totum -sissem (e concitatione sim. ut: VERG. Aen. 12, 833 [Iuppiter ad Iunonem] do, quod vis, et me victusque volensque -o. SEN. contr. 1 praef. 14 Latro in scribendo sine intervallo gravius sibi instabat ...; rursus cum se -serat [de-, di-, trad.], in omnes lusus ... se resolvebat. CLAUD. rapt. Pros. 3, 294 [291 increpat omnes] se ... -it inque humiles delapsa preces eqs.). NEP. Alc. 1, 4 simulac se -serat neque causa suberat, quare animi laborem perferret (otio sim. ut: GREG. M. moral. 2, 79 dum lassum se quisque in otio -it). res: OV. epist. 4, 51 cum se furor ille -sit. CELS. 1, 3, 6 sudor. 3, 10, 2 prima inflammatio (4, 13, 3 paululum. 4, 31, 8). 4, 13, 6 ubi paululum is morbus se -sit. 4, 31, 2 iis temporibus, quibus dolor se -sit (4, 31, 8). al. CASSIOD. in psalm. 118, 31 l. 593 non ... se sancta conscientia neglegenti securitate -serat.*

δ *mediopass. (accedit acc. adv. l. 61); subi. est: res: SEN. nat. 4^a, 2, 23 nec Nilus -itur incitaturque, prout illis etesiis impetus fuit. 7, 6, 2 donec spiritus ... -atur (cf. 7, 9, 3 venti cum ad summum virium venerunt, -untur. v. etiam l. 40. p. 1043, 8. 56). CELS. 3, 9, 3 ubi paulum -i cooperat febris (3, 12, 1 ex toto). CAEL. AVR. acut. 3, 18, 182 quando passio asperatur, tunc etiam febres extendi, et cum rursus fuerit -ssa, febres quoque levigari. animans: SEN. dial. 3, 9, 1 virtus non irascitur, sed exurgit et ... concitatur -iturque (e concitatione sim. ut: STAT. silv. 2, 7, 39 Calliope posito -ssa luctu ... Orpheos exuit dolores. CLAUD. 15, 132 [post querelas Romae] Iuppiter corda -i cooperat]). STAT. silv. 5, 3, 248 ubi dulce tibi fuit -i (otio sim. ut: PLIN. epist. 1, 16, 7 eundem antequam scribam, eundem cum scripsi, eundem etiam cum -or, ... lego. 7, 9, 9 fas est et carmine, sc. scribendo, -i. al.).*

ε *ferendo, patiendo sim.: a condonando, non puniendo facta (accedit dat. commodi personae saepius, rei e. g. p. 1045, 19. 21)*:

α *apud paganos crimen, culpam: ① sine acc. obi. (accedit praepos. pro p. 1045, 1)*: RHET. Her. 2, 30, 48 (nisi suppleas nom.) si huic sit -ssum (per-, pro- var. ll.), multos alacriores ad maleficia futuros. SEN. dial. 5, 24,

4 prudentiori credamus, stultiiori -amus. QVINT. decl. 328, 10 pro testimonio, *sc. quod non protuli, mihi -et filius*. QVEROL. p. 58, 4 ignosce ac -e. HEGES. 1, 40, 13 p. 92, 19 mitigavit ... Herodem, ut germano -ret. *al.*

① *cum acc. obi.*: CIC. Verr. II 5, 11 -o tibi hoc totum atque ista te cura libero. 5, 22 omnia tibi ista concedam et -am. 5, 47 haec omnia ... -o atque concedo. Sull. 47 (*antea*: lenitate ... mea) si quid est tibi -ssum atque concessum. Att. 10, 3^a, 2 (*antea*: Caesar mihi ignoscit ..., quod non vererim) *quosdam* quosque esse, quia non idem sibi quod mihi -sisset. SALL. or. Macri 22 *optimates* differunt vos in adventum Cn. Pompei ... neque eos pudet, vindices ut se ferunt libertatis, tot viros sine uno aut -ere iniuriam non audere aut ius non posse defendere (SEN. contr. 2, 3, 1. SEN. dial. 2, 14, 3 non vindicavit i., ne -sit quidem, sed factam negavit. *al.*). PROP. 2, 34, 21 cur crimina tanta -o (CVRT. 6, 10, 11 QVINT. inst. 8, 5, 16. *al.*; *aliter* p. 1046, 68). SEN. contr. 2, 6, 7 patri non -ere, quod a patre ipsi -ssum sit. VELL. 2, 30, 3 omnia sibi ignoscere, nihil aliis -ere. SEN. clem. 2, 7, 4 sapiens multa -et. *al.* VAL. FL. 3, 407 culpam (PAPIN. dig. 26, 7, 41 quae testamento -ssa est. 35, 1, 72, 3 non etiam dolus. *al.*). QVINT. decl. 248, 10 ut sibi aliquis unum casum -at et semel lapsus ... se ... excuset. *al.* PS. QVINT. decl. 9, 10 quae *impedia* ... patres libenter annis *iuvenilibus* -serunt. 19, 10 si respondero, -is parricidium, tormenta non obicis? PLIN. epist. 9, 21, 3 -e aliquid adulescentiae ipsius, -e lacrimis, -e indulgentiae tuae. APVL. met. 3, 19, 3 omne delictum ... -am. *al.*

β *apud Iudaeos vel Christ. peccata sim. (si etiam tolluntur, exempla ad 5 trahere possis; gr. resp. ἀφιέναι, nisi aliud indicavimus)*: ① *sine acc. obi. (pass. impers. l. 28. 30)*: VET. LAT. gen. 18, 26 (Hil. trin. 4, 25; *deus ad Abraham*) -am omni loco propter illos *iustos* (*Vulg.* dimittam; *cf. p. 1047, 62*). lev. 4, 26 (cod. 100) propitiavit pro eos sacerdos a delicto eius et -etur ei (*Vulg.* dimittetur). Matth. 18, 21 (cod. 3, *sim. al.*) quotiens -am ei, usque septies? (*Vulg.* dimittam). Luc. 6, 37 (Tert. orat. 7, 3) -ite ... et -etur vobis (*gr. ἀπολύετε καὶ ἀπολυθήσθε, Vulg.* dimittite et dimittimini). 23, 34 (Iren. 3, 18, 5, *sim. al.*) pater, -e eis; non enim sciunt, quid faciunt (*Vulg.* dimitte). CYPR. testim. 3, 22 tit. accepta iniuria -endum et ignoscendum. AMBR. paenit. 2, 10, 92 ipsi Petro statim -sit *Jesus*, quia amarissime flevit (*spectat ad Luc. 22, 62*). *al.* ② *cum acc. obi.*: VET. LAT. exod. 32, 32 (cod. 100, *sim. al.*; *Moses ad deum*) si -is eis peccatum eorum, -e (*[Vulg.* dimittis ..., dimitte]. *al.*, v. vol. X 1, 898, 63sq.). lev. 4, 20 (cod. 100) -etur eis delictum (*[Vulg. deest]*). TERT. orat. 8, 1 ut non de -endis tantum, sed etiam de avertendis ... d. supplicaremus. *al.*; *cf. l. 22*). Matth. 6, 12 (cod. 1. *al.*) -e nobis debita nostra, sicut et nos -imus debitoribus nostris (*[Vulg.* dimitte ... dimittimus]). HIL. in psalm. 68, 9. AVG. c. Faust. 19, 28 ad -enda d. peccatorum nostrorum. *al.*; *cf. p. 1047, 35*). *al.* -it *opus paenitentiae*: ANON. in Hebr. 18 minora delicta oblatis hostiis redimuntur ..., maiora crimina ... caesae victimae non -unt.

β *permittendo actionem, sc. alicui datur licentia, libertas aliquid faciendi (-it sive is qui explicite licentiam dat, sive is qui [id quod] non obstat, e. g. p. 1046, 6. 8)*: α *cum acc. obi.*: CIC. Verr. II 3, 219 (218 pecuniam captam negligere ...; querimonias non audire) hoc ... vobis -o; negligite praeterita, si vultis. Phil. 12, 16 ita fiet, ut, si quid -ssum aut concessum sit, meo semper periculo peccet Antonius, cum ei peccandi potestas a me concessa videatur. Att. 14, 13^b, 3 (2 te inimicum meum, necessarium tuum ... servare) tibi istuc ... -o. ANTON. Cic. Att. 10, 10, 2 (*antea*: mihi Caesar imperavit ..., ne quem omnino discedere ex Italia paterer) nihil ... tibi -ere possum. BRVT. Cic. ad Brut. 11, 2 ei, *sc. capto*, ... neque crudeliter quidquam eripui neque dissolute quidquam -si. OV. ars 2, 599 nihil hic nisi lege -ssum luditur. met. 10, 330 quod natura -it, invidia iura negant. LIV. 35, 17, 5 Nabidi ... dominationem in patria sua ... -ssam, *sc. a Romanis*. VAL. MAX. 2, 10 ext. 2 *iudices*, quod ... sibimet ipsis ... -ssuri non erant, *sc. ius iurandum, sinceritati Xenocratis* ... concedendum existimarunt. CELS. 2, 16, 2 alii tempora *cibi, sc. statuenda*, medicis pro dono -unt, sibi ipsis modum vindicant (*postea*: illorum arbitrio relinquunt). SEN. dial. 10, 13, 4 hoc, *sc. quaerere*, ... quaerentibus -amus, quis ... primus persuaserit *eqs.* (*sim.* 10, 13, 6 [*antea*: hoc cuiquam curare permittes, quod *eqs.*] hoc ... -atur: num *eqs.*). COLVM. 4, 24, 17 quam *materiam vitis* vel in brachium vel in fructum -amus (*i. crescere sinamus*). QVINT. decl. 371, 3 viri fortis optionem -o, si aequum petis. CELS. dig. 42, 1, 14 quod iussit vetuitve praetor, contrario imperio tollere et -ere licet (repetere *cod. F man. pr.*). IVLIAN. dig. 34, 3, 12 *quendam* liberationem petere non posse, nisi et hoc specialiter ei -ssum est. TERT. monog. 11, 6 (4 licentiam secundi matrimonii) si ... secundas nuptias -it *apostolus* (*I Cor. 7, 39*). *al.* β *cum struct. verbali (arcuimus l. 61sq.)*: *enunt. secund. c.* ut: CIC. Planc. 73 te mihi -ere atque concedere, ut omne studium meum in Cn. Planci honore consumerem. SEN. suas. 7, 1 -ere ait se tibi, ut vivas. PS. AVR. VICT. orig. 9, 4 Achivorum principes -sisse, ut *Aeneas* reverteretur domum. *enunt. secund. c.* ne: CIC. Att. 12, 39, 1 quamquam tibi -o, nisi quid necesse erit, necesse ne habeas scribere (*nisi*

subaudias tabellarium sim., ut locus ad p. 1049, 34 pertineat). LIV. 9, 16, 16 equites ... ab eo imperatore petere, ut sibi ... laxaret aliquid laboris; quibus ille: 'ne nihil -ssum dicatis, (*ad l. 73*), -o ..., ne utique dorsum demulceatis, cum ex equis descendetis'. 34, 32, 6 -imus hoc tibi, ne nostram vicem irascaris. IAVOL. dig. 50, 4, 12 non -itur ei, ne magistratus fiat. *inf.*: OV. met. 11, 376 mora damnosa est nec res dubitare -it. PAPIN. dig. 48, 5, 23, 4 patri ... omnem adulterum -ssum est occidere. *al.* *acc. c. inf.*: VET. LAT. Matth. 8, 22 (cod. 1, *sim. al.*) -e mortuos sepelire mortuos suos (v. p. 959, 36sq.). VLP. dig. 27, 9, 5, 11 ut -at *praedium* distrahi. AVIEN. Arat. 92 ut *axis poli* ... constitit et ferri se circum cuncta -sit (*gr. 23 περί δ' οὐρανὸν ... ἀγυρεῖ*). PS. AMBR. paenit. 7 p. 979^d dum *Cain* putavit auctori suo facinus abnegare, se ipsum poenae non est -ssus eximere. γ *absolute vel obi. subaudiendo (accedit praepos. de l. 14)*: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 11 ut ... procuratoribus Flavi -as de deminundo, *sc. hereditatem*. TAC. ann. 1, 8, 5 conclamant patres corpus ad rogam iuneris memoriam ferendum; -sit Caesar adroganti moderatione. CASSIOD. hist. 6, 29, 13 nos ... neque bona nostrorum imitamur, sed aliis -imus (*gr. Sozom. 5, 16, 12 ξυγχωροῦντες*).

c *admittendo affirmationem, sc. in argumentatione, disputatione sim.; pro obi. est*: *acc.*: CIC. ac. 2, 106 (*antea*: 'unde memoria, si nihil percipimus?' sic ... quaerebas) memoriam mihi -as oportet et fateare esse ei locum, etiam si perceptio ... nulla sit. frg. inc. I 28 (Schem. dian. I. 91 [*συγχώρησις* est concessio rei *eqs.*]) do tibi hoc, concedo et -o. QVINT. decl. 366, 5 (3 ut omnes lex puniat, huic tamen *eqs.*) quod paulo ante -seram, nego: non omnes lex punit, sed *eqs.* *acc. c. inf.*: SEN. epist. 85, 17 (*antea*: per se ... colligitur, ... omnes concedunt *eqs.*) e contrario non -itur, si beatum sola virtus facit, unum bonum esse, quod honestum est. QVINT. decl. 350, 7 (*loq. accusator*) dixi haec, ut -am non fuisse hoc veneficium. *enunt. consec. c.* ut: PS. QVINT. decl. 2, 1 pro se reus indignatur uti ... *caecitatis* probatione: solus omnium non -it sibi, ut incredibilior sit in parricidio caecus, quam fuit, cum videret.

δ *tollendo, demendo, prohibendo, sc. mala, incommoda, impedimenta aliorum (peccata v. sub 4aβ; passim accedit dat. indicans, cui [rei] aliquid dematur sim., aliter e. g. l. 40. p. 1047, 43; pro obi. est enunt. secund. c. ne l. 60, acc. c. inf. p. 1047, 14. 50)*: α *quaelibet incommoda, sc. quae aliquis pati non debet*: α *agit animans (exempla selecta inde a QVINT.)*: CIC. div. in Caec. 4 (*antea*: sperabam hanc a me posse molestiam demoveri) *Siculi* multo mihi hoc facilius -issent, si *eqs.* Phil. 9, 17 (*senatus consultum a Cic. propositum*) aedilīs curulīs edictum, quod de funeribus habeant, ... *Sulpicii* funeri -ere (IVLIAN. dig. 25, 4, 2, 1 hoc e. aliquando -ere praetor debet. POMPON. dig. 21, 1, 48, 3 ei, qui servum vinctum vendiderit, aedilicium e. -i aequum est). *al.* CAES. civ. 3, 17, 4 p. 1042, 36. BELL. Alex. 55, 5 periculum vitae dolorque vulnerum pecuniae, *sc. pecuniam danti*, -ssus (PANEG. 3, 18, 3 rogandi mihi p. -sisti). LIV. 3, 5, 14 iustitium -ssum est (10, 21, 6). LABEO dig. 19, 2, 60, 6 *propositum* -ssum videtur. SEN. Tro. 965 (*loq. Hecuba*) hoc unum mihi -e funus. benef. 2, 1, 3 qui hoc tormentum *rogandi* -it, multiplicat munus suum. CVRT. 6, 11, 20 legem ... (de) supplicio coniunctorum sontibus -ere (QVINT. decl. 297, 9. *adde l. 54; cf. TAC. ann. 3, 34, 4 -ssum postea aliquid de legibus Oppiis et mitigatum*). LVCAN. 4, 364 (362 victos ne tecum vincere cogas) *Caesar* usus belli, poenamque, -it (ad c). QVINT. inst. 10, 5, 15 athletae -ssa ... exercitationum ... necessitate otio ... reficiuntur (PLIN. paneg. 70, 8 provinciis ... iniuriarum metum et accusandi n. -sisti. *al.*). PS. QVINT. decl. 12, 12 si *legatio tua* tibi et famem -sit et legem, (*ad l. 48*). PLIN. epist. 7, 16, 2 cum mihi *Caesar* annum -sisset (*respic. aetas honoris aedeundi ut*: VLP. dig. 4, 4, 2 [de-, per-var. ll. *cod. F*]). *alia in re*: MACER dig. 35, 2, 68 pr. quot aetati eius ad annum sexagesimum deerit -sso uno a.). POMPON. dig. 48, 22, 1 (*e Traiani rescripto; antea*: scio relegatorum bona *prius* ... fisco vindicata) hoc ... -si exemplum. *al.* *pro obi. est enunt. secund. c.* ne: LIV. 32, 2, 5 Gaditanibus ... petentibus -ssum, ne praefectus Gades mitteretur. SVET. Claud. 35, 2 saluatoribus scrutatores ... apposuit ...; vix -sit, ne feminae ... contrectarentur. β *agit res*: SEN. Herc. O. 1668 ingemuit ... turba nec lacrimas dolor cuiquam -sit. dial. 6, 20, 2 *mors* servitutem invito domino -it (6, 20, 6 omnium ... malorum ... patientiam. *cf.* 11, 9, 4 plus illi *mortuo* -ssum quam ereptum est). 11, 4, 1 *fata* nihil umquam ulli parcent nec -unt. LVCAN. 6, 248 altus Caesareas pulvis testatur adesse cohortes; dedecus hic belli Magno crimenque -sit, ne *Scaevam* solum totae fugerent ... catervae. 9, 1059 quam magna -sit crimina Romano ... fortuna pudori, quod te, *Caesar*, non passa est misereri ... Magni viventis. TRAIAN. Plin. epist. 10, 48, 1 iste libellus ... -sit mihi necessitatem perpendendi, qualia *eqs.* *al.*

β *onera, operas, sc. quae aliquis praestare non debet*: α *in quaelibet re*: CIC. Verr. II 5, 50 (*antea*: ut Mamertinis ... praescriptum sit, ut navem dare necesse sit) *Verrem* Tauromenitanis imperasse et Mamertinis -isse (*absolute ut*: 5, 53 neque hoc dico, ceteris non recte imperatum,

sed Mamertinis ... non recte -ssum. 5, 56). Planc. 56 (*ad iudices*) ut eorum reprehensionem vos vestrae prudentiae adsumere, meae modestiae -ere debeat. *al.* OV. epist. 21, 223 (*Cydippe Acontio*) promissi ... fidem ... -es. LIV. 7, 5, 8 patri ... -ssa causae dictio est (VAL. MAX. 6, 5, 3 Claudium ... populus absolvit, Graccho c. d. Popillius -sit). *al.* GRAT. 286 da requiem gravidae solitosque -e labores (MART. 10, 82, 7 parce ... fesso vanosque -e l.). SEN. contr. 1, 2, 22 *mariti* primam virginibus timidis -sere noctem. contr. exc. 4, 8 tit. patronus operas -ssas repetens (4, 8, 3. *al.* PS. QVINT. decl. 302, 2. SVET. Vesp. 18 mechanico *novam machinam offerenti* ... praemium ... optulit, operam -sit). SEN. benef. 7, 16, 4 *beneficium* redde illi, quia repetit, huic, quia -it. dial. 1, 6, 1 *sapientes* -unt ... hanc deo curam (COLVM. 12, 1, 4 nec ... domesticarum rerum villico -imus c., sed laborem eius ... levamus. TAC. ann. 3, 55, 1 auditis Caesaris litteris -ssa aedilibus talis c. est). *al.* *pro obi. est acc. c. inf.*: COD. Iust. 6, 23, 8, 1 (a. 290) testes *contagia timentes* ... morbo laborantibus iungi atque sociari -ssum est. **β** *in re pecuniaria* (*aliter p. 1048, 14; exempla selecta post SEN. philos.*): CIC. Verr. II 5, 52 id ... munus, sc. *frumenti vendendi*, ... Mamertinis -sisti. Sest. 55 ut -ssid senis et trientibus quinta prope pars vectigalium tolleretur. fam. 3, 8, 5 de isto sumptu legationum aut minuendo aut -endo, sc. *civitatibus Ciliciae* (CIL IX 4970 [a. 173] honore contenta sumptus -sit. *simili in re*: XIV 367, 20 [a. 182] sumptum statuae ordini Augustalium -sit. *al.*). CIL I² 3031a, 13 (*saec. I¹ a. Chr.*) lucar -sit et de suo erogationem fecit (V 5128, 14 [*saec. I ex. III in.*] in perpetuum). CAES. Gall. 1, 44, 5 si per populum Romanum stipendium -atur (LIV. 35, 31, 5 s. ... impositum -i. 37, 25, 12 Philippo). LIV. 33, 47, 2 omnibus residuis pecuniis exactis, tributo privatis -sso (PLIN. paneg. 37, 2 [*opp. inrogatum.*] *al.*). CIL V 7478 (*saec. I¹*) *monumentum* patrono municipi d(creto) d(ecurionum), quo honore contentus impensam -ssit (*al.*, *saepe in abbrev. HCIR sim.*, v. p. 1036, 75 sqq.; cf. e. g. CIL III 7429, 22 [a. 161/8] honore contentus impendium -sit). SEN. epist. 29, 10 (*in imag.*) ultimam mihi pensionem -sisses (VLP. dig. 19, 2, 5. *al.*). INSCR. numm. imp. Nerva II p. 229 n. 93 vehiculatione Italiae -ssa. TAC. ann. 13, 31, 2 vectigal ... -ssum specie magis quam vi (SVLP. SEV. chron. 2, 25, 3). VET. LAT. Matth. 18, 27 (cod. 3, *sim. al.*) misertus ... dominus servi illius dimisit eum et debitum -sit ([gr. ἀφῆκεν, *Vulg.* dimisit]. PAPIN. dig. 35, 2, 15 pr. cui mortis causa d. -ssum est. PAVL. dig. 34, 3, 25 si si, cui Titius debebat, d. ei -ere voluit. *al.*) *al.*

c *multam, poenam, sc. quae alicui pendenda non est*: CIC. Verr. II 5, 168 aliquid de summo supplicio -res. Phil. 11, 18 Crassus ... flamini ... multam dixit, ... quam multam populus Romanus -sit (LIV. 37, 51, 5. 40, 42, 10 PLIN. epist. 4, 29, 2. *al.*). VATIN. Cic. fam. 5, 10^a, 2 omnia ... cupio, quae tu mi imperas; meam animadversionem et supplicium, quo usurus eram in eum, quem cepissem, -o tibi et condono (VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 admiratus *amicitiam deprehensorum* ... tyrannus s. fidei *eorum* -sit. SEN. epist. 87, 24 illi *furi*. QVINT. decl. 277, 5. cf. l. 39). OV. ars 2, 291 si poenam servo, si vincula saeva -is ([l. ad p. 1040, 36]. LIV. 3, 58, 10. *al.* SEN. contr. 1, 3, 9. *al.*; cf. LIV. 8, 34, 4 quicquam ex iusta p. VAL. MAX. 6, 5 ext. 3 necessitatem poenae. SEN. clem. 2, 3, 2 aliquid ex merita ... p.). SEN. contr. exc. 4, 8, 2 restitutio tibi proscriptionem -sit (suas. 7, 9 [emittit, mittit *var. ll.*]). *al.* *sequitur acc. c. inf.*: PS. MAX. TAVR. serm. 67 p. 667^a Christus ... electos suos ... morte ... -it affligi.

6 *solvendo ab aliqua re, in libertatem mittendo*: **a** *quaelibet exempla; -untur*: **α** *affectus*: CIC. nat. deor. 2, 34 qua ratione regerentur animi adpetitus, qui tum -rentur, tum continerentur. **β** *aegri, sc. a febre sim. (absolute l. 56)*: MANIL. 4, 73 *fato iubente* levis permit morbus graviorque -it. SCRIB. LARG. 99 (*antea*: diutino correptos capitis dolore) cum -ssi fuerint *aegri* (*inde* MARCELL. med. 20, 3). PLIN. epist. 7, 1, 4 perustus ... febre, tandem -ssus *eqs.* VET. LAT. Marc. 1, 31 (cod. 4, *sim. al.*) -sit illam statim febris (gr. ἀφῆκεν, *Vulg.* dimisit. *sim.* Matth. 8, 15 [cod. 3, *sim. al.*]. Luc. 4, 39 [cod. 4. *al.*]). **γ** *noxii, quibus indulgetur sim.*: VET. LAT. gen. 18, 24 (Quodv. prom. 1, 16, 23; *Abraham ad deum*) perdes illos? non -es omnem locum (sc. *Sodom*) causa illorum iustorum? (gr. ἀνήσεις, *Vulg.* parces. cf. p. 1045, 26). AMBR. parad. 14, 71 Cain ... indignus iudicatus est, qui puniretur in peccato, sed -ssus est sine praescripto poenae. **δ** *quilibet animantes*: VET. LAT. Luc. 2, 29 (Iren. 1, 8, 4. 4, 7, 1; *Simeon ad deum*) nunc -is servum tuum, sc. *mortuum* (gr. ἀπολύεις, *Vulg.* dimittis). IREN. 1, 21, 1 (*si recte huc*) ad negationem baptismatis ... -ssa est species haec *haeticorum* a satana (gr. ὑποβέβληται). VLP. dig. 43, 29, 3, 3 si *hominem ex hostibus redemptum* ... -sit ..., dicendum est interdicto locum fore, si, posteaquam semel -sit, velit retinere.

b *accedit vel subauditur indicatio, a qua re aliquis (aliquid) -atur*: LIV. 5, 25, 11 ab religione animos -serunt ([cf. 4 religione, sc. voto, se exsolvendi; 5 se obligaverit]. 9, 12, 7 ea spes -sit a certamine a., et passim arma iactari coepit. 39, 24, 1 numquam ... -sit a. a colligendis ... viribus.

aliter p. 1044, 8. 16). SEN. Oed. 443 post laceros Pentheos artus Thyades oestro membra -ssae ... videre nefas (*de eadem re*: STAT. Theb. 4, 566 *Agave* -ssa deo [di- var. l.]). VET. LAT. I Macc. 10, 29 (rec. L codd. L, X) nunc relinquo vos et -o, omnes Iudaeos a tributis (, gr. ἀπολύω ὑμᾶς καὶ ἀφίημι, rec. B -o vos et libero, rec. L cod. G dimitto, rec. V absolvo vos et l.). II Macc. 6, 30 (rec. B, *sim.* M) cum possem ... -i a mortis poenis (gr. ἀπολυθῆναι τοῦ θανάτου, rec. P morte absolvi, rec. L [sim. X, V] a morte liberari). TERT. ieuun. 4, 3 *olim* non competisse onerari hominem aliqua adhuc abstinentiae lege ...; -ssum ... illum libertate ipsa corroborandum. IVVENC. 3, 35 putat Herodes, leti quod lege -ssus *Iohannes eqs.* (Matth. 14, 2 surrexit a mortuis). *al.*

7 *relinquendo (in statu priore l. 71; accedit dat. passim)*: **a** *non demendo, sc. res apud alterum sitae ibi remanere permittuntur*: **α** *pecunia vel res ab altero debita sim. (aliter p. 1047, 16; exempla selecta post R. GEST.)*: CIC. Verr. II 3, 103 omnes agros ... vectigales fuisse et plerisque aratoribus nihil omnino superfuisse; si cui quid ... relictum aut -ssum sit *eqs.* 4, 21 nave m imperare ... debuisti, -sisti in triennium (5, 59 accepisti a Mamertinis n. contra leges, ... -sisti contra foedera. 5, 136. cf. LIV. 42, 56, 7 has *quadriremes* ... -sit sociis). 5, 53 haec sexagena milia modium, quae Mamertinis -seras. leg. agr. 1, 13 *Rullus Pompeio* manubias -it (2, 62). *al.* CAES. civ. 2, 21, 2 *pecunias*, quas erant ... polliciti, -it (SALL. hist. frg. 4, 1 de pecunia, quam Sulla emptoribus bonorum -serat, exigenda. PAPIR. dig. 2, 14, 37 debitori rei publicae a curatore -i [per- F] p. non posse. CIL VIII 11034 ordo ... statuam cum decrevisset is(que) -ssa rei p(ublicae) p. de suo ponere vellet. *al.*; cf. e. g. LIV. 38, 39, 6 parte dimidia pecuniae imperatae ... -ssā [de-, di- trad.]). AVGVSTVS Suet. Aug. 71, 3 si, quas manus (sc. *commoda in ludo aletorio*) -si cuique, exegissem *eqs.* R. GEST. div. Aug. 21 *aurum coronarium* municipiis ... -si (gr. συνεχώρη(σ)α). INSCR. numm. imp. Cal. I² p. 111 n. 39 (remissa) CC (cf. SVET. Cal. 16, 3 ducentesimam auctionem Italiae -sit. INSCR. numm. imp. Galba I² p. 236 n. 77 sqq. quadragens(umae) -ssae. p. 239 n. 134 xxxx -sa. p. 246 n. 293 (remissa) XL). EPIST. imp. Tit. (Année Epigr. 1962 n. 288; a. 79) 9 tot millia nummorum tenuitati publicae ... -si. *al.* *absolute (accedit praepos. de l. 35. 40, ex l. 39)*: LIV. 36, 4, 9 (5 sq. Carthaginienses ... polliciti ... classem suo sumptu comparaturos) de classe Carthaginiensis -ssum ...; de pecunia ... *legatis* responsum *eqs.* 42, 53, 4 (3 venerant ... ad pecunias ... et frumentum pollicendum) omnibus gratiae actae, -ssum omnibus. PLIN. epist. 8, 2, 2 omnibus -ere aequaliter (cf. 3 partem octavam pretii ... concessi). VLP. dig. 24, 1, 5, 5 si ... ex pretio ei -sit. 38, 5, 1, 13 de pretio. CASSIOD. var. 1, 16, 1 regnantis ... facultas tunc fit ditior, cum -it. **β** *cetera exempla*: CIC. de orat. 1, 246 tibi -unt omnes istam voluptatem *uris discendi* et ea se carere patiuntur. SEN. Herc. O. 900 multis -ssa est vita, quorum error nocens ... fuit (OCTAVIA 901 mihi v. ... -it. SIL. 17, 366). PERS. prol. 5 Heliconidas ... illis, sc. *aliis poetis*, -o (relinquo *var. l.*; cf. TERT. apol. 9, 5 -o fabulas Tauricas theatris suis, *quae eis apta sunt*). QVINT. decl. 260, 23 quantumlibet amicis nostris -amus ..., multum ... necessitas valet. PAVL. dig. 8, 4, 18 tantum ... tempus eis -ssum est, quo dare facere possunt. *al.*

b *morte linquendo*: CIL III 633 col. 2, 7 (*saec. II*) vivus tot *denarios* ... mortis causae sui -sit. VET. LAT. Is. 65, 15 (Tert. adv. Iud. 13, 16) -etis ... nomen vestrum in satietatem electis meis (gr. καταλείψετε, *Vulg.* dimittetis). Ioh. 14, 27 (cod. 2) pacem meam -o vobis (gr. ἀφίημι, *Vulg.* relinquo). INSCR. Année Épigr. 1997 n. 1654 (a. 214) agrum, qui appellatur circus, ad voluptatem po(p)uli rei publicae -sit (*in testamento ut*: IVL. VAL. 3, 59 l. 1426 regionem *quandam* ... Philippo -o). IREN. 1, 30, 13 mundialia ... -sisse eum *Christum*, sc. in corpore *pneumatico resurrectum*, in mundo. COMM. instr. 2, 9, 16 vincere qui nescit ... nec patriae laudem -sit ineptus: tunc vivere voluit, cum ipsa vita peribit. INSCR. Année Épigr. 1975 n. 124 per elegantia ... sua parent(i)bus suis -sit dolore perpetuo (*i. dolore perpetuum*). *liberos vel heredes*: VET. LAT. Marc. 12, 20 (cod. 1) non -sit semen (gr. ἀφῆκεν, *Vulg.* relicto). Luc. 20, 31 (cod. 2) omnes *septem fratres* non -serunt filium ([gr. κατέλιπον, *Vulg.* reliquerunt]. CIL VI 2662, 4. INSCR. christ. urb. Rom. 15649 *mulier* -sit f. ..., cuius faciem non vidit. *al.*) CE 2156, 7 (*Aquileiae*) nec -sere saltem subolem, qui mernerit suos. *al.* **c** *deserendo (abundanter accedit praedic. l. 68)*: VET. LAT. Is. 2, 6 (Ps. Cypr. adv. Iud. 9. *al.*) *deus* -sit ... plebem suam (gr. ἀνήκε, *Vulg.* proiecisti). Matth. 23, 38 (Iren. 4, 36, 8) -itur vobis domus vestra deserta (gr. ἀφίεται ... ἔρημος, [l. deest in parte codd., unde ibid. Zeno 2, 6, 3 -etur vobis d. vestra], *Vulg.* relinquitur ... d. *sim.* Luc. 13, 35 [cod. 2; *Vulg.* relinquetur]).

d *in statu priore linquendo (sc. accedente praedic.)*: VET. LAT. I Macc. 1, 48 (rec. B) *Antiochus Iudaeos iussit* -ere filios suos incircumcisos (gr. ἀφίεναι, rec. L, V relinqueret).

II actio -endi fit moveri iubendo vel curando: **A** *usu communi; -itur aliquis vel aliquid*: **1** *eo, ubi antea fuit, sc. motum iubendo vel*

curando, mandando, ut aliquis se in pristinum locum conferat vel aliquid eo transferatur (eo, unde venit qui scribit l. 72, eo, ubi aliquid poni debet l. 65; abundantanter accedit adv. iterum l. 30, retro l. 41. 42. 47; saepe homo auctoritate praeditus -it, sed deus l. 21. 69, fatum l. 52, res l. 15. 52. 70): **a** pro obi. sunt homines (indicatur passim, quo vel cui quis -atur [saepe domum, si non indicatur]; unde, per abl. l. 29. 45; ad quem finem, per inf. l. 32, praepos. ad l. 20. 28. 46; accedit praedic. e. g. l. 12. 15. 35. 52. 61 [cf. tamquam l. 11 et QVINT. decl. 342, 10]): **α** varii (saepe mulieres, pueri, servi; -untur captivi p. 1038, 64): **①** indicatur, quo quis -atur (exempla selecta inde a LIV.): PLAVT. Cas. 437 sine modo rus veniat: ego -am ad te virum ... in urbem tamquam carbonarium. Cist. 507 non -ssura es mihi illam, sc. filiam tuam? al. CIC. Att. 12, 10 Tironem aegrum Romam -si. fam. 13, 63, 2 ut eum ... quam primum ad me -as. al. MAT. Cic. Att. 9, 15^a, 6 pueros tuos ad te -ere. CAES. Gall. 1, 43, 9 si nullam partem Germanorum domum -ere posset. VERG. Aen. 9, 818 flumen Turnum laetum sociis ... -sit, sc. nantem. Ov. met. 6, 501. LIV. 32, 35, 9 Romanis ... perfugas -ere. SEN. Med. 451 (Medea ad Iasonem) discedo ...; ad quos (at quo Leo) -is? ... Colchos petam patriumque regnum? ... (459) quo me -is? PLIN. nat. 35, 201 servos -i illo, unde ... advenissent. ORAT. imp. Vesp. (CIL XIV 3608) 27 hunc legatum in [in] Hispaniam ad praefecturam) urbis -ssum. MART. 9, 90, 13sq. tu, Venus ..., -e nostris illaesum iuvenem, -e, votis. 10, 7, 9 (ad Rhenum deum) Traianum ... urbi ... -as. TAC. ann. 12, 21 (loq. Mithridatis) non sum -ssus ad te, sed reversus. al. **②** non indicatur, quo quis -atur: PLAVT. Cist. 508 (antea l. 11) non -es? 519 non -am. TER. Hec. 498 (494 iube illam redire) te orabam, filiam ut -res. al. CIC. Att. 13, 47 Pollex -endus est. al. HIRT. Gall. 8, 7, 2 qui hostes speculandi causa essent -ssi, sc. in agros relictos. VERG. Aen. 12, 429 (Iapyx ad Aeneam) maior agit deus atque opera ad maiora -it, sc. te in pugnam. Ov. epist. 15, 53 vos me erronem tellure -ite vestra. LIV. 40, 11, 1 (antea: quod Demetrium Romam miseris) ut iterum ... cum pluribus legatis ... -as eum, sc. Romam. al. accedit inf. indicans finem: SCHOL. Ter. p. 85, 1 Charinus recedens a Pamphilo -sit servum suum ... providere, quid Pamphilus de nuptiis ageret.

β nuntii (fort. huc p. 1045, 75): PLAVT. Capt. 375 ut ego ad parentes hunc -am nuntium, qui ... patri meo ... omnem rem illuc perferat. CIC. Att. 11, 2, 4 ad te ... tabellarium (fam. 14, 23 mihi. HIER. epist. 35, 1, 2 ad me). fam. 13, 57, 1 ut mihi ... legatum ... -as (BRVT. Cic. fam. 11, 11, 1 totius Galliae legatos exspecto, quos confirmatos domum -am. al.). CAES. civ. 1, 24, 5 cum mandatis. VERG. Aen. 10, 839 Mezentius saucius multa super Lauso rogat multumque -it, sc. in pugnam, qui ... ferant mandata parentis. LIV. 27, 28, 7 -sso retro nuntio (33, 6, 5 nuntios in castra. al.; cf. p. 1050, 31). 29, 30, 4 Mauris ... retro ad regem -ssis. al.

γ milites, exercitus (naves) vel duces (exempla selecta; si militibus permittitur abire, loci ad LA1 pertinent, v. p. 1038, 35sq.): CAES. Gall. 5, 23, 4 naves ad eum (civ. 1, 27, 1 n. ... Dyrrachio -ssae ... Brundisium revertuntur. 3, 8, 1 Brundisium. 3, 29, 2 n. in Italia -it ad reliquos milites ... transportandos. LIV. 24, 40, 9 navibus ... Oricum retro, unde venerat, ad ceteram classem -ssis. al.). 5, 53, 3 Fabium cum legione in sua -it hiberna. HIRT. Gall. 8, 4, 1 legionibus ... in hiberna -ssis (8, 54, 3 [2 quam l. ad Caesarem miserat] Pompeio l. -sit. al.). R. GEST. div. Aug. 3 dedu(xi in colonia) aut -si in municipia sua tot (gr. ἀπέπεμψα). PROP. 3, 12, 21 quocumque die salvum te fata -ent eqs. HOMER. 741 lux exorta viros in pristina bella -sit. al. laxius dicitur -ere, qui mittit, unde non nisi ipse venit: CAES. civ. 2, 44, 2 paucos captivos ... in regnum -sit Iuba. VET. LAT. act. 12, 1 (Lucif. Athan. 2, 14) eodem tempore -sit, Herodes rex manus, ut noceret quosdam de ecclesia (gr. ἐπέβαλεν, Vulg. misit; **ι** fort. per ditogr. pro t. misit).

δ mortui vel partes corporum eorum: domum: NEP. Eum. 4, 4 ossa ... in Macedoniam uxori ... -sit (LIV. 8, 24, 17 o. ... Metapontum ad hostes -ssa sunt). VERG. Aen. 10, 492 (loq. Turnus) mea dicta referte Eudandro: qualem meruit, Pallanta -o. 10, 828 (Aeneas ad Lausum) te ... parentum manibus et cineri ... -o (aliter explicat NON. p. 383, 19 -ssum significat concessum). 11, 206 corpora ... urbi ... -unt (EPICED. Drusi 167 c. matri vix ... -ssum). in rogum sepulcrumve, ubi poni debent: LVCAN. 4, 571 bustis ... -unt corpora victores. CE 1830, 2 (a. 305; loq. mortui) iam requiem sumimus, ubi nos fortuna -sit. in caelum sim. quasi patriam (usu christ.): CYPR. epist. 19, 2, 1 ut morientes ... cum pace ... ad dominum -antur. CARM. de resurr. 270 postquam ... dominus ... iustos ... aeterna in regna -sit (cf. 94 revocari). CARM. Année Épig. 1931 n. 112 paucis te terra diebus ... tenuit celiq[ue] in regna -sit.

ε pro obi. sunt res corp. (exempla selecta): PLAVT. Truc. 397 studii, revorsionem ut ad me faceret denuo amator; nunc huc -sit nuper ad me epistulam ([sc. ubi amator antea fuit]). CIC. Att. 12, 21, 1 legi Bruti e. eamque tibi -si. 13, 29, 3. VLP. dig. 47, 2, 14, 17 quod si ita misi e., ut mihi -atur). CIC. Att. 2, 20, 6 libros accepi ..., describo et -o (2, 22, 7 l.

Alexandri ... tibi -si. 9, 9, 2 librum de concordia tibi -si et Philotimo nuntio dedi. FRONTO p. 104, 11). CATVLL. 12, 11 mihi linteum ablatum -e. CAES. epist. frg. Char. gramm. p. 100, 19 locellum tibi signatum -si. Ov. ars 1, 469 si non accipiet scriptum inlectumque -et. fast. 6, 467 Parthe, ... signa -es (VELL. 2, 91, 1 s. Romana ... Augusto -ssa sunt). LIV. 9, 1, 5 res hostium in praeda captas ... -simus. VAL. MAX. 4, 8 ext. 1 mittendi frumentum ..., cavendi ne -retur. al.

ε usu absolutio: TERT. monog. 5, 6 initium transmittit ad finem, ut A ad Ω, quomodo finis -it ad initium, ut Ω ad A (cf. 5, 3 recursum ad initium).

2 in compensatione (quid mittatur, indicatur fere per acc., sed per orat. rectam l. 41; ponitur sine obi. l. 39; accedit praepos. pro l. 15. 18. 23); -untur: **a** varia: PLAVT. Asin. 336 argentum huc -sit pro asinis emptis. Pseud. 44 salutem nusquam invenio ..., quam illi -am ([41 s. impertit et s. ... expetit]. 46 pro lignean salute veis argenteam -ere illi amicae?). VERG. Aen. 4, 436 (Dido Annae) quam veniam mihi cum dederit Aeneas, cumulatam morte -am. Ov. met. 13, 702 nec leviora datis Troiani dona -unt (MART. 4, 88, 1 nulla -sisti parvo pro munere d. cf. SEN. benef. 4, 40, 4 quidam, cum aliquod illis missum est munusculum, subinde aliud in tempestive -unt. MART. 5, 59, 3 quisquis magna dedit, voluit sibi magna -i). PLIN. nat. 6, 101 HS tot ... imperii nostri exhauriente Indiā et merces -ente. IVST. 12, 6, 11 (Alexandrum paenitet Clitum occidisse) ut ... nutrici pro beneficiis funera fratris -ret. al. **b** dicta, scripta: CIC. Att. 3, 18, 1 simul a Caesare ei litterae, quas exspectaret, -ssae essent (9, 11, 1 [antea: misi ... ad eum l.] l. ... mihi -sit ... gratias agens Caesari. al. CAES. Gall. 5, 47, 5 Caesari). fam. 7, 3, 6 nisi mihi longiorem epistulam -seris (HIER. epist. 44, 1 vos dona transmittitis, nos epistulas -imus gratiarum). Phil. 12, 28 ut et accipiantur et -antur postulata per litteras. CAES. civ. 1, 10, 2 illi (re) deliberata respondent scriptaque ad eum mandata per eosdem -unt (IVVENC. 2, 516 GREG. TVR. Franc. 7, 13). SALL. Iug. 83, 3 ab utroque missis -ssisque nuntiis ([nisi ad p. 1049, 41]). PLIN. nat. 19, 50 rex nuntium ... filio -sit ex horto. VVLG. II par. 25, 18). VERG. Aen. 9, 635 (loq. Ascanius sagittas mittens) Phryges haec Rutulis responsa -unt (SIL. 8, 94 Dido ab imagine Aeneae pendet conqueriturque tibi et sperat r. -i). PROP. 3, 8, 25 tecta superciliis si quando verba -is (Ov. met. 3, 378 Echo parata est exspectare sonos, ad quos sua v. -at. SEN. Tro. 111 Echo non, ut solita est, extrema brevis v. -at. CORIPP. Ioh. 1, 248). Ov. epist. 1, 64 (Penelope Vlxi) Pylon ... misimus, incerta est fama -ssa Pylo. ars 3, 477 (obi. subaudiendo; 473 rescribere) quotiensque -es. met. 3, 460 (Narcissus ad imaginem suam) nutu ... signa -is. SEN. contr. 7, 3, 9 Cicero ... misit ad Laberium transeuntem: '...'; Laberius ad Ciceronem -sit: '...'. al.

3 iterum (fort. huc p. 1039, 3), sc. -itur praeco, qui iterum praemittitur: CASSIOD. in psalm. 150, 1 l. 1 salutaris ille p., i. 'alleluia', -itur ... de copia superna locuturus (cf. 104 praef. l. 31 quibus psalmis tam dulcis p. praemittitur).

B usu speciali: **1** agitur de repudio, divortio sim. (in imag. l. 55; aliter p. 1038, 38); -itur: repudium: PLAVT. Aul. 799 ea re r. -sit aunculus caussa mea. TER. Phorm. 929 cum ... r. alterae -serim (SCHOL. Ter. p. 139, 15 renuntiaverim). LVCIL. 850 r., quod filiae -sit sponsus (affert NON. p. 383, 21 -ssum: missum). SEN. contr. 7, 6, 13 r. (si) -sero genero. SVET. Tib. 11, 4 r. ... ei Iuliae suo nomine ex auctoritate Augusti -ssum. MOD. dig. 50, 16, 101, 1 sponsae. LIV. perioch. 132 Octaviae. nuntius: PLAVT. Truc. 848 illi -am n. adfini meo. CIC. de orat. 1, 183 ut pater familias, qui ex Hispania Romam venisset ..., n. priori uxori non -sisset in Hispaniam. Att. 11, 23, 3. fam. 15, 16, 3 (in imag.) cum virtuti n. -sisti delentius inlecebris voluptatis. al. APVL. met. 9, 28, 4 n. -sit uxori. VLP. dig. 23, 1, 10 pater sponso n. -ere potest et sponsalia dissolvere. al. apud eundem. COD. Iust. 5, 17, 2 (a. 259). FRG. Vat. 262 si ... n. sponsus culpa sua -serit. uxor: VET. LAT. exod. 18, 2 (cod. 104, sim. VVLG.) postquam -serat illam Moyses (gr. μετὰ τὴν ἄφεσιν αὐτῆς). Matth. 19, 7 (Iren. 4, 15, 2) libellum dare repudii et -ere uxorem (gr. ἀπολύσαι, Vulg. dimittere). 19, 8 (cod. 2) permisit vobis Moyses -ere uxores vestras (gr. ἀπολύσαι, Vulg. dimittere). al.

2 agitur de remissione nuntiationis operis novi q. d. (cf. p. 1036, 21 sqq.): LEX Rubr. (CIL I² 592) 1, 6 (qua) d(e) r(e) operis novi nuntiationem ... Ilvir ... non remeiserit (MARCELL. dig. 39, 1, 22 cui opus novum nuntiatum est, ante -ssam n. opere facto decessit. VLP. dig. 39, 1, 5, 18. al.). VLP. dig. 39, 1, 1 pr. ut opus novum ... per nuntiationem inhiberetur, deinde -retur prohibitio hactenus, quatenus eqs. 43, 25, 1, 2 (antea p. 1036, 29) remissio facta hoc tantum -it, in quo non tenuit nuntiatio.

3 agitur de actu referendi eo, ubi aliquid certum statui possit (accedit praepos. ad passim; pass. impers. p. 1051, 7. 14. 15): **a** quolibet: **α** ad magistratus, senatum sim.: CIC. Pis. 77 quos amicos ille ad te et ad tuum conlegam -sit. TAC. ann. 3, 10, 3 Tiberius ad integram ... causam ad senatum -it (PLIN. epist. 4, 9, 1 accusatus ad s. -ssus diu

pependit. 9, 13, 22 relationem ... de eo Caesar ad s. non -sit. cf. LEX de imp. Vesp. [CIL VI 930] 3 utique ei ... relationem facere, -ere ... liceat). PLIN. paneg. 77, 4 pleraque ad praetores -bat. FRONTO p. 11, 4 causa ... Romam -ssa (cf. p. 10, 22sq. ut testamenta ... ex ... transmarinis provinciis Romam ad cognitionem tuam deferantur). PAPIN. dig. 49, 1, 22 ad principem -ssa cognitio ab eo circumduci potest, qui -sit (cf. VLP. dig. 48, 19, 6 pr. an -endum sit ad eum *principem*. *ibid.* nonnulli neque semper neque numquam -unt. EDICT. imp. inc. [Chart. lat. ant. X 415] 1, 4 quae *causae* a(d) principalem notionem (vel) provocatae vel (re)missae fuissent(t)). VLP. dig. 1, 15, 4 eos ..., qui dolo fecisse incendium convincentur, ad Fabium Cilonem praefectum urbi ... -es (26, 10, 3, 15 *tutor suspectus* ad p. urbis -endus est. HIST. AVG. Aur. 11, 9 ut ... ad p. u. puniendos -rent. INST. Iust. 1, 26, 10. *al.*; cf. PAVL. dig. 1, 15, 3, 1 ut praefectus urbi -atur). 2, 8, 7, 1 si ... *satisfactio* voluntaria est, non in alium locum -itur (cf. PAVL. dig. 2, 8, 8, 5 sic ... iurare debet, qui in municipium -itur 'Romae se satisfacere non posse eqs.'). COD. Iust. 9, 22, 11 (a. 287) si lis pecuniaria apud pedaneos iudices -ssa est. *al.* **β** *ad id, quo adhibito aliquid explicari, iudicari possit*: PS. QUINT. decl. 5, 11 ('liberi parentes in egestate ... alant') lex ... filium non -sit ad causas *egestatis*. PLIN. epist. 3, 21, 4 -rem te ad ipsum volumen *versuum Martialis*, nisi quosdam *memoria* tenerem. HIL. in Matth. 19, 5 *divitem* ex lege insolentem, sollicitum de salute -it ad legem. HIER. epist. 112, 20, 5 ad illas *praefationes* ... lectorem -endum puto. adv. Rufin. 3, 11 nos -is ad codicem. PETR. CHRYS. serm. 163, 4 *deus* de suis dubitantem promissionibus ad vilia et extrema -it exempla. CASSIOD. var. 4, 12, 3 desideria supplicantium consuevimus -ere ad statuta divalium sanctionum. *al.* **γ** *ad magistrum potiorum (si recte intelleximus)*: QUINT. inst. 12, 10, 21 *exemplum simplicitatis Atticae* sit Lysias ...; non igitur iam usque ad Coccum et Andocidem -emur.

b *eodem, ubi antea fuerunt*: QUINT. inst. 11, 1, 76 apud eos, a quibus appellatum erit, si forte ad eosdem -emur. PLIN. epist. 6, 13, 2 Bithyni senatus consultum ... sunt ausi ... principi criminari; ab illo ad senatum -ssi eqs. CELS. dig. 48, 3, 11, 1 ut, cum cognovit et constituit, -at illum cum elogio ad eum, qui provinciae praest, unde is homo est. AFRIC. dig. 42, 2, 7 ad praetorem. MEN. dig. 49, 16, 4, 5 *miles non* -endus est eo, ubi reus postulatus est.

III actio -endi fit iaciendo: **A** *aliquid -itur vel motu contrario vel eo, unde ventum est*: **1** *varia repercutiundo, repellendo (sc. vi naturali praeter l. 42)*: LVCR. 2, 199 nonne vides ..., quanta vi tigna ... respuat umor aquae? nam quo magis ursumus alte ..., tam cupide sursum revomit (removet *trad.*) magis atque -it. 6, 68 quae, *sc. rationes erroneas*, nisi respuis ex animo longeque -is dis indigna putare (*inf. pro obi.*). HOR. ars 349 poscenti ... *gravem sonum* persaepe -it acutum *chorda*. SEN. Phaedr. 582 ut dura cautes ... *laccessentes* aquas longe -it. VAL. FL. 4, 658 *Symplegadam* miscentur rupes, iamque aequore toto ... iuga praecipites inlisa -unt. AVG. civ. 21, 4 p. 495, 5 si *magnes* iam rapuerat *ferrum*, ... *mox -it*. *imagines, radios sim.*: LVCR. 4, 337 *specula quaedam* dextera ... nobis simulacra -unt. VITR. 6, 2, 2 *remi submersi* -unt enatantes ab suis corporibus fluentes *imagines* ad summam aquae planitiem (7, 3, 9 *tectoria quaedam* sunt nitentia ... *et i.* expressas aspicientibus ex eo opere -unt). SEN. nat. 1, 3, 8 visum nobis nostrum -it aqua, (*itaque trad.*) 1, 13, 2 *nubes* longe ... *posita radios solis* non -et. *sonos (cf. p. 1050, 36sq.)*: VERG. Aen. 12, 929 vocem late nemora ... -unt. OV. met. 3, 500 totidem ... -sit verba locus. STAT. silv. 4, 3, 64 *echon simul hinc et inde fractam Gauro monti Massicus mons* ... -it. **2** *res iactas rursus iaculando sim.*: *arma*: CAES. Gall. 2, 27, 4 ut ... *pila* ... *intercepta* -rent. SALL. Iug. 58, 3 *tela* *eminus* missa -ere *militis* (OV. ars. 2, 397 *laesa Venus* ... *telum* ... -it. *al.*). SIL. 14, 504 *hastā* excepit ... *vulnus letale* -ssā (STAT. Theb. 8, 435 *hastam* ... *hosti dextra labente* -it). *varia*: NVX 125 *saxa* (ANTH. 412, 8). SEN. benef. 2, 32, 1 nisi qui ... *expedite* -sit, quam *pilam* exceperat (7, 18, 1 SYMPH. 59, 3). 2, 32, 3 *lusus* ..., qui consummatur vicibus mittendi ac -endi. **3** *eo iaciendo, unde aliquid demptum est*: STAT. Theb. 8, 698 *Tydeus* *truncis hostium* sua membra -it, *sc. recisa*. **4** *retorquendo*: IREN. 4, 40, 3 l. 54 *deus* hominem miseratus est et retorsit inimicitiam ... in ipsum inimicitiarum auctorem ... *retorquens* ... *illam et -ens* *illam* in serpentem (*gr. ἀντιπέμψας*).

B *aliquid -itur retro vel post tergum*: **1** *de rebus variis (fort. huc p. 1039, 22)*: NEP. Eum. 5, 5 verberibus cogebat *equos* exsultare et calces -ere (COMM. instr. 2, 1, 13 quos *martyres* equi trucidarunt c. -ssa). -untur *loca, quae videntur moveri, eo quod relinquuntur a navigantibus*: MAECEN. Sen. epist. 114, 5 ut *alveum* *lintribus* arent versoque vado -ant hortos (cf. *Berti, comm. 2018, ad l.*). **2** *de positione accentus*: PRISC. gramm. III 466, 4 *enclitica* solent ... *accentus* in extremam syllabam praecedentis dictionis -ere.

C *aliquid -itur obvia* (ab usu sub *A1 illustrato derivandum, v. maxi-*

me p. 1051, 50): VITR. 3, 3, 13 *invenustus* *conspicientibus* -etur *aspectus*. *appendix*: **1** *syntactica*: **a** *indicatur. quid -atur, per acc. passim, enunt. secund. c. ne p. 1045, 74, 1046, 60, c. ut p. 1041, 73, 1045, 71, 1046, 29, inf. p. 1041, 75, 1042, 26, 1046, 6, 1051, 42, acc. c. inf. p. 1046, 8, 25, 1047, 14, 50, or. rectam p. 1050, 41 (refl. e. g. p. 1040, 30, 1044, 44; intrans. p. 1042, 74; absol. vel obi. subaudiendo e. g. p. 1042, 36, 1044, 73, 1045, 24, 1046, 13, 75, 1048, 33; mediopass. p. 1044, 58). cui vel quo -atur, per dat. passim, acc. e. g. p. 1049, 14, adv. e. g. p. 1041, 12, praepos. ad e. g. p. 1050, 74sq. 1051, 19sq., in c. acc. e. g. p. 1038, 41. unde -atur, per abl. e. g. p. 1048, 2sq. 1049, 6, praepos. ab e. g. p. 1047, 73sq., de e. g. p. 1039, 22, 1040, 69, ex e. g. p. 1038, 72, 1040, 49, 60. quo respectu aliquis (aliquid) -at, per praepos. de e. g. p. 1042, 36, 1043, 21, 1046, 14, 1048, 35, in c. abl. p. 1043, 18, 23, acc. respectus p. 1044, 67, 1048, 2. finis per inf. p. 1038, 54, 1049, 31. ceterum accedit praepos. pro p. 1045, 1, 59, 1050, 12. **b** *accedit: praedic., sc. adi. vel part. e. g. p. 1038, 53, 1040, 12, 1041, 50, 1049, 7, subst. abl. p. 1038, 51. pron. indef. vel acc. adv. indicans quantitatem sim., qua aliquid -atur, e. g. aliquid p. 1043, 25, 1044, 32, al., nihil p. 1043, 30, 1044, 36, al., paulum p. 1044, 41, 61, al., quicquam p. 1044, 42, al.**

2 *stilistica*: **a** *pro syn. est vel iuxta ponitur (selecta)*: *concedere p. 1045, 5sq. 58, 71, al., ignoscere p. 1045, 2, 7, 15, 33, liberare p. 1048, 5 et Cic. Verr. II 3, 203, redimere p. 1038, 66, 1045, 43, relaxare p. 1039, 43, 51, 1043, 29, 59, 1044, 18, al. (cf. laxare p. 1043, 63), relinquere p. 1041, 7, 1045, 60, 1048, 4, 16. **b** *opp. vel disting. (selecta)*: *accipere p. 1040, 55, 1041, 45, 1050, 4, 28, al., astringere p. 1039, 61, 70, 1044, 15, concitare p. 1044, 10, 65, contendere p. 1039, 69, 1043, 25, 40 (cf. contentio p. 1042, 32), contrahere p. 1039, 74, 1040, 6, 1044, 4, 8, extendere p. 1040, 4 et BOETH. mus. 3, 9, (in)crescere p. 1043, 12sq., intendere p. 1039, 68, 1040, 9, 1044, 2, 4, al., mittere p. 1049, 74, 1050, 6, 31, 1051, 62, al., retinere p. 1039, 24, 1040, 40, 53, 1042, 37. **c** *additur adv. abundans, sc. iterum p. 1038, 42, 1049, 30, retro p. 1049, 3, rursus (rursum) p. 1041, 51, 1043, 21, 1044, 1, 48, 63.***

p. p. p. remissus, -a, -um pro adi. vel subst. compar. -ior saepius inde a Cic. (cf. magis -us PORPH. Hor. carm. 2, 12, 1, nimis p. 1053, 2, 19, nimium p. 1053, 59, paulum p. 1053, 71), superl. -issimus p. 1053, 28. de notione: NON. p. 383, 17 -um: *laetum (affert p. 1055, 35). SYNON. Cic. p. 418, 4 comis. facilis. suavis. acceptus. dulcis. -us. lautus. indulgens eqs. p. 443, 16 segnis. -us. languidus. aeger. ... neglegens. indiligens eqs. GLOSS. -us: ἀνεμείνος, ἀνετος, ἀνεχτότερος. -i: παρρημιόνο. -ior: ἀνεμείνος. -ius: ἀνεχτότερον. commodius. non -um: σύντρονον. legitur in orat. soluta inde a RHET. Her., CIC., in versibus inde ab HOR., OV., SEN. trag. [it. rimesso, neap. arrimisso 'humilis, demissus'. cf. M.-L. 7197 et Faré, Postille. Schd.-Cr.] [restit. pro emissus p. 1054, 48.]*

I *fere i. q. laxus, mitis sim.*: **A** *usu communi (pro subst. masc. e. g. p. 1053, 25, 33, neutr. l. 59sq. p. 1053, 4, 55 [alia notione pro subst. v. p. 1054, 74, 1055, 15]; iuxta ponitur e. g. languidus l. 55. p. 1053, 48, 55, al., lenis p. 1053, 8, 18, 67, al., neglegens vol. IX I, 468, 31sq., opp. e. g. concitatus l. 56, 65. p. 1053, 2, 1054, 9, intentus p. 1053, 3, 72, 1054, 34):*

1 *de animantibus vel rebus ad eos pertinentibus*: **a** *spectat ad statum minus intentum, minus concitatum*: **a** *de hominibus eorumve animis, affectibus, actionibus sim.*: **1** *pertinet ad artem oratoriam, litteras, scaenam sim.*: **A** *quaelibet exempla*: RHET. Her. 3, 13, 23 sermo est oratio -a et finitima cottidianae locutioni (*sim. -um est genus dicendi*: CIC. Sest. 115 -iore uti g. d. de orat. 2, 95 quaedam d. molliora ac -iora g. SEN. contr. 3 praef. 7 g. d. non -um aut languidum, sed ardens et concitatum. QUINT. inst. 12, 10, 67 quoniam ... vehementius invenitur). CIC. de orat. 1, 254 (*in scaena*) tardiores tibicinis modos et cantus -iores. orat. 59 *orator* se ... moderans ..., brachii projectione in contentionibus, contractione in -is (*item neutr. plur. pro subst.*: FRONTO p. 20, 4 in istis -ioribus et Tullianis). OV. met. 3, 319 Iovem ... agitasse -os cum Iunone iocos. trist. 2, 547 non omne meum ... opus esse -um. VAL. MAX. 8, 1 absol. 13 -ioris hoc, illud aliquanto gravioris materiae exemplum. STAT. silv. 1 praef. stilo -iore, *sc. poetarum*. QUINT. inst. 9, 4, 69 *orationis* particulae ... graves, acres, ... -ae, exultantes. 10, 1, 73 *Thucydides* concitatis, ... *Herodotus* -is adfectibus melior. 10, 2, 23 in leni ac -o causarum genere (*antea*: asperitas; *postea*: tenuitas aut iucunditas). 11, 3, 164 egressionem fere lenes et dulces et -ae. PLIN. epist. 3, 1, 8 audit legentem -ius aliquid et dulcius. SVET. Tib. 21, 2 *Augustus* ... -iores hilarioresque sermones perveniente eo *abrupit*. *al.* **B** *de vocibus, pronuntiatione*: RHET. Her. 3, 13, 23 demonstratio est oratio, quae docet -a voce eqs. (SEN. nat. 2, 6, 3 v., quae -ae claraeque sunt, prout aer se concitavit. QUINT. inst. 11, 3, 42 v. ... quo -ior, hoc gravior et plenior, quo tensior, hoc tenuis et acuta magis est. PHYSIOGN. 100 v. gravior -a. DRAC. Romul. 8, 511). CIC. de orat. 3, 219 (*de actore*) aliud *vocis genus sibi sumat* voluptas, effusum et tenerum, hilaratum ac -um. Cato 28 est decorus senis sermo

quietus et -us (*locum affert* NON. p. 1044, 18). VAL. MAX. 8, 10, 1 pronuntiationis ... modos ... aut nimis -os ... aut plus iusto concitatos. QVINT. inst. 11, 3, 17 tum intentis, tum -is ... modis *vocis* opus est. AVSON. 21 (419 S.), 68 qui tenor vocis, cum incitata pronuntias, quae inflexio, cum -a. BOETH. elench. soph. 169a28 non ... aliud videtur significare -a et intensa oratio (*gr. ἀνεμύεος*). © *de hominibus, sc. spectat ad modum dicendi* (*cf. l. 17*): CIC. de orat. 3, 225 *quo sono quidam illum oratorem* aut -um excitaret aut a contentione revocaret. Brut. 317 *Cotta -us et lenis, ... Hortensius ornatus, acer et ... verborum et actionis genere commotior*. fin. 3, 1, 2 quamquam in eo sermone, qui cum Torquato est habitus, non -i fuimus, tamen haec acrior est cum Stoicis parata contentio. QVINT. inst. 12, 10, 19 *Rhodium oratores sunt lenti ... ac -i*. TAC. dial. 11, 1 quae cum dixisset Aper acrius ..., -us et subridens Maternus respondit.

Ⓜ *pertinet ad quaelibet*: ⓐ *accedit praepos. in c. abl. (acc. l. 21) indicans, quo respectu aliquis -us sit: cum gerund.:* CIC. Mur. 52 cum te ... -iorem in petendo, *sc. consulatum*, putarent. p. red. ad Quir. 23 in ulciscendo -ior fuit. de orat. 2, 193 Pacuvium putatis in scribendo leni animo ac -o fuisse? AMBROSIAS. in I Thess. 2, 4 in arguendo. *cum subst.:* NEP. Iph. 3, 2 in labore nimis -us parumque patiens. VET. LAT. Sirach 4, 34 noli ... esse ... inutilis et -us in operibus tuis (*gr. 4, 29 παρ-εμύεος*). CLEM. ad Cor. 34, 4 (*pendet ex l. 20*) non pigros neque -os esse in omne opus bonum (*gr. παρ-εμύεος*). VITA Caes. Arel. 1, 46 numquam in risu iusto -ior.

ⓑ *vario usu*: Ⓛ *in bonam vel neutram partem*: CIC. Cael. 13 cum tristibus severe, cum -is iucunde ... vivere. Cato 81 dormientium animi ... cum -i et liberi sunt, futura prospiciunt (div. 2, 140 in inbecillo -oque a. *dormientis*. off. 1, 104 *iocus ingenium fit -o a*. VAL. MAX. 6, 9 ext. 1 SEN. epist. 11, 10. SVET. Aug. 98, 1 -issimo ad otium et ad omnem comitatem a. *al.*) Lael. 66 tristitia ... et ... severitas habet ... gravitatem, sed amicitia -ior esse debet et liberior et dulcior et ad omnem comitatem ... proclivior. Att. 16, 15, 1 utrum in causa agenda -ior essem an summo iure contenderem. HOR. epist. 1, 18, 90 oderunt ... sedatum celeres, agilem navumque -i. LIV. 24, 39, 6 nihilo -iore militum ira ... quam *eqs.* CELS. 1, 2, 5 in eo, qui fatigatus est ..., -ior esse debet *exercitatio* (*opp. amplior*). SEN. Herc. f. 219 *serpentes -o* [pectore, ac placido intuens *Hercules infans* ([i] lumine var. l.) Phoen. 187). dial. 5, 5, 1 tam inquietis moribus ... quam compositis et -is (QVINT. inst. 4, 1, 17 mores ... iudicis velim nosse; nam prout asperi, lenes, iucundi, graves, duri, -i erunt *eqs.* ITIN. Alex. 36, 81). *al.* STAT. silv. 4, 6, 50 *severitas* epulis ... aliena -is. FRONTO p. 175, 9 *experiare eum* in ... omni prudentia et facilitatis usu vel serio vel -o. p. 195, 16 ingenio ad cetera -o et delicato (*opp. durior*). AVR. VICT. Caes. 14, 9. CLAVD. 22, 143 curis te vacuum ..., tota mente -um. PAVL. NOL. epist. 43, 2 (*syn. laxata*). CASSIOD. var. 5, 36, 1 tibi -am vitam concedimus. *al.* -ior est homo, qui minus aeger est (*cf. p. 1047, 55. 1054, 29*); CELS. 3, 5, 4 qui -ior aeger est, *matutino tempore* ...; si vero ne tum quidem ulla requies aegris est *eqs.* ([i] remissio est aegri var. l.).

Ⓜ *in malam partem*: CIC. Phil. 6, 3 ⟨s⟩pe ... ⟨p⟩cis obiecta [rem] -ior senatus fuit. CAES. civ. 1, 21, 5 neque ... tam -o ac languido animo quisquam omnino fuit, qui ea nocte conquieverit. 2, 14, 1 nostris languentibus atque animo -is (*item de male custodientibus*: SALL. Iug. 58, 1 -is, qui in praesidio erant, et ... proelium non expectantibus. FRONTIN. strat. 2, 13, 8 indutias ... impetravit et ob id -ioribus custodibus evasit. 3, 3, 2 -iores custodias fore die festo. AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 21, 5 excubias). SALL. Iug. 53, 6 Romani ... intenti obviam procedunt; nam dolus Numidarum nihil languidi neque -i patiebatur (*c. acc.:* 88, 2 *imperator n. apud se -um ... pati*. AMM. 25, 1, 18 *pugna n. perpetuens ... -um*). QVINT. inst. 1, 3, 6 *pueri* sunt quidam, nisi institeris, -i. decl. 267, 10 *fletus animi -i*, fatigati *indicia sunt*. PS. QVINT. decl. 14, 2 in hanc ... feritatem ... nimium -us amator excandui. SVET. Tib. 52, 1 Drusus fluxioris -iorisque vitae erat (AMM. 18, 7, 7 more v. -ioris fluxius agens. *cf. l. 43*). HEGES. 1, 12, 2 Hyrcanus ... ingenio -ior (*opp. acriorem animo*; *cf. gr. 1, 109 νοθέσ-τερον*). ENNOD. dict. 20, 5 p. 481, 27 odi ... morum suorum -os iudices. *al.*

ⓑ *de partibus corporis (aliter de voce p. 1052, 70, crinibus p. 1054, 49)*: VARRO rust. 2, 5, 7 *vaccae sint* spinā leviter -ā. MANIL. 4, 900 quia *animali* consilium non est, et lingua -a. SEN. contr. 2 praef. 2 vultus ... lenis et pro tranquillitate morum -us (VAL. MAX. 8, 10, 3 -o v. et languida voce et soluto genere orationis). SEN. dial. 11, 8, 4 quae -a fronte commentanda sunt ([3 a severioribus scriptis ad ... solutiora procedere]. *al.*, v. vol. VI 1, 1357, 11 sqq.; *cf. p. 1040, 6*). STAT. Theb. 7, 60 non usquam ore -o cernere erat *Martem* (9, 151. Ach. 1, 718 subridens ... paulum o. -o). QVINT. inst. 11, 3, 75 *oculi* motu ... intenti, -i, superbi ... fiunt. 11, 3, 159 *genua sint* recta ..., umeri -i, vultus severus. VET. LAT. Hebr. 12, 12 (cod. 65, *sim. al. et VVLG.*) -as manus et soluta genua (*gr. παρ-εμύεος*). TERT. patient. 15, 4 -a ... in laetum modum supercilia. *al.*

ⓑ *spectat ad indulgentiam, sc. erga alios (se ipsum l. 19)*: CIC. Verr. II 3, 214 -ior aliquanto eius *praetoris* fuit aestimatio quam annona. Catil. 4, 12 si vehementissimi fuerimus, misericoedias habebimus, sin -iores esse voluerimus, ... crudelitatis in patriae ... perniciē fama subeunda est. rep. 1, 66 magistratus ..., nisi valde lenes et -i sint et large sibi libertatem ministrent, insequitur (*e Plat. rep. 562^b πόνν πρῶτου*). SEN. epist. 81, 6 -ior iudex ... iniuriæ oblivisci iubebit. QVINT. inst. 3, 9, 7 non scire possumus, qualem nobis facere animum *iudicis* cognoscens expediat, severum an mitem, concitatum an -um. PLIN. epist. 3, 14, 5 *dominus* quia sit -us et mitis (*opp. superbus ... et saevus*). SVET. Claud. 21, 5 nec ullo spectaculi genere communiur aut -ior erat *quam gladiatorio*. Galba 14, 2 modo acerbius parciore, modo -ior ac neglegentior quam conveniret. GELL. 11, 18, 6 decemviri ... neque pari severitate in poeniendis ... furibus neque -a nimis lenitate usi sunt (HIST. AVG. Pesc. 12, 3 cum l., sed militari, non -a et inepta). 20, 1, 4 (*e Favorino*) quaedam ... esse animadvertuntur ... lenia ... nimis et -a in *legibus XII tab.* PANEG. 11, 12, 1 in cives suos tam liberalis est ac -us. AMM. 30, 5, 3 erat severus in gregariis corrigendis, -ior erga maiores fortunas vel verbis asperioribus incessendas. SALV. gub. 4, 12 aliis severissimi sumus, nobis indulgentissimi, aliis asperi, nobis -i (*item c. dat.:* CASSIOD. var. 2, 41, 1 [*antea*: motus vestros in iam victos ... temperate] estote illis -i. 9, 18, 9 maleficos ... legum severitas insequatur, quia impium est nos illis esse -os). *al.*

ⓑ *de quibuslibet rebus: a usu communi respicitur vis lenior rerum naturalium*: CAES. Gall. 5, 12, 6 loca sunt temperatiora quam in Gallia, -ioribus frigoribus (*cf. SEN. epist. 23, 1 hiems -a fuit et brevis*). civ. 3, 26, 2 *naves hostium*, cum iam nostris -iore vento adpropinquassent, idem auster increbruit (*item de ventis*: ANTH. 941, 29 Zephyris ... -is *Venus* mulcet agros [30 leni ... aura]). CELS. 3, 4, 13 fit ... gravior *morbus*, qui -ior esse consueverat (*item respic. morbus*: 3, 5, 4 quia fere -ius matutinum tempus aegris est. HEGES. 5, 8, 2 [*in imag.*] ubi -ior erat ... morborum, *i. bellorum*, accessio. *cf. p. 1044, 55. 62. 1053, 45*). SEN. apocol. 4, 1 flagrat nitidus fulgore -o vultus *Neronis* (*item respic. color*: nat. 1, 1, 7 [*in caelo*] cum ... acrior sit Caniculae rubor, Martis -ior. 1, 3, 12 duobus coloribus, *sc. arcus caelestis*, hanc varietatem efficientibus, -o et intento. PLIN. nat. 37, 103 *lychnitem gemmam* quidam -iorem carbunculum esse dixerunt [*inde sim.* ISID. orig. 16, 14, 4]. BOETH. Porph. isag. p. 21, 17 [*gr. ἀνεμύεον*]). dial. 6, 18, 2 lene -umque lumen *lunae* (*item de lumine, igne*: nat. 6, 11 si *ignis* acrius institit ..., si vero -ior fuit. epist. 79, 3 nihil flammis adurentibus, sed tantum vi -a ac languida refulgentibus). nat. 3, 21, 1 si -ior fuit aeris et loci pestis. SCRIB. LARG. 57 medicamentum primo austere erit ..., postea -ius videbitur ([*inde MARCELL. med. 12, 4*]. *item respic. vis medicamenti*: 91 ad eadem -ior quidem pastillus, sed non contemendus *eqs.* PLIN. nat. 24, 69 flos et folia ... in eosdem usus adhibentur, quamquam -iora). *al.*

ⓑ *specialia quaedam: α de serie soluta, rara columnarum*: VITR. 3, 3, 1 (*de speciebus aedium*) pycnostylos, id est crebris columnis, systylos, paulo -ioribus. ⓑ *de rebus non ligatis, fluentibus*: APVL. met. 2, 9, 7 uberes ... crines leniter ⟨r⟩emissos et cervice dependulos (*item de crinibus*: CE 562, 7 [*Romae, saec. II*] rufa coma, tonso capite pos[t]trema -o. AMBR. epist. 4, 15, 7 coma). VET. LAT. gen. 49, 21 (cod. 91. *al.*; *si recte huc*) Nephthalim codex -us (*ibid.* arbor -a [*cf. Ambr. Iac. 2, 9, 40 vitis -a*]; *gr. στέλεχος ἀνεμύεον, Vulg. aliter*). MAX. TAVR. 26, 4 -is ac fluentibus tunicis. γ *de rebus liquefactis* (*cf. p. 1040, 10*): CHRYSOST. hom. I 533^b cum ... haec ..., in quae mutatur *res densa*, -a sint et fluida.

ⓑ *in struct. impers. q. e. -ius est alicui* (*gr. resp. ἀνεκτότερον ἔσται*): VET. LAT. Matth. 11, 22 (cod. 8, *sim. al. et VVLG.*) Tyro et Sidoni -ius erit in die iudicii quam vobis (*de eadem re*: Luc. 10, 14 [cod. 10. *al. et VVLG.*]). 11, 24 (*ibid., sim. VVLG.*) terrae Sodomorum -ius erit in die iudicii quam tibi (*de eadem re*: Marc. 6, 11 [cod. 3] -ius erit Sodomis ... quam civitati illi [*gr. solum in var. l., Vulg. aliter*]. Luc. 10, 12 [cod. 10. *al. et VVLG.*]).

ⓑ *i. q. demissus, humilis*: AMBR. in Luc. 4, 31 *ambitio, i. homo ambitiosus*, curvatur obsequio, ut honore donetur, et dum vult esse sublimior, fit -ior. spir. 1, 3, 54 si quis corporis specie deceptus humani -ius aliquid sentit de Christi carne quam dignum est.

appendicula syntactica; indicatur: in qua re aliquis -us sit p. 1053, 19sqq. (c. gerund. p. 1053, 15sqq.), in *quam rem p. 1053, 21*, ad *quam rem* RVFIN. Basil. reg. praef. 2, 14 ad ... *recta* implenda. AVG. serm. 350F, 2 (Wien. Stud. 122, 2009, 208) ad vindicandum. *erga quem* (*quam rem*), *per dat. l. 19sqq., praepos. erga l. 17*, in *c. acc. l. 16. quo respectu, per abl. animo p. 1053, 50*, ingenio *p. 1053, 61*, mente *p. 1053, 42*, *gen. fort. p. 1053, 62 et AMBR. off. 1, 18, 70 modestia ... sui iuris -ior*, nihil sibi usurpans *eqs., praepos. ad p. 1053, 28. 41.*

neutr. plur. *remissa, (-ōrum); legitur non nisi nom. vel acc. (cf. alia notione p. 1052, 45). *i. q. remissio, condonatio (non nisi in novo test. et*

locis inde pendentibus): pendet gen. peccatorum (delictorum l. 7): VET. LAT. Luc. 3, 3 (cod. 2) praedicabat baptismum paenitentiae in -a p. ([gr. εἰς ἄφεσιν, Vulg. in remissionem]. act. 2, 38 [Iren. 3, 12, 2]. OPTAT. 1, 8, 3 *Christi* caro ... non potuit in -a p. tingi. INSCR. Année Épigr. 1998 n. 1522 [ex Africa; in pavimento tessellato] unum baptismum in -a p.). 24, 47 (cod. 2, *sim. al.*) praedicari ... paenitentiam et -a p. (gr. εἰς ἄφεσιν, Vulg. remissionem). AMBROSIAS. in Gal. 5, 13 dei gratia accipientes -a delictorum liberati sunt (in II Tim. 1, 10 -a p. accipere. ARNOB. IVN. in psalm. 41 l. 18. cf. l. 13). PS. HIER. in Rom. 31 Christus ... -a p. donat credentibus. PS. AVG. quaest. test. 102, 3 sciens dominus conversis dari debere p. -a. (ARNOB. IVN. in psalm. 45 l. 11 unus impetus Iordanis dat -a p. 97 l. 29 in quo flumine non data sunt -a p.). *al. sine gen.:* AMBROSIAS. in Rom. 6, 14 (recc. β, γ) quamdiu -a non accipit (in Col. 2, 15, 4 [rec. alt.] qui acceperant -a).

fem. sing. *remissa, (-ae) a neutr. plur. derivatum; legitur non nisi nom., acc., abl. [confunditur c. remissa n. pl. vel remissio in codd. medii aevi l. 22 et e. g. VET. LAT. Matth. 26, 28 (Cypr. epist. 63, 9, 2, ubi remissionem ed. coll. p. 1035, 42). Luc. 24, 47 (Cypr. testim. 1, 4, ubi remissa n. pl. ed. coll. l. 6).]

i. q. remissio, condonatio: VET. LAT. Marc. 3, 29 (Cypr. epist. 16, 2, 1, *sim. testim. 3, 28*) qui ... blasphemaverit in spiritum sanctum, non habet -am (remissa var. l., gr. ἄφεσιν, Vulg. remissionem). *pendet gen. peccatorum:* TERT. adv. Marc. 4, 18, 9 diximus de -a p. CYPR. domin. orat. 10 quibus -a p. datur (patient. 6 AVG. bapt. 3, 18, 23. *al.*) epist. 64, 5, 2 ad -am p. accipiendam (73, 4, 1 HIER. hom. Orig. in Is. 6, 1 p. 268, 6. *al.*) 73, 5, 3 consecutus esse p. -am (73, 6, 2. *al.*). HIL. coll. antiar. p. 72, 3 credimus ... in -am p. OPTAT. 5, 5, 1 in paenitentia et -a p. PS. AMBR. paenit. 33 merebimur -am omnium p.

adv. *remissē. longe praevallet compar. -ius (cf. nimium -e l. 46, satis -e CAES. AREL. serm. 101, 5), superl. deest. GLOSS. II 226, 15 ἀνέτως -ius. legitur inde a CIC., RV. LVP.

i. q. modo remisso (corporaliter l. 40): 1 in bonam vel neutram partem: CIC. Cael. 33 (32 agam modice) me cum Clodia ... -e et leniter agere (*opp. severe et graviter*). de orat. 1, 255 multo dicis -ius et lenius quam solebas (*respic. modus dicendi ut:* 3, 30 res ... tristis -e, severas hilare ... tractavit [cf. NON. p. 1052, 36]. 3, 102 SEN. epist. 115, 2 QVINT. inst. 9, 2, 91. 10, 2, 23 [opp. concitate]. *al.*). 3, 184 orationem politam ... non adstricte, sed -ius numerosam esse oportere. fam. 6, 13, 3 molestias -ius et placatus ferre. *al.* SEN. clem. 1, 24, 1 -ius imperanti melius paretur. benef. 2, 17, 4 pila ludentes languidius et ... -e occurremus tironi. PLIN. paneg. 79, 2 -ius istud contenderemus, sc. precibus. SVET. Claud. 30 eum -e quid vel resio agentem multa dehonestabant: risus indecens eqs. FRONTO p. 49, 3 num ... -ius et clementius delictum ... aestumarem. AFRIC. dig. 47, 2, 62, 6 paulo -ius circa interpretationem doli mali debemus nos versari. *al. 2 in malam partem, fere i. q. negligenter, nimis indulgenter:* RV. LVP. 1, 16 nimium -e loquor. 2, 18 nocentibus -e parctis (*respic. poena sim. ut:* PAVL. dig. 47, 9, 4, 1 [= MARCIAN. dig. 48, 19, 11 pr.] ne quid aut durius aut -ius constituatur a iudice. 48, 10, 21. GREG. M. epist. 3, 6 l. 50 sententiam iudicii ... -ius implere. *al.*) COLVM. 1, 8, 10 ut vilicus neque -e neque crudeliter imperet (*sim. 11, 1, 25 ne aut crudelius aut -ius agat cum subiectis*). QVINT. decl. 260, 2 etiamsi adulescens quid -ius ac liberalius fecit, ... excusari potest. TER. MAVR. 318 non ... cursim aut -e tam minuta acumina adsequi quicumque poterit, sc. in legendo (*opp. 319 morosa intentio*). VET. LAT. II Macc. 12, 14 (recc. L, X, V) defensores civitatis -ius agebant (*gr. aliter*). PANEG. 4, 11, 2 urbis ... lacerationem lente ac -e te laturum. AVG. conf. 5, 10, 18 praecepta philosophiae -ius negligentiusque retinebam. epist. 166, 4 per corporis partes anima adest ... alicubi intentius, alicubi -ius. *al.*

deriv.: remissarius, irremissibilis, remissio, remissivus, remissor.

compos.: abremissa, irremissus; irremissibilis.

cf. Onom. (Remissus).

Ramminger-Sx.

remītus, -a, -um. *a remus (arte fictum sec. gr. ἠραλιωτός, cf. BOETH. in categ. comm. 2 p. 226^c neque alatum neque -um nomen fuit, nisi ipse fingeret Aristoteles). i. q. remo instructus:* BOETH. categ. 7a12 remus est -ae navis remus (*inde in categ. comm. 2 p. 224^c remum -ae rei esse remum et -am rem remmo esse -am [sim. p. 225^b]). 7a14 sq. -um enim remo -um est. 7a22 ab ala alatum, a remo -um.*

remivagus, -a, -um. *a remus et vagari. i. q. vagans remis actus:* VARRO Men. 49 (*affectans stilum poetarum novorum?*) nautae -am movent celocem.

remix v. remex.

remixtio, -ōnis f. *a remiscere. i. q. actio vel effectus remiscendi (vi praeverbii evanida):* RVSTIC. Conc. I 4 p. 102, 7 qui confusionem et -em duarum naturarum Christi dicunt (permixtionem Conc. I 5 p. 171, 27; respiciuntur verba Cyrilli οὐτε σύγχυσις ... ἢ ἀνάκρασις Conc. I 5

I 1, 7 p. 149, 26 [cf. supra p. 712, 26] ut etiam RVSTIC. Conc. I 4 p. 103, 37. 104, 28).

remmancipo v. remancipo.

remmo v. removeo (remotus).

remnuoth m. *vox Aegyptia notionis q. e. μονάζων, solitarius sim. (v. Horn in: Quaerentes scientiam [Festschr. Westendorf], 1994, 67 sqq.). significatur tertium illud genus monachorum Aegyptiorum (quod Sarabaitarum appellat Cassian. conl. 18, 7, 2 sqq.):* HIER. epist. 22, 34, 1 tertium genus est, quod Aegyptii dicunt -th (remneboth *al. var. ll.*), deterrimum ...; hi bini ... simul habitant suo arbitrato ... viventes eqs.

remob v. removeo.

[remolēns v. p. 1075, 69.]

remolio v. remollio.

remōlior, -ītus sum, -īrī. *a re- et moliri. vi pass. (cf. e. g. vol. V 1, 498, 77 sqq. VIII 1358, 28 sqq.)* SEN. Herc. f. 504 COLVM. 2, 11, 9.

1 respicitur actio contraria, fere i. q. renitendo moliri, removeo sim.: OV. met. 5, 354 Typhoeus sub Aetna sepultus saepe -iri luctatur pondera terrae (cf. SEN. Herc. f. 504 orbe si -to queat Hercules ab inferis reverti). SEN. nat. 6, 13, 4 calidum frigori cedens ... magno impetu agitur ...; proxima quaeque -itur (demol-, mol- var. ll.) ac iactat. STAT. Theb. 10, 527 portae ferrea ... claustra -iri (CLAVD. 18, 195 acae c. -iri). **2 respicitur actio iterata, i. q. rursus moliri:** COLVM. 2, 11, 9 nihil ... amplius in iteratione, i. sartione secunda, quam -iri, terra debet aequaliter (i. trad.; -moll- Schneider et e. g. Rodgers, 2010, sed cf. 2, 11, 2 plana sartione terram permoveri et vol. VIII 1361, 72 sqq.). SIL. 1, 36 fractis ... coeptis belli Punici primi ... iterum instaurata capessens arma -itur Iuno (sc. arma an coepita?).

remollēscō, -ere. *a re- et mollescere.*

i. q. in statum mollem redire: **1 incorporaliter respicitur:** effeminatio: CAES. Gall. 4, 2, 6 ea re (sc. vino) ad laborem ferendum -ere homines atque effeminari arbitrantur Suebi (loco gemino 2, 15, 4 relanguescere). *mitigatio:* OV. met. 1, 378 si precibus ... numina iustis victa -unt, si flectitur ira deorum. **2 corporaliter:** OV. met. 9, 662 ut ... sole -it, quae frigore constitit, unda (item in compar. : 10, 285 ut ... sole cera -it). *Bk.*

*remollio, -iī, -ītum, -īre et -iāvī, -iātum, -iāre. *a re- et molli-re. scribitur -moli- in cod. vet. l. 55, cf. l. 23 sq. NOT. Tir. 73, 21 re- (molliat) (si recte suppl. e 20 con, molliat, [i. add. man. alt.]). formas primae coniug. v. l. 48 sq. 53. 63 et fort. l. 38. [confunditur c. molli-re in cod. Paris. GALEN. alfab. 39 l. 54. 155 (lilium). 286 (viscum); fort. recte conī. pro remoliri l. 24.]*

fere i. q. (rursus) molli-re (vis praeverbii parum perspicua est, fort. ad statum priorem restituendum spectat l. 48. 66 et sub Iaβ et 2): **1 transitive:** **a proprie -untur res corporeae:** **α generatim:** OV. met. 4, 286 quare ... Salmacis enervet tactosque -at artus, discite. SEN. epist. 90, 20 quemadmodum subtem insertum, quod duritiam utrimque conprimunt tramae -at, spatha coire cogatur. VET. LAT. Iob 33, 25 (cod. 91, *sim. al.*) deus -abit ... eius carnes ... et restituet eum viriliacum (gr. ἀπαλυνει, Vulg. aliter). MARCELL. med. 25, 20 radices ... cum pane -ato miscentur. PHILVM. med. 1 p. 108, 13 viscum ... -es. **β speciatim in arte medica, sc. -endo sanatur duritia corporis sim. (cf. 2):** CHIRON 700 cataplasma -it duritiam ungulae. MARCELL. med. 32, 49 apostemata ut -entur ..., facies medicamentum. GALEN. alfab. 39 (bdellium) potest ... duritias nervorum -ire (molli-re cod. Paris.). 189 (meu) radix rigorem vesicae et renum -it. ORIBAS. syn. 1, 28, 4 Aa p. 82, 22 ad duritias remolindas (gr. μαλάξεως ... χαράων). PLIN. phys. Sang. p. 242 l. 20 potio -it cauculum (i. calc-). *al. miraculo suscitatur mortua:* SEDVL. op. pasch. 3, 11 p. 241, 19 corpus ... mortis rigore constrictum spiritus Christi igne -ens (cf. carm. pasch. 3, 139 spiritus igne fovet).

b translate vel in imag., sc. homines vel eorum affectus, actiones sim. -endo mitiores redduntur: SVET. Aug. 79, 1 homo Gallicus confessus est eo vultu sereno Augusti se inhibatum ac -tum, quominus eqs. VET. LAT. Iob 23, 16 (cod. 91. *al.*) dominus mihi -avit cor (gr. ἐμαλάζωνεν, Vulg. molli-vit). AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 14, 2 devotionis ... fervor, qui nos velut suavem cibum in Christo -it (cf. l. 49 sq.). HIPPOCR. num. sept. 46, 34 vox inbecillior leviorque facta et anhelitus -tus (gr. μανότερον).

2 intransitive (ubique in arte medica, ita ut duritiam sim. molli-ri intellegas; cf. Iaβ): PLIN. med. 1, 21, 1 adipis anserini perunctio -it. CHIRON 592 cum unguentum -erit, inponis malagma. GALEN. alfab. 4 (ammoniacum) potest ... efficaciter -ire et relaxare (fere eadem 228 [resina]). 110 (foeniculum) succus ... calefacit et -it. PLIN. phys. Bamb. 52, 2 adeps anseris ... perunctus -it (cod. Cass., -i cod. Bamb.). *McNamara.*

remoneo, -ēre. *a re- et monere. NOT. Tir. 53, 59 -et.*

i. q. rursus monere: HOMER. 151 sic ... moneo -boque, Achivi: eqs. APVL. met. 5, 24, 5 haec ... identidem ... censebam, haec benivole

-bam. CIL V 8216 (*saec. I/II*) Dianae Aug(ustae) sacr(um); ... voto suscept(o) -ente dea solvi.

remonstrat NOT. Tir. 47, 9. *ad integrandam seriem fictum a re- et monstrare.*

remor, -oris *adi.*, vel **remoris**, (-e). *a remorari retrograde formatum (de forma fort. heteroclit. v. l. 28).*

i. q. praeditus vi remorandi, sc. retinendi, impediendi: 1 term. techn. auguralis de avibus: CIL I² 3181^b (in columella templi auguralis) remore) ave (cf. 3181^a sin(istra) ave), sed v. l. 11). INSCR. Hisp. Epigr. 17, 2011 n. 55 (*saec. I med. a. Chr.; cum imagine duarum avium rapacium*) remore ave), (sin(ente ave), (*ed.; an sin(istra) ave coll. l. 9?*)). *rem explicat* PAVL. FEST. p. 276 -es aves in auspicio dicuntur, quae acturum aliquid remorari conpellunt. **2 transfertur ad homines (cf. l. 29):** PS. AVR. VICT. orig. 21, 4 *Romuli fratrem Remum dictum videlicet a tarditate, quippe talis naturae homines ab antiquis -es dici.*

1. remora, -ae *f.* *sec. mora a remorari retrograde formatum. de notione v. l. 21 sq. 33 sqq. p. 1017, 65 sq. [falsa var. l. pro mora PLIN. nat. 32, 6 (v. vol. VIII 1468, 7 sqq.; olim falso editum CELS. 7, 15, 2 ISID. orig. 12, 6, 34); falso trad. PANEG. 12, 8, 3 AMM. 14, 5, 8.]*

1 i. q. actio remorandi, mora retinens sim. (cf. GLOSS. II 259, 55 βραδύτης: mora, -a, sera tarditas. 399, 7 παρολκή: mora, -a, dilatio. 464, 25 ὑπέροδοσις: dilatio, procrastinatio ..., mora, -a, cunctatio): PAVL. Poen. 928 (*in versibus interpol.; 925 non datur cessatio*) (-a) si sit, poenans dabo (remor(or) trad.). Trin. 38 gratiae -am ... faciunt rei ... publicae. LVCIL. 965 quonia ... vox ... meo gradu -am facit? ITIN. Alex. 6, 14 quae staturae incommoda nullas ferventi iuveni -as adferrent.

2 metonymice significatur, qui (quae) remoratur (nisi subest usus pro subst. adiectivi fem. -a iuxta remor(is) [v. l. 5] a remorari retrograde formati [cf. e. g. effrenis, effrenus vel enervis, enervus]): a de mulieribus: FEST. supra p. 1017, 64. b de pisciculo (cf. mora vol. VIII 1468, 5 sqq., remiligio supra p. 1030, 18; de haplogia pro remimora vix recte cogitat Richardson, Hermathena 60, 1942, 79 sq.): DON. Ter. Andr. 739 'remorer' retardem, retineam; a -a, pisce minutissimo, qui navem retinet; nam graece ἐχρυναίς vocatur (Eun. 302, 4 SERV. auct. Aen. 8, 699. COMMENT. Lucan. 6, 675 [cf. Suppl. moram, Adnot. remiligio]).

?2. remora, *sc. adi.*, v. l. 28. **3. Remora** v. *onom.*

[remorabilis falso trad. pro mem- LIV. 45, 40, 9.]

?remorāmen, -inis *n.* *a remorari, si agnoscendum. i. quod remoratur vel actio remorandi:* OV. met. 3, 567 amici Penthea saevientem frustra ... inhibere laborant; ... irritata ... retenta et crescit rabies, (-a, que ipsa nocebat (moderamina var. l. fortasse aptior coll. vol. VIII 1203, 38 certeque dulcius sonans quam litterarum iteratio remorami-).

remoratio, -ōnis *f.* *a remorari (aliter DON. Ter. Eun. 302, 4 a remora pisciculo [v. l. 30] ... -o et remoratus dicitur).*

i. q. actio remorandi, sc. manendi, subsistendi sim. (cf. GLOSS. II 270, 7 διαγωγή ἢ (ἀ)ναστροφή: -o, statio [item veritit 275, 17 διατροβή]: proprie, sc. apud aliquem: RVFIN. Clement. 4, 17, 4 ab his ..., qui plena fide credunt, absque ulla -e discedunt daemones. Orig. in Rom. 10, 13 l. 33 his Romanis ... praesentiam sui et -em ... pollicetur Paulus (in eadem re l. 37). PAVL. NOL. epist. 43, 1 p. 364, 2 testimonium ... non voluntariae apud nos -is. ACT. Archel. 6, 4. translate, sc. in re docenda, tractanda: AVG. persev. 17, 43 p. 1019 quod ut apertius ... explicemus, -em (rememo- edd. vet.) meam ferant, quibus ingenio praevolare donatum est.

remorator, (-ōris) *m.* *a remorari. i. qui remoratur, identidem subsistit (cf. GLOSS. II 397, 44 παρῆλκυ(σ)τήης: -r):* MART. CAP. 1, 70 Saturnus gressibus tardus ac -r incedit.

f. remorātrix, -icis. GLOSS. remeligines: -es. II 259, 51 βραδεῖα: sera, -x. 397, 45 παρῆλκυ(σ)τήης: -x.

remorbescō, -ere. *a re- et morbus (morbecere legitur apud Ven. Fort.).* FEST. p. 277 (re)morbescat EN(NIVS) (frg. inc. 37) ... (in mor)bum reccidat (suppletur sec. PAVL. p. 276).

remordāx, -ācis *adi.* *a remordere, cf. mordax. fere i. q. virtute remordendi praeditus, mordax: PS. DIOSC. herb. fem. 18 l. 4 chelidonia herba sucum habet croceum et -em (Diosc. 2, 166 p. 245, 7 mordax, gr. 2, 180, 1 δηκτικός).* Bk.

remordeo, -(mo)morsī, -morsum, -ēre. *a re- et mordere. de formis: in stirpe praes. -it pro -et e. g. GLOSS. IV 461, 49; perf. -mors- p. 1058, 44, -momors- p. 1058, 59; part. perf. pass. p. 1058, 66, part. fut. act. p. 1058, 53. de notione (adde p. 1058, 24 sq.): GLOSS. -et: sollicitat, hoc est cruciat. laedit vel occultanter conscientiam pungit. *al. legitur in versibus inde a LVCR., VERG., in prosa orat. inde a LIV., MIN. FEL.**

[*voce, ubi ad conscientiam spectat (cf. p. 1058, 14 sqq. 36 sqq.), continuant haec sermoni ecclesiasti. adscribenda: it. rimordere, raet. or. rimuārdi, prov., francoc. remordre, cat. remordir et vet. remordre, hisp., port. remorder. v.*

etiam infra p. 1061, 24. cf. M.-L. 7201. Cortelazzo-Zolli² 1379. Wartburg X 244 sq. Coromines V 787. Corominas-Pascual IV 143. Houaiss² 2426. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. mordere e. g. HIER. in Am. 5, 18 l. 691 (in var. l. falsa TER. Eun. 445 apud Serv. Aen. 1, 261; olim falso edebatur HIER. in Tit. 1, 6 l. 300).]

fere i. q. (respondendo) mordere (vis praeverbii responsiva ibi apparet, ubi opp. mordere [v. l. 41. 57. 59. 62], ceterum e. g. l. 42. 54 sq. 58, sed saepe evanescit; accedit iterum l. 30. 43). sub. est enunt. secund. l. 34; c. pron. refl. l. 36 sqq. (simul acc. c. inf. l. 37); absol. l. 15. 26. 52. 62 sqq. 69; causam indicat abl. l. 16. al., praepos. de l. 22, supra l. 32; part. praes. -ens pro adi. l. 70 sqq.

1 incorporaliter: a -et res, sc. quae vexat, sollicitat (pro obi. sunt fere homines eorumve animi, affectus sim.; syn. angere l. 21. 30):

α paenitentia, facinora, peccata commissa eorumve memoria sim.:

LVCR. 3, 827 praeteritis ... male admissis peccata -ent. HIER. epist. 147, 2, 1 numquam post expletam libidinem paenitentia -eris. in Ioel 1, 13 l. 413 quem peccatorem -et propria conscientia (OROS. apol. 31, 6 nihil, in quo te cor tuum reprehendat et c. -at. al.; cf. l. 21 et e. g. RVFIN. Orig. in lev. 2, 3 p. 293, 26 qui ... infirmitatis suae c. -etur. CASSIAN. conl. 20, 5, 1 quibus peccatis nostra c. -etur). AVG. serm. 352, 2 quidquid de vita praeterita -bat, quidquid angebat conscientiam. CASSIAN. conl. 9, 15, 1 qui ... vitiorum suorum aculeis ac memoria -entur. VEREC. in cant. 7, 15 l. 16 qui ... de malo non -etur. *al. β cura, desiderium sim.:* VERG. Aen. 1, 261 (Iuppiter ad Venerem) quando haec te cura -et (SERV. sollicitat. huc spectare vid. GLOSS. I Ansil. RE 1025 anxiam facit. 1027 sollicitam facit).

7, 402 si iuris materni c. -et. CLAUD. 26, 302. al.). LIV. 8, 4, 3 si libertatis desiderium -et animos. ANTH. 449, 1 quidquid forte -et, comprime (corda -et vel pectora mordet Heinsius). PONTIAN. epist. p. 997^a hoc nos non mediocriter -et. GREG. M. in Ezech. 1, 7, 24 exultationem nostram iterum -et timor. γ quaelibet: MIN. FEL. 4, 3 me Octavi ... angit et -et oratio. PELAG. epist. ad Demet. 3 ne forte illud -at te, in quo ... vulgus offendit eqs. ANIAN. Chrysost. hom. 6, 8 p. 1041^m. supra ... licentia spectaculorum gemere ac saepius -eri (gr. p. 72^{ext} δακνόμενοι). MACR. somn. 1, 6, 10 ne te -at, quod eqs. *al.*

b -et homo eiusve animus sim.: α vario modo damnando, oburgando sim.: se ipsum: LVCR. 4, 1135 cum conscius ipse animus se forte -et desidiose agere aetatem eqs. (GREG. M. in Ezech. 2, 6, 7 in cogitationibus). HIER. in Gal. 5, 17 l. 9 anima per paenitentiam se -ens. alium hominem: IVV. 2, 35 nonne ... merito vitia (i. vitiosi) ultima ... castigata -ent? HIER. epist. 81, 1, 2 si unusquisque ... videtur sibi -ere (-eri var. l.) potius quam mordere. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 7 mulierculas veris ... -eri (antea: talione mordere). VEN. FORT. epist. (carm. 10, 2) 4 ut proles Adam illum iterum detrahendo -at, qui semel morsu perierat (respic. gen. 3, 6; de eadem re ibid. 5 si ... illum -sero eqs.). *al. rem vitiosam: AVG. doctr. christ. 4, 55 (respic. Am. 6, 5) propheta luxuriosam -et aurium voluptatem. β revocando, non implendo (sc. promissa vel minas):* AMBR. epist. 2, 9, 1 diu promissum -bas ([remorabaris unus cod., edd. plerique; v. Zelzer, Corp. Vind. 82, 4 p. 356]. epist. extra coll. 14, 59 ut sacerdos ... p. non -at). in psalm. 37, 17, 1 dominus in exactione poenarum praescriptum -et (antea opp. sua promissa custodit).

2 corporaliter: a strictius, sc. ore, dentibus: in imag.:

HOR. epod. 6, 4 quid ... hospites vexas canis ... adversus lupos? quin ... me -surum petis? (SCHOL. ad l. 6, 2 qui eum velut lupo -at). LACT. inst. 6, 18, 26 Cicero (off. 3, 76) voluit hominem canino modo vivere, ut -at lacessitus. HIER. epist. 50, 5, 2 possum -ere ..., possum genuinum laesum infigere. proprie: HIER. in Gal. 5, 15 l. 5 ne ... cupimus ... similes bestiarum mordere pariter et -eri. ibid. l. 17. PRVD. perist. 10, 27 (in compar.) sic vulneratus anguis ictu spiculi ferrum -et. ORIBAS. syn. 3 add. La p. 916 si canis rabidus canem momorsit et ille illum -momorsit.

b laxius: α -ent ea, quae gustu vel tactu pungunt, acerba vel aspera sunt (ipse gustus l. 74): ① formae variae: SERV. ecl. 1, 80 ('mitia poma') matura, quae non -ent, cum mordentur. AMBR. paenit. 1, 11, 52 (in imag.) infunde homini lapso oleum, non vinum sine oleo, sed et quod foveat et -at (respic. Luc. 10, 34, ut Ambr. in Luc. 7, 75 Christus sicut vino compungit eqs.). AVG. beat. vit. 14 l. 201 (in imag.) palato aliquidantum -so, sc. sermone (-su(m) var. ll.). PS. APVL. herb. interpol. 100 l. 21 floribus ... -entibus linguam ([cf. Diosc. gr. 2, 38, 1 γενομένην δομεία]. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 161 vinum mordicantis virtutis, hoc est quodam sensu l. -entis). 110 l. 25 quae radix masticata -at (cf. Diosc. gr. 3, 9, 1 δηκτική). ② part. praes. -ens pro adi.: PS. APVL. herb. interpol. 58 l. 13 foliis ... gustu -entibus ([cf. Diosc. gr. 4, 146 δάκνοντα]. 82 l. 13 f. ... aspera, qualitate -entia atque cohaerentia). CAEL. AVR. chron. 2, 11, 131 quaedam -entia. 2, 11, 135 materiis. 2, 13, 181 potu ... vini leviter -entis (2, 14, 209 mediocriter. 2, 14, 210). ISID. orig. 17, 8, 13 gustu calami ... cum levi acrimonia -entia. *al.*

β -et fluuius, qui ripam terit: VEN. FORT. carm. 6, 5, 213 litora plana -ens mitis Atax.

deriv.: remordax, remorsus (-ūs).

[remorditio v. p. 1061, 30.]

Brinch.

remorior, -ī. a re- et mori. i. q. iterum mori (cf. GLOSS. supra p. 895, 21): SERM. Mediol. fig. 7 anima quando in sola propria natura remanserit ..., morte aeterna (r)emorietur in poenis (respicitur fora mors secunda apoc. 2, 11, 20, 6, si recte legit Hauler, Arch. Lat. Lex. 10, 1898, 441; morietur Mai, mortis aeternae morietur temptat Gatti in plagulis).

remoris v. remor.

Bk.

remoror, -ātus sum, -ārī (remoro, -āvī, -ātum, -āre v. infra l. 15sq.). a re- et l. morari. de origine: DON. Ter. Eun. 302, 4 a remora pisciculo ... remoratio et -tus dicitur (cf. p. 1057, 33sq.). NOT. Tir. 63, 53 -atur. de genere: praevalet depon., sed formae act. occurrunt l. 17. 43. 50sq. 58. al., pass. v. p. 1061, 14sq. de notione: GLOSS. II 259, 53 βραδύνω: ... immoror, -or. 397, 46 παρόλω: moro, -o, protraho. V 539, 14 -er: impediā. GLOSS. I Ansil. RE 1018sq. -atur: frenat. detinet. cohibet eqs. al. legitur in versibus inde a PLAVTO, in orat. soluta inde a SISENNA, RHET. Her. [it. vet. et dial. tusc. rem(b)olare, rem(b)are 'cessare, desinere'; francog. helv. (Neuchâtel) räblé 'retinere'. cf. M.-L. 7200 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3227. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. rememorare, e. g. PLAVT. Cas. 712 Cist. 643 Mil. 1092 IREN. 1, 30, 14 Ps. CYPR. idol. 14 (ceterum v. p. 1018, 34); olim falso edebatur p. 1058, 47.]

fere i. q. morari (praeverbium fort. indicat aliquem [aliquid] non porro ire, retineri sim.; quam diu quis [quid] -etur, indicatur per adv. e. g. diu sim. l. 37. 40. 74. p. 1060, 1. 1061, 3. al., paulum sim. l. 45. 51. p. 1060, 20, alio modo e. g. l. 41. 53; locus indicatur l. 37. 44sq. 57. p. 1060, 2. al., accedit obi. int. p. 1060, 32. 1061, 15; fere pro syn. ponitur (re)ardare p. 1060, 14. 39. 57): **I** -antur, qui (quae) cunctantur, non pergunt sim. (saepe c. notione lenitudinis, tarditatis sim., e. g. l. 37sq. p. 1060, 2sq. et maxime sub II, debilitato sensu tarditatis potius c. notione commemorandi, habitandi sim. e. g. l. 53. 57. al.): **A** intransitive; -antur: **I** animantes (cogitatio eorum l. 70; sidera l. 54. 56): **a** proprie, sc. vi locali (fort. huc p. 1061, 15): PLAVT. Bacch. 529 illud animus meus miratur, ... quid -etur Mnesilochus. Cas. 804 quid illaec mulieres nunc tam diu intus -antur remelignes? (locum affert FEST. p. 1017, 64). al. COM. pall. inc. 104 vix pedem pedi praestruit, otiose it, -atur. CATVLL. 61, 200sq. perge, ne -are; non diu -tus es: iam venis. SALL. Iug. 53, 3 Numidae tantummodo -ti, dum in elephantum auxilium putant (in re militari ut: Liv. 2, 45, 7 adversando -andoque milites magis incitare. 27, 12, 3. IORD. Get. 246 quos Ostrogothas constat ... in eadem patria -asse. al.). CVLEX 119 te ... -antem, diva, choreā ruricolae tenuerunt. CRIS 217 Scylla vestibulo in thalami paulum -atur. 236 dic ..., cur maesta parentis formosos circum, virgo, -ere capillos (more(re)re codd.). OV. met. 4, 137 Thisbe -ta suos cognovit amores, sc. Pyramum mortuum. Liv. 30, 27, 6 consulem -ari ad urbem. CE 1013, 1 (saec. I in.?) (-are, viator ([ri morari lapis]. sim. 1196, 1 [saec. I med.] praeteriens nostro remor(are sepulcro). INSCR. suppl. Ital. n. s. 3 p. 155 n. 17, 15 [Corfinii; saec. I] titulo -ate legendo). 1488, 3 (saec. I?) illic, sc. in aedibus, paulisper -amus, at (ad lapis) hic, sc. in sepulcro, habitamus. PLIN. paneg. 48, 3 -amur, resistimus, ut in communi domo. IREN. 1, 30, 14 -tum ... eum Iesum post resurrectionem XVIII mensibus. AVIEN. Arat. 1148 hic tandem -antia membra ... erigitur (sc. Engonasin sidus tarde in conspectum veniens). HEGES. 5, 22, 1 p. 352, 24 festina ergo, percussor; -are tamen, dum liberos video. MART. CAP. 8, 884 Mars -atur (cf. p. 1060, 5). HIPPOCR. vict. 2 l. 285 aves in paludibus -antur (gr. 2, 47, 2 διαπτᾶται). REGVLA mag. 56, 16 ne ... paeniteat ... eos fratres ... -asse. al. ?per dat. indicatur persona, quacum quis -atur (nisi de dat. commodi cogites): PETR. CHRYS. serm. 64, 2 l. 29 (respic. Ioh. 11, 20) Christus mulierem sustinet, (mulieri) -atur (mulierem var. l. et edd. [v. app. crit.], sed cf. usum vol. III 1938, 32sq. illustratum).

b translate, sc. sine vi locali: **a** in variis condicionibus sim.: RVT. LVP. 1, 2 multa ... eum a supplicio sumendo revocabant; officia, consuetudo ..., quae ... ei cogitationes ad -andum subiciebant (ed. princ., removendum trad.). PAVL. FEST. p. 276 (v. p. 1057, 13). INSCR. Année Épigr. 2010 n. 888 (e Gall. Narb.; saec. III med.?) (r)emoratus inc(eptis soli)s praetextae. HERM. Pal. sim. 8, 8, 5 si ... peccatores cito egerint poenitentiam nec in voluptatibus fuerint -ti (gr. ἐπιμείνωσι). AVG. civ. 22, 23 p. 609, 2 ne in eo, quod male delectat, ... cogitatio -etur. CONSVLT. Zacch. 1, 12, 1 infantem ... in puerili ignorantia -tum. COD. Iust. 7, 6, 1, 8 in Latinitate eum servum -ari. **β** in dicendo, scribendo sim.: DON. Ter. Ad. 400, 3 ut qui cogitat, quid respondeat, interrogatione -etur (nisi ad IIA2 pertinet). VLT. SYLL. gramm. IV 223, 12 ne in exemplis diutissime -emur. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 472, 21 in hac controversia -ari. IOH.

MAXENT. Conc. IV 2 p. 49, 12 in his -ari diutius superfluum aestimo. al.

2 res: **a** vi locali (fort. huc l. 34): LVCR. 2, 75 non -antur ibi (sc. primordia ut: 2, 564 -ari in concilio. 4, 720 in -ando laedere ne possint ... lumina). 6, 333 fulmen non ... multis offensibus in -ando haesitat. MART. CAP. 1, 25 Mercurius -ta statione consistens (cf. p. 1059, 56). ORIBAS. syn. 5, 27, 2 Ab p. 65 similiter diu -arit, qu(ae) indigesti sunt (-ans cod. Sang., multum manet La; gr. μένωσι). **b** sine vi locali: PS. CIC. exil. 14 ne ... calamitas -ta longius serpat ac progrediatur. OV. epist. 16, 43 (loq. Paris) matris adhuc utero partu -ante tenebar (partum temptavit Hall, ut locus ad l. 48sq. pertineat). FRONTO p. 180, 24 dolor ... me invasit et diutius ... -tus est. TERT. anim. 19, 3 vis animae arborum ... -atur ... coadulescens robori (i. ligno) suo, donec eqs. SEDVL. carm. pasch. 4, 132 non -ta diu pietas Iesu; ... auxilium ... tulit eqs. ORIG. in Matth. ser. 63 p. 147, 21 (in imag.) tardante exitu et -ante verbo veniente ad consummationem (cf. postea: non cito veniente verbo eqs.). ipsum tempus sim.: SEN. dial. 10, 8, 5 aetas curret, nusquam devertetur, nusquam -bitur. DICT. 2, 7 ubi ... tempus navigandi -ari ac ventis adversantibus mare ... saevire occipit. VEN. FORT. Mart. 1, 169 geminis spatio -ante sub horis.

B pendet struct. verbalis indicans, quid cunctanter agatur: AVG. anim. 3, 10, 14 deus properavit ..., ita ut nec paululum -retur, ut, quod in eo parvulo praedestinaret, impleret. MART. CAP. 8, 803 Phoebus diutule aliam dotalium intronittere -ante (item inf.: 9, 896 cur ... -aris et intronittere eas mulieres alacer et probare?).

II -antur, qui (quae) aliquem vel aliquid retentant, detinent, sc. usu transitivo: **A** usu communi, sc. formae depon. (part. praes. pro subst. v. l. 47. 57): **I** cum variis obi. (hic illic e contextu suppl., e. g. l. 47. 52. 61; non satis constat, quid pro obi. subaudiendum sit e. g. l. 34. 37. 53): **a** pro obi. sunt ii (ea), quorum motus retardatur, actio impeditur sim. (potius vi aliena, aliter l. 44): **a** quaelibet exempla; pro obi. sunt: **I** animantes vel partes corporis eorum (sidus l. 44; saepe vigen-
30 motu locali, aliter e. g. l. 39. 42. 43. p. 1061, 9): PLAVT. Cas. 717 eo nunciam, nisi quippiam -are me. Epid. 629 haec mulier ... -ta med est (seq. p. 1061, 15). Mil. 1092 -are, abeo. :: neque te -or neque tango. Pseud. 54 quindecim miles minas dederat, nunc quinque -antur minae (nisi ad IIA2). al. TER. Eun. 302 ut illum di ... perdant, qui me hodie -tus est. SISENNA hist. 14 agilem dari facilemque victoriam neque fossas aut vallum -tu(rum), (Mercier, bellum -tum codd.). RHET. Her. 2, 30, 48 demonstratur ... multos alacriores ad maleficia futuros, quos ad hoc expectatio iudicii -atur. CIC. Manil. 40 eae res, quae ceteros -ari solent, non retardarunt Pompeium. PANEG. in Mess. 137 non te ... -bitur obvia Marte Gallia nec eqs. PROP. 1, 6, 5 me ... -antur verba puellae. 1, 19, 17 quamvis te longae -entur fata senectae (nisi ad c). OV. met. 13, 220 cur Aiax non -atur iturus? VLP. dig. 38, 16, 3, 9 qui in utero fuit, solet -ari insequentes sibi agnatos, quibus praefertur, si fuerit editus. AVIEN. Arat. 1246 -atur viscera Perseus aëris in spatii (cf. gr. 686 μένει). COD. Theod. 12, 1, 84 quos ... senectus pigra -atur. PS. PACIAN. sim. carn. p. 138, 16 (respic. Matth. 16, 22sq.) unde ... tunc, sc. cum Petrum increparet, tam interritus -antum retinae rumpebat Iesus? al. **II** res (actiones, eventus sim. praeter l. 61; huc fort. l. 9): varia incorp.: TER. Andr. 739 manebo, nequod vestrum -er commodum (DON. v. p. 1057, 33). RHET. Her. 1, 16, 26 sine qua defensione ne parva quidem dubitatio potest -ari damnationem. OV. fast. 6, 772 tempora labuntur ... et fugiunt freno non -ante dies. SIL. 17, 338 non patiens -antia verba imperatoris ... miles ... signum pugnamque petebant. DECL. in Catil. 58 cur voluptates nostras diutius -aris? VLP. dig. 28, 3, 6, 9 praeses imperatori scribendo poenam -tus est. IVLIAN. in Os. 2, 2 l. 57 cuius dei dispositionem difficultas nulla -atur. PROSP. carm. de prov. 187 quam vim dei non effugiant cita nec -antia tardent (nisi ad l. 7sq.). PALLAD. hist. mon. I 19, 6 p. 227^D timuit, qua nostram salutem dilatione -amur? (gr. p. 60, 9 ἀναβαλλόμεθα). al. se ventoria vel motum indicantia: LVCR. 2, 158 cum primordia per inane meant vacuum, nec res -atur, ulla eqs. (Pontanus, v. app. crit.). 6, 717 venti contra fluvium flantes -antur. SALL. Iug. 50, 1 Metellus existumans hostis ... iter suum -tuos (OV. met. 11, 233 litus ... solidum, quod ... non -etur i.). SER. med. 639 sucida lana malos -atur ... cursus sanguinis. AVG. quaest. hept. 4, 49 (ad num. 22, 22) distulit angelus eius Balaam festinationem -ando.

β accedunt struct. indicantes, a qua re, actione faciendae sim. aliquis (aliquid) impediatur: enunt. secund.: SALL. Iug. 38, 8 nox atque praeda castrorum hostis, quominus victoria uterentur, -ta sunt (PANEG. 6, 19, 4 nihil loci natura -ta est, q. ... portum caperes). PANEG. 2, 34, 1 ut eum militem nec numerus resistitium nec maximi fluminis altitudo -ta sint, quin ... equos incitaret. praepos. ab: SALL. Iug. 95, 3 Sullam otio luxurioso esse, tamen ab negotiis numquam voluptas -ta. PANEG. 11, 4, 1 vos a continuo cursu rerum gerendarum ... ne ipsa quidem victoriae vestrarum laetitia -atur. CHALC. comm. 97 siquidem solis et lunae conversiones ... ab instituto ... cursu -entur progressionem.

b *pro obi. sunt ii, qui (ea, quae) diutius producuntur, sustentantur, continentur*: RHET. Her. 4, 36, 48 eum, sc. *hominem nefarium*, ... vos -amini diutius et alitis ad rei publicae perniciem, retinetis ... in civitate? CIC. Att. 3, 14, 1 †et scio te meis epistulis† potius et meas spes solitum esse -ari.

c *pro obi. sunt ii, qui diutius exspectare, patientia uti debent (pro subi. est ipsa res, quae differtur; fort. huc p. 1060, 42)*: CIC. Catil. 1, 4 num unum diem postea L. Saturninum tribunum plebis ... mors ac rei publicae poena -ta est?

?2 *reflexive*: CASSIOD. compl. in act. 19, 33 Paulus cum discipulis suis pervenit ad Troadem, ubi septem dies noscuntur esse _{se} -ti _( ) fort. per dittogr., om. ed. Migne, ut locus ad p. 1059, 35sq. pertineat; tuetur ed. Gryson).

B *usu passivo*: PLAVT. Epid. 630 (antea p. 1060, 32) siquidem istius gratia id, -tus es, quod ista voluit, nimium advenisti cito _( ) obi. int.; nisi ad IAI). Persa 80 aperiuntur aedes, -andust gradus. Ov. met. 10, 671 Atalanta rursus pomi iactu -ta secundi. COD. Iust. 7, 53, 7 (a. 294) frustrationibus partis adversae restitutio *servorum* -ta est. ANIAN. Chrysost. hom. 7, 3 magi plurimum erant itineris longinquitate -andi (gr. *πολὸν ... ἐμελλὸν ἀναλίσσειν ... χρόνον*). THEOD. PRISC. eup. faen. 46 fimus asini ... ore diutius -tus ... profuit.

deriv.: remor(is), 1. remora, ?2. remora, ?remoramem, remoratio, remorator (-trix).

remorsus, -ūs *m.* a remordere. [nisi a p. p. verbi q. e. remordeo (q. v.); i. q. 'conscientiae angor': it. rimorso, raet. or. rimuars. prov. remort, francog. remords, port. remorso. cf. M.-L. 7201. Battisti-Alessio V 3255. Cortelazzo-Zolli² 1379. Wartburg X 244sq. Houaiss² 2426. Schd.-Cr.]

i. q. actio remordendi: proprie: Ps. PRIMAS. in Gal. p. 600^c (ad 5, 15 si invicem mordetis) secundum ... legis praecepta ad revindicandum parata ..., ut morsum sequatur _(-s) (pro quo remorditio, subst. mirae formationis [sed cf. morditus vol. VIII 1485, 23], laudant lexica quaedam). *translat. de paenitentia (si recte con.)*: RVSTIC. Conc.⁵ I 4 p. 42, 19 fautores episcoporum damnatorum a communione suspendimus, commensurantes correctionem _( ) voluntatis -ui, (ed., voluntari motui trad.; gr. I 1, 5 p. 128, 16 τῆ τῆς προαιρέσεως μεταμέλεια).

remōtius, remōtius (et -issimē) v. removeo. *Bk.*
 *remōtio, -ōnis *f.* a removeo. de notione et differentia v. l. 51sq. 65 et GLOSS. II 237, 36 ἀποκίνησις: remō[vea]tio. legitur in orat. prosa tantum, sc. apud RHET. Her. (ter), CIC. inv. (decies), QVINT. inst. (bis) et inde a saec. III; plur. non nisi p. 1062, 14sq. [-o ed. Migne falso pro remotior FERREOL. reg. 16.]

i. q. actio vel effectus removendi (sed actio eius, qui se movet p. 1062, 45; gen. passim indicat, quid removeatur, sed quid removeat p. 1062, 12, quid remotum sit p. 1062, 24sq.; indicatur unde p. 1062, 14): 1 *significatur actio amovendi*: a ad aliquem avertendo, sc. in arte rhet. *removetur culpa criminis ad quamlibet aliam rem personamve (cf. gr. μετατάσις [v. Iul. Vict. rhet. p. 13, 2. 16]; fere in iunctura -o criminis [gen. subaud. e. g. l. 51. 57], sed -o rei l. 60sq., -o causae l. 59sq.)*: RHET. Her. 1, 14, 24 adsumptivae partes sunt quattuor: concessio, -o criminis, translatio criminis, comparatio (sim. in serie: CIC. inv. 1, 15, 2, 71. FORTVN. rhet. 1, 16 relationi, -i, compensationi, veniae. al.). 1, 15, 25 ex -e criminis causa constat, cum a nobis non crimen, sed culpam ipsam amovemus et vel in hominem transferimus vel in rem quampiam conferimus (sim. explicatur: CIC. inv. 1, 15 -o c. est, cum id crimen, quod infertur, ab se et ab sua culpa ... in alium reus removeo conatur. 2, 86 -o c. est, cum eius intentio facti ... in alium aut in aliud demovetur; id fit bipertito: nam tum causa, tum res ipsa removetur. GRILL. in Cic. inv. 1, 15 l. 34 -o est, quando crimen illatum personae in aliam personam retorquetur. al.). CIC. inv. 2, 87 causae -is hoc nobis exemplo sit: eqs. (eadem iunctura: MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 86 p. 185, 15. al. apud eundem). 2, 91 rei fit -o, cum id, quod datur crimini, negat neque ad se neque ad officium suum reus pertinuisse (eadem iunctura: MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 91. al. apud eundem). al. MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 124 adiungit ... -em criminis subesse interpretatae voluntati contra scriptum, cum voluntas mutatur. GRILL. in Cic. inv. 1, 16 l. 5 inter translationem ... et -em hoc interest, quod -o fit de praeterito facto, translatio de futuro faciendi. al. liberius -etur oportebrium, immo laus: SCHOL. Cic. Bob. p. 95, 18 'utinam esset proprie mea! senatus igitur magna ex parte' .... -em facturus in auctoritatem senatus, quo decernente puniti sint Catilinae socii, amplectitur quoddam votum, quasi potuerit etiam gloriose confiteri auctorem se illius fuisse supplicii (in eadem re p. 95, 20 -i firmitas).

b *prorsus tollendo*: a *propositiones, enuntiata, argumentationes sim.*: QVINT. inst. 5, 10, 66 argumentorum genus ex -e, quo modo efficitur totum falsum, modo id, quod relinquitur, verum. 5, 10, 94 ducuntur argumenta a ... -e, divisione, initio eqs. DON. Ter. Hec. 266, 1 hic

est -o 'si facere possum ullo modo' ...; hoc ... vult intellegi: volo, at non possum facere. SERV. auct. Aen. 12, 41 'fors dicta refutet' parenthesis, quasi dissimulatio vel -o. GRILL. in Cic. inv. 1, 1 l. 83 bene utitur -e, per homines dum dicit invecta incommoda, non per artem. β *res varias*: AVG. civ. 10, 16 p. 428, 15 sacrificiorum -e. adv. Iud. 6, 7 in -e veterum atque institutione novorum sacramentorum. HESYCH. in lev. 25, 25 p. 1120^A hic ... virginitatem, ille ... castum coniugium, alter vitam iustitiae, hic silentium -emque causarum possidet.

c *alicunde auferendo*: α *ab officiis sim. (a communione l. 14)*: VLP. dig. 26, 10, 4, 2 quid ergo si praetor non significaverit causam -is, sc. a tutela, decreto suo? 50, 16, 10 quibus creditoribus debetur ex quacunque actione ... sine ulla exceptionis perpetuae -e (cf. 50, 16, 55 creditor ... is est, qui exceptione perpetua summo non potest). CONC. Carth. a. 397 p. 36 l. 59 causam ... a communione -um presbyterorum. VICT. TONN. chron. II p. 194, 510 -es ... orthodoxorum episcoporum atque successiones haeticorum. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 170 p. 528 ducum ... -es profectioesque ([gr. aliter]. GREG. TVR. Franc. capp. 9, 7 de -e Ennodi ducis). 18, 176 p. 528 qui ... -is timore amplius incitarentur ad rapiendi cupidinem. β *e medio*: CLAVD. DON. Aen. 8, 440 p. 179, 9 ('tollite cuncta coeptosque auferte labores') cum Vulcanus ... adloqueretur Cyclopes et removenda universa praeciperet et -is ipsius causas mutare cogeretur (p. 179, 18. in eadem re p. 180, 7 ad -em specierum).

d *aliquo semovendo (sc. in secretum, longinquum, abditum); respicitur potius*: ① *status, situs remotus, solitudo*: accedit gen. indicans id, quod remotum est (cf. adi. l. 34): GARG. MART. pom. 2, 4 laetissimas persicorum arbores fieri confidit Celsus, si _(-e) loci blandimentum ceperunt ([_( ) i. remoto loco, cf. ed. Zainaldin, 2020, ad l.]. PAVL. NOL. epist. 13, 2 neque videar de negligentia tui serus audisse, cum ipsa me ... loci -o ... defendat). CASSIAN. conl. 5, 4, 6 -o solitudinis (21, 14, 2). 6, 10, 3 -o cellae (18, 12). EVCHER. laud. her. 25 in -e deserti. GREG. TVR. vit. patr. 10, 3 -em insulae. cetera exempla: CLAVD. DON. Aen. 11, 315 p. 461, 5 non nobis Latinis ... utilis ager, quoniam hoc -o facit et longinqua separatio. CASSIAN. inst. 6, 3 corpus afflictum solitudine ... ac -e indiget. conl. 5, 4, 3 nisi ieiuniis ... fuerit -o localis adiuncta. 9, 5, 2 tam longa -e ab omni saeculi huius conversatione disiungimur. SEDVL. op. pasch. 5, 19 quamquam caelo terraque fugitivum lumen abscessit, non tamen diutius in hac -e permansit. RVSTIC. Conc.⁵ I 4 p. 64, 16 nihil ... nobis amplius honorabile est quam ... -o, sc. in monasterio (gr. I 1, 7 p. 71, 19 ἰδιωμοῦ). al. ② *actio*: SCHOL. Stat. Theb. 4 praef. Nympharum [viscera] (om. cod. M) in terram redacta(rum) -o; Argivorum situs descriptio (N. in viscera terrae redacta(rum) -o; A. s. d. Gärtner, Edition in der Kritik 2, 2008, 339, N. viscera in terram redacta; -o A.; s. d. edd.).

2 *significatur actio corp. retro movendi*: reflectendo: RHET. Her. 4, 19, 26 ex -e brachii et contortione dexterae gladius ad corpus adferri ... videtur. regrediendo: CASSIOD. inst. 2, 7, 2 -o vel retrogradatio stellarum est, quam Graeci ypopodismon aut anapodismon vocant, in quo stella, ... retrorsum moveri videtur (inde ISID. orig. 3, 69).

remōtius (et -issimē) v. removeo. *Marchionni.*

remōtivus, -a, -um. a removeo. *term. techn. rhet., i. q. pertinet ad remotionem (sc. μετάστασις. ad rem v. p. 1061, 45sq.)*: DON. Ter. Hec. 263, 2 -o statu agit Phidippus pro persona sua, nam in filiam removet culpam (SVLP. VICT. rhet. 54 p. 348, 30 ex locis ... -i s. GRILL. in Cic. inv. 1, 3 l. 124 utitur s. -o. intellegitur s. e contextu: FORTVN. rhet. 1, 16 -us quem ad modum fit? modis fit duobus, cum aut in personam removemus aut in rem. 2, 6 quae assumptio fuerit ..., si -us, a remotione). 625, 4 'mater te impulit': qualitas -a (Phorm. 231, 1 EVGRAPH. Ter. Hec. 623. intellegitur q. e contextu: IVL. VICT. rhet. p. 27, 8 -a: 'legatus eqs.' [cf. p. 26, 21sq. de assumptiva q.; ... assumptiva per remotionem]). MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 93 'in hoc genere': -ae constitutionis, ubi tamen res, non causa removetur. SVLP. VICT. rhet. 58 p. 350, 19 -as esse ... causas, quas aliquis mortis voluntariae reddit, aut deprecativas. IVL. VICT. rhet. p. 27, 10 ab assumptione -a: 'an eqs.' (p. 27, 12 a destructione -ae a.).

remōtus v. removeo. [removeatio v. p. 1061, 38.] *Bk.*

***removeo**, -mōvī, -mōtum, -ēre. a re- et movere. *scribitur -mob- e. g. DIOSC. 1, 26 p. 18, 18 -mobas (-movas var. l.). INSCR. christ. Diehl 840 (a. 522) -mobat. NOT. Tir. 31, 68 -et. formae stirpis praes. heteroclitae e. g. l. 66sq. et -vant CONC.⁵ II 3, 2 vers. ant. p. 134, 17, -vantur PACTIO reg. Greg. Tur. Franc. 9, 20 p. 438, 8; stirpis perf. breviores -morunt SIL. 11, 176, -morant HOR. sat. 2, 1, 71, -morfejls VARRO rust. 3, 16, 32 (-moveris var. l.), -mosse LVCR. 3, 69; p. p. remmot- DON. Ter. Hec. 22 ('-tum') geminavit secundum antiquos, qui omnes in verbis liquidas duplicabant (remo- codd. Ter. exstantes [deest A]; de scriptura et mensura cf. p. 1073, 70). de notione (v. etiam p. 1063, 74. 1071, 44): SYNON. Cic. p. 433, 16 lacessere. ... eicere. abigere. -ere. loco pellere.*

GLOSS. -o: ἀποκινῶ. παρακινῶ. -e: ἀπόστησον. -tum: sublatum. -ta: ablata. framadoenre (anglosax.). -tae: de medio ablatae. *sim. al. legitur inde a PLAVTO, TER., CATONE per totam latinatem.* [it. rimuovere, francog. removeoir, prov. remover, cat. remoure, hisp., port. remover; *raet. centr. (Val Badia) armöie 'aera pulsare'. cf. Faré, Postille 7201c. Cortelazzo-Zolli² 1380. Kramer I 146. Wartburg X 245. Coromines V 825. Corominas-Pascual IV 170. Houaiss² 2426. Schd.-Cr.] **[confunditur in codd. c. movere e. g. p. 1065, 56. 1070, 19 (loco dubio SEN. contr. 2, 7, 3; restit. GELL. 19, 10, 13 [Hosius]. PORPH. Hor. epist. 1, 11, 26 [Pauly]; falso trad. LIV. 45, 15, 8 [bis; v. Briscoe, comm. 2012, 651]) et compositis eius (olim legebatur pro amovere GREG. M. moral. 2, 37; in var. l. falsa pro per-CIC. Verr. II 4, 66), ceterum c. revovere (voce medii aevi) p. 1066, 75. 1073, 69; in var. l. falsa vel falso trad. pro refovere Ov. am. 2, 19, 15, remorari p. 1059, 66, renovare e. g. Ov. trist. 4, 6, 13. 5, 12, 23, revomere LVCAN. 6, 24 (dubie trad. LVCAN. 2, 199).]***

fare i. q. (retro) movere, amovere, semovere. raro apparet vis prae-verbii originaria q. e. retro; v. fort. p. 1064, 7. 1070, 13 et cf. locos, ubi opponuntur verba appropinquandi, afferendi sim., maxime cum ad- praeverbio composita (v. p. 1071, 38). saepius intellegi potest notio arcendi, procul tenendi sim., v. e. g. IA1b; cum colore levandi sim. e. g. p. 1064, 40. 1068, 51. 1069, 27. saepissime indicatur unde, v. p. 1071, 20sq.; p. p. in abl. absol. p. 1065, 3sq. 1067, 1sq. 1070, 47sq. et saepe; -ent fere animantes, res e. g. p. 1064, 32. 1065, 29. 38sq. 1066, 20. 48. 54. 68. 1067, 15. 30. 1068, 13. graece respondent e. g. ἀναστῆλθην HEGES. 1, 31, 3 (gr. I, 354), ἀποκινεῖν CONC.⁵ II 2, 2 p. 22, 18 (= COD. Iust. 1, 1, 4, 3 [a. 452]; gr. II 1, 3 p. 120, 35), ἀποσεισάει ORIG. in Matth. 17, 3 p. 585, 30. CONC.⁵ II 3, 2 vers. ant. p. 134, 17 (gr. II 1, 2 p. 126, 21), ἀριένας p. 1066, 64, ἀριστάναι p. 1069, 40. 50. 1070, 24 (cf. ἰσάναι CASSIOD. hist. 3, 2, 23 [gr. Sozom. 2, 11, 5], μεθιστάναι p. 1069, 1), ἔργειν CASSIOD. hist. 6, 27, 2 (gr. Sozom. 5, 15, 5), καταλύειν p. 1068, 19 et HEGES. 2, 10, 6 (gr. 2, 449), κολύειν CASSIOD. hist. 1, 9, 6 (gr. Sozom. 1, 8, 6), παύειν p. 1068, 18. 50. 1070, 4.

exempla sic digerenda esse putavimus:

I respicitur motus localis:

A strictius; pro obi. sunt, qui (quae) -entur impulsu: 1 alieno, externo: l. 58 (-entur res l. 58, animantes p. 1064, 60; c. respectu arcendi sim. p. 1065, 35). 2 proprio vel sine agente externo: p. 1065, 51.

B laxius vergit ad notionem: 1 non (iam) adhibendi, non sumendi sim.: p. 1066, 14. 2 abolendi, e medio tollendi: p. 1066, 30. 3 operiendi: p. 1066, 49.

II sine respectu motus localis:

A usu communi; remotio fit: 1 abolendo, impediendo, non faciendo sim.: p. 1066, 57. 2 seiungendo, separando sim.: p. 1068, 20. 3 non considerando, non respiciendo sim.: p. 1070, 47.

B usu tecnico, sc. in arte rhet. p. 1071, 1, arithm. p. 1071, 11.

appendix syntactica et stilistica: p. 1071, 16.

p. p. p. remōtus ponitur pro adi. vel subst.: p. 1071, 42 (respic. differentia, dissimilitudo p. 1071, 57, distantia temporis p. 1073, 21, longinquitas loci p. 1073, 31, intervallum sonorum p. 1074, 64; appendicula syntactica p. 1074, 66).

adv. remōtius, -issimē p. 1074, 74, remōtim p. 1075, 18.

I respicitur motus localis (in imag. e. g. p. 1064, 30sq. 40. 51. 55. 1066, 21; agitur de motu mente concepto l. 65. p. 1064, 6sq. 1065, 18. 55sq.):

A strictius; pro obi. sunt, qui (quae) -entur: **1 impulsu alieno, externo: a mero respectu motus: α -entur res: ① de qualibet re, quolibet loco; pro obi. sunt: ② varia, quae auferuntur, adimuntur (fere corporea; imagines l. 64, sermones p. 1064, 12, bella p. 1064, 12; exempla selecta post SEN. rhet.): PLAVT. Mil. 759sq. convivae numquam dicunt ...: 'iube illud demi, tolle hanc patinam; -e pernam, nil moror; aufer illam offam porcinam ...', (761) -e, abi aufer'. RHET. Her. 3, 19, 32 (respic. imagines in arte memoriae certis locis positae) sive nimis procul -veris sive vehementer prope admoventis id, quod oportet videri. CIC. S. Rosc. 23 multa palam domum suam auferabat, plura clam de medio -bat. Verr. II 3, 54 frumentum -tum atque celatum. off. 1, 84 classem ab Arginensis -endam esse (item -entur naves bellicae: CAES. Gall. 4, 25, 1 naves longas ... paulum -eri ab onerariis navibus ... iussit. CVRT. 4, 2, 22 et -ere et adpellere scaphas). al. CAES. civ. 2, 11, 2 cupae incensae longuriis ... ab opere, i. a machina bellica, -entur. VARRO rust. 1, 8, 6 ea ... -etur a terra vitis, quae ostendit se adferre uvam. NEP. Eum. 12, 3 rex victum -eri iussit, sc. ut captivus fame periret. VERG. georg. 1, 131 ignem ... -vit Iuppiter (SERV. non sustulit, non extinxit, sed occuluit). Aen. 1, 216 postquam exempta fames epulis mensaeque -tae eqs. (1, 723 Ov. ars 1, 603. al.).**

HOR. sat. 2, 5, 52 tabulas *testamenti tibi traditas* a te -ere memento (VLP. dig. 11, 1, 11, 8). *carm. 3, 6, 28 luminibus -tis (PRVD. perist. 10, 593). Ov. met. 5, 488 Arethusa comas a fronte -vit ad aures. 8, 572 dapibus ... -tis (VAL. FL. 3, 120). LIV. 9, 24, 4 ut castra sex milia ab oppido -rentur. 10, 14, 7 impedimentis in locum tutum -tis. VITR. 2, 8, 15 nefas est tropaea dedicata -eri. 3, 2, 8 columnas ... -tas a parietibus ad circumitionem (sec. *propositum architectorum ut: 4, 8, 6 -entes parietes aedis et applicantes ad intercolumnia). SEN. suas. 6, 18 Cicero paulum -to velo lecticae postquam armatos vidit eqs. CELS. 4, 26, 7 mälum ipsum super prunam imponere ...; ubi siccum esse coepit, -ere oportet. SEN. Phaedr. 387 (loq. Phaedra) -ete, famulae, ... auro inlitas vestes. benef. 5, 15, 6 -tis procul bellis. CVRT. 7, 2, 37 Alexander libertatem linguae cohortis querulosae ab auribus credulis ceterarum -turus. COLVM. 8, 5, 14 ut ova fracta -at aviarius (8, 5, 15). PETRON. 98, 5 -tā ... culcitā videt servum absconditum.**

et saepius. ex aliqua re extrahendo, educendo sim.: LVCAN. 3, 404 truncus adempta anima circum membrisque -ta vivit (-tus, -tis var. II.). LIV. 8, 38, 8 impedimentis ex agmine -tis. CELS. 8, 10, 7^k tum paxillus -endus est ex ossibus. al. PS. QVINT. decl. 19, 12 leviter sedibus suis -ta compago corporis torti. ③ obstacula sim. (cf. e. g. p. 1066, 69sq.):

CATO agr. 155, 2 in fossis, sicubi aqua constat aut aliquid aquae obstat, id emittere, patefieri -erique oportet. VARRO ling. 7, 108 sera[e], qua -ta fores panduntur. rust. 3, 16, 32 opercula (APVL. met. 3, 21, 4. cf. 10, 12, 2 concupulo capuli -to). CIC. ac. 2, 19 ita est maxima in sensibus veritas, si ... omnia -entur, quae obstant et impediunt (sim. -entur, quae visui obstant: SEN. epist. 94, 5 si quid oculis oppositum moratur aciem, -endum est. 94, 18 [bis]. PLIN. nat. 35, 65 flagitavit -to linteo ostendi picturam. cf. e. g. l. 8. 14). Ov. met. 1, 279 (loq. Neptunus) aperite, amnes, domos ac mole -ta fluminibus vestris totas immitte habenas. VLP. dig. 16, 3, 1, 36 signacula, sc. a sacculo (PS. GREG. TVR. Thom. 79). al. ④ imbres, nubes, tenebrae (cf. p. 1065, 75sq.; in imag. praeter l. 30): Ov. met. 1, 328 nimbis ... aquilone -tis. trist. 1, 3, 13 ut ... hanc animi nubem, i. stuporem sim., dolor ipse -vit (MART. CAP. 2, 125 [vers.]). IVV. 10, 3 -tā erroris nebulā.

⑤ de animantibus, sc. -entur res, quae geruntur, corpori imponuntur, induuntur vel geri sim. solent:

① -et vel -eri iubet alter aliquid de altero (sive volente sive nolente): arma, tela sim.: CIC. Tusc. 5, 58 (antea: virgines ... tondebant barbam ... patris) tyrannus ab is ipsis filiabus, postquam adultae sunt, ... ferrum -vit. SEN. Herc. f. 1053 -ete, famuli, tela, ne repetat furens (Herc. O. 1404). PANEG. 3, 24, 7 quod ad te attinet, cuncta iam a custodia tui arma -res (i. ab eis, qui te custodiunt). vincula sim. (in imag. praeter l. 43): HOR. sat. 2, 7, 74 vaga prosiliet frenis natura hominis -tis. TAC. Agr. 32, 2 metus ac terror sunt infirma vincla caritatis; quae ubi -veris, qui timere desierint, odisse incipiunt. CLAVD. DON. Aen. 2, 145 p. 166, 20 ut haec vincula Sinonis Priamus statim -eri iussisset. AVG. serm. 47, 26 (respic. Ezech. 34, 27) domine, frange furvas, quibus haeretici premunt colla infirmorum ...; -e furcam eqs. (postea: tolle) varia: CELS. 8, 11, 8 (7 lanā ... impositā) -tā ... lanā. SCRIB. LARG. 11 (antea: torpedo ... imposita) -atur remedium. PLIN. nat. 25, 173 ranunculum alopecii imponunt celeriter -entes. al. PRVD. perist. 10, 698 praefectus praecipit ... -ta veste virgis verberent puerum. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 31 cucurbitis ... admotis atque violenter -tis. al. ② -et, qui eas res gerit sim.; pro obi. sunt: arma, tela sim.: TIB. 2, 4, 6 (in imag.) amore uror ...; -e, saeva puella, faces (PRVD. apoth. 136 MEROB. *carm. 4, 45). Ov. met. 1, 674 Mercurius tegumen ... -vit et posuit pennas. 12, 91. fast. 4, 413 a bove ... cultros -ete ministri. al. SEN. epist. 117, 25 (in imag.; antea: disputatunculis inanibus) -e ista lusoria arma. al. vestimenta sim. (cf. l. 49): Ov. met. 3, 274 (273 Iuno recondita nube) nubes non ante -vit, quam eqs. MART. 13, 100, 2 iam -ete sinus togae (ad signum in circo dandum; cf. 13, 99, 2 iactatis ... togis). QVINT. inst. 11, 3, 124 togam ... inde, sc. a pectore, -eri non dedecabit. al.*

③ -entur animantes (maxime homines, sed animalia l. 75. p. 1065, 9sq. 21sq., Minotaurus p. 1065, 28): ① copiae militares a locis occupatis reductae (cf. p. 1063, 68sq.; aliter e. g. p. 1065, 25): COEL. hist. 30 ut velites a sinistro cornu -antur, Gallis ... immittantur. CIC. fam. 16, 12, 3 ut -at Caesar praesidia ex iis locis, quae occupavit (LIV. 26, 20, 11. al.). CAES. Gall. 5, 43, 6 v. p. 269, 75. BELL. Afr. 70, 1 extremo agmine -to. SALL. hist. frg. 1, 141 stationes sub vineas -bat (FRONTIN. strat. 2, 6, 7). 2, 93 Romanus (exe)rcitus frumenti gra(tia) -tus in Vascones (LIV. 36, 9, 2 EVTR. 1, 15, 2). al. ② consilarii, ministri, familiares sim. (cf. p. 1065, 49): CIC. Verr. II 2, 81 consilio tuo dimisso, viris primariis qui in consilio ... esse solebant, -tis. *ibid.* -to consilio. al. SALL. Iug. 113, 3 rex adhibitis amicis ac statim inmutata voluntate -tis ceteris dicitur solus deliberasse. SVET. Tib. 56 a contubernio. MARCELL. dig. 28, 4, 3 (opp. postea: admitti rursus iussit). al. ③ custodes sim.: CIC. Att. 9, 1, 3 -tis sive omnino missis lictoribus meis. HOR. ars 161 custode -to (VAL. MAX. 9, 3, 7. STAT. Theb. 8, 55 c. -to [i. Cerbero]. al.; sim. -etur custodia:

SVET. Iul. 86, 1. COD. Iust. 5, 37, 22, 2° [a. 326]. PANEG. 2, 47, 3). SVET. Tib. 30 aeger comites a se -vit. al. ④ *arbitri, testes sim.*: CAES. Gall. 1, 19, 3 cotidianis interpretibus -tis. CIC. off. 3, 112 -tis ... arbitris (item abl. absol. : LIV. 2, 4, 5, 6, 33, 3. al. VAL. MAX. 5, 4, 3 SEN. benef. 2, 23, 2. al. CVRT. 5, 11, 4. al.; aliter: SEN. frg. 14 [Lact. inst. 6, 24, 17] quid ... arbitros -es? PORPH. Hor. epist. 1, 11, 26). NEP. Hann. 2, 4. OV. met. 6, 649 comites famulosque. PETRON. 131, 10 -tis omnibus. STAT. Theb. 8, 653 teste -to. al. ⑤ *pulli vel infantes, sc. a matre*: VARRO rust. 2, 4, 19 a peritis dimidia pars *porcorum* -eri solet. 2, 6, 4 a matre. 2, 7, 12 a lacte. frg. Non. p. 168, 3 oves minus idoneas (v. p. 866, 5). COLVM. 6, 21, 2. 6, 24, 5. PLIN. nat. 28, 72 quae *femina* iam infantem -verit (i. *desierit mammam dare*). ⑥ *quilibet (exempla selecta post HOR.)*: CIC. Verr. II 1, 38 ab se hominem atque ab exercitu suo -vit (sim. BELL. Afr. 54, 4 ignominiae causa ab exercitu meo te -o. NEP. Pel. 1, 3). 5, 82 ut ... -to atque ablegato viro ... solutiore animo ... secum illam uxorem haberet, si ... tamquam aemulum -visset (PLIN. epist. 6, 31, 5 IVST. 13, 4, 9). Sull. 28 (in *imag.*) quos *homines* ego a vestris cervicibus depuli, iudices, a meis non -vi. Cael. 36 -bo illum senem (sc. *quem praesentem finxi*). Att. 5, 21, 12 voco illos *debitores* ad me -to *creditore*. al. CAEL. Cic. fam. 8, 10, 2 *censet* alius ... Pompeium *ad Parthos* mittendum, alius ab urbe Pompeium non -endum. CAES. Gall. 1, 25, 1 ex conspectu -tis equis (SALL. Catil. 59, 1. item -entur *animalia*: CAES. civ. 1, 48, 6 pecora ... finitimae civitates longius -verant. CALP. ecl. 5, 7 greges a monte -tos. PS. QVINT. decl. 13, 4 -e, transfer *apes tuas*. al.). 5, 16, 2 cum *Britanni cedentes* paulum ab legionibus nostros *equites* -vissent. NEP. Ham. 2, 4 hostis a muris Karthaginis -vit (POMP. TROG. hist. Iust. 38, 4, 8). HOR. carm. 1, 28, 8 occidit ... Tithonus ... -tus in auras. OV. met. 8, 157 thalamis (-mo, -mi var. ll.) -ere pudorem, i. *Minotaurum*, multiplicique domo ... includere. 12, 535 *Lapitharum* partem fuga noxque -vit. 13, 100 nihil *gestum* est Diomede -to (*ferre i. q. sine Diomede* Bömer, comm. 1982, ad l.). LIV. 5, 2, 4 -tam ... et ablegatam ab urbe et ab re publica iuventutem (sc. *militiā*). S. C. de Pisone 40 Vononem ... longius -eri *noluit* Piso. TAC. ann. 2, 50, 3 ultra ducentissimum lapidem. FLOR. epit. 3, 6, 14 *Pompeius piratas* a conspectu longe -vit maris. et *saepe*.

b cum respectu arcenti, ab aditu impediendi (exempla probabiliora, cetera ad a): **α -entur res**: CATO agr. 33, 3 in *sulcis* viveradicem serito, umbram ab sulcis -eto crebroque fodito. COLVM. arb. 13 *paleis incensis* fumus nebulam et rubiginem -bit. LVCAN. 2, 620 hinc illinc montes ... opposuit natura mari flatusque -vit. PLIN. nat. 9, 184 *fulgent conchae* quaedam in tenebris -to lumine alio. al. **β -entur animantes** (osculum l. 44): CAES. Gall. 7, 8, 1 represso ... *duce hostium* et -to, quod intrare intra praesidia periculosum putabat. VARRO rust. 1, 2, 21 quo modo pecus -eri potest ab agro *eqs.*? (item -entur *animalia*: COLVM. 6, 27, 8 equos ... a feminis). HOR. carm. 3, 5, 43 *Regulus* fertur ... coniugis osculum parvosque natos ... ab se -visse (*de eadem* re: EVTR. 2, 25, 2 uxorem a complexu). OV. met. 13, 432 te ... pater Phrygiis ... -vit ab armis. SEN. suas. 5, 5 si Xerses -veris (sc. *morem ei gerendo*), inveniatur alius hostis. CYPRI. hab. virg. 17 *ne deus* te ... ad sua praemia ... venientem -at et excludat. IVST. 31, 5, 1 -to Hannibale a *consilio*. VEG. mil. 3, 20, 22 *militis* longissime ab adversariorum acie -e. al.

2 impulsu proprio vel sine agente externo; respicitur motus:
a hominum (Fortunae per prosopop. l. 66): **α active; obi. est:**
① *pron. refl. (nisi absol. LVCAN.; vix addas p. 1069, 71):* LVCAN. 3, 882 *homo vivus* non se dividit illim, sc. a *cadavere suo futuro*, nec -et satis a proiecto corpore (*respic. motus mente conceptus ut*: APVL. Socr. 3 p. 124 cum *sapientes* se vigore animi ... a c. <re> moverunt [restit. ex Aug. civ. 9, 16 p. 390, 1. 7]). BELL. Afr. 62, 3 *nauarchus* se longius a prospectu -vit. HOR. sat. 2, 1, 71 ubi se a volgo et scaena in secreta -orant *Scipio et Laelius* (cf. l. 72): CIC. Balb. 11 fuisse iudicem ... neminem, quin -ret oculos <et> se totum averteret (OV. met. 7, 256 arcanis o. -ere profanos. SVET. Tib. 42, 1 [in *imag.*] *Capreis* quasi civitatis o. -tis ... vitia ... profudit). OV. met. 9, 390 ex oculis *meis* -ete manus ([391 morientia lumina]. 13, 467 tactu ... viriles virgineo -ete m. VAL. MAX. 5, 10, 1 SEN. epist. 9, 7, 24, 5 *Scaevola* non ante -vit ... manum, quam *eqs.* [antea opp. inposuit]). PETRON. 125, 2 (in *imag.*) putabam ... a custodia mei -visse vultum Fortunam. ③ *ipse motus*: CLAVD. rapt. Pros. 1, 4 gressus -ete, profani.

β (medio)pass.: -entur *homines*: CATVLL. 63, 58 (loq. Attis) egone a mea -tā haec ferar in nemora domo? (nisi -ta ... nemora iungas, cf. p. 1073, 67sq.). VEG. mil. 2, 23, 7 ita ut *sagittarii* sexcentis pedibus -rentur a signo (sc. in *exercitatione*). -entur *partes corporis*: VAL. MAX. 1, 1, 8 (in *imag.*) nunquam -tos ab ... cultu caerimoniarum oculos *civitatis*. QVINT. inst. 11, 3, 159 *oratoris sint* brachia a latere modice -ta.

b rerum naturalium (non nisi [medio]pass.): -entur *imbres,*

tenebrae, nubes sim. (cf. p. 1064, 30sq.; *saepius in imag.*): LVCAN. 6, 957 tempestates (-tem *trad.*) terra caeloque coorta(e) in caelum terrasque -tae iure facessunt. HOR. carm. 4, 4, 7 iam nimbis *hiemalibus* -tis. LVCAN. 4, 68 incendere diem nubes oriente -tae (MAR. VICTOR. aleth. 1, 402 mentis n. -tā). 8, 45 *noctis* tenebris ... -tis. VET. LAT. cant. 2, 17 (Aug. serm. 19, 3) donec ... -rentur *umbrae noctis* ([gr. *κινηθῶσαν*, *Vulg.* inclinentur; *pendet* RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 184, 8]. EVSEB. GALLIC. hom. 5, 3 u. -etur, veritas repraesentatur). PRVD. cath. 6, 80 nebulis ... -tis. PROSP. carm. de ingratis. 446 nocte -ta cognovere deum. *cetera exempla*: MANIL. 1, 620 iam sole -to (sc. *occasu diurno*; aliter: PLIN. nat. 2, 186 [c. *respectu motus annui*] solstitii diebus accedente s. propius verticem mundi ..., ad brumam -to. cf. l. 54). CASSIOD. inst. 1, 29, 1 *amnis* adest ... et, cum vota compleverit, -tus abscedit (*quasi sponte sua*).

B laxius vergit ad notionem: **1 non (iam) adhibendi, non sumendi sim.;** -entur: **a varia:** PLAVT. Caec. frg. 7 (si *huc pertinet*) summoventur hostes, -entur lapides (CIC. Flacc. 97 vis absit, ferrum ac l. -antur). OV. am. 1, 14, 29 vim procul hinc, sc. a *capillo*, -e. medic. 41 Temesaea ... aera, i. *cymbala*. SEN. dial. 12, 12, 3 quibus *diebus locupletes* ... -to auro ... fictilibus utantur. APVL. met. 11, 2, 1 vetustae glandis ferino -to pabulo. CLAVD. 8, 617 tergo ... -vit verbera ... felix iniuria (sc. *ictus in manumissione servi*). **b ornamenta sim.:** CIC. orat. 78 (in *imag.*) -bitur omnis insignis *orationis* ornatus quasi margaritarum (*postea*: repellentur]. off. 1, 130 a forma -atur omnis viro non dignus o.). SEN. dial. 9, 9, 2 a nobis -ere pompam. VAL. CEM. hom. 20, 8 ornamentorum cultum. **c res in curatione evitandae:** CELS. 3, 1, 6 non statim condemnatur, si quid non statim profuit, minus vero -atur, si quid paulum saltem iuvat. 3, 19, 6 vino ... -to (MARCELL. med. 10, 17). 4, 12, 5 omnia acria atque acida -enda (5, 28, 2^b). al. PLIN. nat. 28, 233 *inlinitur* caseus ... oleo -to. al.

2 abolendi, e medio tollendi: **a -entur res (animal pro forma animalis l. 39):** **α tabulae, litterae sim.:** CIC. Verr. II 2, 173 *decumani* decernunt, ut eae litterae, quibus existimatio C. Verris laederetur, -rentur (2, 175 litteras ... de medio -ere potuerunt, fidem suam et religionem -ere non possunt, [ad *IIA1a*]. 3, 166. et *saepius in Verr.*). 2, 185 his inventis libellis ceteri -ti et diligentius sunt reconditi. **β variae:** OV. rem. 723 (ceras, -e; quid imagine muta carperis? (i. i. *imagines*, v. vol. III 853, 5sq.)). met. 6, 43 dea ... formam ... -vit anilem Palladaque exhibuit (-etur *forma in metamorphosi assumpta ut*: APVL. met. 3, 29, 7 si rursus asino -to prodire in Lucium). CELS. 5, 26, 30^a ut sanies *aqua calida* -atur (item *abluendo*: PRVD. cath. 2, 62 -tis sordibus). SEN. nat. 1, 6, 4 (*antea*: imago aboletur) nihil ... aliud ad ista, *quae in speculo apparent*, efficienda vel -enda opus est quam ostendi et abduci. HIST. Apoll. rec. A 37 ab ore ... barbam.

b -entur homines (sc. morte, occisione): CIC. Mil. 34 Clodio -to (*postea*: Clodi morte). NEP. Dion 7, 1 adversario -to (*antea*: illo interfecto). Hann. 10, 3 quem si -visset *eqs.* SEN. Herc. f. 1031 (*Amphitryon Herculi*) -e parentem. Tro. 206 illo *Achille* -to. LVCAN. 9, 223 *Magnum Pompeium* fortuna -vit. TAC. ann. 3, 8, 1 -to aemulo. al.

3 operiendi sim. (sc. -etur res, quae alia re interposita non apparet): CIC. off. 1, 127 quae ... natura occultavit (i. *prudenda*), eadem omnes, qui sana mente sunt, -ent ab oculis. AETNA 55 Iuppiter ... -et caligine mundum. OV. met. 4, 81 nocturnos *Aurora* -verat ignes (i. *stellas ut*: fast. 4, 679 tertia post *Hyadas* cum lux erit orta -tas. 6, 235. PALLAD. 1, 7, 3 *obiectum montis* -to ... sole). fast. 2, 493 -ent subeuntia nubila caelum. SEN. Herc. f. 858 *apud inferos* -ta luce (SIL. 13, 869).

II sine respectu motus localis (agitur de cogitatis, mente conceptis maxime sub A1b): **A usu communi; remotio fit:** **1 abolendo, impediendo, non faciendo, exercendo sim. vel facere, exercere sim. desinendo:** **a vario modo:** **α -entur quaelibet res:** ① *formae variae:* PLAVT. Stich. 309 fores facite ut pateant, -ete moram ([cf. p. 1067, 6]. item *imperat.*: CIC. Phil. 1, 26 denuntio vim, arma; -ete [alii post vim *interpungunt*; i. ad p. 1063, 60sq.]). OV. trist. 3, 7, 31 *desidiae* -e ... causas. SEN. Tro. 568 [*Vlixes Andromachae*] simulata -e verba. PALLAD. hist. mon. I 35, 17 p. 303^b -e ... iocos [gr. p. 104, 15 ἄπερς]. CIC. rep. 2, 27 *Numa* religionibus colendis operam addidit, sumptum -vit (leg. 2, 25). Brut. 48 *Lysiam* orationes ... scribere aliis coepisse, [artem] -visse (i. se) arte vel arte <se> temptavit Douglas, *Latomus* 16, 1957, 461, ut locus ad p. 1069, 53sq. pertineat). OV. met. 6, 493 curā -ente soporem. 13, 373 (loq. *Vlixes*) obstantia fata -vi ... et Pergama cepi. SEN. epist. 92, 10 quies nihil quidem ipsa praestabat animo, sed impedienda -bat. 94, 17 furoris causa -enda est (FRONTIN. aq. 88, 3 *Romae* [-tae sunt c.] *gravioris caeli* [i. Rodgers, *mutato verborum ordine*; v. app. crit.]. COD. Iust. 4, 29, 12 [a. 258]). SIL. 11, 176 *Romani* Sidicina ... bella -orunt. FILASTR. 118, 3 mortis ... poenam. AMBR. paenit. 2, 6, 50 ut mortem populi ... divina -ret misericordia (revov- var. l.). AVG. epist. 196, 16 observationes ... apud Christianos

abolitas -tasque (cf. l. 10). al. ② p.p.p. in abl. absol.: CIC. de orat. 1, 260 -tis ... ceteris studiis ... in hoc uno opere ... urgueatur orator. fam. 7, 11, 3 -to ioco tibi hoc ... praecipio, ut eqs. (SEN. contr. 2, 3, 19 APVL. met. 1, 21, 4. cf. p. 1066, 64). al. SEN. epist. 26, 5 -tis strophis ac fucis. 99, 21 in funere -ta omni lugentium scaena. QVINT. inst. 8 prooem. 3 -ta refutandi cetera praecepta mora. 12, 1, 39 quale genus causae -ta ratione honesta non recipisset orator. 12, 11, 30 qua maiestate orandi -ta muta sunt omnia. APVL. met. 10, 6, 3 -to iudicandi taedio et accusationis manifestis probationibus eqs. (EVSEB. GALLIC. hom. 4, 5 l. 153. 42, 9 l. 142). AVG. in Rom. 59, 3 -tis ... multiplicibus sacramentis Iudaeorum. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 174 medicamen ... moderatione accedente somnos faciles facit, -tā gravedine(m). al.

β -entur affectus, mores, status, facultates animi vel corporis (praepos. in c. acc. indicat condicionem, quae rei -tae succedit, l. 27): RHET. Her. 2, 19, 28 consuetudo peccandi maleficii suscipiendi -bat dubitationem (AVG. in euang. Ioh. 121, 5 [spectat ad Ioh. 20, 28] -tā d. Thomae). CIC. Cluent. 81 invidiā -tā (CVLEX 73 i. ... et fraude -ta. APVL. apol. 95, 4). off. 1, 157 magnitudo animi -tā communitate (comitate codd. plerique) coniunctioneque humana feritas sit eqs. 2, 63 temeritate ... -tā gratissima est liberalitas. Att. 10, 16, 6 quartana febri cares et novum, morbum -visti ([i. nedum var. l., non modo con. Lambinus]. item -etur morbus: IVVENC. 2, 7 tanto languore mentis -to. MARCELL. med. 5, 3 hac curatione ... lippitudo -bitur. al.). SALL. Iug. 85, 45 (loq. Marius) Quirites, omnia vitia ducum priorum -vistis, avaritiam, inperitiam eqs. 87, 4 -to metu (LIV. 2, 2, 7. VELL. 2, 1, 1 -to Carthaginis m. sublataque imperii aemula. al.). CVLEX 198 pastor erat tardus (s)omni languore -ti (-to codd.). SEN. contr. exc. 8, 4, 1 summam infelicitatum suarum in hoc -vit, quod existimabat licere misero mori (i. se occidere). CELS. 3, 18, 18 -endi sunt terrores et potius bona spes offerenda, sc. insanienti. SEN. dial. 4, 13, 3 debet ira -eri ..., tota dimittatur (5, 16, 1. 5, 42, 1 iram ... ex toto -amus). 5, 39, 3 quies -bit omnia ultionis instrumenta. al. LVCAN. 6, 155 pietate -ta. 6, 229 a voltu penitus virtute -ta. SIL. 10, 640 procul maerore -to. PS. QVINT. decl. 5, 10 -e ... indignationem. 12, 23 -e hanc spem. APVL. apol. 43, 3 posse animum humanum ... paulisper -ta corporis memoria ... redire ad naturam suam immortalem. IVVENC. 4, 273 (sec. Matth. 25, 35) iustorum plebes potu ... sitim mihi ... -vit. al.

γ -entur verba eorumve partes vel qualitates, sententiae (cf. p. 1070, 34): CIC. Phil. 8, 1 cum re viderent omnes esse bellum, quidamque id verbum -endum arbitrarentur (part. 23). Att. 6, 1, 11 -endum ... censeo illud 'dissimulantem'. SEN. epist. 83, 16 declamationes istas de medio -amus: '...'. QVINT. inst. 1, 5, 33 -tis ... omnibus ... vitiiis in dicendo erit ... ὀρθοπέπεια. 1, 7, 4 ut 'ex' praepositionem si verbum sequeretur 'specto', adiecta ... s littera, si 'pecto' -ta scriberemus (item opp. adicere: DIOM. gramm. I 304, 19. 305, 20; sim. opp. adponere: CHAR. gramm. p. 188, 19 [syn. l. 23 sublata]. al.; ceterum e. g. MAR. VICTORIN. gramm. VI 6, 2 his l. omnibus ... -tis latinae linguae reliquis XVII posse satisfacere). al. PS. APVL. herm. 7 p. 272 si quis propositioni assentiri se dicit, fit acceptio -ta interrogatione. TERT. castit. 3, 9 abstulisti et -visti condicionem comparationis. al.

δ cogitatione, argumentis sim., sc. -etur, quod reicitur, esse negatur: α in contextu indicatur, quid fieret, si aliquid vel aliquis non exstaret vel exstare desineret: ① p.p.p. in abl. absol.: CIC. Catil. 4, 8 his suppliciiis post mortem futuris -tis non esse mortem ipsam pertimescendam. Mur. 13 relinquis (i. non commemoras) illa, quibus -tis hoc saltandi vitium omnino esse non potest. fin. 4, 69 officia ... tollebantur delecto omni et discrimine -to, quae esse (non) poterant rebus omnibus ... exaequatis. Tim. 3 nullius ... rei, causa -ta, reperiri origo potest (gr. 28⁴ χωρὶς αἰτίου). al. SEN. epist. 65, 6 inter causas facti operis esse numerandum quo -to factum non esset. al. QVINT. inst. 5, 10, 67 (illustratur argumentum ex remotione) 'hic servus ... aut verna tuus est aut emptus ... aut alienus': deinde -tis prioribus supererit 'alienus'. VAL. dig. 36, 1, 69, 1 -ta postulatione mea. GAIUS inst. 1, 78 filius peregrini -ta ea lege diversam condicionem sequi deb(uisset) (ibid. iterum). APVL. Plat. 1, 8 p. 198 (cum) septem locorum motus habeantur ..., sex ... -tis, haec, una, sc. circularis, mundo relicta est eqs. (cf. Plat. Tim. 34⁴ ἀπειλεν [sc. ὁ θεός]. fort. obversatur vox fem. ζήνησις vel subauditur via). PS. PROSP. carm. de prov. 155 deo factore -to. al. ② formae variae: SEN. Tro. 1019 sq. (1018 tolle felices) -ete multo divites auro, -ete centum rura qui scindunt opulenta bubus, pauperi surgent animi iacentes; est miser nemo nisi comparatus (-eto bis in var. l.). QVINT. decl. 268, 23 (loq. medicus) -am medicinam; tu, philosophe, consolaberis aegrotos? CLAUD. DON. Aen. 1, 305 p. 66, 27 -enda sunt interposita ... et erit una narratio (postea: retractis mediis).

β cetera exempla: CIC. Catil. 4, 7 Caesar mortis poenam -et, sc. dissuadendo. VAL. MAX. 2, 6, 12 -atur ... naturalis omnium animalium

dulcedo vitae ..., si ... beatior finis reperietur, sc. quam ortus. QVINT. inst. 3, 6, 67 quartum statum generalem ... intellego posse -eri. al. CONC. I 3 vers. Tur. p. 64, 9 haereticum sanctorum patrum -entem dogmata (gr. I 1, 2 p. 32, 17 παρασαλεύσαντα). al.

ε lege, iure, iussu imperatoris sim.: CIC. har. resp. 58 Clodius censuram exstinxit, intercessionem -vit, auspicia delevit. PLIN. paneg. 38, 7 tu ..., Caesar, illam exceptionem -visti '...' (cf. PAPIN. frg. Vat. 259 morte Cincii -etur [i. exceptio legis Cinciae]). VLP. dig. 39, 6, 7 si aliquis mortis causa donaverit et poena fuerit capitis affectus, -etur donatio ut imperfecta (LEX Burg. Rom. 1, 1 de -endis d. [spectat ad titulum Cod. Theod. 8, 13 de revocandis d.]. 1, 2). PAVL. dig. 20, 6, 12, 1 cum ius petitoris -atur soluto pignore. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10 paene nulla erit accusatio, quam temporis spatium ... omnimodo -ret. AVR. VICT. Caes. 41, 4 ut Constantinus ... vetus ... supplicium ... primus -verit. COD. Theod. 2, 19, 2 -ere ... testamenta inofficiosa ([cf. usum absol. INTERPR. ad l. potest -ere praetermissa mater]. INTERPR. novell. Theod. 16 -to priore t. COD. Iust. 3, 28, 34, 1). CASSIOD. hist. 2, 18, 15 Constantinus -vit ... monomachias (gr. Socrat. 1, 18, 1 πᾶν). 10, 2, 1 Honorius ... ludum gladiatorum ... Romae -vit (gr. Theodoret. 5, 26, 1 κατέλυσεν). et saepius.

ζ seiungendo, separando, dissociando sim.: α pro obi. sunt animantes eorumve animi sim., qui -entur: α impulsu externo vel sine voluntate sua: ① exempla varia; -etur aliquis: ② a quolibet re, actione (sive iam incepta sive impedita sive omnino denegata; actionem indicat inf. l. 39): TER. Hec. 22 (loq. prologus) poetam restitui in locum prope iam -tum iniuria advorsarium ab studio atque ... arte musica (cf. p. 1062, 72). RHET. Her. 3, 23, 38 cur volumus ab industria quemquam -ere, ut ... nos illi omnia parata ... tradamus? CIC. Verr. II 4, 10 quae fuit causa, cur maiores ... nos in provinciis ab emptionibus -rent? (COD. Theod. 3, 1, 6). 5, 99 a quo cibo, sc. comedendo, maiores eorum Siculorum ceteros quoque frugibus inventis -verunt. Mur. 10 si me tua familiaritas ab hac causa, sc. agenda, -visset (Att. 1, 13, 3). Cato 22 ut ... illum Sophoclem quasi desipientem a re familiaris, sc. administranda, -rent iudices. NEP. Eum. 5, 4 quo libentius iumentum et cibo uteretur et a corporis motu non -retur. SEN. contr. 1, 2, 8 piratas a stupris. SEN. benef. 5, 3, 1 ab ... certaminibus. dial. 4, 21, 8 longe ... ab adsentatione pueritia -enda est. APVL. Socr. 6 p. 132 non deos, illos a cura, rerum humanarum, sed contrectatione sola -vi (sc. cogitatione; Scioppius, illa sacra trad.). LVCIF. Athan. 1, 24 l. 15 te a tanto ... scelere. HESYCH. in lev. 22, 14 p. 1071^c ipse sermo Christi ... -et ... nos ... carnale quippiam ... de sanctis, i. victimis, arbitrari.

al. ③ a re vel homine, cui studere, favere desinit: RHET. Her. 4, 15, 22 utrum animos sociorum ab re publica -bas et abalienabas, an non? PS. SALL. in Tull. 4 Cicero neque terrore neque gratia -etur, a vero, (Reitzenstein, aliud trad., ab iudicio) Vretska). PAVL. FEST. p. 25 abalienatus dicitur, quem quis a se -verit. ④ ab affectu, statu, condicione: RHET. Her. 4, 37, 49 (absol.) ut ... laus ab iracundia et molestia -at, ... licentia ab errato deterreat. LVCR. 5, 350 illi, quos a vita natura -vit. SEN. Aug. 40, 4 servos ... multis difficultatibus a libertate ... -visse eqs. (i. impedisse, ne liberarentur). AVG. civ. 22, 24 p. 610, 17 deus eam naturam humanam non -vit a sua potestate (postea: alienarit). CASSIOD. Ios. antiq. 10, 113 p. 289 a ... servitio nos ... -bunt Persae (gr. πάσσοσι ... ἡμᾶς ... τῆς ... δουλείας). ARATOR act. 1, 467 aegri dubia ... a morte -ti. al. ⑤ a genere, ad quod pertinere negatur: CIC. ac. 2, 74 ab iis philosophis certi generis aiebas -endum esse Socratem et Platonem (spectat ad 2, 15 quorum e numero tollendus est ... Plato eqs.). ARNOB. nat. 3, 31 nullus deus est ... Neptunus atque ita tollitur et -etur e medio Stygii frater Iovis. ⑥ a quolibet officio, munere (cf. l. 71 sqq. p. 1069, 3 sqq. 17 sqq. 33 sqq. 60): TAC. ann. 12, 41, 2 qui centurionum ... sortem Britannici miserabantur, -ti[s] sunt fictis causis. SVET. gramm. 16, 1 Q. Caecilius Epirota ... cum filiam patroni ... doceret, suspectus in ea et ob hoc -tus eqs. SCAEV. dig. 33, 1, 13 pr. propter fraudem ... a negotiis. CALL. dig. 2, 13, 12 feminae -tae videntur ab officio argentarii (HIST. AVG. Opil. 4, 3. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 79 nutrix epileptica erit ab o. -enda. cf. l. 74 sq. p. 1069, 36 et abl. nudum: PAVL. dig. 48, 3, 8 carceri praepositus ... ob negligentiam -endus est o. COD. Iust. 1, 4, 15 [a. 468] advocacionis o.). al.

⑦ in re publica: ⑧ indicatur, unde aliquis (aliquid) -atur: CIC. Verr. II 3, 2 ab re publica civem improbum -et (har. resp. 50 de orat. 2, 56 a re p. -tus atque ... in exilium pulsus. Phil. 13, 31. SENT. trib. pl. [Ascon. Mil. p. 40, 25; a. 58 a Chr.]. CAES. civ. 3, 21, 3 LIV. 5, 11, 11. ASCON. Mil. p. 45, 15 Milonis ... audaciam (remo)veri a re p. utile visum est [restit. Baiter]. TAC. ann. 16, 7, 2. al.; aliter l. 41). ad Q. fr. 2, 5, 3 consul tribunum plebis a legibus, sc. ferendis, -vit. SVET. Tib. 35, 2, e, quaestura (v. app. crit.). DECL. in Catil. 71 e senatu (PAPIN. dig. 1, 9, 9 a s. MOD. dig. 1, 9, 3 senatorem ... -tum s. capite non minui). VLP. dig. 50, 17, 2 pr. feminae ab omnibus officiis civilibus vel publicis -tae sunt (COD. Iust. 12, 57, 12, 3 [a. 436] a provincialibus o.). VET. LAT. I Macc. 11, 63 (rec. V) a

negotio regni (gr. μεταστήσαι, rec. L, X amovere, B avocare). COD. Iust. 12, 19, 7, 4 (a. 443/4?) de suo gradu. al. **ⓑ** *cetera exempla (obi saepius officium amissum indicat)*: SVET. Vit. 2, 2 secerni minus idoneos senatores -erique placuit. al. AVR. VICT. Caes. 2, 3 (sim. Ps. AVR. VICT. epit. 2, 8) -to rege Archelao (AMM. 28, 5, 14. MART. CAP. 6, 698 *Indi regem* ..., si in regno prolem susceperit, -ent). COD. Theod. 13, 9, 6 (*absol.*) iudex ... multandi -endi proscribendi habeat potestatem. 14, 4, 3 -tis officialibus praefecturae urbanae.

ⓓ *in iure; -entur*: **Ⓐ** *petitores, accusatores, procuratores sim.*: SEN. benef. 6, 27, 6 si accusatorem submitteres, quem deinde -res. GAIUS dig. 44, 4, 6 si opera creditoris acciderit, ut debitor pecuniam ... perderet, exceptione doli mali creditor -bitur (COD. Iust. 8, 25, 2 [a. 208]). VLP. dig. 4, 8, 23 pr. al.; cf. 50, 17, 13 per exceptionem a petitione). VLP. dig. 3, 1, 1, 6 a postulando. 5, 2, 8, 15 hunc puto -endum a querella *inofficiosi testamenti (postea: non admittendum)*. 38, 2, 14 pr. (syn. I excludi). MOD. dig. 5, 2, 12, 2 *filii* praescriptione -endus non est (*postea: repellendus*). al. **Ⓑ** *tutores, curatores sim.*: a tutela -ere: IVLIAN. dig. 27, 4, 4 POMPON. dig. 26, 8, 4. GAIUS inst. 1, 182 si tutor ... suspectus a t. -tus sit (PAVL. dig. 27, 1, 35 INST. Iust. 1, 22, 6. al.; cf. l. 22). *et saepe*. *cetera exempla*: IVLIAN. dig. 27, 10, 7, 2 cum dementis curatorem ... proconsul -verit a bonis. PAPIN. dig. 26, 10, 10 decreto praetoris ut suspectus -tus (VLP. dig. 26, 1, 14, 4. *et saepe*; cf. l. 19). VLP. dig. 26, 10, 3, 18 ob segnitiam. *et saepe*. **Ⓒ** *heredes, legatarii*: PAPIN. dig. 28, 6, 12 liberos ... ab hereditate. VLP. dig. 28, 2, 3, 4 inter duos ... gradus exheredatus ab utroque -tus est. 38, 17, 2, 47 matre -ta. PAVL. dig. 34, 9, 5, 16 a legato. al. **Ⓓ** *varii*: COD. Iust. 9, 9, 18, 1 (a. 258) crimen ... stupri, a quo tu -ta es, quod uxorem te esse credebas. 3, 1, 13, 8 eo -endo alter iudex ... subrogetur (cf. 3, 1, 18 ne et datus iudex -atur et alter non eligatur [INTERPR. cod. Theod. 1, 34, 3]). 3, 2, 3 pr. -ere ab executione eos *executores*.

Ⓔ *in religione (christiana praeter l. 33. 40)*: **Ⓐ** *-entur homines: a sacris faciendis*: PS. AVR. VICT. orig. 6, 7 ab ea re divina feminae in totum -tae sunt. *ab officio*: AMM. 15, 7, 7 Athanasium episcopum ... *synodus* -vit a sacramento, quod obtinebat (*de eodem*: SVLP. Sev. chron. 2, 36, 4 Arriani ... A. -ere cupiebant). CONC. Hippon. a. 393 p. 21 l. 30 ab lectionis officio (Carth. a. 419 p. 108 l. 258 ab ecclesiastico ... o. al.). VITA Hil. Arel. 21 l. 13 sq. ut quem scripturarum regulae -bant, voluntate propria se -ere, deberet (l. -eri cod.; *pertinet ad l. 63 sqq.*). CASIOD. hist. 6, 29, 8 (*Julianus imp. ad pontificem Galatae*) *sacerdotes* festinanter a sacerdotali ministerio -e, nisi eqs. (gr. *Sozom. 5, 16, 7 ἀποστήσω*). al. *ab ipsa ecclesia eiusve ritibus*: AMBR. paenit. 1, 15, 78 a communione sacra (AVG. c. Pelag. 4, 9, 26 p. 553, 7 a corporis Christi c. GREG. TVR. vit. patr. 17, 1 p. 729, 1). COD. Theod. 16, 2, 41 episcopus ... maculatos ab ecclesia venerabili aequum est -eri. **Ⓑ** *-entur dei (Christus l. 48), quibus denegatur: cultus*: AVG. civ. 2, 29 p. 96, 22 ut deus a te -at illos deos (sc. *paganorum; alloq. Romam, ut ibid.* p. 97, 7 isti dei a tua pietate -antur purgatione christiana). *natura quaedam (sc. cogitatione)*: CONC. I 5 p. 277, 37 si ... humanis eum *Christum* -remus et rebus et verbis, nullo modo discernemur ab eis haereticis, qui eqs. (gr. I 1, 6 p. 139, 8 ἀποστήσωμεν).

ⓑ *impulsu proprio (sive quis a re iam incepta desistit sive rem omnino non attingit)*: **Ⓐ** *obi. est pron. refl. (nisi absol. l. 62. 66. 69); aliquis se -et*: **Ⓐ** *a rebus, sc.: ab actione vel consilio*: CIC. Cluent. 43 cum se ab omni eius modi negotio -visset (off. 1, 69 a n. publicis). orat. 5 ne opifices quidem se ab artibus suis -verunt (l. om. codd. plerique; cf. p. 1066, 67). PLANC. Cic. fam. 10, 18, 2 si ... a certamine belli ... me -vissem (cf. FLOR. epit. 2, 18, 4 se ab omni bellorum contagione. GELL. 2, 12, 2 se procul a seditione et civili pugna). NEP. Att. 8, 4 a talibus se consiliis. OV. met. 3, 645 me ... ministerio navis gubernandae ... -vi (COD. Theod. 8, 5, 23 pr. ab omnium se ... officiorum m.). LACT. inst. 6, 10, 24 qui se a praestando auxilio -et, etiam ab accipiendo -at necesse est. GREG. M. epist. 1, 59 l. 19 ab ecclesiae se laesione (l. om. in var. l.; *del. Norberg, Synt. Forsch., 1943, 184*). al. *a variis (adde l. 38)*: CIC. leg. agr. 2, 22 -e te a suspicione alicuius tui commodi. Lael. 77 ab amicitia Q. Pompei ... se -verat ... Scipio. LVCR. 3, 69 unde, *sc. ex paupertate*, homines dum se ... effugisse volunt longe longaque -osse (*de structura v. Bailey, comm. 1947, ad l.*). SEN. contr. 1, 7, 16 *retor quidam* totum se ab istis -vit coloribus. AVELL. 104, 17 (qui autem se) ab eorum *haereticorum* ... non societate -verit, sciat eqs. (l. Hartel; quia si *trad., quod def. Norberg, Erasos 39, 1941, 117 sq. ut usum intrans.*). **Ⓑ** *ab homine familiaris (cf. l. 64. 68)*: CIC. Att. 4, 8^a, 3 quid sit, quod se a me -v(er)it, si modo -vit, ignoro (*vix ad p. 1065, 53 sqq.*).

Ⓒ *obi. est subst.*: CIC. ac. 2, 6 non ... operam nostram umquam a populari coetu -vimus. VVLG. prov. 4, 24 -e a te os pravum et detrahentia labia sint procul a te.

Ⓓ *mediopass.*: AMM. 19, 8, 2 *neuter exercitus* a studio propugnationem -batur. ACT. Petr. 8 nos non -ti fuissetus a sancta fide dei. *actionem interruptam indicat inf.*: NOVELL. Iust. 82, 8 si quis ... iudicium -atur iudicare (gr. *παύσατο [-ovto codd.] τοῦ δικάζειν*).

ⓑ *pro obi. sunt res (nonnulla vergunt ad l, sc. ubi id, quod pro obi. ponitur, exstare desinit)*: **Ⓐ** *quae -entur de animantibus*: **Ⓐ** *-et aliquis aliquid de se ipso*: CIC. Verr. II 3, 136 illam suspicionem ... ab sese -ere (HIST. AVG. Opil. 7, 5). ad Q. fr. 3, 5, 1 *me oratorum sermonem* in illis nostris libris (*de orat.*) ... belle a me -visse, ad eos tamen rettulisse, quos eqs. OV. met. 12, 626 *Agamemnon* a se ... onus invidiamque -vit (AVG. nat. et grat. 53, 62). LIV. 28, 44, 1 ab se -to periculo. 39, 34, 6 ab se culpam. SEN. epist. 117, 21 (*antea: procul a me repellam*) quomodo istas calamitates -am, quae ad me intruperunt eqs. al.

Ⓒ *-et aliquis aliquid de aliis animantibus*: **Ⓐ** *-ent homines*: CIC. ad Q. fr. 2, 2, 3 (*antea: obtinere causam Lentulus videbatur*) res a Lentulo -ta videtur esse cum magno meo dolore. COD. Theod. 11, 16, 23 ab inlustribus personis sordida munera. AVELL. 84, 28 (= COD. Iust. 1, 1, 8, 35; *papa ad Iustinianum Aug.*) ut ... *monachis* in nostra communione receptis (-pti var. l.) indignationis vestrae -atis (mov- var. l.) aculeos. al. *cogitatione*: TERT. adv. Marc. 1, 25, 3 Marcion -vit ab illo *deo* severitates eqs. ARNOB. nat. 2, 52 cum *Plato* hominis fictionem deo -vit a maximo et ad minores ... transtulit. AVG. civ. 13, 19 p. 582, 27 *Porphyrum* ... ab animis humanis -visse corpora bestiarum. **Ⓑ** *-ent dei (imperat. praeter l. 27. 29; in VET. LAT. resp. gr. ἀριστάνα, cod. 300. al. et Vulg. amovere, nisi aliud indicavimus)*: OV. epist. 13, 49 di, precor, a nobis omen -ete sinistrum (SACR. Leon. 1102 omnes ... a n. -e pravitates et ... depelle nequitiis). SEN. dial. 1, 6, 1 *deus* omnia mala ab illis *bonis viris* -vit. VET. LAT. psalm. 38, 11 (cod. 136) -e a me flagella mea (65, 20 [*ibid.*] non -vit ... misericordiam suam a me. 118, 22 [*ibid.*] spretionem [*gr. περιέλε, cod. 300. al. et Vulg. aufer.*] 118, 29 [*ibid.*] viam iniquam).

ⓑ *quae -entur de rebus*: CIC. inv. 2, 93 (*antea: demovebat*) ab eius officio ac potestate, qui accusatur, ... factum -endo (QVINT. inst. 6, 5, 10 *Cicero* f. ... a voluntate Milonis -vit [*vergit ad p. 1071, 10*]). de orat. 2, 309 *argumenta quaedam* secerni arbitror oportere atque ex oratione -eri (cf. p. 1067, 37 sqq.). orat. 183 a modis quibusdam cantu -to soluta esse videtur oratio (*postea: quos poetas cum cantu spoliaveris*). leg. 2, 62 sump-tus et luctum -ere a deorum Manium iure. off. 3, 37 ex omni deliberatione ... occultandi spes opinioque -enda est. al. RVT. LVP. 1, 20 maior vis legis nostrum auxilium ab illius *amici* periculo -vit. SEN. Ag. 663 (*Cassandra Troadibus*) vestra ... lugete ... funera ...; cladibus questūs meis -ete. QVINT. inst. 9, 4, 123 'o callidos homines' *membrum orationis* perfectum est, sed -tum a ceteris vim non habet. al. PLIN. paneg. 54, 2 tu procul a tui cultu ludicras artes -visti. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 6 *imperatores* fiscum -verunt a tota harena (*i. vectigal gladiatorum sustulerunt*). AVG. civ. 13, 18 p. 580, 31 (*respic. Plato Tim. 45^b*) si dii minores ... potuerunt ... ab igne -ere urendi qualitatem, lucendi relinquere eqs. al.

ⓓ *non considerando, non respiciendo sim.*: **Ⓐ** *p. p. in abl. absol.*: *-tis rebus*: RHET. Her. 4, 2, 4 quodsi illorum *Graecorum* auctoritate -ta res omnes volent cum re comparare, intelligent eqs. (cf. l. 64). CIC. Planc. 39 -ta ratione illa, quam in decernendo secuti sumus (MANIL. 2, 785). de orat. 1, 35 -to foro, contione, iudiciis, senatu. al. LIV. 38, 47, 10 -ta universae gentis infamia atque invidia. SEN. benef. 4, 11, 5 ubi -tis utilitatibus *dandi* solum ante oculos honestum stetit (PANEG. 3, 2, 1 -tis u. tuis). epist. 95, 54 aestimemus singulā fama -ta. al. LVCAN. 9, 594 si successu nuda -to inspicitur virtus. al. *-tis hominibus*: CIC. S. Rosc. 130 ego haec a Chrysogono ..., -to Sex. Roscio, quaero eqs. Caecin. 104 Cael. 32. LVCAN. 7, 585 *Caesaris milites* caedunt ... summos ... hominum te, Magne, -to. 7, 664 (*loq. Pompeius*) exiguae clades sumus orbe -to? **ⓑ** *cetera exempla (saepius imperat. vel con. iuss.)*: *-entur homines*: CIC. Verr. II 3, 34 -ete Siculum magistratum. Sest. 106 si operas conductorum -veris. Lael. 32 hos *philosophos* ... ab hoc sermone -amus. HIL. coll. antiar. p. 81, 5 tot sanctos ... -ere (gr. p. 81, 15 ὑπεριδείν [*παρ-ιδείν var. l.*], altera vers. *Cassiod. hist. 5, 21, 4* despiceret). *-entur res*: CIC. Cluent. 124 hoc quaeramus verum sit an falsum: -antur auctoritates censoriae, tollatur id ex causa, quod in causa non est. Mur. 67 tolle mihi e causa nomen Catonis, -e vim, praetermitte auctoritatem eqs. (l. con. Clark, in et ac singuli codd., om. cett.). al. DICTVM Cic. Suet. Iul. 49, 3 (*ad Caesarem*) -e ... istaec, *quae dixisti*, ... quando notum est, ... quid illi regi tute dederis (*de re v. p. 740, 35 sqq.*). SEN. epist. 26, 6 -e existimationem hominum ..., -e studia tota vita tractata. 89, 11 sq. Epicurei ... *rationalem philosophiae partem* -verunt ...; (12) Cyrenaiici naturalia ... sustulerunt ..., sed ..., quae -ent, alter inducunt. QVINT. decl. 301, 14 hinc ... -e, quod tu fecisti (*i. raptum puellae*). PANEG. 11, 8, 4 -amus istinc fabulas imperitorum. AVG. serm. 47, 17 l. 500 prorsus omnia -o, quae in vos dici possunt; omitto ebriositates vestras eqs. al.

B usu tecnico: **1 in arte rhetorica respicitur:** *remotio criminis* (v. p. 1061, 45sq.): RHET. Her. 2, 17, 26 cum ab nobis crimen -ere volumus, aut in rem aut in hominem nostri peccati causam conferemus (CIC. inv. 1, 15 p. 1061, 55 [inde MART. CAP. 5, 456]. BOETH. diff. top. 4, 7, 25 p. 1210^A). CIC. inv. 2, 86 p. 1061, 57. QVINT. inst. 9, 2, 4 -ere a se, in alium traicere (*absol. ut:* MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 143. FORTVN. rhet. 1, 16 aut in personam -emus aut in rem. *et bis ibid.*). SCHOL. Cic. Bob. p. 159, 30 quidquid esset reprehensionis, (κατὰ μετάστασιν) -etur in ... Caesarem (*suppl. Brakman*). *al. purgatio* (v. vol. X 2, 2677, 51sq.; *huc vergit p. 1070, 33*): CIC. inv. 1, 15 purgatio est, cum factum conceditur, culpa -etur. **2 in arte arithmetica respicitur deductio:** VARRO rust. 1, 18, 5 non video ... de XIII mancipiis ... si vilicum et vilicam -vero, quem ad modum ex undecim sextam partem demam. HOR. ars 327 si de quincunce -ta est uncia, quid superat? AVSON. 14, 24 (368 S.), 20 dextans non retinet nomen sextante -to. AVG. civ. 15, 20 p. 103, 25.

appendix syntactica et stilistica: **1 de usu act. et pass.:** *act. absolute e. g. l. 6sq. p. 1063, 63. 1068, 15. 45. 1069, 7, mediopass. p. 1065, 69 sqq. 1070, 1sqq.; pro obi. ponitur pron. refl. e. g. p. 1065, 53sqq. 1069, 52sqq.*

2 accedunt additamenta indicantia: **a unde:** *praepos. ab saepissime (c. pron. refl. e. g. p. 1064, 1. 1065, 13. 45. 1068, 44. 1069, 74. 1070, 8sqq.), rarius de (e. g. l. 12. p. 1069, 2; de medio p. 1063, 66. 1066, 33. 1067, 40), ex (e. g. p. 1064, 17. 64. 1070, 37); abl. nudus e. g. p. 1064, 16. 1068, 63sq. 1069, 59. 1070, 40; adv. e. g. p. 1066, 17. 1069, 65. 1070, 72sq.; cf. dat. commodi p. 1067, 36, inf. indicans actionem impeditam vel finitam p. 1068, 39. 1070, 4. **b quo intervallo:** *adv. e. g. longe p. 1065, 23. 33. 1068, 35. al., paulum p. 1063, 69. 1064, 8. 1065, 24, procul p. 1063, 64. 1069, 58. al.; acc. tot milia p. 1064, 4; abl. tot pedibus p. 1065, 71. **c quo:** *praepos. ad p. 1064, 3. 1066, 11, in c. acc. p. 1064, 5. 67. 1065, 58sq. 1066, 2. 1067, 27, sub c. acc. p. 1064, 66, ultra p. 1065, 32; abl. fine pro praepos. APVL. met. 2, 16, 4.***

3 fere pro syn. accedunt e. g. abolere p. 1066, 41, auferre p. 1063, 63. 1067, 48. al., depellere p. 1065, 17. 1070, 27 (cf. repellere p. 1066, 22. 1070, 12), dimittere p. 1064, 69. 1067, 30 (cf. omittere p. 1070, 75, praetermittere p. 1070, 66), dimovere HIST. AVG. Heliog. 15, 2 (cf. summovere *ibid. et p. 1066, 16*), excludere p. 1065, 48. 1069, 15, tollere p. 1063, 62. 1067, 25. 55. 1070, 65. al.

4 opp. maxime verba c. praeverbio ad-composita, e. g. addere p. 1066, 65 et AVG. civ. 15, 20 p. 103, 25, admittere p. 1064, 73. 1069, 15, admovere p. 1063, 65. 1064, 50, ceterum e. g. imponere p. 1064, 10. 1065, 66. al.; passivo -eri opp. accedere p. 1066, 11. 1067, 11.

p. p. p. ^{remotus}, -a, -um pro adi. vel subst. (v. p. 1072, 38. 1073, 3sqq. 11. 20 et sub IIIB). *de scriptura remmo- vel mensura rēmo- v. p. 1073, 70. NOT. Tir. 82, 90 -us. GLOSS. -um: absconsum. latens. -ius: longius (etiam adv. compar.). -iora: secretiora. legitur inde a GRACCHO, RHET. Her., CIC., VARRONE, LVCR. per totam latinitatem (compar. -ior in prosa orat. inde a CIC., SEN. philos., PLIN. nat. et rarius in versibus inde ab OV., superl. -issimus solum in prosa orat. inde a CIC. [16^{ies}], VELL., COLVM.). significatur id, quod (is, qui) alicunde distat, separatur, differt (magno fere intervallo; de divis, seiunctis sim e. g. p. 1072, 36. 40sq. 47. 1074, 4. 38). iuxta ponuntur voces notionis similis e. g. abditus p. 1073, 2. 1074, 53, distans PRVD. ham. 894 (cf. l. 55), secretus p. 1074, 17 et e. g. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 224, 19 SVLP. SEV. Mart. 10, 4, semotus LVCR. 4, 813, sepositus p. 1073, 39; opp. vel disting. e. g. propinquus p. 1074, 14 (cf. in propinquo p. 1074, 24), vicinus p. 1074, 6 (etiam distans) et VEG. mil. 1, 2, 4.*

I respicitur differentia, dissimilitudo, condicio aliena, non propinqua sim.: **A indicatur, unde (saepius ab omni re, e. g. p. 1072, 8. 10. 33):** **1 -i sunt homines vel dei eorumve animi, aetas, natura, vita, qualitates sim.:** **a a rebus, sc.:** **α a consuetudinibus, ab actionibus sim. (sc. fere quas ipsi non agunt, quibus non student; quibus non afficiuntur l. 63):** GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 5 cum putatis eos ab his rebus, sc. a pecunia petenda, -os esse. CIC. Verr. II 2, 160 homines ..., qui maxime ab iniuriis nostrorum magistratum -i consuerant esse. 3, 75 civitas summorum aratorum, -issimorum a foro, iudiciis, controversiis (cf. de orat. 2, 55 a causis forensibus. QVINT. decl. 298, 1 ego non a forensi contentione solum, sed ab universa civitatis conversatione longe -us). 5, 70 homines ... a navigando rebusque maritimis -issimos. Cluent. 42 nihil tam -um ab accusatione quam Cluentius et natura et voluntate eqs. de orat. 1, 69 hominem (ab agro) -issimum Nicandrum (i. a rebus rusticis; vix ad IIIA1b). al. SEN. dial. 4, 27, 1 natura deorum tam longe -a ab aliena iniuria quam a sua. COLVM. 12, 1, 3 an vilica a vino, ab escis ..., a viris, -issima sit (i. ad b). al.

β a qualitate, condicione sim., cuius expertes sunt (saepe secundum naturam, indolem), sc.: **① a virtutibus sim.:** RHET. Her. 4, 20, 28 a sapientia est animus -us (LACT. inst. 5, 3, 17 longe). CIC. Font. 21

testibus ab religione -is. leg. agr. 2, 31 tu a Ti. Gracchi aequitate ac pudore longissime -us es. QVINT. inst. 2, 17, 3 quis est adeo non ab eruditione modo, sed a sensu -us hominis, ut eqs. al. **② a vitiis, malis moribus sim. (exempla post CIC. selecta; sexies per anaphoram POMER. 2, 21, 2 p. 467^B):** CIC. inv. 2, 36 cum animus ... fuerit ... a vitiis -issimus (HOR. ars 384). 2, 37 ut animus ... ab tali culpa -us esse videatur (Mur. 73). Verr. II 1, 106 tam -us ... a cupiditate. 2, 91 -issimus. fam. 13, 10, 3 PLIN. epist. 8, 6, 8). 4, 40 hominem ... ab omni non modo facinoris, verum etiam minimi errati suspicione -issimum (POLLIO Cic. fam. 10, 33, 3 longe -us ab omni s. futuri civilis tumultus. VAL. MAX. 8, 1 damn. 1 ab hac s. corruptionis procul -us). al. BALB. Cic. Att. 9, 7^b, 1 ab omni crudelitate. VAL. MAX. 1, 6, 12 Pompei pectus alioquin procul amentia -um. TERT. nat. 1, 16, 8 ab humana condicione (sc. corrupta). al. **③ a variis:** CIC. dom. 46 quorum vita -a ab honore populari ... est. fam. 15, 4, 13 -us et natura et ... doctrina ab inani laude ... vulgi. QVINT. inst. 10, 1, 57 tam procul ab eorum poetarum cognitione -us. TAC. dial. 13, 5 me ... -um a sollicitudinibus et curis eqs. APVL. Socr. 3 p. 123 quos deos Plato existimat naturas incorporalis ... (a) corporis contagione suapte natura -as. LACT. inst. 2, 4, 36 ab omni periculo ac metu (COD. Theod. 3, 17, 3 pr.). 3, 28, 16 philosophi adeo -issimi fuerunt ab ipsa veritate, ut eqs. al.

b ab hominibus vel a deo (adde p. 1071, 71): LVCR. 5, 839 androgynem ... utrimque, -um, sc. et a maribus et a feminis (i. Lachmann, (ut) utrumque codd.). HOR. sat. 1, 6, 18 nos ... a volgo longe longeque -os. PLIN. nat. 22, 136 Hippocrates tantum -us ab istis medicis, qui medicinam fame exercent. CLAVD. DON. Aen. 4, 625 p. 410, 24 Hannibal fuit Poenus a genere Didonis longe -issimus. AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 5, 5 ubi Manicheo conaris esse -ior, ibi efficeris eius adiutor. serm. 7, 7 qui ... deum digne intellexerit ..., longe se infra videt, longe -issimum, longe dissimilimum. al.

2 -ae sunt res variae: **a a quibuslibet rebus:** RHET. Her. 1, 8, 12 (sim. CIC. inv. 1, 27) genus narrationis ..., quod a causa civili -um est (CIC. inv. 1, 97 orationem a c. ... -am. Caecin. 11 ac. 2, 43). 4, 12, 17 sermonem purum ... ab omni vitio -um. CIC. inv. 2, 164 quod ut demonstratur, ... a brevitate praecipienda -um est. de orat. 1, 49 si Plato de rebus ab (ac var. l.) civilibus controversiis -issimis divinitus est locutus. off. 1, 63 scientia, quae est -a ab iustitia ([vertitur Plato Menex. 246^E ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης]. LACT. inst. 6, 12, 20). al. VARRO frg. Non. p. 363, 14 -issimum a discendo formido ac nimius timor eqs. ling. 9, 94 aliud si quid assumptum erit extrinsecus ..., non ... erit -um ab natura. LVCR. 2, 839 constare sine odore ullo quaedam sonituque -a. 5, 125 quid sit vitali motu sensuque -um. 6, 853 quod nimis a verast longe ratione -um (QVINT. inst. 9, 1, 4 v. vol. VI 1, 732, 5). NEP. praef. 5 instituta Graecorum apud nos ... humilia atque ab honestate -a ponuntur. OV. epist. 21, 164 Hymenaeus lacrimas ... cernit et a cultu multa -a suo. PAVL. FEST. p. 29 est ... atrum nigrum, id est a candore -um. VAL. MAX. 7, 4 praef. pars calliditatis ... ab omni reprehensione procul -a. SEN. epist. 58, 26 v. p. 658, 26. QVINT. inst. 2, 20, 7 quae artes a virtute sunt -ae. al. APVL. apol. 84, 3 a quo fato multum magia -a est vel potius omnino sublata. al.

b a consuetudine loquendi (cf. B1c): RHET. Her. 4, 7, 10 nomina rerum graeca, quae convertimus, ea -a sunt a consuetudine. CIC. de orat. 2, 306 si quid posueris ... genere ipso -um ab usu iudiciorum ac foro (QVINT. inst. 4, 2, 36 verbis ... non ... exquisitis et ab u. -is. al. AVG. civ. 2, 21 p. 83, 13 si ... hoc nomen ... ab u. nostrae locutionis est forte -ius [opp. vulgatum]).

c ab animantibus vel a facultate, qualitate sim. eorum; -um est: **α quod ab alicuius natura, indole sim. alienum est:** CIC. inv. 1, 103 id a feris ... hominibus et a barbaris gentibus et inmanibus bestiis esse -um. ad Q. fr. 1, 2, 10 haec sunt ... a prudentia tua -issima. al. HIRT. Gall. 8, 8, 1 ea ... consilia ... longe ... a temeritate barbarorum -a esse. SEN. benef. 4, 3, 3 quod, i. beneficium spe recipiendi dare, cum longe a dis -um sit eqs.

β quod effugit scientiam, notitiam, perceptionem hominum (sive omnium, sive vulgi sim.) vel dei: CIC. inv. 2, 67 naturae ... iura ... a vulgari intellegentia -iora sunt. de orat. 2, 357 res caecae et ab aspectu iudicio, -as (i. v. app. crit.; cf. LACT. opif. 10, 26 ab aspectu. TERT. paenit. 3, 10 a conspectu dei). LVCR. 5, 148 tenuis ... natura deum longeque -a sensibus ab nostris (AVG. civ. 11, 3 p. 464, 3. al.). PAVL. FEST. p. 16 genus sacrificii adeo -um a notitia vulgari, ut eqs. GELL. 4, 6, 9 a volgo -um (opp. antea: notum). APVL. mund. praef. p. 285 -arum ab oculis rerum investigationem (AVG. gen. ad litt. 1, 18 p. 27, 12 in rebus ... a nostris o. -issimis). al.

B non indicatur, unde: **1 usu communi; -a sunt:** **a argumenta ad rem parum atinentia:** CIC. inv. 1, 89 in ipso argumento vitium erit, si ... falsum erit, si commune ..., si -um eqs. (explicatur 1, 91 -um est, quod ultra quam satis est, petitur). SEN. epist. 121, 5 permitte mihi ea, quae paulo -iora videntur, excutere. **b intellectu difficilia, arcana**

sim.: Ov. fast. 3, 337 *Iuppiter* verum ambage -a abdidit. SEN. dial. 8, 5, 2 *quidam peregrinantur* una verumede ... cognoscendis aliquid abditum -umque. GELL. praef. 13 erunt ... in his commentariis ... paucula -iora (*item pro subst. neutr.*: 6, 17, 4 -iora gravioraque ... discere. ARNOB. nat. 2, 61 tam -a ... curare. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 125, 3). 8, 10 tit. -arum quaestionum ... nebulas. *al.* **c** *verba minus usitata* (cf. A2b): QVINT. inst. 8 proem. 31 *quidam* quaerunt aliquid, quod sit magis antiquum, -um, inopinatum. 10, 1, 31 verbis -ioribus (FRONTO p. 35, 21 GELL. 16, 9, 2. 18, 4, 6 priscorum ... et -orum ... v. medullas [opp. proculcata vulgo et protrita]. TER. MAVR. 296 v. si non appetita sunt nec -a plurimis, sed fere communis usūs). FRONTO p. 57, 27 (*subst. neutr.*) multo satius est vulgaribus et usitatis quam -is et requis(i)tis uti. *al.* **d** *varia*: PLIN. paneg. 39, 5 -ioris ... iamque deficientis affinitatis gradus ... vicesimam ... inferre non cogentur. AVSON. 11, 5 (195 S.), 25 spem -am (*i. quae impleri vix potest*).

2 *technice*: **a** *in arte rhet. dicitur de argumentorum loco, qui paratur sine arte, ἀτέχνως*: CIC. part. 6 quae genera locorum sine arte putantur, ea -a appello, ut testimonia (*opp. insita*). **b** *in philosophia Stoicorum, sc. vertitur ἀποπροηγμένα*: CIC. fin. 3, 52 -a (*neutr. plur. pro subst., syn. reiecta; v. vol. X 2, 778, 25 sqq.*).

II *respicitur distantia temporis sive praeteriti sive futuri*: a memoria: RHET. Her. 1, 8, 13 (*item fere* CIC. inv. 1, 27) historia est gesta res, sed ab aetatis nostrae m. -a (AVG. civ. 18, 40 p. 316, 24 de rebus gestis ab a. n. m. -issimis). CIC. inv. 1, 1 res ab nostra m. propter vetustatem -as. 1, 39. *cetera exempla*: TAC. dial. 8, 1 libentius ... novis et recentibus quam -is et obliuiteratis exemplis utor. ARNOB. nat. 4, 32 homines ... vetustatis -issimae vestigatores. AVG. civ. 13, 10 p. 567, 18 alter, cui vita brevior, habuit propius, alter, cui longior, -ius, quo ... ambo currebant, sc. ad mortem. conf. 12, 28, 38 gradatim -iore distantia per tempora et (locos) (ad III).

III *respicitur longinquitas loci, sc. -a sunt, quae intervallo spatii segregata, separata sunt (in imag. p. 1074, 15. 25)*: **A** *adi.*: **1** *indicatur (e contextu intellegitur l. 46. 49), unde*: **a** *-ae sunt res*:

a *ab hominibus eorumve conspectu*: CIC. Verr. II 3, 85 *Liparensium* civitas, tam procul a manibus tuis atque a conspectu -a, seiuncta a Sicilia eqs. (HYG. astr. 1, 5 AVG. civ. 22, 24 p. 614, 15). 5, 80 amoeno ... et ab arbitris -o loco (AVG. civ. 14, 18 p. 41, 20 cubile). CAES. Gall. 1, 31, 14 sedes -as a Germanis. BELL. Afr. 68, 1 (v. p. 744, 13). *al.* SAB. frg. Gell. 4, 9, 8 (v. p. 924, 6) -um ac sepositum a nobis (LACT. opif. 1, 15. *al.*).

al. **β** *a rebus locisve: -a sunt varia*: CIC. part. 36 *loci* maritimi an -i a mari (LIV. perioch. 49, 9 *locum* a m. x passuum ne minus -um. VELL. 2, 32, 5 in urbibus -oque m. loco [(a) m. *Gelenius*]. PLIN. nat. 3, 20 Valentia colonia III p(assuum) a m. -a. *al.* Att. 8, 3, 4 pars Italiae ... ab impetu huius belli *civilis* -issima. BELL. Alex. 36, 3 montibus ... satis magno intervallo ab oppido -is (Hisp. 8, 3). Hisp. 9, 1 a castris Caesaris. SALL. hist. frg. 2, 107 ad paludem haud procul -am. Ov. trist. 1, 1, 128 nobis habitabitur orbis ultimus, a terrā terrā -ā meā (AVG. civ. 16, 7 tit. p. 134, 8 -issimae a terris insulae. cf. l. 53). PLIN. nat. 3, 10 XIII p(assuum) -um, sc. a flumine, ... Obulco oppidum. *al.* -a sunt sidera eorumve itinera: SEN. nat. 7, 24, 1 in proprium iter *cometarium* et ab istis *planetis* -um. PLIN. nat. 2, 39 *Mercurius* numquam ab eo sole XXII partibus -ior. AVSON. 20, 2 (332 S.), 24 (*de Saturno*) procul a *Marte* ... -us. AVG. civ. 7, 15 p. 293, 10 *stella Iovis* est ... a terris longe -ior quam *Veneris*. -ae sunt partes corporis: CAEL. AVR. chron. 1, 5, 168 partes longe -ae a patientibus partibus (*postea p. 1074, 57*). 2, 9, 118 quod *altiora* ... celata sint visu et a vicino medicaminum tactu -a. *al.* apud eundem.

b *-i sunt animantes (homines praeter l. 62; vix addas p. 1071, 69)*: CIC. Lael. 104 nos -i ab oculis populi. NEP. Dion 9, 1 cum a conventu se -um Dion domi teneret. Ov. met. 11, 764 -us ab aula secretos montes ... colebat. Pont. 2, 2, 123 patria toto sumus orbe -i (SEN. Phoen. 511 [nisi ad p. 1065, 12 sqq.]). *al.* VAL. MAX. 9, 1, 1 a lacu. OCTAVIA 382 procul ab invidiae malis -us inter Corsici rupes maris. PLIN. nat. 11, 82 *araneus* -us a medio rete. VAL. FL. 2, 279 procul urbe -um. 4, 745 nos ... tanto procul orbe -i. PS. SIL. 8, 207 virum coetu ... ab omni. PS. QVINT. decl. 13, 2 a tumultu civitatis. IVV. 12, 58 in nave digitis a morte -us quattuor aut septem ligni. *al.*

2 *non indicatur, unde*: **a** *-ae sunt res*: **α** *variae*: LVCR. 4, 253 quanto plus aëris ante agitur ..., tam procul esse magis res quaeque -a videtur (*revota codd. O, Q*). 4, 270 *imago* penitus -a videtur (*sc. ultra speculum*; remmota *cod. Q*, rēmota *O*, semota *Marullus* et *pars edd.*). *al.* SEN. Herc. O. 532 (*verba Nessi virus Deianirae dantis*) hoc nulla lux conspiciat, hoc tenebrae tegant tantum -ae. Med. 330 (*in imag.*) candida nostri saecula patres videre procul fraude -a. Thy. 114 longe -os ... sonos fluctuum recedentium. nat. 2, 32, 5 quaedam, sc. *animalia*, ... ne redigi quidem in artem *auguralem* possunt ob nimium -am conversationem.

LVCAN. 10, 229 *hieme* longe sole -o (AMBR. hex. 4, 6, 25 p. 133, 1 sol ... nulli praesentior, nulli -ior est [cf. *Eustath. Basil. hex. 6, 9, 6 longius, gr. ποσσοτέρω*]). PLIN. nat. 18, 265 *folia* silvestrium arborum -arumque. IVV. 8, 178 in *popina* lectus non alius cuiquam nec mensa -ior ulli. GELL. 6, 11, 3 in libris nimium -is. IVST. 12, 5, 6 propter militiam -iorem. VINDIC. med. 19 ignis vicina corpora exurit, distantia calefacit, -a illumant, longius autem constituta eqs. CASSIOD. hist. 9, 37, 10 *Sabbati presbyter* -as collectas faciebat (*gr. Socrat. 5, 21, 19 παρ᾽ αὐτῶν ἑαυτὸν*). **β** *loca aditu difficilia, secreta sim. (exempla selecta post SEN. philos.; hucine CATVLL. p. 1065, 70?)*: LVCR. 2, 534 terris ... -is (SEN. nat. 5, 18, 12 nulla t. tam longe -a est, quae non eqs. LVCAN. 5, 774. *al.*). CIC. fam. 7, 20, 2 -o salubri amoeno loco (PVBLLI. sent. L 15. CAES. Gall. 7, 1, 4 silvestribus ac -is l. Ov. ars 2, 487 SEN. Med. 251. *al.* QVINT. inst. 5, 10, 37 [opp. propincus]. et *saepe*). BELL. Alex. 35, 2 Cappadociam longius -am. HOR. sat. 2, 4, 94 (*in imag.*) fontis ... adire -os atque haurire ... vitae praecepta beatae. carm. 2, 2, 10 -is Gadibus. *al.* Ov. met. 6, 638 domūs ... partem ... -am (STAT. Theb. 9, 821 caeli ... in p. -a. *al.*). fast. 6, 121 (116 secreta magis ... in antra) -ius antrum. EPICED. Drusi 387 orbe -o (LVCAN. 2, 734. TERT. apol. 37, 6 rec. vulg. [cf. l. 21] in aliquem o. -i sinum. CLAVD. carm. min. 30, 84. cf. orbis angulus: VELL. 2, 102, 3 ultimo ac -issimo [superl. etiam TERT. apol. 37, 6 rec. φ]). SEN. contr. specus 6, 6, 2 -i angulo rursus. SEN. nat. 4, 2, 27 ad illos -os seductosque *expec puteosque*. COLVM. 3, 13, 1 in longinquis et -is fere regionibus (FRONTIN. strat. 2, 5, 31 -ior [antea: in propinquo, ... longius sita]). CLAVD. 3, 240 penitus regione -as ... ire vias. AVG. conf. 10, 11, 18 (*in imag.*) quae non recoluntur quasi in -iora penetralia dilabuntur. et *saepe*.

b *-i sunt animantes (-a est vita eorum l. 39 sq.)*: **α** *homines vel animalia (exempla selecta inde ab Ov.)*: VARRO frg. Aug. civ. 7, 24 p. 304, 24 nullum genus esse terrae tam -um ac vehementer ferum, quod non subigi colique conveniat. SALL. epist. Mithr. 13 (*ad regem Parthorum*) te -o procul ... rursus tamen bellum coepi. HOR. carm. 4, 14, 47 -is ... Britannis. Ov. epist. 18, 175 (*Leander Heroni*) ego toto procul orbe -us (cf. Pont. 2, 11, 3 quamquam longe toto sumus orbe -i). trist. 3, 4^b, 27 quamvis longa (-ge var. l.) regione -us absim. Pont. 3, 1, 21 nisi silvis siqua avis -a (-is var. l.) aequoreas ... potat aquas. PLIN. nat. 5, 120 Ephesum ... -iores conveniunt Caesarienses eqs. STAT. Theb. 5, 474 -is gentibus (MART. 10, 96, 1. LACT. inst. 3, 3, 5 cuiuspiam -issimae g. urbem). CLAVD. 18, 444 tantum fluvio Porsenna -us. HESYCH. in lev. 19, 5 p. 1022^A (*sec. I Tim. 2, 2*) -am et quietam vitam (GREG. M. dial. 4, 32, 1. in Ezech. 1, 9, 22 secretum v. -ioris eligere). *al.* **β** *dei, manes*: Ov. met. 15, 62 caeli regione -os ... de os ([v. p. 755, 52]). PS. PROSP. carm. de prov. 368 -um resque hominum dedignantem ... deum. 383). SEN. Herc. f. 835 ad manes ... -os.

B *pro subst. (significantur longe distantia)*: **1** *neutr. (pendet gen. l. 50. 53. 56)*: in locut. c. *praepos.*: SEN. benef. 7, 1, 5 ex -o spectantibus. nat. 3, 26, 1 quia maiores in -o imbres sint (*item c. abl.*: FRONTIN. strat. 2, 5, 31 [antea *disting.* in prima parte *copiarum* ... paulo interius] in -issimo [in(de) -issimos var. ll.]. HEGES. 4, 16, 2 p. 267, 11 in -ioribus aegrescit et fructus arborum [cf. gr. 4, 458 τὸν πόρρω κεχωρισμένους, sc. φωνιζῶνας]. *al.*; c. *acc.*: TAC. Agr. 19, 4 in -a et avia. PANEG. 2, 23, 1 in -a terrarum. EVCHER. laud. her. 36). AMM. 21, 4, 8 ad -iora (*item plur. compar.*: SVLP. Sev. chron. 1, 43, 9 Mart. 5, 4. EVCHER. laud. her. 25 excelsi montis. *posit.*: AMM. 26, 6, 4 ad abdita longiusque -a. 28, 6, 28 ad longe -a ... et abdita). *cetera exempla*: SEN. benef. 7, 3, 3 -a et solitudinibus interclusa. VINDIC. med. 1 seminalium vasculorum interiora atque secretius -a (*item de partibus corporis*: CAEL. AVR. chron. 1, 5, 168 [si huc pertinet] quoties longe -a praemoventur [ita ed. 1529; -ae sc. partes, ut antea p. 1073, 54, edd. quidam et nos vol. X 2, 726, 51]). **2** *mascul. vel fem.*: PORPH. Hor. ars 361 in *poesi ut in pictura* quae lucida[e] erunt, prop[er]i[e] cognoscentur, quae vero obscura, longius -is (cf. Hor. ars 362 si longius abstes). AVR. VICT. Caes. 39, 45 -issimo cuique. CLAVD. 22, 46 longe ... -is. VITAE patr. Iurens. 133 dignitate *sacerdotii*, quam abrenuntiantes ac -os (*i. monachos*) minime convenit adfectare.

IV *in arte musica respicitur intervallum sonorum*: BOETH. mus. 3, 3 A terminus ad D terminum (quinque) -us est tonis.

appendicula syntactica; additamenta indicant: **1** *unde: praepos.* ab *passim*, ad l. 65; *abl. nudus e. g. p. 1072, 12. 40sq. 1073, 42. 60. 63; adv. p. 1072, 22.* **2** *quo intervallo: adv. e. g. longe p. 1072, 41. 65. al., procul p. 1073, 35. 68. et saepe; abl. e. g. toto (vel tanto) orbe l. 32. p. 1073, 60. 64. fluvio l. 38, intervallo p. 1073, 45; indicatur certa mensura l. 65. p. 1073, 41. 43. 48. 65 (cf. -ior c. abl. compar. p. 1073, 51).* **3** *qua de causa vel quo respectu: abl. l. 24. p. 1071, 68. 1072, 15. 18.* **4** *cui iudicanti: dat. p. 1073, 11.*

adv. compar. remōtius, superl. remōtissimē. de notione v. p. 1071, 45. [in var. l. pro semotius RVFIN. Basil. reg. 2, 94; posit. -e in

[Fischer]

var. l. GEST. Pilat. 2, 6 (semote, semotim alii codd.; om. cod. C, ed. Tischendorf.)]

i. q. modo magis (maxime) remoto (unde, indicat praepos. ab l. 6. 9. 13. 15; accedit adv. longe l. 17); respicitur: 1 longinquitas loci: CIC. nat. deor. 1, 87 (de planetis) quinque stellae ... orbem tenentes, aliae propius a terris aliae -ius. AVG. conf. 8, 12, 28 secessi -ius, quam ut posset mihi onerosa esse ... praesentia amici. dialect. 8 p. 14, 21 qui prope adsidebant, dictum satis audierunt, qui -ius, parum, qui autem -issime, nulla omnino voce perstricti sunt. ALC. AVIT. epist. 74 p. 91, 6 me ... ab urbe -ius positum. SIGISM. Alc. Avit. epist. 78 p. 93, 11. PASCHAS. verba patr. 33, 1 -ius ab aliis manere. CASSIOD. hist. 7, 11, 4 -ius esse vivendum (gr. Theodoret. 4, 10, 4 καὶ ἐαυτούς). 2 differentia, condicio aliena sim.: AVG. civ. 7, 4 p. 279, 26 Ianus innocentius vixerit et a facinoribus flagitiisque -ius. epist. 162, 7 dicuntur ... aliqua argute cuiusdam similitudinis gratia, alia -ius, alia congruentius. mus. 6, 9, 23 -ius a corpore. trin. 12, 5, 5 ad quorum spiritualium similitudinem etiam ista inferioris creaturae genera quamvis longe -issime facta sunt (-issima(e) var. ll.).

adv. remōtīm. fere i. q. separatim, privatim: CASSIOD. Ios. antiq. 18, 19 p. 514 Esseni -m sacrificia facientes (gr. ἐφ' αὐτῶν). MVTIAN. Chrysost. hom. 30, 3 p. 429^{extr.} qui corripit, ... hoc faciat ... -m cum lenitate multa (gr. p. 212^{med.} κατ' ἰδίαν. semotim temptavit Wilhelmsson, Studien zu Mutian., 1944, 97, coll. 3, 5 p. 260^{med.} [gr. p. 34^{extr.} ἰδίαν]).

deriv.: remotio, remotivus.

compos.: irremotus.

[remps v. siremps.]

Fischer.

*remūgio, -īre. a re- et mugire. de notione et differentia: SERV. georg. 3, 223 reboant: resultant, -unt. CLAVD. DON. Aen. 9, 500 p. 255, 15 (ad l. 44) mugit unde mugitus primo proficiscitur, -it quod mugitu alieno percussus reddit auribus, quod accipit. GLOSS.^L V Abba RE 49 -it: clamat. al., e. g. l. 57. legitur in versibus inde a CATVLLO, in orat. soluta l. 27sq. et apud PELAG., VICT. VIT.

i. q. mugiendo resonare (de mugitu bovis l. 58 [cf. l. 46. 48]; vis praeverbii saepe ad actionem respondendi, soni rursus mittendi spectare vid., sed minus perspicua est l. 40; indicatur, cui [rei] respondeatur, per praepos. ad l. 50. 58, dat. l. 47. 50 [sunt qui utrobique abl. instr. vel causae intellegant]. 59, ubi -atur, per abl. l. 57, adv. l. 49, quo sono, per abl. e. g. l. 46. 48 [locus -it mugitu tauri l. 48]): 1 quaelibet exempla; -unt: a res: α variae: CATVLL. 63, 29 simul haec ... Attis cecinit, ... tympanum -it, cava cymbala recrepant. VICT. VIT. 1, 6 nonnullos in frontibus ... nervis -entibus torquendo cruciabant (sc. in martyrio; cf. l. 43 tinnientibus).

β ipse sonus: VERG. georg. 3, 45 vocat ingenti clamore Cithaeron ... et vox adsensu nemorum ingeminata -it (inde ANTH. 8, 74). γ loca, sc. fere sonum ab aliis effectum repercutientia vel resonantia (respondendo l. 47. 50sq.; huc etiam spectare vid. l. 57): VERG. Aen. 9, 504 sequitur clamor caelumque -it ([v. CLAVD. DON. l. 28]. MART. CAP. 5, 425 [vers.] ignoto c. clangore -it). 12, 722 taurorum gemitu nemus omne -it (HOR. carm. 3, 10, 6 audis, quo strepitu ianua, quo n. ... -at ventis? SEN. Thy. 676 latratu ... trino. STAT. Theb. 12, 602 alio si ... -it bellatore, sc. tauro, n.). 12, 928 consurgunt gemitu Rutuli totisque -it mons circum. HOR. epod. 10, 19 Ionius udo ... -ens sinus Noto. PELAG. epist. ad Demetr. 30 cum ad illam archangeli vocem ... totus simul -et mundus (sc. in die iudicii ultimi; cf. CARM. de resurr. 148 totus murmurat orbis, ... terra penitus universa -it). CLAVD. 20, 162 Mars clipeo ... intonuit, responsat Athos Haemusque -it. rapt. Pros. 1, 10 ab imis auditur strepitus terris templumque -it Cecropium.

b animantes: VERG. Aen. 6, 99 ex adyto ... Sibylla horrendas canit ambages antroque -it (fort. huc spectat GLOSS.^L I Ansil. RE 1039 pro innugit). OV. met. 1, 657 (pater ad Io iuvencam factam) ad mea verba -is. STAT. Theb. 12, 274 illius Cereris insanis ululatus ipse -it Enceladus. VEN. FORT. carm. 6, 5, 83 (mater lamentata est) tum proceres, famuli, domus, urbs, rex ipse -it.

2 accedit acc. (pro obi. rei effectae vel neutr. pro adv.): PRVD. apoth. 386 quidquid in aere cavo reboans tuba curva -it (cf. p. 259, 36sq.). DRAC. Romul. 8, 355 leonis pectus grande -it. 8, 643 lituus nil dulce -it.

*remulceo, -sum, -ēre. a re- et mulcere. scribitur -mulg- VERG. Aen. 11, 812 (P) et GLOSS.^L I Ansil. RE 1045. GLOSS. -ens: replacans. repropitiatus (-ici- cod.). replicans vel reducens. -eri: replicari (-plac- Lindsay). sim. al. [e con. dub. pro remulcum AVIEN. Arat. 761; falso trad. remolens pro -ens in GLOSS. (v. Goetz in indice s. v. remulcens).]

i. q. (retro vel rursus) mulcere: 1 corporaliter, sc. -entur partes corporis: a proprii, quae retro flectuntur, retrahuntur sim.: VERG. Aen. 11, 812 lupus caudam ... -ens subiecit pavitantem utero. APVL. met. 7, 16, 4 equus -sis auribus ... totum me asinum commorsicat (CASSIOD. var. 7, 15, 3 signa equorum constrictis membris, a. -sis). b alieni, quae retro palpan tur, blande tanguntur: APVL. met. 1, 2, 3 equi auris -o,

frenos detraho eqs. flor. 15, 7 adulescens ... crinibus (a) fronte ... per malas -sis (Salmasius, revulsis trad.).

2 incorporaliter, sc. praevalet respectu: rursus placandi sim.: STAT. Theb. 8, 93 (ad Plutonem) oro, minas stimulatque corda -e. delectandi: APVL. met. 5, 15, 2 quae cuncta carmina ... dulcissimis modulis animos audientium -bant. Zainaldin.

remulco, -āre. ductum vid. e gr. ὑμολκκεῖν (e. g. Polyb. 1, 27, 9), v. vol. X 2, 1902, 63sq.; cf. autem Biville, Les emprunts du latin II, 1995, 302sq. cum mulcere coniungere vid. NON. l. 11. forma heteroclit. -unt l. 12. de notione: NON. p. 57, 20 (inde GLOSS. V 651, 23 quid sit -are) (-are, dictum quasi molli et leni tractu ad progressum mulcere (l. trad., remulco trahere Quicherat; affertur SISENNA). GLOSS. -ant (-unt trad.; pendent e l. 34): cum scapha navem ducunt. cum scapha ad navem perducunt. [prov. remocar, cat. remolcar et inde: francog. med. remocquer, remolquer, hisp. remolcar, sard. (ar)remurkai, fort. port. rebocar et vet. remocar. cf. M.-L. 7201a. Wagner II 349. Wartburg X 245sq. Coromines VII 235sq. Corominas-Pascual IV 871sq. Houaiss² 2395. Schd.-Cr.] technice in re nautica i. q. ὑμολκκεῖν, i. fune religatam trahere navem: SISENNA hist. 9 si quae navis celeriter solvi poterat, in altum remulca(t. id est remulco) retrahit, (Junius lemma NON. l. 11 conferens eique l. tribuens; remulcare tra(h)it codd. praeter L ante corr. remulco retrahit, quod Sisennae vindicant edd. quidam, sed v. Peter ad l. et Briscoe, Fragm. of the Roman Historians III, 2013, 372).

deriv.: remulcum.

25 remulcum, -ī n. a remulcare retrograde (subst. gr. non legitur). scribitur -mulg- in corp. Caes.; nom. -um non legitur nisi l. 28, heteroclit. -us l. 43. de notione v. l. 34. 42 et ISID. orig. 19, 4, 8 (inde GLOSS.^L I Ansil. RE 1046) -um funis, quo deligata navis trahitur vice remi (affertur VALG.). [prov. remouc, cat. remolc et inde sard. remurku sim.; cf. M.-L. 7202 et Faré, Postille. Wagner II 349. Wartburg X 246. Coromines VII 236. Schd.-Cr.] [e con. dub. NON. l. 12, de SISENNA hist. 9 v. l. 21.]

i. q. actio remulcandi vel id, quo remulcatur (imprimis funis, sed navis l. 44 [cf. l. 36]; respicitur iter maritimum praeter l. 45. 52sq.):

1 abl. modi vel instr. -o (explicatur PAVL. FEST. p. 279 -o est, cum scaphae remis navis magna trahitur [inde l. 12sq. et perperam curtatum GLOSS. -o: scapha]): CAES. civ. 2, 23, 5 hanc navem in litore relictam -o abstraxit (cf. trahere: LIV. 25, 30, 7 navem onerariam ... -o quadriremis trahi. 32, 16, 4. 37, 24, 6 hostes claudas ... naves apertis navibus -o trahentes. addas retrahere NON. l. 20). 3, 40, 1 submersam ... navem -o multisque contentens funibus adduxit (abd- Davies. cf. BELL. Alex. 11, 6 naves onerarias ... -o ... suis navibus deducit. HYG. Char. gramm. p. 171, 8 iteris minuendi causa -o, quem graece πάκτωνα dicunt, navem traducere [inde in additamentis fide parum dignis GLOSS. I p. 248 -us πάκτων Higinus]. PAVL. NOL. epist. 49, 8 p. 397, 18 navem ad portum suum -o praeeunte duxerunt). VALG. carm. frg. 4, 1 hic in flumine quodam mea me longo succedens prora -o ... sistit in hospitibus. proverbialiter (cf. Otto, Sprichw. n. 428): AMM. 18, 5, 6 Antoninus transfuga non contis nec -o, ut aiunt, id est non ... ambagibus ..., sed velificatione plena in rem publicam ferebatur. 2 cetera exempla (cf. l. 44): AVIEN. Arat. 761 nautae tergum ... -o ... subdunt (Soubiran, subeunt codd.; cf. AVSON. Mos. 41 cum per ripas nusquam cessante -o intendunt collo mälorum vincula nautae). AVSON. 7 (391 S.), 9 celeris ... -i culpabam properos adverso flumine cursus in profectione filii.

remulg- v. remulc-.

[remullius v. remillus.]

55 remulus, -ī m. a remus deminutive. [langob. sept. rēmur, ré-muj (plur.), raet. occ. (Engadin) remble. cf. M.-L. 7202a et Faré, Postille. Schd.-Cr.]

i. q. remus parvus (sc. navis parvae, v. vol. III 771, 7sq.; de actione remigandi lenta cogitat Hanssen, Latin diminutives, 1953, 41): TVRPIL. com. 97 -is sensim celox ab oppido processerat.

60 remundo, -āre. a re- et mundare. [it. vet. et sept. rimondare, raet. centr. romendé, or. ramondá; hisp. remondar 'exscreare'; arag. remoldar 'arbores putare' fort. cum pulgar permixtum. cf. M.-L. 7203 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3255. Corominas-Pascual IV 126. Schd.-Cr.]

65 i. q. in statum mundum restituere: CIL XI 4767 (saec. I) ut liceat per masculos -ari lucus Bonae deae. V 4016, 10 (saec. II²/III¹) dedit summam parentalibus procurandis et ut monumentum remund(etur). COMM. apol. 1041 novissimis temporibus -bitur terra per ignem.

70 remūnerābilis, (-e). a remunerari. i. q. ad remunerandum utilis: IVLIAN. in psalm. 1, 5 l. 184 resurrectio erit ... pretiosa aliis et -is, aliis (sc. damnandis) gravis atque terribilis.

compos.: cf. irremunerabilis.

remūnerāns, -antis v. remunerero(r).

Bk.

*remūnerātio, -ōnis f. a remunerari. GLOSS. II 229, 32 ἀντιδωρον: -o. SYNON. GLOSS. I p. 82 n. 40 -o, retributio, recompensatio.

[Günther]

legitur apud Cic. et inde ab APVL., non nisi in orat. soluta. [confunditur in codd. c. muneratio l. 34. 55. al., renumeratio l. 37. p. 1078, 5 (cf. p. 1078, 14 sqq.). al., retributio p. 1078, 5 (falso trad. p. 1078, 28); in falsa var. l. pro remunerator p. 1078, 35; contextu manco INSCR. Année Épigr. 2001 n. 747 (Tarracinae; saec. II); loco fort. interpol. l. 66.]

i. q. actio remunerandi vel id, quod remunerando praebet (iuxta ponitur vel pro syn. est merces e. g. l. 56. p. 1078, 9 [m. -is l. 32, mercedis -o l. 53], praemium e. g. l. 55 [disting. l. 40; -o praemii sim. l. 58, 68], pretium l. 24. 30, retributio e. g. l. 33. p. 1078, 4 [disting. p. 1078, 28], stipendium p. 1078, 7 sq. [opp. l. 56. 70]): **I** vigente respectu praeverbii significatur id, quod reddendo praestatur sim. (saepe pro munere accepto, sed pro labore, debito sim. l. 66 sq. p. 1078, 13 sqq.): **A** potius compensando, rependendo (saepe accedit gen. indicans, pro qua re -o detur, e. g. l. 18. 34. 37. 48. 56 [cf. praepos. pro l. 59. al.], qua in re constet l. 20. 25. 50. 58. al. [cf. enunt. secund. l. 31], quis -em praestet l. 21. 55. al., quis accipiat e. g. l. 23): **I** beneficia, merita (pro malo patiendo e. g. l. 34): **a** generatim: Cic. inv. 2, 66 appellant gratiam, quae in memoria et -e officiorum et honoris et amicitiarum observantiam teneat. dom. 27 qui ab illo Pompeio in me honos ..., quae -o benivolentiae praetermissa est? (Lael. 49). off. 2, 69. APVL. flor. 16, 32 qua -e dicendi gloriam tui facti aequiperem. TERT. anim. 33, 8 de saeculi -e gaudebit Homerus, pater habitus liberalium disciplinarum. CIL VIII 4724 (saec. I/III) maritus rarissimi exempli circa -em uxoris. SYMM. epist. 8, 54 salutationis verba non differo pretium laturus obsequii de -e reponsi (item de epistulis: 9, 25, 1 -o scriptorum tuorum. ENNOD. epist. 1, 19, 1 p. 30, 25 [ironice]. 4, 33, 1 p. 120, 22. cf. infra p. 1078, 16). or. 2, 27 sat est ad -em beneficia, ut eqs. (EVS-TATH. Basil. hex. 8, 5, 9 pietas ciconiarum erga parentes ita percerebit, ut ... -o delati b. apud Graecos 'antipelargosis' nominetur [gr. p. 176^c τῆν τῶν εὐεργετημάτων ἀντίδοσιν. eadem vertit AMBR. l. 32]). SCHOL. Hor. epist. 1, 16, 47 (ad servum 'habes pretium') si non es furatus mea bona, -em habes, quia non restringeris loris. AMBR. hex. 5, 16, 55 (antea: pascere patrem eqs.) ut congruae mercedem -is invenerit (sc. ciconia, cf. l. 28; postea: retributio). AMBROSIAS. in II Cor. 7, 7 Paulus paenitentiam Corinthiorum aestimans quasi -em tribulationum (mun- var. l.). HEGES. 1, 41, 2 quidam Herodem opimis adorsus muneribus -i amplissimae locum paravit (aliter gr. l. 514). MACR. somn. 1, 4, 2 nullas Nasicae statuas in publico in interfecti tyranni, sc. Gracchi, -em locatas (renum- var. l.). ROMVL. stat. Aesop. 6 rec. vet. (sim. gall.) alicuius laboris boni bona -o (COD. Iust. 6, 27, 5, 2^a servilis l. cf. l. 56). CASSIOD. var. 1, 3, 8 (rex Cassiodoro) patriciatus tibi apicem iusta -e conferimus, ut quod aliis est praemium, tibi sit retributio meritorum. NOVELL. Iust. 2 praef. 1 vidua a filio experta favore aestimavit oportere, ne relinqueret eum (sine -e); ... antenuptialem donationem ... dedit filio (l. gr. ἀγέραςτον). al.

b speciatim respiciuntur praemia, quae tribuuntur: **a** fidelibus Christ., martyribus sim., sc. a deo (saepe de vita aeterna, aliter e. g. l. 47; cf. sub 2): TERT. adv. Marc. 4, 36, 10 Christus confirmavit caeci praedicationem ... -e medicinae et testimonio fidei: '...' (Luc. 18, 42; postea p. 1078, 55). resurr. 15, 1 in vitae administratione, ... in [vitae] -e (simul spectat ad 2; l. indicat, pro qua re -o detur; aliter, sc. gen. defin.: AMBR. in psalm. 118 serm. 22, 26 v. ... aeternae. QVODV. temp. barb. 1, 4, 10. al.). 41, 1 (respic. II Cor. 5, 1) Paulus -es vexationibus praefers. VET. LAT. Hebr. 10, 35 (cod. 78, sim. al. et VVLG.) amittere ... confidentiam vestram, quae magnam habet -em (gr. μισθοδοσίαν, cod. 89. al. mercedis -em, 64 mercedis retributionem). CYPR. Fort. 11 l. 130 martyr resurrectionis sibi praemium de dei -e promittens (mun- var. l.). AMBR. epist. 1, 1, 11 alia est ... merces liberalitatis ..., aliud virtutis stipendium, alia laboris -o. obit. Valent. 11 spe -is aeternae. in psalm. 118 serm. 20, 40 si bona malis praeponderant, -o praemii deferatur ([opp. poena]. RVFIN. hist. 5, 1, 36 [gr. στέφανον]. al.). AVG. civ. 1, 13 p. 24, 12 pro elemosynis. 21, 26 p. 543, 5 damnationis et -is ultimus dies. al. **β** militibus, ministris publicis, sc. respicitur donativum sim. pro officiis certis datum (de salario fort. l. 66 sq.; aliter e. g. l. 37. 38; quaedam ad II vergunt): quaelibet exempla: IVL. VAL. 3, 46 l. 1098 singulis equitibus -o erit minae auri quinque (gr. p. 126, 12 δίδομεν κτλ.). RVFIN. hist. mon. 1, 6, 2 monacho tamquam emerito militi suo dominus -es parat. NOVELL. Maior. 7, 16 binos per iugum ... solidos -bus deputatos. ibid. pro siliquatico solidi -is binorum solidorum, (vix sanum, fort. interpol.). PETR. CHRYS. serm. 158, 4 ut rex praemii (-miis var. l.) sudores et vulnera -e compenset. COD. Iust. 1, 27, 2, 9^b debent duces ... supra deputata sibi emolumenta ... de nostra largitate -em sperare et non ... de eorum stipendiis lucrum sibi acquirere. al. usu tecnico sacrae -es significant aerarium principum, e quo largitiones distribuebantur (cf. vol. VII 2, 971, 60 sqq.): COD. Theod. 7, 12, 2 (a. 379) quicumque ... ex officiis palatinis s. et privatarum -um comitibus obsecundant (11, 30, 41 [a. 383]. CIL VI 1749 [a. 421] s. -um per triennium comes). 6, 30, 20 (a. 413) qui palatini s. -um rationem tractantes.

2 delicta, sc. poenā (simul ac merita l. 4 sqq.; apud Christ.): TERT. adv. Marc. 5, 5, 8 (respic. I Cor. 1, 22) -o ipsa in Iudaeos et Graecos ... zelotem deum confirmat (postea: retributione aemula). LVCIVS Cypr. epist. 78, 2, 1 accessit ... tibi ... retributio operum ... a domino in die -is ([renum-, retributionis var. ll.]. PAVL. NOL. epist. 25^a, 4. ceterum de die iudicii: EVSEB. GALLIC. hom. 26, 5 ad -um tempora. cf. p. 1077, 60). PELAG. in Rom. 6, 23 p. 54, 5 'stipendium ... peccati mors': qui peccato militat, -em accipiet mortem (inde Ps. PRIMAS. in Rom. p. 448^a -o dicitur stipendium ...; mercedem accipit mortem). al.

3 damnum, sc. emancipatione illatum (an ad I?): COD. Iust. 6, 61, 6, 3 debere patrem tertiam partem bonorum ... quasi -is gratia a filio emancipato accipere.

B potius restituendo: impensa, debita sim. (fort. e confusione c. voce q. e. renumeratio, cf. p. 1077, 2): SYMM. epist. 4, 57 (in imag. de epistulis) magnae indulgentiae res est, ut fenus, quod tribus vobis solus exhibeo, alterna -e solvatis. COD. Theod. 3, 3, 1 non -em pretii debet exposcere emptor, cui non minimi temporis spatium servitium satisfecit ingenui (cf. Interpr. non reddito ... pretio). vitam, sc. in resurrectione Christi: SEDVL. op. pasch. 5, 1 quam carnem -e lucis impletam ab inferis excitans elevavit ad sidera deus (nisi ad II, cf. carn. pasch. 5, 4 munere).

II vi praeverbii evanida significatur quidlibet, quod donatur, donum sim. (certiora selecta; huc vergunt l. 19 sqq. p. 1077, 62): VET. LAT. Rom. 15, 31 (cod. 75, sim. al.) ut ... -o mea, quae in Hierusalem, acceptalis fiat sanctis (gr. δωροφορία [var. l. pro διακονία], cod. 89 perlatio muneris mei, Vulg. obsequii mei oblatio). MART. CAP. 1, 23 in ... Sophian supellectilis multae -e largissimam Philologiam. FAVST. REI. grat. 2, 4 p. 67, 7 (antea: de superna largitate) beneficium vocabo, non pretium, donum testabor esse, non debitum, -em, non, retributionem, (-em cod.). LIB. pontif. p. 127, 13 imperator volens ... legatos papae per -em corrumpere (postea: nullatenus consenserunt accipere pecunias). NOVELL. Iust. 147 pr. (antea p. 1081, 57) -es acceperunt (gr. φιλοτιμίας, ut ibid. proprias aliorum -es facere). al. Gitner.

remunerātor, -ōris m. a remunerari. legitur in inscr. p. 1079, 10 et fere apud Christ. inde a TERT., VET. LAT., in versu l. 46; plur. non nisi p. 1079, 12. 14. [confunditur in codd. c. remuneratio AMBR. exc. Sat. 2, 97 off. 2, 25, 126 CASSIOD. var. 5, 41, 5.]

i. qui dat praemium (etiam poenam l. 69. 74), remuneratur (saepe apponitur alii subst.; opp. damnator e. g. l. 48. 62 sq.): **1** deus Christianus (dat salutem, vitam aeternam passim, aliter e. g. l. 55. 59): **a** sine gen. obi. (dat. indicat eos, qui accipiunt l. 41. 43. 45, meritum l. 46): VET. LAT. Hebr. 11, 6 (cod. 89. al. = VVLG.) deus inquirentibus se -r fit (gr. μισθοδοότης, cod. 64. al. mercedis redditor). GAUDENT. serm. 18, 5 Christus -r aeternus. AMBR. off. 2, 25, 126 pauperes ... -em nobis faciunt dominum. in psalm. 36, 74 expecta ... vel auxiliatorem dominum vel -em. 118 serm. 14, 13, 1 dei filius ... -r est fortibus. HYMN. Walpole 42, 60 tu (tu <pro> ed.) cunctorum meritis iustus -r es. PAVL. NOL. epist. 23, 31 ut ... opera nostra in die retributionis ... dominus -r adnumeret. AVG. c. Fel. 2, 4 deus iustus est aut -r aut damnator. PS. AVG. serm. 56, 3 sanctus vir iustum -em expectat. EVSEB. GALLIC. hom. 3, 1 beati martyres nunc -is benedictione satiantur. 38, 1 parum gratum quaerere gratiam divini muneris, maxima est iniuria -is. VEN. FORT. virt. Hil. 5, 16 ecce quam larga -is est pietas! al.

b c. gen. obi. (pron. poss. l. 56 sqq.): **a** eius, qui accipit (fere homo, sed eius anima l. 57. 64; cf. dat. l. 40): TERT. adv. Marc. 4, 36, 11 (antea p. 1077, 46) caecorum ... -r. AMBR. Abr. 2, 10, 68 deus -r est innocentium. Noe 14, 48 despicit homo -em suum (item c. pron. poss.: EVSEB. GALLIC. hom. 47, 5 anima inter stupendas -is sui constituta divitias. POMER. 1, 4, 1 ut ... -i suo pro tantis muneribus gratias agant. CONSTANTIVS vita Germ. 33 si totum indigentibus contulisses, -r noster trecentos nummos hodie reddidisset). COLLECT. Arian. hom. 6, 2 dominus Cristus -r fidelium de parvis magna concedit. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 141 deus creditur catholicorum -r Manichaeorumque damnator. AVG. c. Fel. 2, 8 probavimus deum ... -em fidelium ..., damnatorem autem superborum. SACR. Gelas. 814 deus, fidelium -r animarum. al.

β virtutis, meriti: TERT. apol. 36, 3 non ab homine ... praemii expensum captamus, sed a deo exactore et -e indifferentis benignitatis. paenit. 2, 9 quorum bonorum cum auctor ... sit deus, necesse est proinde et acceptator; si acceptator, etiam -r. 2, 11 bonum factum deum habet debitorem, sicuti et malum, quia iudex omnis -r est causae. GAUDENT. serm. praef. 54 martyres dei filium -em victricis patientiae habituri. AMBR. Abr. 1, 9, 84 Christus praeceptor et -r est pudicitiae. Noe 13, 42 est ... deus peccati inmemor, virtutis -r. paenit. 1, 4, 18 confessor habebit -em me confessionis suae. in psalm. 118 serm. 18, 5, 2 deus -r est virtutum. PS. HIER. epist. 19, 3 p. 190^b bonorum ... factorum. RVFIN. Clement. 10, 48, 1 -em deum gestorum bonorum malorumque. PAVL. NOL. epist. 13, 23 te ... accipiet -r

vestri fenoris (*nisi ad γ*). AVG. civ. 14, 26 p. 54, 30 deo, ... voluntatum ... bonarum adiutorum et -i. PETR. CHRYS. serm. 9, 4 misericordiae. FAVST. REI. grat. 1, 16 p. 51, 2 volentes ... redemit voluntatum -r. OP. imperf. in Matth. 53 p. 936^{ext.}. Christus non magis operum -r est quam voluntatum. CASSIOD. var. 10, 16, 2 -r est bonorum omnium deus (*nisi ad γ; cf. l. 13*). SERM. Rev. Bénéd. 92, 1982, 336 l. 104 *spiritus sanctus amator est castitatis et -r integritatis. al. γ praemii (hucine l. 5. p. 1078, 75?)*: AMBR. in Luc. 4, 30 deus vitae -r aeternae est.

2 homo: a c. gen. obi.: α eius, qui accipit: CIL VIII 7174 (saec. I²/III?) memoriae Sex. Aemili Feliciani; ... -i familiae suae. β virtutis, meriti: CIL VI 1749, 4 (a. 421) principes ... censores -esque virtutum. CASSIOD. var. 8, 10, 5 *princeps est rimator ille acutum et bonorum -r (cf. l. 5)*.

b sine gen. obi.: DOCTR. apost. 5, 2 (3) persequentes -es, non miserantes pauperum (gr. ἀνταπόδομα, *expectes remunerationem*). CASSIOD. var. 5, 41, 5 *quidam amplius crescere potuit, nisi fides eius sub avidissima -is sterilitate iacuisset*. 11, 7, 6 -em ... illi me esse promitto, quem se aliqua honestate tractasse cognovero.

f. remunerātrix, (-īcis). i. quae dat praemium, remuneratur: AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 31, 2 *manus sapientiae et praesentia et futura tempora comprehendunt, ut laeva praesentium -x, dextera futurorum sit.* McNamara.

remuneror, -ātus sum, -ārī et remunerero, -āvī, -ātum, -āre. a re- et munerari, munerare. NOT. Tir. 48, 14 -at. de genere: praevallet usus depon. inde a CIC. fere usque ad APVL. (saepe act. in var. l., e. g. l. 65. p. 1080, 4. 1081, 12, in alia vers. p. 1080, 53), leguntur formae finit. act. stirpis praes. inde a PETRON., perf. inde a FESTO, TERT., pass. stirpis praes. inde ab APVL. (*nisi iam p. 1080, 31*), perf. inde a FRONTONE (cf. part. TERT. adv. Marc. 4, 38, 10 et p. 1080, 20sq. 1081, 7. al.). de notione: GLOSS. -o: ἀνταμειβόμεν. -at: ἀντιμῆ. al., e. g. p. 394, 2 et p. 1080, 38 sqq. legitur in orat. soluta inde a CIC., in poesi singulis locis apud CATVLL., SIDON., ENNOD. [confunditur in codd. c. renumerare e. g. l. 60. 70. p. 1080, 15 (in falsa var. l. PLAVT. Bacch. 516 TER. Hec. 502 CAES. civ. 3, 53, 4 MAX. TAVR. 27, 2; cf. p. 1081, 41 sqq.), munerari, munerare e. g. p. 1080, 20. 29. 33. 73 (cf. aliam vers. p. 1080, 50); trad. loco corrupto PS. QVINT. decl. 5, 7.]

fere i. q. rursus munerari, sc. reddendo, respondendo sim. (notione liberalitatis minus vigente p. 1080, 74sq. 1081, 40sq.; fere est actio animantium, sed rei l. 71. p. 1081, 16 [per prosopop. p. 1080, 47]). indicatur, pro quo quid compensetur, per acc. l. 63sq. p. 1080, 69. 1081, 5. al., dat. fort. p. 1080, 61, praepos. pro p. 1081, 14 et GREG. M. moral. 27, 76. al., de p. 1081, 16, cui, per acc. p. 1080, 21sq. 46sq. 66. al. (refl. 1081, 22. 30, reciproce p. 1080, 55sq.), dat. p. 1081, 37. 58, qua re, per abl. passim, acc. p. 1080, 58. 1081, 18. 38sq., adv. p. 1080, 30sq.; iuxta ponitur vel disting. donare, donatio l. 56sq. p. 1080, 13. 36. al.; in fig. etym. munere -ari sim. p. 1080, 23. 24. 61; accedit adv. mutuo p. 1081, 29.

I vi praeverbii perspicua respicitur potius actio compensandi: A praestat is, qui (id, quod) antea aliquid ab alio accepit: 1 redditur aliud: a in bonam partem praestantur praemia, grates, dona, sc. fere pro meritis, beneficiis, labore sim. (bonum pro malo p. 1080, 53, vice versa l. 73): α usu generali: ① quaelibet exempla (sc. usu absol. vel obi. suppl.; cf. e. g. p. 1081, 9sq.): CIC. inv. 2, 161 gratia est, in qua amicitiarum ... alterius memoria et -andi voluntas continetur (item gerund.: fam. 2, 6, 2. 15, 13, 2 [(te) -andum Lambinus]. VLP. dig. 5, 3, 25, 11 donando ad -andum sibi aliquem naturaliter obligaverunt [postea: ἀντιδωγα]. 15, 3, 10, 7 si tantundem ei servo donavit dominus, quantum creditor solvit pro se, si quidem -andi animo eqs. [opp. alias donavit. sim. solvitur debitum alienum 17, 1, 12 pr. non -andi causa, sed principaliter donando. cf. p. 1080, 42]. AVSON. 21 [419 S.], 1). IVL. VAL. 3, 41 l. 951 ut ... remunerat(ur)os ... mihi Alexandro vos sedulo promittatis (renum- var. l.; cf. gr. p. 122, 21 δωρεῶν τι μέγος δοῦναι). DON. Ter. Eun. 145 ('abducere') non ... 'accipere' ut ab amico -ante, sed eqs.

② accedit acc. obi. (nom. in struct. pass.) indicans: ③ id, pro quo compensatio redditur: CIC. p. red. in sen. 30 quibus ... officii T. Anni beneficia -bor? ([-bo var. l.]. p. red. ad Quir. 22 [opp. ulciscendae iniuriae]. 23 qui in tantis b. ... -andis est tardior. TIRO Gell. 6, 3, 41. VLP. dig. 38, 2, 1 pr. ad -andum tam grande b. al.). LIV. 2, 12, 15 liberatus Mucius quasi -ans meritum eqs. (CIL VIII 26622, 7 [a. 205/6] ordo <re>muneraturus ... <p>atroni m. SIDON. carm. 23, 425 praecipit ... imperator ... m. -ari [renum- var. l.]. al.). COLVM. 2, 2, 5 solum densum, quod impensam coloni laboremq. magno fetu -atur (RVFIN. hist. mon. 6, 9 monachus praebens eis bestiis pocula obsequii earum -batur l. [-bat, -vit sim. al. var. ll.]. Orig. in Rom. epil. l. 26 si malevoli non ... labores -entur insidiis. cf. p. 1080, 69). PETRON. 140, 8 Eumolpus Coraci ... imperavit, ut lectum ... subiret et ... dominum lumbis suis commoveret; ille ... parebat

imperio (puellaeque, artificium pari motu -bat (, puellaeque Cuperus). PS. QVINT. decl. 4, 6. TAC. ann. 15, 71, 1 Nero delatorum festinata indicia impunitate -atur. PLIN. epist. 2, 12, 7 ut ... hanc epistulam -eris litteris uberrimis ([-es var. l.]. item in epistularum commercio: SYMM. epist. 7, 44 [-or, dictam mihi a te salutem (, cf. 4, 55 pari honore compenso). cf. l. 24. p. 1081, 22. 44). TRAIAN. Plin. epist. 10, 48, 2 -anda est ... probitas Apamenorum. DECRET. decur. Tergest. (CIL V 532; a. 138/61) 1, 22 benevolentiam [20 in referenda gratia]. centon. Sentin. [CIL XI 5749] 21). INSCR. Année Épigr. 2000 n. 344c, 19 (Miseni; a. 149) bonam voluntatem digne -are (1913 n. 134, 47 [Neapoli; a. 194] dona [at -andum animum meum], [ad l. 21 sqq.] et pronam v. grate accipi [gr. ibid. 31 εἰς ἀμοιβὴν τῆς εὐνοίας κτλ.]). APVL. met. 3, 15, 5 simplicitatem relationis meae tenacitate taciturnitatis tuae -are. COD. Iust. 4, 10, 8 (a. 294) si cuidam donationis causa ... tuam accipere pecuniam permisisti, et hanc tuam liberalitatem -ans eqs. ([renum- var. l.]. CIL VIII 12353. al.). CORP. epist. lat. 1 (= GLOSS. biling. I 16; saec. III/IV) 5, 22 voluntas eius defuncti praestantiam tuam ... -vit (gr. ἀνταμείψατο). HEGES. 1, 39 p. 82, 28 (antea: mercedem ... rependam) si recta advertero studia, factis -bor, malivolentia pretium referet suum (cf. gr. l. 464 λήφεται τὴν ἀμοιβήν). CASSIOD. var. 2, 15, 4 ama, quae in te -ta (mun- var. l.) cognoscis, sc. merita paterna et tua.

al. ④ is (id), cui compensatio, praemium datur (accipit asinus l. 35, aqua l. 48, res per prosopop. l. 47): CIC. Brut. 15 te ... -andum si non pari, at grato tamen munere eqs. fam. 3, 9, 3 mihi considerandum est, quoniam te -er potissimum genere. 9, 8, 1 ut possem te -ari quam simillimo munere (sc. epistula, cf. l. 3 sqq. p. 1081, 22). Q. CIC. pet. 38 plane ab his clientibus a te servatis postulato, ut ... hoc te officio -entur, sc. comitando (antea: referre gratiam). CAES. Gall. 1, 44, 13 magno se illum praemio -turum esse. VARRO rust. 2, 1, 2 ut vos ... -emini nos ac quae scitis proferatis in medium (-remini, rem mun- var. ll.). PS. QVINT. decl. 2, 4 maritus mulierem ... necesse est sic -et, ut eqs. 4, 2 filium (-us trad.), qui vult mori, ne parricida sit, pater aliter sibi videtur -are non posse, quam ut ipse moriatur (-ari var. l.). PLIN. epist. 7, 31, 7 -andus est in amoris officio, qui prior coepit. FLOR. epit. 3, 5, 28 Pompeius regem Oroden ... -tus est (mun- est, muneravit var. ll.). APVL. met. 7, 14, 4 (loq. asinus) quo potissimum pacto (facto trad.) digne -rer (pass.). 9, 33, 2. PAPIN. dig. 31, 75 pr. quem testator precario -atur [antea: donare]. sim. donatur legatum: CORP. epist. lat. 1 [= GLOSS. biling. I 16; saec. III/IV] 1, 19 [laetor quod ingenium tuum [ita me rem]uneratur [gr. σοῦ ἀνταμειψάμενον]. 2, 17 [gr. ἀντεδώρηθη(ς)]. cf. l. 16). VLP. dig. 12, 4, 3, 7 quidam, qui dedit ea spe, quod se ab eo, qui acceperit, -ari existimaret eqs. 17, 1, 10, 13 (cf. p. 1079, 58) si fideiussori donationis causa acceptum factum sit a creditore, puto, si fideiussorem -ari voluit creditor, habere eum fideiussorem mandati actionem. VET. LAT. I Tim. 5, 4 (cod. 75, sim. al.) vidua ... discat primum domum suam colere et -are parentes (gr. ἀμοιβὰς ἀποιδόναι, cod. 77. al. parem gratiam reddere, 78. al. et Vulg. mutuum vicem reddere [quod explicat e. g. AMBR. vid. 2, 7 suo ... se ipsa -atur officio]). ZENO 2, 1, 12 iustitia nec rogari se permittit nec vicaria laudis -ari mercede. PS. AVG. quaest. test. 115, 8 numquid -anda est aqua, quia siti adfectos homines recreat? COD. Iust. 12, 21, 1 pr. (a. 386) agentes in rebus post palmam laboris emeriti principatus honore -amus (mun- Cod. Theod. 6, 28, 3 pr.). ACT. Archel. 1, 3 dives honore plurimo ab universa civitate colebatur, plurimisque ipse civitatem ... largitionibus -batur (nisi ad II). PASCHAS. verba patr. 22, 3 senex, si quis detraxisset ei, ille festinabat ... per se ipsum bene illum furem -ari (in versione alia VITAE patr. 7, 7, 5 -are). al. vicissim, reciproce datur: DARES 19 Hector et Aiax utriusque se invicem -verunt. GREG. Tvr. Franc. 9, 11 reges se -antes (antea: datis sibi invicem muneribus). ⑤ praemium ipsum (cf. p. 1081, 18. 37sq.): CASSIOD. var. 8, 13, 1 sine merito ... -tum putatur omne, quod subitum est (nisi ad II).

⑥ in structura obscura (fort. dat. indicat id, pro quo compensatio redditur): INSCR. Année Épigr. 1990 n. 211 (Paesti; a. 347) ut tantis muneribus domūs eorum alii quoque gloriosius muneribus -andus esset populus (i. -urus esset, si recte intelleximus).

β usu peculiari; respic. remunerationes: ① pecuniarie sim. pro opere, labore peracto (aliter e. g. p. 1079, 55. 57sq.); impenditur: salarium, sc. loco honoris, beneficii datum: PS. QVINT. decl. 17, 10 custodiam ... ambitum meum, quo -or advocatos, quo persolvo iudicibus. TERT. apol. 46, 4 philosophi [statuis], et salariis -antur (, ad l. 21 sqq.). PAPIN. dig. 17, 1, 7 salarium procuratori constitutum si ... peti coeperit, considerandum erit, laborem dominus -are voluerit ..., an eqs. VLP. dig. 11, 6, 1 pr. ab agrimensore operam beneficii loco praebere, et id, quod datur ei, ad -andum dari et inde honorarium appellari. 17, 1, 6 pr. SCHOL. Iuv. 7, 96 ('par ingenio pretium') bonus poeta bene -batur (cf. 87 salarium). VEG. mil. 1, 13, 3 ut ... doctores armorum duplis -rentur annonis (se mun- var. l.). quaelibet merces sim. (huc fort. p. 1081, 47): PAPIN. dig. 39, 5, 27 non meram donationem esse, verum officium magistris, sc. rhetoris, qua

dam mercede -tum *quendam eqs.* AVG. quaest. euang. 2, 6, 2 omnes conducti ad vineam denario -antur (*respic. Matth. 20, 9sq. ut: GREG. M. moral. 35, 42 operatorum vineae d. -antur.*) ② *divinae, sc. usu Christ. (pro subi. fere est deus, sed praemium ipsum l. 16):* TERT. resurr. 14, 5 *deus iustitiam exhibens ... hinc vindicans istud, inde -ans illud.* VET. LAT. Hebr. 11, 6 (cod. 75) *inquirentes, se eum, -at deus (v. p. 477, 72sq.); alterutra vox ex alia versione irrepsit).* CYPR. mortal. 26 -ti misericordes, qui ... iustitiae opera fecerant. AMBR. Abr. 1, 3, 18 non est serus ad -andum dominus. in psalm. 37, 18, 1 (*respic. Luc. 23, 42sq.*) tardius votum precantis quam -antis est praemium (*part. praes. pro subst. ut: EVSEB. GALLIC. hom. 23, 10 benevolentia in -ante. SACR. Leon. 253. al.*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 6, 10, 4 nisi *deus ... in praesenti aliquos -etur (-et var. l.; Migne gr. 35, 977^B ἀμειβόμενος).* AVG. epist. 84, 2 ut tales sint labores tui, ut pro isto beneficio -eris. BOETH. cons. 5, 3, 31 puniri improbos vel -ari probos. GREG. M. in euang. 40, 6 (*respic. Luc. 16, 25*) bona, *sc. opera, divitis -vit felicitas transeuntis vitae terrena.* moral. 4, 37 quod ... de virtutibus -etur. *al. obi. acc. indicat praemium ipsum: ENNOD. carm. 1, 21, 30 a te, tremende deus, sumimus ceu nostra, quae -as.*

b in malam partem redditur poena, ultio, sc. fere pro delictis, iniuriis acceptis (ironice e. g. l. 22sq. 27; bonum punitur l. 33); respicitur actio:

α hominum: CIC. Att. 8, 1, 4 si dormire ... possem, tam longis te epistulis non obtunderem; tu ... me -ere sane velim (*cf. de epistulis p. 1080, 3 sqq.*). CATVLL. 14, 20 (2 munere) omnia colligam venena, *sc. scripta poetarum ineptorum*, ac te his suppliciis -bor. FEST. p. 372 rex ... dixit 'vae victis'; quem postea ... Camillus ... eadem voce -asse dicitur (*item dicendo: AVR. Fronto p. 36, 16 si lacessitus fuero, non eum simili dicto -bo?* GELL. 18, 13, 7 Diogenes sophisma ... per contumeliam propositum -tus est). FRONTO p. 21, 4 mihi ... de tuis hexametris numquam quicquam impertivit ...; -tus est ... a me mutuo; paria paribus habet. ROMVL. fab. 11 pr. rec. vet. qui malo benefacit, se -at ipse, (*recc. gall. et W satis peccat.*)

β deorum (angelorum l. 33): TERT. apol. 25, 16 quorum Romanorum ... iniurias ... -asse debuerant dei. cult. fem. 1, 2, 4 (*ad gen. 6, 2*) angeli bonum feminarum naturalis decoris ut causam mali sic -verunt, ne eis profuisset felicitas sua. VET. LAT. sap. 14, 29 (cod. L) male viventes -ari se non sperant (*gr. ἀδικηθῆναι, rec. Vulg. renoceri*). APRING. in apoc. 20, 12 domini misericordia in -andum. *al. obi. indicat poenam ipsam (accedente dat. eorum, qui puniendi sunt): IVLIAN. in Ioel 3, 1 -bo Assyriis diversisque hostibus quod merentur (sim. in Am. 1, 13 -bo ... huic populo quod meretur [renum- var. l.]).*

2 redditur idem, sc. fit restitutio debiti (*fort. per confusionem c. renumerare, cf. p. 1079, 32sq.; aliter p. 1079, 58sqq.*): AMBR. in psalm. 36, 43, 4 vide divitem mutuantem et non reddentem, pauperem accipientem et continuo -antem, ne diutius in aere alieno sit. SIDON. epist. 2, 10, 5 (*in imag.*) fac memineris multiplicato me faenore -andum, *sc. carmine scribendo.*

β praestat is, qui alii damnum fecit, sc. redditur satisfactio iniuriae (*nisi merces sim., ut locus ad p. 1080, 74sq. pertineat*): VET. LAT. exod. 21, 8 (Aug. quaest. hept. 2, 78, 1) quodsi *famula* non placuerit domino suo, *i. non uxor ducta erit, ... -bit eam (gr. ἀπολυτρώσει αὐτήν, Vulg. dimittet eam. explicat AVG. ibid. 2, 78, 2 iussa est ... aliquid accipere pro eo, quod humiliata est ...; quidam interpretes dixerunt 'redimet eam', quod, si ... dictum esset ἀπολυτρώσεται, scriptum esset ...; in hoc autem loco ἀπολυτρώσει legitur, ubi intellegitur, quod accipit magis aliquid, quam pro ea datur, ut redimatur).*

II vi praeverbii *minus perspicua respicitur mera actio largiendi* (*fort. huc p. 1080, 52. 58*): VRAN. epist. 11 *sanctus* iuxta consuetudinem suam -ans omnes ... pauperes. NOVELL. Iust. 147 pr. quanta ... singulis interpellantibus, nobis, *i. ad nos, ... praeparate -amus, dicere nolimus (i. dat. sec. gr. προοσιῶν ἡμῶν ... φιλοτιμούμεθα. postea: remunerationes).* VEN. FORT. vita Radeq. 13 quidquid indui poterat ... femina, abbate -to, totum dedit coenobio.

part. praes. remūnerāns, -antis pro subst. masc. v. l. 10sqq.

deriv.: remunerabilis, remuneratio, remunerator (-trix).

compos.: irremunerabilis, irremuneratus. *Gitner.*

remūnio, (-īre). *a re- et munire. affertur inter verba, quae aditis praepositionibus significationem mutant:* CHAR. gramm. p. 469, 30 munio, -o. DOSITH. gramm. 75, 10 *τερχίζω* munio, ... *ἀνατερχίζω* -o. *exempla desunt.*

remurmuratio, -ōnis *f. a* remurmurare. *i. q. actio remurmurandi (sc. obloquendi, cf. p. 1082, 3):* CASSIOD. in psalm. 37, 14 l. 284 qui labia sua ... nulla contra deum -e commovit.

remurmuro, -āre. *a re- et murmurare.* SYNON. Cic. p. 442, 7 resonat. resultat. -at. respondet. *non legitur nisi forma -at praeter p. 1082, 4. 16, in hexametro antecedit ubique ultimum pedem.*

1 intrans. *i. q. respondendo murmurare: de rebus reso-*

nantibus (cf. l. 11): VERG. Aen. 10, 291 fracta -at unda (*item VAL. FL. 2, 453*). STAT. silv. 5, 1, 153 (*in compar.*) nulli spoliata *pinus* -at aurae. *de homine obloquente:* CASSIOD. in psalm. 35, 2 l. 30 *peccantium genus* audax, ... contemnens omnia sibi, que -ans ([₁] v. *ibid. l. 32* apud se ..., *non publice*]. *cf. 37, 14 l. 281* mutus, etsi cum clamore aliquid non dicit, interdum balbutiendo -at). 36, 8 l. 163 insano animi tumore. 49, 17 l. 364 qui ad correctiones iustas iniqua praesumptione -at. 74, 6 l. 116 qui contra deum concepta iniquitate -at.

2 trans.; *pro obi. est acc. (struct. verb. l. 16) indicans: a id quod editur, fere i. q. referendo murmurare:* CALP. ecl. 4, 28 mea carmina nemo praeter ab his scopulis ... -at echo. *murmurare (vi prae-verbii evanida):* VEN. FORT. Mart. 3, 526 (*cum affectata modestia*) vitiatia tibi, *Martine*, quod lingua -at, audi. **b** *id quod vituperatur, fere i. q. murmurando reprehendere:* FRONTO p. 189, 12 si quis quid -at aut deprecat (*opp. qui ... facta ... tua ... laudibus ferunt*). CASSIOD. in psalm. 57 l. 213 nemo sit dubius, nemo -et, quia *eqs.*

deriv.: remurmuratio.

Bk.

remus, -ī *m.* [a *_ēree₁- (*Rix et al., Lex. der indogerm. Verben, 2001, 251sq.*) suffixo -mo- vel *smo- aucta, cf. gr. ῥομήτης 'remex', lituan. irti, island. vet. róa 'remigare'. v. Walde-Hofmann II 428; de Vaan, Etym. Dict. of Latin, 2008, 518sq. Mei.] *de origine:* ISID. orig. 19, 2, 6 -i a removendis (-endo cod. unus, fort. recte). (tonsa: a tendendis) et decutiendis fluctibus dicti. *scribitur litt. gr. GLOSS. biling. I 13, 30 ῥε-μους. NOT. Tir. 109, 90 -us. genus masc. testantur EXC. Bob. gramm. I 552, 17 DVB. NOM. gramm. V 589, 19. de notione: FEST. p. 356 tonsam Ennius significat -um (SERV. Aen. 7, 28 tonsae: -i. al.). CHAR. gramm. p. 452, 32 -us: ῥόπη (GLOSS.). SERV. Aen. 6, 233 -us ... dicitur lorum, quod continet tubam (vix recte). *al. legitur inde a LIV. ANDR., PLAVTO, CARM. Varro ling. 7, 33, LVCIL., CIC. [it. remo, raet.**

or. rem, francog. vet. rain, mer. rem sim., rec. rame, wall. rim (fort. e germ.; cf. theod. Riemen), prov., cat. rem, hisp., port. remo et in plurimis linguis non roman.; tusc. (Lucae), aemil. occ. rema 'pessulus, repagula'; pedem. ramma 'tignum, trabs'. cf. M.-L. 7204 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3226sq. Cortellazzo-Zolli² 1343. Wartburg X 247sq. Coromines VII 231sq. Coromines-Pascual IV 870. Houaiss² 2425. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. ramus VERG. Aen. 4, 399 SEN. Med. 608 (restit. SEN. Oed. 455), velum SCHOL. Stat. Theb. 6, 19 (in falsa var. l. VERG. Aen. 5, 829), nemus SCHOL. Stat. Theb. 6, 19 PETR. CHRYS. serm. 7bis, 1; in falsa var. l. pro rima VERG. Aen. 1, 123 (falso trad. CLAVD. DON. Aen. 5, 140 p. 442, 2); falso trad. pro recens STAT. silv. 5, 2, 18; loco corrupto CIC. Font. 13; e con. dub. pro primos STAT. silv. 3, 2, 30; e suppl. dub. FEST. p. 273 (v. p. 232, 49). ADNOT. Fronto p. 204, 14.]

i. q. instrumentum longum, quo nautae navem propellunt (gr. resp. κώπη p. 1084, 13. 1086, 1. al., ῥομητόν l. 47, πηδάλιον p. 1085, 34): I proprie: A respic. praeparatio navis (de fabricatione -orum v. C3): 1 actio aptandorum -orum navi sim.: LIV. ANDR. carm. frg. 9 -os iussit religare struppis ([fort. subest Hom. θ 37 ῥομητόν, sed sunt qui conferant β 422sq.; locum affert ISID. orig. 19, 4, 9 struppi vincula ..., quibus -i ad scalmos alligantur]. VITR. 10, 3, 6 -i circa scalmos strophis religati, cum manibus impelluntur et reducuntur ..., protrudent ...

*navem). VERG. Aen. 5, 753 reponunt robora navigis, aptant -osque rudentisque ([inde CLAVD. DON. Aen. 5, 750 p. 512, 17]. CVRT. 9, 9, 12). Ov. met. 3, 676 obvertere -os (11, 475 obvertit lateri pendentes navita -os). 11, 486 subducere -os. FEST. p. 169 ea columbaria, quibus rem(i) [g]lemient. TAC. Germ. 44, 2 Suiones nec velis naves ministrant nec -os in ordinem lateribus adiungunt (postea p. 1028, 15). al. 2 numerus, copia remigum, ordines sim. (exempla selecta inde a SEN.): CIC. Verr. II 5, 71 incolae numerum piratarum ex ipso navigio capto ... et ex -orum numero coniciebant (ADNOT. Lucan. 3, 531 CASSIOD. var. 5, 17, 2). 5, 135 nullum vacuum tractum esse -um (sc. sine remige). BELL. Alex. 13, 2 deerant -i: ... asseres -orum usum obtinebant. VERG. Aen. 3, 510 nautae sortiti -os (explicat GLOSS. IV 464, 31 -orum officia sortiti. cf. l. 66). 5, 120 terno consurgunt ordine -i (cf. ordo -orum vol. IX 2, 953, 70, ubi addas e. g. SERV. Aen. 1, 182 biremes: naves habentes -orum o. geminum. Ps. ASCON. Verr. p. 236, 24 trieris ternos -orum o. habet). 5, 211 agmine -orum celeri ventisque vocatis. PROP. 3, 21, 12 -orum ... pares ducite sorte vices. Ov. met. 3, 598 dextris adducor litora -is (sunt qui 'faustis' sim. intellegant [cf. p. 1086, 40]; item respic. latus: 15, 703 laevis. fest. 4, 290 Sardoia ... regna sinistris respicit a -is dea in nave vecta). LIV. 24, 34, 6 iunctae ... binae quinqueremes demptis interioribus -is. 33, 30, 5 quam regiam navem sedecim versus -orum agebant (45, 35, 3). SEN. Ag. 425 ad militares -us aptatur manus. VAL. FL. 1, 352 dant -o sua quisque viri, dant nomina transtris. 1, 443 Argo ... te maesta relinquet ... cessantemque tuo lugebit in ordine -um. OROS. hist. 6, 19, 5 Antonius nihil motus morte remigum '-i' inquit 'modo salvi sint; nam remiges non deerunt'. *al.**

[N.H.]

locut. ad -um dare *sim.*: LIV. 34, 6, 13 servos ad -um ... cum stipendio nostro dabamus. VAL. MAX. 9, 15, 2 *mendax quidam* imperio Augusti -o publicae triremis adfixus est. SVET. Aug. 16, 1 *servis* manumissis et ad -um datis.

B respic. remigatio, navigatio: 1 *potius iter; iuncturae:*
a verbales: **α abl. instr. cum verbis:** ① *motus:* CARM. Varro ling. 7, 33 [vadit ... trabes] -is rostrata per altum (*si recte suppl.; olim Ennio tribuebatur, sc. ann. 616*). LVCIL. 125 promontorium -is superamus Minervae (*aliter l. 36*). 127 -is Palinurum pervenio (AVG. serm. 156, 12). CIC. Flacc. 32 ut quaeratur, utrum ista classis cursu et -is an sumptu tantum et litteris navigarit (Att. 16, 6, 1 magis commode quam strenue navigavi; -is enim magnam partem, prodromi nulli. SERV. Aen. 1, 104 velis -isque). fam. 12, 25, 3 ventis -is in patriam omni festinatione properavi. BELL. Hisp. 40, 6 pelagus -is petere (VERG. Aen. 3, 563 -is ventisque. LVCAN. 3, 45 VAL. FL. 1, 391). VERG. Aen. 5, 222 fractis discentem currere -is (PAVL. PETRIC. Mart. 6, 415 -o veloque). PROP. 1, 6, 33 seu pedibus terras seu pontum carpere -is, (remige carpes *O. Skutsch*). Ov. met. 3, 598 v. p. 1082, 67. 15, 703 laevis ... Amphrissia -is saxa fugit (*cf. LIV. 35, 26, 9 classis ... , quantum quaeque -is valuit, fugerunt*). LIV. 28, 17, 12 plurimum -is, interdum et leni adiuvante vento in Africam traiecit.

al. ② *propellendi:* CAES. Gall. 3, 14, 6 navigio -is incitato (4, 25, 1. *cf. p. 1084, 31*). VERG. Aen. 10, 195 filius ... -is Centaurum promovet. TIB. 1, 4, 46 ipse levem -o per freta pelle ratem (PRVD. perist. 5, 451 cumbam ... pellere -o rudente et carbaso. *cf. SIL. 1, 568 -is velisque impellite puppim. CE 1109, 21 [saec. I²/II] non ego caeruleam -o pulsabo carinam Charonis*). Ov. epist. 13, 101 -oque move veloque carinam! (ars 1, 3 arte citae veloque rates -oque moventur). LIV. 26, 39, 18 *naves* in terram -is abreptae. 27, 15, 5 *naves*, quae -is agerentur (30, 43, 12. 34, 35, 5 lembos, qui non plus quam sedecim -is agerentur [*item c. numero: 38, 38, 8*]). MANIL. 4, 284. FLOR. epit. 2, 2, 35 classis ... -is quasi habenis agebatur [*sc. huc illuc flectebatur. al.*]. 30, 25, 8 *navem* concitatam ... -is (37, 11, 10 CVRT. 4, 3, 2). PAVL. FEST. p. 279 scaphae -is navis magna trahitur (*cf. l. 48*). **al.** ③ *aliis:* CIC. Verr. II 5, 88 (*opp. velis*) quid quaeque navis -is facere posset. CAES. Gall. 5, 8, 3 *Caesar* -is contendit, ut eam partem insulae caperet *eqs.* VERG. Aen. 5, 114 pares ineunt gravibus certamina -is quattuor ... carinae. 8, 58 adversum -is superes subvectus ut amnem (*aliter l. 8*). HOR. carm. 1, 37, 17 *Caesar* ab Italia volantem *Cleopatram* -is adurgens. PROP. 1, 8, 19 ut te felici [post victa] Ceraunia -o accipiat ... Oricos (, *Heinsius, praevecta trad.*). 4, 6, 45 nimium -is audent prope. Ov. epist. 15, 65 *frater* agili peragit freta caerulea -o. met. 6, 512 admotum ... fretum -is. 14, 75 hunc *scopolum* ... -is ... evicere rates. *al.* LIV. 37, 16, 4 pervicerunt ... -is, ut tenerent terram. LVCAN. 5, 421 ne Pompeiani ... languida iactatis comprehendant carbasa *nostra* -is. **al.**

β subi. (maxime nom. aut abl. absol.): CIC. Phil. 1, 9 ut mihi *properanti* nulli neque -i neque venti satis facerent. Ov. epist. 16, 332 iam facient celeres -us et aura vias (*cf. Pont. 4, 10, 33 qua -us iter pulsus modo fecerat undis*). 19, 184 (*Hero Leandro*) tu tua plus -is brachia posse putas? VITR. 10, 3, 6 v. p. 1082, 49. PLIN. nat. 12, 87 quas rates ... -i non trahant. VAL. FL. 2, 429 iam -i rapuere ratem. HIER. vita Hilar. 29, 12 *miraculo* impellentibus contra -is ad puppim impetus redit. GREG. TVR. Mart. 4, 29 non vento flante, non -o ducente.

b nominales: **α accedit abl. ad adi.:** VERG. Aen. 5, 153 Cloanthus consequitur melior -is, sed pondere pinus tarda tenet (*explicit SACERD. gramm. VI 467, 15 per efficientem id, quod efficitur, ut 'melior -is', pro velocitate remigum -os posuit [sim. NON. p. 381, 14 -os: remiges. DIOM. gramm. I 458, 26sq.]. cf. SIL. 14, 499 melior -o*). TAC. ann. 2, 6, 2 *naves* velis habiles, citae -is. ARATOR act. 2, 1127 Sicario lateri -is vicina Melite. **β pendet gen. e subst.:** LVCAN. 8, 561 vento vela negarat Magnus et auxilio -orum ... petebat litora (VEG. mil. 4, 42, 5 a. -orum reumatis impetus non vincitur). CLAVD. DON. Aen. 5, 220 p. 448, 24 sine -orum adminiculis. GILD. Brit. 16 chron. III p. 34, 2 alis -orum remigumque brachiis ac velis vento sinuatis vecti. **al.**

2 potius actio remigandi: **a agit de obnixu remigum; iuncturae:** **α verbales:** ACC. trag. 629 -is ... nixi propter navem in fugam transdunt (CLAVD. DON. Aen. 5, 15 p. 427, 6. 10, 300 p. 332, 13 [socii consurgere tonsis] nitebantur -is socii. *cf. VAL. FL. 4, 680 eniti -is. CLAVD. DON. Aen. 5, 205 p. 447, 9 obnixi -is luctantibus*). VERG. Aen. 3, 207 vela cadunt, -is insurgimus (*al., v. vol. VII 1, 2061, 83sqq.*). 4, 594 impellite -os (*addas p. 1082, 50*). 5, 15 validis ... incumbere -is (*al., v. vol. VII 1, 1073, 31sq., ubi addas CLAVD. DON. Aen. 5, 140 p. 441, 27 NICET. psalm. 11.9. al.; cf. p. 1085, 57*). 5, 136 intenta ... brachia -is (*cf. CLAVD. DON. Aen. 8, 95 p. 128, 13 nocte una ... et die -is fuerunt intenti*). Ov. met. 11, 462 iuvenes ... reducunt ... ad fortia pectora -os (*cf. trist. 4, 1, 9 qui ... refert ... lentos ad pectora -os. SEN. Med. 367 regum referens inclita -os ... Argo [regumque ferens Madvig; navi actio remigum tribui*

videtur, cf. l. 591. v. etiam p. 609, 5sqq.). CVRT. 9, 4, 13 ingenti certamine concitant -os. LVCAN. 3, 543 -is pectora pulsant. VAL. FL. 1, 359 fratris ... Leodocus urget -o terga. 6, 326 levibus componere brachia -is. **al.**

β nominales: CIC. de orat. 1, 153 impetu pulsuque -orum (*al., v. vol. X 2, 2612, 75sqq.; item impetus -orum: VITR. 10, 9, 7. al.*). Ov. met. 3, 662 -orum in verbere perstant. LIV. 44, 28, 10 concitatio -orum. VAL. MAX. 3, 2, 10 vehementi ictu -orum concitatum *navem* (SIL. 13, 243. *al.*).

b agit de aquae commotione sim.; iuncturae: **α verbales (exempla selecta inde ab Ov.):** CIC. Verr. II 5, 100 cum praetoris ... oculos praedonum -i respergerent. ac. frg. 7 unda, cum est pulsa -is, purpurascit (CATVLL. 64, 58 iuvenis fugiens pellit vada -is. SIL. 15, 301. *cf. -is impellere: VERG. georg. 1, 254 -is i. marmor. Ov. met. 3, 657; -is pulsare: GERM. 154 ne ... -is pulset vada caerulea puppis [gr. 153 κόπαις]. OCTAVIA 315*). VARRO ling. 7, 23 ratis dicta navis longa propter -os, quod hi, cum per aquam sublatis sunt dextra et sinistra, duas rates efficere videntur. VERG. georg. 2, 503 sollicitant alii -is freta (*cf. ALBINOV. carm. frg. 21 aliena quid aequora -is et sacras violamus aquas?*). Aen. 3, 668 vertimus ... proni certantibus aequora -is (*[inde CLAVD. DON. Aen. 3, 665 p. 348, 21]. VAL. FL. 3, 474*). 5, 143 convulsum -is ... aequor (8, 690 spumare reductis c. -is ... aequor. ANTH. 388a, 15. *cf. Ov. met. 8, 138 divulsa ... -is unda*). 6, 320 illae *animae* -is vada livida verrunt (Ov. am. 3, 8, 43 non freta demisso verrebant eruta -o. *cf. NICET. psalm. 11.9 -is ... mare verrentibus*). Ov. epist. 2, 87 si nostra tuo spumescant aequora -o. 3, 65 ante ... quam ... Pthiis canescant aequora -is. fast. 5, 644 -is ... torsit aquas. SEN. nat. 1, 5, 6 aqua ... -o excussa. CVRT. 4, 3, 18 -is ... everberatum mare. LVCAN. 9, 319 -is actum mare (VAL. FL. 2, 77). SIL. 6, 520 *vocem* percussi veterunt noscere -i *navis discedentis (item respic. sonitus: TAC. ann. 2, 23, 2 aequor mille navium -is strepere. CLAVD. carm. min. 28, 40 Nilo crescente -is sonuere novales. ADNOT. Lucan. 3, 541 sonantes -os. cf. l. 31sqq.). al.* **β nominales:** CAES. Gall. 7, 60, 4 has *littres* magno sonitu -orum incitatas (7, 61, 3 SERV. Aen. 3, 669. *cf. e. g. -orum sonus: PROP. 4, 2, 8 LVCAN. 3, 541 PETRON. 89 vers. 32 VAL. FL. 3, 464 CLAVD. 15, 43; -orum strepitus: EPIT. Alex. 11 CLAVD. DON. Aen. 3, 665 p. 348, 23*). SIL. 14, 486 -orum adspergine.

c agit de motu sustento vel impedito: CIC. Att. 13, 21, 3 arbitrabar sustineri -os, cum in hibernae essent remiges iussi (*cf. in hibernae -os [in imag. etiam p. 1086, 9]: GERM. 347 in hibernae ... navita -os. OROS. hist. 2, 10, 2; in hibernae -is: CVRT. 4, 4, 9. LVCAN. 3, 659 [-os var. l.; cf. COMMENT. verbo nautico usus est; in hibernae est -os a se repellere]. IVST. 2, 12, 7 in hibernae -is et a bello discedite*). Ov. met. 3, 664 impediunt hederiae -os. 3, 676 obstantes ... -o. SEN. Ag. 509 tenet horror artus ..., -us effugit manus (*cf. VAL. FL. 1, 618 excussi manibus -i. 4, 646 gelida rapti formidine -i. STAT. Theb. 5, 375 -i ... cadunt in pectus inanes*). LVCAN. 3, 566 alias *naves* ... ligant ... catenae seque tenent -is (*[-i var. l., quem textum explicant COMMENT. ἀντὶ τοῦ suam classem]. ADNOT. Lucan. 6, 675 v. p. 1030, 18*). 3, 705 hi super hostiles iecerunt brachia -os et ratiū tenuere fugam. **al.**

d cetera exempla: CATVLL. 64, 183 *Theseus* fugit lentos incurvans gurgite -os (*cf. VERG. Aen. 3, 384 Trinacria [lentandus -us], in unda [v. vol. VII 2, 1161, 13sqq.]. CIRIS 461 flectitur in viridi -us sale*). CAES. Gall. 4, 25, 2 -orum motu ... permoti barbari (SEN. nat. 2, 55, 4). VERG. Aen. 8, 690 reductis (v. l. 19). Ov. am. 3, 8, 43 demisso (v. l. 22; *aliter* LIV. 36, 44, 8 demittere -os in aquam ... stabiliendae navis causa). met. 1, 294 *diluvio facto* alter ... ducit -os illic, ubi nuper ararat (Pont. 1, 5, 40 naufragus ... ducit -os, qua modo navit aqua. CLAVD. 21, 178. *cf. p. 1082, 66*). 3, 619 qui requiemque modumque voce dabat -is (*item respic. moderatio vel hortatus remigum: VAL. FL. 5, 436 eadem -os, eadem dea flectit habenas. SIL. 6, 362 qui ... -is dictet sonitum. STAT. Theb. 6, 801 vox magistri citat ... -os. al.*). SEN. Oed. 540 motura -os alnus (*navi actio remigum tribuitur, cf. p. 1083, 75*). LVCAN. 3, 537 *magna navis* [summis, longe petit aequora -is (, *incertum, utrum agatur de ordine summo [ita Adnot. s.: altis] an de extremitate. VAL. FL. 1, 460 brevior petit iam caerulea -o ... Idas*). 5, 421 iactatis (v. p. 1083, 43). VAL. FL. 8, 356 intortis ... -is prosilit. **al.**

C respic. status, qualitas ipsorum -orum: 1 *forma, species:* CIC. ac. 2, 19 (*loquitur de sensibus*) dum de -o inflexo aut de collo columbae respondeam (*sc. de specie inflexa partis submersae ut: 2, 79 te negas infracto -o ... commoveri. al. LVCR. 4, 439. VITR. 6, 2, 2 bis. SEN. nat. 1, 3, 9. et saepe*). CATVLL. 64, 183 lentos (*al., v. vol. VII 2, 1162, 24*). VERG. Aen. 5, 15 validis (10, 294 VAL. FL. 2, 311, 4, 689). 5, 114 gravibus (SIL. 8, 600). PROP. 1, 11, 9 minutis. VAL. FL. 1, 460 brevior (Inv. 15, 128 brevibus). 6, 326 lēvibus (STAT. Theb. 6, 22). AVIEN. Arat. 404 longis. CLAVD. DON. Aen. 5, 150 p. 442, 28 iuvabatur ... -orum meliore substantia (*cf. p. 1083, 53*). CLAVD. rapt. Pros. 1 praef. 2 primus ... qui ... rudibus -is sollicitavit aquas. 2 *actio frangendi sim.:* CAES. civ. 1, 58, 1 *hostes* -os ... detergere ... contendebant (*al., v. vol. V 1, 797, 6sqq.; cf. LIV. 37,*

30, 10 ancorale ... implicatum -is latus alterum deteret. CVRT. 9, 9, 16 abstergeri ... invicem -i). VERG. Aen. 1, 104 procella velum adversa ferit ...; franguntur -i ([SERV. vel gubernacula vel, quod melius est, re vera -i]. 5, 209 fractos ... -os. 5, 222 v. p. 1083, 15. HOR. epod. 10, 6 LIV. 37, 28, 10. al.; cf. -orum fragmina: VERG. Aen. 10, 306; -orum fragmenta: CVRT. 9, 9, 20 CLAVD. DON. Aen. 5, 205 p. 447, 19). 5, 205 acuto in murice -i obnixi crepuere. 5, 271 amissis -is (v. p. 1028, 4; cf. CLAVD. DON. Aen. 5, 270 p. 453, 9 -orum ... amissione). 5, 663 furit ignis ... transtra per et -os et pictas abiete puppis. LVCAN. 3, 609 mixtis obliquo pectine -is. PLIN. nat. 13, 139 caniculis marinis -os ... invadentibus. FLOR. epit. 2, 2, 8 detorquere -os (inde IORD. Rom. 164). al. **3 fabricatio** (cf. GLOSS. III 308, 28 *κωποξύστης* [-ξισ- cod.]: -orum rasor [sim. al.]): VERG. Aen. 1, 552 (reparatur classis quassata) et silvis aptare trabes et stringere -os (SIL. 6, 352). 4, 399 nautae frondentis ... ferunt -os et robora silvis infabricata fugae studio. PLIN. nat. 7, 209 -um invenerunt Copae, latitudinem eius Plataeae. VAL. FL. 1, 125 -is ... paratis. STAT. Ach. 1, 429 caeduntur robora classi, silva minor -is. al.

D respic. alii usus: **1 vertitur -us ad novum officium:** varia exempla: VERG. Aen. 10, 290 per -os alii, sc. in terram descendunt. PETRON. frg. 32, 4 (= ANTH. 470, 4) -orum levitas naufraga membra vehit (cf. VAL. FL. 8, 361 naufragus ... incipit ... -os ... quaerere. HIER. in Ier. 4, 32, 3 ut ante naufragium ... -os tabulasque corripiant). RVT. NAM. 1, 347 parvula subjectis facimus tentoria -is. **-o pugnatur sim.:** LVCAN. 3, 671 -um contorsit in hostem alter. SIL. 5, 135 Scylla ... contorquens pondera -i. 14, 545 -is male fervidus ille festinat spoliare ratem. TAC. ann. 14, 5, 3 Acerronia naufraga ... contis et -is ... conficitur. SVET. Tib. 62, 2 damnatos ... praecipitari ... in mare iubebat, ... classarium manu ... contis atque -is elidente cadavera (cf. AMM. 24, 1, 5 cervi ponderibus [elisi] -orum [in sae cod., inlisi Heraeus]). Cal. 32, 1 quosdam ... contis -isque detrusit in mare. HEGES. 3, 20, 2 p. 224, 24. PS. VICT. VIT. pass. 14 iussit eos -orum vectibus enecari. **2 -o gubernatur navis (cf. in imag. p. 1086, 17; aliis locis saepe disting. gubernacula sim., e. g. LVCAN. 4, 439 PETRON. 114, 13 PLIN. nat. 12, 87 SVET. frg. p. 233, 6; dub. an huc pertineat BOETH. categ. 7a7 sqq., ubi vertitur compluries τὸ πηδάλιον [cf. p. 1055, 62 sqq.]):** MAR. VICTORIN. in Cic. inv. 2, 153 cum alter -um imperitus gubernandi tenuerit (cf. Cic. inv. 2, 154 ad gubernaculum accessit). SERV. Aen. 1, 104 v. l. 3.

E cetera exempla (selecta): VERG. Aen. 5, 837 sub -is fusi per dura sedilia nautae dormiunt. 6, 233 Aeneas ... sepulcrum imponit suaeque arma viro -umque tubamque (huc spectant: STAT. silv. 3, 5, 98 Iliaco ... iugum memorabile -o. 5, 3, 167). OV. met. 14, 551 (naves in nymphas mutantur) in digitos abeunt et crura natantia -i. MART. epigr. 26, 4 (chorus natantium depingit corporibus navem) credidimus -um credidimusque ratem (cf. SCHOL. Opt. Porf. carm. 19, 6 versus ..., qui ... incipiunt ... a -is [versus intexti depingunt navem]). HYG. fab. 134, 2 Liber ... -os in thyrsos commutavit. AMPEL. 8, 5 in aede Apollinis positi sunt -i Argonautarum. al.

II in imag. (compar. l. 64. 71 sqq. al.) vel translate; agitur: **A de exercitatione:** PLAVT. Asin. 519 (meretrix ad lenam) si reposivi -um, sola ego in casteria ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi. CIC. Tusc. 3, 25 taetra ... res est ... omni contentione, velis, ut ita dicam, -isque fugienda (cf. OV. rem. 790 -is adice vela tuis! FRONTO p. 88, 20 quamquam non semper ex summis opibus ad eloquentiam velificaris, tamen sipharis et -is te tenuisse iter. AVG. beat. vit. 4 ut ... tum demum me ... totis velis omnibus -is in illum sinum philosophiae raperem). 4, 9 (antea p. 1029, 39) utrum panderem vela orationis statim an eam ante paululum dialecticorum -is propellerem. OV. ars 2, 731 (de coitu venerio) cum mora non tutast, totis incumbere -is utile. rem. 532 desine luctari! referant tua carbasa venti, quaque vocant fluctus, hac tibi -us eat! trist. 1, 1, 91 (ad librum Augusti oculos petentem) difficile est ... hinc, -is utaris an aura, dicere. 4, 5, 19 -is ad opem luctare ferendam, dum veniat placido mollior aura deo! Pont. 2, 6, 37 (iam adiuvantem hortatur) -o ... utor in aura. AVG. c. acad. 2, 1, 1 contra illos fluctus ... fortunae cum obnitendum -is qualiumcumque virtutum tum ... divinum auxilium ... implorandum est. al. **B de aliis modis se propellendi:** CIC. nat. deor. 2, 125 tamquam -is ita pinnis cursus avium in forma trianguli volantium levatur (cf. OV. met. 5, 558 alarum insistere -is. SIL. 12, 98 Icarum lapsum ... solutis pennarum -is). OV. epist. 18, 215 (Leander Heroni) cum patietur hiemps, -is ego corporis utar (cf. p. 1083, 47). MANIL. 5, 425 aequore mersas diducet nator palmas, furtivus -us in ipso (furtivo -is codd. plerique, furtiva biresmis Housman, fort. recte). PLIN. nat. 9, 94 nauplium dimissis palmulis ferire, ut -is. ANON. de mach. bell. 17, 2 boves ... rotas ... volvunt, quarum ... radii ... in modum -orum aquam conatibus elidentes ... operantur. AMBR. hex. 5, 1, 4 hippopotami non vestigio utuntur pedis ad incedendum, sed tamquam -o ad reptandum. 5, 22, 74 ut aves natatiles quasi -is quibusdam ita pedibus suis ... aquarum fluenta propulset (gr. 8, 7 p. 184^B

κόπαις. cf. EVSTATH. Basil. hex. 8, 7, 19 tamquam -is quibusdam pedum). al. **C de rebus variis:** PROP. 3, 3, 23 (de poeta magna non temptante) alter -us aquas, alter tibi radat harenas (item respic. actio vel opus modestius, timidius: SEN. Ag. 107. PS. CATO dist. 4, 33 quod potes, id tempta: nam litus carpere -is tutius est multo quam velum tendere in altum. NEMES. cyn. 60 [poeta de eclogis ad maiora se vertit] ratis ... sueta ... tutos ... sinus percurrere -is nunc primum dat vela notis). HOMER. 1065 vatis ... carinam, -is quem cernis stringentem litora paucis (in fine operis brevis). QVINT. inst. 12 prooem. 4 Cicero contrahit vela inhihetque -os (i. in disputatione quaedam non tractat; sim. AVG. anim. 2, 13, 18 p. 353, 14). VET. LAT. Ezech. 27, 6 (cod. 175, sim. Hier. ad loc. 1.803; civitas opulenta tamquam navis describitur) de Basanitide fecerunt -os tuos (gr. τὰς κόπαις, VVLG. quercus de Basan dolaverunt in -os tuos). PS. GARG. MART. med. p. 210, 16 palo ligneo in modum -i formato compositio ... est commovenda. PAVL. NOL. epist. 23, 30 fide veri atque opere iusti a dextris ... et sinistris velut -is armantur. PS. AVG. serm. ed. Mai 75, 4 habuit caecus manus metantes itinera, quae quasi alae vel -i totam molem corporis gubernabant (cf. 97, 7 peccator ... debet ... -is suae paenitentiae gubernare, ut ad portum misericordiae valeat pervenire). DRAC. laud. dei 3, 708 (per miraculum ossa reviviscunt) accedunt umeris -orum more lacerti (obscurum; eo quod amobus lateribus extenduntur?). CAES. AREL. epist. ad virg. 2, 3, 27 dum se putant esse securos, ... non ieiuniorum quasi -orum adiutorium petunt. al.

appendix syntactica et stilistica: **1 vergit in metonymian vel synecdochen, sc. -i nominantur ad alias res indicandas vel epitheta ad eas pertinentia accipiunt:** **a remiges eorumve actiones:** adi.: VERG. Aen. 3, 668 certantibus. OV. epist. 15, 65 agili. 21, 79 tardis. SEN. Tro. 1045 properante. VAL. FL. 7, 25 grata ... fessis descendunt flamina -is. SIL. 14, 538 ignavum. AVSON. Mos. 40 celeres. CLAVD. 7, 56 audacibus (DRAC. laud. dei 2, 291). **enunt. totum:** VERG. Aen. 8, 89 -o ut luctamen abesset (inde PROBA cento 554). OV. met. 3, 619 v. p. 1084, 56. LVCAN. 6, 385 Minyae gens cognita -is. **b navem, classem:** HOR. ars 65 sterilis ... palus prius, aptaque -is (Bentley, diu palus trad., alii alia; cf. CLAVD. 26, 338 Rhenus et Hister ambo habiles -is, ambo glacialia secti terga rotis). PROP. 4, 6, 20 (ad Actium) nec -is aequa favebat avis. OV. epist. 2, 87 et 3, 65 v. p. 1084, 23sq. STAT. Ach. 1, 26 Thetis Idaeos ... expavit vitreo sub gurgite -os. TAC. ann. 2, 15, 2 inane victis militibus ventorum -orumve subsidium. CLAVD. rapt. Pros. 2, 360 (355sq. mors nulla vagatur in terris) portitor ... vacuos egit ... -os. **c iter vel pugnam:** PROP. 1, 8, 19 felici (cf. p. 1082, 67). SEN. Ag. 107 propiore.

2 -i nominantur iuxta alios modos, instrumenta propellendi vel pergendi: **a vela, ventos:** opp. usus -orum e. g. p. 1082, 55. 1083, 12. 33. 68. 1085, 59; -is velisque simul navigatur e. g. p. 1082, 66. 1083, 13. 26. 1085, 50sqq. **b varia:** opp. conti BOETH. in categ. comm. 2 p. 224^B (utriusque simul adhibentur PLIN. epist. 8, 8, 3), pedes p. 1083, 17, rotae l. 35 et AVSON. 27, 4 (399 S.), 12, vehiculum EPIST. Arel. 8 p. 14, 22, veredes SIDON. epist. 8, 11, 3 vers. 31.

3 additamenta quaedam: **a indicantur remiges vel qui eis imperant per:** gen. vel pron. poss.: OV. epist. 2, 87 tuo. 13, 5 vestris. LVCAN. 8, 37 cuius (i. Pompeii classi imperantis; cf. FIRM. err. 28, 6 [ad imperatores] sub -is vestris [sim. CLAVD. 15, 463]). SEN. Med. 367 regum. VAL. FL. 4, 654 Phaleri. al. **adi.:** OV. epist. 3, 65 Pthiis. LVCAN. 3, 705 hostiles. STAT. silv. 3, 5, 98 Iliaco. Ach. 1, 26 Idaeos. CLAVD. 3, 173 Thessalicia. 24, 365 Bromios. **b indicatur navis per:** gen.: PAVL. FEST. p. 279 scaphae (v. p. 1083, 32). VAL. MAX. 9, 15, 2 triremis. SEN. Med. 608 audacis ... carinae. IVV. 15, 128 testae. TAC. ann. 2, 23, 2 mille navium. **adi.:** STAT. silv. 4, 6, 42 Argoos.

4 ponitur sing. pro plur.: VERG. Aen. 3, 384. 8, 89 CIRIS 461 TIB. 1, 4, 46 PROP. 1, 8, 19 OV. am. 2, 11, 5. 3, 8, 43. al. SEN. Ag. 107. al., sc. apud poetas praeter AVG. serm. 156, 13 bis. EPIST. Arel. 8 p. 14, 22 GREG. TVR. Mart. 4, 29 (cf. etiam p. 1083, 1sqq.).

deriv.: remitus, remulus.
compos.: remex, remiligio, remipe(du)s, remivagus; aquiremus, birem (sim. decem-, quadri-, quinque-, septemremis et septeresmus, trirem et triresmus, undeciremis), citiremis; cf. hexe-, penteremis.

remütabilis NOT. Tir. 31, 81. a remutare. **N. H. remütatio**, -önis f. a remutare. fere i. q. mutatio (vi prae-verbii evanida): MARTYR. gramm. VII 183, 8 verba quaedam eandem scripturam, sc. bi, etiam [in -e], servare desiderant, e. g. cubile cubitus (antea: in transfiguratione. Cassiod. in derivationibus). RVSTIC. Conc. 5 I 4 p. 218, 37 Apollinarius ... nomen -em ... fraudulenter induxit, pro domino, sc. duarum naturarum, ... deum verbum tantummodo exponens.

remüto, -ätum, -äre. a re- et mutare. NOT. Tir. 31, 75 -at. [falsa var. l. -andi COLVM. 9, 1, 7 (pro aere mutandi; cf. 8, 5, 4 et vol. VIII 1727, 1sqq.), muta -a QVEROL. p. 40, 15 (pro mutare multa).]

1 *i. q. mutando restituere*: HESYCH. in lev. 13, 1 p. 931^D si ... -tus fuerit leprosus in album (*comprehenditur Vet. Lat. lev. 13, 16 [ibid. p. 929^D]* si ... restitutum fuerit corpus sanum et commutatum fuerit in album [gr. ἐὰν δὲ ἀποκαταστή ... καὶ μεταβάλλῃ, cod. 100 si ... cessaverit ... et mutaverit, *Vulg.* si rursus versa fuerit caro in alborem]). 2 refragatur: -at GLOSS.¹ I Ansil. RE 624 (cf. 622sq. r.: dissentit. r.: demutat).

deriv.: remutabilis, remutato. *Bk.*

***rēn**, **rēnis** m. (f. v. l. 18). [orig. inc.; fort. comparari potest hibern. vet. áru 'ren' < *áron- < *e₂e-e₂r-on-; lat. rēn < *e₂r-ēn; cf. etiam hethit. hahri- 'praecordia, viscera media' < *e₂e-e₂r-i-, tochar. A āriñic 'cor'. v. *Matasović, Etym. Dict. of Proto-Celtic, 2009, 42. Mei.] de origine*: LACT. opif. 14, 3 quos ait Varro ita dictos, quod rivi ab his obsceni umoris oriantur (*inde ISID. orig. 11, 1, 97*). *de scriptura*: praevalet ren-, sed rien- exhibent PLAVT. p. 1088, 40 (*apud FEST. l. 41*). PETRON. 35, 3. LACT. opif. 12, 2 (*cod. B saec. V, ut 14, 3*). SYMM. epist. 6, 73 et saepe *apud gramm., e. g. l. 17*. *de genere*: masc. testantur CHAR. gramm. p. 28, 14 hic -n -is. PRISC. gramm. II 149, 7 in 'en' producta ... sunt masculini ... 'riēn' vel 'rēn'. al.; fem. testantur PROB. inst. gramm. IV 123, 4sq. haec -n eqs. PS. PALAEM. reg. 1, 49 in feminino, ut ... '-n', exhibet VET. LAT. lev. 3, 4 (*cod. 100, ut ibid. 7, 4 et p. 1088, 61*) et fort. l. 46; genus commune testantur PRISC. gramm. II 221, 14 in 'en' productam ... generis sunt masculini vel feminini, ... ut ... 'rien rienis' vel 'ren renis'. VIRG. gramm. epit. 5, 6, 3 communia nomina sunt, ut ... renis. al.; ?neutr. plur. renia fort. l. 46 (*an est sing. fem.?*).

*de formis (tribuit decl. tertiae e. g. Ps. ASPER gramm. suppl. 61, 17 adn. [cod. B] piscis, renis): plerumque exstant formae plur. (cf. André, Vocab. latin de l'anatomie, 1991, 157; plur. tantum testatur DVB. NOM. gramm. V 589, 10sq.)), sed sing. nom. -n occurrit apud PLAVT. p. 1088, 40 et saepe apud gramm. et in glossis (e. g. GLOSS. II p. XII rien et ren: singulare renum), ceterum -is l. 23. 26 et fort. l. 45, -e p. 1089, 1, vix -ia l. 23, gen. -is p. 1088, 6. 1089, 19. 70 et ANTHIM. 16. al., acc. -em apud gramm. et ANTIDOT. BRUX. 139 PLIN. phys. Sang. p. 202 l. 17. ANTH. 902, 10 (nisi medii aevi), abl. -e p. 1088, 45. 1089, 31 et apud gramm. gen. plur. -ium in codd. vet. VET. LAT. deut. 32, 14 (*cod. 100 et 104*). FRG. Ps. Apul. herb. l. 6 (M). ORIBAS. syn. 9, 24 add. Aa p. 326. al., in rec. PLIN. nat. 20, 108. 27, 130 (-um var. l., ut 28, 63. al.). al. GARG. MART. med. 53, 10 (-u(u)m var. l.). al., -um in codd. vet. LACT. opif. 14, 3 (B). ORIBAS. syn. 1, 10, 7 Aa p. 49, 6. al., in rec. CELS. 2, 1, 22. SCRIB. LARG. 125 (-ium var. l., ut 143. al.). PLIN. nat. 20, 46. al.*

de mensura: rēn- produci testatur PRISC. l. 17. 21, sed corripit vid. ARATOR act. 2, 347 p. 1089, 20. *de notione*: FEST. p. 277 rienes ... antiqui nefrundines appellabant eqs. (v. vol. IX 1, 447, 29sq.; affert p. 1088, 40). GLOSS. II 376, 2 νεφρός: rien, rienis. III 248, 2 οἱ νεφροί: -es, lumbi. V 386, 49 rien: lendino (sim. GLOSS.¹ Corp. R 178 rien: laendino. anglosax. ut ibid. 121 [renis]: hēdir [plur. intellegit Lindsay]). VATIC. Reg. 203, 93 nefres graece, (l)atine r(eni)a. sim. al. legitur in versibus raro apud PLAVT. et inde ab HOR., in orat. soluta in TAB. devot. saec. II a. Chr. (v. p. 1088, 42), apud CIC. (bis), VARRONEM (v. l. 12), saepius inde a CELSO; frequentant scriptores rei medicae. [plur. i. q. 'lumbi, pars corporis circum os sacrum, dorsum' (cf. p. 1088, 68sq.)): val. rānā et var. dial. (a neutr. plur. *rēna, ut vasc. reo, arreyo, arria, arrenhe), hisp. vet. renes; i. q. 'animus' (cf. p. 1090, 8sq.)): langob. vet. (Lodi) rena. vocem numero plerumque plur. de ipsis visceribus adhibitam (cf. l. 64sq.) continuant haec a serm. docto medicorum haud aliena: it. rene, sard. centr. rēne, raet. occ. (Engadin) arāñis (plur.), rain, francog. rein et var. dial., port. rim. cf. M.-L. 7206 et Faré, Postille. Tiktin-Miron³ III 310. Battisti-Alessio V 3229. Cortelazzo-Zolli² 1344sq. Wagner II 350sq. Wartburg X 248sq. Corominas-Pascual V 27. Houaiss² 2458. Schd.-Cr.] [falso trad. PLIN. nat. 11, 180. 194 (v. app. crit. utrobique); restit. pro lien PLIN. nat. 22, 83; e coni. dub. ARNOB. nat. 3, 13 p. 171, 23; loco corrupto MART. CAP. 3, 296.]

ferē i. q. νεφρός (quod gr. resp. sub IA1, IB et II, ceterum ὀσφύς sub IA2, πλευρόν p. 1089, 54, ψόα p. 1088, 71. 73. 1089, 29): I de parte corporis animantium (siderum quoque, ut e. g. p. 1088, 65): A vario usu: 1 de visceribus lumbis inhaerentibus et munere excernendi fungentibus (maxime plur.): a hominis: a respicitur -ium infirmitas, aegritudo sim.; agitur: ① de morbis -ium et remediis:

Ⓐ *quolibet contextu*: PLAVT. Curc. 236 lien enecat, -es dolent. CIC. Tusc. 2, 60 cum philosophus ex -bus laboraret eqs. HOR. sat. 2, 3, 163 quod latus aut -es morbo temptentur acuto (*item fere* epist. 1, 6, 28). FIRM. math. 5, 6, 2 luna -es acerbo dolore discruciat.

Ⓑ *apud medicos*: ① gen. -is, -um pendet e subst. morbum sim. indicante: dolor -um: CELS. 2, 1, 22 articularum et -um dolores. SCRIB. LARG. 125 compositio ad -um d. bene facit. 144 ad -um tumorem et d. al. PLIN. nat. 20, 108 ad lumborum et -ium dolores. 28, 199 in -ium d. leporis -es, crudos devorare (l., ad p. 1088, 57sq.). al. GARG. MART. med.

53, 10 iocineris ac -ium. MARCELL. med. 20, 93 ad calculosos et ad -ium d. (cf. l. 17sq.). et saepe. cetera exempla: SCRIB. LARG. 143 (= ind. capp. 143) ad -um tumorem et exulcerationem (*inde* MARCELL. med. 26, 1). PLIN. nat. 21, 137. cf. l. 9). PLIN. nat. 20, 14 vitiiis ... -ium (20, 31. 136. al. GARG. MART. med. 3, 3. al.). al. CAEL. AVR. chron. 5, 3, 52 passio tarda -is aut -um (ORIBAS. syn. 1, 10, 7 Aa p. 49, 6 [gr. νεφροί]). al.

② *cetera exempla; agitur: de quibuslibet morbis eorumque remediis (fere ipsi -es morbo sim. affici dicuntur, sed homines l. 13 sq.): CELS. 2, 7, 11 -es exulcerati sunt (al., v. vol. V 2, 2103, 67sq.; cf. PLIN. nat. 28, 125 ad omnia intus exulcerata, maxime -es eqs. CASS. FEL. 46, 5 ex -bus ulceratis). 2, 7, 12 in -bus vitium est. 4, 17, 1 -es ubi adfecti sunt eqs. (4, 27, 1^D add. l. 22 vesicae vitiiis affici -es). SCRIB. LARG. 93 pastillus ... ad phthi-sicos et vesica -busque laborantis (*inde* MARCELL. med. 16, 7. cf. p. 1087, 68 et PLAC. med. 3, 12 rec. β ad nefreticos, qui a -bus laborant). PLIN. nat. 20, 257 radix ... -es purgat. 23, 142 nuces -bus, vesicae utiles. al. PALLAD. 1, 4, 2 -es nullo dolore ... vexantur. THEOD. PRISC. log. 109 -bus ... dolentibus (MARCELL. med. 26, 47. al.; cf. p. 1087, 67). al. de lapidibus -ium: SCRIB. LARG. 145 si cui ... lapis in -bus innatus fuerit eqs. PLIN. nat. 21, 175 -ium ... harenis (22, 59). 22, 72 lapides -ium (PRISC. perihēg. 983). 25, 168 extrahere -bus harenam. CASS. FEL. 45, 2 lapides in -bus natos. ORIBAS. syn. 9, 24, 6 La p. 324 in -bus ... lapides generantur (gr. νεφροίς). al.*

Ⓔ *de vulneribus*: CELS. 5, 26, 2 servari non potest, cui ... -es vulnerati sunt. 5, 26, 11 -bus ... percussis (cf. BACHAR. repar. laps. 8 [ad II reg. 3, 27] Abner de cuspide lanceae in -bus ... percussus). VET. LAT. thren. 3, 13 (*cod. 177*) dominus induxit -b(us) meis venenatas sagitta(s) (gr. νεφροίς, VVLG. misit in -bus meis filias pharetrae suae). AVELL. 225, 6 caput ... freretur episcopo in duabus partibus et -es eius dissipaverunt.

β *respicitur -ium officium, natura, situs sim. (cf. p. 1087, 12; fusius ad rem VINDIC. epit. alt. 26): per -es excernitur humor, decurrit urina sim.: CIC. nat. deor. 2, 137 umores, qui e -bus profunduntur. GELL. 17, 11, 2 recrementa humidiora per -es in vesicam convenire (*inde* MACR. Sat. 7, 15, 4). ORIBAS. syn. 9, 24, 1 La p. 323 aquosa superfluitas ... per -es in viscica deducitur ad urinas (gr. νεφροί). al. cetera exempla: CELS. 4, 1, 5 -es ... lumbis ... inhaerent, a parte earum resimi, ab altera rotundi, ... venosi sunt eqs. IREN. 2, 24, 4 l. 141 cor et epar, pulmones, splen, -es (*in enumeratione viscerum ut*: CHALC. comm. 37 lien, hepar, duo -es. al.). LACT. opif. 12, 2 -es duo sunt. VINDIC. epit. alt. 26 hii genitale semen portant. al.*

γ *cetera exempla*: PLAVT. Sat. frg. 3 glaber erat tamquam rien (*in compar. ut*: PLIN. nat. 27, 30 herba semen ... gignit, simile -bus). TAB. devot. (CIL I² 2541 = IV 9251a; Pompeiis, saec. II a. Chr) capilu(m) cerebru(m) flatus ren(es) (*in defixione ut*: TAB. devot. [Jahresh. Österr. Arch. Inst. 35, 1943, 114; Brigantii, saec. III?] re(n(es)), anum eqs.). CELS. 4, 1, 9 intestinum cum quibusdam membranulis a sinistro -e venientibus iungitur. 4, 1, 10. APVL. Plat. 1, 16 p. 215 per medullas -um. FIRM. math. 2, 24 hominis ... -es (et) vertebrae in Libra. al.

Ⓐ *animalis (signi l. 65sq.): a respicitur usus (sc. -ium vel adipis sim. eorum): in medicina vel cibus: CELS. 2, 21 mali ... suci sunt ... lienes, -es, intestina. 4, 16, 4 medicamen fit ex sinapi, cui sebi, hirquini, a -bus, quarta pars nervos adicitur (l., item 5, 18, 6 s. vitulini ... a -bus. 5, 18, 34. PLIN. nat. 28, 144 a -bus ... omne s. laudatissimum est. al.; cf. l. 54). PETRON. 35, 3 super Geminos, i. signum zodiaci, testiculos ac -es structor imposuit. PLIN. nat. 28, 98 cum adipe -ium (cf. 28, 233 qui adeps est ad -es. MARCELL. med. 27, 104 adipem caprunum de -bus sublatum). 28, 102 -ium nervos potos in vino. 28, 189 tonsillis ... -es vulpium aridi prosunt (*inde* PLIN. med. 1, 16, 4). 28, 213 leporis -es inveterati (PLAC. med. 3, 9 rec. a. al., adde p. 1087, 75). *ibid.* asini -es (28, 215). al. APIC. 7, 8 tit. lumbi et -es. al. in sacrificio: VET. LAT. exod. 29, 22 (*cod. 100, sim. VVLG.*) sumes ab ariete adipem ... et duos -es (gr. νεφροίς, ut lev. 8, 25 [*ibid.*] accipiens Moyses adipem ... et duas -es [VVLG. duos]). AVG. quaest. hept. 3, 22 pinnam iocineris cum adipe ventris et -um ... offerri domino. al. β *cetera exempla*: PLIN. nat. 11, 206 quaterni -es cervis, contra pinnatis ... nulli (*inde* 1, 11, 81). *ibid.* -es habent omnia quadripedum, quae animal generant. al. FIRM. math. 8, 4, 1 in -bus signi Arietis (sim. 8, 4, 5. al.). AVG. civ. 22, 8 p. 578, 13 lapidem in -bus inventum bovis (cf. l. 17sq.). al.*

2 *de parte dorsi infima, regione corporis circum lumbos sim. (cf. André [op. p. 1087, 26 cit.], 231; in imag. p. 1089, 16): a animalis (apud medicos praeter l. 72): COLVM. 6, 30, 4 oleum ... supra ilia et -es infunditur (*inde* PELAGON. 162 [Hippiatr. gr. I p. 224, 18 ψύαξ]). NEMES. cyn. 112 canis -bus ampla satis validis. PELAGON. 65 -es ... aqua ... foveto (Hippiatr. gr. II p. 63, 21 ψύαξ). 267, 2 de posterioribus se difficile elevant, sed a -bus subsidunt (gr. I p. 189, 2 νεφροίς). 529bis cod. Eins. (Rev. Hist. Text. 19, 1989, 55) equum -bus rigidis eqs. (gr. I p. 31, 22 περὶ τοῦς νε-*

φροῦς). CHIRON 316 ilia dura ... a -bus. 882 si -e unctio[n]e[m] ... sanus factus erit. *al.*

b *hominis (dei infra l. 14sq. 22):* **α** *respicuntur morbi eorumve remedia sim.:* PLIN. nat. 22, 65 *ramuli adianti* inlinuntur ... -bus. 22, 143 *lens imponitur vulvis* et -bus. *al.* VVLG. Nah. 2, 10 (*de Ninive*) dissolutio geniculorum et defectio in cunctis -bus (*gr. ὀσφύν, Hier. ad loc. l. 294 dolores super omnem lumbum. explicatur l. 48sq.*). MARCELL. med. 26, 32 *perunges* -es. CASS. FEL. 46, 14 *apponendum ... medicamentum* ... -bus. SORAN. p. 111, 17 *cervicale* -bus adposito (*gr. p. 150, 13 ὀσφύν*). *al.*

β *quolibet contextu:* ① *-es praecinguntur, teguntur sim. (allegorice e. g. l. 18; cf. vol. VII 2, 1809, 65sq.):* VET. LAT. exod. 12, 11 (cod. 56. *al., sim.* VVLG.) -es vestros accingetis (*gr. ὀσφύες, Cypr. testim. 2, 15. al. lumbi*). DAN. 10, 5 (cod. 176, *sim. al. et VVLG.*) -es eius cincti auro ophaz (*gr. ὀσφύν*). HIER. in Ier. 3, 14, 5 *cinctorium ...*, quod dei -bus iungitur, populus Israel est (*allegorice ad Ier. 13, 1sq.; sim. explicatur 3, 14, 9 ne ... per negligentiam ab illius -bus separaretur [vergit ad B]*). VVLG. exod. 28, 42 ut operiant carnem turpitudinis suae a -bus usque ad femora. Is. 11, 5 (*allegorice*) erit iustitia cingulum lumborum ... et fides cinctorium -is eius (*inde sim.* VEN. FORT. laud. Mar. 100). ARATOR act. 2, 347 (*resp. exod. 28, 42*) sacerdos obstrictis -bus, (-bus o. *cod. unus et pars edd.*). *al.*

② *cetera exempla:* HIER. epist. 18A, 6, 5 (*ad Ezech. 8, 2*) *deus* a -bus usque ad pedes videtur igneus. in Ier. 6, 3, 2 (*cf. Ier. 30, 6*) manus ... ad -es tenendos (*seq. ilia lumbosque*). VVLG. Dan. 5, 6 *conpages* -um eius *regis* solvebantur et genua ... conlidebantur. FVLG. myth. 3, 7 partes in homine deos singulos obtinere, ut Iovem caput ..., -es et inguina Veneris (*var. l. Venerem def. Fischer, Voces 23/24, 2012/13, 50 adn. 55*). LEX SAL. Merov. 104, 4 si quis mulierem ... pregnantem ... in -is percusserit *eqs.* PALLAD. hist. mon. I 19, 13 p. 278^d *daemon* -es ipsius *hominis* ... percussit (*gr. p. 61, 16 ψωῶν*). *al.*

3 *de genitalibus feminae* (v. Adams, *Latin Sex. Voc.*, 1982, 92): AVSON. 13, 14 (13 S.), 2 utere -e (vere *Avantius*) tuo; casta puella anus est.

4 *de parte spinae iumentii* (v. Adams, *Pelagonius, 1995, 374sq.):* CHIRON 176 tabescit a -bus, id est ab articulis lumborum. 238 oleo ... -es et totum tergus perficere (*inde VEG. mulom. 1, 52, 3 -es et totam spinam cum dorso p.*). 342 in parte -um usque ad medium spinam. VEG. mulom. 3, 1, 1 in cervice ... sunt spondyli VII, spatulae -um sunt VIII, a -bus usque ad anum VI. 3, 2 spina continet ... spatulas XXXII, a commissura -um, quod cumulare dicitur, usque ad imum muscarium *eqs.* *al.*

B *usu christiano* (v. Meershoek, *Latin biblique, 1966, 177sq. et cf. l. 14sqq.); significatur: **1** *genitalia vel sedes generandi, sc. fere per pudorem* (*cf. l. 30. p. 1088, 39; generari dicuntur sententiae l. 51*): VET. LAT. Ier. 1, 5 (Aug. divers. quaest. 68, 6 Ps. Primas. in Rom. 9 p. 472^D) cum esses in -bus patris tui, vidi te (*gr. et Vulg. aliter; contaminatum vid. per Hebr. 7, 10, cf. AVG. retract. 1, 26, 69 unde mihi tamquam scriptum sit occurrerit, nescio*). TERT. resurr. 60, 3 -es conscii seminum et reliqua genitalium. IREN. 3, 21, 5 de fructu -um eius *virii*. HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 3 p. 323, 20 -is ... coitus significatio est. in Nah. 2, 10 l. 334 (*spectat ad l. 6*) quod omnia opera, quae ad commixtionem pertineant, -um appellatorem monstrentur. tract. in psalm. II p. 377 l. 400sq. (*ad l. 62*) -es ... pro seminum locis ...; ut, quomodo initium hominum ... in semine conditum est, ita sententiarum ... (l. 403; *in imag.*) nostrarum exordia ... habere -es suos. VVLG. III reg. 8, 19 filius tuus, qui egredietur de -bus tuis (*inde, ut vid., VIGIL. THAPS. c. Arian. 1, 11, nisi est Vet. Lat. [gr. τῶν πλεuroῶν]*). RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 6 in -bus ... humanorum seminum receptaculum esse. HESYCH. in lev. 3, 1 p. 814^A -es ... coitalium seminum sunt ministeria. CASSIOD. in psalm. 15, 7 l. 154 (*spectat ad l. 62*) -es ... parentelam declarant, per quos ... generatio humana seminatur. *al.**

2 *interiora, secreta animi sim.:* **a** *loci sacrae script. (gr. resp. ubique νεφοῖ):* VET. LAT. psalm. 7, 10 (cod. 300, *sim. al. et VVLG.*) scrutans corda et -es deus (*sim. apoc. 2, 23 [cod. 51. al. et VVLG.]*). 15, 7 (cod. 303, *sim. al. et VVLG.*) ad noctem increpaverunt me -es mei. 25, 2 (cod. 400, *sim. al. et VVLG.*) proba me, domine ...: ure -es meos. Ier. 11, 20 (cod. 32, *sim. al. et VVLG.*) probas -es et cor. VVLG. prov. 23, 16 exultabunt -es mei (*gr. aliter*). *al.*

b *apud ecclesiasticos (plerumque explicantur loci l. 59sq. allati): -es sunt:* **α** *sedes cogitationum, conscientiae, memoriae (iuxta ponitur cor vol. IV 941, 26sq.):* TERT. adv. Marc. 4, 33, 6 (*eadem fere 5, 7, 1*) deus lucernam se pronuntiat, scrutantem -es et corda (*cf. l. 61, unde CYPR. mortal. 17 deus scrutator est -is et cordis et occultorum contemplator eqs.; sim. saepe*). HIER. tract. in psalm. II p. 375 l. 357 -es pro reconditis cogitationibus et profundo ... affectu (*ad 15, 7 [v. l. 62] ut: p. 376 l. 362 pro intellectibus et profunda cogitatione. EVCHER. form. 6 l. 699 -es interiora sensus. al.*). HESYCH. in lev. 3, 1 p. 815^A motus ... irascendi in corde, in -bus ... memoriam eius iacere medici dicunt.

β *sedes delectationis, libidinis sim. (cf. p. 1089, 40sq.):* HIL. in psalm. 138, 27 in -bus ... voluptatis est causa. RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 6 l. 14 peccatorum hominum -es illusionibus repleti sunt. AVG. in psalm. 7, 9 delectationes, quae nomine -um intelleguntur. 138, 18 *deus* non solum cor tenet, sed etiam -es; non solum cogitationes, sed etiam delectationes. BACHAR. repar. laps. 16 absconde a te putrem consuetudinis voluntatem: ure -es tuos. GREG. M. in euang. 22, 9 quid in -bus nisi delectatio carnis accipitur? *al.* **γ** *sedes roboris, vigoris sim. mentis (corporis l. 13):* CASSIOD. in psalm. 7, 10 l. 234 consideremus ... -es *positos* ad animi constantissimum vigorem, sive ad corporeas delectationes, (*ad β*). 72, 21 l. 359 pro mentis constantia. *ibid.* l. 361 -es ... esse resolutos, quia mundanarum rerum felicitatem ... quaesierat. 138, 13 l. 259 -es significant fortitudinem corporalem. EPHR. de die iudic. fol. 31^v contremiscit cor meum et -es mei resolvuntur.

II *per similitudinem quandam transfertur ad:* **?A** *gemmam* (*cf. p. 1088, 40*): PLIN. nat. 37, 186 Adadu nep(h)ros (sive) -es, eiusdem oculus, digitus (i. sic *Mayhoff, aut nepros aut rene(is) codd.; cf. vol. I 560, 14sqq.*). **B** *partem interiore, granum frumenti* (*cf. p. 1088, 41*): VET. LAT. deut. 32, 14 (cod. 100. *al.*) cum adipe -ium tritici (*gr. στέατος νεφρών πυροῦ*, Rufin. Orig. in num. 16, 9 a. -ium frumenti, *Vulg. medulla tritici. explicant AVG. loc. hept. 5, 73 ut -es tritici intellegantur velut interiora tritici. VEREC. in cant. 2, 15 non triticum -es aliquos habet, sed metaphoram ... sumpsit eqs.*).

deriv.: renalis, reniculus, renosus, renulus, 1. renunculus.

compos.: subrenal. *McNamara.*

rēnālis, -e. *a* ren (renes), *ad quam vocem revocatur l. 29. 32. 38. i. q. ad renes pertinens:* **1** *adi.:* CHIRON l. capp. 28 de morbo -i (55. 981 -is, *sc. m.*, qui spiam [*i. ψύαν, lumbum; spinam var. l.*] et renes liquidos facit). 691 umbone -i (v. Adams, *Pelagonius, 1995, 379*). CAEL. AVR. chron. 5, 3, 52 tit. de -i passione, quam Graeci nephritis appellant ([*inde 5 capp., ubi subauditur p.*] 5, 3, 52 -is p. a patientibus partibus nomen accepit; est autem intellecta ... p. ... renum. *ibid. iterum. 5, 3, 53. CASS. FEL. 45, 1 nefretica p. ...*, id est -is). 5, 3, 58 -i vitio (5, 3, 59). **2** *neutr. pro subst. significans: partem corporis renibus adiacentem:* PS. CYPR. cena 113 sustulit Iohannes caput, ... -ia Esaias (*respici vid. passio prophetae serra dissecti, vix Is. 11, 5*). *genus vestimenti:* ISID. orig. 19, 22, 25 hoc, *sc. lumbare*, a quibusdam et -e dicitur, quia (in) (*om. pars codd.*) renibus alligatur. GLOSS. III 193, 24 (*in cap. de vestimentis*) περιζῶμα: -e (*cf. vol. VII 2, 1805, 57*).

renancītur significat reprehenderit (*sc. recuperando*) PAVL. FEST. p. 276 (*fort. e lege quadam antiqua*). *a* re- et nanciri. *Bk.*

renarro, -āre. *a* re- et narrare. *de notione* (*cf. l. 56sqq.*): GLOSS.^I I Ansil. RE 1049 (*spectat ad l. 54*) -bat: exponebat. *legitur non nisi in versibus inde a VERG., praesertim in hexam., quos fere claudit (explicatur apud gramm. l. 55sqq.). [confunditur in codd. c. enarrare p. 1091, 11 (restit. l. 75), narrare e. g. l. 66 (haplographia) et p. 1091, 11 (in falsa var. l. AVG. quaest. hept. 4, 52); ceterum v. l. 62. p. 1091, 11.]*

1 *vi praeverbii vigente (pro subi. sunt fere homines, sed dea p. 1091, 13, nympa l. 60, anima l. 65, avis p. 1091, 11, scripta l. 74sqq.; quid -etur, indicat obi. acc. passim [accedit acc. c. inf. l. 68], acc. c. inf. l. 74, enunt. interrog. p. 1091, 5 [etiamne l. 65?], relat. p. 1091, 9, orat. recta p. 1091, 13):* **a** *i. q. narrando repetere, sc. praeterita:* **α** *quae quis passus, expertus est sim. (factorum ordine inverso l. 62):* VERG. Aen. 3, 717 Aeneas ... fata -bat divum cursusque docebat (*locum aut ad 2 [item intellegitur compositum pro simplici SERV. Aen. 4, 116, 8, 189 POMP. gramm. V 271, 27 et supra l. 43] aut ad b trahit SERV. ad l. '-bat':* [aut] 're' vacat ..., [aut] apparet Aeneam ante de suis casibus cum Didone confuse locutum; et ideo hic addidit '-bat', quasi, quae dixerat antea, nunc ex ordine referbat, [i. SERV. auct.]. *ceterum v. Fernandelli, Via Latina, 2012, 68sqq.*). OV. met. 5, 635 (*loq. Arethusa*) citius, quam nunc tibi *Cereri* facta -o, in latices mutor. 6, 316 ut ... fit, a facto propiore, *sc. a Niobe punita*, priora -ant, *sc. de Lyciis agrestibus* (*retract. pars codd. rec.*). STAT. Theb. 12, 390 *Argia et Antigone* mutua ... exorsae Thebas Argosque -ant (*cf. 391 reminiscitur; 404 reddere*). PRVD. ham. 855 Fides ... oblectat alumnam, *i. animam ad caelum redeuntem*, deliciis ... ore -antem querulo, quos passa, labores (*narr. cod. unus*). CLAVD. 26, 612 *homines e Gothis redempti* clades ... -ant ordine, tum grati referunt miracula belli. PAVL. NOL. carm. 24, 245 *naufragus quidam* mirum -at se ... spatio ... toto, quo relatus litori est, somno fuisse deditum. CYPR. GALL. gen. 1337 (*ad 22*) numquid non dixi vobis: '...?' Rubenus vera -ans ac scelus ... sese nolente peractum (*cf. p. 1091, 16*). **β** *quaelibet:* PRVD. perist. 10, 612 (*martyr iudici*) antiquitatem Romuli et Mavortiam lupam -as (*spectat ad iudicis verba 411sqq.; opp. 613 res novellas respuis. sunt qui locum ad b trahant*). DRAC. Romul. 1, 1 Orpheum vatem -ant ... priorum litterae cantitasse dulce carmen (*Bücheler, enarr. cod.; an identidem, ut ad b pertineat?*). VEN. FORT. Mart.

[Simonsen]

3, 414 res probat ista, sc. *angelos Martinum visisse*, ... quae gesta priora -at (narr- cod. unus ante corr.).

b i. q. *iterum narrare* (-at aliquis, quod narravit ipse l. 5. 10, alius l. 9): *actione semel iterata* (cf. p. 1090, 56): STAT. Theb. 3, 400 *Tydeus* -at principia irarum quaeque orsus sit uterque vicissim, quis locus insidiis fuerit eqs. (cf. 338sq. multum ... retexens legatum sese ... isse ..., at inde vim, noctem, scelus, arma, dolos ... passum esse; 355sq.). CYPR. GALL. exod. 160 (ad 3, 10; deus ad Moysen) te pergere mando regis *Aegyptii* ad optutus, ut, quae sunt iussa, -es. *actione saepius iterata*: VERS. metr. Serv. gramm. IV 459, 32 (*respic. fabula Philomelae*) Thracium nefas -at cantitans hirundo, sc. *ityn, ityn' emittens* (enarr-, narr-, resonat var. ll.).

c i. q. *respondere*: DRAC. Romul. 2, 45 his, sc. *verbis Cupidinis*, laeta Venus ... -at: '...?'

2 vi *praeverbii parum perspicua vel evanida*: *fere i. q. enarrare, exponere*: CYPR. GALL. gen. 1287 (*spectat ad 41, 39; loq. Pharao*: ostendit deus tibi omnia, quae locutus es) *Ioseph* vera, -antem, sc. *somnium Pharaonis explicando* (cf. p. 1090, 56): VEN. FORT. carm. 6, 1, 128 (*in epithalamio*) cur ... egregii genitoris *sponsae* regna -em,? (r. regnare narrem fere var. l.). *Simonsen.*

renāscētia, -ae f. a renasci. i. q. *actio renascendi* (sc. per fidem christ.): VET. LAT. Hebr. 10, 39 (cod. 75) *participes sim. sumus* fidei in renascenti(um) animae (opp. in perditionem; gr. εἰς περιποίησιν, Vulg. in acquisitionem).

renāscibilitās, -atis f. a renasci, cf. nascibilis. *technice in doctrina christ. de baptismo, i. q. actio renascendi vel status inde ortus* (sec. vim act. suffixi q. e. -bilis): AMBROSIAST. in Rom. 16, 11, 1 *Herodionem*, quem cognatum ... vocat, ostendit devotum in caritate -is. PS. AVG. quaest. test. 50 (rec. prior Migne 35, 2250) *baptismus* forma -is est a Christo coepta (om. rec. altera). 54 -is donum. 115, 5 hoc ..., quod in primordio -is polliciti sunt *fideles*, ut abrenuntiarent pompis ... satanae. 127, 23 non ... accusat -s nativitatem, sed reformat. *Bk.*

renāscor, -nātus sum, -nāscī. a re- et nasci. *abbreviatur* ren p. 1094, 36. NOT. Tir. 48, 24sq. -tus. -itur. *gerundivum vi activa* p. 1093, 67. *de prosodia*: rē- p. 1093, 13. 1095, 38. *de notione* (v. etiam p. 1095, 40. 72): GLOSS. -entia: recidiva. voluit -i: ἔθελεν ἀναγεννᾶσθαι. rediviva: -entia. GLOSS.¹ I Ansil. RE 1682 resurgens: -ens. *sim. al. legitur in orat. soluta inde a CATONE, VARRONE, CIC., in versibus inde a LVCR., VERG., HOR.; frequentatur a PLIN. nat. et Christ., maxime AVG.* [confunditur in codd. c. nasci e. g. p. 1095, 43. 63. 1096, 11 (restit. p. 1092, 60, cf. in edd. vet. CIC. leg. 3, 19; falso trad. PLIN. nat. 21, 65), referre (relatus) p. 1093, 33 (restit. p. 1092, 1); olim edebatur pro moraturum TERT. nat. 1, 19, 4; vix huc CIL IV 4107 p. 775, 72.]

i. q. *iterum nasci* (vocem fusius tractat Bösing, Mus. Helv. 25, 1968, 145sq.; c. abundantia quadam accedit denuo p. 1092, 51. 1094, 75. 1095, 13, iterum p. 1093, 13. 1094, 48. 66, rursus e. g. l. 67. p. 1093, 10. 1094, 10; pro subst. adhibetur part. perf. p. 1092, 56. 1096, 30sq., part. praes. p. 1092, 53. 1094, 30. 1096, 22sq.; part. praes. fere pro adi. facultatem -endi indicat l. 60. p. 1092, 33).

CAPVT PRIVS: quolibet contextu: **I** -untur res: **A** naturales: **1** rursus (ex)crescendo, existendo sim.: **a** strictius -untur, sponte rescrescit res vi interiore in iis partibus, quae laesae vel penitus excisae, sublatae sunt: **a** respiciuntur herbae, arbores sim.: **1** partes earum: CATO agr. 54, 3 manibus carpito, id -etur: quod falcula secueris, non -etur. VARRO rust. 1, 44, 4 si florem ... aliudve quid decerperis, in eodem loco eodem anno nihil -itur. SEN. epist. 104, 11 quemadmodum frondium iactura facilis est, quia -untur, sic istorum, quos amas ..., damnum, quia reparantur, etiam si non -untur, ([ad p. 1093, 65]. cf. PLIN. nat. 13, 65 folia arboris cuiusdam tactis ab homine ramis cadunt protinus ac postea -untur). PLIN. nat. 16, 34 cortex suberis praecrassus ac -ens (17, 235 c. tiliae -itur paulo minus quam totus). DRAC. laud. dei 1, 633 fit rediviva ... crinibus herba -tis. **II** totae rursus germinantes, pullulantes: e stirpe, radice: PAVL. FEST. p. 63 cupressus excisa non -itur. COLVM. 11, 3, 7 veprem post ignis iniuriam melius -i. PLIN. nat. 13, 42 quandam palmam cum phoenice ave ... intermori ac -i ex se ipsa. 21, 47 mirum in eo amaranto gaudere decerpi et laetius -i. AL. GAVS dig. 50, 16, 30 pr. Servius dicit silvam caedunt eam esse, quae succisa rursus ex stirpibus aut radicibus -itur. e surculis insitis, infixis: PALLAD. 5, 2, 1 ex oliveto insito et casu incenso -itur oleaster infelix. AMBR. exc. Sat. 2, 56 surculus inseritur, arbor -itur (in compar. c. resurrectione carnis, cf. p. 1092, 62).

β respiciuntur corporis partes, membra, ulcera sim. animantium: **1** varia: CIC. Att. 4, 2, 5 (in imag.) illi, ... qui mihi pinnae inciderant, nolunt easdem -i; sed, ut spero, iam -untur (PLIN. nat. 11, 228 p. praecisae non crescunt, evulsae -untur). VARRO rust. 2, 7, 3 equus dicitur quinto anno incipiente ... amittere binos dentes, cum cavos habeat tum

-entes, ei sexto anno impleri, septimo omnes habere solet -tos (relatos trad.) et completos ([inde PLIN. nat. 11, 168]. PLIN. nat. 11, 167 d. genuinos decidere in senecta et mox -i certum est. et bis ibid. IVV. 14, 11). CELS. 5, 28, 14^v v. p. 25, 31. 6, 19, 3 sub quo medicamento vitiosi ungues cadunt, et in eorum locum meliores -untur (cf. PLIN. nat. 11, 255 unguiae veterino tantum generi animalium -untur). COLVM. 7, 4, 8 ut lana ... prolixior -atur post tonsuram. PLIN. nat. 9, 87 brachia polyphi -i, sicut colotis et lacertis caudas (10, 44 c. pavonis annuis vicibus amissa cum foliis arborum, donec -atur aliā cum flore eqs. 11, 264 c. amputatae lacertis ... -untur). al. APVL. met. 11, 14, 2 (in metamorphosi) quo sermone nunc -ta(m) lingua(m) felicius auspicar. CAEL. AVR. chron. 3, 6, 85 resectis vitiosis carnibus ac -entibus novis eqs. (5, 6, 131). al. **II** iecur, viscera (fere in fabulis): VERG. Aen. 6, 600 nec fibris requies datur ulla -tis (sc. iecoris Tityi ut: Ov. Pont. 1, 2, 39 inconsumptum Tityi semperque -ens ... iecur. SEN. epist. 24, 18. PHAEDR. app. 7, 14 Tityos ... tristi -tum suggerens poenae iecur. PORPH. Hor. carm. 3, 4, 77. cf. SIL. 13, 872 [Scipio Sibyllae] quae digna -tos ales in aeternum laniabit morsibus artus Hannibalis velut Tityi?). HYG. astr. 2, 15, 3 -entia iocinera Prometheos. AMBR. exc. Sat. 2, 69 docet ... Ezechiel ..., quemadmodum nimis arida -tis ossa visceribus vestiantur (cf. Ezech. 37, 8). **III** capita hydrae (cf. p. 1093, 4): ELEG. in Maecen. 1, 83 Hercules metit -entem ... velociter hydram (MIN. FEL. 20, 3, 16. al. MARCELL. med. 8, 175. al.; cf. HIER. in Mich. 2, 11.60 si quid ... -tum pilorum fuit, alia ... rasura ... truncatum est). PLIN. med. 1, 5, 4 folia cupressi ... efficiunt, ut capilli nigri -antur (VVLG. iud. 16, 22 c. eius Samsonis -i coeperant. DIOSC. 2, 165 p. 244, 28 lacrimus eius hederiae non -tuos c. evellet. al.).

γ respicitur sal, lapis: PLIN. nat. 31, 77 sunt et montes nativi salis, ut in Indis Oromenus, in quo lapidinarum modo caeditur -ens. VLP. dig. 24, 3, 7, 13 nisi tale sit marmor, ut lapis ibi -atur.

b laxius significantur quaelibet actiones rursus oriendi, crescendi, maturescendi: -untur: **a** res corporeae (addidimus principium rerum l. 40): **1** mundus eiusve partes, elementa (addidimus generalia quaedam; cf. p. 1095, 3sq.): LVCR. 1, 542 (antea p. 515, 64) de niloque -ta, forent, quaecumque videmus (cf. item 1, 674. 757). CIC. rep. 6, 27 (= Tusc. 1, 54) principium exstinctum nec ipsum ab alio -etur nec ex se aliud creabit (vertitur Plat. Phaedr. 245^p οὐτε αὐτῆ [i. ἀρχῆ] ποτε ἔκ του γενήσεται). OCTAVIA 395 adest mundo dies supremus ille, qui premat genus impium caeli ruina, rursus ut stirpem novam generet -ens melior ut quondam ... regente Saturno (praecedit ecpyrosis q. d. ut: FIRM. math. 3, 1, 9 exustae res poterant -i. AVG. civ. 12, 12 p. 529, 1 mundum ex materia sua -i). TERT. anim. 21, 7 quod natum factumque constiterit, eius natura capiet demutationem: et -i enim poterit et refici; innatum ... et infectum immobile stabit. PANEG. 9, 18, 2 (in imag.) quod Delus olim ex undis emerit ..., eius nunc simile tot orientibus undique civitatibus, tot insulis ad humanos cultus quasi -entibus evenire. MACR. Sat. 1, 8, 10 tempus ..., a quo vicibus cuncta gignantur absumanturque et morte ex denuo -antur. IVNIL. 2, 4 homines vel iumenta ceteraque, quae morte vel corruptione pereuntia -entium similitudine renovantur.

II fructus, fruges, sata sim., quae rursus proveniunt: **A** varia exempla (part. perf. pro subst. l. 56): FRONTIN. strat. 3, 4, 1 Fabius Maximus vastatis Campanorum agris ... recessit ...; reversus deinde -ta protivit. CE 249, 7 (a. 136) messes fructusque -tos digerit in pretium frumentarius. FIRM. err. 3, 3 ut gratias pro -tis frugibus agas. PS. APVL. herb. interpol. 109. 1.35 herba haec singulos per annos -itur. CARM. Ps. Mar. Victorin. gramm. VI 125, 28 ast ego iam Bromio, thiasos celebrabo -to (nato trad.; i. v. vino, cf. Dahlmann, Abh. Mainz. Ak. 1987, 6, 61sq.). DRAC. laud. dei 1, 625 annua ... agris frumenta -i mortua (in compar. c. resurrectione carnis ut: 1, 634 v. p. 590, 15). **B** -untur semina sim. (iactus seminis l. 65): SOL. 27, 6 ut iacta ibi semina cum incremento centesimae frugis -antur (inde ISID. orig. 17, 3, 12 iactus seminis eius in incremento frugis centesimum -atur. cf. AMM. 22, 15, 13 iactae sementes ibi ... cum augmento fere septuagesimo -untur). ANON. in I Cor. 81 (respic. 15, 37) frumentorum 'semen' ... -itur (in compar. c. resurrectione carnis ut: CONSVLT. Zacch. 1, 23, 9).

β res incorporeae: tempora sim. (disting. p. 1093, 30sq.): SEN. Herc. O. 861 -tum ... diem (Tro. 10 APVL. met. 7, 26, 3). CALP. ecl. 5, 21 florent saltus viridisque -itur annus (PLIN. nat. 2, 13. 16. 95). PORPH. Hor. carm. 4, 7, 13 ne viderentur et homines -i ut tempora (locus etiam ad p. 1093, 65 pertinet). POTAM. tract. 1 l. 15 per quatuor dierum circulos succidia incrementi et decrementi vicissitudine -entes. AVIEN. Arat. 1345 sub men-

se -to. *corporis vel animi status, affectus sim.*: SEN. dial. 5, 42, 1 purgemus ... mentem et exstirpemus radicibus quae, quamvis tenuia undecumque haeserint, -entur. STAT. Ach. 2, 29 occultus sub corde -itur ardor, sc. *amoris*. AMM. 29, 5, 22 ferociam in modum Lernaee serpentis aliquotiens -entem (cf. p. 1092, 20sq.). VITA Hil. Arel. 30 l. 2 desiderium.

2 *quolibet modo rursus apparendo, resurgendo, oculis se praebendo; -itur:* *flumen*: OV. met. 15, 274 (loq. *Pythagoras*) ubi terreno Lycus est epotus hiatu, exsistit procul hinc alioque -itur ore (*locum affert* SEN. nat. 3, 26, 4). LVCAN. 3, 262 Tigrim subito tellus absorbet hiatu occultosque tegit cursus rursusque -tum fonte novo flumen *eqs.* *stella, sidus sim. oriens*: MANIL. 1, 69 rudis ... vita *hominum* ... tum velut amissis maerens, tum laeta -tis sideribus *eqs.* ([v. *app. crit.*]. CARM. de resurr. 126 s. cuncta cadunt, iterum -ta lucescunt). SEN. Herc. f. 127 *solis* luce -ta. PETRON. frg. 31 vers. 5 (= ANTH. 469, 5) -entem Phoebum cernuntque cadentem. SIL. 5, 56 iam ... orbe -to diluerat nebulas Titan. CLAUD. 9, 15 totiens ... -to ... igne *solis*. *al. luna crescens*: FIRM. math. 1, 4, 9 v. p. 1107, 35. 6, 25, 4 -tis luminibus (*ibid. iterum*). GREG. M. moral. 30, 45 luna.

B *quaelibet non naturā crescentes vel creatae; -untur, quae rursus existunt, oriuntur sim., sc.:* **1** *varia:* **a** *quae mente, animo percipiuntur*: CIC. fam. 11, 14, 3 bellum istuc -tum mirantur homines (ad Brut. 22, 2 Liv. 9, 12, 1. 28, 1. 1. TAC. hist. 3, 59, 1 ex integro). BRVT. Cic. ad Brut. 12, 1 *ne* semper primi cuiusque mali excidendi causa sit, ut aliud *malum* -atur illo peius. HOR. carm. 3, 3, 61 Troiae -ens alite lugubri fortuna tristi clade iterabitur (STAT. silv. 1, 5, 65 tua iam melius discat f. -!). ars 70 multa -entur, quae iam cadere, cadentque quae nunc sunt in honore vocabula (60sq. ut silvae foliis pronos mutantur in annos ..., ita verborum vetus interit aetas *eqs.*; *agitur de archaismis; de verbis novis agi putat Bösing, Rhein. Mus. 113, 1970, 247sq.*). CALP. ecl. 1, 42 aurea secura cum pace -itur aetas (cf. PANEG. 9, 18, 5 aurea illa saecula ... aeternis auspiciis Iovis ... -untur). MART. 5, 23, 3 *iura theatralis loci* postquam placidi censoris cura -i iussit (OPT. PORF. carm. 14, 6 te duce ... iura -ta sunt. cf. MART. 6, 7, 1 Iulia lex populis ... -ta est [relata var. l.]). PS. QVINT. decl. 3, 8 utinam plures mortes cepisset, ut inpurum spiritum -ens poena torqueret! (cf. l. 69). VLP. dig. 8, 5, 6 pr. si ... rursus deposuerit aedificium suum vicinus, -etur tibi vindictio (*item in iure*: 15, 3, 10, 9 quaerit, ... an -atur de in rem verso actio an vero ex postfacto non conualescat). PANEG. 8, 1, 3 in -entem rem publicam ... merita. FIRM. err. 2, 3 ut annuis luctibus in animis *sacerdotum* ... necis *Ostridis* exitium -atur (*sim.* 3, 4. 16, 3. cf. 6, 6 qui *tyrannus* qualia fecerit scelera, ... in scaenis cottidae a ... auctoribus traditur, ut ... crudelitas in animis audientium funestis semper relationibus -atur). 17, 4. CLAUD. 1, 15 quemcumque require hac de stirpe virum: certum est de consule nasci; per fasces numerantur avi semperque -ta nobilitate virent. VITA Hil. Arel. 30 l. 22 in singulis, sc. *discipulis*, eius *Hilarii* gratia concalescens cotidianis profectibus generata -itur (cf. p. 1094, 39sq.). **b** *quae sensibus percipiuntur aedificia*: SIL. 13, 675 nos miserae muros et tecta -ta Sagunto *dedimus*. STAT. silv. 4, 3, 160 -tae Tarpeius pater intonabit aulae. MART. 6, 4, 3 (*ad Domitianum*) tot nascentia templa, tot -ta *Roma tibi debet. statua lignea*: MART. 8, 40, 3 rari memoris, Priape, custos, ex quo natus es et potes -i.

2 *urbes, civitates*: LIV. 6, 1, 3 clariora ... ab secunda origine, sc. *Gallis expulsis*, velut ab stirpibus laetius feraciusque -tae urbis gesta. INSCR. numm. imp. Galba I² p. 233 n. 24sq. Roma -ens (Nerva II p. 227 n. 67. *sim. al.*). CVRT. 4, 4, 21 *Tyrus* multis ... casibus defuncta et post excidium -ta. STAT. silv. 3, 5, 104 Stabias ... -tas. IVST. 31, 8, 3 optabilem Troiae ruinam fuisse ..., ut tam feliciter -retur (sc. in *Roma rursus apparendo*: CLAUD. DON. Aen. 7, 320 p. 51, 7 -ens T. [ad v. 322 recidiva ... Pergama]. 10, 25 p. 295, 1 [*queritur Venus*] periiit ... antiqua T. nec alteram -i permittitur. cf. l. 24). PRVD. c. Symm. 2, 656 (loq. *Roma*) sub quo *principe* senium omne -ens deposui vidique meam flavescere rursus canitiem. RVT. NAM. 1, 140 illud te, *Roma*, reparat, quod cetera regna resolvit: ordo -endi est crescere posse malis.

II -untur *animantes eorumve animae (partes corporis v. p. 1091, 71 sqq., hydram v. p. 1092, 21sqq.)*: **A** *proprie respiciuntur*: **1** *homines, qui resurgunt, in vitam redeunt post mortem (negantur homines -i l. 71. 73, v. etiam p. 1091, 57. 1092, 73)*: **a** *varia exempla*: VARRO frg. Aug. civ. 22, 28 p. 622, 12 esse in -endis hominibus quam appellant *παλιγγενεσίαν* Graeci. SEN. contr. 10, 4, 22 ut *mortibus facinus luas* ..., in poenas quotiens tibi -endum est! (cf. SEN. Oed. 946 iterum vivere atque iterum mori liceat, -i semper, ut totiens nova supplicia pendas). CE 1144, 7 (*non post saec. II; loq. defunctus*) me quem nulla dies poterit visura -i. LACT. inst. 7, 22, 18 *gentiles* -i eas *animas* putaverunt et denuo ad uterum revolvi (7, 23, 1 a. non ... -entur, quod fieri non potest, sed resurgent *eqs.*). *al. b* *per metempsychosin*: HOR. epod. 15, 21 nec te *Pythagorae* fallant arcana -ti (AVSON. 27, 21 [418 S.], 38). OV. fast. 3, 153

qui *Pythagoras* posse -i nos putat. SEN. benef. 7, 21, 1. PS. QVINT. decl. 4, 16 si verum est post ... innumerabiles annos reddi rursus aliis corporibus animas, fortassis in me -tus sit aliquis ex illis *eqs.* MIN. FEL. 34, 6. LACT. inst. 7, 12, 30 *disserit Pythagoras animas* -i modo in homine, modo in pecude *eqs.* (epit. 63, 9).

2 *qui (quae) -untur per editam, procreatam sui generis progeniem (-itur ipsa progenies l. 8. 17. 30)*: **a** *animalia*: **a** *avis phoenix* (v. etiam p. 1091, 64): OV. met. 15, 402 ferunt ... corpore de patrio parvum phoenicea -i. MELA 3, 84 putrescentium membrorum tabe concreta ipsa se concipit atque ex se rursus -itur. COMM. apol. 139 sicut avis Phoenix meditatatur a morte -i, dat nobis exemplum, post funera surgere posse. *al.* aquila (*ut phoenix*): AMBR. paenit. 2, 2, 8 (*respic. psalm. 102, 5*) a., cum fuerit mortua, ex suis reliquiis -itur (*postea p. 1095, 36*). **β** *cetera*: *gyrini in ranas se mutando*: PLIN. nat. 9, 159 resolvuntur in limum ... et rursus vernis aquis -untur, quae fuere natae. *animalia minuta eorumve ova*: PLIN. nat. 11, 102 *locustas* Vergiliarum exortu parere, deinde ad Canis ortum obire et alias -i; quidam Arcturi occasu -i. MARCELL. med. 4, 19 hoc pacto lendines necati ultra non -untur (4, 21 PLIN. phys. Sang. p. 187 l. 15). 4, 68 *aliquis* ita liberatur a peduculis, ut penitus extirpentur nec postea in eo -antur. CAEL. AVR. chron. 4, 8, 130 erit praeterea curandum, ne frequenter haec animalia, i. *lumbrici*, -antur, ut *eqs.*

b *homines vel gens humana (pro subole, progenie habentur etiam, qui non parentibus nati sunt)*: PLIN. nat. 5, 73 *Essenorum* gens ... sine ulla femina ... convenarum, i. *eo fugientium*, turbā -itur. PROB. Verg. georg. 1, 60 *Deucalion et Pyrrha* lapides iecerunt post se, ex quibus hominum genus -tum est (*post diluvium*, ut PS. HIL. gen. 189 vir ... unus, i. *Noe*, residet generis populi refector ..., multi per quem data luce -ti). *de eis, qui tempore posteriore nati sunt (part. praes. pro subst.)*: CE 1077, 1 (*saec. I*) sei qua -entes optant certamina laudis, ex nostra aspiciant facta priora fide.

B *translate*: **1** *rursus apparendo in posteris*: LIV. 26, 41, 25 (loq. *Scipio minor*) faciam, ut ... effigiem *patris patrique* vobis reddam, ut revixisse aut -tum sibi quisque Scipionem imperatorem dicat. INSCR. numm. imp. II p. 404 n. 532 Hadrianus Aug(ustus) p(ater) p(atricia) ren(atus) (v. *edd. ad loc. p. 335*; ren(ovator) *vix recte Latte, Gnomon 29, 1957, 260*). RVF. FEST. 22 Aurelius Alexander quasi fato quodam in exitium Persicae gentis -tus iuvenis. VITA Hil. Arel. 30 l. 11 in successoribus ... -i non cessat (sc. *Hilarius* ut: 31 l. 4 tot annorum spatiis evolutis in tuorum filiorum -i non cessas honoribus atque reparari. cf. p. 1093, 46).

2 *evadendo e calamitate, periculo sim.*: VAL. MAX. 6, 5, 1 *populus Romanus Camerinis* praedia restituit; ... sic -ti erant. SIL. 7, 732 e media iam morte -ta iuventus *eqs.* STAT. silv. 3, 3, 154 pro patre -to (*de exsilio in patriam restituto*). QVINT. decl. 260, 26 *liberi abdicati, postea ab alio recepti* -ti sunt novumque fatum quodammodo sortiti. PLIN. paneg. 39, 3 sparsas ... gentilitates ... conectere et quasi -i iubere. FIRM. math. 5, 3, 27 quidam ... sic ante oculos suos mortis videbunt pericula posita, ut tunc se putent iterum -tos. CLAUD. 26, 43 tua nos urgenti dextera leto eripuit, tectisque suis redduntur ... damnati fato populi, virtute -ti. DRAC. Romul. 7, 5.

3 *initiatione, sacris, mysteriis (cf. l. 57)*: APVL. met. 11, 21, 7 cum transactis vitae temporibus ... *Isis eos* solet ... sua providentia quodam modo -tos ad novae reponere rursus salutis curricula. CARM. Vermaseren, Excavations in the Mithraeum of Sancta Prisca, 1965, 207 (*a. 190/200?*) pi(e) re(b)us -tum dulcibus atque creatum. CIL VI 510, 19 (*a. 376*) *quidam* taurobolio criobolique in aeternum -tus aram sacravit. **4** *speciem transformando*: APVL. met. 11, 16, 4 (3 *Isis Lucium ex asino* reformavit ad homines) *Lucius* -tus quodam modo.

CAPVT ALTERVM: in doctrina Christianorum: **I** *corporaliter (-untur fere homines, sed mundus sub B2)*: **A** *resurgendo post mortem (cf. l. 11. p. 1091, 69. 1092, 68)*: -untur *Christi fideles (addidimus generalia l. 64. 67)*: MIN. FEL. 11, 2 (loq. *Caecilius Christiani* -i se ferunt post mortem et cineres et favillas; ... putes eos iam revixisse. IVVENC. 1, 209 (loq. *Simeon*) hic puer, i. *Iesus*, ... -i concedet populos (*spectat ad Luc. 2, 34* in ... resurrectionem multorum). AMBR. exc. Sat. 2, 64 cur miremur -i posse, quod fuerit, cum videamus natum esse, quod non fuit? PRVD. cath. 3, 194 suis iterum tumulis prisca -itur effigies. DRAC. laud. dei 1, 683 defuncta -i credamus virtute dei. CAES. AREL. serm. 204, 2 *dei populus* -turus est ad aeternitatem, sc. in *saeculi consummatione*, nunc -itur ad salutem, (*ad p. 1096, 10sqq.*). *al.* -itur *Elia*: IVVENC. 3, 349 venit certo sub tempore ... *Helias* ...; sed si quis credit, iam venerat ante -ens (*spectat ad Matth. 17, 12*). -itur *Christus*: MAX. TAVR. 38, 4 (= 78, 2) sicut tunc de utero ad praedicandum natus est, ita nunc ad euangelizandum -tus est de sepulchro.

B *vario modo; -itur*: **1** *Christus homo nascens (primum natus ante omnia saecula)*: LACT. inst. 4, 11, 14 *deus* -i eum *Christum* denuo in

carne praecepit et ipsi homini similem fieri. epit. 38, 9 -tus est ... ex virgine sine patre tamquam homo (*postea*: in secunda *nativitate*).

2 mundus renovatus (cf. p. 1092, 37sq.) *post Christum*: *natum*: PRVD. cath. 11, 63 tunc -tus sordidum m. veterum depulit. MAX. TAVR. 61^b, 1 m. ... testimonium perhibet, dum nascente Christo et ipse -itur; -itur enim, cum *eqs.* *resurrectum*: VEN. FORT. carm. 3, 9, 31 -entis testatur gratia mundi omnia cum domino dona redisse suo ...; undique fronde nemus *eqs.*

II spiritualiter vel incorporaliter -untur homines sim., sc. primum carnaliter nati (cf. e. g. l. 41. 60), *post mortem spiritalem* (cf. e. g. l. 30sq. 36. 70): **A formae variae; regeneratio fit: 1 per baptismum:**

a -untur quilibet: **α in sacr. script.:** VET. LAT. Ioh. 3, 3sq. (cod. 2, *sim. al.*) Iesus ... dixit ...: 'nisi quis -tus fuerit denuo, non poterit videre regnum dei'; (4) dicit ad illum Nicodemus: 'quomodo potest homo denuo -i, cum sit senex? numquid potest in utero matris suae denuo introire et -i?'; (5) respondit Iesus: '... nisi quis -tus fuerit ex aqua et spiritu, (*eadem* VVLG.), non potest introire in regnum caelorum; ... (7) oportet vos -i denuo' (gr. *γεννηθῆναι sim., cod. 10. al. et Vulg. [praeter l. 17] nasci vel natus*).

β alibi: ① *iunctura -i ex aqua et spiritu sim. (pendet e l. 16):* CYPR. mortal. 14 qui ex a. et s. non -tus gehennae ignibus mancipatur. PS. CYPR. pudic. 2, 1. AMBR. spir. 2, 7, 63 ex s. secundum gratiam nos -i. PS. ORIG. tract. 15, 8 -tus ... ex a. et superna virtute. LEO M. serm. 22, 5 ut, qui ex corruptibili carne natus es (*spectat ad l. 58*), ex dei s. -aris. *al.* ② *cetera exempla:* CYPR. sent. episc. 10 debent venientes ad ecclesiam matrem nostram vere -i et baptizari (*item iungitur*: testim. 3, 25 tit. ad regnum dei, nisi b. et -tus quis fuerit, pervenire non posse. AVG. serm. 224, 1 hodierno die, *i. paschae*, qui b. sunt et -ti sunt in Christo Iesu *eqs.*). HIL. trin. 1, 13 dum, *sc. baptismo*, ... morientes vitiis immortalitati -remur (*sec. Rom. 6, 3sq.; cf. e. g. AMBR. spir. 1, 6, 79 in Christo morimur, ut -amur. RVFIN. Orig. in num. 9, 9 p. 66, 23 omnis, qui in Christo credit, primo moritur et post hoc -itur*). 8, 9 in uno baptismo -ti (GAUDENT. serm. 8, 49 in diluvio antiquo homines perierunt et nunc in b. -untur. *al.*). AMBR. paenit. 2, 2, 8 per lavacrum ... renovamur, per quod -imur; ... per baptismatis sacramentum, cum fuerimus peccato mortui, -imur deo ac reformamur (GREG. TVR. Franc. 5, 11). PRVD. perist. 10, 429 Christi ... lymfis ut -antur patri, capiant et ... paraclitum. CE 2193, 2 (*saec. IV*) Herculia hic sita est sacratis abluta lymbis, quae nuper (r)ena(ta) deo vivit per saecula semper. AVG. c. Iulian. 6, 9, 26 potuisti ... dicere, quod -itur; potuisti, quod regeneratur; potuisti postremo, quod baptizatur. serm. 174, 9 in parvulis natis et nondum baptizatis agnoscat Adam, in parvulis baptizatis et ob hoc -tis agnoscat Christus. CHROMAT. in Matth. 18, 1, 2 *credentes* per aquam baptismi ... deo -ti *eqs.* (*nati var. l.*). SACR. Greg. 85, 4 (374^b D.) ut sanctificatione concepta ab ... divini fontis utero in novam -ta (-tam var. l.) creaturam progenies caelestis emergat. *al.*

b -itur Christus (sc. baptizatus ab Iohanne Baptista): GAUDENT. serm. 20, 3 ex virgine in homine natus in Iordane -itur. HIER. adv. Iovin. 1, 16 *Christus virgo*, qui et natus ex virgine et -tus per virginem, *i. Iohannem Baptistam*, est. tract. p. 397 l. 6 hodie Christus natus est, post in Epiphaniis -tus est (*v. vol. V 2, 672, 33*). MAX. TAVR. 65, 3). MAX. TAVR. 13^a, 1 (*in die Epiphaniae*) adhuc exultamus natum salvatorem, et iam eum laetamur -tum; ... vix natus est hominibus, et iam -tus est sacramentis (*sim. 100, 1*). PS. MAX. TAVR. 45, 2 *Iesus -tus in baptismo*. EVSEB. GALLIC. hom. 4, 1.

2 quolibet modo (ferre fide, gratia dei sim. [saepe baptismum quoque comprehendit vid.], sed martyrio l. 65, paenitentia p. 1096, 1; per oxymoron ante nativitatem naturalem l. 75): **a varia exempla:** VET. LAT. I Petr. 1, 23 (cod. 67, *sim. al. et VVLG.*) *diligite vos quasi -ti non ex semine corruptibili, sed incorrupto per verbum dei (gr. ἀναγεννημένοι)*. TERT. anim. 37, 4 ut tanto temporis numero nascamur, *sc. in utero*, quanto disciplinae numero -imur. adv. Marc. 5, 9, 10 filii ... eius *Christi* sunt, qui in ipso *Christo* -untur (GAUDENT. serm. 3, 7 -ti sumus in C. HIER. epist. 60, 8, 2 ex quo *tempore* in C. -imur [*nascimur var. l.*]). AVG. serm. 184, 2. *al.; cf. l. 28*). SCORP. 15, 3 tunc Paulus civitatis Romanae consequitur nativitatem, cum illic martyrii -itur generositate. CYPR. Demetr. 20, 2 qui exposita nativitate terrena spiritu recreati et -ti sumus (AVG. pecc. mer. 2, 8, 10 quod filii dei et s. -ti sumus. FAVST. Aug. c. Faust. 24, 1 p. 718, 5 [*affert l. 16*] nativitas non ea sola est, qua in corpore gignimur, sed et illa alia, qua -imur s. *al.*). FIRM. err. 18, 8 caelesti cibo renovate hominem perditum, ut, quicquid in vobis mortuum est, divinis beneficiis -atur. TYCON. in apoc. 92 nomen ecclesiae, quae cotidie descendit de caelo a deo, id est de ecclesia, quae -itur a domino. PS. AVG. quaest. test. 127, 23 -i ... renovari est. CARM. adv. Marc. 3, 222 abluter Christi, prior ipse -tus ab illo (*sc. Iohannes Baptista, ut GREG. M. moral. 3, 11 ille prophetiae spiritu intra matris uterum impletus atque, ut ita dixerim, priusquam nasceretur -tus*).

GREG. M. in euang. 25, 10 l. 313 inquinati post aquas salutis -amur ex lacrimis *paenitentiae. al.*

b indicatur, quem ad finem sim. (cui l. 9), sc.: **α in deum, Christum:** IREN. 2, 22, 4 omnes ..., qui per eum *Christum* -untur in deum (PATRIC. conf. 38). HIL. trin. 7, 6 in hunc *filium* -endum est (*cf. in Christum*: HIER. adv. Iovin. 1, 16. AVG. civ. 15, 1 p. 59, 2 unusquisque, quoniam ex damnata propagine exoritur, primo sit necesse est ex Adam malus ...; quod si in C. -endo profecerit, post erit bonus). OPTAT. 2, 10, 1 qui natus fuerat saeculo, -atur spiritualiter (deo), (*cf. p. 1095, 36. 39. 43*).

al. **β ad aeternam vitam, salutem sim. (adde p. 1094, 68; cf. e. g. p. 1095, 30):** HIL. trin. 8, 7 omnes ... -ti (*nati var. l.*) erant ad innocentiam, ad immortalitatem (*postea*: regenerati). PRISCILL. tract. 7, 113 in salutem. PAVL. NOL. epist. 23, 9 *quidam* iam senectute deficiens -tus est gratiae. AVG. serm. 362, 28 sicut ... ad labores carnaliter nascimur, ita ad quietem spiritualiter -imur. EVSEB. GALLIC. hom. 21, 1 ad aeternam vitam. *al.* **γ in novum hominem sim. (cf. p. 1095, 44):** GAUDENT. serm. 8, 50 oportet vos ... in novum -tos hominem a peccatis pristinis iam cavere (LEO M. serm. 26, 2). PELAG. Aug. grat. Christ. 38, 42 in meliorem hominem. MAX. TAVR. 55, 1 *ut homo* quamvis fessus senio rursus in puerum innocentiae moribus -atur.

B part. pro subst. de fidelibus (saepe c. respectu baptismi):

1 praes.: OPTAT. 2, 10, 1 ut sancto germine nova possit -entium indoles procreari (*cf. SACR. Greg. 94, 5 in subole -entium*). AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 41, 3 cum illa *concupiscentia* ... omnis homo nascitur nec huius concupiscentiae reatus nisi in -entibus solvitur. c. Pelag. 1, 13, 27 ista ipsa carnis concupiscentia in baptismo sic dimittitur, ut, quamvis tracta sit a nascentibus, nihil noceat -entibus. LEO M. epist. 16, 3 potentia baptismatis novam creaturam condit ex veteri, ut in -entibus et mors Christi operetur et vita. INSCR. christ. Diehl 1513c nulla -entum est distantia, quos facit unum ... una fides. *al.* **2 perf.:** TYCON. reg. 1 p. 4, 28 -ti Christi membra efficiuntur. PS. AVG. serm. ed. Mai 35, 1 ecce lilia -torum ornant altare dominicum candidis turbis gaudiorum. LEO M. epist. 15, 10 Vollmann l. 199 in quo *sacramento* nulla est discretio -torum dicente apostolo: 'quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis' (*Gal. 3, 27*). SACR. Gelas. 455 suscipe ... tuorum hostias -torum, ut ... baptismate renovati. *al.*

appendicula: *indicatur, unde quis (quid) -atur, per praepos. ab p. 1092, 40. 1093, 51, de p. 1092, 24. 38. 1094, 8. 73, ex e. g. p. 1091, 67. 68. 1092, 51. 1094, 26. 1095, 1. 16; cui (animanti vel deo), per dat. e. g. p. 1092, 6. 7. 9. 1093, 33. 1095, 36; quem ad finem sim., per praepos. ad e. g. l. 11. p. 1092, 50. 1094, 68, in c. acc. e. g. l. 12. 17. p. 1093, 68. 1095, 44, per dat. l. 14. p. 1095, 30; per quem (quid), per praepos. ab p. 1095, 72. 73, in c. abl. e. g. p. 1095, 32sq. 61sq., per e. g. l. 4. p. 1095, 48. accedit praedic. p. 1092, 43.*

deriv.: renascentia, renascibilitas, renatio, renativitas.

compos.: irregnatus. *cf. Onom. (Renatus). Fischer. παλιγγενεσία:* regeneratio, recreatio, **renātio** GLOSS. II 392, 48 (*glossa unci inclusa iteratur 392, 54 omissio -o*). *a renasci. [saec. VII² est PS. HIER. expos. in Ioh. p. 578^b.]*

renātivitas, -ātis f. *a renasci, cf. nativitas. i. q. actio renascendi (per baptismum):* REGVLA mag. them. 25 in -e nostra sacri fontis tui ... iam te invenimus.

renato, -āvī, -ātum, -āre. *a re- et natate. [confunditur c. renare l. 57; falsa var. l. pro enatare IORD. Get. 93.]*

1 trans. i. q. redeundo tranatare (cf. vol. IX 1, 155, 33sq.): AVG. civ. 18, 17 p. 277, 5 (*e Varrone*) qui tranatato stagno quodam in lupos conversi erant, rursus ... eodem -to (*renato var. l.*) stagno reformabantur in homines (*cf. Plin. nat. 8, 81 [ex Euanthe] cum tranaverit*). **2 intrans. i. q. natando redire:** PALLAD. hist. mon. II 14 p. 368^b latro per flumen iterum -vit (*gr. p. 59, 12 διεκολύμβησεν ἀδῆις, I 19, 3 p. 277^b rursus natando remeavit*).

1. renātus v. renascor.

[2. renātus v. p. 1102, 40.]

renāvigo, -āvī, -ātum, -āre. *a re- et navigare. [e con. vix recta loco corrupto TAC. Agr. 28, 1 (remigante trad.)]*

1 intrans. i. q. navigando redire: CIC. Att. 14, 16, 1 in haec Puteolana ... regna (-are) (*trad. in contextu vix sano; v. Kasten, Hermes 99, 1971, 253*). PLIN. nat. 6, 106 *mercatores* ex India -ant mense decembris ... incipiente. 32, 4 *echenais pisciculus* tenuit ... Gai principis ab Astura Antium -antis *navem* (*item c. acc. directionis: MARCELL. chron. II p. 79, 436 urbem augustam*). FRONTIN. strat. 2, 9, 9 suis ... cum successu -antibus. **2 trans. i. q. remetiendo navigare (cf. vol. IX 1, 232, 64sq.; huc spectant explicationes Verg. SERV. Aen. 3, 690 relegens, sc. litora: -ans [inde GLOSS. V 556, 51 GLOSS.¹ I Ansil. PE 167. RE 841]. GLOSS. remenso, sc. pelago vel mari [Aen. 2, 181. 3, 143]: -to [item GLOSS.¹ I Ansil.**

RE 973): SEN. Herc. f. 716 Acheron inuius -ari. *transfertur ad quemlibet motum per aquam* (cf. vol. IX 1, 233, 45sq.): VEN. FORT. Mart. 4, 281 *serpens totas ... -at undas iussu Martini* (sc. 277 pete cursum, bestia, retro).

[**rendis** GLOSS. IV 386, 13. V 609, 22 *corruptum pro resides*, v. Landgraf, Arch. Lat. Lex. 9, 1896, 419.]

rendo (sc. -unt) *pro reddo scrib. cod. P saec. VII REGVLA mag. 11, 93; cf. p. 478, 72.*

[**rendrophorus** *pro den- in titulo negligenter scripto* CIL XIV 107 (saec. II med.)]

reecat NOT. Tir. 75, 22. *a re- et necare (ad continuandam seriem fictum?)*.

reecto, -xum, -ere. *a re- et nectere*. NOT. Tir. 74, 65 -it. 74, 70^a -xus. [*perperam -it pro retentat in edd. vet. AVIEN. Arat. 475.*]

i. q. rursus nectere: proprie: PAVL. NOL. epist. 18, 7 p. 135, 9 custodes non ausi -ere, quod deus solverat (antea: sponte de manibus martyris vinciti ... fluere viderunt catenas). translate: PASS. Iulian. Bas. long. 16 (sim. brev.) si quis fratrem laeserat, ieiunabat fletibus studens, quousque caritatem -ret, (eum caritati adnecteret var. l.; cf. gr. ἀγάπην ἀπέδωκεν).

renegat NOT. Tir. 3, 11^a (*additamentum cod. E*). *a re- et negare. alia exempla desunt (-vero pro negavero restituit ed. princ. e falsa var. l. renuero Ps. ORIG. in Iob 2, 56 l. 2). [it. rinnegare, raet. or. rineyá, francog. renier, prov., cat., hisp., port. renegar; ex usu sacrilego (cf. abrupt. arannhà 'blasphemare', sic. arrinjari 'exsecrari', francog. renier Dieu, sim. al.) sard. arreneyare, -ai 'irasci', nisi ex hisp. vet. renegar 'in verba irae plena prorumpere'. cf. M.-L. 7207 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3257sq. Cortelazzo-Zolli² 1383. Wagner I 121sq. Wartburg X 252sq. Coromines V 894sq. Coromines-Pascual IV 221. Houaiss² 2427. Schd.-Cr.]*

?**reneo**, -ēre. *a re- et nere, si recte coni. i. q. rursus nere, nendo renovare (vix recte i. q. resolvere intellegunt alii vi praeverbii notionem verbi simplicis invertente):* Ov. fast. 6, 757 (*Aesculapius vitam reddidit Hippolyto mortuo, cui subinde Virbio nomen erat*) Pluto et parca dolent, haec fila -eri, hic fieri regni iura minora sui (, teneri trad., corr. Salmasius coll. gr. ἀναλλόθην. qui minus feliciter eadem coni. usus est EPICED. Drusi 444 fila -enda [tenenda codd.], cum respici possint vivientium fila decurrentia, quae retineantur [cf. e. g. Stat. silv. I, 4, 63. 3, 1, 171]).

renervat NOT. Tir. 65, 88^b (*additamentum cod. C et ed. Gruteri*). *a re- et nervus (cf. enervo).*

renes v. ren.

[**reneticus** VET. LAT. Dan. 2, 2 (cod. 177) *pace Ranke, ed. p. 157, corrupte traditum pro phren- putaverim coll. vol. X 1, 2055, 56sq.*]

reniculus, -ī m. *a ren (renes)*. GLOSS. -us: lendibreda saxo-nice. [val. rinichi, sard. mer. arriyu, vasc. arnelh. cf. M.-L. 7209. Tiktin-Miron³ III 333. Wagner I 125. Wartburg X 255. Schd.-Cr.] [*confunditur c. renunculus l. 50 (falsa var. l. VVLG. lev. 3, 10, 7, 4. al.); falsa var. l. renisculi pro renes PLAC. med. 2, 8 rec. β.*]

plur. -i i. q. renes (vi demin. detera): MARCELL. med. 26, 36 ad -orum dolorem remedium (26, 132, 133 [bis]). 26, 107 haec potio ... et vessicam et -os (renunc- var. l.) ... purgat. Ps. HIPPOCR. ad Antioch. vers. γ p. 23, 10 defectio -orum (om. vers. cett.).

renidentia, -ae f. *a l. renidere. i. q. actio renidendi, sc. per risum:* TERT. anim. 49, 1 infantes qui non putant somniare, ... animadvertant ... -as eorum per quietem (*Arist. gen. anim. 779a12 κατέδοντα* [sc. τὰ παιδία] ... γελᾷ confert Waszking ad l.). Bk.

1.*renideo, -uī, -ēre. [*a re- et *nīdēre, cui subest adi. *nejdo- (< *nej-ido- < *nej-id^ho-) derivatum a radice *nej- 'splendere' (v. sub niteo); ad formationem comparari possunt e. g. lūcidus a lūx et frigidus a frigor. v. Leumann, Gramm. 1977, 265sq. 329sq.; Nussbaum in: Eichner et al., Compositiones Indogerm., 1999, 391sq. Mei.] *de origine:* PORPH. Hor. sat. 2, 7, 38 'nidorem' pro 'risu', a quo verbum fit -o (sim. SCHOL. 'nidore' ... non 'odore tracto', sed 'risu', unde et -et). NOT. Tir. 96, 78 -et. *de formis: perf. -uit l. 65 (nisi ad renidesco pertineat), part. praes. abl. sing. -enti VERG. georg. 2, 282 Ov. met. 8, 197 VAL. FL. 4, 234. al. de notatione:* GLOSS. -et: splendet [aut olet, (ad p. 1099, 44)]. -uit: ἐμειδίασεν (an ad p. 1099, 53?). -enti vultu: interdum laeto et hilari, interdum splendenti; item florenti, si dicamus 'terra -enti'. GLOSS.¹ Corp. R 171 -enti (scrib. -nit-): fulgenti (restit. GLOSS.¹ V Aa RE 456 -enti: f. [retin- trad.]). sim. al. (cf. p. 1100, 4). *legitur in versibus inde a CATVLLO (v. p. 1098, 62 sq.), LVCR., VERG., in orat. soluta inde a LIV., VAL. MAX. [confunditur in codd. passim c. renitere, e. g. LVCR. 2, 27 VERG. georg. 2, 282 Ov. met. 8, 197 (restit. [haud semper constat, an recte] PANEG. 4, 34, 4 IVL. VAL. 3, 43 l. 996 SVLP. SEV. Mart. 24, 7 et GLOSS. l. 68sq., vix recte p. 1100, 38; in falsa var. l. SOL. 52, 55 GREG. TVR. Franc. 7, 1 p. 325, 7 glori. conf. 41); e coni. pro renidentis QVINT. inst. 6, 1, 38.]**

fere i. q. nitorem reddere, refulgere (vis praeverbii fort. pertinet ad lucem repercussam, cf. maxime l. 5sq. [potius de imagine remissa agitur l. 53]; accedit syn. e. g. fulgere l. 7, 40, (enitere l. 19. 27sq. 36): **I** *proprie spectat ad nitorem, splendorem lucis sim.:* **A** *quaelibet exempla; -ent:* **1** *res: a variae, quae luce aliena, metallis, gemmis sim. splendent, clarae vel pulchrae sunt: a aedificia sim.:* LVCR. 2, 27 domus argento fulget auroque -et. HOR. carm. 2, 18, 2 non ebur neque aureum mea -et in domo lacunar. ARNOB. nat. 6, 3 p. 310, 16 licet templa laquearibus ... -ant aureis. HEGES. 5, 53, 1 p. 413, 22 portae tuae auro micantes, aliae argento -entes. AVG. civ. 3, 31 p. 143, 28 fana -bant. MART. CAP. 2, 208 domus Iovialis tanto splendore -bat, ut argenti crederetur fabricata materia. **al.** **β** *arma sim.:* VERG. georg. 2, 282 fluctuat ornibus aere -enti tellus ([cf. Hom. T 362 γέλασσε et Lucr. p. 1099, 55]. ANTH. 8, 30 a. -enti ... certant fratres). STAT. Theb. 10, 660 sparsa orichalca -ent. CLAVD. 22, 90 galeas ... -entes hyacinthis ... dividis. carm. min. 48, 3 auro phalerae, gemmis ... frena -ent. MART. CAP. 5, 426 arma ... fulminea quadam coruscatione -bant. **γ** *gemmae, metalla (cf. l. 13sq. 14. 38):* PLIN. nat. 37, 88 circulo praelucido ... neque in recessu gemmae aut in deiectu -ente, sed in ipsi umbonibus nitente. MAR. VICTOR. aleth. 2, 124 candenti lacte -ens ... argentum. **δ** *res naturales, loca:* CALP. ecl. 2, 81 -enti dabimus tibi cortice Chias. STAT. Theb. 7, 287 -entem deducunt Strymona cycni. silv. 4, 5, 7 pontus ac tellus -ent [ad, (Coleman, in alii, iam trad.) Zephyros Aquilone fracto (AVIEN. orb. terr. 1204 t. ... splendente procul beryllo ferta -et [cf. gr. 1011sq. φέρει ... βηρούλλον γλαυκὴν λίθον]). APVL. met. 11, 7, 5 arbores ... germine foliorum -entes (sim. cum floribus: PRVD. perist. 12, 54 prata vernis floribus -ent). CLAVD. 8, 179 (178 vicina nitent) Pangaea -ent. PAVL. NOL. carm. 24, 106 caelum serenit enitebat nubibus, astris -bat mare. **ε** *cetera exempla (sc. -ent arte facta):* HOR. epod. 2, 66 positos ... vernas ... circum -entis lares ([cum vernas iungere vid. SCHOL. splendentis aut vultu aut garrulitate. item -et statua: IVL. VAL. 3, 43 l. 996 rex ... effigiem videt fulgore aetherio -entem [Kroll, -nit- trad.]). MART. CAP. 1, 16 perlucens vitri salo -bat (sc. urna ut: 1, 17 vernantis caeli temperie -bat; hanc dicebant risum Iovis). 6, 581 peplum diversitate colorum variegata -bat.

b *caelestia vel ad lucem pertinentia (in lapide l. 38):* HOR. carm. 2, 5, 19 Chloris albo sic umero nitens, ut pura nocturno -et luna mari. SOL. 2, 43 gemma ... facie adeo iucunda, ut languentes intrinsecus stellas et sub nubilo -entes perfundat color croceus. MART. CAP. 1, 27 aëria temperies sudis tractibus -bat. GREG. TVR. Iul. 6 fulgora.

c *color ipse, lux:* APVL. met. 4, 2, 1 fulgentium rosarum mineus color -bat. IVVENC. 1, 205 (sec. Luc. 2, 29sq.; loq. Symeon) nostros lux oculos tua, sc. Christi pueri, circumstat radiisque -et.

2 *animantes eorumve partes (fort. huc p. 1099, 29):* APVL. met. 3, 19, 5 tuis ... -entibus crinibus et hiantibus osculis ... addictum. CARM. de fig. 150 ebrius madido ore -ens (an ad p. 1099, 51?). SVLP. SEV. chron. 1, 19, 9 (respic. exod. 34, 29sq.) tanta claritudine facies eius Mosis -bat, ut intueri eum populus non valeret. Mart. 24, 7 Iesus dominus ... non se diademate -entem (Halm, -nit- trad.) venturum esse praedixit. MART. CAP. 7, 728 vultus ipsius Arithmeticae lumine -bat. SIDON. epist. 2, 13, 6 tyrannus clientem ... -entem gemmis margaritisque auro lecto ... imponit.

B *accedit acc. indicans naturam speciei, imaginis -endi (quae imago repercutiatur l. 53):* **1** *subst. (fort. huc p. 1099, 48):* PETRON. 119 vers. 28 citrea mensa greges servorum ostrumque -ens. AVIEN. orb. terr. 1084 Emesus fastigia celsa -et. **2** *adi. neutr. pro adv.:* SYMM. epist. 1, 8 (vers.) Amathusium -ens ... Dione. CE 883, 3 (saec. IV ex. V; opus musivum) gratum ... -et aedibus in nostris summus apex operis.

II *translate vel in imag. -ent:* **A** *qui (quae) rident (exprimitur laetitia, hilaritas sim. e. g. l. 64. p. 1099, 5, sed c. respectu ludibrii, irrisionis, doli sim. e. g. l. 74. p. 1099, 6. 19sq.; cf. l. 13. 33):* **1** *quaelibet exempla: a animantes eorumve facies (fere homines, sed dei l. 65. p. 1099, 3. al., animal p. 1099, 2): ipsi:* CATVLL. 39, 2 Egnatius, quod candidos habet dentes, -et usque quaque (de eodem ibid. 4. 6 orba cum flet unicum mater, -et ille. 7. 15). Ov. ars 2, 49 tractabat ceramque puer pinnaeque -ens ([de Icaro, ut p. 1099, 5]. SEN. Phaedr. 277 [respic. Cupido] lascivus p. et -ens. STAT. Theb. 4, 796. MART. CAP. 1, 76 sol facie ... p. -entis. 2, 144). LIV. 35, 49, 7 homo ... -ens, condimentis [ait] ... speciem ferinae carnis ex mansueto sue factam (, item part. praes. describit habitum loquentis: TAC. ann. 15, 66, 1 instanti minitanti -ens Scaevinus ... a. AMM. 22, 9, 10 quo auditio princeps -ens ... a. al.; sim. -ens inquit: VAL. MAX. 3, 2 ext. 6 quidam -ens ... serpo publico ... i. '...'. GELL. 12, 13, 19. 15, 9, 9 APVL. met. 2, 13, 1. MACR. Sat. 1, 2, 10 quidam vultu -ens ... i. al.; cf. MACR. Sat. 1, 4, 4 cum ... -ens taceret. sim. al.). SEN. Med. 389 Medea oculos uberi fletu rigat, -et. TAC. hist. 4, 43, 2 ambo infensi, ... Marcellus minacibus oculis, Crispus -ens. APVL. met. 3, 12, 1 hilario vultu -ens quantumque poteram laetiosem me refingens. 10, 16, 2

mollius mihi -entis Fortunae contemptus faciem. CE 1512, 10 (*saec. II; ad canem mortuum*) nec blandis mihi morsibus -es. MART. CAP. 1, 67 (*antea*: vultus ... per lucens) ille Iuppiter immutabili laetitia -bat (cf. p. 1098, 33). *al. os, vultus* (cf. l. 24): OV. met. 8, 197 Icarus ... ore -enti ... captabat plumas (VAL. FL. 4, 234 illum Pollucem Amycus ... o. -enti lustrans obit). VAL. FL. 4, 359 iuvencae pectora mulcet Iuno -enti ... vultu. PRVD. perist. 10, 712 sereno frons -et gaudio (c. Symm. 2, 723 [loq. Roma] signa -enti fumans si f. recepi). **b res**: QVINT. inst. 12, 10, 28 (*respic. sonus litterarum graecarum*) velut hilarior ... -et oratio (*opp. tristes et horridae litterae*). IVLIAN. in Os. 1, 10 1.575 quem iudicem ... magis indulgentia -ens quam severitas amara delectet.

2 accedit inf. indicans id, de quo quis gaudet: HOR. carm. 3, 6, 12 manus ... adiecisse praedam torquibus exiguis -et (PORPH. torques ... ampliasset gaudet; hoc enim nunc significat -ent. SCHOL. splendet, eo quod reparati et maiores facti ipsa novitate fulgerent).

3 accedit acc. adverbialis indicans modum vel gradum -endi: **a adi. neutr. pro adv.**: SIL. 13, 375 torvum ... et furiale -ens (AMM. 14, 9, 6). STAT. Theb. 12, 688 Creon fictum ... ac triste -ens. TAC. ann. 4, 60, 2 Tiberius ... falsum -ens vultu. APVL. met. 6, 16, 2 Venus -ens exitabile. PANEG. 3, 14, 6 serenum. OPT. PORF. carm. 1, 5 gratificum. HIER. epist. 14, 6, 2 ore virgineo ... Scyllaceum -ens libido blanditur. GLOSS.¹ IV Plac. F 17 fastidiosum (v. vol. VI 1, 312, 17sq.). *de litteris ore for mandis pronuntiandisque*: TER. MAVR. 120 'I' ... minimum ... -et supero tenus labello. **b pron.**: PANEG. 4, 34, 4 vultum ... venerandum quiddam et amabile -entem (*Rhenanus, -nit- trad.*).

B quae praeclara, notabilia sim. sunt: AMBR. fid. 2 prol. 14 bona ... fides, cum pulchro operum -et ornatu. CLAVD. 20, 501 sola -et in Stilichone salus. PAVL. NOL. epist. 44, 1 p. 370, 13 sermo ... gratia spiritali -ens. MART. CAP. 1, 5 Mercurii corpus ... virili quadam amplitudine -bat (*nisi respic. nitor olei, ut ad I trahas*). SIDON. epist. 4, 17, 1 litteras ... gratiae ... -entis cultu refertas. VEN. FORT. epist. (carm. 3, 4) 2 tanta se -entis eloquentiae lux vibravit, ut eqs.

appendicula structurarum; accedit: **1 acc.**: v. supra sub IB et IIA3. **2 inf.**: v. sub IIA2. **3 abl. indicans causam, instrumentum, colorem (selecta)**: auro p. 1098, 7. 15 (*corporeis luminosis, praeclaris ut aere p. 1098, 13sq., gemmis p. 1098, 16. 50, ornatu l. 27. al.*), coruscatione p. 1098, 17 (*sim. fulgore p. 1098, 31, lumine p. 1098, 49, astris p. 1098, 28. al.*), lacte p. 1098, 20, laetitia l. 3 (*cf. gaudio l. 7, ceteris incorporeis e. g. gratia l. 28*). *al. qua parte quis -at*: ore l. 21. p. 1098, 45, vultu l. 19. p. 1098, 72, al. **4 dat. eos indicans, quibus quid vel quis -at (huc sec. Nisbet-Hubbard HOR. carm. 2, 5, 19 p. 1098, 36 [*comm. ad l.*]; *potius abl. loci*): mihi l. 2, servo p. 1098, 70, cuidam instanti p. 1098, 68. *deriv.*: 2. nidor, reidentia, renidesco.**

2. renideo, -ēre. a re- et nidor. *de notione* (cf. p. 1097, 62): GLOSS. -et: redolet. olet. GLOSS.¹ I Ansil. RE 1057 (cod. Paris.) -et: putet. *sim. al.*; adde p. 1097, 65.

i. q. nidorem reddere, olere; -et: hortus (c. obi. acc.): AMBR. virg. 1, 8, 45 hortus ... vitem redolet, fraglat oleam, rosam -et (*nisi ad p. 1098, 51sq.*). *odor ipse*: RVFIN. Orig. in. iud. 3, 2 p. 482, 1 (*in imag.*) de altari domini ... odor taeterrimus superbiae et elationis -et. *animans* (c. abl.; *fort. huc p. 1098, 45*): VRAN. epist. 11 sanctum Paulinum ... odore ambrosio -entem.

renidēso, -ere. a 1. renidere. *formam perf. -uit traximus ad* 1. renideo (v. p. 1097, 63). *ferē i. q. renidere* (*qua re, indicatur per abl.*): LVCR. 2, 326 tota ... circum aere -it tellus (cf. p. 1098, 13). AVIEN. Arat. 1787 lentiscus arbos ... trino flore -ens. McNamara.

[**renimentum** v. revimentum.]

rēnis v. ren. [**rēnisculus** v. renic- p. 1097, 47.]

renisus, -ūs m. a reniti. [*confunditur c. sensus l. 64. 70.*]

i. q. actio renitendi: *corporaliter*: CELS. 5, 28, 12^E *specillo demisso* perventum ... esse ad eam cartilaginem ex -u patet. AVG. civ. 14, 23 p. 47, 29 manus et pedes movemus, cum volumus, ... sine ullo -u, tanta facilitate eqs. epist. 187, 25 p. 103, 4 quod vocibus ... et motibus reluctantur *infantes, cum baptizantur*, ... omnis -s (sensus var. l.) ipsorum nihili penditur. *incorporaliter, sc. renitit voluntas, animus*: AVG. civ. 14, 23 p. 49, 3 hunc -um, hanc repugnantiam (*in pudicitia custodienda ut: c. Iulian. 5, 7, 29 illi concupiscentiae tamquam naturaliter bonae semper consentiendum esse ...*, ne -u improbo repugnetur naturali bono). 21, 16 p. 519, 16 quae *infantia* sine ullo -u subiacet carni. serm. 296, 6 (8) coll. Morin p. 406, 20 *Christus* continuo convertit -um (sensus var. l.) ad obediēntiam (*Matth. 26, 39*). CLAVD. MAM. anim. 1, 22 p. 80, 21 cuius corporis vel loci ... nullo -u occupabitur anima.

renitēns, renitēnter v. renitor.

renitēntia, (-ae) f. a reniti (renitens). *i. q. actio vel habitus renitēntis*: AVG. serm. 277, 7 quanta ibi, in corpore spiritali, facilitas ...?

in nullo pondus, ... in nullo ex alia parte -a et reluctatio. [*medii aevi est* Ps. QVINT. decl. exc. Monac. 15 p. 384, 31.] Bk.

reniteo, -ēre. a re- et nitere. GLOSS. II 172, 12 -et: *μειδιᾶ*, ἀντιλάμπει ( ) *spectat ad renidet, quam lect. exhibet ed. Stephani et restit. Lindsay*. IV 279, 2 -et: resplendet (res splendit *cod. princeps*). 422, 2 -enti: fulgenti. GLOSS.¹ I Ansil. RE 1062sq. -ens: resplendens. refulgens. [*confunditur in codd. maxime c. 1. renidere, v. p. 1097, 71sq. et cf. l. 3; c. retinere SOL. 52, 55 ZENO 1, 1, 4 PRISC. perihēg. 258 ISID. orig. 16, 14, 10.*]

1 fere i. q. refulgere, resplendere (*notio nitoris in contrarium redditi inest praeverbio saepe sub a, ceterum evanida est praeter l. 41sq.; indicatur modus -endi per adi. praedic. l. 16. 18. 35, acc. l. 41, abl. l. 23. 34. 41, locut. c. praepos. l. 22, instrumentum vel materies per abl. l. 20. 26. 28. 30*); *agitur de splendore, qui percipi potest*: **a oculis** (*simul oculis et mente v. l. 40*): **α indicatur, ad quam lucem -ant**: APVL. met. 2, 9, 1 cum capillis color gratus et nitor splendidus inlucet et contra solis aciem vegetus fulgurat vel placidus -et (*item c. praepos.*: HEGES. 5, 46, 1 p. 398, 25 aquarum ... -entium ad solis exortum). PRISC. perihēg. 258 lapis *heliotropius* purior ... soli -et nudatus ab undis. **β cetera exempla**: PANEG. 4, 12, 4 *vultus Constantini* universorum pectoribus infixus est nec commendatione cerae ac pigmentorum fucis -et (*pertinet simul ad b*). ANTH. 950, 1, 1 specular -ens (*item -et gemma sim.*: SOL. 52, 55 *adamans* pallidior ac magis ad argenti colorem -ens. AMBR. vid. 5, 30 -entis metalli. EPIPHAN. Avell. 244, 26 lapis, qui per omnia purpurae specie -et [*cf. Migne gr. 43, 297^A ὁ διόλου πορφυρίζων*]. ISID. orig. 16, 14, 10. *cf. l. 18 et SOL. 33, 22 [de paederote] orarum extimis corona crocea velut e liquido -ente*). AMBR. epist. 10, 73, 30 pastorales casas auro degeneri -entes (*item -et aedificium sim.*: CASSIOD. in psalm. 48, 12 l. 179 videmus ... quaedam mausolea pulcherrimis -ere marmoribus. GREG. TVR. Franc. 7, 1 p. 325, 7 omne pavementum erat quasi aurum argentumque -ens [-nid- var. l.]. glor. conf. 41 quod *sepulchrum* marmore Phario sculptum -et [-nid- var. l.]). hex. 3, 12, 52 uvas vel aureo colore vel purpureo -entes. 4, 2, 5. EVCHER. laud. her. 42 *insula* herbis virens, floribus -ens.

b mente: **α -ent res**: ANTH. 812, 13 puer, cuius modo forma decorque ingeniumque ferax omni probitate sacroque Pieridum cultu -ens. ZENO 1, 1, 4 prae me fero ..., quod ista, et non ambigua, in vobis -et assertio. AMBR. hex. 6, 7, 42 quae *anima* habet in se virtutum gratiam -entem (obit. Valent. 62 quod in verbis eius iustitia refulgeret, in factis et operibus -ret g. [renid- *Faller, Corp. Vind. 78 p. 331*]). VITA Caes. Arel. 1, 11 ita ut vultus eius qualitas nescio quid semper videretur -ere caeleste (*cf. fort. p. 1099, 25*). **β -ent animantes**: ZENO 1, 7, 4 alter in altero exsultat cum spiritus sancti plenitudine una originali coaeternitate -ens (*de deo patre et filio ut: 1, 56, 1 alter -et in altero*). GREG. TVR. Mart. 1, 3 lucidus et toto orbe -ens gloriosus dominus Martinus. Ps. DAMAS. epigr. 71, 21 *sancta femina* -ens quasi sponsa polo.

2 i. q. iterum nitere: GREG. TVR. Franc. 5, 20 -ente aurora surgentes a cena eqs.

deriv.: renitesco.

renitēso, -uī, -ere. a renitere. NOT. Tir. 113, 63sq. -uit. -it.

i. q. renitere incipere: LEO M. epist. 120, 1 Conc.⁵ II 4 p. 79, 2 minus bonum videri solet pax continuata per otium quam reddita per laborem; ipsa quoque veritas et clarior -it et fortius retinetur, dum quae fides prius docuerit, haec postea examinatio confirmarit.

[**rēnitiosus** v. p. 1103, 46.]

Koike.

renitor, -nisus sum, -niī. a re- et niti. NOT. Tir. 74, 73^a -xus. 74, 76^a -sus. 74, 80 -itur. *de formis: act. praes. l. 60. p. 1102, 31, imperf. p. 1101, 48. 1102, 24 (perf. in var. lect. l. 65); part. perf. -sus inde ab APVL. p. 1101, 33 (-xus l. 55)*. *de notione*: SYNON. Cic. p. 413, 9 adversatur. repugnat. ... reluctatur. resistit. -itur. p. 422, 15 resistens. -ens. repugnans. p. 441, 29 reclamatur. ... -itur. GLOSS. -or: ἀντεξεργάζομαι. ἀντεπεριείδομαι. ἀντιβιάζομαι. -itur: e contra conatur. -ere;: recusare ( ) scrib. renn-; 'rennuere?' Goetz). *v. etiam p. 1102, 31sq. legitur in prosa orat. inde a LIV., CELSO, in versibus non nisi PRVD. perist. 14, 13 MEROB. poet. 169. [confunditur in codd. maxime cum retinere, e. g. p. 1101, 3. 61. 74. 1102, 4. 8. 17, ceterum e. g. cum resistere p. 1101, 37; in falsa var. l. pro renuere APVL. met. 3, 9, 6. PASCHAS. verba patr. praef. (-uissem def. Freire, ed. p. 150sq.); con. Vollmer PLIN. nat. 32, 13 (paenitendo trad., cf. vol. X 1, 58, 62sq.)]*

i. q. rursus, retro niti: **I in adversum, sc. reluctando, resistendo, repugnando** (*pro syn. est vel iuxta ponitur e. g. reclamare p. 1101, 41. 1102, 17, recusare p. 1101, 61, repugnare p. 1101, 35. 52. 63, resistere p. 1101, 42; opp. cedere p. 1101, 70. 1102, 2. 27, velle p. 1101, 24sq.; indicatur, cui [rei] quis resistat, per dat. e. g. p. 1101, 9sq. 27. 42sq. 68sq., praepos. p. 1101, 31sq., acc. c. inf. p. 1101, 50, inf. p. 1101, 17sq. 28. 48; quid prohibeatur, per enunt. secund. c. ne p. 1101, 18. 33. 58, quominus p. 1101, 12*): **A vi incorporali**: **1 -untur homines**: **a re-**

cusando aliquid facere: α iussa: quaelibet exempla: LIV. 5, 49, 2 *Camillus* Gallos submoveri iubet; cum illi -entes pactos dicerent sese, negat eam pactionem ratam esse (retin- var. l.). HIL. c. Const. 26 mandas tibi subscriptiones Afrorum, quibus blasphemiam Vrsaci et Valentis condemnauerant, reddi; -entibus comminaris. AMM. 15, 7, 9 hunc *Athanasium* ... abicere sede sacerdotali ... iubente principe Liberius monitus perseveranter -batur (*postea*: recalcitrans). AMBR. epist. extra coll. 10, 6 petierunt legati, ut templis redderes: non fecisti; iterum alteri postulaverunt: -sus es. *al. indicat dat., cui rei quis -atur:* LVCIF. Athan. 1, 14 l. 14 tuo ... praeepto. HIST. AVG. Hadr. 5, 5 cum ... esset admonitus, ut ... praefectus urbis, si -retur eius imperio, necaretur *eqs.* PRVD. perist. 14, 13 aiunt ... puellulam Christo calentem fortiter inpiis iussis -sam, quominus idolis addicta sacram desereret fidem. POMER. 1 prol. 1 (*ad pontificem*) diu multumque -sus sum voluntati tuae (*sc. hoc opus scribendum imperanti*). *al. indicat struct. verbalis, quid quis agere sim. recuset (cf. l. 12):* GREG. M. moral. 3, 55 1.56 *populus Iudaeorum* mandata legis obtemperare implere -itur ([nit- var. l.]. *item c. inf.:* 6, 31 l. 73 auctoris voci obediendo -itur). 35, 31 *Moses* precibus (*abl.*) -itur, ne Israeliticae plebi a deo praeferatur (*cf. exod. 4, 10sq.*). *β proposita sim.:* COD. Iust. 6, 30, 11 (*a. 294*) -ente te pater tuus ... hereditarios manumittendo servos his praestare libertatem non potuit. AMM. 20, 4, 18 si -i perseverasset *Iulianus, sc. ne coronaretur (cf. HIST. AVG. Aur. 6, 3 Antoninus Pius* aulico fastigio -entem ornavit *M. Aurelium*). HEGES. 1, 16, 2 intra urbem seditio orta volentibus Hyrcani sociis urbe recipere Pompeium, -entibus Aristoboli propugnatoribus (*gr. aliter*). AVG. c. Cresc. 1, 6, 8 praedicamus volentibus oportune, -entibus inopportune. SVLP. SEV. chron. 1, 20, 8 gens indomita, sanis consiliis male -ens. GREG. M. moral. 28, 46 l. 40 facere male suggesta -itur. *al.*

β impugnando, repellendo sim. (maxime contradicendo, obloquendo, sed aliter imprimis l. 42. 45sq.; accedit enunt. secund. indicans, quid -entes dicant, l. 54): α indicatur, quid (quis) repellatur: per praepos.: APVL. apol. 99, 3 cum testamentum Pudentilla ... scriberet, diu sum adversus illam -sus, ne *filium* ... exheredaret (SVLP. SEV. dial. 1, 6, 3 adversum haec *argumenta* episcopi obstinatius -entes. VITAE patr. 5, 10, 88 non repugnes contra omnes *cogitationes te sollicitantes*, sed contra unam ...; necessarium ... est ... a. illam -i [*gr. 10, 125 πολέμησον*]). CYPR. epist. 27, 4 nos ... contra invidiae impetum totis fidei viribus -entes multum sermo vester adiuvit ([*resist- var. l.*]). PS. PROSP. vocat. gent. 1, 25, 57 c. omnem elationem ... illam invictissime -i sententiam ... apostoli: '... quid gloriaris?'). VINCENT. LER. comm. 6, 5 cum ... ad novitatem rei (*sc. rebaptizandi*) cuncti reclamarent atque omnes ... sacerdotes ... -rentur *eqs. per dat.:* CYPR. unit. eccl. 4 (rec. TR) ecclesiae -itur et resistit. HIL. coll. antiar. p. 174, 12 nos ... haeresi -entes ... iustum putavimus *eqs.* AMM. 20, 7, 15 ancipiti diu exitio -entes obsessi postremo ... effuse disiecti sunt. AVG. in Gal. 61, 8 quibus *desideriis* non consentiendo -imur. PROSP. chron. I p. 468, 1265 Constantius servus Christi ... Pelagianis ... devotissime -ens. *al. per inf.:* VITA Roman. rec. (BHL 7306) 13 *sanctus moribundus* nec mori metuebat nec vivere -bat. *per acc. c. inf.:* GREG. M. moral. 14, 6 (*speciat ad lob 18, 4 haeretici rupes, i. doctores suos*, de loco proprio transferri -untur. *β cetera exempla:* ITIN. Alex. 11, 26 -i ausam invitamque obsequi Sagalassum expugnat urbem. QVEROL. p. 52, 18 Lar Familiaris praedixit meus etiam -enti ac repugnanti ventura esse mihi bona omnia. HEGES. 2, 8, 1 vindicantibus sibi Iudaeis urbis totius quasi ab Herode Iudaeo conditae possessionem, -entibus gentilibus, quod conditor ... Caesaris eam nomine declaraverit (*cf. gr. 2, 266 μέντοι ... ἔρασαν*). *al. part. praes. pro subst.:* CONSVLT. Zacch. 2, 4, 16 -entum intentioni respondere. FVLG. RVSP. ad Tras. 2, 6, 2.

2 -untur res: MIN. FEL. 26, 4 Gaius Caesar, ne ante brumam in Africam navigia transmitteret, auguriis et auspiciis -entibus sprevit. AVG. conf. 8, 7, 18 quibus sententiarum verberibus non flagellavi animam meam, ut sequeretur me conantem post te ire? et -batur, recusabat ([*retin-sim. var. l.*]). *cf. c. Iulian.* 5, 26 *vitium* exurgit, opprimo; -itur, refreno; repugnat, expugno. FVLG. RVSP. epist. 4, 10 ex nobis nascitur, quod divinae -itur rebus, siquidem nulla recorporativa adiutoria ... adhibere permittat.

B vi locali vel corporali: 1 -untur res: a in arte medica (cf. p. 1102, 22): CELS. 4, 16, 1 intumescit ... pars sinistra eaque dura est et prementi -itur (7, 7, 14^p *loco inani* p. nihil -itur. 7, 18, 10 *tumor* p. magis -itur). 7, 6, 2 quaedam ex his *tuberculis* dura ac -entia, quaedam mollia cedentiaque sunt (*cf. 8, 17, 1 super durum locum et -entem*). 7, 26, 3^A *calculus harenosus* inter subiectos digitos ... non aequae -itur, *sc. ac asper calculus*. 8, 3, 5 *specillum* -ens aliquid invenit. *al. apud eundem.*

b vario contextu: PLIN. nat. 2, 197 *in motu terrae* tutissimi sunt aedificiorum fornices, ... alterno pulsu -ente ([*retin- var. l.*]). *cf. 2, 198 innoxium* ... cum concurrentia tecta contrario ictu arietant, quoniam alter motus

alteri -itur). 16, 222 pondus sustinere validae abies, larix ...; robur, olea incurvantur ceduntque ponderi, illae -untur (*cf. GELL. 3, 6 tit. quod lignum ex ea palma ponderibus positus -atur*). SOL. 10, 12 ne *gruibus* pergentibus ad destinata vis flatuum -atur *eqs.* 38, 11 quibus *aquis* -entibus subinde fractus *Mons Taurus* ... flectitur (*retin- var. l.*). *al.*

2 -untur animantes (actio eorum l. 22): a animalia: PLIN. nat. 8, 118 *cervae* vestigant cavernas nariumque spiritu extrahunt *serpentes* -entes (*retin- var. l.*). 32, 2 *echenais piscis* cogit stare navigia ...; infrenat impetus ... non -endo, ... *sed* adhaerendo. APVL. met. 6, 29, 7 *puella* me ... dirigere dextrorsum magnopere gestiebat ..., sed ego ... -bar firmiter (*-itur asinus ut:* GREG. M. moral. 1, 23 [*in compar.*] quasi brutum animal et nulla ratione -ens). CLAVD. DON. Aen. 11, 755 p. 527, 4 tenebat draconem aquila summo in aere suspensum ..., -batur ille sinuosus flexibus.

b homines: α varia exempla: APVL. met. 1, 26, 2 *hospes* iniecta dextera clementer me trahere adoritur; ac dum cunctor, dum modeste -or *eqs. (item -itur, qui manu trahitur:* 3, 2, 1. 3, 10, 3. 6, 9, 1 [*retin- var. l.*]). SVLP. SEV. Mart. 23, 10 -i ac reclamare). CLAVD. DON. Aen. 5, 20 p. 427, 29 (*loq. Palinurus*) vim *ventorum* -endo superare non possumus. AVG. c. Cresc. 2, 26, 32 (*in imag.*) nec te sentis nodum, quo ligatus es, -endo constringere. CAEL. AVR. chron. 5, 4, 66 si ex aliis locis sanguis feratur, digitorum impressione magis abstinetur; cum supradictis locis ... -itur impressio, tunc *eqs.* VEN. FORT. vita Germ. 1 *mulier gravida* incubabat in ventre, ut pondere praefocaret *partum* ...; certabatur (*certabat var. l.*) mater cum parvulo, -bat infans ab utero (-batur, retinebat(ur) *var. ll.; postea:* oblectabatur). *al. β in pugna, contentione sim.:* AMM. 15, 8, 1 nullo -ente ad internecionem barbaris vastantibus universa (25, 7, 10. 31, 16, 1). 31, 13, 10 -entibus non cedebatur. CLAVD. DON. Aen. 11, 745 p. 526, 9 *Tarchon* -enti sustulit ferrum. HEGES. 1, 11, 2 p. 16, 26 certatum ..., quoad Antiochus restitit; -batur enim, quamvis *eqs. (cf. gr. 1, 101 ἀντιχέν)*. *al.*

II retroversum, in tergum: GLOSS. V 327, 47 -ite: reclinate (*item GLOSS.¹ Corp. R 53*).

part. praes. renitēns, -entis pro adi. e. g. p. 1101, 69sq. 72, pro subst. masc. e. g. l. 27sq. p. 1101, 57.

adv. renitenter. i. q. modo renitenti: AVG. lib. arb. 3, 235 quae *anima* nec libenter nec indifferenter, sed potius -r et reluctanter intenditur in eam passionem corporis.

deriv.: renisus (-ūs), renitentia.

rennu- v. renu-.

Palazzolo.

1. reno, -āvī, -āre. a re- et nare. [p. p. -to falsa var. l. ab ead. vet. recepta AVG. civ. 18, 17 p. 277, 5, v. supra p. 1096, 57.] i. q. retro nare: HOR. epod. 16, 25 iuremus in haec: simul imis saxa -rint vadis levata *eqs. (explicatur:* PORPH. revertendum non esse dicit; nec enim saxa umquam -bunt. SCHOL. [*codd. cp*] '-rint': supra mare nataverint vel sursum emerserint). EPICED. Drusi 432 nulla ... per Stygiās umbra -vit aquas. *Bk.*

2. rēno, -ōnis m. [vox orig. ut vid. germ. < *ūrēnōn- / *ūrēnōn-, derivanda ex *ūrēn, *ūrēn-és 'ovis, aries, agnus' (cf. gr. (ῥ)άρον, armen. gain, sanscr. urāṇa-) et suffixo poss. *-hon-, significat vestem e vellere agni confectam; consonans prima *ū- pronuntiatione lat. omissa est. v. Walde-Hofmann II 429. Mei.] de origine v. ISID. l. 69; vocem gall. esse testatur VARRO l. 71. scribitur rhe- in var. l. CAES., SIDON. (cf. l. 69). sing. non nisi l. 71.

genus vestimentis e pelle confecti (cf. e. g. Potthoff, Lat. Kleidungsbezeichnungen, 1992, 161sq.): 1 vestiuntur homines (fere Germani, sed ad Scythas transfertur l. 60): CAES. Gall. 6, 21, 5 *Germani* pellibus aut parvis -um tegimentis utuntur, magna corporis parte nuda. SALL. hist. frg. 3, 104 *Germani* intectum -bus corpus tegunt (*cf. l. 68*). 3, 105 v. l. 61. SERV. georg. 3, 383 (*Scytharum gens* 'pecudum fulvis velatur corpora saetis') -bus, nam ut Sallustius dicit in historiis, vestes de pellibus -es vocantur (, sc. hist. 3, 105 *potius relatum quam allatum; sim.* SCHOL. Verg. Bern. ad l.; *cf. GLOSS. -es: vestes de pellibus [item fere GLOSS.¹ Corp. R 83]). SIDON. epist. 4, 20, 2 (describitur habitus Germanorum comitantium regium quandam iuvenem) clausa bullatis latera -bus. ISID. orig. 19, 23, 1 quibusdam ... nationibus sua cuique propria vestis est, ut ... Gallis linnae, Germanis -es. 19, 23, 4 -es sunt velamina humerorum et pectoris usque umbilicum atque intortis villis ... hispida ...; quos vulgo reptos vocant, eo quod longitudo villorum quasi reptat; de quibus Sallustius '...' (v. l. 58); dicti autem -es a Reno Germaniae flumine, ubi his frequenter utuntur. *2 tegitur lectus:* VARRO ling. 5, 167 in his *operimentis sim. variorum multa peregrina sunt verba*, ut sagum, -o gallica (Turnebus, galli quid cod. F). *Spoth.**

renob- v. renov-.

renoceo, -ēre. a re- et nocere. i. q. rependendo afficere iniuria, damno sim.: VET. LAT. sap. 14, 29 male iurantes apud idola

[Bk.]

lignea -eri se non sperant (gr. ἀδικηθῆναι, noceri se, ledi se var. ll.). DI-DASC. apost. 2, 24 eos, qui vos nocent, nolite -ere, sed sustinete (cf. *Const. apost.* 1, 2, 2 ἀνταδικήσητε). Bk.

renōdis, -e. a renodare retrograde. i. q. *nodo solutus*: HIST. AVG. Alb. 13, 1 fuit statura procerus, capillo -i et crispo.

renōdo, -ātum, -āre. a re- et nodare. GLOSS. -o: διαλύω. ἐκλύω. [vix recte trad. VAL. FL. 5, 380 *Dianam* -tam pharetris (coni. renud- v. p. 1111, 58).]

i. q. *solvere rem antea (in)nodatam (sc. praeverbio notionem verbi simplicis invertente)*: 1 *pro obi. est res antea circumligata sim. aliqua re*: HOR. epod. 11, 28 teretis pueri longam -antis comam (sunt qui comam nodo circumligari intellegant). 2 *pro obi. est res antea illigata sim. alicui rei*: CYPR. GALL. iud. 681 (spectat ad 16, 14; antea: Dalila Samsonis crines nectit ... palisque ... inligat) Samson exiliens reicit (palos) crinemque -at, sc. a palo (i. v. vol. X 1, 176, 13 sqq.).

deriv.: renodis.

Bruno.

renōmen ad continuandam seriem a re- et nomen fictum in codd. A, Ge NOT. Tir. 21, 79^a; cf. pernomen.

renōmino, -āvī, -āre. a re- et nominare. i. q. *iterum nominare*: RVSTIC. adnot. Conc.^s II 3, 1 p. 154, 27 illum *Eutychem* archimandritam -verunt post damnationem tamquam absolutum.

renormo, -ātum, -āre. a re- et normare. i. q. *iterum normare*: NIPS. grom. p. 288, 25 ad hunc unum acutum (auctum var. l.) angulum -bis p(edes) XXI (ibid. 27. contextu parum certo agitur de variatione reponenda, v. Bouma, 1993, ed. p. 49 et comm. p. 120 sqq.). LIB. col. I p. 232, 16 ager *Calenus* ... limitibus Graccanis antea fuerat adsignatus, postea iussu Caesaris Augusti limitibus nominis sui est -tus. Bk.

renōsco, -ere. a re- et noscere. [falsa var. l. pro recognoscere e. g. PASS. Perp. 17, 2. MART. CAP. 8, 803 (forma regnos-).]

i. q. *recognoscere (absolute l. 31)*: 1 *recensendo, examinando*: PS. CYPR. tract. 37 praemia quare et prosequere spem in caelo; (-e), cum habes diem operari; nox enim finit operationem (i. sc. vitam, proposita tua sim.; spem ... -e iunxit De Bruyne, Zeitschr. neutest. Wiss. 15, 1914, 283 vix recte). CLAVD. MAM. anim. 3, 16 p. 185, 7 quae sparsim edissertata ... sunt, collectim ... redegi et revisenda simul -endaque conguessi (recogn- var. l.). 2 *cognoscendo vel agnoscendo (vi praeverbii parum perspicua, cf. p. 385, 14. 386, 39)*: PS. CYPR. tract. 17 ergo intellegendum est atque -endum (-itis cod. ante corr.) ... spiritum cotidie adversus carnem conluctari. MART. CAP. 1, 7 quo speculo Psyche se -ens etiam originem vellet exquirere, sc. caelestem. 3 *iterum cognoscendo (sc. iam nota)*: PAUL. NOL. carm. 15, 342 anus nota -it adloquia domini sui. 4 *reminiscentia*: PAUL. NOL. carm. 19, 383 quod opus, sc. eventum quandam, ... -ere (noscere var. l.) vobis promptum erit, in medio quoniam res lumine gesta est. Goldstein.

renōsus: νεφρικτός GLOSS. (rien- scrib. GLOSS.^l II Philox. RI 5; addas formam corruptam ibid. RE 163 renitiosus: v.). a ren (rien, cf. lienosus). significatur is, qui renibus laborat.

renoto, -ātum, -āre. a re- et notare. i. q. *respondendo adnotare, prosequi verbis*: CONC. Tolet. a. 589 Canon. Hisp. V p. 63 l. 156 (Reccaredus rex ad episcopos) fidem hanc nostram canonicis ... monumentis applicate ...; quam -tam (rem notatam, renovatam var. ll.) apicibus clericorum et primorum vel eorum subscriptionibus roboratam futuris olim temporibus ... reservate.

renovāmen, -inis n. a renovare. i. q. *status renovatus, renovatio*: OV. met. 8, 729 sunt ..., quorum forma semel mota est et in hoc -e mansit; sunt, quibus in plures ius est transire figuras. Bk.

renovātio, -ōnis f. a renovare. scribitur -nob- p. 1104, 12. NOT. Tir. 34, 76^a -is. de differentia: MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 7, 38 inter innovationem et -em eqs. (v. vol. VII 1, 1719, 15 sqq.; postea p. 1105, 12 sq.). legitur in prosa orat. inde a CIC., LIV., PLIN. nat., maxime apud Christ.; plur. non invenitur. [confunditur in codd. c. novatio l. 69, revocatio PS. PROSP. vocat. gent. 1, 8, 14.]

i. q. *actio vel effectus renovandi (pendet gen. obi. saepe, gen. subi. p. 1104, 21)*: 1 *usu communi*: a respicitur quaelibet reformatio: a corporalis vel cuiuslibet generis; spectat ad: ① *mundum sim.*: CIC. nat. deor. 2, 118 a quo igne rursum ... -o mundi fietur (AVG. civ. 20, 30 p. 486, 10 m. conflagrationem eiusdemque -em). GAUDENT. serm. 3, 1 (respic. Is. 65, 17) elementorum futuram -em. NICET. psalm. 6 l. 14 terrae -o (sec. psalm. 103, 30; novatio unus cod., ed. Turner).

② *animantes, herbas*: CIC. nat. deor. 2, 127 terrae eiusdem generis stirpium -e complentur. PLIN. nat. 9, 95 locustae et cancri senectutem anguium more exuunt -e tergorum. VET. LAT. Ezech. 47, 12 (Hier. in Ezech. 47, 6 l. 1243) fructus eius ligni in -e sui primitiva dabit (cf. gr. τῆς καυότητος, aliter Vulg.). AVG. c. Maximin. 2, 14, 4 l. 145 deus filius non prius aliquid fuit et -e est generatus a patre, sed cum patre semper fuit. IVNIL. 2,

4 ea, quae -e salvantur (antea: ut homines vel iumenta ... pereuntia ... renovantur). ③ *templum Iudaeorum*: VET. LAT. II Macc. 2, 19 (rec. B, sim. M) templi ... mundatione et arae -e (gr. ἔγκαινισμόν, rec. V. al. dedicatione). AVG. civ. 18, 48 p. 332, 4 -o illius aedifici. in psalm. 111, 1 eversi ... templi -o (al. ibid. CASSIOD. Ios. antiq. 11, 7 p. 304 [gr. οἰκοδομίαν]). 11, 9 p. 304 [gr. κατασκευήν]. 11, 59 p. 308 [gr. οἰκοδομήν]).

④ *naves*: COD. Theod. 7, 17, 1 pr. lusoriarum veterum -e (antea syn. reparatione).

β incorporalis: CIC. Brut. 250 qui orator ... consoletur se ... usurpatione et -e doctrinae. fam. 11, 18, 3 -o timoris. LIV. 5, 52, 9 instauratio sacrorum auspicioque -o (cf. SERV. Aen. 4, 302 in sacrorum -e). INSCR. numm. imp. Magnent. VIII p. 266 n. 207 renobatio urbis Rome (sc. oppresso Nepotiano, v. e. g. Aur. Vict. Caes. 42, 6 sqq.). AVG. civ. 8, 27 p. 366, 23 memoriae. PS. AVG. serm. 170, 2 gaudiorum.

b apud Christ. respicitur reformatio spiritualis (e. g. per baptismum, v. l. 20 sq. 30. 32; metonymice l. 26; fere pro syn. accedunt e. g. regeneratio l. 20. 33, reparatio l. 31 et AVG. serm. 12, 12, opp. vetustas l. 28; gr. resp. ἀνακαίνωσις, nisi aliud adnotavimus): VET. LAT. Rom. 12, 2 (Cypr. Fort. 8. al.) transformemini in -e sensus (cod. 75. al. et Vulg. novitate). Tit. 3, 5 (cod. 75. al.) per lavacrum regenerationis, et -is per spiritum sanctum (cod. 78. al. et VVLG. -is spiritus sancti. i. cf. e. g. MVTIAN. Chrysost. hom. 9, 3 p. 301^{im}. -o per l. r. [gr. p. 79^{im}. ἀνακαίνωσις]). TERT. adv. Marc. 5, 11, 16 (respic. II Cor. 4, 16) animi -em ex contemplatione promissionum. HERM. vulg. vis. 3, 8 p. 25, 1 -o spiritum vestrorum ([sim. Pal. vis. 3, 8, 9]. 3, 13 p. 29, 17 [sim. Pal. vis. 3, 13, 2; gr. ἀνανέωσιν]). MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 9 l. 32 ipse Christus ... salus, ipse -o, ipse aeternitas. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 14, 2 reformatione ac -e caelestis. AVG. in psalm. 148, 15 l. 13 omnia ... laudant illum deum ... sive in vetustate sive in -e (cf. LEO M. epist. 124 Conc.^s II 4 p. 160, 24 ut per Christum ... fieret -o vetustatis). serm. 363, 2 p. 1636^{med}. plena totius hominis -o, quae in baptismo inchoatur (NICET. spir. 7 p. 25, 24 [iuxta reparatio]. al.). CHROMAT. in Matth. 12, 2, 1 baptismum ... -o est vitae salutaris (EVCHER. form. 2 l. 197). FAVST. REI. spir. 1, 12 p. 125, 9 deus sancto spiritui potentiam regenerationis et -is adscribit. THEOD. MOPS. in Eph. 1, 10 p. 130, 5 creaturae (v. p. 554, 68). et saepe.

2 usu technico: a in re pecuniaria est faenus renovatum, anatocismus: CIC. Att. 6, 1, 5 confeceram, ut solverent Salaminii centesimis ἴsexenni, ductis cum -e singulorum annorum (i. v. Shackleton Bailey, comm. 1968, 241; cf. infra p. 1108, 32 sq.). b in arte rhet. est recapitulatio: SVLP. VICT. rhet. 23 p. 324, 22 eius perorationis partes tres: -o, commiseratio, exaggeratio; -o, quam Graeci ἀνακεφαλαίωσιν vocant, cum breviter capita rerum atque argumentorum percurrimus ad renovandam memoriam iudicum. Ammann.

renovātivus, -a, -um. a renovare. i. q. *ad renovationem pertinens*: t. t. disciplinae fulguralis Etruscorum: FEST. p. 289 -um fulgur vocatur, ... si factum est simile fulgur, quod idem significet (cf. vol. II 1130, 27 sqq.). t. t. gramm.: GLOSS. II 394, 28 παραγωγόν: -um, (derivativum), (Goetz, rediva- trad.; cf. vol. X 1, 304, 52 sqq.).

renovātor, -ōris m. a renovare. abbreviatur l. 52 sqq.

i. qui renovat, restitutor: 1 in inscriptionibus (non huc spectat p. 1094, 36): in nummis Carausii usurpatoris Romanorum -r (-r R.) variis notis abbreviatum: INSCR. numm. imp. V 2 p. 496 n. 382 renovat Rom. p. 512 n. 572 Romano renov (vel renova). p. 540 n. 974 Romanorum reno. et saepius. in titulo honorifico municipali: CIL X 3857 (saec. IV?) cuidam curatori Capuensium ..., institutori novorum ac -i operum publicorum (inde fort. fictus est tit. dubiae fidei 3844 cuidam renobatori civium Capuensium). 2 apud auctores christ.: de Christo redemptore: AVG. fid. et symb. 9, 20 p. 27, 4 haec fides est de deo conditore et -e nostro (cf. CARM. adv. Marc. 1, 39 ipse figurator, -r corporis ipse, ... dei filius). MAR. MERC. Conc.^s I 5 p. 17, 36 qui putant se peccato originali liberos esse, non accedent ad -em, ... ut renoventur spiritu (cf. p. 17, 27 regeneratores). de variis hominibus: IVNIL. 2, 15 p. 508, 4 cum Noe pereuntis mundi -r effectus sit. EPIST. pontif. 937 Conc.^s IV 2 p. 165, 33 (item fere p. 168, 24) qui epistulam a concilio damnatam contendunt orthodoxam esse, incensores ac -es se sopiti scandalii profitentur. PRAEF. bibl. par. p. 32, 15 B. (nisi est medii aevi) Hesdras, legum -r.

renovātus v. renovo.

renovello, -ātum, -āre. a re- et novellare. 1 vi praeverbii vigente i. q. *renovare: reformando in statum priorem vigentem*: COLVM. arb. 6, 1 ita -atur vinea (antea: novellam vineam, quae ex resecutione enata fuerit). PS. THOM. apoc. rec. long. cod. Cassel. (Apocrypha 26, 2015, 48) 10 vae illis, qui -ant, qui (quia?) sine causa laborant (cf. Vet. Lat. IV Esdr. 16, 44 qui seminat, quasi non messem facturum). iterum constituendo (abundanter accedit adv.): OPTAT. 1, 26, 3 uterque episcopus ad suam plebem rediit; hoc modo iterum -tae sunt partes. 2 vi praeverbii

[Bk.]

detersa et c. obi. quod efficitur i. q. aliquid novum constituere: OP-TAT. 7, 7, 3 inter ipsa principia saeculorum, dum hominum esset -ta navitatis (per Evam parturientem; cf. Casaubonus ad l., Migne 11, 1097 n. 35).

✱ **renovo**, -āvi, -ātum, -āre. a re- et novare. scribitur ri-INSCR. Année Épigr. 2015 n. 577 (a. 197/211), -nob- p. 1111, 1 et e. g. INSCR. Année Épigr. 1957 n. 43 CIL XIV 2080, 8, -nu- pro -nov- p. 1111, 15. abbreviatur reno p. 1107, 9 et CIL III 11126 (a. 222/35; littera o in margine legi potest). 8275² (saec. IV; in tegulo). NOT. Tir. 34, 76 -at. redditur graece ῥενοβατεύειν SCHOL. Basilic. 11, 1, 27, 6. de notionem (cf. p. 1109, 51): MAR. MERC. Conc. I 5 p. 7, 39sq. (antea vol. VII 1, 1719, 15sq.) -tum intellegitur ... id, quod anticum iam erat in vetustatemque pervenerat, quod si -etur, dicitur -tum. SYNON. Cic. p. 429, 30 instaurat. innovat. -at eqs. (v. p. 555, 53). GLOSS. I II Abav. RE 79 -at: redintegrat, restaurat. sim. al. legitur in versibus inde ab ACC., CATVLO, LVCR., in orat. soluta inde a RHET. Her., Cic. [sard. vet. renobare, it. rinnovare et varia dial., raet. occ. renover, arnuer, ranovar, francog. renover, prov., cat., hisp., port. renovar. cf. M.-L. 7212 et Faré, Postille. Battisti-Alessio V 3258. Cortelazzo-Zolli² 1383. Wartburg X 256sq. Coromines V 974. Corominas-Pascual IV 246. Houaiss² 2428. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. maxime c. revocare, e. g. p. 1106, 53. 1109, 62. 1110, 33 (in falsa var. l. COLVM. 4, 24, 14 SIL. 10, 633; lectio codicis incerta est FRG. Vat. 280), ceterum c. novare p. 1108, 7, removere e. g. p. 1108, 2, reparare p. 1110, 29; e coni. pro innovare p. 1111, 26; vix recte trad. PETRON. 93, 2 vers. 4.]

i. q. rursus novare (in condicionem propriam vel pristinam [nonnumquam etiam aliam vel meliorem, cf. imprimis l. 70. 75. p. 1106, 42sq. 1109, 71. 1110, 46sq.] perducendo vel quandam qualitatem [aut quantitatem, v. p. 1109, 72 sq.] restituendo aut denuo faciendo [v. p. 1108, 22sq.]). iungitur saepe c. rursus, ru(r)sum, e. g. p. 1109, 7. 9. 1110, 11, hic illic c. iterum, e. g. p. 1110, 65. 1111, 3. 11. c. denuo e. g. p. 1107, 57. pro obi. est enunt. secund. c. ut p. 1106, 38, acc. c. inf. p. 1108, 3. 1111, 6, obi. subaudiendum est e. g. p. 1106, 70. 1107, 22sq. 1108, 7. 68sq.; refl. e. g. l. 64. p. 1106, 62. 73. 1109, 46, intrans. sensu refl. p. 1109, 69, mediopass. p. 1110, 44. cui aliquis vel aliquid -etur, indicatur per dat. e. g. l. 68. 73. p. 1106, 38. 1107, 12. 1110, 19; unde, per praepos. ex e. g. p. 1108, 20 (ceterum v. p. 1110, 7); in quem statum vel finem, per praepos. in c. acc. e. g. p. 1106, 21. 1108, 10. 1110, 23. 31. 62sq. (cf. ad p. 1110, 70); accedit adi. praedic. p. 1109, 61. 1110, 34. 39. 57. in contextu occurrunt verba notionis affinis e. g. instaurare l. 59. p. 1108, 43. 1109, 20, iterare p. 1108, 7, reficere l. 58. p. 1110, 14. 38, repetere l. 54. p. 1108, 34. 36, restituere p. 1107, 13; adi. notionis oppositae e. g. pristinus p. 1108, 27. 1109, 16. al., vetus l. 56. 73. p. 1106, 14. 23. 1108, 30. al., vetustum p. 1106, 24. 31. al. gr. respondet e. g. ἀνακαινεύειν p. 1109, 66. 1110, 65. al., ἀνακαινοῦν p. 1110, 49. 64. al., ἀνακαινοῦν l. 70. p. 1108, 21. 1110, 50. 1111, 14. al., ἐγκαινεύειν p. 1107, 29sq.

I usu communi: **A** -antur res: **1** restituendo in condicionem pristinam quasi novam, sc. -antur ea, quae antea debilitata vel amissa sim. sunt: **a** incorporalia: **α** varia: ACC. trag. 44 inimicitias Pelopidum extinctas iam atque obliteratas memoria -are. RHET. Her. 4, 28, 38 interpretatio ... id commutat, quod positum est, alio verbo, quod idem valeat ...; necessum est eius, qui audit, animum commoveri, cum gravitas prioris dicti -atur interpretatione verborum. CIC. div. in Caec. 68 (67 maiorum consuetudo longo intervallo repetita ac relata) hoc institui atque adeo institutum referri ac -ari moleste ferunt. leg. agr. 2, 34 colonias deducere novas, -are veteres (sc. possessionem coloniarum), totam Italiam suis coloniis ut complere liceat, permittitur. Sest. 147 potestis ... vos me reficere et -are rem publicam (AVG. civ. 3, 21 p. 133, 27 quasi morbida vetustate conlapsam veluti instaurasse ac -asse rem p. cf. p. 1106, 71). Tim. 1 iudico, post illos nobiles Pythagoreos, quorum disciplina extincta est quodam modo ..., hunc extitisse, qui illam -ret (gr. deest). fam. 12, 28, 2 quod societatem rei (publicae) conservandae tibi mecum a patre acceptam -as, gratum est. HIRT. Gall. 8, 1, 1 complures ... civitates -are belli consilia nuntiabantur. PVBLIL. sent. Q 60 quam miserum est, cum se -at consumptum malum. Ov. trist. 2, 209 -em ut tua vulnera, Caesar (INSCR. christ. urb. Rom. 5333, 12 [saec. IV/V]. cf. vulnera corporalia p. 1107, 58sq.). SEN. epist. 78, 23 aeger non rigorem potionis suae ... -at fracta insuper glacie. LVCAN. 4, 204 est miseris -ta fides (HIL. c. Const. 23 post primam vere fidem synodi Nicaenae, congregato rursum Antiochiae concilio, f. tibi -as [sc. mutando, cf. p. 1106, 42sq.]). RVFIN. hist. 5, 6, 3 [gr. ἀνακαινοῦν]. SIL. 14, 112 (in imag.) tertia ... Latios -arat purpura fasces (sc. potestatem consularem). MART. 8, 80, 3 non pateris, Caesar, saecula cana mori, cum veteres Latiae ritus -antur harenae. al. usu liberiore pro obi. ponitur ipsa clades (cf. p. 1109, 71): CARM. adv. Marc. 1, 181 qui deus pater dominum, i. Christum, misit -are ruinam.

β gloria, honos sim. (pudor l. 13): CIC. Mur. 16 eiusdem animi atque ingenii est ... memoriam prope intermortuam generis sua virtute -are. p. red. ad Quir. 4 (antea: honos, dignitas, locus eqs.) ea nunc -ta inlustriora videntur, quam si obscurata non essent. Vatin. 28 quorum Paulorum sim. gloriam huius virtute -tam ... iam videmus (LIV. 40, 40, 13 victor exercitus -ta priore g. Tarraconem est perductus). ad Q. fr. 2, 11, 3 quod vult ... -ari (-are codd.) honores eosdem, quo minus togam praetextam quotannis interpolet, decernendum nihil censeo (AVELL. 83, 238 honorem episcopatus et ecclesiam ... -andum [vers. alteram et gr. v. p. 1111, 13]). SALL. Iug. 10, 2 in Hispania nomen familiae -tum est (STAT. Theb. 5, 465 enitor geminos duroque sub hospite mater n. avi -o. al.). QVINT. inst. 11, 1, 83 quin eo minus id faciendum filio fuisse, ne -ret domūs pudorem. PLIN. epist. 4, 9, 22 fecerat eum Bassum favorabilem -ta discriminum vetus fama (COD. Theod. 9, 38, 9 priorem f. meritumque ... -ari censemus).

γ pacta, decreta, leges sim., quae confirmantur: **1** in iure publico respiciter: **A** foedus, societas inter duas vel plures partes facta (fere inter gentes, oppida sim. praeter l. 26; huc trahas obi. deficiente LIV. 42, 40, 4): CIC. Balb. 34 est cum Gaditanis foedus ... -tum (LENT. Cic. fam. 12, 15, 2 LIV. 4, 9, 1. 8, 11, 15 cum Laurentibus -ari f. iussum -aturque ex eo quotannis. 42, 62, 5 mitteret ad consulem, qui f. in easdem leges -rent, quibus Philippus pater eius pacem ab T. Quintico victore accepisset. et saepe apud eundem). Deiot. 8 tu vetus hospitium -are voluisti (LIV. 29, 29, 13 cum Syphace h. vetustum ... -at. TAB. hosp. [CIL II 2633; a. 27] 7 gentilitates quaedam h. vetustum antiquum -verunt. inter civitates et homines singulares: INSCR. Année Épigr. 2009 n. 607^b [a. 27] (h. ... renoyavit cum s(enatu populo)que) Bletisam(ensi). CIL II 2958, 5 [a. 57]). LIV. 21, 60, 3 oram usque ad Hiberum flumen partim -andis societatibus, partim novis instituendis Romanae dicionis fecit (31, 14, 11 rex Piraeum -andae, confirmandaeque, [firm- var. l.] cum Atheniensibus s. causa traiecit. al.). 33, 20, 7 ut legati -rent vetusta iura cum ea civitate. al. **B** lex, senatus consultum sim. (vel quod magistratus, senatus sim. agendum esse censuit): CIC. Phil. 14, 29 promissa nostra ... hodierno senatus consulto -anda censeo. LIV. 10, 9, 4 causam -andae legis saepius haud aliam fuisse reor, quam eqs. 42, 10, 10 patres ... -ari ... senatus consultum volebant. COD. Theod. 6, 24, 6 praeceptum ... ut semper -ari possit. 8, 12, 9 ius pristinum -amus. al. pro obi. est enunt. secund. c. ut: LIV. 3, 55, 6 consules ipsis ... tribunis, ut sacrosancti viderentur, cuius rei prope iam memoria aboleverat, ... -arunt. COD. Theod. 16, 6, 6 pr. volumus -ari, ut, si quis rebaptizavit, ... statuti prioris supplicio percellatur.

11 in iure privato: **A** aliquid mutatione -atur: PETRON. 117, 10 Eumolpus ut tabulas ... testamenti omnibus (mensibus) (add. Bücheler, alii alia) -et (nisi ad l. 67sq.; sim. de testamentis: GAIVS inst. 2, 143 ne scilicet diligenter facta testamenta rescinderentur eo tempore, quo -ari non possent. VLP. dig. 29, 1, 15, 1 si mutatae voluntatis eum paenituisse probabitur, -tum testamentum intellegetur). COD. Iust. 7, 40, 1, 1 ea, quae aliquam dubitationem acceperunt, clarioribus et compendiosis sanctionibus -are. **B** usu vario: FRONTIN. aq. 109, 5 iure cautum, ut ... tunc demum -retur beneficium, cum desisset quisque ex iis, quibus datum erat, possidere (COD. Theod. 12, 1, 145). IULIAN. dig. 23, 2, 18 nuptiae inter easdem personas ... -tae iustae non habentur (PAPIN. dig. 23, 4, 26, 5 post verum ... divortium -tis n. [revoc- var. l.]). POMPON. dig. 18, 5, 1 si ab una parte -tus sit contractus, dicitur non valere eiusmodi pactionem (VLP. dig. 2, 14, 7, 6 v. p. 663, 35. PAVL. dig. 2, 14, 27, 2 posterius pactum potest -are primum c.). EDICT. imp. Sev. Vlp. dig. 23, 3, 40 si mulier ... post divortium rursus in matrimonium redit non revocatis instrumentis, non dubitabit is, apud quem res agitur, ... partibus suis fungi quasi -ta dote. al.

δ anni, menses vel quaecumque tempora (cf. p. 1107, 31sq. 1108, 52sq.): PANEG. in Mess. 113 centum fecundos Titan, i. Sol, -verit annos (PRVD. perist. 11, 195 se -at decursis mensibus annus). MART. 8, 8, 2 Iane, licet ... -es vultu saecula longa tuo (CLAVD. 3, 357 [Megaera ad Iustitiam] en tibi prisca quies -taque s. rursus ... vigent [revoc- var. l.]). AVSON. 20, 2 (332 S.), 13 dum pater antequam -atur Martius anni. ANTH. 723, 8 tu, Luna, sistro -as brumam (i. quotannis celebras). al.

ε corporalia: **α** varia (fortasse huc l. 44): LVCR. 2, 591 tellus habet in se corpora prima, unde mare immensum volventes frigora fontes adsidue -ent (sim. -atur pelagus: COLVM. 8, 17, 1). 6, 1076 non si Nepetini fluctu -are (sc. colorem lanae) operam des. CIC. rep. 5, 2 nostra ... aetas cum rem publicam sicut picturam accepisset egregiam, sed iam evanescentem vetustate, non modo eam coloribus isdem, quibus fuerat, -are neglexit, sed eqs. SEN. dial. 6, 26, 6 cum tempus advenerit, quo se mundus -turus extinguat. COLVM. 9, 15, 11 sic ... veteres potius favi quam novi eximentur ceraeque -buntur, quae tanto deteriores sunt quanto vetustio-

[Meusel]

res. arb. 16, 4 convenit subsequi putationem, ita ut tori -entur eqs. MELA 3, 28 rigentem *carnem* ... manibus pedibusque subigendo -arunt. SIL. 7, 343 socii -ant tela arentemque cruorem ferro detergent. MART. 5, 7, 1 qualiter Assyrios -ant incendia nidos *Phoenicis*, ... taliter exuta est veterem nova Roma senectam. CIL V 6357, 9 (*saec. I/II*) scriptur(am) ... vetustat(e) corrupt(am) -vit. *al.*

β aedificia, statuae sim.: ① *quae denuo aedificantur, reparantur:* ① *accedit obi.:* CIC. nat. deor. 2, 61 vides Virtutis templum, vides Honoris a Marcello -tum (INSCR. Année Épigr. 1910 n. 119 [Aximae; *saec. II ex.*] t. de suo reno(vavit). IVVENC. 2, 172 [subest Ioh. 2, 20] hoc ... t. tu poteris tribus in spatiis -are dierum? PRISC. Anast. 268 templa novans -ansque deo fulgentia semper. *al.*) CIL XI 3572 (*saec. I ex. a. Chr. vel I in.*) hanc aram vetustate labefactatam ... et -vit et restituit (STAT. silv. 4, 1, 38 tibi longaevi -bitur ara Tarenti [parentis *trad.*]). SEN. Thy. 567 ille labentes -are muros, hic situ quassas stabilire turres ... certabat (COD. Iust. 8, 11, 12 [a. 396] m. vel novos ... facere vel veteres firmius -are. *cf.* HIER. in Is. 6, 16, 11 l. 38 G. interiora prophetae quasi murum -ta a deo [iuxta LXX ἐνεκαίνωσας]). HOMER. 649 -ant fossas (vires var. l., ut ad p. 1110, 21 sqq.) et vallum robore cingunt. STAT. silv. 4, 4, 60 qui *dux Latii* ... spatia obliquae mandat -are Latinae. CIL XIII 6649 (a. 166) Nymphae Apollinares, *sc. fontes*, -tae meritoque aris dedicandae (*sim. -atur fons:* CE 320, 2). CE 253, 8 v. p. 1111, 40 (*huc, si legas -ans*). *al.* ② *obi. omisso respicitur aedificium, locus sim., cui litterae inscriptae sunt:* INSCR. Année Épigr. 1905 n. 237 (a. 188) Titus Voccius Victorinus custos armorum -vit. CIL III 8084 (*saec. II/III*) Surianus ex voto -vit. INSCR. Moes. Sup. I 95 (*saec. II²/III*) Aur(elius) Valerius ... renova(v)it. *al.*

③ *quae rursus piantur, dedicantur:* VET. LAT. I Mac. 4, 36 (recc. L, V) ascendamus nunc mundare sancta et -are (*rec. B* dedicemus, *gr. ἐγκαίνωσας*). 4, 54 (*ibid.*) *altare* -tum est in canticis et citharis (*rec. B* dedicata est, *gr. ἐνεκαίνωσθη*).

γ stellae, sidera sim. (cf. p. 1106, 60 sqq. 1108, 52 sqq.): *quae rursus nascuntur:* CIC. nat. deor. 2, 118 quibus vaporibus altae -taeque stellae atque omnis aether effundunt eadem et rursus trahunt indidem. *quae rursus apparent, crescunt:* SIL. 7, 639 Oceani -tus Lucifer unda. FIRM. math. 1, 4, 9 *luna* ut ... renata fulgidi splendoris ac -ta luminis ornamenta circumferat. AVSON. 20, 2 (332 S.), 1 novus anne, veni; -te, veni, Sol (*idem versus ibid.* 28. 36. 44; *fort. ad p. 1111, 32 sqq.*). MACR. Sat. 1, 17, 34 sol cotidie -at sese.

δ res rusticae: ① *ager sim. (sc. terra arando rursus fertilis fit):* Ov. am. 1, 3, 9 nec meus innumeris -atur campus aratris. met. 1, 110 mox etiam fruges tellus inarata ferebat, nec -tus ager gravidis canebat aristic (fast. 1, 159 patitur cultūs a. et -atur aratro. trist. 5, 12, 23). 15, 125 quibus *collis* totiens durum -verat arum *taurus*. trist. 4, 6, 13 terras -antis aratri ([scindentis *codd. plerique, alii aliter*]). FILASTR. 96, 3. SERM. Mediol. frg. 8 [gr. Ps. Macar. serm. 54, 3, 2 ed. Berthold p. 154, 5 *ἀναειοί*]). LYGD. 3, 5 ut multa mei -rent iugera tauri. NVX 64 duratam -at non mihi fossor humum (MART. 2, 75, 6). COLVM. 2, 17, 3 sin *prata* ... nova fuerint instituenda vel antiqua -anda; nam multa sunt ..., quae negligentia exolescant et fiant sterilia. *al.* ② *herbae, fructus sim.:* COLVM. 4, 21, 3 ut novellis palmis semper vitis -etur (4, 24, 3 qui *custos* vitem mox in annum -et. 4, 24, 11. 4, 27, 6). 4, 22, 7 *vineae* degeneres etiam -tae pristinum servabunt ingenium (*in imag.:* LAVRENT. eleem. p. 107^A qui purgant agrum cordis tui et -ant vineam). LVCAN. 9, 183 depastis summittere gramina campis et -are parans hibernas Apulus herbas. PLIN. nat. 21, 33 *genus sativi, sc. crocum*, in Lycia anno septimo ... transferri in locum subactum atque ita degenerans -ari. PS. ORIG. tract. 11, 20 ficus primitivos fructos suos aridos et inutiles deicit in terram et sic denuo alteros -at.

ε vulnera sim. (sc. vulnus iterum infertur, ut in statum principalem reducat; sanandi causa l. 63 sq.; cf. p. 1105, 65. 1111, 27): VAL. MAX. 2, 7, 8 ut in acie exceptorum vulnerum nodosis ictibus cruore -to victoriarum ... titulos respergeret *Rullianus*. CELS. 5, 28, 5 (*mediopass.*) interdum tenuis cicatrix inducitur, deinde iterum rumpitur ulcusque -atur (6, 18, 8^C medicamento *quodam* quidam *medici* etiam ulcera ... -ant. 7, 30, 1^A. SCRIB. LARG. 217 *emplastrum* u. vetera callosa -at). SEN. epist. 78, 19 vulneribus ipsis intumescitibus quod, *sc. instrumentum tormentorum*, illa -ret.

ζ lumen, ignis sim.: PETRON. 111, 4 quotienscumque defecerat positum in monumento lumen, -bat (SIL. 6, 76 -ta focis et paupere Vesta lumina). STAT. Theb. 10, 926 hinc, *sc. de ignibus fulminis*, -are faces lasamque accendere quercum. CARM. Ps. Lact. Plac. fab. Ov. 2, 6 sed lucet in astris Callisto -atque suos sine fluctibus ignes (FIRM. err. 27, 2 hunc i. commentis tuis semper -as). MART. CAP. 9, 900 cum -ta lux fuerit.

2 commemorando, sc. -antur ea, quorum memoria fere evanuit et quae breviter in memoriam revocanda sunt (sed non ex integro redintegranda p. 1108, 2; cf. p. 1109, 33 sqq.): **a aliis:** RHET. Her. 2, 30, 47 enume-

ratio est, per quam colligimus et commonemus, quibus de rebus verba fecerimus, breviter, ut -etur, non redintegretur oratio (*remov- cod. unus*). CIC. Quint. 70 nolo eam rem commemorando -are. leg. agr. 2, 24 -bo illud, quod initio dixi, ... libertatem vestram hac lege funditus tolli (*cf.* Balb. 17 -bo ea, quae dicta sunt). part. 133 cum ... aliud sensisse scriptor videtur et aliud scripsisse, qui scripto nitetur, eum *oportebit* ... instare adversario, iterare, -are eqs. (*novare var. l.*). *al.* PS. CIC. exil. 10 v. p. 554, 35. VAL. MAX. 5, 4 ext. 1 casus ... antiqui condicionem praesentis spectaculi admiratione -ant. SEN. benef. 3, 2, 3 (*antea:* revocantur) quidquid frequens cogitatio exercet (et) -at, memoriae numquam subducitur. *al.* in memoriam: AVG. serm. 229M, 1 coll. Morin p. 488, 15 lectio -anda est in m. *ibid.* p. 489, 24. **b sibi ipsi:** RHET. Her. 3, 22, 37 illud facere oportebit, ut identidem primos quosque locos imaginum -andarum causa celeriter animo pervagemus. CIC. fin. 1, 57 stulti ... malorum memoria torquentur, sapientes bona praeterita grata recordatione -ta delectant. ac. 1, 11 animo haec inclusa habebam et, ne obsolescerent, -bam, cum licebat, legendo. SEN. dial. 5, 27, 5 adice nunc quod, cum bene te ipse succenderis et subinde causas ... -veris, sua sponte ira discedet. COLVM. 11, 3, 65 evenit, ut eorum, quae didicerimus, memoria nos deficiat eaque saepius ex commentariis -anda sint. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 283 p. 618 Caesarem ... -antem Antipatri expeditiones (*gr. ἀναειομένον*). *al.*

3 iterando, sc. actiones antea perfectae iterum perguntur vel res antea adhibitae denuo adhibentur (accedunt adv. frequentiam indicantia e. g. l. 32. 38. 69. 70. 74; cf. l. 33): **a pro obi. est subst.:** **α spectans ad actionem:** ① *quamlibet:* CIC. inv. 1, 100 ut ... unumquidque quam brevissime transeatur, ut memoria (*ad p. 1109, 34*), non oratio -ta videatur. Verr. I 11 tum cum in Cn. Dolabellam suum scelus illud pristinum -vit. dom. 10 -turum te tua illis funesta latrocinia. Pis. 87 cum ... omnem quaestum illum domesticum paternumque -asti. Phil. 1, 1 Atheniensium ... -vi vetus exemplum (*cf. p. 1110, 74*). Att. 6, 2, 7 Salaminos ... adduxi, ut totum nomen Scaptio vellent solvere, sed centesimis ductis a proxima quidem syngrapha, nec perpetuis, sed -tis quotannis (*sim.* 6, 3, 5 -to in singulos annos faenore). fam. 7, 18, 1 ego ... -bo commendationem, sed tempore. VERG. Aen. 2, 750 (749 ipse urbem repeto) stat casus -are omnis omnemque reverti per Troiam. MANIL. 1, 706 assiduo -ans iter orbita tractu. QVINT. decl. 309, 17 si beneficium vitae repetere vis, dedisti; ... quam autem causam habes -andae optionis, si optatura nuptias es? IVV. 10, 243 haec data poena diu viventibus, ut -ta semper clade domus ... senescant. FIRM. err. 3, 4 ut fletus suos annuis ululatibus -ent. CASSIOD. var. 3, 21 -ta regressio (*fort. abundanter*). *al.* ② *ludos, sacra sim., quae abolita vel oblitterata denuo perguntur (sed continuantur p. 1109, 11):* CIC. har. resp. 21 quorum *pontificum* de sententia illa (*sc. ludi sim.*) eadem -ta atque instaurata celebrantur. LIV. 5, 18, 12 si sacra -ta rite ... essent (FIRM. err. 27, 1 s. sua perditus carnifex ... per lignum semper -ari disposuit). 5, 31, 7 placuit per interregnum -ari auspicia (6, 5, 6 ut -rentur a., res ad interregnum rediit). STAT. Ach. 1, 595 *memoris* in umbra alternam -are piaae trieterida matres consueant. TAC. ann. 1, 8, 4 addebat Messala Valerius -andum per annos sacramentum in nomen Tiberii (BACHAR. fid. 1.5 cum gesta olim euangelici s. mysterii iterum aetatis nostrae temporibus -ta celebrantur). AVG. civ. 3, 18 p. 126, 27 -arunt ... pontifices ludos sacros inferis et ipsos abolitos annis retrorsum melioribus. *al.* ③ *cursum siderum sim. (cf. p. 1106, 60 sqq. 1107, 31 sqq.):* SIL. 16, 295 septima cum solis -bitur orbita caelo. RVT. NAM. 1, 123 astrorum flammae -ant occasibus ortus. ANTH. 723, 6 te, *Luna*, pater Oceanus -to respicit axe.

β indicans instrumentum sim., quod rursus adhibetur (cf. p. 1110, 42): PROP. 3, 12, 35 veteres arcus leto -asse procorum. PS. QVINT. decl. 1, 12 *noverca* miserum dextera sanguinem tulit et manum subinde -vit (*i. manu tetigit parietem*). 18, 13 pater ... -vit ignes (*cf. p. 1107, 67 sqq.*). VEN. FORT. carm. 2, 9, 4 cogitis antiquam me -are lyram. *in re medica (cf. l. 74 sq.):* PELAGON. 229 si nihil senserit, -a medicamentum et iterum post tertium diem solve (*antea l. 74*). MARCELL. med. 1, 103 post diem quintum solvat ac -et *medicamen* (31, 24 ter aut quater in die. 33, 29 mane ac vespera). 34, 28 pulmo cervinus inpositus et saepe -tus ... pedes ... persanat. PLAC. med. 1, 10 rec. *a cornum cervinum* combustum, in sole faciem lini (*line var. l.*) et detera subinde -a (*nisi ad b*).

b obi. (subi. l. 69) subaudiendum est ex actione priore: **α obi. non est explicatum:** SEN. epist. 86, 13 parum est sumere unguentum, nisi bis die terque -atur, ne evanescat in corpore. CHIRON 49 una permixto et imposito, tertio die solvito et -ato. 891 cotidie -a, usque dum sanus fiat. PLIN. phys. Sang. p. 196 l. 30 anno uno tantum valet, alio anno -bis et alio facis (*nisi vermem pro obi.*). MISC. Tir. p. 55, 6 ieiunae potum dabis et cotidie -es. **β pro obi. est:** *pron. hoc:* PALLAD. 3, 29, 3 h. transactis octonis diebus semper -ant. PELAGON. 224 h. frequenter -bis, utilisimum est et dolori et tumori. *enunt. relat.:* GREG. Tvr. glor. conf.

99 p.812, 2 ut, quod vivens fecisti in saeculo, possis -are sublimatus in caelo.

4 continuando, sc. -antur ea, quae interrupta vel relicta, ommissa sunt (fere actiones; quaedam etiam ad 3a trahere possis): a varia: CIC. Cael. 71 Camurti et Caeserni est causa -ta? Brut. 315 studium ... philosophiae numquam intermissum a primaque adolescentia cultum et semper auctum hoc rursus summo auctore et doctore -vi (div. 2, 7 pristinis orbati muneribus haec s. -are coepimus). CAES. civ. 3, 93, 1 nostri milites ... parvo ... intermisso temporis spatio ac rursus -to cursu pila miserunt (BELL. Afr. 14, 3 dum equites rursus c. -to peditibus suis succurrerent). STAT. silv. 3, 1, 1 intermissa tibi -at, Tiryntiæ, sacra Pollius (cf. p. 1108, 40 sqq.). TAC. hist. 2, 30, 1 prope -ta seditio (cf. l. 14 sqq.). MACR. Sat. 1, 2, 2 convivio per conpluculos dies ... -to. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 99 adversus solos Graecos -ta coniuratione. **al. b bellum, pugna sim. (cf. l. 12):** CIC. Manil. 26 quod bellum ... -ent agitatae nationes (prov. 34 ad -andum b. rep. 6, 11 quae urbs ... -at pristina b. nec potest quiescere. fam. 12, 8, 1 nos confecto bello ... -tum b. gerimus. **al. CAES. Gall. 3, 2, 2 ut subito Galli b. -andi ... consilium caperent. et saepissime).** prov. 19 (antea: bellum adfectum ..., paene confectum) ut periculum sit, ne instauratas maximi belli reliquias ac -tas audiamus. CAES. Gall. 3, 20, 4 hi nostros disiectos adorti proelium -arunt (SALL. Iug. 51, 5 Ov. met. 5, 156. Liv. 2, 47, 6 sua sponte ipsi p. -ant. **al.**). Liv. 2, 64, 7 consul metuens, ne nimis instando -ret certamen (RVFIN. hist. mon. 1, 4, 10 SIDON. carm. 2, 294). 33, 8, 6 qui ... pugnam -ant impetuque facto rursus averunt hostem (CLAVD. 15, 124). PHILO. quaest. in gen. 4, 206 pacis tempore arma -ando. **c clamor, fletus sim. (cf. l. 45 sqq.):** Liv. 2, 65, 5 audent ultro gradum inferre et clamore -to commovent aciem (7, 8, 3. 24, 16, 1. 39, 31, 10 -atur ab omnibus c.). CVRT. 10, 6, 3 eiulatus ingens ploratusque -tus est. AMBR. exc. Sat. 1, 76 licet fletum plerumque sermone suspendat, in oratione -at (CE 751, 2 [saec. IV]).

B -antur animantes (maxime homines, sed animalia p. 1110, 1 sq. 41. 42) eorumve animus, affectus vel corpus (actiones v. sub A): 1 exempla varia; pro obi. est: **a memoria (cui saepe accedit gen. obi. [sed subi. l. 41]; cf. p. 1107, 73 sqq.):** CIC. inv. 1, 100 v. p. 1108, 26. Sull. 83 cum, quotiens quisque est in hoc scelere convictus, totiens -etur m. per me inventae salutis. **al. NEP. Timoth. 2, 3 statua sic iuxta posita recens filii veterem patris -vit m. Liv. 3, 51, 7 Sicci caedis m. -ta. 23, 41, 14 ut Marcellus antiquarum cladum Samnio m. -ret. **al. SEN. epist. 40, 1 imagines ... amicorum absentium ..., quae m. -ant. **al. CVRT. 7, 1, 7 veteris periculi m. praesentis cura -bat. QVINT. decl. 338, 2 praecedere interim solet epilogum (enumeratio), quo m. iudicis -etur. **al. b affectus (contextu manco CIC. Vatin. 4):** CIC. p. red. in sen. 37 cotidianis precibus desiderium mei nominis -ari et rerum gestarum memoriam usurpari coegit (p. red. ad Quir. 8 PLIN. epist. 6, 10, 1). Vatin. 6 quod horum ... luctum et gemitum -are voluisti (simul ad l. 26 sqq. ut: TIB. 2, 6, 41 desino, ne dominae l. -entur acerbi. Ov. met. 14, 465. **al.; cf. refl.:** SEN. dial. 6, 1, 7 -at se et corroborat cotidie luctus). de orat. 2, 201 in Caepionis invidia -anda (Liv. 4, 40, 4). 3, 1 v. p. 409, 60. CATVLL. 96, 3 quo desiderio veteres -amus amores (Ov. rem. 733 PORPH. Hor. carm. 1, 19, 1. cf. STAT. Theb. 5, 110 quā via -anda Venus). VERG. Aen. 2, 3 (Aeneas ad Didonem) infandum ... iubes -are dolorem ([SERV. auct. retexere, iterare]. SEN. epist. 49, 1. **al.**). Ov. met. 11, 472 (in imag.) -at lectus ... Alcyones lacrimas. Pont. 3, 7, 34 torqueor en gravius, repetitaque forma locorum exilium (sc. dolorem exilii) -at triste recensque facit. Liv. 21, 32, 7 animalia inanimaque omnia rigentia gelu ... terrorem -arunt. 33, 33, 4 laetitia ... per multos dies gratis et cogitationibus et sermonibus -ta (45, 2, 6). SEN. Thy. 808 numquid Tityos pectore fesso -at veteres saucius iras? (CVRT. 3, 12, 7 TAC. hist. 4, 36, 2). **al. c aetas sim. alicuius; -atur: quodvis aevum, quod extenditur, vel iuventus sim. (v. l. 65 sqq.), quae restituitur (cf. p. 1110, 20):** Ov. met. 7, 177 (Medea ad Iasonem) arte mea soceri longum temptabimus aevum, non annis -are tuis (revoc- quidam codd. rec.). 9, 425 Venerem ... cura futuri tangit et Anchisae -are paciscitur annos. Liv. 28, 35, 7 aetas erat in medio virium robore, quod plenius ... ex morbo velut -tus flos iuventae faciebat. VET. LAT. psalm. 102, 5 (cod. 300, sim. **al. et VVLG.)** -bitur sicut aquilae iuventus tua (gr. ἀνακαινώθησεται. pendent l. 69. p. 653, 58 et e. G. EVCHER. instr. 1 l. 842). PANEG. 7, 2, 1 cum ... tibi ... per generum iuventa -ta sit (DRAC. laud. dei 1, 653 Phoenicis exactam -at deus igne i. 1, 724 [intrans. pro refl.] deus facit praepetis aut aquilae senio -are i. [spectat ad l. 65]). **al. senectus, quae in iuventum reducitur (cf. p. 1105, 75):** Ov. met. 7, 215 nunc opus est sicut, per quos -ta senectus in florem redeat.******

2 grex deminutus sim. repletur numero vel quantitate: CIC. Mur. 33 Mithridates tantum ... valuit, ut se ... novis opibus copiisque -arit. Sest. 42 coniuratorum copias veteres et effusam illam ac superatam Catilinae inoportunam manum ... esse -tam. CVRT. 5, 1, 39 incremento -batur ex-

ercitus. PLIN. nat. 11, 74 -atur crabronum et vesparum multitudo subole. SIL. 8, 322 non ... -at ... pari se pube iuventus (i. exercitus Hannibalis). MARCIAN. dig. 20, 1, 13 pr. si prioribus capitibus decedentibus totus grex fuerit -tus, pignori tenebitur. HIL. myst. 1, 11, 2 sanctorum generatio ... per successiones -ta. **al.**

3 restituitur vel augetur salus, vigor, potestas sim. (unde aliquis -etur, indicatur per praepos. ab vel ex, e. g. l. 14. 15. 67): a generatim -atur: a animus sim.: CIC. p. red. ad Quir. 19 eum ... vidi, cum esset summa senectute, non modo non infracto animo propter magnitudinem calamitatis, sed confirmato atque -to (BELL. Afr. 18, 2 suis ex terrore firmatis rursusque -tis a. Liv. 21, 21, 8 quies inter labores aut iam exhaustos aut mox exhauriendos -vit corpora animosque ad omnia de integro patienda. QVINT. inst. 6, 3, 1 virtus, quae ... animus ... aliquando etiam reficit et a satietate vel a fatigatione -at. **al.**). AVG. doctr. christ. 2, 10 ad ... intellectum a fastidio -andum. **β corpus eiusve partes vel facultates:** CIC. Tusc. 2, 24 (vers.) cum ... adesum inflatu -tum est iecur Promethei, tum eqs. Liv. 21, 21, 8 corpora (cf. l. 12). SIL. 3, 539 navita ... fessus -at sua lumina caelo. QVINT. inst. 11, 3, 44 ars ... variandi cum gratiam praebet ac -at aures. POTAM. tract. 1 l. 125 C. auribus -atur auditus. CLAVD. 26, 438 creditur Herculeis lucem (i. vitam ipsius) -asse lacertis femina dilecti fatis impensa mariti. **al. vires sim. (fort. huc p. 1107, 18):** LYCAN. 4, 600 cum tetigere parentem (i. terram), iam defecta vigent -to robore membra. HOMER. 102 Troum -are velis in proelia vires? **γ ipse animans (in vitam reducitur l. 33. 41 [cf. l. 20]):** PS. SALL. rep. 2, 7, 2 ubi eos in civitatem adduxeris, quoniam quidem -ta plebs erit, in ea re maxime animum exerceto, ut eqs. (2, 10, 1 nunc quoniam ... de p. -anda corrigendaque satis disserui, de senatu ... dicam). Ov. ars 3, 583 suco -emur amaro (-amur var. l.). Liv. 36, 14, 10 (antea: iumenta ... fatigata erant) -to modica quiete exercitu (reparato var. l.). CVRT. 5, 9, 5 tot equitum peditumque milia ad -andas vires parata habent (paratas et habes var. ll.; aliter quidam edd.). SIL. 6, 641 dum se percussit -ant in bella Latini (nisi ad p. 1109, 72 sqq.). STAT. Theb. 3, 141 cui Thessalidi ... nefas hominem -are canendo (sc. in vitam reducere; revoc- var. l.). silv. 3, 1, 174 te ... nihil laesum viridi -bo senecta concedamque diu iuvenes spectare nepotes (cf. p. 1109, 58 sqq. et 3, 4, 101 his mihi pro donis ... longa dominum -are iuventa ... velis!). QVINT. inst. 1, 3, 9 pueri virium plus adferunt ad discendum -ti. 12, 6, 6 oratorem iuvenem post orationem primam velim ... refici atque -ari. PS. QVINT. decl. 14, 4 meretrix hominem ... exasperavit ira, dolore concussit magnaue miserum commutatione -vit. AVR. Fronto p. 81, 12 quae litterae tuae me rusum quasi -ant. TERT. resurr. 13, 2 qui Phoenix semetipsum liberet funerans -at natali fine decedens atque succedens. AVSON. 27, 15 (394 S.), 3 (in imag.) tertia fissipedes -vit Luna iuventas (i. tres menses peracti sunt; cf. p. 1108, 56 sqq.). MAXIM. eleg. 5, 68 proice tristitias et -are ioco. **al. sine obi.:** CE 266, 6 (saec. II/III) -ante liquore.

b us christi. salvantur perditii, corrupti (baptismate e. g. l. 53, morte Christi e. g. l. 57. 60, resurrectione l. 59): a exempla varia: VET. LAT. II Cor. 4, 16 (cod. 75, sim. **al. et VVLG.)** et si qui foris est, homo noster corrumpitur, sed qui intus est, -atur de die in diem (gr. ἀνακαινώσται). Eph. 4, 23 (ibid.) -amini ... spiritu sensus vestri (gr. ἀνακαινώσθητε). IREN. 3, 11, 8 l. 234 quartum testamentum ..., quod -at hominem. 5, 12, 4 l. 91 sq. qui (in) ignorantia dei erat ante homo, ... per eam ... agnitionem -atur (v. l. 63); agnitio enim dei -at hominem. PS. CYPR. tract. 2 -ti per lavacrum vitale et delicto primae nativitatis purgati. FIRM. err. 18, 8 caelesti cibo -ate hominem perditum, ut quicquid in vobis mortuum est, divinis beneficiis renascatur. HIL. trin. 10, 63 ut in immortalis dei mortem mortalium vita -etur. HIER. psalt. sec. Hebr. 50, 12 spiritum stabilem -a in visceribus meis. AVG. civ. 19, 10 p. 370, 15 non solum in animo, qui sanatur per sapientiam, verum etiam in corpore, quod resurrectione -bitur. COMM. apol. 746 qui Christus -at hominem, peccata pristina donat. **al. β accedit praepos. c. acc. indicans statum adipiscendum vel exemplum, secundum quod aliquis -atur:** in: VET. LAT. Col. 3, 10 (cod. 75, sim. **al. et VVLG.)** qui -atur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creavit illum (gr. ἀνακαινώμενον). Hebr. 6, 6 (ibid.) difficile est ... lapsos eos iterum -are in paenitentiam (gr. ἀνακαινώσκειν. inde RVFIN. Orig. in Rom. 5, 7 l. 93 -emur ad p.). IREN. 3, 17, 1 l. 22 spiritus sanctus -ans eos a vetustate in novitatem Christi. HIL. trin. 2, 25 nos vicissim in deum ex carne -ti. AVG. gen. ad litt. 6, 24 p. 196, 19 -bimur ... a vetustate peccati non in pristinum corpus animale ..., sed in melius, id est in corpus spirituale. **al. ad (addas l. 66):** RVFIN. Orig. in Rom. 9, 1 l. 109 qui ... respiciunt ea ..., quae ... aeterna sunt, transformantur et -antur ad futuri saeculi formam. AVG. c. Adim. 5 p. 125, 17 filii ... dei sunt homines -ti ad eius imaginem (spectat ad Col. 3, 10 l. 63; sim. in euang. Ioh. 18, 10).

4 -atur exemplum alicuius per progeniem vel imitando (cf. p. 1108, 30): CE 1214, 8 (saec. IV ex. V) puer mortuus, si diutius vixisset,

renobassit abos [*i. avos*]. VEN. FORT. carm. 9, 1, 132 surgat ... nepos, ut -eris avus). PS. ORIG. hom. in Matth. 1, 4 p. 243, 14 *Christus* ex virgine generatus est, ut illam virginem priorem Evam ... iterum -ret atque erigeret. VEN. FORT. carm. 8, 1, 45 Melaniam studio reparans ... obsequio Martham -at lacrimisque Mariam. *pro obi. est acc. c. inf.*: IOH. BICL. chron. II p. 219, 590, 1 Reccaredus rex ... intererat concilio *Toletano* -ans temporibus nostris antiquum principem Constantinum ... synodum Nicenam sua illustrasse praesentia.

5 restituitur status exterior alicuius (sc. aliquis in ordinem priorem vel officium revocatur): COD. Iust. 11, 48, 20 pr. fideiussor per triennium accipiatur eoque impleto iterum -etur (*cf. p. 1106, 42sqq.*). CONC.⁵ II 3, 3 vers. ant. p. 48, 28 decernimus *Ibam* et honore episcopatus et ecclesia (-siae *Rustic.*) ... -andum (*gr. II 1, 3 p. 39, 28 τὴν τιμὴν ... καὶ τὴν ἐκκλησίαν ... ἀνανεωθῆναι. cf. supra p. 1106, 9 et Facund. defens. 5, 1, 2 instaurari*). PAENIT. Hibern. p. 56, 14 *fur paenitens* in ecclesiam renuetur (*i. -nov*).

II usu deflexo fere i. q. (iterum) vertere, sc. accedente praepos. ad (aliter p. 1110, 70sqq.); *pro obi. est: animus sim.*: CIC. inv. 2, 49 tum conceditur commune quiddam dicere, cum ... auditoris animus ... -atur ad ea, quae restant (*de orat. 2, 199 animos equitum Romanorum ... ad Q. Caepionis odium ... -bam atque revocabam [cf. p. 1109, 41sqq.]*). RVFIN. Orig. in Rom. 9, 1 l. 140 (*spectat ad Rom. 12, 2*) potest ... -ari sensus ad iustitiam, potest -ari ad continentiam eqs. (*ibid. 1.144 nisi ad omnem scientiam -tus sit s.*). AVG. anim. 3, 15, 23 ut ad ea, quae sequuntur, eius *lectoris* intentio ab alio -etur exordio. *ipse homo*: CIC. Pis. 89 quo te modo ad tuam intemperantiam, scelerate, -asti! (*coni. Clark, innovasti codd.*; *cf. p. 1109, 41sqq.*). SIL. 4, 170 in proelia mentes accendis -asque viros ad vulnera cantu. RVFIN. hist. 5, 1, 38 rursus Maturus cum Sancto ... ad omnia tormentorum et verberum genera -antur (*gr. ἀδῖς δῆξασαν*). GREG. TVR. Franc. 10, 19 conputriscentibus vulneribus, cum primum ... coepissent ipsa vulnera claudi, iterum -batur ad poenam (*v. app. crit.*).

p. p. p. renovatus, -a, -um *pro adi.* (*non nisi compar., sed fort. huc pertinet p. 1107, 36*): VIRG. gramm. epist. praef. 4, 3 ut -ior *secuta esset*, natura legentis ..., intercapitant opuscula (*1. Huemer, sicut est cod.*; *sit tantum suspic. Winterbottom, Gnomon 77, 2005, 364*).

deriv.: renovamen, renovatio, renovativus, renovator; *cf. ?renovus.*

cf. Onom. (Renovatus).

Meusel.

?renovus adi. retrograde pro renovatus formatum dubie trad. in versu mutilo CE 253, 8 (a. 246) (...) *Pantheam* facie *-am*, dominamque biforem (*1. renovans Bücheler*).

renūbo, -psī, -ptum, -ere. *a re- et nubere. i. q. iterum nubere*: TERT. uxor. 1, 7, 3 (2 iterata matrimonii servitute) etsi non delinquas -endo, carnis tamen pressuram subsequi dicit *scriptura* (*I Cor. 7, 28*). ALC. AVIT. epist. 7 p. 37, 16 ecclesia ..., quae haeticorum fuit, etsi licet meliori -ere (*nubere var. l.*), non erat virgo (*in imag. sec. II Cor. 11, 2*). CONC. Epaon. a. 517 p. 32 l. 212 relicta presbyteri ... si cuiquam -erit.

p. p. p. pro subst. renūpta, -ae f., *i. q. internupta*: CONC. Epaon. a. 517 p. 24 l. 81 ne ... -ae maritus presbyter *ordinetur* (Aurel. a. 538 p. 116 l. 68).

Bk.

renūdo, -āvī, -ātum, -āre. *a re- et nudare. de notione v. l. 70 et GLOSS. -tus: discooptus.*

i. q. tegmine sublato, extenuato nudare, retegere, revelare (mediopass. l. 61): **1 usu vario**: **a corporaliter**: **α -antur animantes eorumve partes (accedit acc. relat. l. 69)**: **Ⓛ qui (quae) quolibet tegmine privantur (indicatur quae re per abl. separ. l. 60. 62, unde per praepos. ab l. 60, quousque per praepos. [usque] ad l. 64, tenus l. 60. 62. 69)**: *vestibus, stramentis, armis*: VAL. FL. 5, 380 *Dianam* -tam pharetris ac pace fruentem (*restit. Poortvliet, Mnemosyne 60, 2007, 511 pro renod-*). APVL. met. 1, 6, 4 *quidam* centu(n)culo faciem suam ... obtexit ita, ut ab umbilico pube tenus cetera corporis -ret. 2, 17, 1 laciniis cunctis suis -ta *Photis* (-nund- *cod. F.*) 8, 27, 3 brachiis ... suis, *i. sacerdotum deae Syriae*, umero tenus -tis. 8, 30, 2 cunctis stramentis me *asinum* -tum ... flagro ... verberantes paene *occiderunt* (-nund- *cod. F.*). NON. p. 103, 3 (*respic. Plaut. Mil. 1180*) 'expapillato brachio', quasi usque ad papillam -to (*sc. palliolo remoto*). CYPR. GALL. exod. 788 quae *altaria* scandere gressu non sineris prompto, ne forte obscena -es (*cf. exod. 20, 26 ne reveletur turpitudine tua*). *aliis partibus corporis*: APVL. met. 7, 16, 4 *equus* dentium ... candentium -tis, *asceis*, (*v. app. crit.*) totum me *asinum* commorsicat. 9, 13, 2 costas perpetua castigatione ossium tenus -ti (*sc. muli vel cantherii*). GLOSS. *rebulus (immo reburus)*: *recalvus, -tus.*

Ⓜ quae sub tegmine extenuato apparent: ANTH. 636, 11 (*describitur invidiosus*) infelix macies -at ossa.

β -antur res: ARNOB. nat. 2, 77 (*in compar.*) *ut si aliquis hominem in carcerem datum punire volens* in ipsum saeviat carcerem, materiam eius comminuat atque urat tectum, parietem, ianuas partesque alias operis -et,

deiciat, adfligat. CYPR. GALL. num. 731 (*respic. num. 25, 5*) *Moses* ferrum ... -at innocuos sotesque vago mucrone secutus. MART. CAP. 1, 40 (*antea*: quod *peplum* rutilum circum caput gestabat *Pallas*) septem radiorum coronam solivaga virginitas, *i. virgo*, -vit. 6, 582 *Geometria* ingressa senatum deum ... ad ... abaci -ti mensulam ... properavit.

b incorporaliter: AVG. c. acad. 2, 3, 7 si *adversarius* veram pulchritudinem ... sanatis -tisque paululum oculis posset intueri. serm. 133, 8 -tum est, quod obscurum erat (*postea*: solvi quaestionem). PS. AVG. serm. (Corp. Christ. 9, 355 sqq.) 1, 5 (*in imag. de paenitentibus*) *papa, oves* ostendentes tibi vulnera sua et ferinis morsibus cruentas conscientias -antes intende et suscipe. CYPR. GALL. iud. 580 (*respic. iud. 14, 17*) tacitae mentis secreta -at *Samson*.

2 p. p. p. -tus pro adi.: MART. CAP. 1, 80 propter molem elationemque corporis -tus *Neptunus* (*cf. 81 nudus*).

deriv.: *renudus*.

renūdus, -a, -um. *a renudare retrograde. i. q. nudus*: TERT. virg. vel. 17, 2 mitris ... et lanis quaedam *mulieres* non velant caput, sed conligant, a fronte quidem protectae, qua proprie autem caput est, -ae (*enudae var. l., nudae edd. quidam*). *Bruno*.

renuēns v. 1. *renuo*.

renūta, -ae m. *a renuere, sec. eremita sim. more gr. formatum, ut versio nominis peregrini quam simillima fiat. i. qui renuit (de genere monachorum deterrimo)*: ISID. eccl. off. 2, 16, 9 ab eo, quod semetipsum a coenobiali disciplina sequestrant ..., Aegyptiorum lingua *sarabaitae* sive *-ae*, nuncupati sunt (*1. scribitur etiam renn-*. *cf. GLOSS. V 414, 50 s. lingua (aegyptiaca; in lat(ino) dicitur (-ae, qui refutant abb(atem) habere [ad Bened. reg. 1, 6. 11]. antea deletum est ibid. 414, 44 sarabaita: -a*).

renūlus, -ī m. *a ren (renes). i. q. reniculus (vi demin. detersa)*: VINDIC. med. 9 p. 214, 7 vesica habet super se duos -os nervosos, non ad suscipiendam urinam, sed ad ... evaporationem (*sec. doctrinam Asclepiadis*).

renūm v. *regnum*.

Bk.

renumeratio, -ōnis f. *a renumerare. [falso affertur in lexicis vet. pro enumeratio PS. CASSIOD. rhet. 20 p. 503, 15.] i. q. actio renumerandi*: DON. Ter. Phorm. 922, 2 quoniam ad numerationem pecuniae antecedit scriptura, 'rescribere' dicebant pro -e (*renumerare var. l.*).

renūmero, -āvī, -āre. *a re- et numerare. de notione*: EVGRAPH. Ter. Phorm. 922 ('iube rescribi') ideo rescribi, quod est -ari (*cf. l. 36*). *v. etiam l. 45. 56. [confunditur in codd. c. remunerare p. 1079, 32 sqq.; in var. lect. l. 36; contexto manco CHART. lat. ant. XLII 1238, 14 (saec. I³ a. Chr.)]*

1 i. q. reddere pecuniam sim.: **a strictius fit compensatio, restitutio sim.**: PLAVT. Bacch. 46 si haec habeat aurum, quod illi *militi* -et, faciat lubens (516 -are ... *omne a. patri, [item 608, ubi seq. reddatur]*). TER. Hec. 502 sin aliois animo, -et dotem huc, eat ([DON. *ad l. '-et'* proprie, quia dos pecunia est]. *sim. APVL. apol. 92, 7 quodcumque ... in dotem acceperis, potes ... ut acceperas retribuere, pecuniam -are, mancipia restituere eqs.*). SYMM. epist. 4, 63, 1 (*antea*: quattuor ... quadrigas ... ad me opto deduci) pretium ... in rem missis -bo. MAX. TAVR. 27, 2 usura ..., in qua -atur creditori debitum. **b laxius transfertur summa ad alios (an praeverbium spectat ad notionem praestandi quod secundum pactum sim. debetur vel exspectatur?)**: DECRET. decur. Gab. (CIL XIV 2795; a. 140) 14 si ordo rescidisset decretum suum ..., omnis summa ... eadem condicione municipibus Tusculanis confestim -retur.

2 i. q. numerum renuntiare, referre sim. (praeverbium spectare vid. ad notionem palam promendi; cf. GLOSS.¹ II Philox. RE 165 -at: ἀναγιθ-μεῖ): CAES. civ. 3, 53, 4 milia sagittarum circiter xxx in castellum coniecta Caesari -verunt.

deriv.: *renumeratio*.

renūnci- v. *renunti-*.

Schwennicke.

renūnc(u)larius *pro len- scribitur per dissimulationem q. d. INSCR. Année Épigr. 2009 n. 822 (Arelate, saec. III) honori corporis -orum (sed len- recte n. 823. quibus tit. Arelatensibus augeas Ostienses vol. VII 2, 1166, 27sqq. allatos)*.

1. renūnculus, -ī m. *a ren (renes). GLOSS. -us: lundlaga (anglosax.; item GLOSS.¹ Corp. R 33). [val. rārūnchi, raet. occ. narunkel, ranuoł, nīrunkel. cf. M.-L. 7213 et Faré, Postille 7209. Tiktin-Miron³ III 287. Schd.-Cr.] [confunditur in codd. c. reniculus l. 73. p. 1097, 46.]*

i. q. reniculus (vi demin. detersa), sc. de parte hostiae deo Iudaeorum offerendae (gr. resp. νεφοοί, Vet. Lat. [cod. 100. al.] renes): proprie: VVLG. lev. 3, 4 offerent duos renes ... et reticulum iecoris cum -is. 3, 10 utrumque -um cum adipe. *et decies in lev. in explic. allegorica*: RVFIN. Orig. in lev. 3, 5 p. 309, 16 -i (*renic- var. l.*) ... ignibus traditi quis dubitet quod nullos in Christo fuisse indicent genitalium partium motus?

[2. **rēnunculus** falso trad. pro len- GELL. 10, 25, 2.]

renuncupat NOT. Tir. 44, 25. a re- et nuncupare (*fictumne ita ut enuncupat 44, 24?*).

[**renundo** v. renudo p. 1111. 61. 63.]

Bk.

✱ **renuntiatio**, -ōnis f. a renuntiare. scribitur -nunc- hic illic in codd. rec., litteris gr. l. 11. de notione v. l. 10sq. 40sq. legitur in prosa orat. apud Cic. et inde a PLIN. paneg., saepe apud iuris consultos et scriptores eccles. [confunditur in codd. c. abrenuntiatio CASSIAN. inst. 4, 37.]

i. q. actio vel effectus renuntiandi, quae fit: **1** nuntiando, pronuntiando, declarando (cf. GLOSS. II 232, 24 ἀπαγγελία: nuntiatio, -o. GLOSS. iurispr. μαγκίτιον P 16 ἔθενοντιάτιο προσφώνησις. 21 -o: ἀναγόρευσις. indicatur, quid renuntietur, per gen. obi. e. g. l. 21sq. 26, acc. c. inf. l. 30, quis renuntiet, per gen. subi. vel pron. poss. e. g. l. 15. 25. 30. 36sqq.); renuntiantur: **a** res gestae: Cic. Verr. II 1, 88 (antea p. 1115, 15) -em ... eius viri, quae erat in publicas litteras relata illorum legibus, *Dolabella* tolli iusserat. 3, 73 (antea p. 1115, 16) quorum *Agrinensium* -o legibus illorum litteris publicis mandata est. 3, 89 (antea p. 1115, 30) cognoscite -em ex litteris publicis *Aemestratorum*. **b** nomina eorum, qui creati sunt, sc. post lata suffragia: Cic. Mur. 18 neque ... vos fugit, ... non eundem esse ordinem dignitatis et -is, propterea quod -o gradus habeat, dignitas autem sit persaepe eadem omnium. Planc. 14 -o suffragiorum. PLIN. paneg. 77, 1 *Traianus* tantum ex -e eorum *consulum* voluptatis, quantum prius ex destinatione capiebat. **c** mensurationes agrimensorum (cf. p. 1116, 22): EPIST. prox. tabul. (CIL VI 10233) 13 secundum -em mensoris (vel -rum). VLP. dig. 11, 6, 1 pr. interest nostra, ne fallamur in modi -e. 11, 6, 3, 1. 11, 6, 3, 2 si emptor plus dederit venditori propter -em. 11, 6, 3, 4. 11, 6, 5 pr. si mensor non falsum modum renuntiaverit, sed *morando* traxerit -em eqs. **d** quaelibet: TERT. carn. 1, 2 veritas et qualitas eius *carnis Christi* retractatur ...; -o eius dabit legem nostrae resurrectioni. HIL. coll. antiar. p. 143, 4 post -em orientalium *Athanasium* reum non esse. AVG. c. acad. 3, 11, 26 l. 53 si demersus unda remus rectus appareret, magis oculos meos falsae -is arguerem (cf. p. 1117, 27sqq.). serm. 253, 3 (antea: quod verum est, aegroto renuntio) ista medici -o non est desperatio, adiunxit et ait ... 'eris sanus'. GREG. M. epist. 9, 19 l. 5 expectabamus, ut nos experientia tua de argento ecclesiarum ... redderet certiores ...; sed non nos ita -o tua ... instruxit (sim. 9, 130 l. 16 ut -e vestra redditi certiores. 9, 135 l. 17 -e fraternitatis vestrae. 14, 11 l. 32 -e tua). al.

2 per nuntiationem repudiando, reiciendo sim. (cf. Ps. ASCON. Verr. p. 209, 30 [ad I 16, v. p. 1117, 48] -o dicitur recusatio eius rei, quae in placito et in promissione <con>venerat. GLOSS. II 232, 27 ἀπαγόρευσις: -o, interdictum. indicatur, quid [quis] renuntietur, per dat. l. 71sq. p. 1114, 7 [fort. et l. 61. p. 1114, 5], gen. obi. e. g. l. 69sq. 75, praepos. adversus l. 66, quis renuntiet, per gen. subi. vel pron. poss. e. g. l. 65sq. p. 1114, 1): **a** contextu vario: **α** renuntiat pactio, ius: GAIVS dig. 24, 2, 2, 1 in repudiis, ... id est -e *matrimonii*, comprobata sunt haec verba eqs. (cf. 24, 2, 2, 2 in sponsalibus ... discutiendis placuit -em intervenire oportere). VLP. dig. 17, 2, 14 (antea p. 1119, 27) si ... ante tempus renuntietur, potest rationem habere -o (renuntiat *societas* ut: PAVL. dig. 17, 2, 17, 2 in societate ... coeunda nihil attinet de -e cavere, quia ipso iure societatis intemptiva -o in aestimationem venit. 17, 2, 65, 3 si dolo malo -o facta sit. MOD. dig. 17, 2, 4, 1 dissociamur -e, morte eqs. al.). COD. Iust. 4, 29, 21 (antea: iubemus licere mulieribus ... iuri hypothecarum sibi competentem per consensum proprium renuntiare) si generaliter tali -e pro uno ... contractu ... usae sunt vel fuerint, eadem -o ad illos contractus ... coarctetur. **β** renuntiant *variae res*: DON. Ter. Andr. 352, 2 (ad: me libera ... metu.:: ... uxorem tibi non dat iam Chremes) 'iam' ... -o est perpetuitatis. 696, 6 'valeant' -is et imprecationis est verbum. Hec. 502, 3 ('eat') in hoc verbo quasi -o caritatis est. 746, 1 magna moralitas in -e (sc. *amoris meretricis*). COD. Iust. 12, 21, 6 (a. 443/4) principes agentum in rebus, quos saepe saeva pericula vitaeque interdum -o ad memoratum gradum adduxit.

b contextu christ., sc. renuntiat *saeculum, mundus, diabolus* sim. (gr. resp. ἀναχώρησις p. 1114, 3, ἀποταγή p. 1114, 12): **α** renuntiant *quilibet*: TERT. spect. 4, 3 etiam ad spectacula pertinere -is nostrae testimonium in lavacro, quae eqs. (6, 4 una -o n. adversus idololatriam). MAR. VICTORIN. in Phil. 4, 6 ut omnis actio ... Christiani fidelis ... omissis omnibus sollicitudinibus - ipsa est enim -o - precibus vacet. HIER. tract. in psalm. I p. 130 l. 114 -em saeculi (HESYCH. in lev. 1, 3 p. 794^D -o s. et voluptatum plenissima abnegatio. CASSIOD. in psalm. 119 l. 10 incohata s. -e. cf. dat. saeculo: AVG. in psalm. 23, 7 *portae* -is s. et conversionis ad deum. CAES. AREL. serm. 173, 3). AVG. serm. 216, 6 vestra vos potius aversione ac pia -e gloriosissimum ei, sc. *diabolo*, certamen indicite. QVODV. symb. 3, 1, 12 non in vobis post -em inveniat opera sua *diabolus* (cf. PRIMAS. in apoc. 12, 7 *diabolus* ab eis dicitur expelli, qui post -em eius

... errores eius ultra non repetunt). CASSIAN. inst. 7 capp. 17 de -e apostolorum et ecclesiae primitivae. CANON. Turner II 2 p. 213 rec. III -em saecularium negotiorum (gr. *Ioh. Schol. tit. 32, 8 ἀναχώρησις τῶν νοσημάτων παραμάτων*). FVLG. RVSP. epist. 1, 12 licitarum rerum usus licite cum temperantia geritur, donec rei licitae -o non novetur. ISID. diff. 1, 84 (23 C.) castitas est corporis incorruptio, continentia vero post corruptionem sexui -o. al. **β** renuntiant *monachi* (-o est *prostrata vita monastica* l. 9. 14sqq.): *quaelibet exempla*: CASSIAN. inst. 7, 30 omnes fructus nostrae -is. conl. 3, 7, 6 omnis ... quicumque post -em mundi huius ... ad pristina desideria revocatur eqs. 3, 7, 7 (antea: abrenuntiatio corporalis) -em cordis ... obtinere. al. *apud eundem*. PASCAS. verba patr. 14, 1 de -e (gr. *Nau 1907 p. 178 n. 51 περὶ ἀποταγῆς*). *ibid.* ego ad mensuram -is istius fratris necdum perveni. *agitur de principiis* -is: CASSIAN. inst. 4, 2 cum -is eorum primordia viderimus eqs. (7, 14, 1). 4, 4 in principio -is suae (4, 37. 12, 25). 7, 15, 2 (antea: professionis huius) ut ne initium quidem -is arripiant. conl. 4, 21, 1 post illum primae (sc. *incipientis*) -is ardorem, quo ... militiam saeculi relinquentes semetipsos ad monasteria contulerunt. al. *apud eundem*. *agitur de gradibus* -is: CASSIAN. conl. 3 capp. 3 de tribus vocationum generibus et de tribus -bus (6 expositio trium -um [cf. vol. I 131, 2sqq.]. 3, 3, 1). 7 quemadmodum singularum -um sit adprehendenda perfectio. 10 primo ... -is gradus (3, 7, 9 hoc secundo -is g. 3, 10, 3 -is tertium g.). 3, 7, 3. *Palazzo*.

renuntiātivē adv. a renuntiare (adi. -tivus non legitur). i. eo modo, quo renuntiat (sc. *desistendo a proposito, spe sim.*): MVTIAN. Chrysost. hom. 9, 2 p. 300^{ext.} (antea: non est dicere: ... iterum poterimus baptizari, peccata abluere; ... erratis, inquit *Paulus*) vide, quam reverenter et -e incipit: 'impossibile est, inquit (l. *Hebr.* 6, 4), non iam spes, quod impossibile est eqs. (v. *Wilhelmsson, Studien, 1944, 97*).

renuntiātor, -ōris m. a renuntiare. i. qui renuntiat (accedit gen. obi.): *aliquem certiore faciendo* (cf. GLOSS. II 216, 3 ἀγγελος: nuntius, nuntiator, -r): TERT. anim. 57, 11 (respic. *Luc. 16, 27sqq.*) non posse inde, sc. *ex inferis*, relegari -em dispositionis infernae. PAVL. sent. 5, 21, 2 (= dig. 48, 19, 38, 1) transfugae ad hostes vel consiliorum nostrorum -es ... furcae suspenduntur. *reiciendo, negando*: TERT. pall. 4, 10 reverere habitum ... erroris tui -em (antea: *pallium* sapientiam vestit, quae vanissimis superstitionibus reuit). QVODV. c. Iud. pag. Ar. 4, 8 quid in theatro faciebat -r turpium voluptatum? (sc. *baptizatus*; cf. e. g. *Sacr. Gelas. 421* abrenuncias satanae? eqs.).

cf. *Onom.* (sc. CIL VI 25396 -i, nisi Renuntiato (<...>ri).

Bk.

✱ **renuntio**, -āvi, -ātum, -āre. a re- et nuntiare. scribitur -nunc- CHART. lat. ant. X 434, 14 (saec. II/III) et saepius in codd. rec., ubi et *renn-* CHART. NOT. Tir. 25, 92 -at. *inter* verba activa coniugationis primae affert CHAR. gramm. p. 474, 15. *inf. praes. pass.* -arei LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 100. de notione (de differentia v. vol. I 131, 27sq. V I, 552, 63sqq.): SYNON. Cic. p. 448, 27 ventilata. audita. scita. -ta. relata. comperta. explorata. GLOSS. -at: ἀποτάσσεται, ἀποφαίνεται, ἀποστέλλει. -at: refluit (= GLOSS.¹ II Abav. RE 81; redundat: r. *Hildebrand*, -at: refert *Mountford dubitanter*; an -at: renuit?). II 232, 28 ἀπαγορεύω: ab dico, interdicto, -o. GLOSS.¹ I Ansil. RE 1090 (cod. Paris.), -vit, creditor: decoxit, conturbavit, solvendum non fuit (l. *fut. trad.*). 1092 sqq. (*ibid.*) -at: recusat. non recipit. contradicit. abnegat. III Abstr. RE 39 referes -bis. *sim. al. legitur in versibus apud* PLAVT., TER., COMM., SIDON., HYMN. Hisp., in orat. prosa inde a CALP. hist., GRACCHO, EDICTO cens. de rhet., LEGE Tarent., CIC. [fortasse hisp. vet. reguñcar 'nuntiare, referre'. cf. *M.-L. 7213a. Corominas-Pascual IV 252. 906. Schd.-Cr.*] [confunditur in codd. e. g. cum nuntiare p. 1115, 29. 73. 1116, 6. al. (restit. p. 1116, 27), abrenuntiare p. 1118, 69. 1120, 10. al.; falso trad. PLAVT. Pseud. 433 (tibi -ant add. cod. A sec. p. 1115, 64). CIC. Planc. 49 diribitae -tae, (*glossema, quod detrusit tabellae*). Phil. 2, 82 (antea p. 1116, 60) prima classis vocatur [-atur] (*del. Garatoni; def. alii, sed -ari solent electi, non eligentes*).]

i. q. retro nuntiare (sc. remittendo sim. sub I, revocando sim. sub II): **I** notione originaria feruntur nuntii. pro obi. est acc. passim inde a PLAVTO (refl. p. 1116, 59. 73. 1117, 27, c. praedic. p. 1116, 17. 35sq. 1117, 3sq. al., iuxta de p. 1115, 74), acc. c. inf. p. 1115, 5. et saepe, inf. p. 1115, 13. 23. 68, orat. direct. p. 1116, 18 et e. g. AVG. serm. 330, 3, enunt. secund., sc. interrog. p. 1115, 12. 46. 48. al., fin. p. 1117, 11. 16, inductum per quod p. 1115, 38 (relat. p. 1115, 31. 1117, 39. al.), ceterum notes adv. ut p. 1116, 2 et e. g. SEN. contr. 7, 2, 14, ita p. 1115, 63, male p. 1116, 32; sine obi. vel obi. supplendo p. 1115, 6. 7sq. 1116, 10sq. al. (pass. impers. saepe sub *Bla*, ceterum e. g. p. 1116, 61), sed accedit praepos. de p. 1115, 6. 24. al.; indicatur cui vel quo per dat. p. 1115, 2. 6. et saepe (refl. p. 1116, 26sqq.), praepos. ad p. 1115, 5. 8. 63. 66. al., in p. 1115, 40, acc. direct. p. 1115, 7. 17. 34. 39. al., adv. p. 1115, 10; unde per praepos. ab p. 1115, 14. 42.

A strictius -at, qui ad aliquem responsum refert vel aliquo ad nuntiantum revertitur: **1** -ant quilibet (exempla selecta inde a

[Reineke]

TER.): PLAVT. Aul. 783 eam *filiam* tu, *Euclio*, despondisti ... Megadoro ...; is me nunc -are repudium iussit tibi (TER. Phorm. 677 illis *sponsae parentibus* r. -et *Phormio*, hanc ducat. ADNOT. Fronto p. 181, 20 [in *imag.*] redit ... post r. -tum oratio domum meam). Bacch. 157 (*paedagogus adulescenti*) *metuo*, ne te ... ad patrem esse mortuom -em. 592 *Bacchis tecum* non it; ... abi et -a. Men. 421 *metuebam*, ne *servus* meae uxori -re(t) de palla *surrepta*. Merc. 804 *patrem erae* rus abiisse aibant; nunc domum -o. Trin. 995 *ibo*, ad (id *trad.*) illum -bo, qui mihi tris nummos dedit, ut sciat se perdidisse (*sunt qui interpungant* *ibo* ad illum, -bo). TER. Andr. 431 erus, quantum audio, uxore excidit ...; -bo. 594 domum modo *ibo* ... atque huc -o (*praes. pro fut.*). Hec. 508 *adulescens* deliberet -etque hodie mihi, velitne an non. Haut. 661 (629sq. ei *anui* dedi *puellam* exponendam) quid -vit olim fecisse,? :: id, quod iusseram (, fort. *trahendum ad responsum*). 859 quid nunc -em abs te responsum? CIC. Verr. II 1, 88 Cn. Dolabella in eum, qui ... Milesiis ... rem gestam -arat, animadvertere ... conatus est (*seq. p. 1113, 15*). 3, 73 Agyrinenses magistratus et quinque primi, quos tu tui quaestus causa evocaras, acta et imperia tua domum ad senatum suum -verunt (*seq. p. 1113, 16*). Cluent. 175 *servus quidam* multa dicitur domino -are solitus esse. fam. 13, 10, 3 perspexi ... in *negotio* conficiendo ac -ando fidem *Varronis*. LIV. 4, 24, 2 cum -tum a mercatoribus esset negata Veientibus auxilia. LABEO dig. 19, 2, 60, 4 mandavi tibi, ut excuteris, quanti villam aedificare velles; -asti mihi ducentorum impensam (te *ins. Mommsen*) excutere. SVET. Tib. 22 -anti tribuno (*sc. ad Tiberium*) factum esse, quod imperasset (*sim. Claud. 29, 2 de nece ... -ante centurione factum esse, quod imperasset*). VET. LAT. Luc. 9, 61 (cod. 10. *sim. al. et VVLG.*) sequar te, domine, sed primum permittite mihi -are his, qui in domo mea sunt (*gr. ἀποτάξασθαι, cod. 2. al. nuntiare, 5 abrenunciare; huc spectat e. g. HIER. epist. 38, 5, 1 volens discipulus reverti domum et suis ante -are [nunt- var. l.]*). **al. 2 -ant legati:** CIC. Verr. II 3, 88 *Heraclius legatus* Caesio -at se dedisse, *sc. pecuniam* (*seq. p. 1113, 18*). Phil. 6, 16 (*Quiritibus*) cum ... legati -arint, quod certe -bunt, non in vestra potestate, non in senatus esse Antonium. 9, 1 *non dubito*, quin, si ille vir (*sc. Ser. Sulpicius*) legationem -are potuisset, reditus eius ... vobis gratus fuerit (*al., v. vol. VII 2, 1104, 46sq.; addas LIV. 9, 4, 6. 36, 9, 8 haec -ta Pheras I. cum esset. al.*). **al. CAES. civ. 1, 35, 3 Caesaris** orationem legati *Massilienses* domum referunt atque ... haec Caesari -ant: intellegere se divisum esse populum (Romanum) in partes duas *eqs.* BELL. Hisp. 36, 1 legati Cartheienses -verunt, quod Pompeium in potestatem haberent. LIV. 1, 22, 5 haec -ant *legati Romani* Tullo. 27, 9, 13 domum. 29, 3, 4 haec dicta legatis -taque in concilium. 38, 18, 2 *legatis* precantibus ..., ut domum -rent, potestas facta. 40, 23, 6 legati iam ante praemeditatis (-ti *var. l.*) in Macedonia, quae ab Roma -rent, venerunt. 42, 2, 1. *et saepius*. VAL. MAX. 1, 6, 3 quod priusquam legati -rent *eqs.* **al. 3 -ant speculatores, exploratores sim., sc. fere in re militari:** CAES. Gall. 1, 21, 2 qualis ... ascensus esset, qui cognoscere(n)t, misit *Caesar*; -tum est facilem esse (*sc. ascensum*). 4, 21, 9 Volusenus ... ad Caesarem revertitur, quaeque ... perspexisset, -at. civ. 3, 67, 1 eo, signa legionis illata, speculatores Caesari -arunt (, signo ... illato *trad.*). HIRT. Gall. 8, 35, 4 cum exploratores ... missi, quae gererentur, -assent. BELL. Hisp. 28, 1 *Caesari* -tum est a speculatoribus Pompeium de tertia vigilia in acie stetisse. LIV. 22, 42, 5 *praefectus* cum duobus equitibus vallum intravit speculatusque omnia cum cura -a[n]t insidias profecto esse *eqs.* VITR. 10, 16, 9 cum id ... a speculatoribus esset Apolloniatis -tum. PLIN. nat. 6, 181 solitudines nuper -vere ... Neroni missi ab eo milites ... ad explorandum. 6, 184 a Syene ... *milia* tot Neronis exploratores -vere. 6, 198 Alexandro regi -tam esse *insulam* adeo divitem, ut equos incolae talentis auri permutarent. VET. LAT. deut. 1, 22 (cod. 100) dimittamus viros ante nos, et perambulent nobis terram et -bunt nobis responsum viae (*gr. ἀναγγελάτωσαν ἡμῖν ἀπόκρισιν τὴν ὁδόν, VVLG.* -ent, per quod iter *eqs.*). **al.**

B laxius (saepae -atur obsequendo superioribus, sciscitantibus, consulentibus sim.): 1 -ant homines (angeli p. 1116, 23sq.): a vario respectu (saepae pass. impers.; exempla selecta): PLAVT. Men. 1127 (*Menaechmo*) ad nos -tum est te (...) et patrem esse mortuom. Poen. 764 ita mihi -tumst. Pseud. 430 istaec, quae tibi -antur, filium te velle ... circumducere. Stich. 599 ad cenam ... alio promisi foras. ... :: iuben domi cenam coqui atque ad illum, qui te invitavit, -ari? (*sc. te non venturum esse, ut vergat ad IIA*). TER. Andr. 499 credon tibi hoc nunc, peperisse hanc e Pamphilo? ... :: quid credas? quasi non tibi -ta sint haec sic fore. 501 -tumst; nam qui istaec tibi incidit suspicio? GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 3 uxor *consulis* -at viro parum cito sibi balneas traditas esse. EDICT. cens. de rhet. Suet. rhet. 25, 1 -tum (est) nobis esse homines, qui novum genus disciplinae instituerunt. CIC. Verr. I 19 (*vir consularis ad Verrem*) -o, ... tibi te hodiernis comitiis esse absolutum (*sc. Hortensio consule creato; codd. Cic., nuntio Prisc. gramm. III 299, 7*). II 4, 79 quod (*sc. indignatio de statua Scipionis ablata*) cum isti -retur de basi ac litteris. Cluent. 143 hoc persaepe dixisti

tibi sic -ari, me habere in animo causam hanc praesidio legis defendere. 163 ut nobis -atur. rep. 2, 70 tum Scipio: adsentior vero -oque vobis nihil esse, quod *eqs.* (*huc respicit Aug. civ. 2, 21 p. 80, 16* respondit). CAEL. Cic. fam. 8, 12, 1 ut multi mihi -rent ... male eum *Ap. Claudium Pulchrum* de me cogitare. SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 5, 1 mihi -tum est de obitu Tulliae. LIV. 6, 7, 2 quod ubi ... Camillo centuriones -verunt (*nunt- var. l.*), turbatas militum mentes esse *eqs.* 32, 2, 2 id *argentum* ... probum non esse quaestores -verant. SEN. dial. 4, 29, 2 ex iis, quae nos offendunt, alia -antur nobis, alia ipsi audimus (*syn. narrata*). TRAIAN. Plin. epist. 10, 16 recte -asti, mi Secunde (*cf. Plin. epist. 10, 15 nuntio tibi eqs.*). TAB. Vindol. II 127, 6 (*cf. III p. 155*) (ren)untiarunt optiones (et) curatores (*sim. 148, 1 -vit Candidus optio. III 574, 6. et al. in huiuscemodi tabulis; de re v. renuntium p. 1120, 64sq.*). SVET. Calig. 45, 2 *quosdam* -antis coactum agmen ... loricated ad discumbendum adhortatus est. GAIUS dig. 29, 5, 25 pr. (*respic. lex Cornelia*) qui *accusator* requisivit et -vit eos servos (*i. fere locos, ubi invenit servos*), qui ... ante quaestionem fugerint. TERT. nat. 1, 8, 3 prima vox 'beccos' -ta est (*i. βέκος, cf. Herod. 2, 2*). 2, 2, 11 Thales ... Croeso sciscitanti, quid de deis arbitraretur, ... 'nihil' -vit (*sim. de eadem re: apol. 46, 8*). VET. LAT. deut. 13, 9 (cod. 100) -ans -bis de eo, qui aliis *deis servit* (*gr. ἀναγγέλλον ἀναγγελεῖς, Tert. scorp. 2, 10. al. adnuntians adnuntiabis, Vulg. aliter*). PAVL. dig. 18, 1, 40 pr. (*ex Alfeno*) ut emptor *fundi* ... fundum metiretur et de modo -ret, *sc. venditori* (*cf. p. 1113, 23 sq.*). REGVLA mag. 34, 9 ab angelis nostris diurnis in -tis iustorum benefactis delectabitur dominus (*cf. BENED. reg. 7, 13 aestimet se homo ... a deo ... respici omni hora et facta sua ... ab angelis omni hora -ari*). **al. reflexive:** SEN. dial. 2, 10, 3 sapiens ... a nullo contemnitur: magnitudinem suam novit nullique tantum de se licere (re)nuntiat sibi. 11, 6, 1 potest et illa res a luctu te prohibere nimio, si tibi ipse -veris nihil horum, quae facis, posse subduci. QVINT. inst. 12, 11, 10 *qui de huius studii magnitudine desperant*, -ent sibi, quanta sit humani ingenii vis. AVG. in psalm. 25, enarr. 2 (= serm. 166A), 5 l. 32 quisquis malus est, interrogans conscientiam suam et male (*mala cod. unus*) sibi -ans, non arbitretur neminem bonum esse.

b respicitur electio, nominatio sim.: a magistratum (sacerdotis l. 37): ① indicatur munus: ② praedicative: CALP. hist. 27 eum Cn. *Flavium* ... pro tribu aedilem curulem -verunt. CIC. Verr. II 2, 130 eo modo sacerdos Climachias -tus est. 4, 45 HS CCC divisoribus, ut praetor -rere, dedisti (5, 38 tu cum esses p. -tus quoquo modo [*seq. l. 57*]). Manil. 2 centuriis cunctis. dom. 112). Mur. 1 quo *die* auspiciato comitiis centuriatis L. Murenam consulem -vi (Sull. 91 o miserum ... diem, quo c. omnibus centuriis P. Sulla -tus est! de orat. 2, 260 cum *Scipio* ex centuria sua -ret Acidinum c. *al. LIV. 3, 21, 6. 7, 26, 12* dictator ... absentem M. Valerium Corvum ... c. -vit. *al.; cf. l. 50*). LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 100 queicumque in municipio ... comitia IIvir(eis) ... habebit, is ne quem *minorem xxx annis* ... IIvir(um) ... -ato neve -arei iubeto. 105 neve eum, qui praconium ... faciet, ... IIvir(um) IIIvir(um), queive ibei mag(istratus) sit, -ato. SEN. contr. 7, 7, 1 tristriorem istum *patrem* vidimus, cum filius imperator -tus est quam cum captus (lenunt- var. l.) *ibid. iterum*). VAL. MAX. 4, 2, 1 simul censoros -ti sunt *quidam*. **al. ③ cetera exempla:** CIC. fam. 7, 30, 1 *Caesar comitia* centuriata habuit, consulem ... -vit. LEX Vrson. (CIL II² 5, 1022) 105, 29sq. decurio ..., qui iudicio condemnatus erit, postea ... neve IIvir(um) neve aedilem -ato neve -ari sinito.

④ *non indicatur munus vel e contextu intellegendum est (exempla selecta inde a Cic.):* LEX Tarent. (CIL I² 590) 1, 16 antequam maior pars curiarum quemque eorum, qui magistratum eis comitiis petent, -bit. CIC. Verr. II 2, 127 in qua *lege Syracusana* scriptum erat, ut, quot essent -ti, tot in hydriam sortes conicerentur. 5, 38 (*antea l. 38*) cum esses -tus ..., non ipsa praconis voce excitatus es (*ibid. pronuntiavit*). leg. agr. 2, 22 quos (*sc. Xviros*) volet, atque in eis se ipsum -bit. Mur. 35 in praeturae petitione prior -tus est Servius. Phil. 2, 82 sortitio praerogativae: *Antonius* quiescit; -atur: tacet (*seq. p. 1114, 59*). POLLIO Cic. fam. 10, 32, 2 *Balbus quaestor* comitia ... habuit, hoc est, -vit, quos ei visum est (*sc. IIIviros*). Q. CIC. pet. 56 nulla esse comitia tam inquinata largitione, quibus non gratis aliquae centuriae -ent suos ... necessarios. CAES. Gall. 7, 33, 3 *apud Haeduos* esse fratrem a fratre -tum, cum leges duo ex una familia ... magistratus creari vetarent. LEX Iul. munic. (CIL I 593) 139 neve quis, qui adversus ea creatum -tum, erit, ibei IIvir IIIvir esto (, *legas* sei ... -tum aut quei ... creatus -tus). Vrson. (CIL II² 5, 1022) 101, 19 quicumque comitia magistrat(ibus) creandis ... habebit, is ne quem (qua *aes*) ... -ato neve -ari iubeto, qui *eqs.* LIV. 5, 18, 2 *qui Titinius* et *al.* priusquam -rentur (*sc. tribuni militum*). 9, 34, 25 ut comitiis censoriis ... non -to altero comitia differantur. perioch. 80, 8 citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos -verunt. VELL. 2, 92, 4 C. *Sentius Saturninus consul* iuravit, etiam si *M. Egnatius Rufus* factus esset consul suffragiis populi, tamen se eum non -turum. PLIN. paneg. 92, 3 tuo iudicio consules facti, tua voce -ti

sumus. GELL. 12, 8, 6 (*antea*: populus eos *Lepidum et Flaccum* simul censores facit) voce praecognis -ti sunt. *al.*

β quorumlibet hominum (c. *praedic.*): VITR. 7 praef. 6 *unus iudex*, cum ab eo sententia rogaretur, cum primum *poetam* -ari iussit, qui minime populo placuisset. HIST. AVG. Did. 5, 3 ad senatum venit impetravitque, ut hostis *Septimius Severus* -retur. MACR. Sat. 1, 24, 9 id ... restat ..., ut et oratorem Vergilium -etis!

c respicitur divinitio, religio: CIC. div. 2, 74 *magistratus* imperant pullario; ille -at fulmen sinistrum, auspiciam optimum. VARRO frg. Cens. 17, 8 cum multa portenta fierent ... et ideo libros Sibyllinos Xviri adissent, -arunt, uti ... hostiae furvae immolarentur. LIV. 10, 40, 9 *altercatione inter pullarios orta equites Romani* Sp. Papirio ... ambi de auspicio -verunt. 34, 44, 2 id *ver sacrum* cum P. Licinius pontifex non esse recte factum ... patribus -asset. 36, 37, 4 prodigiorum causa libros Sibyllinos ex senatus consulto decemviri cum adissent, -verunt ieiunium instituendum Cereri esse ...; et ut novendiale sacrum fieret *eqs.* 42, 20, 3 decemviri lustrandum oppidum, supplicationem ... habendam ... -arunt. *al.* VAL. MAX. 7, 2, 5 cum ... pullarios ... non prosperantibus avibus optimum ei *consulii* auspiciam -asset. *al.*

2 -ant res: **a exempla varia**: CIC. Cluent. 143 nimirum tibi istud lex ipsa -vit. VEL. gramm. VII 47, 1 (*ad Ter. Phorm.* 743 st!) hoc s et t pariter -at silentium. VET. LAT. psalm. 29, 10 (cod. 136) pulvis *meus* ... -et veritatem tuam, *domine?* (gr. ἀναγγελεῖ, cod. 300. *al.* et *Vulg.* adnuntiet). AVG. conf. 8, 3, 7 aeger est carus et vena eius malum -at. doctr. christ. 3, 17 (*quaeritur, utrum fratres [I Thess. 3, 7] acc. sit an vocat.*) illa *lingua graeca* inspecta -atur vocativus. serm. 23B, 4 coll. Dolbeau 1996 p. 461 l. 70 ille *deus, i. idolon*, se -at lignum. **b -ant sensus sentienti** (*eius affectui* l. 31) *vel sensibilia sensibus sim.*: VITR. 3, 5, 9 *oculi species sursum ad epistylia versa* dilapsa ... altitudinis spatio ... incertam modulorum -at sensibus quantitatem. PS. QVINT. decl. 1, 4 officium ... oculorum est -are manibus, quid *per eas* actum sit. 1, 6 amor, cui -ant oculi. 2, 21 quibus *caecis* de sollicitudine sua non -ant oculi. TERT. apol. 9, 20 haec *incesta sim.* in vobis esse si consideraretis, proinde in Christianis non esse perspiceretis: iidem oculi -assent utrumque. anim. 6, 4 corporalium aiunt rerum qualitates ... corporalibus sensibus -ari ..., incorporalium vero intellectualibus conveniri. AVG. in euang. Ioh. 18, 10 -ant oculi cordi alba et nigra; -ant aures eidem cordi canora et dissona; -ant nares *eqs.* serm. 159B, 4 coll. Dolbeau 1996 p. 284 l. 182 sqq. quis est hic intus, cui -ant omnes isti sensus, quod sentiunt homines? ista enim tamquam instrumenta sunt ...; sensus est nescio quis interior imperator, cui nuntii isti -ant, quidquid foris inveniunt. *al.*

II notione deflexa -atur: **A reiciendo, repudiando, deserendo sim.** (*huc quodammodo vergunt p. 1115, 2sq. 26sq. 66*): **1 cum obi. fere i. q. aperte renuere, revocare, abdicare, recusare sim.** (*fere cum acc. obi. [pron. refl. p. 1118, 10], sed enunt. relat. l. 71, inf. l. 59sq.; saepe accedit dat. personae*): **a -antur res**: **α quaelibet**:

① **vario usu**: CIC. Verr. I 16 *Verres* mansit in condicione atque pacto, quo iudicium redemerat ...; posteaquam reiectio iudicium facta est, ... -ta est tota condicio, ( ) Ps. *Ascon.*, conditio, conclusio, conductio *al. codd.* Cic., conductio *de la Ville de Mirmont*. II 1, 141 -at Habonius illam decisionem tutoribus. PRISCILL. tract. 10, 136 illud, quod *saeculi est*, -amus, hoc, quod *dei est*, credimus. HEGES. 2, 10, 3 *sacerdotes interrogati*, si umquam a maioribus esset sacrificium gentilium -tum. AVG. epist. 34, 4 publicum ... officium (*item* 35, 1, *sed dat. p. 1118, 23*). CASSIAN. inst. 7, 16 dispersis abiectisque omnibus nihil ... ex eis, quae -verant, reservantes *monachi* (*sed pendet dat. ibid. p. 1120, 7. al.*). VITAE patr. 5, 18, 20 p. 986^c domine, ... suscipe me poenitentem ... et -antem omne peccatum (*antea*: abrenuntio omni iniquitati; gr. 18, 26 ἀπεχόμενον πάσης ἁμαρτίας). **c. inf.**: VVLG. eccles. 2, 20 unde cessavi -vitque cor meum ultra laborare sub sole (*aliter p. 1118, 50*). CONC. Rei. a. 439 p. 66 l. 58 *quidam* epistolas ... emiserat, quibus episcopatum ... appetere -verat (*nunt-var. l.*). ② **in iure** (*cf. l. 75sq. p. 1119, 19sq.*): PAVL. dig. 17, 1, 22, 11 (*inde* INST. Iust. 26, 11) *mandatum* susceptum consummari oportet, nisi -tum sit; -ari autem ita potest, ut integrum ius mandatori reservetur ... per alium eandem rem commode explicandi. 22, 1, 38, 1 si fundus ob rem datus sit, veluti dotis causa, et -ta adfinitas, fructus quoque restituendi sunt.

β amicitia, societas sim.: CIC. Verr. II 2, 89 iratus iste *Verres* ... hospitium ei *Sthenio* -at (LIV. 25, 18, 9 Badius Campanum T. Quintio Crispino Romano palam ... -are h. FRONTO p. 223, 7 amicitiam h. que). NEP. Alc. 10, 2 *Lysander* huic *Pharnabazo* ... -at, quae regi cum Lacedaemoniis essent, (*dub.*), nisi Alcibiadem ... sibi tradidisset. LIV. 36, 3, 8 num prius societas et amicitia eis *Aetolis* -anda esset quam bellum indicendum (38, 31, 5 -andam esse s. Achaeis. 42, 25, 12 amicitiam et s. GAIVS inst. 3, 151 quidquid ... post -tam s. adquiritur. PAVL. dig. 17, 2, 17,

1 si absenti -ta s. sit. 17, 2, 65 pr. [*e Proc.*] *al.*; *de re cf. p. 1119, 25sq. et Mod. dig. 17, 2, 4 pr. possumus* societatem coire ... per nuntium ...; [I] dissociamur renuntiatione *eqs.*) 36, 3, 10 amicitiam -tam (42, 25, 1 legati ad ... -andam ... a. regi missi. *al.* S. C. de Pisone 29 morientem Germanicum ... non inmerito a. ei *Pisoni* -asse [*sim. de eadem re*: TAC. ann. 2, 70, 2 SVET. Cal. 3, 3]. *al.*) SCHOL. Pers. 1, 108, 2 cave, ne -et(ur) (*suppl. Scholz-Wiener, 2009*) tibi potentum familiaritas et excludaris de domo amicorum, cum vis vera loqui.

b -antur homines (c. *acc. praedic. l. 12*): QVODV. grat. 1, 7, 9 in isto certamine *spirituali* -are se in omnibus et credere omnipotenti deo. PETR. CHRYS. serm. 111, 3 (*ad Rom.* 5, 12) o miseri, quibus nec adipisci libuit nec -are licuit nos haeredes (*sc. peccati originalis*)! ARNOB. IVN. in psalm. 44 l. 32 ut -ent homines et patrem et matrem et omnia, quae possident (*cf. e. g. Matth. 19, 21. 29*).

2 sine obi. fere i. q. alicui (rei) significare reiectionem, recusationem, valedicere sim. (*cf. vi originaria adhuc vigente p. 1115, 26; pro subi. est res l. 46. 57, vix etiam l. 6*): **a indicatur, quid (quis) reiciatur, repudietur sim.** (*subaudiendum est p. 1119, 59sq. al.*): **α per dat.** (*refl. p. 1119, 11. 64sq.*): ① **vario usu -atur**: ② **rebus**: ③ **officiis, muneribus, arti** (*cf. p. 1117, 61*): SEN. benef. 7, 14, 6 *quidam* omnibus aliis -vit officiis huic uni (*sc. gratiae referendae*) imminens (*dial.* 7, 14, 3 potiora deserit multisque o. -at *venator.* 10, 7, 4, v. l. 44. QVINT. inst. 10, 7, 1 civilibus o. PLIN. epist. 2, 1, 8. AVG. epist. 34, 5 o. publico). FRONTIN. strat. 4, 5, 6 C. *Terentius Varro* honoribus ..., cum ei deferrentur a populo, -vit. PLIN. epist. 10, 3^a, 1 omnibus advocacionibus ... -vi, ut ... delegato mihi officio vacarem. SVET. rhet. 30, 5 C. *Albucius Silus* -vit foro partim pudore, partim metu. APVL. met. 7, 15, 1 *asinus* sarcinis et ceteris oneribus iam nunc -turus. PORPH. Hor. carm. 3, 26, 1 *poeta* hac ὠ(ι)δῆ(ι) videtur iam -are carminibus et lyram consecrare. CYPR. epist. 73, 2, 3 quia et honorem cathedrae sacerdotalis Novatianus usurpat, numquid idcirco nos cathedrae -are debemus? (*sim.* PS. CYPR. ad Novat. 2, 6 illic impudenter ... episcopatus appetitur, hic autem propriis sedibus et c. ... -atur). HIL. syn. 91 -emus episcopatum, quia officium eius ab anathemate sumpserimus. SERV. Aen. 5, 484 *victor* caestus artemque reponit: et arma deposuit et arti -vit, id est κατάλωσιν fecit. HEGES. 2, 15, 2 ut proelio -rent *milites* (*cf. gr. 2, 524 τὰ ὄπλα ὄψαντες*). *al.* ④ **vitae** (*sc. morte voluntaria; aliter l. 61*): SEN. dial. 1, 6, 8 (7 patet exitus) omne tempus, omnis vos locus doceat, quam facile sit -are naturae. PS. QVINT. decl. 4, 8 homini, qui semel -vit rebus humanis, non redditur vita (17, 4 qua *portione veneni* -rem r. h.). *ibid.* paene sero -at vitae, quisquis sic ad exitium pervenit, ut *eqs.* (SVET. Galba 11 *Vindice mortuo* non multum afuit, quin v. -ret). ⑤ **affectibus, qualitatibus, vitiis**: SEN. dial. 6, 8, 3 (*ad Marciam*) ipsa illi *dolori* -a! 10, 7, 4 tot maximi viri relictis omnibus impedimentis, cum divitiis officiis voluptatibus -assent, hoc unum ... egerunt, ut vivere scirent. epist. 75, 3 non ... ieiunia esse et arida volo, quae de rebus tam magnis dicentur - neque enim philosophia ingenio -at. PS. QVINT. decl. 19, 10 mulier, adfectibus tuis -andum est. PLIN. paneg. 59, 2 postulamus, ut futuros principes doceas inertiae -are. APVL. met. 4, 25, 3 nunc certe ... funditus perii, nunc spei salutiferae -vi (*cf. 6, 5, 3 quin ... cassae speculae -as?*). VET. LAT. eccles. 2, 20 (Hier. *ad l.*) conversus sum ego, ut -rem cordi meo in omni labore meo, quo (*quod cod. unus*) laboravi sub sole (*gr. ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ μου κτλ., aliter VVLG. p. 1117, 59*). *al.* ⑥ **variis tam corp. quam incorp.**: SEN. dial. 10, 7, 4 divitiis (v. l. 44). nat. 6, 1, 10 qui Campaniae terrae motu *vexatae* -verunt quique ... emigraverunt. epist. 108, 15 ostreis boletisque ... -tum est (*postea*: abstinentiam, fugimus *al.*). PLIN. nat. 30, 95 praecipue ... februm medicina placitis eorum *magorum* -at. QVINT. decl. 319, 7 (*pater orbatus recusat agere cum uxore adulterii*) si amissem tantum optimum iuvenem, excusatē tamen omnibus aliis causis -rem. PS. QVINT. decl. 1, 2 istam *novercam* ... oportet ... omnibus nuptiarum -asse pignoribus. APVL. met. 7, 4, 4 non paucos humiliter servilique vitae -antes. TERT. apol. 38, 4 spectaculis ... in tantum -amus, in quantum originibus eorum, quas scimus de superstitione conceptas. uxor. 1, 1, 4 post excessum nostrum -es nuptiis (OPTAT. c. Parm. 6, 4, 5 saecularibus n. PASS. Theclae B b 1 p. 150, 13). SERV. Aen. 6, 661 hi *sacerdotes*, qui maxima sacra accipiebant, -bant omnibus rebus. HEGES. 3, 18, 2 *Iosephus* suadet, ut sorti -rent *milites*. RVFIN. hist. 2, 17, 5 quod *Christiani* -ent cunctis facultatibus suis ... et bonis suis ... cedant (*cf. gr. ἐξίστασθαι*). 6, 3, 11 *Origenes* cunctis auditoribus suis -andi (abren- *var. l.*) omnibus, quae possidebant, et beatae paupertatis praebat exempla. SVLP. SEV. chron. 2, 10, 4 (*sec. I Esdr. 9sq.*) *Ezra* cum deprehendisset Iudaeos gentilium conubiis permixtos, ... -are istiusmodi matrimoniis ac filios ex his susceptos extrudi iubet. PS. SVLP. SEV. epist. 3 (*ad episcopum quendam*) omnes coquos tuos coquinae tuae -asse cognovi. ROMVL. fab. 70, 2 (*rec. gall., sim. W*) *leo rex factus* -ans prioribus factis (*rec. vet. abrenuntiavit [renunt- var. l.]*). COD. Theod. 12, 1, 58 pr. si quis velit

sumptuosum ordinem senatorium vitare, [-et], dignitati (i) de- *cod.*, *corr. Gothofredus*. *al.*

ⓑ *hominibus* (*deo l. 9. 13; refl. l. 11, cf. p. 1120, 34*): SEN. clem. 1, 9, 7 *Augustus* -ari ... amicis, quos in consilium rogaverat, imperavit et Cinnam unum ad se accersit. dial. 9, 3, 7 si omnem conversationem tollimus et generi humano -amus. TERT. apol. 6, 9 (*ad gentiles*) habitu, victu, instructu ... proavis -astis. adv. Marc. 3, 22, 2 *apostoli euangelizando* -verunt presbyteris ... et sacerdotibus Iudaeorum. PS. TERT. haer. 6, 1 hic *Cerdon* prophetias et legem repudiat, deo creatori -at ..., hunc *Christum* in substantia carnis negat *eqs.* LACT. inst. 2, 1, 16 (*allato Ov. met. 1, 84sqq.*) ipsi ... sibi -ant seque hominum nomine abdicant, qui non sursum aspiciunt, sed deorsum. OPTAT. 3, 11, 4 (*ad Donatistas*) cum dicitis 'redimite animas vestras', redemptori -atis, cum solus *Christus* sit redemptor animarum. HEGES. 5, 16 p. 328, 19 (*respic. II par. 25, 6sqq.*) *Amasiam regem* conductis -asse auxiliis, vicisse cum paucioribus. FAVST. Aug. c. Faust. 30, 3 p. 750, 10 damnate Moysen, -ate prophetis. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 26, 13 p. 393^A *nos* -antes his, qui per philosophiam ... despiciere simplicitatem fidei moliantur (*cf. gr. p. 224^A ἔχρησθη φροσάαντες*). *al.*

ⓓ *in iure* (*cf. p. 1117, 62sqq.*): POMPON. dig. 17, 2, 18 si servus societatem coierit, non sufficit, si iubeatur a domino servus abire a societate, sed socio -andum est (PAVL. dig. 17, 2, 65, 8; *cf. ibid.* 17, 2, 65, 5 si emimus mancipia inita societate, deinde -es [-as *F*?] mihi). GAIUS dig. 24, 2, 2, 3 (*rubr. de divortiis et repudiis*) sive ... ipsi *sponso sponsa*ve praesenti -etur sive absentis per eum, qui in potestate eius sit ..., nihil interest. inst. 3, 151 (*item INST. Iust. 25, 4*) cum aliquis -verit societati, societas solvitur (*ibid. bis. VLP. dig. 17, 2, 14 [e Pomponio]* si ... intempere -etur s. [*seq. p. 1113, 48*]). PAVL. dig. 17, 2, 65, 3 Cassius scripsit eum, qui -verit s., a se quidem liberare socios suos, se autem ab illis non liberare. 17, 2, 65, 5 [*e Labeone*]. *al.*; *cf. p. 1117, 73*). PAPIN. dig. 4, 4, 30 si quis liti -are videtur (COD. Iust. 2, 3, 4 [*a. 206*] l. de praedio motae. VLP. dig. 4, 4, 21 [*item 5, 1, 10*] destitisse ... is videtur, non qui distulit, sed qui l. -vit in totum. COD. Iust. 2, 21, 6 [*a. 294*]). VLP. dig. 2, 5, 1 pro non dato fideiussor *datus* habetur, nisi suo privilegio specialiter -verit. 42, 5, 17, 1 si sponsa dedit dotem et nuptiis -tum est (COD. Iust. 5, 17, 3, 3 [*a. 290*] imaginarios ... nuntios [id est repudia], nullius esse momenti, sive n. fingant se -asse sive sponsalibus [i] delendum]; *cf. extra ius p. 1118, 63sq.*). PAVL. dig. 17, 2, 65, 8 posse procuratori ... meo socium meum -are (*et ter ibid., partim e Sulp. Rufo apud Alfenum*). COD. Iust. 1, 18, 2 (*a. 243*) si maior annis hereditati matris tuae -asti (Theod. 11, 1, 17 si -andum h. putent *heredes scripti* [*cf. Interpr. cedant his omnibus rebus*]). 5, 17, 8, 5 (*a. 449*) si quis uxori suae -are voluerit, dotem redhibeat (*cf. e. g. ibid. 7 si ... repudium missum est*). *al.*

ⓔ *in religione christiana -atur saeculo, vitae peccatrici, diabolo sim.*: ⓐ *in formula baptismatis et locis potioribus inde pendentibus* (*cf. abrenuntio vol. I 131, 32sqq.*): TERT. anim. 35, 3 pactus es, *Christiane*, ... -asse ipsi *diabolo* et pompae et angelis eius (coron. 3, 2. spect. 4, 1 cum aquam ingressi Christianam fidem ... profitemur, -asse nos d. et p. et a. e. ore nostro contestamur. AVG. agon. 1, 1 sic ... -atur d. ..., cum -atur corruptelis et pompis et a. e. serm. 215, 1. *al.*) cult. fem. 1, 2, 4 hi sunt angeli, quibus in lavacro -amus. PS. CYPR. spect. 4, 3 cum semel illi *diabolo* -ando (*Diercks, -ans trad.*) rescissa sit res omnis in baptisate, dum post *Christum* ad diaboli spectaculum vadit, *Christo* tamquam *diabolo* -at. HIL. in psalm. 14, 14 in regenerationis nostrae nativitate in haec sacramenta iuramus, -antes *diabolo*, saeculo, peccatis. HIER. epist. 130, 7, 14. RVFIN. Orig. in exod. 8, 4 p. 223, 18 cum ... venimus ad gratiam baptismi, universis aliis diis et dominis -antes solum confitemur deum patrem et filium et spiritum sanctum. CHROMAT. serm. 14, 4 antequam venisses ad baptismum, interrogatus es, utrum -res saeculo et pompis atque operibus eius, et respondisti -are te. PETR. CHRYS. serm. 158, 8 *Christianus* futurus a sacerdote cum audit '-as *diabolo*?', respondet '-o'. SALV. gub. 6, 31 quae est enim in baptismo salutari *Christianorum* prima confessio? quae scilicet, nisi ut -are se *diabolo* ac pompis eius et spectaculis atque operibus protestentur? *al.* ⓑ *cetera exempla*: TERT. idol. 24, 3 ut *fidem* observantes perseverent, non observantes -ent sibi (QVODV. grat. 1, 3, 5 militi *Christi* iam s. -anti [-ti *var. l.*]. *al.*) adv. Marc. 5, 4, 15 mundum ... quantum ad conversationem eius posuit *apostolus* (*Gal. 6, 14*), cui -ando mutuo transfigimur et invicem morimur. mart. 2, 5 *Christianus* etiam extra carcerem saeculo -vit, in carcere autem etiam carceri (CYPR. domin. orat. 19 s. -vimus et divitias eius ... abiecimus. epist. 11, 1, 2 nos ... s. verbis solis et non factis -antes [*inde* AVG. epist. 157, 4. *al.*; *cf. p. 1120, 3*]). ZENO 1, 37, 12. AMBR. fug. saec. 8, 45 s. et usui eius. HIER. epist. 53, 11, 2. *et saepe*; *cf. p. 1120, 17*). VET. LAT. Luc. 14, 33 (cod. 3, *sim. al. et VLG.*) omnis ex vobis, qui non -at omnibus facultatibus suis, non potest esse meus discipulus (*gr. ἀποτάσσεται, cod. 5* abrenuntiat. *pendet e. g. AVG. quaest. euang. 2, 31* homines, qui non -ant omnibus, quae possi-

dent). CYPR. mortal. 26 -asse nos mundo et tamquam hospites et peregrinos hic interim degere (AMBR. in Luc. 9, 36 non potest esse quis domini, nisi prius -verit m.; sed omnes -amus verbis, non -amus adfectu. HIER. epist. 39, 5, 1 toto -asse te m. et abiectis ... deliciis orationi ... vacare. CARM. epigr. Hisp. Cugusi 75, 3 [*saec. IV ex./V in.*] m. ponpisque labentibus eius. IVLIAN. Aug. c. Julian. op. imperf. 2, 223 m. omnibusque peccatis. CASSIAN. inst. 7, 16 huic m. *et saepe*). IREN. 4, 8, 3 qui ... sunt, qui dereliquerunt patrem et matrem et omnibus proximis -verunt propter verbum dei ..., nisi discipuli domini? (*respic. deut. 33, 9*). PHYSIOL. rec. B 17, 16 diabolo reddantur, quae sua sunt, hoc est -ans (abren- *var. l.*) illi et omnibus operibus eius malis. RVFIN. Basil. reg. 4, 6 -at ... moribus suis vel delectationibus saeculi huius, sed et consanguinitati corporali (PAVL. NOL. epist. 40, 11 p. 354, 24 se ... ipsum mutat et superat, qui -at m. suis et se abdicat sibi. ARNOB. IVN. in psalm. 6 l. 16 m. meis malis et spiritibus immundis -ans. *al.*) *et saepe. part. praes. -āns, -antis fere pro subst. masc.*: RVFIN. hist. 11, 9 p. 1015, 17 suscipere ille *Basilius*, quae -antes saeculo deferebant ad pedes suos, et dividere ... curam gerebat (hist. mon. 7, 4, 8 quam plurimi s. -antes [abren- *Rosweyde*]). CASSIAN. inst. 5, 32, 2 s. huic -ans). CASSIAN. inst. 2, 3, 1 per ... Thebaidem, ubi monasteria non pro uniuscuiusque -antis instituuntur arbitrio. 4 tit. de institutis -antium (*cf. conl. 20, 1, 1 in quarto institutionum libro, qui est super instituendis -antibus titulus*). 4, 27, 2 mortificationem *Christi*, quam -ans quisque pro eius debet amore praeferre. conl. 3, 10, 4 abrenuntiatio rerum alienarum ... per se solam perfectionem -anti conferre non sufficit. *al.*

ⓑ *per praepos. (iuxta dat. pers. l. 27. 34)*: ad: SEN. suas. 2, 12 ego illi *Leonidae* ad prandium promississem, ad cenam -assem (*per brevisloquuntur quandam; cf. p. 1115, 66*). AVG. in euang. Ioh. 6, 26 ad ipsa iura humana -asti, quibus possidentur possessiones. in psalm. 58, serm. 2, 11 l. 7 omnipotenti medico nihil est insanabile, non -at ad aliquem (*cf. serm. 80, 4 nemo sibi de sanitate blanditur, ne -et ad illum Christum medicus*). ab (*fort. -are ab cum abrenuntiare aequato*): ORIG. in I reg. 11 p. 20, 6 (*respic. I reg. 2, 2*) si scriptum esset 'non est sanctus nisi dominus', consequens erat omnes nos -are nobismet ipsis ab hac spe, ut sancti efficeremur.

ⓑ *absolute fere i. q. desperare, se abdicare sim.*: SEN. benef. 5, 2, 4 vir bonus numquam ... succumbet, numquam -bit. QVINT. decl. 315, 15 (*vir fortis loq.*) -o, res publica (rei p. *trad.*), non utor honore constituto. PS. QVINT. decl. 8, 9 non credo -antibus (*sc. medicis*), non accedo, cum deserunt relinquuntque languentes (*opp. sperantibus*). VLP. dig. 17, 2, 14 non tenebitur pro socio, qui ideo -vit, quia condicio quaedam, qua societas erat coita, ei non praestatur. MVTIAN. Chrysost. hom. 6, 3 p. 281^{med.} 'consolamini pusillanimes, suscipite infirmos' (*I Thess. 5, 14*), hoc est: non desperetis, non -etis (*gr. p. 58^{m.} μὴ ἀπογνώτε*). 10, 2 p. 307^{m.} eum ..., qui desperat ex praesentibus et -at, ex futuris confortare quis poterit? (*gr. p. 85^{ext.} ἀπαγορεύσαντα*). *al.*

ⓑ *variis modis, sc. referendo ad futurum, sc. per praefigurationem*: TERT. adv. Marc. 4, 12, 3 per Iesum (*Ios. 6, 2sqq.*) ... concussum est sabbatum, ut et hoc in *Christum* (*Luc. 6, 1sqq.*) -retur. *derivando, nuncupando sim.*: TERT. resurr. 18, 8 adeo caro est, quae morte subruit, ut exinde a cadendo cadaver -etur (enunt- *edd. Evans, Borleffs*). *solvendo, expediendo sim. (aliter sub IB, ubi saepius pro obi sunt responsa)*: AMBR. spir. 2 prol. 10 (*ad iud. 14, 19* problema solverant) accipiunt ... praemium sapientiae ..., qui absolvunt et -ant questionem. *inserendo, includendo sim. (cf. locut. referre in acta p. 622, 23sqq.)*: CHART. lat. ant. XX 707, 3, 2 (*a. 540*) instrumenta venditionum ... in acta megrarunt (*i. migr-*); ... *venditori ostendantur*; quid responsi dererit, actis -etur.

deriv.: renuntiatio, renuntiative, renuntiator, renuntium, renuntius.

compos.: abrenuntio, ?obrenuntians.

cf. Onom. (Renuntiatius).

Reineke.

ⓑ *renuntium, (-ī) n.* a renuntiare sec. nuntium. *i. q. actio renuntiandi vel id ipsum quod renuntiat, technice in re militari (sc. renuntiandi praefecto omnia recte disposita esse)*: TAB. Vindol. II 131 pr(īdie) Non(ās); renunt(ium) (*exemplar mutilum ut: 134. 136 [scrib. -nut-]. al. ibid.*). III 574, 2 XVII K(alendas) Maias; -um coh(ortis) VIII Batavorum: omnes ad loca, qui debunt (*i. -ent*), et impedimenta renuntiarunt optiones et curatores.

ⓑ *renuntius, -ī m.* a renuntiare sec. nuntius. *i. qui renuntiat (sc. responsum refert)*: PLAVT. Trin. 252 (*enumerantur, qui ad familiam pertinent*) cantrices, cistellatrices, nuntii, -i (COD. Theod. 3, 7, 1 pr. cesent ... interpretes, taciti n. -ique corrupti, qui viduas ad secundas nuptias impellunt). *Bk.*

1. ⓑ *ren(n)uo, -uī, -ere.* a re- et nuere (*quod ipsum non ante Char. legitur*). *scribitur renu-* CE 893, 8 p. 1122, 37, in codd. vet. HIL. trin.

[Fischer]